

Holy Bible

Aionian Edition®

Kadede Kap Pjam Akan
Pohnpeian NT, Psalms: Old Alpha

AionianBible.org
The world's first Holy Bible untranslation
100% free to copy and print
also known as " The Purple Bible "

Holy Bible Aionian Edition ®
Kadede Kap Pjam Akan
Pohnpeian NT, Psalms: Old Alpha

CC Attribution NoDerivatives 4.0, 2018-2023
Source text: eBible.org
Source version: 9/16/2023
Source copyright: Public Domain
Pohnpeian old translation with old alphabet, 1922

Formatted by Speedata Publisher 4.13.11 (Pro) on 12/11/2023
100% Free to Copy and Print
TOR Anonymously
<https://AionianBible.org>

Published by Nainoia Inc
<https://Nainoia-Inc.signedon.net>

We pray for a modern public domain translation in every language
Report content and format concerns to Nainoia Inc
Volunteer help is welcome and appreciated!

Celebrate Jesus Christ's victory of grace!

Preface

Pohnpeian at AionianBible.org/Preface

The *Holy Bible Aionian Edition* ® is the world's first Bible *un-translation!* What is an *un-translation?* Bibles are translated into each of our languages from the original Hebrew, Aramaic, and Koine Greek. Occasionally, the best word translation cannot be found and these words are transliterated letter by letter. Four well known transliterations are *Christ*, *baptism*, *angel*, and *apostle*. The meaning is then preserved more accurately through context and a dictionary. The Aionian Bible un-translates and instead transliterates ten additional Aionian Glossary words to help us better understand God's love for individuals and all mankind, and the nature of afterlife destinies.

The first three words are *aiōn*, *aiōnios*, and *aīdios*, typically translated as *eternal* and also *world* or *eon*. The Aionian Bible is named after an alternative spelling of *aiōnios*. Consider that researchers question if *aiōn* and *aiōnios* actually mean *eternal*. Translating *aiōn* as *eternal* in Matthew 28:20 makes no sense, as all agree. The Greek word for *eternal* is *aīdios*, used in Romans 1:20 about God and in Jude 6 about demon imprisonment. Yet what about *aiōnios* in John 3:16? Certainly we do not question whether salvation is *eternal*! However, *aiōnios* means something much more wonderful than infinite time! Ancient Greeks used *aiōn* to mean *eon* or *age*. They also used the adjective *aiōnios* to mean *entirety*, such as *complete* or even *consummate*, but never infinite time. Read Dr. Heleen Keizer and Ramelli and Konstan for proofs. So *aiōnios* is the perfect description of God's Word which has *everything* we need for life and godliness! And the *aiōnios* life promised in John 3:16 is not simply a ticket to *eternal* life in the future, but the invitation through faith to the *consummate* life beginning now!

The next seven words are *Sheol*, *Hadēs*, *Geenna*, *Tartaroō*, *Abyssos*, and *Limnē Pyr*. These words are often translated as *Hell*, the place of eternal punishment. However, *Hell* is ill-defined when compared with the Hebrew and Greek. For example, *Sheol* is the abode of deceased believers and unbelievers and should never be translated as *Hell*. *Hadēs* is a temporary place of punishment, Revelation 20:13-14. *Geenna* is the Valley of Hinnom, Jerusalem's refuse dump, a temporal judgment for sin. *Tartaroō* is a prison for demons, mentioned once in 2 Peter 2:4. *Abyssos* is a temporary prison for the Beast and Satan. Translators are also inconsistent because *Hell* is used by the King James Version 54 times, the New International Version 14 times, and the World English Bible zero times. Finally, *Limnē Pyr* is the Lake of Fire, yet Matthew 25:41 explains that these fires are prepared for the Devil and his angels. So there is reason to review our conclusions about the destinies of redeemed mankind and fallen angels.

The eleventh word, *eleēsē*, reveals the grand conclusion of grace in Romans 11:32. Take the time to understand these eleven words. The original translation is unaltered and a note is added to 64 Old Testament and 201 New Testament verses. To help parallel study and Strong's Concordance use, apocryphal text is removed and most variant verse numbering is mapped to the English standard. We thank our sources at eBible.org, Crosswire.org, unbound.Biola.edu, Bible4u.net, and NHEB.net. The Aionian Bible is copyrighted with creativecommons.org/licenses/by-nd/4.0, allowing 100% freedom to copy and print, if respecting source copyrights. Check the Reader's Guide and read online at AionianBible.org, with Android, and TOR network. Why purple? King Jesus' Word is royal... and purple is the color of royalty!

Table of Contents

OLD TESTAMENT

Psalms 11

NEW TESTAMENT

Matäuj 47
Markuj 64
Lukaj 75
Ioanej 93
Wiawia 107
Men Rom 124
Men Korint I 131
Men Korint II 138
Men Kalejia 143
Men Epijuj 146
Men Pilipi 149
Men Koloje 151
Men Tejalonik I 153
Men Tejalonik II 155
Timoteuj I 156
Timoteuj II 158
Tituj 160
Pilemon 161
Men Ipru 162
Iakopuj 167
Petruj I 169
Petruj II 171
Ioanej I 173
Ioanej II 175
Ioanej III 176
Iudaj 177
Kaudial 178

APPENDIX

Reader's Guide

Glossary

Maps

Destiny

Illustrations, Doré

OLD TESTAMENT

Koht ahpw ketikihong ni palimesehn mwetuwel en Ihden kerup f kei, oh kedlahs kisiniei pwoat
me mpwul sirangarang pali koaros, pwe en silehsang aramas koaros tuhken komouro.

Senesis 3:24

Psalms

1 MEID pai ol o, me jota alialu ni padak en me doo jan Kot akan o me jo duki on me dipan akan, o me jo mondi ren me malaun akan. **2** A me kin peren kida kapun en leowa o madamadaua duen a kapun ni ran o ni pon! **3** A rajon tuka pot, me padedier ni kailan pilap akan me kin kapareda wa ni a anjau, o ta kan jota kin monala, a karoj a wiawia pwaida. **4** Me doo jan Kot akan jota kin dueta, a re rajon dip me an kin iririp jili. **5** I me doo jan Kot akan jota pan pwaii kida nan kadeik, o me dipan akan nan momod en me pun kan. **6** Pwe leowa kotin mani al en me pun kan; a al en ir, me doo jan Kot akan, pan joredi.

2 DA me men liki kan larinarki, o da me wei kan lamelam eki me mal akan? **2** Nanmarki en jappa kan kin kanudi o jaupeidi kan kapukapun pena, en kaokaoe dodok en leowa o Japwilim a me keidier. **3** Kitail en Kawela ara men jaliedi o kaje jan kitail ara jal akan! **4** A me kotikot nanlan, kotin kiparamateki, o Kaun o kotin mamale kin irail. **5** Eu ran a pan kotin kapun on ir ni a onion; o ni a onion lapalap a pan kotin kamajak irail. **6** A nai kajapwilada ai Nanmarki pon dol en Jion jarau! **7** A nai pan padaki wei duen aude pan kapun en leowa! A kotin majani on ia er: Koe nai Ol, ran wet I kaipwi uk adar! **8** Poeki re i, I ap pan ki on uk, en jojoki men liki kan, o en aneki imwin jappa kan. **9** Koe pan kawe irail ekidi jokon mata, o kamor irail pajan raj on dal akan. **10** Ari, komail nanmarki kan en dukidi, o komail jaunkapun en jappa kan enolekonala! **11** Papan leowa ni lan o pereperen ni majak! **12** Metik japwilim a Ol, pwe a der onion, o komail ap lokidokila pon ol o, pwe a onion kak madan tapida. A meid pai ir karoj, me liki i.

3 O IEOWA, ai imwintiti me toto, o ir me toto, me kanudi on ia! **2** Me toto kin inda duen nen i, me dene jota jauaj pa i ren Kot. (Jela) **3** A komui leowa pere pa i, o komui pan kotin kalinana ia da, o kamait ia la. **4** I kin likwiri on leowa ki nil laud; o a kotin mani ai nidinid jan ni japwilim a dol jarau! **5** I kin wonon, o mamair, o pirida, pwe leowa kin kotin kolekol ia. **6** I jota kin majak jaunpei nen pak toto, me kin kapil ia pena. **7** Komotida Main, leowa o jauaj a ia, ai Kot! Pwe komotida pikir ai imwintiti karoj, o kawelar ni en me japon kan. **8** Leowa me jauaj patail Komotida kamauiada japwilim omui aramaj akan! (Jela)

4 KOT kapun pa i, komotida mani ia ni ai likelikwir. Pwe komotida kin kotin kamait ia la ni ai anjau awpal. Komotida maki on ia o mani ai kapakap. **2** Komail jaumaj akan! Arai da mar ai pan jujued? Arai da omail pok on me mal kot, o omail perenki likam? (Jela) **3** Komail leolekonala, ap aja, me leowa kotin piladar japwilim a lelapok o. Leowa kin kotin mani ia ni ai likelikwir on i. **4** Ni omail makar, komail der wia dip. Komail madamadauaaki monion omail ni omail wendi pon loj o ap auiaui. (Jela) **5** Komail maironki mairon pun o liki leowa. **6** Me toto kin inda: Ij me pan kajale on kitail me mau kan? A leowa, komotida kamaraine kin kit marain en jilan omui! **7** Komui kotin kaperenda monion i laud jan anjaun arail wain o korn me toto. **8** I kin wonon o mamair ni

popol; pwe komui ta Main, me kotin jauaj a ia da, pwe i en kak moleilei.

5 IEOWA komotida erekai lokaia o kotin mani ai madamadaua.

2 O kotin mani ai likelikwir, ai Nanmarki o ai Kot, pwe i pan potoan kapakap on komui. **3** Main leowa, kotin mani nil ai nin joran, nin joran i men tu on komui o majamajan. **4** Pwe komui kaidin Kot amen, me kin mauki tiak japan, me morjued jota pan mimieti mo'mui. **5** Me aklapalap akan jota pan pwaida mon jilan omui, kom kin kotin juede ki me japan kan. **6** Kom pan kotin kamela me likam kan; leowa kin kotin tataki me kamela o kotaue aramaj akan. **7** A i pan pedelon on nan tanpaj omui, pweki omui kalanan lapalap, o kaudok ni lan inen won japwilim omui im en kaudok o. **8** Main komotida kalua ia ni omui pun, pweki ai imwintiti kan; komotida kaineneta al omui mo i. **9** Pwe jota me melel kot ni au arail; o lol arail rokeki kaopa. Kapinwor arail rajon joujou me jo jer pena; o re kin akjanjale mauki lo arail. **10** Komotida kadeik irail da, Main Kot, pwe ren pup kidi pein arail inon. Jikin ir wei, pweki arail dip lapalap, pwe re kin kanudi on komui. **11** Karoj, me liki komui ap pan peren kida, re pan pereperen kokolata, pwe komotida kin jinjila irail. Irail pan pereperen, me kin pok on mar omui. **12** Pwe komui Main kin kapaiada me pun kan. Komui kin kotin nekid ir ala ki omui kalanan dueta pere eu.

6 MALIN, komotida kaloce kin ia omui onion, o der kame

kin ia omui onion lapala! **2** Main, komotida maki on ia, pwe nai me luet. Main, komotida kamau ia la, Main leowa, pwe ti kan me luetalar. **3** Main, komotida jaupei don ia, dorela nen i. Komotida jauaja ia ni omui kalanan. **4** Main, komotida jaupei don ia, dorela nen i. Komotida jauaja ia ni omui kalanan! **5** Pwe murin melar jolar me pan tamanda komui; o ij me pan kapina komui wajan mela? (Sheol h7585) **6** I pana kida ai janejan jan jautik lel manjan; i kawijoki jokela ai loj pil en maj ai. **7** Mom ai juuede kilar ai injenjued, o i malar, pweki kamakama jak pai me toto. **8** Komail aramaj morjued akan karoj kaiwei jan ia, pwe leowa kin mani ai janejan. **9** Leowa kin mani ai nidinid, o leowa kin manier ai kapakap. **10** Ai imwintiti karoj pan namenokela o majakada melel, re pan tanwei o madan jarodi.

7 MAIN, i kin liki komui leowa, ai Kot. Komotida jauaja ia on

ai imwintiti kan karoj, o kotin dore ia la, **2** Pwe ren der dueta lain amen kol ia di o tapen ia pajan, pwe jota pil amen jaundor. **3** Main, ai Kot, ma i wiadar mepukat, o ma pa i kat wiadar japan, **4** O ma i depukki mejued en akai ar wiawia mau on ia, pwe i dorelar, me imwintiti on ia, ap jota karepa, **5** A ma jo due, ai imwintiti en kaloce ia, o kol ia di, o tiakedi maur i nani pwel, o kawela mar ai. (Jela) **6** Main, komotida ni omui onion o kotin palian makar en ai imwintiti kan, o kotin opadan ia, pwe re kotin inau kidar kapun, **7** Pwe wei kan pan pokon don ir; o re kotin purodala pweki irail. **8** Leowa iei jaunkapun en wei kan. Main, komotida jauaja ia, duen ai pun o duen ai lelapok! **9** Re kotin kadukiedi mejued en me doo jan Kot akan, ap kotin katenedi me pun kan. Pwe komui Kot pun, kin kotin kajauai monion o mudilik kan. **10** Kot iei pere pa i, me kin kotin jauaja me melel ni monion arail. **11** Kot jaunkapun pun amen, me kin onionada ni ran karoj. **12** Ma meamen jota pan wukila, a ap kotin ada japwilim

a kodlaj o onopada kajik katieu o kainene won i, 13 O kotin pwil poa kanan kanan kajik katieu men kamela. A kotin kaonopada jpwilim a kanan kanan kajik katieu, pwe men karonala. 14 Kilan, a lamelam me dir en jue, a lijenaneki men kaokaoe o pan naitikedi likam. 15 A weiradar por eu o wiadar lolia, ap pein pupedi on sole, me a weiradar. 16 A men kamela pan japele don pein mon a, o a dodok juep pan pupedi on pein a al en wei. 17 I pan kapina leowa, pweki a pun, o i pan kauleki mar en leowa me lapalapia.

8 MAIN at Kaun, mar omui meid linan nan jap karo! Iral kin kapina komui nanlan! 2 Jan nan au en jeri pwelel, o ir me kin kankan didi, re kotin wia kidar manaman eu on omui imwintiti kan, pwe komui en kamela me imwintiti o, o me aktuan o. 3 Ma i kilekilan lan, dodok en lim omui, jaunipon o uju kan, me re kotin wiadar: 4 Dakot aramaj o, pwe komui kin kotin kupukupura i, de nain aramaj, pwe komui kin kotin apawali? 5 Re kotin kajapwilidier i anjau kij pan tounlan kan, a re kalinanadar i, o kauuaular i. 6 Re kajapwiladaner i wiawia en lim omui kan. Kom kotin kaloedier karoj pan na a kan: 7 Jip o kau kan, o pil man en jap akan. 8 O manpir en pan lan, o mam en nan jed, karoj me kin memaureki nan madau. 9 leowa at Kaun, mar omui meid linan nan jap karo!

9 I MEN kapina leowa jan nan monion i meler, o kajokajoia duen jpwilim omui dodok kapuriamui kan karoj. 2 I men pereperen o polauleki komui o kauleki mar omui; komui me lapalapia, 3 Pwe re kotin kaloedier ai imwintiti kan, irail pupeder o melar. 4 Pwe re kotin apwali ia ni ai pun o ai dodok. Komui kainpokedi pon mol omui duen jaunkapun pun amen. 5 Kom kotin kapun on men liki kan o kotin kamela me japon kan, kom kotin kawelar mar arail kokolata. 6 Imwintiti o joredier, a namenokalar melel. Komui kotin wuketedi kanim akan; o jolar, me pan taman irail ada o tou ar akan. 7 A leowa pan kotin kaunda kokolata. A kotin kaonopada mol a, pwen kadeikada. 8 O a pan kotin kadeikada jappa ni pun, o kakaunda wei kan pun. 9 leowa jile pan me jamama kan, jilepa ni anjau apwal. 10 I me irail, me aja mar omui kin liki komui, pwe komui jota kin muei jan irail, me kin rapaki komui, Main leowa. 11 Kauleki leowa, me kin kaunda nan Jion. Komail padaki on wei kan a wiawia! 12 Pwe a kotin taman irail ada o kotin kainoma nta'rail. A jota kin kotin maliela likwir en me jamama kan. 13 Main leowa, kom kotin maki on ia. Re kotin mani ai apwal ren ai imwintiti kan, kom kotin dore ia la jan nan wanim en mela. 14 Pwe i en kajokajoia duen omui dodok kapuriamui pan wanim en nain Jion, perenki jauaj pa om. 15 Men liki kan pupedi on nan por o, me pein irail weiradar, o nil'rail lodi on injar, me pein irail wiadar. 16 I me kitail ajaki, leowa me kotin kapun pun. Me japon kan jalidi on pein ar dodok en pa ar akan. (Jela) 17 Me japon kan en lokidokila nan wajan mela, o men liki kan karoj, me kin monokela Kot. (**Sheol h7585**) 18 Pwe me jamama o jota pan monokinola kokolata, o me luet akan jota pan kaporoporeki mal kokolata. 19 Main, kom kotida! Pwe aramaj ender pwaide, a men liki kan karoj en pakadeikada mo omui. 20 Main, kotiki on ir men kamajak, pwe men liki kan en dedeki, me re udan aramaj eta. (Jela)

10 MAIN, da me kom kotin doo jan ia, o da me kom kotin iri jan ia ni anjau apwal? 2 Me japon kan ni ar aklapalap re kin kaloke me jamama o; re kin pokon pena o madamadaua duen ar morjued. 3 Pwe me japon o kin juaiki a tiak jue, o me norok moni, kin muei jan leowa, lalaue i. 4 Me japon o kin lamelame ni a aklapalap, me a jota kotin mani duen mepukat. Ni jon en a tiak jued karoj, a kin lamelame me jota Kot. 5 A kin pwaide ni a dodok kan. A jpwilim omui kapun me doo jan i; a kin lalaue a imwintiti kan karoj. 6 A kin indinda nan monion i: I jota pan lodi; i jota pan diar ai apwal kot kokolata. 7 Au a me dir en lalaue, o malaun, o kotaue, o pan lo a kin me jue o me apwal. 8 A wonon o majamajan nan kanim akan, a kin ir kamela me makelekel o, o por en maj a kin majamajan me japai o. 9 A kin majamajan waja rir dueta lainen amen nan deu a, a kin auiaui, pwen koledi me luet o, a kin jaikidi me luet o ni a injar. 10 A kin dairukorokedi o karakarakedi, o me japai kan pan lodi on ni kiki kon kelail akan. 11 A kin indinda nan monion i: Kot pan monokela, a kin karirila jilan i, a iota man mani. 12 Re kotida Main Kot, kotin pokada lim ar, kom der kotin maliela me luet akan. 13 Menda me doo jan Kot o kin mamaleki Kot, o a kin indinda nan monion i, me dene kom jota pan kotin mani. 14 Ari jo, kom kotin mani, pwe kom kotin ireron me luet o kankanneraner akan, pwen jauaja ir. Me japai o kin mueid on komui pein i, o komui me jauaj pa en me japoupou o. 15 Kom kotin katip pajan pa en me japon o, o kotin depuk on mejued o a tiak jued lao jolar pan diarokada. 16 leowa me Nammarki kokolata; men liki kan en nikilar jan nan japwe. 17 Main, kom kotin manier inon en me luet akan; kom kotin kamanada monion arail, karon omui mamani mepukat, 18 Pwen jauaja me japoupou o jamama o, pwe aramaj en jappa en jolar kanudi.

11 I LIKI leowa, a menda komail indan nen i: Piridalan pon omail nana dueta manpir amen? 2 Pwe kilan, me doo jan Kot akan kaonopadar kajik katieu o pwilidier ar kanan en kajik katieu pon jal o, pwen rir kajikiedi me melel ni monion arail. 3 Pwe ma ur akan ronk pajan, da me aramaj pun en wiada? 4 leowa kotikot nan tanpaj a jaraui, mol en leowa mimi nanlan, jilan i kin mamajani jili, kil en jilan i kin jojon aramaj akan. 5 leowa kotin jon me pun, ap kotin tataki me japon o morjued. 6 A pan kotin kamoredi on me doo jan Kot akan liol, o kijiniae, o jwepel, o a pan katine kin irail melimel. 7 leowa me pun o a kotin pok on me pun. Jilan i ireron on me melel o.

12 MAIN kom kotin jauaja, pwe me lelapok kan malaular, o me melel akan me malaular ren aramaj akan. 2 Iral kin lokaia likam, amen amen on men impa, re lokaiai lol riapot. 3 leowa pan kotin ujada kil en au karoj me linkapin o lo, me kin lokaia wei ni aklapalap. 4 Me kin indinda: Lo atail, me kit pan pwai kida, o kil en au at me kit keleki; ij at kaun? 5 leowa kotin majani: I pan uda, pweki kankanneraner en me luet akan o janejan en me jamama kan: I pan jauaja i, me kin inon ion. 6 Majan en leowa me makelekeleta jilper, me kamakelekel kidar nan dal pwel en kijiniae pan pak iju. 7 Komui Main, pan kotin pera irail, o jinjila mon di wet kokolata. 8 Pwe me japon kan pan totolar waja karoj, ma aramaj juep pukat kin kaunda aramaj akan.

13 MAIN arai da kom pan kotin malie ia la? Arai da komui pan kotin karirila jilan omui mo i? 2 Arai da i en perki na lol ai o jalo mi nan monion i ran karoj? Arai da ai imwintiti en kaurur kin ia? 3 Main ai Kot, kom kotin majan don ia o japon ia. Kom kotin kamaraini maj ai, pwe i ender mela. 4 Pwe ai imwintiti ender inda: I kaloedier i. O me palian ia ender perenki ai pupedier. 5 A i kin liki omui kalaman; monion i en peren kida omui kotin jauaja ia. I pan kauleki leowa duen a kotin wiawia mau on ia.

14 ME pweipwei o kin indinda nan monion i: Jota Kot. Jota katepa'rail, o arail tiak meid jueid; jota amen mia, me kin wia me mau. 2 leowa kin ireron aramaj akan jan nanlan, pwen majani, ma amen mia, me solekon o rapaki Kot. 3 A ir karoj juedelar o karoj jota kon on, jota me kin wiada me mau, jota amen. 4 Iraill karoj me kin wiada mejud, jota ar solekon, o me kin kawela nai aramaj akan, lao medi kila, a re jota kin likwir on leowa? 5 I waja re kin majak, pwe Kot kotikot ren kadaudok en me pun kan. 6 Komail kin kawela inon en me luet; aki leowa, me a kin kaporoporeki. 7 O i men, jauaj pan Ijrael en kodo jan nan Jion, o leowa en kotin lapwada japwilim a jaldi kan! I me lakop pan injenemauki o Ijrael pan pereperenki.

15 MAIN, ij me pan kaukaujon nan tanpaj omui? Ij me pan mimieta pon japwilim omui dol jaraui? 2 Me kin kekeitwei ni makelekel, o me kin wia me pun, o me kin lokaia melel jan nan monion; 3 Me jota karaun mal ki lo a, o me jota kin wia mejud on men imp a; 4 Me kin mamaleki me lokidokilar o, ap kakaki me majak leowa kan, o me kin kaula melel, menda ma a juedi on pein i; 5 Me jota pan piti jan en amen na moni, o me jota pan ale kijakij, pwen kawela me pun amen. Ari, me kin apwali meupukat, jota pan luetala kokolata.

16 MAIN Kot, kom kotin jinjila ia, pwe i liki komui. 2 Nai potoan on leowa: Komui ta ai Kaun, jota eu pai, me i aja, pwe komui eta. 3 O i kin indan jaraui kan, me kin mi nan jappa: Met akan pwin ijou, me i kin pokepoke jan ni monion i. 4 A irail me kin idedauen amen, pan lodi on apwal toto. I jota mauki arail mairon, me doleki nta, de mar arail I jota pan inda. 5 A leowa ai pai o ai peren; Komui kin kolekol ai jojo. 6 I diaradar ai pwaij en japa kajelet eu, ei pai kajelet eu, me i jojoker. 7 I kapina leowa, me kin kalolekon ia; pil ni pon mudilik i kan kin padaki on ia. 8 I kin ariri leowa anjau karoj, pwe a kotikot ni pali maun i, i ap jota pan luetala. 9 I me monion i kin peren kida, o nen i kin popol, pwe pil pali uduk ai pan moleilei. 10 Pwe kom jota pan kotin mauki, nen i en mimieta nan wajan mela, o kom jota pan mueid on, me japwilim omui jaraui men pan mor pajan. (Sheol h7585) 11 Kom kin kotin kaaja kin ia al maur; peren lapalap mi mon jilan omui, o meid linan ni pali maun en lim omui kokolata.

17 MAIN kom kotin erek i me pun o kotin mani ai likwir o kotin kupura ai kapakap, me jota kin kowei jan nan kil en au likam eu. 2 Ai pun en pwili jan re omui, o kom kotin majan don me pun. 3 Kom kotin kajau monion i ni pon, o komui kotin jojon ia, ap jota me kom kotin diar. I inaukidi, me i jota pan japon ni ai lokaia. 4 I kin rukila pan majan en jilan omui jan mon tiak en aramaj o al en men kamela. 5 Ni ai alialu wei i jota muei jan nan

lip en aluwilu omui, ai kakawai jota katia jan. 6 I likwiri on komui, Main. Kot, kom kotin mani ia, o kapaike don ia karon omui, o kotin erek i kapakap. 7 Kom kotin kajaleda omui kalanan kapuriomui, pwe pali maun omui jauaj pan ir, me kin liki komui, on ir me palian ir. 8 Jinjila ia dueta por en maj eu, o kotin pera kin ia mot en lim omui, 9 Mon me japon kan, me men kawe ia la, mon ai imwintiti, me kin kapil ia pena. 10 Re kin kapiridi monion arail; o jan nan au arail re kin lokaia aklapalap. 11 Waja je kin kola ia, re kin kapil kit pena, maj arail kin majamajan, pwen kaje kit di on nan pwel. 12 Dueta lainen amen, me inon ion mana, o dueta lainen pul amen, me wonon nan waja rir. 13 Main, kom kotida, kaloedi o kanamonokla i; dorela maur i jan me japon kan ki omui kodlaj, 14 Jan ren aramaj akan ki lim omui, Main leowa, jan ren aramaj en jappa wet, me pwajj arail ni maur et; kom kotin kadire kila kaped arail omui dipijo kan, me nairail jeri ol me toto, o nairail akan me pan jojoki luan arail kapwa. 15 A i pan ariri jilan omui ni ai pun, o i pan medikila mom omui ni ai pan pirida.

18 I KIN pok on komui Main, ai kel. 2 leowa ai paip, ai kel, ai jaundor, ai Kot, ai paipalap, me i kin liki, pere pa i, menkamaur pa i o jile pa i! 3 I kin nidinid on leowa, me kapin en ko on, o i pan dorela jan ai imwintiti kan. 4 I lodi oner jal en mela kan, o pilap en Pileam akan kamajak ia er. 5 Jal en wajan mela kol ia dier, o jal en mela kaloe ia dier. (Sheol h7585) 6 Ni ai majak i likwir on leowa o weriwer on ai Kot; I ap kotin erek i nil ai jan nan tanpaj a, o ai likwir lel on karon a kan. 7 Jappa rerer o mokidedor, o pajon en nana kan ititekok o rerer, ni a kin onionidar. 8 Atinai koda jan nan jilan i, o kijinai kelail jan nan au a, ap kareda liol. 9 O a kotikidier nanlan o kotidido, o rotorot impan aluwilu a kan. 10 O a kotikot pon Kerup amen o kin pirwei, o a kin dake pa en an. 11 Tanpaj a im pwal iei rotorot, o katau laud, o tapok rotorot, kapil pena i. 12 Linan me mi mo a, kamueit pajan tapok kan ian akel o liol. 13 O leowa kin wiadar nanjapwe nanlan, o me Lapalapia kin poronelar kapit i ian akel o liol. 14 A kin kajik wei japwilim a kanan en kajik katieu, o kin kamueit irail pajan. A kin wiadar liol toto o kamajak irail adar. 15 Al en pil akan ap janjaladar, o pajon en jappa weiweidar ki ar onion Main, mon an en jilan omui. 16 A kotikidier lim a jan nan waja ileile, a kin kol ia di o kin api ia dar jan nan pil kalaimun akan. 17 A kin dore ia la jan ai imwintiti kelail akan, jan ir, me kailon kin ia, ir me i jota itar on. 18 Iraill kaleo ia dier ni ai ran apwal, a leowa kin wialar jauaj pa i. 19 O a kin kalua ia wajan jaladok, a kin kamaio ia da, aki a kin kupukupura ia. 20 leowa kin kin jauaja ia duen ai pun, a kin katini on ia duen makelekel en pa i kan. 21 Pwe i kin weweid nani al en leowa, o i jota kin katiwo on ai Kot. 22 Pwe a majan akan mi mo i, o i jota pan kaje jan ia a kujoned akan. 23 Pwe nai unjokalar mon jilan i o juedeki ai japon. 24 O leowa kin katini on ia duen ai pun, o duen makelekel en pa i kan mon jilan i. 25 Komui me kalanan on me mau kan, o lelapok on me lelapok kan, 26 O makelekel ren me makelekel akan, o japon ren me japon kan. 27 Pwe kom kin kotin dorela aramaj luet akan, ap kadukiedi maj en me aklapalap akan. 28 Pwe kom kin kamaraini ai lamp, leowa ai Kot kin kamaraini ai rotorot. 29 Pwe ni ai ian komui i kak kaloedi karij en jaunpei kan, o ni ai ian ai Kot, i kak lujwei

pon kel takai. **30** Ai en Kot me unjokala; majan en leowa me makelekel. I pere pan karoj, me liki i. **31** Pwe ia amen Kot impan leowa, de ia paip eu impan atail Kot? **32** lei Kot, me kotin aude kin ia manaman, o kaunjokala al ai. **33** A kin kotin wiai on na i kan dueta na en tia, o kotin kajapwil ia dan waja ileile. **34** A kotin padaki on pa i kan tiak en mauin o, pwen kak on kaonopada kaiik katieu mata. **35** Kom kotiki on ia pere pan maur omui, o lim omui pali maun kamana ia da, o omui opampap me kajapwil ia da. **36** Kom kotin kaonopadar al, me i pan weweid ia, pwe nil i kan ender krijadi. **37** I pan tan won ai imwintiti kan o kono irail edi, o i jota pan puredo, lao karoj lodier. **38** I pan kamor irail pajan, re jota pan kak palian ia, o re pan pupedi on pan na i kan. **39** Kom kak kamana kin ia omui manaman on ni pei; Kom kak kajedi on pan na i kan karoj me palian ia. **40** Kom kin kotin kaloedi on ia ai imwintiti kan, pwen kawela, me kailon kin ia. **41** Re kin likelikwir, a jota jauaj parail ren leowa, a jota kotin jaben ir. **42** I pan juk irail pajan dueta pwel par nan kijinian; i pan kaje ir ala dueta pwel jamin jan nani al o. **43** Kom kin kotin dore ia jan ren akamai en aramaj, o kom kotin kajapwil ia dan men liki kan; o wei eu me i jaja kin upa on ia. **44** Ni ar roner, re peiki on ia er, o nain men wai kan peikion ia ni linkapin. **45** Nain men wai kan poridier o rerer o pwarado jan nan ar im kalamun akan. **46** Leowa kotin ieiaj; kapin on ai paipalap; o kapin on Kot ai jaundor. **47** Kot me kotin depuk on ai imwintiti kan, o a kotin kaloedi on ia ai imwintiti kan; **48** Kom kotin dore ia la jan ai imwintiti kan, o kom kotin kajapwil ia dan ir, me palian ia. Kom kin kotin jauaja ia on me, morjued on ia. **49** I me i men danke komui, Main leowa, nan pun en men liki kan o kauleki duen mar Omui, **50** Komui me kotin kamaurada melel jpwilim a nanmarki o a kotin jauaja mau jpwilim a Dawid keiedier o kadaudok a kokolata.

19 LAN pokon kin kajokajoi duen linan en Kot o aude pan lan kin katitiki dodok en lim a kan. **2** Ran eu kin kajokajoi on eu ran o pon eu kin padaki on eu pon. **3** Jota kaparok o jota lepen lokaia, ari jo, nil a kin peido. **4** O a loua padak lel on jap karoj, o a kaparok lel imwin jappa. A kotin wiai on katipin im pwel eu pan lan; **5** O a kin pedoi jan nan a pera dueta ol kamod amen, o kin pereperen dueta ol kamod amen ni a tanwei pon al o. **6** A dakada ni eu imwin lan ap tanalan imwin teio, o jota me kak rir jan mon karakar a. **7** Kapun en leowa me unjok o kin kainjenemauiala nen en aramaj akan. Kadede en leowa me melel o kin kalolekonla me lolepon. **8** Kujoned en leowa me pun o kin kaperenda monion en aramaj. Kujoned en leowa me makelekel o kamarainiada maj en aramaj. **9** Lomwin leowa me min o kin dueedueta. Majan en leowa kan me melel, o pun kaualap. **10** Irail me kajampwal jan kold o kold linan toto, o iau jan onik o onik kajampwal. **11** Ir me pil kin katamanda jpwilim omui ladu, o me kin kapwai ir ada, ar katin me lapalap. **12** Ij me kak aja duen toto en a japus? Kom kotin lapwada dip ai me rir akan. **13** Pil perewei jan jpwilim omui ladu me aklapalap, pwe ren der kaloe ia di, i ap pan punala, o pan makelekel jan dip lapalap kokolata. **14** Kom kotin kupura kaparok en au ai o lokolokaia en monion I mo'mui, leowa ai paipalap o ai jaundor.

20 IEOWA en kotin mani om kapakap ni ran apwal o; mar en Kot en lakop en pera uk! **2** A en kotin porone don

uk jauaj pam jan nan tanpaj jaraui o kamana uk ada jan nan Jion. **3** A en kotin kupura om mairon karoj, o om mairon ijij en konkon re a. **4** A en kotiki on uk, me monion om anane, o kotin kapaiada om inon karoj. **5** Je pan nijinjiki omui jauaja kit, o ni mar en atail Kot kit pan kida at plak. leowa en kotin kapwaiada om poekipoek karoj! **6** I ap ajaer, me leowa kin kotin dorela jpwilim a me keiedier, o a pan mani i jan nan jpwilim a lan jaraui, lim a pali maun kin jauaja kaualap. **7** Mo kan kin kaporoporeki war o oj akan; a kit kin keleki mar en leowa atail Kot. **8** Irail lodier o pupedier, a kit uda o kajinenda. **9** Main kom kin jauaja nanmarki o, o kotin mani at likwir on komui!

21 MAIN leowa, nanmarki o kin peren kida omui manaman, o a polauleki melel omui jauaja i! **2** Kom kotiki on i, me monion I inon ion, o kom jota kin jopeiwei jan, me kilin auu poekipoki. **3** Pwe kom kin wudokedi on poa me mau kan; kom kin kalijorop kidi i nin kold kajampwal eu. **4** A kin poeki re omui maur, komui ap kotiki on i maur warai kokolata. **5** A linan me lapalap ki omui kotin jauaja i. Kom kin kotin kapwataki i manaman o linan. **6** Kom kin kajapwilada i, pwen wia kamau men kokolata; kom kaperenda i mon jilan omui. **7** Pwe nanmarki kin liki leowa, o a pan dadaurata ki kalanen en me lapalapia. **8** Lim omui pan diar omui imwintiti kan karoj, o lim omui maun pan diar me kailon kin komui. **9** Kom pan wia kin ir ala jtop en kijiniae eu, ni omui pan kin pwarado. leowa pan kin kawe ir ala ni a onion, o kijiniae pan kan ir ala. **10** Kom pan kin karojela kadaudok arail jan nan jappa, o wa'rail jan nan pun en aramaj akan. **11** Pwe irail inau kidar, me re pan wia jueed on komui a re jota pan itar on. **12** Pwe komui pan kin kajaloe ir ada, pwe ren tan; kom pan kin padok won ir omui jal en kajik katieu. **13** Main kom kotida ni omui rojon kit ap kauleki o kapina omui manaman.

22 A i Kot, ai Kot da me komui likidmalie kin ia la? I likelikwir, a jauaj pa i me doo. **2** Ai Kot, nin ran i kin likwir, a kom jota kin jaben, o ni pon I pil jota kin nenenla. **3** Ari jo, komui ta me jaraui, komui me kotikot pan kaul en kapin en Ijrael. **4** Jam at akan liki komui, o ni ar liki, kom kin jauaja irail er. **5** Irail likwir on komui, rap dorelar, re liki komui, rap jota namenokala. **6** A nai dueta kamatal amen, a kaidin ol amen, me aramaj akan kin lalaue o mamaleki. **7** Karoj me kilan ia, kin lalaue, ia, jara pajan au arail o tuetual mon arail: **8** A kin liki leowa, i en dorela i, o kamaioda i, pwe a kin kupura i. **9** Pwe komui kin kaipwi ia jan nan kaped en in ai; komui ta, me i liki jan ni anjaun ai mi ni maramaran in ai. **10** Jan nan' kaped en in ai i lokidokilan komui; komui ta ai Kot jan ni anjaun ai mi pon kopan in ai. **11** Kom der kotin doo jan ia, pwe anjaun kalokolok korendor, ap jolar jauaj pa i. **12** Kau ol kalaimun kan kapil ia penaer, o kau ol en Pajan kele ia pena. **13** Irail jara don ia dueta laien weriwer o laualo amen. **14** Nai wudokilar dueta pil, ai kokon akan karoj muez pajaer, o monion i pei pajaer nan kaped i dueta wi. **15** Ai kelail nalan lar dueta diper en dal eu, o lo i pajadan pan natanat ai, o komui kin wia kin ia me melar amen. **16** Pwe kidi kan kapil ia pena, o pwin aramaj jueed eu kele ia pena, irail kapore pajan pa i o na i kat. **17** I kak wadok kokon ai kan karoj; a irail kin kilekilan ap peren kida. **18** Re kin nek pajan ai likau kan nan pun arail, o

re doropweki ai likau pup. 19 A komui Main ender doo jan ia! Ai kel madando o jauaja ia! 20 Dorela maur i jan kodlaj, pwe me ta ieu, o jan nan kel en kidi! 21 Jauaja ia jan nan au en laien, o dore ia la jan oje en man laualo! 22 I pan padaki on ri ai kan duen mar omui, o i pan kapina komui nan momodijou. 23 Kapina leowa komail me majak i, o kadaudok en lakop en kalinanada i, o wan lrael karoj majak i. 24 Pwe a jota kotin mamaleki de juedeki me luet akan; o a jota kotin karirila jilan i jan irail; o ni a likwir on i, a kotin erekier. 25 I pan kapina komui nan momodijou kalaimun; i pan kapwaiada ai inau mon ir me lan i. 26 Me luet akan en mana o medila, o me idok leowa, pan kapina i; nen omail pan me maureta kokolata. 27 Ni imwin jap karoj re pan tamanda leowa, ap wuki on i, o di en men liki karoj pan kaudoki on i. 28 Pwe wein leowa, o a kotin kaunda men liki kan. 29 Me wi kan karoj nin jappa pan manamana o kelepuki; karoj, me pan wiala pwel o jota kak kolekol maur ar, pan poni i. 30 Kadaudok eu mia, me pan papa i, re pan padaki on jeri o jeri en jeri kan duen leowa. 31 Re pan pwarado o padaki on aramaj akan, me pan ipwidi mur duen a pun, o duen me a kotin wiadar.

23 IEOWA jile pa i, i jota pan anane meakot. 2 A kotin kamana ia nan moj kajelet o kalua ia won ni pil lamelamur. 3 A kotin kamanada nen i, a kalua ia pon al pun pweki mar a. 4 I lao weid nan mot en mela, i jota pan majak me jued kot, pwe kom kotin ieian ia, omui irar o lepin jaipali kamait ia la. 5 Kom kotin kaonop dan ia tepel eu jalon ai imwintiti kan. Kom kotin keiekidi mon ai le, o ai dal kin wudewudok. 6 Pai o kalanan pan idauen ia arain ai maur, o i pan mimieta nan tanpaj en leowa kokolata.

24 JAPWILIM en leowa jappa o audepa kan, jap o meakaroi me kaujon poa. 2 Pwe a kotin pajonedier ni kailan madau, o a kotin wiadar pon pil akan. 3 Ij me pan kodalan pon dol en leowa? O ij me pan kak uda ni mol en leowa jarau? 4 me pa a kan jota japon o kin mauki padak japon, o me jota kin kaula likam. 5 I me pan kamaula ren leowa, o a pan pun kila ren Kot a jaunkamaur. 6 I kainok, me kin peiki on Kot, me kin rapaki jilan omui, Kot en lakop. 7 Komail ritinda wanim laud o lanada wanim nin jappa, pwe Nammarki linan en kitolon! 8 Ij Nanmarki linan men et? I leowa rojon o manaman, leowa me rajon nan mauin. 9 Komail ritinda wanim laud o lanada wanim ni jappa, pwe Nammarki linan en kitolon! 10 Ij Nanmarki linan men et? I leowa Jepao; I Nanmarki linan.

25 MAIN, I kin inon ion komui. 2 Ai Kot, I liki komui, jauaja ia, pwe I ender jarodi, o ai imwintiti kan ender peren kida. 3 Pwe karoj me liki komui, jota pan jarodi, a me pan muei jan komui pan jarodi. 4 Main, kom kotin kajale on ia al omui kan, o kotin padaki on ia omui tiak kan; 5 Kalua ia ni omui melel o kalolekon ia! Pwe komui ta ai Kot, me kin jauja ia, ran karoj, I kin auiai komui. 6 Main, kom kotin tamanada omui kalanan o omui kapunlol, me tapidar mon kaua. 7 Re der kotin kupura dip en ai tikistik o ai jopeik; a kupure ia ni ar kupunlol o kalanan! Main leowa. 8 leowa me mau o lelapok, I me a kotin padaki on me dipan akan pon al o. 9 A kin kalua pun me luet akan, o a kotin padaki on me luet akan al a. 10 Al en leowa kan me dir en

kalanan o melel on ir, me kin kolekol a inau o majan akan. 11 Main, kom kotin maki on ai ai japon kan me lapalap, pweki mar omui. 12 Ij ol, me kin lan leowa? A pan kotin padaki on I duen al o, me a en pilada. 13 Nen e pan mi waja mau o kaudaudok a pan aneki jap o. 14 leowa kompoke pan me kin lan i, a pan kotin padaki on I duen a inau. 15 Maj ai kin ariri leowa anjau karoj, pwe a pan kotin jau karoj, pwe a pan kotin lapwada na I kat jan nan injar. 16 Kom kotin majan don ia, pwe nai japoupou o luet. 17 Majak en monion I laluedalar; kotin kalua ia jan nan ai apwal akan! 18 Kom kotin mani ai luet o ai kankanneraner, o kotin maki on ia dip ai kan karoj! 19 Kom kotin mani duen ai imwintiti kan, pwe re me toto, o re kin kailon kin ai ni ar aklapalap. 20 Kom kotin jinjila ai maur o dore ia la, kom kotin apwali ia, pwe I der namenokala, pwe I kin liki komui. 21 Melel o pun en jinjila ia, pwe I auiai komui. 22 Main Kot, kom kotin dorela lrael jan nan ar apwal akan karoj!

26 IEOWA kom kotin jauaja ia, pwe I kekeit wei ni melel, I kin liki leowa, i jota pan luetala 2 Main kom kotin kajau ia da o kajonejon ia, o kamakelekele mudilik I kan o monion i. 3 Pwe I aja duen omui kalanan, o I kin weweid ni omui melel. 4 I jota kin mondi ren aramaj aklapalap akan, o I jota kin waroki on me morjued akan. 5 I kin tataki pokon en mejued akan, o i jota kin mondi ren me japon kan. 6 I omomi ki makelekel o i kin pok on japwilim omui pei jarau, Main, leowa. 7 Waja I pan kapikapina, nil laudeta o padak duen omui manaman akan karoj. 8 Main leowa, I kin pok on wajan tanpaj omui, o wajan ar linan. 9 Kom der kotin kajapoke ia la ianaki me dipan akan, de maur I ianaki me kamela aramaj akan. 10 Pwe pa arail me dir en morjued o re ki men ale kikajik. 11 A nai kin weweid ni makelekel. Dore ia la o kotin maki on ia! 12 Na I kin aluwei pun. I pan kapina leowa nan momodijo kan.

27 IEOWA kamarain pa I o kamarau pa i, ij me i en majak? leowa kel pan maur i, ij me I en lomwinki? 2 Ma mejued akan pan tana don ia, pwen kawela uduk ai o ai imwintiti kan, re pan dipikelkel o pupedi. 3 Ma pwin jaunpei pan kapil ia pena, i jota pan majapwekada, o ma mauin pan wiau on ia, I pan liki i. 4 Let eta, me I inon ion o men poeki ren leowa, I en mimita nan tanpaj en leowa arain ai maur, pwen kilekilan jarau kajelet en leowa kan, o ududial japwilim a im en kaudok. 5 Pwe ni anjau apwal a kotin jinila ia nan tanpaj a im pwal. A pan kotin karuk ia la nan tanpaj a im likau, o kotin kau ia da pon paip eu. 6 A pan kotin kajapwil ia dan pon ai imwintiti kan, me kapil ia pena; i ap pan wiada mairon en kapin nan tanpaj a im pwal, i pan kaul o kapin on leowa. 7 Main, kom kotin erekil nil ai, ma I pan likwir on komui, kom kotin maki on ia o mani ia. 8 Monion i kin kataman kin komui omui majan: Komail rapakin ia! I me I pil kin rapaki jilan omui. Main leowa! 9 Der karir jan jilan omui mo i, o der kajapokela japwilim omui ladu ni omui onion; pwe komui me jauja pa i. Kom der kotin kaje ia la, o ender muei jan I, Kota i jaunkamaur. 10 Pwe jam ai in ai likimalie ia la; a leowa kotin japwilim anekin ia la. 11 Main, kom kotin kajale on ia japwilim omui al o kalua ia nani al pun pweki ai imwintiti kan. 12 Kom der kotin mueid on ai imwintiti kan en kaloe ia di; pwe jaunkadede likam palian ia, o re wia japon on ia jo majak. 13 Ari jo, I aja, me

I pan ududial kalanan en leowa nan jap en me memaur akan.
14 Auiaui leowa! Der majak, o monion om ender majak, o auiaui leowa!

28 MAIN, ai paipalap, I lao likwir won komui, kom der kotin
japaimokid, pwe ma re pan japaimokid, i pan duet ir, me
pan lokidokila nan por o. 2 Kom kotin mani nil en ai nidinid, I lau
likwir won komui, I lao kapa won pa I kat mol omui jaraui. 3 Re
der kotin kajapoko ia la ianaki me japan kan, ianaki me wia
jued, me kin lokaia kajelel on men impa, ap lamelame jued nan
monion arail. 4 Kotin depuk on ir duen ar dodok o duen ar tiak
jued; kotiki on ir duen dodok en pa arail; katini on ir duen ar
wiawia. 5 Pwe re jota injenoki dodok en leowa de wiawia en lim
a kan; e me a pan kotin kawe ir ala, a jota kauada. 6 Kapin on
leowa, pwe a kin erekier nil en ai nidinid. 7 leowa kel pa i o
pere pa i, monion i kin liki i, o jauaja pa i mia. Monion i liki i o i
pan danke i ki ai kaul. 8 leowa kelel parail; I me manaman
on jauaja jpwilim a me keidier. 9 Kotin jauaja jpwilim omui
aramaj omui jojo, o kin kamana ir o apwali irail ada kokolata!

29 KOMAIL lapalap akan, wa don leowa, wa don leowra wau
o manaman! 2 Wa don leowa wau en mar a, poni leowa
ni omail kapwat jaraui! 3 Kapiti en leowa mi pon pil akan; Kot en
linan kin wiada nanjapwe, iei leowa en pil kalaimun akan. 4
Kapiti en leowa me manaman, kapiti en leowa me linan. 5 Kapiti
en leowa kin katip pajan jeder akan; leowa kin kotin katip pajan
jeder akan en Lipanon. 6 A kin kotin kalukaluj irail dueta kau
pul amen, Lipanon o Jirion dueta kau pul o amen. 7 Kapiti en
leowa kin lujwei dueta umpsul en kijiniae. 8 Kapiti en leowa kin
kamokidada jat tan; leowa kin kamokidada jat tan en Kadej.
9 Kapiti en leowa kin kamokidada tia kan o kakilejauiada nana
kan, o nan tanpaj a im en kaudok karoj kin kapina i. 10 leowa
kotikot pon pil akan o leowa pan Nanmarki kokolata. 11 leowa
pan kamanada jpwilim a aramaj akan; leowa pan kin kamaui
jpwilim a aramaj akan ki popol.

30 I kapina komui Main, pwe komui me kin kajapwil ia dar,
o jota mueid on ai imwintiti kan ren peren kin ia da. 2
leowa, ai Kot, i likwir won komui, komui ap kin kakel ia dar. 3
Main, kom kin kaluan nen i jan nan wajan mela. Kom kin dore
ia lar ni anjau me irail lokidokila nan pweleko. (Sheol h7585) 4
Komail lelapok kan en kapina leowa, o kapina mar a linan! 5
Pwe a onion kin marep ta ieu, a a mak arain maur en aramaj
amen; nin jautik re kin janejan, a ni manjan nijinji. 6 A nai inda ni
ai anjau mau: I jota pan lodi kokolata. 7 Main, ni omui kalanan,
kom kin katedeli ai dol, a ni anjau me re karuki jan mo i jilan
omui, i majapwekadar. 8 I likwir won komui Main, o i nidinideki
on Kaun. 9 Da kadepa en nt' ai, i lao kodila nan por o? Pwel par
pan kak kapina komui, o kapakaparok duen omui kalanan? 10
Main leowa, re kin mani ia o kin maki on ia; leowa jauaj pa i.
11 Kom kin kawukila ai injenjued on nijinji; kom kin janer ai
tuken likau, ap id kalikauwa ia dar popol. 12 Pwe nen i en kauli
on komui, a ender nenenla. Main ai Kot, i pan kapina komui
kokolata.

31 MAIN, i liki komui, kom kin ieian ia, pwe i ender
namenokala kokolata; dore kin ia la duen omui pun. 2

Kapaikidi don ia karon ar akan, madan jauaja ia! Kom kin
wiala ai paipalap rojon, o kele pa i, pwen jauaja ia! 3 Pwe komui
ai paip, o ai kel. Kom kin kaluan ia pweleki mar omui. 4 Kom
kin api ia jan nan injar, me re wiai on ia, pwe komui kele pa i.
5 I kakaliki on komui nen i; kom kin dore ia la, komui Main
Kot melel. 6 I judeki me kin kaporoporeki dikekik en ani mal
akan, a i liki leowa. 7 I pan pereperen o polauleki omui kalanan,
pwe komui me kin mani ai luet, o kin kupura nen i ni anjau
apwal. 8 O re der mueid on ai imwintiti, ren kaloe ia di. Kom
kin kajone na i kat nan waja jalatok. 9 leowa, kom kin maki
on ia, pwe i majak; maj ai juedelar ki ai mamauk, pil dueta nen
i o pali war ai. 10 Pwe maur i luet kilar ai injenjued, o ai par
akan malauulaular ki ai janejan, ai kelail tikitikelar pweleki dip ai,
o kokon aikna luetalar. 11 Ai imwintiti kan karoj lalaue ia, o i
wialar kanamenok pan men imp ai kan, o kamajak pan jau i kan;
me kilan ia nani al o, kin tanwei jan ia. 12 Aramaj monoke ia
lar dueta me melar amen; nai rajon dal eu me mor pajan. 13
Pwe i roner duen me toto kin pujerokion ia; men kamajak kapil
ia pena; re kin kapun pena duen nai, pwen kae ia la. 14 A i
kin kaporoporeki komui Main, I ap inda: Komui ta ai Kot! 15 Ai
anjau mi nan lim omui, dore ai jan nan pa en ai imwintiti kan o
jan me kin pakipaki ia. 16 Kamarainki jpwilim omui ladu jilan
omui, dore ia ki omui, dore ia ki omui kalanan. 17 Main, kom der
kin mueid on, i en joredi; pwe i likwir won komui. Me japan
kan en joredi, pwe irail en nenenla nan wajan mela. (Sheol h7585)
18 Kil en au en me likam akan mi nenenla, irail, me lalaue me
pun kan ni laumaum, o aklapalap, o kaurur. 19 Meid laud omui
kalanan, me kom kin nekinekid on me lan komui kan, o me
kom kin kajale on ir, me liki komui janjal mon aramaj akan.
20 Kom kin kin karir ia ala re omui jan karoj, me kailon kin ir,
kom kin kadupal ir ede jan mon lo akamai. 21 Kapina on leowa,
me kin kalanan laud on ia nan kanim teneten eu. 22 Pwe ni
ai peikajal i indindar: I lokidokilar jan mon jilan ar. Ari jo, kom
kin erekil nil en ai nidinid, ni ai potoan wer wiwer on komui. 23
Komail jpwilim a jaraui kan karoj, pok on leowa! leowa kin kin
jijilia me pojona akan, ap depuk on ir melel, me akla palap akan.
24 Komail karoj me kaporoporeki leowa, en kelail o der majak!

32 MEID pai, me dip arail lap wadar, o me ar japan
pwaipwaidier! 2 Aramaj meid pai, me leowa jolar pan
kapokoki on dip ar, me jota likam nan monion ar. 3 Pwe ni ai
men okila, kokon ai kan ap jujueda kilar ai janojan ran karoj. 4
Pwe lim omui katoutou ia nin ran o ni pon, o ai kelail monedier,
dueta ni anjau on karakar. 5 I me i weokadan komui dip ai kan,
o jota okila ai japan kan. Nai indinda: I pan weokadan leowa ai
katiwo kan, komui ap kin maki on la jued en dip ai. 6 I me
jaraui kan karoj pan potoan kapakap on komui arain anjau me
komui kak diarokda Lapake kalaimun pan wiaua a jota pan lel on
ir. 7 Komui me pere pa i, kom pur kin perawei jan ia men
kamajak, i ap pan dorela o kapina ni peren. 8 I pan padaki on
uk o kajale on uk al o, me koe en weewid ia; I pan kalua kin uk
por en maj ai. 9 Komail der dueta oj de aj amen me jota ar
madamadaua, me mau on, kijin mata en ko on au arail, a ma jo,
re jota pan duki on uk. 10 Me japan o kin lodi on jon en madak
to, a me kaporoporeki leowa, kalanan en leowa pan kapil

pena i. 11 Polauleki leowa, o pereperen komail me pun kan, o kapikapina komail karoj me lelapok melel akan.

33 KOMAIL me pun kan polauleki leowa, me lelapok kan en kapina i. 2 Danke leowa o kapikapina ki men kajan o kaule ki on i jal en arp ejok. 3 Kauleki on i kaul kap pot, komail kanai on arp o nil! 4 Pwe maj an en leowa me inen o a wiawia kan karoj melel. 5 A kin kotin pok on me pun o melel, jappa direki kalanan en leowa. 6 Nanlan wiaui kida majan en leowa o audepan a karoj ki nen en jilan i. 7 A kin kolekol pena pil en madau dueta nan dal eu, o a kin nekidalad adakan nan waja rir. 8 Jappa karoj en lan leowa o karoj me kaukajon nan jappa en wauneki i. 9 Pwe ma a kinotin majanta, ap pan wiaui, o ma a kinotin panokada, ap pan miela. 10 leowa kin kinotin Kawela kapun en men liki kan, o a kin kawukila madamadaua en wei kan. 11 A me leowa kileledier, pan duedueta, o me a kinotin kupurada, pan kokolata. 12 Meid pai wei o, me leowa ar Kot, o wei, me a kinotin piladan a jojo. 13 leowa kin kinotin ireron aramaj akan karoj jan nanlan. 14 A kinotin ireron karoj, me kaujion jappa jan mol a teneten. 15 A kinotin wiadar monion arail karoj, o a kinotin mani ar wiawia kan karoj. 16 Nanmarki amen jota pan pwai kida a karj toto, o ol komad amen jota pan dore kila a kelail. 17 Oj akan pil jota kak jauaja ekij o a kelail melel jota kadepa. 18 Kilan, jilan en leowa kin ireron on me lan i, o me kaporoporeki a kalanan. 19 Pwen kapit ir ala jan ni mela o katekatunole ni anjau en lek. 20 Nen atail kin auaiai leowa, i me jauaj patail o pere patail. 21 Pwe monion atail kin peren kida i, pwe kitail kin liki mar a jaraui. 22 Main, leowa, omui kalanan en mi po at duen at kaporoporeki komui.

34 I PAN kapina leowa anjau karoj; au ai pan kapina i kokolata. 2 Nen i en juaikei leowa, me luet akan pan ron, ap peren kida. 3 Komail ian ia kapina leowa, pwe kitail en wiaki eu, kalanada mar a. 4 Ni ai rapaki leowa, a kinotin jaben ia, o dore ia la jan nan ai majak karoj. 5 Me ariri i, pan kakelada, a maj arail jota pan namenokala. 6 Ol luot men et lao likwir, leowa ap kinotin erekier o dorela i jan nan a apwal akan karoj. 7 Toulan en leowa kotikot ren me lan i o kinotin jauaja ir. 8 Komail jon o kilan duen kalanan en leowa! Meid pai, me liki il! 9 Lan leowa jipwilim a jaraui kan! pwe me kin lan i, jota pan anane meakot. 10 Laien pulepul akan lekila o men manada, a me kin rapaki leowa, jota pan anane meakot. 11 Jama ko, komail kodo re i, ron ia, i pan padaki on komail duen lan leowa: 12 Ij me inon ion maur warai, o ij me mauki ran kajejel akan? 13 Pere jan mejued lo om o kilin au om, pwe re der kotaue. 14 A muei jan mejued, ap wiada me mau, rapaki popol ap dadaurata. 15 Jilan en leowa mamani me pun kan, o karona erek ar likwir; 16 jilan en leowa kin palian ir, me kin wia mejued, pwen kawe ir ala jan nan jappa. 17 Irafil kin likwir, leowa ap kinotin mani ir o kinotin jauaja ir jan ni ar apwal akan karoj. 18 leowa koren ion ir, me monion arail olar, o kinotin jauja ir, me nen arail olar. 19 Kalokolok toto lel on mo pun kan, a leowa kin kinotin jauaja ir jan nan meupukat karoj. 20 A kinotin jinjila kokon akan karoj, pwe eu ender tip pajan. 21 Me jueud kot pan kamela mo doo jan Kot akan, o me kin kailonki me pun kan, pan kalokolok. 22 leowa kin kinotin dorela nen en jipwilim a ladu kan, o karoj me liki i jota pan kalokolok.

35 MAIN, kom kinotin pei on ir, me kin pei on ia; o kinotin palian on ir, me kin u on ia. 2 Re kinotin ale pere o tatan mauin ap kinotin, pwen jauaja ia. 3 Napekida katieu jauaja ia on ai imwintinti kan. Kinotin majan don nen i: Nai jauaj pam! 4 Me men kame ia la, en namenokala o kankaururala; o me men wia jueud on ia, en pure wei o jarodi. 5 Ren wiala dueta dip en kijin war akan mon kijinian, o tounlan en leowa jikin irail wei. 6 Al arail en rotorotala o kitentel la, o tounlan en leowa on kinotin pakipaki irail. 7 Pwe re injenjara ia, pwen kame ia la, ap jota karepa, o re wia por on ia, a jota karepa. 8 A en jejeinlek lodi on kalokolok; o injar me a wiadar, pein i en lodi on; o mela on lel on i waja o. 9 A nen i en perenki leowa o polauleki a kinotin jauaja ia. 10 Kokon ai kan karoj pan inda: Main, ij me rajon komui? Pwe kom kinotin jauaja me luet o on me a jota itar on, o kom kinotin jauaja me luet o jamama on me lolap akan. 11 Jaunkadede likam kai u on ia, kalelapok re i, me i jota aja due. 12 Re kin depukki me mau me jueud, pwen kainjenjuedie kin ia. 13 A nai, ni ar jomau, i puri on nan tuk en likau, o kaloke pein nai ni ai kajejel, o kapakap jan monion i. 14 Nai wiai on ir dueta on kompoke pa i o udan ri ai; nai injenjuedie dueta amen, me kin loleitki in a. 15 A irail peren kida ai jikilikel o pokon pena. Men lalaue pokon pena ia o jon en aramaj, me i jaja, kin lalaue ia anjau karoj. 16 Re ni tete on ia, irail, me kin janjalmau o lalaue pweiki kijin mana. 17 Main, arai da, me kom pan kinotin majani meupukat? Dorela nen i jan arail me jueud, o maur ta ieu ian laien pulepul akan. 18 I pan kapina komui nan momodijou laud, o nan pun en aramaj toto i pan danke komui. 19 Der mueid on ai imwintinti nin jokarepa, ren peren kin ia, o me kin kailon kin ia nin jokarepa, ren der lalaue ia ki maj arail. 20 Pwe ar lokaia jota kin kareda popol, o re kin madamadaua, en dipi on me lelapok kan nan jap o. 21 O re jar pajan au arail on ia indada: lo io, pein kit kilaner. 22 Main, kom kinotin mani meupukat, kom der kinotin nenenla, Main, kom der doo jan ia! 23 Kotin opala waja o kipada, pwen kapun ia la o ai dodok, ai Kot o ai Kaun. 24 Main, ai Kot, kinotin kapun ia la duen omui pun, pwe ren der peren kin ia. 25 Der mueid on, ren inda nan monion arail: lo, io, i me je men! Der mueid on, ren inda: Kitail katalalar i. 26 Irafil karoj, me peren kida ai apwal akan, en namenokala o kankaurura la, ir me popomajo on ia, en likau kida namenok o kankaurur. 27 Irafil me kin peren kida ai pun en nijinij o pereperen, o ren inda anjau karoj: Meid kapina on leowa, me kin perenki jauaja jipwilim a ladu o, 28 O lo i en kapakaparok duen omui pun, o kapina komui ran karoj.

36 IET me i men inda jan lol en monion i duen tiak en me japun o: Jota lan Kot mi mon maj a. 2 A kin kotaue o linkapin, pwen pein i dadaurata a dodok jueud, ap tataki me tei kan. 3 A lokaia karoj me jueud o likam; a pil jota kin duki on padak, pwen wiada me mau. 4 A kin madamadaua pon a loj. A kin weweid nani al me jota mau o jota kin juedeki me japun. 5 Main, omui kalanan me ideda won lan, o omui meliel pil lel on tapok kan. 6 Omui pun rajon nana en Kot akan, o omui kadeik kan me rajon iluk ileile kalank; Main, komui me kinotin dorela aramaj o man akan. 7 Meid kajampwal omui kalanan Main Kot, pwe aramaj akan kin diar wajan kamaio pan mot en lim omui! 8 Re pan jalei kila dipijou toto nan tanpaj omui, o kom kinotin kanim pil kin irail peren laud rajon pilap pot. 9 Pwe parer on maur mi

re omui, o ni omui marain, je kin kilan marain. **10** Kom kotin dadaurata omui kalanan on mo aja komui, o omui pun on me melel jan ni monion arail. **11** Kom der mueid on, i en tiatidi pan me aklapalap akan, o pa en me japun kan ender kapup ia di. **12** A mejued akan en pupedi waja o, pwen ren lokidokila o jolar memaureda.

37 KOE dor makaraki me jued akan; o dor peirinki me kin wia japun. **2** Pwe re pan jorala madan jora lli ni, o ro pan monedi dueta tan tuka kan. **3** Kaporoporeki leowa o wiada me amu, kaukajonta nan jap o, o wiawia me pun. **4** Plauleki leowa, a pan kotiki on uk, me monion om inon ion. **5** Mueid on leowa om wiawia kan o kaporoporeki i, a pan kotin wia mau. **6** A pan kapwareda on wiawia me pun dueta marain, o om tiak pun dueta nin jauaj. **7** Kaporoporeki leowa ap nemenia o auiaui, o koe der makar kida pan me kin pwaida ni a wiawia kan, ol o, me kin kapwaida me jued. **8** Muei jan makar o pwilikidi om linaranar; koe der makar, pwe koe der pil wia me jued. **9** Pwe me jued akan pan kokoka jan, a me liki leowa, pan japaneki jap o. **10** Anjau takij, ap jolar me japun o, o ma koe men kilan deu a, a jolar mia. **11** A me opampap akan pan jojoki jap o, o re pan pereperen ki ar kapwa toto. **12** Me japun o kin kamajak me pun o, o ni tete on i. **13** A leowa kotin kiparamateki i, pwe a kotin mani ai anjau. **14** Me japun kan kin nape kida kodlaj o kaonopada kajik katieu, pwen kajikiedi me luet o jamama, o kamela me kekeit wei ni melel. **15** A ar kodlaj pan dokodi pein monion arail, o ar kajik katieu pan tip pajan. **16** Me malaulau en me pun amen, me mau jan dipijou toto en me japun kan. **17** Pwe pa en me japun kan pan tip pajan, a leowa pan kotin kolekol me pun kan. **18** Leowa kotin manier ran en me lelapok kan, o ar dipijou pan duedueta. **19** Re jota pan namenokala ni anjau apwal, o ni anjaun lok a pan itar on ir. **20** Pwe me japun kan pan lokidokila, o imwintiti on leowa, ma re rajon jap kajelet eu, re pil pan mokonaidi duota at itiniae. **21** Me japun kan kin pwaipwand ap jota kapunala, a me pun o kin kadek o kin kijakija wei. **22** Pwe me paie kin i, pan jojoki jap o, a me a kotin karialar akan pan kokoka jan. **23** Leowa kin kotin katemetene jon en aramaj due met ar kakakawai, o a kotin peren kida a wiawia kan. **24** Ma a pan pupedi, a jota pan lokidokila; pwe leowa kotin kolekidi i lim a. **25** Nai pulepul ap malar, a i jaikenta kilaner me pun amen likidmalielar, de na kan poekipoeki prot. **26** A kin kadek anjau karoj o kin men kijakij wei, o na kan pan paida. **27** Muei jan me jued ap wia me mau, koe ap pan mimieti nan jap o. **28** Pwe leowa kotin peren kida me pun, o a jota pan kotin likid malielar japwilim a jarauai kan; re pan nekinek kokolata, a kadaudok en me japun kan pan kokoka jan. **29** Me pun kan pan jojoki jap o, ap mimieti kokolata. **30** Au en me pun amen kin kida me leolekon, o lo a kaparokki me pun. **31** Majan en a Kot mi nan monion i, a jota pan krijadi. **32** Me japun kin majamajan me pun, pwen kamela i. **33** A leowa jota pan kotin mueid on, en mi nan pa a kan, o a jota pan kotin kajela i, a lao pan pakadeikada. **34** Auiaui leowa o weweid nan a al akan, a ap pan kotin kajapwil uk ada, pwe koe en jojoki jap o; koe pan kilan, me japun kan pan kokoka jan. **35** I kilaner me doo jan Kot amen, me katiwo o pwaida o maurada dueta tuka mau pot. **36** A ni at dauli waja

o, kilan, a joer mia; i idok duen i, a a jolar kak diarovkada. **37** Dadaurata om lelapok, o wiawia me pun; pwe jon due met pan pwaida mau ni imwi. **38** A me katiwo kan pan wiaki eu lokidokila, o me japun kan pan koka jan ni imwi. **39** A leowa kotin jauaja me pun kan, i me kele parail ni ar apwal akan. **40** O leowa pan kotin ieian ir o pan dore ir ala; A pan kotin dore ir ala jan me japun kan, o a pan jauaja ir, pwe re kin liki i.

38 MAIN, der kotin kaloke ia ni omui kupur jued, o der kame ia ni omui onion. **2** Pwe jpwilim omui kananan kajik katieu lei don ia, o lim omui katoutou ia. **3** Jota mau kot ni pali war ai pweki omui onion, o jota moleilei nan kokon ai kan pweki dip ai **4** Pwe dip ai kin kadupaledi mon ai, re kin katoutou ia dueta meakot me toutou melel. **5** Ai ola kan pojuedelaonanan pweki ai pweipwei. **6** I kin koj pena o pairok wei alialu, i kin injenjued anjau karoj, **7** Pwe lonelon ai monedier melel, o jota mau kot ni pali war ai. **8** Nai luetalar melel o i wokiwok pajaner. I kin janejan, pweki monion i jota kak moleilei. **9** Main, kom kotin mani ai inon karojo ai janejan, o ai jota rir jan komui. **10** Monion i rerer, ai kelail ko janer i, o marain en maj ai pil rotolala. **11** Kompoke pai o ai warok kan kin doo wei jan ia, o juedeki ai kalokolok, o jau i kan kin doo jan ia. **12** O me kin inon ion kameia la, kin majmajan ia, o me men wia jued on ia, kin indinda duen ar pan wiada dodok jued, o re kin widwidin anjau karoj. **13** A nai dueta me jalonepon amen, me jota ron waja, o dueta, o duata me loton, me jota kak jar pajan au a. **14** Nai dueta ol amen me jolar ron waja, o jota depuk en lokaia mi nan au ai. **15** A I kin awiawi Komui Main ai Kot pan kotin jaben ia. **16** Pwe i men, ren der peren kin ia. Ma na I pan krijadi, re pan peren kida melel. **17** Pwe i koren ion pupedi, o ai kalokolok kin koren ion ia anjau karoj. **18** Pwe I weokada dip ai kano juedeki dip ai. **19** A ai imwintiti kan memauretat o irail me kelail; me kailon kin ia ni jota karepa me toto. **20** O me kin depukki ai me mau me jued, kin palian ia, pweki ai dadaurata me mau. **21** Leowa ai Kot, kom der muei jan ia o der doowei jan ia! **22** Kom kotin madan don ia, Main jauja pa i.

39 Nai kan, pwe i ender wia dip ki lo i. I pan jali pena au ai arain en me japun o mi re i. **2** I kadukiedier ai lokaia o nenenlar o jolar inda duen peren a ai kalokolok lalaudalar. **3** Monion i karakaradar nan kapedi, o mai i pan tamanda mepukat, a rajon kijinai lulada; i ap lokaia kida lo i. **4** Main, kotin padaki on ia, me maur i pan imwijkokela, o imwi pan ai ran akan, me i pan jamoer. **5** Mani, ai ran akan dueta talap en pa en aramaj re omui; o maur i likamata jota meakot mo'mui. Melel aramaj, me kin keleki pein i, kin dueta adiniai. **6** Re kin alialu jili rajon mota, re kin katoutouki pein irail dodok mal. Re kin nanak pena ap jaja, ij me pan naineki. **7** Ari Main, ij me i en auiaui? I kaporoporeki komui. **8** Dore ia la jan dip ai karoj, o kom der mueid on, me pweipwei kan en kaurur kin ia. **9** I pan nenenla o jota jar pajan au ai, pwe kom kotin wiadar. **10** Kotin katukiedi omui kaloko ia; pwe nai dupok kilar ai kalokolok pan lim omui. **11** Ma kom pan kaloke amen pweki dip a, mom a kajelet ap pan juedala likamada man en mot kanala. O meid mal aramaj karoj! **12** Main kom kotin erekni kapakap, o mani ai likwir, o der japaimokid ni ai janejan, pwe nai jpwilim omui men kairu o pweledan omui

wei men dueta jam ai kan karoj. 13 Kom kotin muei jan ia, pwe i en kelailada, mon ai pan kokowei o jolar mia.

40 I AUIAUIER leowa, o a kotin iroir don ia o kotin erekier ai likelikwir. 2 A kotin api ia da jan nan por jued o jan waja lujujur, o kotin kajonedier na i kat pon paip eu, pwen kak alu mau; 3 O a kotiki on nan au ai kaul kap pot, pwen kapina atail Kot; i me aramaj toto pan udial ap lan leowa o kaporoporeki i. 4 Meid pai ol o me kaporoporeki leowa o jota waroki on me aklapalap akan, de me weweid nin tiak likam! 5 Main ai Kot, meid kapuriamui jarpwilim omui dodok kan o omui madamadaua, me komui kotin kajale on kit. Jota me rajon komui. I men kaparok o kajokajoi duen, a re jota mau on wadok. 6 Kom jota kotin kupura mairon man de mairon wan tuka kan; a kom kotin kawajak pajan jalon ai; kom jota kotin mauki mairon ijij de mairon en dip. 7 Nai ap inda: Kilan, I kokodo; nan puk o me intindier duen nai. 8 I men kapwaiada kupur omui, ai Kot; o jarpwilim omui kapun o mi nan lol en monion i. 9 I pan padaki on momodijou laud duen me pun. Kilan, i jota pan nenenla, Main kom kotin mani. 10 I jota okila omui pun nan monion i. I kin kapakaparok duen omui melel o maur, i jota kin okila omui kalanan o melel mon momodijou laud. 11 A komui Main der kotiki jan ia omui kalanan, omui kalanan o melel en jinjila ia anjau karoj. 12 Pwe ai kalokolok kapil ia pena, o re jota mau on wadok; dip ai katoutou ia, i ap jolar kilan waja; ir me toto jan pit en mon ai, ap jolar anian. 13 Kom kotin kupura ia Main, o kotin dore ia la; Main kom kotin jauaja madan! 14 Me kin majamajan ia, pwen kame ia la, en namenokala o ljela; me men wia jued on ia, en purewei o ljela. 15 Ir me kin likelikwirki due ai: "Io, io!" en majak o ljela. 16 Karoj me idok komui, en pereperen o popol. O me pok on omui maur, anjau karoj ren inda: Meid kapinan leowa! 17 Pwe nai jamama o luet; a leowa kin kotin apwali ia. Komui jauaj pa i o ai jaundor; ai Kot, kom der kotin pwand!

41 MEID pai me kin apwali me jamama o. leowa pan kotin dorela i ni ran apwal. 2 leowa pan kotin apwali i o jinjila a maur, o a pan pwaida nin jappa, o a jota pan mueida i nan pa en a imwintiti kan. 3 leowa pan kotin kakelada i ni a pan mela; kom kin kotin jauaja i ni a jomau karoj. 4 Nai inda: Main, kom kotin maki on ia; kakelada nen i, pwe nai wiadar dip on komui. 5 Ai imwintiti kan kin lokaia jued duen nai. lad a pan mela mara pan ririla? 6 A kin kodon kilan ia, a kin lokelokaia due. 7 Karoj me kailon kin ai, kin lidilidumonin kin ia, o re madadaue jued duen nai. 8 Me juedkot mi re a; a pupedier o jolar pan uda. 9 Pil kompoke pa i, me I liki, o me ian ia manamana, kin tiaki ia di. 10 A komui Main kotin maki on ia, o kau ia da, pwe ai imwintiti eder nijinj kin ia. 11 I me I pan ajaki, me kom kotin kupura ia, pwe ai imwintiti eder nijinj kin ia. 12 A kom kin kolekol ia pweki ia lelapok, o kom pan kotin kajone ia di mon jilan omui kokolata. 13 Kapina on leowa, Kot en Ijrael jan met o kokolata! Amen, Amen.

42 Duen tia amen inon ion pil iduen nen i kin inon ion komui o Kot. 2 Nen i inon ion Kot, on Kot ieiaij. lad I pan lel waja o, me I pan ariri jilan en Kot. 3 Pil en maj ai, iei kan ai mana ni ran o ni pon, pwe irail kin indan ia ran karoj: ia om Kot?

4 Ma i madamadaua duen mepukat, i ap wudokila audepan monion i on pein nai, pwe i inon ion ian pokon o kokodalan tanpaj en Kot, o i men ian pokon, me kin wiada a ran, pereperen o kapikapina. 5 Nen i, da me koe injenjuedeki o jota moleileiki? Auaui Kot! I pan puron kapina i. Pwe a kotin jauaja kin ia jilan i. 6 Ai Kot, nen i me injenjued; I ap madamadaua duen komui nan jap en kailan lordan o Ermonin, pon dol Mijar. 7 Japwilim omui pil akan nimirjok, pil laud akan nimirjok; jarpwilim omui iluk kan karoj kadupal ia di. 8 leowa kin inaukidar a kalanan ni ran, a ni pon i kin kauli on i, o i kapakap on Kot en maur i. 9 I kin indan Kot ai paip: Da me kom kotin likidmalie kin ia la? Da me i en weweideki ni injenjued pweki ai imwintiti kelail on ia? 10 Likamata kokon ai kan mut pajaner, ni ai imwintiti lalaue ia. Pwe re kin indan ia ran karoj: ia om Kot? 11 Nen i, da me koe injenjuedeki o jota moleileiki? Auaui Kot! Pwe i pan danke i, pwe i jauaj pan maj ai o ai Kot.

43 MAIN Kot! Kotin jauaja ai pun, o kotin ieian ia nan kapun on aramaj jued pukat, o kotin dore ia la jan aramaj likam o morjued akan. 2 Pwe komui Kot en ai kel; da me kom kotin kaje kin ia la? Da me kom kotin mueid on, i en weweideki ni ai injenjued, ma ai imwintiti kelail on ia? 3 Kom kotin kadarado omui marain o melel, pwe ira en kaula ia, o wa ia lan ni omui dol jaraui o tanpaj omui. 4 Pwe i en pedelon on nan pei jaraui en Kot, iei Kot me kaperen pa i o kapol pa i, o i en danke komui Kot ki arp, ai Kot. 5 Nen i, da me koe injenjuedeki o jota moleileiki? Aui aui Kot! Pwe i pan danke i, pwe i jauaj pan maj ai o ai Kot.

44 MAIN Kot, je roner ki jal on at, jam at oko kajokajoi on kit er, me kom kotin wiadar ni ar anjau maj. 2 Kom kotin pakiewer men liki kan ki lim omui, ap wilian ir di; kom kotin koko jan wei kan, ap id katotoe ir ala. 3 Pwe re jota kaloedier jap o ki ar kodlaj, o pa arail jota katepa on ir, pwe pali maun omui o lim omui, o marain en jilan omui; pweki kom kotin kupura irail er. 4 Pwe komui Kot ai Nanmarki, me inauki on, lakop, en jauaja i. 5 Komui, me je pan kawekila at imwintiti kan; ni mar omui me je pan tiakekidi me kin palian kit. 6 Pwe i jota kin kaporoporeki ai kajik katiue, o ai kodlaj jota kak dore ia la. 7 Pwe komui me kin jauaja kit jan at imwintiti kan, o kom kin kanamenokala, me kailon kin kit. 8 Ran karoj je pan kapina Kot, o je pan danke on mar omui kokolata. 9 Ari jo, kom kotin likidmalie kin kit ala, pwe jen ljela, o komui jota ian at karjakan. 10 Kom kotin mueid on at imwintiti, ren paki kit wei, o me kailon kin kit, kin kulia jan at kapwa. 11 Kom kotin mueid on ir, ren kawe kit ala dueta jip oko, o kom kotin kamueit kit pajan nan pun en men liki kan. 12 Kom netikila jarpwilim omui kan ni pwai jued, a komui ap jota kapwapwa kilar. 13 Kom kin kotin wiari on kit, jen kankaurur ren men imp at, o lalaue o jarodi ren me kapil kit pena. 14 Kom kotin wiia kin kit karajepa eu ren men liki kan o aramaj akan kin duedualok kin kit. 15 I kin jaro nin ran karoj o maj ai me dir en namenok, 16 Ni ai roneran aramaj morjued o lalaue, o ni ai kilekilan ai imwintiti o me kin akdepuk kan. 17 Mepukat karoj lel don kit er, ari jo, je jota kak monokela komui, de wia dip on jarpwilim omui inau. 18 Monion at jota pupwei jan komui, o je jota wuki wei jan al omui. 19 A komui kawe kit alar ni wajan man jued, o kom kadupale kidi mot en mela. 20 Ma je monokela mar

en at Kol, o pokada pa at on amen kot, **21** Kot jota pan kotin diarada? Pwe a kotin mani lol en monion at. **22** Pwe kit kin kalokoloke kin komui ni ran karoj, o kit rajon jip me pan kamela. **23** Main i, kom kotida! Da me kom kotin jaimokela? Kotin opada waja, o der kajapoke kit ala kolata! **24** Da me kom kotin karirila jilan omui, o kotin maluela at luet o at kalokolok? **25** Pwe nen it poridier ni pwel par; kaped it paj on pwel. **26** Kom kotida, jauaja kit, o dore kit ala pweki omui kalanan.

45 MONION I kin wiada kaul kajejelel apot; I pan kaule ki duen Nanmarki amen, lo I rajon penjil en jaunintin koiok aman.

2 Komui ta me kajejelel jan aramaj karoj; meid kajalel jilan omui; i me Kot kapai kin komui ta kokolata. **3** Pira won omui coldaj ni lonelon omui, komui ol komad, o kapwata kin komui! **4** Komui en pwaida ni omui kapwat, Kom kotiwei, pwen jauaja me melel, o me luet akan, pwen kolekol on ir me pun. Lim omui maun ap pan wia dodok kapuriamui. **5** Kananan omui kajik katieu me kon wei kan kin lodi on komui; re kin lel on nan monion en imwintiti en nammarki. **6** Main Kot, mol omui pan duedueta kokolata; o jokon en wei omui me jokon en pun apot. **7** Kom kin pok on me pun ap tataki tiak jued; i me Kot, omui Kot, keie kin komui le en kaperen mon omui warok kan. **8** Omui likau kan kin pomauki mire, aloe, o kajia ni omui pedoi jan tanpaj omui im elpenpaine, komui kin polauleki kaul o arp. **9** Japwilim en Nanmarki jeri pein ko mi nan pun en toun tanpaj omui; li Nanmarki a kotikot ni pali maun omui kapwateki kold en opir. **10** Nai jeripein koe ron, o kilan, o kapaikedji jalon om, o monokela jap om o jau om akan. **11** Nanmarki ap pan peren kida mom om kajejelel; pwe i om Kaun, a koe en kaudoki on i. **12** Nain Tiruj, me kapwapa re'tail pan wado kijakij; o nidnid re om. **13** Japwilim en Nanmarki jeripein, me mi lole, meid kajejelel ni monion i, a kapwateki likau kold. **14** A pan pakaluala ren Nanmarki ni a likau linan o a warok peinekap akan, me idauen i, kompoke pa, pan kalua don komui. **15** Re pan kalua irail ki peren o nijnij, o re kin pedelon on nan tanpaj en Nanmarki. **16** Noumui manakap akan pan wiliandi jam omui kan; i me kom pan kajapwiladan jaupeidi en jap akan karoj. **17** I pan tamanda mar omui ni di kan karoj; i me wei kan karoj pan kapina komui kokolata.

46 KOT atail kaporopor o kele patail, o jauaj patail ni atail apwal akan, me lel don kitail. **2** I me je jota pan majak, menda ma jappa pan jorela, o nana kan pan kirila nan waron en madau. **3** Menda ma a iluk kan pan onionida o pudopudeda, o ma a kelail on Kawela nana kan. **4** Pwe kanim en Kot pan pereperen a duedueta ianaki utun pil, me mi lole, waja me tanpaj jaraui en me Lapalap o mia ia. **5** Kot kotikot lole, i me a pan tenetenki kokolata; Kot pan kotin jauaja i nin joran. **6** Men liki kan kin linaranar o wei kan pan ola, jappa pan joredi, ma a pan kotin majani. **7** leowa Jepaot kotin ieian kitail; Kot en lakop i pere patail. **8** Komail kodo, kilan dodok lapalap en leowa, me kotin dodok kelail nin jappa, **9** Me kotin kadukiedi mauin lel ni imwin jap karoj o katip pajan kajik katieu, o Kawela katieu, o Karona kila kijiniae war en mauin akan. **10** Komail nenenia o ajada, me Nai ta Kot. I pan kawauwi pein Nai ren men liki kan, I pan kalinanada nin jappa. **11** leowa Jepaot kotin ieian kitail; Kot en lakop i pere patail.

47 KOMAIL kainok karoj lopolop o kapina Kot ki nil kaperen! **2**

Pwe leowa me lapalap kaualap, a meid kalank; i Nanmarki lapalap nin jap akan karoj. **3** A kotin kaloedi on kitail wei kan o aramaj akan pan na atail. **4** A kotin piladan kitail atail jojo, linan en lakop, me a kotin pok on. **5** Kot kotida nijnij, o leowa ki nil en koronete kelail. **6** Kauli on Kot pjalm ko! Kaulki pjalm ko! Kauli on atail Nanmarki! Kakau! **7** Pwe Kot Nanmarki nan jap karoj; komail kaul ki pjalm ni lolek. **8** Kot Nanmarki en men liki kan; Kot kotikot pon mol a jaraui. **9** Jaupeidi en wei kan pokon pena wiala wein Kot en Apraam; pwe pere en mauin nin jappa me jpwilim en Kot. A kotin lapalap melel.

48 IEOWA meid lapalap, o a indand mau melel nan kanim en atail Kot, pon jpwilim a dol jaraui! **2** Meid kajejelel en dol Jion a uda, me jap karoj kin peren kida; ni pali apon kanim en nanamarki lapalap mimi ia. **3** Toun im kalaimun akan aja Kot, me i pere parail. **4** Pwe kilan, nanmarki kan pokon pena, ap daulul wei. **5** Irail puriamui kila ni ar kilaner meputak; irail majapwekadjar o taner. **6** Irail rerer, o re majak dueta li pan naitik amen. **7** Kom kin kotin Kawela jop en Tarjii ki an maj en lan. **8** Duen atail ronadar, iduen kitail kin kilanada nan kanim en leowa Jopao, nan kanim en atail Kot; Kot kin kolekol i kokolata. **9** Main Kot je kin tamataman da omui kalanan nan jpwilim ar tanpaj im en kaudok. **10** Main Kot duen mar omui iduen wau omui lel ni imwin jappa; pali maun omui kadeik kan. **11** Dol en Jion en pereperen, o nan luda jeripein ko en injenemauki omui kadeik kan. **12** Komail kaidon kapil pena Jion, wadok im ten kan; **13** Kilekilan mau a kel takai kan, o kajakajau i am kalaimun akan, pwe komail en kak kajoia on men mur akan. **14** Me Kot me et, pan atail Kot anjau karoj kokolata, A pan kotin kalua kitail kokolata.

49 Komail kainok kan karoj ron o dedeki, komail toun jap karoj. **2** Ir karoj, aramaj o jaupeidi, ir karoj me kapwapwa o jamama kan! **3** Au ai pan kaparok duen lolek, o monion i duen lamalam pun. **4** I pan kapaike don jaloni ai lepen majan, o i pan kajaleda me rir akan ni nil en arp. **5** Da me i en majak ni ran apwal akan, ma me jupun kan kapil ia pena, **6** Me kin kaproporeki ar dipijou o juaike ar kapwa toto? **7** Pwe jota me kak dorela ri a, de tomeki i ren Kot, **8** (Pwe meid apwal, en dorela nen ar; a jota pan pwaida kokolata). **9** Pwen maur potopot o jota kilan joujou o. **10** Pwe a kin kilan, me lolek on kin mela dueta me pweipwei o iakalar akan, o re pan mueid on amen ar dipijou kan. **11** I me re kin peren kida, ma im arail pan duedueta, o de'u'rail pan mimietta kokolata; o re konekon melel nin jappa. **12** Ari jo, aramaj me konekon jota kak mimietta ni meputak, pwe a pan kokowei dueta man amen. **13** let ar wiawia pukat meid pweipwei; ari jo, kadaudok ar kin kapina ki au arail. **14** Re wonon nan wajan mela dueta pwin jip; mela kin kamana ir; a me lelapok kan pan kaun irail da madan, o mom ar pan joredi, o re pan doo jan deurail, mimietta nan pweleko. (*Sheol h7585*) **15** A Kot pan kotin dorela nen i jan nan mana en wajan mela, pwe a pan kotin jpwilimane kin ia. (*Sheol h7585*) **16** Koe der puriamuiki, ma amen pan kapwapwala, o ma linan en im a pan laudala. **17** Pwe a jota pan wala meakot ni a pan mela, o

a linan jota pan idauenla i. **18** A kin injenemau kila peren en maur kajelel wet, o aramaj kin kapina ir, me kin apapwali pein ir eta ni maur et. **19** A pan idauen la jam a kan, ap jolar kilan marain kokolata. **20** Ari, ma aramaj amen indand mau, ap jota a lamalam, a pan kokowei dueta man amen.

50 KOT leowa manaman majanier o molipedo jappa jan ni tapin katipin lel ni a kiridi. **2** Linan en Kot tapida jan Jion.

3 Atail Kot kotido, o a jota kin kotin japaimokit. Kijinai kelail kin tion mo a, o melimel laud kin mi impa. **4** A kotin molipe lan o jappa, pwen kapunala jpwilim a aramaj akan! **5** Komail kapokon pena nai lelapok kan, me wiadar ar inau on ia ni anjau en mairon! **6** Nanlan pan kajaleda a pun; pwe Kot kin kotin kadeikada. **7** Komail nai aramaj akan ron, I pan padaki on komail. Ijrael, I pan kaparoki on komail: Nai Kot, om Kot. **8** I jota pan kaloke uk pweki om mairon, pwe om mairon ijj kin wiaui on ia anjau karoj. **9** Ari jo, I jota pan ale jan komail kau ol de kut o jip ol jan nan im omal. **10** Pwe man en nan wei karoj me ai o pil man akan, me mimi pon nana kid pak toto. **11** I aja manpir en nana karoj o jon en man karoj, me mi nan jap, kin mi re i. **12** Ma I men manadar, I jota pan indan uk, pwe jappa me ai o audepa karoj. **13** Da, koe lame lame, me I kin inon ion uduk en kau ol, de I men nim ntan kut ol? **14** Maironki danke on Kot o kapunalan me Lapalap o om inau. **15** Likwir don ia ni om injenjued, I ap pan dore uk ala, a koe pan kapina ia. **16** A Kot kin majani on me japon o: Da me koe kaparok duen ai kujoned akan, o lokaia kida au om duen ai inau, **17** Pwe koe kin tateki tiak pun o mamaleki ai kujoned akan? **18** Ma koe pan kilan lipirip amen, koe kin ian i, o koe kin waroki on me kamal akan. **19** Au om kin lokaia kiwei me jued o lo om me likam. **20** Koe kin wonon o lokaia likam duen ri om; o nain in om putak koe kin karaune mal. **21** Koe wiada mepukat, a nai kin nenenla; koe ap kiki on, me nai dueta koe. A I pan kapun on uk o kajaleda mon maj om. **22** Komail me mamaleki Kot, en aja, I pan kajor komail la o jota jauaj pamail pan mia. **23** Me kin maironki danke, kin kapina ia; o i al o, me I pan kajale on i duen maur en Kot.

51 MAIN Kot, kom kin maki on ia duen omui kalanan, o kin lapwada dip ai duen ar kalanan lapalap. **2** Kom ketin widen ia jan ai wiawia japon, o kin kamakel ia da jan ni dip ai. **3** Pwe i aja duen ai wiadar me jued, o dip ai me janjal on ia anjau karoj. **4** On komui eta me I wiai dip on, o wiadar japon mon jilan omui, pwe komui me pun eta ni omui majan akan, o komui makelekel eta ni omui pan kadeikada. **5** Kin majani, me I ipwidier ni japon, o in ai ape kin ia dar ni man en dip. **6** Kin majani, kom kin kin mauki melel, me mi waja rir; kom kin kajale on iaolekon rir. **7** Kom kin kamakele kin in Ijop, pwe i en minla, widen ia, pwe i en puetepueteta jno. **8** Kom kin kajale on ia peren o popol, pwe kokon ai kan, me kom kin kawelar, en injenemaula. **9** Kom kin jopwei jan dip a kan, o kin lapwada ai japon karoj. **10** Main Kot, kom kin wiai on ia monion makelekel, o kin kawiliakapwada nen i. **11** Kom der kaje ia la jan mon jilan omui o der kin kajale ia ar Nen Jaraui. **12** Kom kin pur on kamait ia la ki omui jauaja ia, o kin kajale on ia nen en kaperen. **13** I pan padaki on me katiwo kan duen al omui kan, pwe me dipan akan en wuki on komui. **14** Main Kot, kom

kotin dore ia la jan dip en nta, pwe komui Kot ai jaunkamaur, pwe lo i en kapina omui pun. **15** Main leowa, kom kin kajale on ia jan dip en nta, pwe komui Kot ai jaunkamaur, pwe lo i en kapina omui pun. **16** Pwe kom kin kajale on ia jan dip en nta, pwe komui Kot ai jaunkamaur, pwe lo i en kapina omui pun. **17** A iet mairon, me Kot kin kin kupura: Nen olar, o monion injenjuedalar, o karakarak, iei me komui Main Kot jota pan kin mamaleki. **18** Kom kin jauaja Jion ki omui kalanan, kin kauada kel en lerujalem. **19** Komui ap pan kupura mairon pun, mairon ijj o mairon unjok. I anjau me kau ol pan ijeda pon jpwilim omui pei jarau.

52 KOE ol weit, da me koe juaikeki me jued, pwe kalanan en leowa kin duedueta ni ran karoj. **2** Lo om inon ion me jued, o kin raj on naip kon pot, ni a wia likam. **3** Koe kin mauki lokaia jued jan me mau, o lokaia likam jan me pun. **4** Koe kin men lokaiaki me jued lo om likam. **5** I me Kot pil pan kawe uk ala, o lepuk uk pajan, o waik uk jan nan im om, o koko uk jan nan jan en me maur akan. **6** A me pun kan pan kilan o majapwekada, o re pan kaurureki i: **7** Kilan, iei ol o, me jota kaporoporeki leowa, pwe a keleki a dipjou tota o a kelail on a wiada me jued. **8** A nai dueta tuka oliwe pot nan tanpaj en Kot, i kaporoporeki kalanan en Kot kokolata. **9** I pan kapina komui kokolata, pwe kom kak kin wiada; i pan kapina mar omui, pwe a linan ren jpwilim omui lelapok kan.

53 ME pweipwei kan kin indinda nan monion arail: Jota Kot. Arail tiak meid jued. Arail japon kan jakanakan. Jota amen mia, me kin wia me mau. **2** Leowa kin ireron aramaj akan jan nanlan, pwen majani, ma amen mia, me leolekon o rapaki Kot. **3** A ir karoj juedalar, o karoj jupunalar, jota me kin wiada me mau, jota amen. **4** Ir karoj me kin wiada me jued, jota arail leolekon, irail, me kin namala nai aramaj akan rajon prot, a re jota kin likwir on Kot. **5** Rap majak ni jota karepa, pwe Kot kin kamueit pajaner kokon en ir, me kin kapil uk pena. Kom kin kanamenok ir alar, pwe Kot kin kaje ir ala. **6** O i men, jauaj pan Ijrael en kodo jan nan Jion, o Kot en kin lapwada jpwilim a jalidi kan! I me lakop pan injen mauki o Ijrael pan pereperenki.

54 MAIN Kot, kom kin jauaj a ia ki mar omui, o kin kajaleda ai pun ki omui manaman. **2** Main Kot, kom kin erekai ai kapakap, o kin mani lokaia en au i. **3** Pwe men wai kai palian ia, o me weit akan majamajan maur i, o re jota weweid mon Kot. **4** Kilan, Kot jauaj pa i, leowa kin kolekol nen i. **5** A pan kin depuk on ai imwintiti kan ar me jued. Kom kin kawie ir ala ki omui melel. **6** I ap pan wiai on komui mairon kaperen, o kin mar omui, pwe a me mau. **7** Pwe a kin dore ia la jan ai apwal akan karoj, o maj ai peren kidar ai imwintiti kan.

55 MAIN Kot, kom kin erekai ai kapakap, o kom der rirwei jan mon ai nidinid. **2** Kom kin mani ia o kin japon ia. Pwe i kin janjalon jili o janejanki, **3** Pwe nil en ai imwintiti kin kainjenjued ia o me doo jan Kot akan kin pakipaki ia; pwe re kin men wia jued on ia, o re kin kailon kin ia. **4** Monion i majapwekada nan kapek i, o majak en mela lel on ia. **5** Majak o rerer lel don ia; wapon kadupal ia di. **6** I apindada: O ma pa I ka dueta pa en muroi, pwen pirwei o mi ekij waja. **7** I ap pan pirla

waja doo, o kaukajon jap tan. 8 I pan madanlan wajan moleilei mon melimel o katau. 9 Main leowa, kom kotin kawuk pajan lo arail, o kotin kajore ir ala, pwe i kilekilan, me toun kanim o kin weit o Akamai pena. 10 Mepukat kin wiaui ni ran o ni pon pon arail kel takai, o a dir en apwal o dodox kan. 11 Me jued akan kin kaunda kanim o; o tou a kan jota kin muei jan likam o kotaue. 12 Ma ai imwintiti pan wia jued on ia, I jota pan injenoki, o ma me kailon kin ia pan pei on ia, I pan ruki jan mo a. 13 A koe, ai warok, o kompole pa l o kij ai. 14 Pwe kitail minimin penaer nan pun atail, Kitail wiaki eu nan pun en pokon nan tanpaj en Kot. 15 Mela en madan lel won irail, pwe ren lokidokila nan wajan mela ni ar memaur; pwe im arail o lol arail me dir en morjued. (*Sheol h7585*) 16 A i pan likwir on Kot, o leowa pan kotin jauaja ia. 17 Nin jautik, o ni manjan, o nin jauaj I pan janejan o weiwer, a ap pan kotin mani nil ai. 18 A pan kotin dorela nen i jan ren me men palian ia, o pan kotin kamoleilei ia; pwe ir me toto, me u on ia. 19 Kot pan kotin erek o kanamenok ir ala, pwe a kotikot eta jan tapin kaua. 20 A jaikidi japwilim a popol akan, o a kawela a inau. 21 Au a me kitentel jan wi, ap lamelame duen mauin, a lokaia me muterok jan le, ap rajon kodlaj kon, me onopa dan pei. 22 Mueid on leowa, me koe inon ion, a pan apwali uk ada, a jota pan kotin mueid on me pun kan en wukiwuk jili. 23 Main Kot, kom pan kotin kaje ir lon on nan por lol en me jued o; me inon ion nta o likam kan jota pan lel on apali en maur arail. A i pan kaporoporeki komui.

56 MAIN Kot, kom kotin maki on ia, pwe aramaj akan nimirin on ia; re kin peipei o kamajak ia ni ran karoj. 2 Ai imwintiti kan kin nimirin nin ran karoj, pwe me toto pei on ia ni ar aklapalap. 3 Ni ai majak i kin kaporoporeki komui. 4 I pan kapina majan en Kot, i pan kaporoporeki Kot o pan jota majak, da me aramaj kak wiai on ia? 5 Ran karoj re kin kawukila ai lokaia, re kin madamaduata, duen ar pan kawe ia la. 6 Re pokon pena, o majamajan, o kanakanai on kaimwin na i kat, duen ar pan kak kame ia la. 7 Laduen, re pan kak pitila ni ar morjuet? Main Kot, kom kotin kajapokala jon en aramaj due met. 8 Kom kotin wadok pena al en ai pitilar akan, o kotin kolekol pena pil en maj ai nan japwilim omui dal o. Pwe kaidin karoj kileledier nan japwilim omui puk o? 9 Ai imwintiti kan ap pan japale wei ni ran o me i pan likelikwir; let me i aja, me Kot jauaj pa i. 10 I pan kapina majan en Kot; i pan kapina majan en leowa. 11 I kaporoporeki Kot, ap jota majak, pwe da me aramaj akan pan kak wiai on ia? 12 Main Kot, i inauki on komui, me i pan maironki danke on komui; 13 Pwe kom kotin dorelar nen i jan mela o na, i kat jan ai krijidi, pwe i en weweid mon jilan en Kot nan marain en me maur akan.

57 MAIN Kot, kom kotin maki on ia, maki on ia! Pwe ni i kin kaporoporeki komui, o pan mot en lim omui i wajan ai maur, lao anjau apwal daulier. 2 I likwir on Kot, me lapalapia, on Kot, me kotin kaimwijkala ai kankanneran. 3 A kotin poronedo jan nanlan jauaj pa i on me kanamenok ia, o me kin nimirin on ia. Kot pan kotin kadarado a kalanan o melel. 4 Nen i mi nan pun en laien akan, aramaj rajon umpul en kijiniae; ni arail rajon katieu o kananan kajik katieu, o lo arail rajon kodlaj kon o. 5 Main Kot, kom kotida ileila jan lan, o wau omui nan jappa karoj. 6 Iraill

injarai ia nan al ai kan; re kin katoutoui nen i; re weirada mo i por eu, ap pein pupedi on lole. 7 Monion i injenemaular, Main Kot, nen i onoper on kaul o kapin. 8 Nen i pirida! Kaul o arp pirida! I pan pirida nin joran. 9 leowa, i men danke on komui nan wei kan; i pan kauli on komui nan pun en aramaj akan. 10 Pwe omui kalanan me laud dueta nanlan, o omui melel dueta tapok kan. 11 Main Kot, kom kotida ileila jan lan, o wau omui linan nan jappa karoj.

58 IADUEN komail loton, pwe komail jota men lokaia me pun, o komail jota men kapun nin tiak inen, komail aramaj akan? 2 Melel, komail kin wia me japan nan monion o, o nan jap o komail kin kelail on wiada me jued. 3 Me doo jan Kot akan me japan jan pon kapan in ar akan; me likam kan kin janjalon jili jan nan kaped en in ar akan. 4 Ar linaranar rajon linaranar en jerpent amen, rajon jerpent jalonenpon, me penala jalon a. 5 Pwen der ron nil en jaunwunani o kati ani men, me kadek wunani. 6 Main Kot, kom kotin katip pajan ni nan au arail; Main leowa, kom kotin kawela ni en laien pulepul akan. 7 Kom kotin kawe ir ala dueta pil me kin pwilipwili wei. Ma a kaonopada a kananan kajik katieu, re kin tip pajan. 8 Re pan joredi dueta kamedel aman kin mon pena; re jota pan kilan katipin dueta jeri amen, me jota dar puni. 9 Mon omial aipot pan pam tui, a pan kotin jipet wei ni a onion. 10 Me pun o pan peren kida a lao kilan depuk on ir, o a pan widen na a nana ntan me doo jan Kot o. 11 Aramaj akan ap pan inda: Me pun kan pan tunole katin; pwe Kot eta jaunkadeik nin jappa.

59 Al Kot, kom kotin dore ia la jan ai imwintiti kan, o kotin pera jan ia mon me palian ia. 2 Dore ia la jan me morjued akan, o kotin jauaja ia jan me inon ion nta. 3 Iraill kin majamajan maur i, me kelail akan pokon pena on ia, a jota dip ai, o jota me jued kot, me i wiadar, Main leowa. 4 Iraill tan pena o kaonopada a jota dip ai. Kom kotin opada waja, o kotin ieian ia, o ireron mepukat. 5 Main leowa, Kot Jepaot, Kot en Ijrael, kotin opada waja, o kotin kadeikada men liki kan karoj. Kom der maki on amen ir, me kin wia dip ni ar aklapalap. 6 Nin jautik re kin puredo nunun dueta kidi kan, o re kin tanatan jili nan kanim o. 7 Kom kotin mani, re kin lidelidu monin; kodlaj kan mi pan kilin au arail: Ij me pan ron? 8 A komui, Main leowa, pan kotin kiparamat kin irail, o kom pan kotin kalij irail ia. 9 Kele pa i, i pan rukila re omui. Pwe Kot pere pa i. 10 Kot kin kotin kajale on ia melel a kalanan; Kot kin kotin wiai on ia, i en peren kida ai imwintiti. 11 Kom der kotin kame ir ala, pwe nai aramaj akan pan monokela, a kotin kamueit ir pajan ki omui mana, leowa pere pat, kajapoke ir ala. 12 Dip eta lokaia en kilin au arail; i me re pan lokidi ni ar aklapalap; pwe re kin lokaia lalaue o likam eta. 13 Kom kotin kawe ir ala o der maki on ir; kawe ir ala, pwe ren jolar meakot, ap aja, me Kot kin kaunda kadaudok en lakop o jap karoj. 14 Nin jautik re kin puredo nunun dueta kidi kan, o re kin tanatan jili nan kanim o. 15 Re kin tanatan jili rapaki kan ar mana, ap lipaned, ma re jota pan medila. 16 A i pan kauleki duen omui manaman, o ni i manjan i pan kapina omui kalanan, pwe komui pere pa i o ai paip ni ran en ai apwal. 17 I pan kauli on komui ai paip, pwe Kot pere pa i o ai Kot kalanan.

60 MAIN Kot, kom kotin kaje kit alar, o kamueit kit pajaner ni omui onion, kom kotin pur on kamait kit ala. 2 Kom kotin kamokitadar jap o, o kawelar i, kom kotin kamauala waja ola kan, pwe a kin mokimokid. 3 Pwe kom kotiki oner jpwilim omui kan katoutou parail. Kom kotiki on kit er wain men kapweipwei kit alar. 4 A kilel eu, me kom kotiki on irail er, me majak komui, i me irail kauadar, ap kelail kidar. 5 Pwe kompoke pamui kan en jaladokala; kom kotin jauaja ki pali maun ar o kotin ereki kit. 6 Kot kotin majanier nan jpwilim a mol jaraui, i me i peren kida; i pan nek pajan Jikem o jojon jap Jukot. 7 Kilead o Manaje iei japwe; nai kin kaunda Epraim; a luda iei ai jokon; 8 Moap iei ai dal en dudu; i kin tiakedi Edom; Piljita kin nijinij on ia. 9 Ij me pan kalua ia nan kanim teneten eu? Ij me pan ian ia lel Edom? 10 Kaidin komui ai Kot? Komui me kaje kit alar o jota ian at karjakan. 11 Kom kotin jauaja kit ni at apwal akan, pwe en aramaj ar jauaje jota katepa. 12 Ianaki at Kot kit pan kapwaiada dodok apwal akan. A pan kotin tiakedi at imwintiti kan.

61 MAIN Kot, kom kotin ereki ai likelikwir o kotin mani ai kapakap! 2 Jan ni imwin jappa i pan likwir won komui, ma monion i majakada, kom pan kotin kalua ia pon paip ilele eu. 3 Pwe komui kapore pa i o imaten kelail on ai imwintiti kan. 4 Kom kotin mueid on ia, i en mimieta nan jpwilim tanpaj omui kokolata, o diar wajan kamaur pan lim omui kan. 5 Pwe komui Kot mani duen ai inau; kom kin kotiki on ia er jojo en ir, me majak mar omui. 6 Komui en kotiki on nanmarki maur warai, pwe a jaunpar akan en totola kokolata. 7 Pwe a en mimieta mon Kot kokolata; kom kotin kajale on I kalanan o melel, me pan jinjila i. 8 I ap pan kauli on mar omui kokolata, pwe i en kapwaiada ai inau kan ni ran karoj.

62 NEN i moleileilar ren Kot, me kotin jauaja ia. 2 Pwe i eta ai paip, o jauaj pa i, o pere pa i, pwe i en jota luetala kokolata. 3 Arai da komail kin majamajan ol ta men, pwen kamela, me rajon did panpanla o kel me paul pajaner? 4 Re kin madamadaua duen ar pan kak kapupedi i, re kadek likam, re kin lokaia kajevel, a nan monion arail re kin lalaue. 5 Nen I kaporoporeki Kot, pwe I kapre pa i. 6 I eta ai paip o jauaj pa i, o pere pa i, pwe I ender pupedi. 7 Ai maur mi ren Kot, o ai linan, o ai paiaip, o ai kel; I kaporoporeki Kot. 8 Komail aramaj akan karoj kaporoporeki I anjau karoj kajanjale on I monion omail, Kot kapore patail. 9 A aramaj akan jota meakot, o me lapalap akan pil kin japunala. Ni men tenok re kin kokoda, menda ma irail me toto. 10 Komail der keleki omial dipijou japon o der kaporoporeki me komail kuliadar. Ma komail pan kapwapwala, komwail der kajampaleki! 11 Kot kotikidar majan eu, me I roner akai anjau, iet: Kot eta me manaman. 12 Komui Main me kalanan o komui kin pwain on amen amen duen a wiawia kan.

63 Kot komui ai Kot, nin joran I kin piridan komui. Nen i kin inon ion komui. Pali war ai kin inon ion komui na jep madekon o monedi, waja me jota pil mi ia. 2 I waja i kin tamanda komui nan jpwilim omui tanpaj im jaraui, pwe i men kilan omui manaman o linan. 3 Pwe omui kalanan mau jan maur; kil en au ai kin kapina komui. 4 I waja i inon ion kapina komui arain ai maur, o men pokada pa i kat ni mar omui. 5 I me

pan kaperen pan nen I o ai popol, ma i pan kak kapina komui ki au ai kaperen. 6 Ni ai kin wendi pon loj, i kin madamadaua duen komui, o ni ai pirida, i kin lokelokala duen komui. 7 Pwe komui jauaj pa i, o pan mot en lim omui kan i kin nijinij. 8 Nen i kin tenidi on komui; lim omui pali maun kin apapwali 9 A irail me majamajan ia, pwen jaik ia di, pan lokodokila pan jappa. 10 Re pan pupedi on nan kodlaj, o kidi en wel pan kan ir ala; 11 A nanmarki pan peren kida Kot. Me kin kaula on i, pan pwaida, pwe au en me likam akan pan pena pinla.

64 MAIN Kot, kotin ereki nil ai ni ai injenjued. Kom kotin jinjila maur i mon ai imwintiti weit. 2 Kom kotin karuki ia la jan mon pokon en me jued akan, mon pwin en me wia japon kan. 3 Me kin ada lo'rail dueta kodlaj pot, o me kaonopada ar kajik katieu, iei ar lokaia jued, 4 Pwen rir kajikiedi me lelapok o; madan re pan kajikiedi i, o jota injenoki. 5 Irail me weit ni ar tiak jued, o re kin inda, duen ar pan injar, o re kin inda: Ij me pan kak kilan? 6 Irail kin madamadaua duen me jued. Kitail kapwaiadar, karoj kileledier. Monion en aramaj me widin o meid kioik ni morjued. 7 A Kot pan kotin kajik ir edi madan, pwen kamadak on ir. 8 Pein lo arail pan kapup ir edi, o karoj, me pan kilan, pan kaurureki. 9 O aramaj karoj pan majak o inda: Mepukat Kot kin wiadar. O re pan aja, me i jpwilim a dodok. 10 Me pun o pan perenki leowa, o pan liki i, o me lelapok kan karoj pan pereperen.

65 MAIN Kot, je kin auiaui o kapina komui nan Jion, o je kin kapwaiada at inau on komui. 2 Komui kotin ereki at kapakap, pwe i me aramaj karoj pan pwara won komui. 3 Dip at kin katoutoui kit kaulap. Kom kin maki on kit dip at akan. 4 Meid pai, me kom kin pilada o mued on, en pwarala re omui, pwen kaujon nan jpwilim omui kel; kit pan tunetunole o medikila dipijou en tanpaj omui, jpwilim omui im en kaudok jaraui. 5 Kom kin mani kit duen omui pun kapuriamui, Kot, at jaunkamaur, komui me kapore pan meakaroj nin jappa, o me mi waja doo ni kailan madau; 6 Me kin pajonedier nana kan, pwen teneten ni a kelail, I me audeki manaman. 7 Komui katukiedi nirjok en madau, nirjok en a iluk kan, o moronaron en aramaj akan. 8 Me kaujon ni imwin jappa, kin majakada omui kilel akan; komui kin kaperenda me kaujon ni pali maj o ni pali apon. 9 Kom kin kin kupura jappa o kawujokejok o kakepwawpala i melel. Parer en Kot me dir en pil kaulap. Kom kin kin jauaja ar wantuka kan, iduen omui kin kapaiada jep o. 10 Kom kin kin kapileda ar jep akan o kawujokejok ar mad akan o kamuterok kila katau o kapaiada ar tuka kan. 11 Kom kin kin kapwada kidar jaunpar omui kalanan; o lip en aluwilu ar me dir en kamau kan. 12 Moj en nan jep tan pil pwaida mau, o dol akan kin pereperen. 13 O mal akan me dir en pwin jip, o jep me rokeki korn, me mau on nijinij o kakaul.

66 NIJINIJ on leowa nan jep karoj. 2 Kauleki linan en mar a; kapikapina i melel! 3 Komail fotoan on Kot: Meid kapuriamui jpwilim omui dodok kan! Jpwilim omui imwintiti kapina komui pweki omui manaman. 4 Jep karoj en kaudok on komui o kapina komui pweki omui manaman. 5 Komail kodo, kilan dodok en Kot, pe a wiawia kan me kapuriamui ren aramaj

akan. 6 A kotin kawukila madau on jap madakon, pwe aramaj en kak alu pon pil o, I waja je peren kidar kaualap. 7 A kotin kakaunda ni a manaman kokolata; jilan i kin ireron wei kan. Me kanudi kan jota kak pwaida. 8 Komail wei kan kapina atail Kot, o komail kalaudela nil omail, pwen lel on waja doo. 9 Me kotin kolekol on kitail maur atail, o jota mued on, na atail en krijedi. 10 Pwe komui Kot me kotin kajonejon kit o kamakelekel kit er, dueta jilper kin kamekelekelda. 11 Kom kotin mueid on, jen lodi ni injar o, kom katoutou kin kit men katoutou eu. 12 Kom kotin mueid on aramaj kai, en tiakedi pon mon at; kit lel on kijiniae o pil; a kom kotin kaptiki jan kit o kakele kit adar. 13 I me i pan pedekilon on nan tanpaj omui, pwen marion ijji, o i pan kapwaiada ai inau on komui. 14 Duen kil en au ai inaukidar, o duen au ai inda ni ai anjau apwal. 15 I pan mairon ijji on komui jip wi kan ianaki adiniai en jip ol, I pan maironki kau ianaki jip o kut akan. 16 Komail karoj, me majak Kot, kodo re i, i pan kajoi on komail, duen me a kotin wiai on nen i. 17 I likwirki on i au ai o i kapinaki i lo i. 18 Ma i pan lamelame nan monion i, me i pan wiada me jued, leowa ap jota pan mani ia. 19 A Kot kotin erekai kapakap, o a kotin manier ai nidinid. 20 Kapina on Kot, me jota kotin mamaleki ai kapakap, o a jota kotiki wei jan ia a kalanan.

67 KOT en kotin maki on kit, o kotin kapaia kin kit. A kotin kamaraine kin kit, jilan i. 2 Pwe japwilim a al akan me janaleda nin jappa o ren men liki kan a maur. 3 Main Kot, wei kan pan kapina komui, wei kan karoj pan kapina komui. 4 Wei kan pan peren kida o nijinij, pwe kom kin kotin kapun on wei kan ni tiak pun, o kom kotin kaunda aramaj akan nin jappa. 5 Main Kot, wei kan pan kapina komui, wei kan karoj pan kapina komui. 6 Jap o kin kapwaiada a tuka kan. Kot pan kotin kapai kit ada, at Kot. 7 Kot pan kotin kapai kit ada, o toun jappa karoj pan majak i!

68 KOT en kotida, pwe a imwintiti en kamueit pajan, o me kailonki i, en tan wei. 2 Kom kotin paki irail wei dueta adiniai, dueta krij kin pei pajan nan kijiniae, iduen me doo jan Kot akan en joredi. 3 A me pun kan en pereperen o popol mon jilan en Kot o ren pereperen melel. 4 Kauli on Kot, kauli on mar a! Kaonopada al o on i, me kotiwei nan jap tan, a maraneki leowa komail perenki ! 5 Pwe i Jam en me japooupou kan o jaunkapun en li odi kan. I Kot nan japwilim a tanpaj jaraui. 6 Kot me kotin kadire kila jeri ko im en me kin kelep, me kin lapwada me jalidi kan, pwen pwaida o pereperen a me katiwo kan pan mimieta nan wajan lek. 7 Main Kot, ni anjau kom kotiwei mon japwilim omui aramaj akan, ni omui kotiwei nan jap tan! 8 I anjau jap o rerer, o audepan lan kan moredier mon jilan en Kot, nana Jinai mon jilan en Kot en Irael. 9 Main Kot, kom kotin kamoredier katau mau, o kom kotin kamauradar japwilim omui jojo, me monedier 10 Pwe japwilim omui pwin diar waja, me a kak kotikot ia. Main Kot, kom kotin apwaliar me luet akan duen omui kalanan. 11 leowa kotikidier a majan ki pwin en wanporon kalaimun akan. 12 Nanmarki en karj toto tan wei madan, o waun im akan nek pajaner, me re atia jan ar imwintiti kan. 13 Ni omail kairu nan pun en noumail pwin man akan, komail rajon pa en muroi men, me linan dueta jilper o pa a kan dueta kold linan. 14 Ma me Manaman o lao kotin kamueit pajan nanmarki

kan, nana Jalmon rotorot ap pan marainla. 15 Nana Pajan iei nana en Kot; Pajan nana kalaimun eu. 16 Menda komail nana kalaimun akan kin kilekilan ap peirin on nana, me Kot kotin piladar en kotikot ia? o leowa pan kotikot waja o kokolata. 17 War en Kot me kid toto pan pak kid; leowa kotikot re'tail ni nana Jinai. 18 Komui kotidalan poa o jaliedier me jalidi kan, o kom kotin ale on aramaj pai kan, pil on ir me katiwo kan, pwe leowa en kotikot waja o. 19 Kapina leowa nin ran akan karoj; Kot kin kotiki on kitail katoutou patail, ap pil kotin jauaja kitail. 20 Atail Kot iei jauaj patail, o leowa Kaun kin kotin dorela jan mela. 21 Melel, Kot pan kotin kawela monan a imwintiti kan, o a pan kotin lejer pajan takain monan ir, me dadaurata ar katiwo. 22 leowa kotin majanier: I pan kapure don ir jan nan Pajan, I pan wa ir do jan nan kapin madau. 23 Pwe koe en tiakedi on nan ntan imwintiti kan, o noum kidi kan en tamotamo. 24 Main Kot, a janjal duen omui kotikot jili, duen omui kotikot jili nan mol omui jarawi, ai Kot o ai Nanwarki. 25 Pwin en kaul kin tion, ap pwin en jaunkajan nan pun en peinakap akan, me wiadar aip. 26 Kapina Kot leowa nan momodijo kan, komail me kijan parer en Irael. 27 Peniamin tikitik kin kakaun nan pun ar, jaupeidi en luda ianaki jpwilim ar akan toto, jaupeidi en Jepulon, o jaupeidi en Naptali. 28 Omail Kot kotin kauadar omail wei; Main Kot, I me komui en kotin katenetenedi, pwe jpwilim omui dodok. 29 Nanmarki kan pan wa don uk ar kijakir pweki omail im en kaudok nan lerujalem. 30 Kom kotin lipor on man en nan rau, o pwin kau ol ianaki na kan, o wei kan, me kin pepei pweki kijin moni. Kotin kamueit pajan wek kan, me kin men mauin. 31 Jaupedi en Akipten pan pwarado; men Moren pan pokadan Kot pa'rail. 32 Komail wei kan nin jappa kauli on Kot, kakaul o kapina leowa. 33 I, me kin kotikot jili nanlan, nanlan en majia! Kilan, a kin kotiki on jpwilim a nanjapwe manaman. 34 Komail kamelele mana en Kot! A linan mi ren Irael, o a mana mi nan tapok kan. 35 Kot meid kapuriamui nan mole jaraui. I Kot en Irael. A pan kotiki on aramaj akan mana o kelail. Kapina Kot!

69 MAIN Kot, kotin jauaja ia, pwe pil itida lel on maur i. 2 I pan kirila nan waja lujujur lol, waja me jota kakaluak; i mi nan pil lol, o ad pan kamop ia la. 3 I pana kila ai janejan, kapin wor ai kirkilar, maj ai juedalar, pwe a warailar ai auiaui Kot. 4 Me kin tata kin ia nin joka repa me toto jan pit en mon ai. Me imwintiti on ia, o me kin kawe ia la, ap jota karepa, kin kelail. I en pwain, me i jota kulia jan. 5 Main Kot, kom kotin mani ai pweipwei, o ai japon kan me jota rir jan komui. 6 Kom der mueid on irail, me auiaui komui, en jarodi pweki nai, Main leowa Jepao; kom der mueid on irail, me rapaki komui, en namenokala pweki nai, Kot en Irael. 7 Pwe i kin kankaurula pweki komui, maj ai me dir en namenok. 8 I wialar men wai amen ren ri ai kan, o nain in ai jaja ia lar. 9 Pwe limpok on tanpaj omui kajor ia dier, o lalaue en ir, me kin lalaue komui id ko don ia. 10 I kin janejan melel o kaijel, ari jo, re kin lalaue ia. 11 I likau kidar ed eu, a re kin lalaue ia. 12 O me mondi pan wanim, kin kajekajenda ia, o wajan kan jakau, re kin kakaul kin ia. 13 A i kin kapakap on komui Main leowa ni anjau me kon on; Main Kot, kom kotin mani ia pweki omui kalanan lapalap o kotin jauaja ia. 14 Kotin dore ia la jan nan pwel, pwe i ender kirila; pwe i en piti jan, me kailon kin ia o jan nan pil lol; 15 Pwe

lapake ender kamop ia la, o waja lol ender kadala ia la, o au en por o ender pur pena on po i. **16** Mani ia, Main leowa, pwe omui kalanan meid mau, kom kotin majan don ia, pweki omui kalanan lapalap. **17** O kom der karirela jan jarpwiliom omui ladu jilan omui, pwe i majak; kom kotin madan mani ia! **18** Kom kotido ren nen i o dorela i, kotin dore ia la pweki ai imwintiti kan. **19** Komui manier duen ai jarodier, o ai lijela, o ai namenok, me palian ia, kin janjal on komui. **20** Ai jarodier kin kawela nan monion i, o i luetalar melel. i auiaui, ma jota me pan injenjuedeki mepukat, a jota man amen; o ma jota, me pan kamait ia la, a jota me i kak diar. **21** Irail kin kamana kin ia ede, o kanim pil kin ia pinika ni ai men nim piladar kaualap. **22** Arail tepel en wiala injar arail, o lidip arail, o kapup arail. **23** Maj arail en rotorotala, pwe ren der kilan waja, o irail en koj pena kokolata. **24** Wudokidi on po'rail omui onion, o omui onion melel en lel on irail. **25** Deu'rail en lijelipinda, o jota me pan kaujon nan im arail. **26** Pwe re kin pakipaki, me kom kotin kaloker, o re kin indinda, me dene komui kin kaloke mal jarpwiliom omui kan. **27** Kom kotin kaloedi on ir ni japan toto, pwe ren der konodi omui pun. **28** Irij jan ir nan puk en kamaur, pwe ren der ian me pun kan kileledi. **29** A nai me luet, o i kin waiwairok. Main Kot, omui jauaja ia en jinjila ia. **30** I pan kapina mar en Kot ki kaul pot, o i pan wauneki i melel ki danke. **31** I me leowa kotin kupura jan kau ol, me oje o pat en na pualapual mia. **32** Me luet akan kin kilan, o peren kida, o me kin rapaki Kot, monion arail pan maurada. **33** Pwe leowa kotin mani me jamama kan, o a jota kotin mamaleki jarpwiliom a jaldi kan. **34** Nanlan en kapina i, pil jappa, o madau, o karoj me kin mokimokid lole. **35** Pwe Kot pan kotin jauaja Jion, o a pan kauada kanim en luda kan, pwe aramaj en kaujon waja o, o aneki. **36** O wan a ladu kan pan jojoki irail, o me kin pok on mar a, pan kaujon waja o.

70 **MAIN** Kot kom kotin mada do, dore ia la, Main leowa, pwen jauaja ia! **2** Me kin majamajan ia, en namenokala o jarodi, o me kin peren kida ai apwal akan, en ponjeker wei o lejila. **3** Pwe irail me kin indinda due ai: lo ol o! ren namenokala. **4** A me kin idok komui, en pereperen o popolki komui, o me kin pok on omui maur, en indinda anjau karoj: Kot meid kapinan. **5** A nai me luet o jamama. Main Kot, kom kotin madan don ia, pwe komui ta jauaj pa i o ai jaundor; Main leowa, kom der kotin pwand!

71 **MAIN** leowa, i liki komui, kom der mueid on, i en jarodi kokolata. **2** Kom kotin dore ia la pweki omui pun, o kotin jauaja ia, o kotin kapaike don ia karon omui kan o jauaja ia. **3** Komui en koti wiala ia paipalap, waja i pan kak pitila ia anjau karoj, pwe kom kotin inauki on ia er, me kom pan dore ia la, pwe komui ai paip o ai kel. **4** Ai Kot, jauaja ia jan nan pa en me doo jan Kot, o jan nan pa en me japon o weit. **5** Pwe komui kapore pa i, Main leowa, komui ai kel jan ni ai pulepul. **6** I liki komui jan ni ai ipwidier, o komui me kaipwi ia jan nan kaped en in ai, i pan kapina komui kokolata. **7** Nai dueta meakot me kapurihamui on me toto; a komui kel pa i manaman. **8** Kom kotin kadireki au ai kapin o danke on komui. **9** Kom der kotin kaje ia la ni ai mala, o der muei jan ia ni ai pan luetala. **10** Pwe ai imwintiti kin palian ia ni ar lokaia, o me kin majamajan ia, kin kapakapun pena, **11** O

indinda: Kot muei janer i, komail paki o koledi i, pwe jota jauaj pa a. **12** Main Kot, kom der kotin doo wei jan ia, Main Kot! Kom kotin madando o jauaja ia. **13** A me palian ia en namenokala o jarodi; o me rapa kin ia, pwen kame ia la, ren kadupale kidi namenok o lalaue. **14** A i pan auiauita, o i pan kalaudela ai kapin on komui kokolata. **15** Au ai en kaloki jili omui pun, o omui kamau pan ran karoj, me jota kak wadawad pena. **16** I kin weweid jili ni mana en leowa Kaun; i pan kapina omui pun eta. **17** Main Kot, kom kotin padaki on ia er jan ni ai pulepul, o i kaloki jili omui manaman akan jan maj kokodo lel met. **18** Main Kot, kom der kotin muei jan ia ni ai mala, pit en mon ai lao puetepuetala, lao i pan padaki on jeri en jeri kan omui wiawia o on me pan kokodo omui manaman. **19** Main Kot, omui pun meid ileile, kom kin wiada dodok lapalap. Main Kot, ij me rajon komui? **20** Pwe komui kotiki on kit er kamajak laud o toto, o kom kotin pur on kamau kit ada o wai ia dado jan nan waja lol. **21** Komui pan kotin kaileile ia da, o kom pan kotin pur on kamait ia la. **22** I ap pan kapinaki komui kajan, pweki omui melel, ai Kot, I pan kauleki on komui arp, on komui, me Jaraui en Irael. **23** Kil in au ai o nen i, me re kin dorelar, pan pereperen o kauli on komui. **24** Pil lo i pan indinda duen omui pun jan manjan lel jautik. Pwe irail, me men kawe ia la, namenokala o jarodier.

72 **MAIN** Kot, kom kotiki on nanmarki en kapun, o kotiki on nain nanmarki ol omui pun. **2** Pwen kaunda jarpwiliom omui aramaj akan nin tiak pun, o dorela jarpwiliom omui me luet akan. **3** Nana kan en kare don aramaj akan popul o dol akan me pun. **4** A pan jauaja pun en me luet ren aramaj akan; a pan dorela nain me jamama kan, o pan tiakedi me morjued o. **5** Aramaj pan majak komui jan eu kainok lel eu kainok, arain katipin o jaunipon mia. **6** A pan kotidi dueta katau on mat kap, dueta katau me kawujokek japo. **7** Me pun o pan memaurata ni a ran akan, o mwei mau pan pwaida, lao jaunipon jolar mia. **8** A pan kotin kaunda jan eu madau lel won eu, o jan pilap o lel ni imwin jappa. **9** Me kaukaujon nan jap tan, pan dairukedi on mo a, o a imwintiti kan pan kanala pwel par. **10** Nanmarki en Tarrij o me mi nan dake kan, pan wa don i ar kijakij; nanmarki en Arapia o Jepa pan wia nopwei. **11** Nanmarki kan karoj pan kaudoki on i, men liki kan karoj pan upa on i. **12** Pwe a pan dorela me jamama o, me kin weriwer, o me luet, me jota jauaj pa. **13** A pan kupura me titikit o jamama, o pan kotin jauaja nen en me jamama kan. **14** A pan kotin dorela nen arail jan ren me morjued o weit, o nt' arail me kajampwal mon jilan i. **15** A pan ieiajata o kold jan wein Arapia pan wijk won i, o aramaj akan pan kapakapaki i anjau karoj, a pan kapaida ni anjau karoj. **16** Wantuka kan pan pwaida mau nin jappa o pon nana kan, korn pan momand dueta Lipanon; o aramaj akan pan woj ada nan kanim akan dueta ra nan jap o. **17** Mar a pan duedueta kokolata; arain katipin a pan mimieta, iduen warai en mar a, o re pan kapaikida i; men liki kan karoj pan kapina i. **18** Kapin on Kot leowa, Kot en jrael, i eta, me kin wiada manaman akan. **19** O kapin on mar a linan kokolata, o japo karoj en direki a wau! Amen, amen! **20** let imwilan kapakap en Dawid nan lhai.

73 **MELEL**, Kot kompoke pan men Irael, irail me makelekel nan monion arail. **2** A nai, ekij ta, a na i kat pan lodi, o I

koren ion krijedi ni ai kakakawai. 3 Pwe I juedeki me aklapalap akan, ni ai kilaner en me japon aka pwaider. 4 Pwe jota apwal kot lel on irail ni ar pan mela, re kin kelail o war arail wilar melel. 5 Jota ar apwal kot dueta aramaj tei kan, o re jota pan kalokolok dueta aramaj tei kan. 6 Ari aklapalap, iei kapwat en tapin wor arail, o arail likau, iei arail tiak weit. 7 Por en maj arail titikit o jued kilar ar wilar, o re kin wiada, me re inon ion. 8 Re kin mamaiki meakaroi, o re kin lokelokaia me jued, o re kin lalaue o lokaia ni ar aklapalap. 9 Dene arail lokaia tapi jan nanlan, o me irail indinda, dene I eta me pun ni jappa. 10 I me aramaj akan lokididi on irail; o pil totoia re kin nimala. 11 Re kin inda: laduen, Kot pan kotin injenoki irail? O menda ren me aklapalap irail? 12 Kilan, iduen me doo jan Kot akan; irail meid pai nin jappa, o re pan kapwapwala. 13 laduen, likamata jota katopa ai kamakelekeladar monion i o kaminela pa i kat ni me pun? 14 Pwe ran karoj i pan kalokolok, o ni manjan karoj ai kamekam mia. 15 Koren ion i pil pan indinda dueta irail, a jo, pwe i de pan juedeki japwilim omui jeri kan karoj jan maj kokodo lel met. 16 I ap madamadaua duen mepukat, pwen dedeki, a i jota kak on. 17 Nai lao pedelon on mon mol en Kot jaraui o kilaner imwin mo doo jan Kot akan. 18 Melel kom kotin pwili kin irail edi waja likakerij; kom kotin kapup irail edi on nani pwel. 19 laduen arail madan joredier. Irail lokidikila, o imwila'rail meid kamajapwek. 20 Main leowa, kom kin kotin kawela mom arail nan kanim o dueta auramen. 21 Ni ai madak nan monion i, o waiwairok nan ai mudilik kan, 22 I ap diaradar, me nai ol pweipwei men, me jota aja meakot; dueta man amen mo omui. 23 Ari jo, i pan mimieta re omui kokolata, pwe komui kotin kolekol eta pa i pali maun. 24 Komui kin kalua ia duen kuper omui, o kom pan kotin kajamo ia nan linan omui. 25 Ma komui ta ai Kot, i jota pan anane meakot nanlan de jappa. 26 Ma pali war ai o nen i pan dupokala, pil menda, pwe komui Main Kot kamait pa i o pwajj ai kokolata. 27 Pwe kom kotin mani irail, me muei jan komui pan lokidikila; Kom pan kotin kajapokela karoj, me wuki wei jan komui. 28 A iet ai peren, i en teneten on Kot, o i en kaporoporeki Kot leowa, pwen kalok jili omui wia wia kan karoj.

74 MAIN Kot, da me kom kotin kaje kin kit ala, o da me re onioniki japwilim omui jip akan? 2 Kom kotin kupura japwilim omui momodijou, me kom kotin pwaindar maj o, o me komui dorelar, pwen wiala japwilim omui, kotin kupura dol Jion, waja me kom kotikot ia. 3 Kom koti don waja me lijelinip anjau warai; imwintiti me kawelar meakaroi nan im jaraui. 4 Me palian komui, kin weriwer nan tanpaj omui o pwilikkidi arail dikedik en ani mal akan lole. 5 Irail pwaradar dueta ir, me wia palapal nan wei. 6 Re kin kawela did kajelet akan ki jile laud o titikit. 7 Irail karonala tanpaj omui; irail kajaminela o tiakedi waja me mar omui kotikot ia. 8 Irail kin inda nan monion arail: Na, kitail pan kawela! Irail karonalar wajan kaudok karoj nan jap o. 9 Jolar manaman akai janjal on kitail, o jolar jaukop amen mia, o jota amen re atail me pan aja imwilan mepukat. 10 O Main Kot, arai da me morjued o pan lalaue, o imwintiti o pan mamaiki mar omui? 11 Da me komui kotiki wei jan lim omui? Kotikida pali maun omui o kaimwijokala. 12 Pwe Kot ai Nammarki jan maj o. I me jauaj pan meakaroi, me kin wiaui nin jappa. 13 Kom

kotin kamueit pajaner madau ki omui manaman, o kom kotin kawelar monan drake nan pil. 14 Kom kotin kawelar monan walroj, ap kotiki on aramaj nan jap tan, pwen kanala. 15 Komui kotin kapwaredar parer o pilap akan, o pilap kalamun akan me kom kotin kanalanaladi. 16 Ran o pon me japwilim omui; komui kotin wiadar jaunipon o katipin. 17 Komui wiadar irair en jap akan; komui me kin wia anjaun karakar o kapou. 18 Kom kotin kupura mepukat: Imwintiti o lalaue komui Main, o aramaj pweipwei kan mamaiki mar omui. 19 Kom der kotiki on man laualo nen en japwilim omui muroi, o kom der likidmaliela pwin en japwilim omui luet akan. 20 Kom kotin tamanda inau o, pwe jep olar waja karoj o im akan pual pajaner. 21 Re der kotin mueid on me luet o, en namenok purela, me jamama o luet akan en kapina mar omui. 22 Main Kot, kom kotida o kotin kaimwijokala japwilim omui dodok; kom kotin tamanda kankaurur, me kin wiaui on kmui jan ren me pweipwei kan. 23 Kom kotin der maliela weriwer en japwilim omui imwintiti, moronoron en me palian komui kan, me kin lalaudalar karoj.

75 Je kapina komui, Main Kot, je kapina komui, pwe mar omui me koren, o omui manaman akan kaloki jili due. 2 Pwe ni a anjau I pan wiada kapun pun. 3 Jap o tou a kan kin rerer; a I kin kolekol a ur akan. 4 I indan me aklapalap akan: Komail der aklapalap! O on me doo jan Kot akan: Komail der keleki omail manaman! 5 Komail der kailelada mon omial, komail der kokaia jued ni omail aklapalap. 6 Pwe jota jauajpa jan ni maj en lan de kapin lan, de jan nana en jap tan. 7 Pwe Kot, me kin kadeikada, o me kin kajapwilihi amen, o kajapwila amen. 8 Pwe dal eu mi nan lim en leowa, me dir en wain kelail, me a kin kodidodie; a me doo jan Kot akan karoj nan jappa pan nim jan, o re pan nimala moroke. 9 A I pan padapadak kokolata, o kaulion Kot en lakop. 10 I pan kawela mana en me doo jan Kot akan karoj, a mana en me pun kan pan kakairida.

76 KOT me indand mau ren luda, o mar a me linan ren men Israel. 2 Tanpaj a im pwal mi nan Jalem, o tanpaj a mi Jion. 3 I waja a kin katip pajan ia kananan kajik katieu, o pere, o kodalj, O tatan mauin. 4 Komui me linan o manaman jan dol en mauin kan. 5 Me aklapalap akan lodier on men kul akan o mela, o jaunpei komad karoj en kidi pa arail. 6 Main Kot en lakop oj o war kin pupekidi omui majan akan. 7 Komui meid kamajapwek. Ij me kak u mo'mui ni omui onion? 8 Ni omui kotin kajaledar omui kadeik jan nanlan, jappa ap majapwekadjar o nenenlar, 9 Ni en Kot a kotidar, pwen kadeik, o jauaja me luet akan karoj nin jappa. 10 Pwe makar en aramaj kin kalinanada komui, o ma re pan pur on moromoron, luan omui onion pan itar on irail. 11 Komail inau on leowa omail Kot o kapwaiada. Komail karoj, me mi impa, wa don ren me kalom omail kijakij akan. 12 I me pan atia jan jaupeidi kan ar komad, a meid kalom on nanmarki en jappa kan.

77 I KIN likwirki nil ai on Kot, on Kot, me i pan likwir on, o i me kin mani ia. 2 Ni ai anjau apwal, i kin rapaki leowa; ni pon pa i kin u wei o jota kin dukdedi, pwe wen I jota kak injenemaula. 3 Ni ai tamanda Kot, i kin ajenokida, ni ai madamadaua, nen i kin luetala. 4 Kom kin kotin kolekol por en

maj ai, pwe ira en papat; nai inen en luet, jolar itar on lokaia. 5 I kin lamelame duen ran en maj akan, duen par akan me jamalar. 6 Ni pon i kin lamelame duen ai kajan arp, o monion i kin madamadaua; nen i kin raparapaki. 7 Kalelapok, leowa pan kotin onion kokolata, o a jota pan kotin maki on? 8 A kalanan rojelar melel, o a inau imwijkalar kokolata? 9 Kotin malielar a mak on kit, o a karirkilar onion a kalanan? 10 Ari jo, i indadar: Mepukat me mau on ia; pali maun en lim en me Lapalap pan kak dorela meakaroj. 11 I me i kin taman kida wiawian leowa; melel i kin tamanda omui manaman akan jan maj o, 12 O madamadaua duen omui wiawia kan karoj, o kilekilan duen omui dodok. 13 Main Kot, al omui me pun. la waja amen Kot manaman mia dueta Kaun o? 14 Komui ta Kot me kin wia manaman akan. Komui kotin kajanaledar omui manaman nan pun en wei kan. 15 Komui kotin dore kila japwilim omui kan omui manaman, iei jeri en lakop o lojep akan. 16 Pil akan ariri komui, Main Kot, pil akan ariri komui, rap majapwekadjar, o waja lol rererdar. 17 Tapok kalaimun akan kamoredier pil, tapok kan wiadar nanjapwe, o liol piripir jili. 18 Nanjapwe wiauier nanlan; japwilim omui liol akan kamaraini jappa; jappa mokieda o rerer. 19 Al omui mi nan madau, al omui tistik nan pil kalaimun akan, o jota me kaan aluwilu omui. 20 Kom kotin kalua japwilim omui kan dueta pwin eu ren Mojej o Aron.

78 KOMAIL nai aramaj akan, ron ai kujoned; komail kapaike don jalon omail padak en au ai! 2 I pan ki pajan au ai, pwen padak, o pan kida kajoi en maj o, 3 Me kitail ronadar o ajaer, o jam atail kajoi on kitail er, 4 Pwe kitail ender karirila jan kadaudok arail, me pan pwarado mur, o kaparokki wau en leowa, o a manaman o a dodok kapuriamui kan. 5 Pwe a kotin kauada men kataman eu ren lakop, o kotikida kapun eu ren men Ijrael, me u kotin kakaliki on jam atail akan, pwe ren ujelan nair jeri kan, 6 Pwe di en mur en aja due, o jeri ko, me pan ipwid; o ni ar kokoda, ren pil kajoi on nair jeri kan 7 Pwe irail en kaporoporeki Kot, o ren der monokela en Kot a wiwia kan, o ren kapwaiada a kujoned akan. 8 O ren der dueta jam arail akan, me kainok kanudi o katiwo eu, me monion arail jota teneten, o nen arail jota melel on Kot. 9 Dueta kainok Epraim, me wa tatan mauin, ap purela jan nan pei. 10 Irail jota dadaurata inau en Kot, o re jota men weweideki duen a kujoned akan. 11 O re monokelar a wiawia kan o a manaman akan, me a kotin kajalale on irail er. 12 A kotin wiadar manaman akai janjal mon jam arail akan nan Akipten, nan jap Joan. 13 A kotin palan pajan madau o kotin mueid on ir, en kotela, o wiadar pil dueta kel takai eu. 14 A kotin kalua kin irail tapik ni ran o, o ni pon umpul en kijinai. 15 A kotin palan pajan paip nan jap tan o kanim pile kin irail pil toto. 16 O a kotin kapkapwile wei pilap kai jan nan paip, pwe ren pwile wei dueta pilap laud akan. 17 Ari jo, re dadaurata ni arail didi on I, o re kaonion me Lapalap o nan jap tan. 18 O re kajonejon Kot nan monion arail, ni ar inon ion kan arail mana. 19 O re palian Kot ni ar inda: Melel Kot pan kak wiada tepel eu nan jap tan? 20 Kilan, a poki paip o, pe pil en pwarado o pilap akan pwilepwile wei, a iaduen, a pan kak kida prot o uduk on na aramaj akan? 21 leowa lao manier mepukat, ap kotin onionadár, o kijinai wiauier ren lakop, o onion lel on Ijrael, 22 Pweki ar jo

kamelele Kot, o jota kaporoporeki a jauaj. 23 A ap kotin majani on tapok en poa kan, o ritinida wanim on lan akan. 24 O kotin kamoredi on ir mana, pwe ren mana, o a kotiki on ir prot en lan. 25 Irail kanalar prot en tounlan kan; a kotin kadar on ir kijin mana toto. 26 A kotin kapwaredar pan lan an en maj en lan, o ni a manaman a kotin kamokidada an en pali air. 27 O a kotin kamoredi on ir uduk dueta pwel par, o manpir dueta pik en oror. 28 O a kotin kapup irail di waja karoj, me irail kaujon ia. 29 Rap manamana o medilar kaualap, o a kotin mueid on ir ar inon. 30 A ni ar kapwaiadar ar inon, o ni ar manamana. 31 Onion en Kot ap lel on irail er, o kamelar ol lapalap re'rail, o kotin wokiedi mana kap en Ijrael kajampwal akan. 32 A re kalaudelar arail dip, o re jota kamelele a manaman akan. 33 I me a kotin mueidoki ren mela, re jota paida, o ar apwal akan me toto arain ar maur. 34 Ni a kotin kame irail la, rap idok i, o wukila, o rapaki Kot. 35 O re tamandar, me Kot kele parail o Kot lapalap ar jaundor. 36 O re lik janjal mau on i ni au arail o re likam on i ni lo ar. 37 A monion arail jota teneten on i, o re jota dadaurata melel a inau. 38 Ari jo, a kotin kalanan on ir, o kotin makeki on ir dip arail, o jota kame irail la, o katukiedi a onion pan pak toto, o jota onioni melel. 39 Pwe a kotin kupura, me irail pali uduk, dueta kijinian, me pir wei o jolar puredo. 40 Pan pak toto re kanudi on i nan jap tan, o kakupur juedi i nan mal. 41 Irail pur on anjau karoj kajonejon Kot, o re akapuni on me Jaraui ren men Ijrael. 42 Re jolar tamanda lim a manaman, me dore ir ala jan ar imwintiti kan ni ran o. 43 Duen a kotin wiadar a manaman akan nan Akipten o a dodok kapuriamui nan Joan. 44 A kotin kawuki on nta ar pil akan, rap jolar kak nima jan ar pilap akan. 45 Ni a kotin kapwaredar man jued akan nan pun arail, me kan ir ala, o proj akan, me kawe ir ala. 46 A kotiki on muedi ar tuka kan, o ar wantuka on man jiek. 47 A kotin kawekilar akel ar wain o tuka kan ki akel tiktitik. 48 A kotin kamekila ar man akel akan o ar pwin man akan liol. 49 A kotin onion melel o porone won ir tounlan jued kai, o mueid on ir, ren linaranar, o morjued, o kainjenjued. 50 A kotin kaonopa dan onion al apot, o jota dorelar maur arail jan mela, o kotin mueid on kilitop ni maur arail. 51 A kotin kamelar mejeni karoj nan Akipten, mejeni en ar kelail nan im en Am akan. 52 A kotin kaluala japwilim a kan dueta pwin jip eu nan jap tan. 53 A kotin kalua irail ni pun, pwe ren der majak meakot, a madau kadupaledi ar imwintiti kan. 54 A kotin wa ir ala lel ni irair en jap jaraui, lel nana wet, me lim a pali maun kileledier. 55 O kotin pakipaki men liki kan mo'rail, o kotin nek on ir jap arail, pwen jojoki, o a kotiki on kainok en Ijrael akan, en kaukaujon nan im arail. 56 O re jonejon? o kaonion Kot lapalap, o jota peiki on i, o jota duki on a majan akan. 57 O re muel jan o mamaleki meakaroj, dueta jam arail akan, o re jota teneten, dueta kajik katieu luet eu. 58 O re kaonion i ni ar kaudok pon dol akan, o re kupur juedeki i ki arail dikedik en ani kan. 59 A Kot lao kotin mani mepukat, ap kotin onionada o kajapok ir ala melel. 60 A kotin muel jan tanpaj a nan Jilo, im pwal o, waja a kotikot ia ren aramaj akan. 61 A kotiki wei japwilim akan nan imaten, o a linan nan pa en imwintiti kan. 62 A kotiki wei japwilim a aramaj akan ni kodlaj, o kotin onioni japwilim a jojo. 63 Kijinai kanala ar manakap akan, o ar peinekap akan jolar kak papaud. 64 Arail jamero kan mekilar kodlaj, a jolar li odi kan,

me kin maiei. 65 leowa ap kotin opala waja dueta amen me mairelar, dueta ol komad amen kin nijinji ni a kan wain. 66 A kotin kaloedier a imwintiti kan o kanamenok ir ala kokolata. 67 A kotin kajelar im en lojep, o jota piladar kainok en Epraim. 68 Pwe a kotin piladar kainok en luda, kol Jion, me a koti kupura. 69 O a kotin kauadar tanpaj a im jaraui waja ileile, dueta jappa me pan teneten ea kokolata. 70 Ap kotin piladar japwilim a ladu Dawid, o a kotin ale i jan nan deun jip akan. 71 A kotin kalua i jan ren jip en kadidi kan, pwen kamana japwilim a kainok en Iakop o a jojo men Irael. 72 O a kotin apapwali ir ni tiak en monion melel o pun, o kakaun irail ada ni koiok en lim a kan.

79 MAIN Kot, men liki kan tan don japwilim omui jojo; irail kajamilela japwilim omui im jaraui, o re wiaki lerujalem kantakai eu. 2 Re ki oner manpir en pan lan akan kalep en japwilim omui ladu kan, o uduk en japwilim omui jaraui kan on man en nan jap akan. 3 Impan lerujalem irail wudo kila nt' ar dueta pil, o jota, me pan jarepedi. 4 Kit wialar kanamenok eu on men imp at, o me kapil kit pena, kin lalaue o kaurur kin kit. 5 Main leowa, arai da kom pan kotin onion, o inon en kuper omui pan lulada dueta kijiniae? 6 Kom kotin wudokidi on men liki kan, me jaja komui, omui onion, o on wei kan, me jota kin likwir on mar omui. 7 Pwe re kawelar Iakop o im ar akan. 8 Kom der kotin tamanda dip en jam at akan; a kom kotin madan jauaja kit, pwe kit me malaulaular. 9 Main Kot, jauaj pat, kom kotin jauaja kit, pweki wau en mar omui. Kom kotin dore kit ala o kotin maki on kit dip at akan, pweki mar omui! 10 Da me kom kotin mueid on men liki kan en inda: Ari, ia arail Kot? Kom kotin kajale on men liki kan depuk en ntan japwilim omui ladu kan, me wudokilar, en pil janjal mo at! 11 Kotin mani janejan en me jalidi o; kom kotin kolekol kidi lim omui manaman me kileledier on kamela. 12 Kom kotin depukki on men imp at pan pak iju ar lalaue, me re lalaue kin komui. 13 A kit, japwilim omui aramaj akan, o jip en japwilim omui moj, pan danke komui kokolata, kapakaparok duen omui linan anjau karoj.

80 KOMUI jile pan Irael, kotin mani; komui me kin apapwali lojep dueta jip akan. Kom kotido, me kaipokedi pon anin Kerup. 2 Kom kotin kajaleda omui manaman mon Epraim, o Peniamin, o Manaje, o kotido, pwen jauaja kit! 3 Main Kot Jepao, kom kotin kamait kit ala o kotin kajaleda jilan omui, kit ap pan kelail kida. 4 leowa Kot Jepao, arai da, kom pan kotin onioniki kapakap en japwilim omui aramaj akan? 5 Kom kin kotin kamana kin ir prot en pil en maj, o kom kin kanim pile kin irail pil en maj toto. 6 Kom kotin wiai on kit, me men imp at kin akamaiki on kit, o imwintiti pat kin lalaue kit. 7 Kot Jepao, kom kotin kamait kit ala o kotin kajaleda jilan omui, kit ap pan kelail kida. 8 Kom kotin wado janer Akipten tuka wain pot, o kom kokojan men liki kan, ap id padukedi i 9 Kom kotin kokoi on i al a o kawojada i, pwen kadirela japo. 10 Nana kan mi pan mot a, o ra kan kadupaledi jedern en Kot. 11 Kom kotin kalaudelar i lel on madau o ra kan lel ni pilap o. 12 Da me kom kotin kawe kilar a kel, pwe karoj me dauli kin kawela? 13 Pwik laualo dekadar, o man en nan jap kawelar. 14 Main Kot Jepao, kom kotin wukedoke don kit, o ireredo jan nanlan, o majani, o kotin jauaja tukan wain pot et, 15 O kotin apapwali i, me lim

omui padukedier, o me kom kotin apapwalier. 16 A ron kilar kijiniae, a paiedier, re okilar majan en jilan omui. 17 Lim omui apwali ol en pali maun omui, o irail, me kom kotin apapwaller. 18 Kit ap jota pan wuki wei jan komui. Kom kotin kamaur kit da, kit ap pan kapina mar omui. 19 leowa Kot Jepao, kom kotin kamait kit ala o kotin kajaleda jilan omui, kit ap pan kelail kida.

81 KOMAIL pereperen kauli on Kot, me kel patail; nijinji on Kot en Iakop! 2 Tapia kida kaul en kapin, o wiada tampurin, o laute kajelet ianaki arp! 3 Ni jaunipon kap komail peuk koronete, ni maram, ni ran en im tantuka! 4 Pwe iduen tiak en Irael kujoned en Kot en Iakop eu. 5 A kotin wiadar kujoned wet on lojep, ni a lipa jan Akipten. I roner majan pot, me i jaikenta aja: 6 I kijaner katoutou kan pon apar a, o pa a jaladokalar jan kopu kan. 7 Ni om likwirki don ia om apwal, I ap jauaja uk; I kajale dok uk alar, ni anjau me koe lel on nanjapwe, o on jojon uk ni pil en akamai. 8 Komail nai aramaj akan ron ia, I pan padaki on komail! O Irael, ma koe pan peiki on ia! 9 Jota amen Kot en mi re om, o koe der kaudoki on kot en men wai amen. 10 Nai leowa om Kot, me kalua uk jan nan Akipten. Ki pajan au om, i pan kadirela. 11 A nai aramaj akan joata kin peiki on nil ai, o Irael jota duki on ia. 12 I ari mued on irail ere injen arail ni ar aklapalap, pwe ren kekeid wei ni pein arail lamelam. 13 O ma nai aramaj akan pan peiki on ia, o Irael pan weweid nan al ai kan, 14 I ap pan kaloedi ar imwintiti kan madan, o pa i pan u on me pali on irail akan, 15 O irail me kailonki leowa, jota pan kak on irail; o anjaun arail pakadeik pan dueudeuta kokolata; 16 O I pan kamana kin irail korn kajeletia, o I pan katunole kin I onik jan nan paip o.

82 KOT kotikot nan momodijou en Kot, o I jaunkapun en kaun akan. 2 Arai da komail pan kadeik japon o kajampwaleki me doo jan Kot akan? 3 Jauaja pun en jamama o japoupou kan, o jauaja me luet o jamama kan ni ar pun! 4 Komail dorela me titikit o jamama o, o kamaioda jan nan pa en me doo jan Kot akan. 5 A re jota kin duki on, o jota ar lokek; re kin weweid nan rotorot; pajon en jappa kan karoj mokimokideda. 6 Nai indada: Komail rajon kot akan, o nain me lapalap; 7 Ari jo, komail pan mela dueta aramaj akan, o komail pan lokidokila dueta me weit amen. 8 Main Kot, kom kotida o kotin kadeikada jappa, pwe komui pan jojoki men liki kan karoj.

83 MAIN Kot, kom der jo majan don, o der japaimokid, Main Kot, kom der kotin nenenla! 2 Pwe kom kotin mani, japwilim omui imwintiti kan kin linaranar, o me kailon kin komui, me aklapalap. 3 Irail kin widin ni ar kapakapun ki japwilim omui kan, o re kin raparapaki duen ar pan kawela japwilim omui me nekinkeilar akan. 4 Re kin inda: Na kitail, kitail kokojan irail, pwe ren jolar wei eu, o jolar me pan inda duen wein Irael! 5 Pwe irail wiaki eu o re inauki pena, ren palian komui. 6 Im pwal en Edom, o Imael, Moap, o Akar, 7 O Kepal, o Anion, o Amalek, men Pilitta ianaki men Tiruj. 8 Ajor pil waroki on ir; re kin jauaja kadaudok en Lot. 9 Kom kotin wiai on ir dueta on men Midian, o Jijera, o lapin ni pilap Kijon. 10 Me kamelar impan Endor, rap wia pwel la nan pwel. 11 Kom kotin wiala ar jaupeidi kan dueta Orep o Jeep, o ar monjap akan karoj dueta Jepa o Jalmuna. 12

Pwe re indinda: Kitail pan kaloedi im en Kot akan! **13** Main Kot kom en kotin wia kin irail la alepip en kijinian, dueta dip en ramon kijinian. **14** Duen kijinian kin karonala tuka en wei o duen umpul en kijinian kin ijkeda nan wel, **15** Iduen kom kotin paki kin irail jpwilim omui liol ape, o kamajak kin irail omui melimel. **16** Kadire kila maj arail namenok, pwe ren rapaki mar omui, Main leowa. **17** Ken namenokala o majapwekada kokolata, o ren joredi o mela. **18** Rap pan ajaki, me komui ta maraneki Kaun o me komui ta lapalap nan jap karoj.

84 MEID kajelet tanpaj omui kan, Main leowa Jepao!

1 kin inon ion o anane pera en tanpaj en leowa kan; pali war ai o nen i kin polauleki Kot ieiaj. **3** Pwe manpir diaradar deua, o jwalpe paj a, waja a kin naitik ia: Jpwilim omui pei jaraui kan, Main leowa Jepao, ai Nanmarki o ai Kot. **4** Meid pai ir, me kin kaujon nan tanpaj omui! Re kin kapina komui anjau karoj. **5** Meid pai karoj, me kin keleki komui, o idedauen komui melel. **6** Me kin weweid nan jap en mamaiei, waja re kin weirad parer ia; pil katau kin pwain kidi i pai kan. **7** Re kin kakairida ni ar manaman akan, lao re pan janjalada mon Kot nan Jion. **8** Main leowa, Kot Jepao, kom kotin erekai kapakap: Main Kot en lakop kotin mani ia! **9** Kot pere pat, kom kotin majan don kit; kom kotin ireron maj en jpwilim omui keidier men. **10** Pwe ran ta ieu mon jpwilim omui pera jaraui kan me mau jan ran kid; i mauki mimi pan wanim en tanpaj en Kot, jan kaujon nan im en me doo jan Kot akan. **11** Pwe Kot leowa rajon katipin o pere, leowa kin kotikida mak o wau, a jota pan kotin mueid on me lelapok kan, en anane me mau kot. **12** Main leowa Jepao, meid pai aramaj amen, me kin liki komui!

85 MAIN leowa, kom kotin maki oner jpwilim omui jap maj

0, o kom kotin dorelar jalidi en lakop akan. **2** Re kotin lapwadar me jued en jpwilim omui aramaj akan, o kom kotin pwaidier dip arail karoj. **3** Komui kotin kadukiedi omui onion karoj, o kin wukidoki wei janer omui onion melel. **4** Kom kotin puron kamauit kit ala, komui Kot at jaunkamaur, o kin katukeidi omui jokalanan on kit. **5** Kom pan kotin onioni kit kokolata? Omui onion pan dueduata jan en kainok lel eu? **6** Kom jota pan kotin puron kamauit kit da, pwe jpwilim omui aramaj kan en peren kin komui da? **7** Main leowa, kom kotin kajanaleda ar kalanan on kit, o jauaja kit? **8** I men ron, da me Kot leowa pan kotin majani; pwe a pan mamajani duen mauei mau on jpwilim a aramaj o me lelapok kan, pwe ren der lodi on me pweipwei. **9** Melel, a jauaj me koren ion ir, me majak I, pwe a linan en mi nan jap atail. **10** Kalanan o melel pan tu pena, pun o muei mau en metik pena. **11** Melel pan wojada jan nan jap o, o pun pan ireredo jan nanlan. **12** leowa pil pan kotikido me mau, pwe jap atail en kida wa kan. **13** Pwe pun pan ti on mo a, o a kak akan pan wiala al arail.

86 MAIN leowa, kom kotin kapaika don ia karon omui kan

0 mani ia, pwe nai me luet o jamama. **2** Kom kotin apali maur i, pwe nai me lelapok. Main Kot, kom kotin jauaja ia, jpwilim omui ladu men et, me liki komui. **3** Main, kom kotin maki on ia, pwe i kin likwir on komui ni anjau karoj. **4** Kom kotin kaperenda monion en jpwilim omui ladu, pwe monion i kin

anane komui Main. **5** Pwe komui Main me mau o kalanan, o kom kotin kalanan on ir karoj, me kin likwir on komui. **6** Main leowa, kom kotin erekai kapakap, o kin mani nil en ai nidinid. **7** Ni ai awpal akan i kin likwir on komui, pwe kom, kin mani ia! **8** Main, jota me dueta komui nan pun en kot akan; o jota me kak wiawia dueta komui. **9** Men liki kan karoj pan pwarado, pwen kaudoki on komui Main, o wauneki mar omui. **10** Pwe komui me lapalap, me kin wiada manaman, o komui ta me Kot. **11** Main leowa, re kin kajale on ia al omui, pwe i en weweid ni omui melel, kom kin kolekol monion i on iet eta: Majak mar omui. **12** I men kapina komui Main, ai Kot, jan nan monion i, o wauneki mar omui kokolata. **13** Pwe omui kalanan me laud on ia; komui dore maur i jan nan wajan mela. (**Sheol h7585**) **14** Main Kot, me aklapalap akan kin palian ia, o pwin en me weit akan kin majamajan maur i, o re jota kin weweid mon jilan omui. **15** A komui Main Kot, me dir en kalanan, o mak, o kanonama, o omui kapunlol o melel me lapalap. **16** Kom kin wukidoki don ia, o maki on ia, o kamaui kida jpwilim omui ladu omui manaman, o kin jauaja nain jpwilim omui lidu! **17** Kom kotiki on ia kilel eu, me i pan paie kida, pwe ai imwintiti kan en kilan, rap namenok kila omui kin jauaja ia, Main leowa, o kom kin kamait ia la.

87 A kakaudar mau pon dol jaraui kan. 2 leowa kin kupura

wanim en Jion jan wajan kaujon en lakop karoj. **3** Kajoi kajelet mia duen koe kanim en Kot. **4** I pan kajokajoi duen Raap o Papel, me aja ia. Kilan, Pilijta o Tiruj, o pil men Atiopia: Mepukat ipwidier waja o. **5** A kajokajoi duen Jion indinda, me jon en aramaj karoj ipwidier waja o, o me Lapalap o pan kin kamanada i. **6** leowa pan kin wadok, ni a pan kin kileledi aramaj akan: Mepukat ipwidier waja o. **7** O ni ar madomadon re pan kauleki: Ai parer karoj mi re om!

88 MAIN leowa, Kot ai jaunkamaur, i kin likwir nin ran o ni

pon mo'mui. **2** Kom kin mueid on, ai kapakap en lelda won komui. Kom kin kapaika don karon omui kan ai likelikwir. **3** Pwe nen i me dir en mamauk, o maur i koren ion mela. (**Sheol h7585**) **4** Nai kin wadok on ir memelar, nai dueta ol amen, me jolar **5** I wonon nan pun en me melar akan, me wonon nan joujou, me kom jolar kin kupura, pwe re lokidokilar jan nan lim omui. **6** Kom kin kaje ia lar nan joujou, waja rotorot o lol. **7** Omui onion kin katoutou ia, o kom kin idan kin ia di omui iluk kan. **8** Kom kin woner kompoke pa i kan waja doo, kom kin wia kin ia la me jued kot on ir, i jalidier o jo kak pitila. **9** Maj ai jueude kilar ai luet, nin ran karoj i potoan on komui, Main leowa, o i kapa won komui pa i kat. **10** Kom pan kin kajanaleda omui manaman ren me melar akan? De me melar akan pan maurada danke komui? **11** Re pan kojoia duen omui kalanan nan joujou kan? O wajan mela duen omui melel? **12** Omui manaman akan pan kajanaleda waja rotorot, o omui pun nan jap en me re jolar kin lamelame? **13** A i kin potoan likwir on komui, Main leowa nin manjan, ai kapakap pan lel won komui. **14** Main leowa, da me kom kin kaje ia kila, o da me kom okila ki jilan ar mo i? **15** Nai me luet o jaliel jan ni ai pulepul; i kin kamekamki omui kalom, i koren ion jolar kaporopor. **16** Omui onion kin kadupal ia di, omui kalom kawe ia lar **17** Re kapil ia pena dueta pil akan jan ni

manjan lel jautik, ir karoj kapil ia pena. 18 Kom kotiki woner kompoke pa I oai warok kan waja doo, rotorot eta ai warok.

89 I PAN kauleki duen kalanan en leowa kokolata, o i pan kaparokku au ai omui melel jan eh kainok lel eu. 2 Pwe I indinda: Mak joutik eu pan pwarado, o kom pan kotin kolekol ar melel nanlan. 3 I inauki oner, ai pilipildar akan; I kaulki oner Dawid nai ladu. 4 Kadoudok om pan mimieta kokolata, o I pan kauada mol om jan eu kainok lel eu. 5 Nanlan ap kapina omui manaman akan, Main leowa, o omui melel nan pokon en jpwelim omui jaraui kan. 6 Pwe ij nan tapok kan me rajon leowa? De ij me rajon leowa nan pun en me lapalap akan? 7 Kot meid manaman nan pokon en me jaraui kan, o meid kapuriamui on me kaukaujon re a. 8 Main leowa, Kot Jepao, ij me jaron komui. Omui melel kin kapil komui pena. 9 Komui me kotin kaunda madau anian. Komui kin kamoleilei iluk kan ni ar pan kokoda. 10 Komui me kotin tiakedi Raap dueta kamelar amen. Kom kotin kamueit pajaner imwintiti kan ki lim omui manaman. 11 Lan o jappa me jpwelim omui, jappa o audepa. Komui me kotin pajonedier. 12 Komui me kotin wiadar pali apon o pali air, Tapor o Ermon kin nijinjik mar omui. 13 Lim omui me mananan o kumut en lim omui me rojon, lim omui pali maun me ileile. 14 Melel o pun iei pajon on mol omui; kalanan o melel kin tion mo omui. 15 Meid pai aramaj kan, me aja nijinj! leowa, re pan weweid ni marain en jilan omui. 16 Re kin polauleki mar omui jan ni manjan lel jautik, o re kin pwai kida omui pun. 17 Pwe linan en ar kelail komui, o komui pan pokada oj at. 18 Pwe leowa pere patail o me Jaraui en Ijrael, i atail Nanmarki. 19 Maj o kom kotin majanier ki kajanjal kai on me lelapok kan: I kamanadar me Lapalap amen, I kajawiladar pilipildar amen jan ren aramaj akan. 20 I diaradar ai ladu Dawid, I keiekidier i ai le jaraui. 21 Pa i pan kolekol i, o pa i pan kamanada i anjau karoj. 22 Imwintiti kan jota pan kak widin on i, o me japun kan jota pan kak kaloedi. 23 I pan kamela me palian i mo a, o I pan kaloke ir, mo kailonki i. 24 A ai melel o kalanan pan mi re a, o ni mar ai oj a pan pokapokada. 25 I pan ki on pa a, en kaunda madau, o pa a maun, en kaunda pil akan. 26 A pan likwir don ia: Komui Jam ai, ai Kot, o paip en maur i. 27 O I pan wia kila i nai mejeni, ileila jan nanmarki en jappa kan. 28 I pan kalanan on i kokolata, o ai inau on i pan duedueta. 29 I pan ki on i kadaudok a kokolata, o mol a pan warai dueta lan. 30 A ma na kan pan muei jan ai kapun, o re jota pan weweid ni ai kujoned akan, 31 Ma re pan kajaminela ai tiak kan, o jota peiki on ai kujoned akan, 32 I ap pan kaloke kin ir ar katiwo ki jokon pot, o pan woki ir, pweki ar japun. 33 A I jota pan kiwei jan i ai mak, o ai melel pan mimieta re a. 34 I jota pan kawela ai inau, o I jota pan kawukila, me kowei jan nan au ai. 35 I kaukilar ai jaraui pan me pak, me I jota pan likam on Dawid. 36 Kadaudok a pan joutuk, o mol a dueta katipin mo i. 37 A pan duedueta dueta jaunipon; o jaunkadede nan tapok kan me melel. 38 A met komui kajapokela o onioni jpwelim omui me keidier. 39 Kom kotin kajela inau en omui ladu, o kom kotin kajaminela mar a. 40 Kom kotin karonk pajan a kel akan karoj, o kawelar a im teneten kan. 41 Karoj me daulier waja o kulia janer; a wialar kankaurur on men imp a kan. 42 Kom kotin pokada pali maun en me palian i, o kaperen dar a

imwintiti kan karoj. 43 Kom pil kotiki janer mana en a kodlaj kon, o jota kapwaiada i ni pei. 44 Kom kotin kaimwijokalar a linan, o kajedi on nan pwel mol a. 45 Kom kamotomotala ran en a manakap, o kadupalekidi i namenok. 46 Arai da, Main leowa, me kom pan kotin karirela pein komui; arai da omui onion pan lulada dueta kijniai? 47 Kom kotin tamanda duen motomot en maur i; de me mal kot omui kotin wiadar aramaj akan? 48 Ij ol o, me maur ap jota pan lel on mela? A pan kak dorela pein i jan mana en wajan mela? (Sheol h7585) 49 Main, ia omui kalanan en maj o, me kom kotin inauki on Dawid ni omui melel? 50 Main, kotin tamanda kan kaurur en jpwelim omui ladu kan jan ni wei toto, me kin katoutou monion i. 51 Main leowa, iaduen lalaau en omui imwintiti kan, iduen ar lalaue lip en jpwelim omui me keidier. 52 Kapin on leowa kokolata! Amen, iei Amen!

90 MAIN, kom me kotin nekid pat jan eu kainok on eu. 2 Mon nana kan o jappa, o aude pan jappa a wiauvida, Kot kin mia, jan maj kokodo o pil kokolata joutuk, Main Kot. 3 Kom kin kotin kapurelan pwel par aramaj akan o kotin mamajani: Puredo komail aramaj akan. 4 Pwe par kid dueta aio me jamalar mon jilan omui o rajon majamajan eu ni pon. 5 Kom kin kotin kapwil irail wei, re rajon mair, dueata ra, me kin monedi madan. 6 Me kin majel pajan ni manjan, a ni joutik a pan palepaledi o monedi. 7 Omui onion me je kin jojore kidi, o omui onion melel, me je kin mekila madan. 8 Pwe kom kin kajanale on pein komui dip at akan, o dip at rir akan nan marain en jilan omui. 9 I me at ran akan karoj kin tan weiki omui onion, at par akan rajon kajoi pot. 10 Warain at mour me jaunpar ijeijok, a ma re toto, a pan waleijok, a ma me kajampwal, a pan awpal o dodok. Pwe a kin tan wei madan, dueta kit kin pir wei. 11 A ij me kak dedeki mana en omui onion, o ij me kin majak onion wet? 12 Kom kin padaki on kit, me kit pan mela, pwe jen lolekonkila. 13 Main leowa, kom kin puron wukedoche don kit; arai da omui onion? Kom kin maki on jpwelim omui ladu kan! 14 Kom kin kadire kin kit ala ar kalanan ni manjan, kit ap pan kapin o pereperen arain at maur. 15 Kom kin kaperen kit da murin at kalokoloker, o murin at kamekam warai. 16 Kom kin kajale on jpwelim omui ladu kanomui wiawia kan o omui wau on na jeri kan. 17 Leowa at Kot, en kalanan don kit o kin kapwaiada dodok en pa at akan re at; ei kom kin kapwaiada dodok en pa at akan!

91 ME kin momod pan lim en me lapalap, o me pan mimieta pan mot en me manaman o. 2 lei me kin indan leowa: Ai paip, o ai kel, ai Kot, me i liki. 3 Pwe a pan kotin dore uk jan injar en jauninjar, o jan ni kilitop jueed. 4 A pan kotin kadupal kin uk edi lim a, o koe pan moleilei pan lim a kan; a melel rajon kadauk o pere eu. 5 Koe jota pan majak kalom en ni pon, de kananana kajik katieu, me kin tan wei nin ran, 6 De kilitop, me kin wawai jili pon, de eu jon en kilitop me kin kaukawela nin jauaj. 7 Kid pan mela imp om, o nen ni pali maun om, ap jota pan lel on uk. 8 Koe pan kilanki maj om kan, o koe pan kilan duen a pan depuk on me doo jan Kot akan. 9 Pwe komui Main leowa, kapore pa i. Koe piladar me lapalap o, pwen om kel. 10 Jota me jueed kot pan lel on uk, o jota kalokolok pan lel on im om. 11 Pwe a kin kakaliki on jpwelim a tounlan kan, en apapwali uk o jinjila uk nan al omui kan karoj. 12 Re pan wa kin

uk ala lim ar akan, pwe na om ender dipikelel nin takai eu. 13 Koe pan tiakedi laien o oter kai, laien pulepul o jerpent, me koe pan jok poa. 14 A kin peren kin ia, I ap pan jauaja i, a aja mar ai, I ap pan jinjila i. 15 A pan likwir don ia, I ap pan jaben i, I pan ian i ni waja apwal, I pan kapitila i o kalinanada i. 16 I pan kamedi kin i maur warai, o I pan kajale on i ai jauaj.

92 IET me kajampwal: Danke leowa, o kauleki pjalm akan on mar omui, ir me kotin lapaplap. 2 Ni manjan omui kalanan o ni pon omui melel en lolok jili. 3 Jan kajan jal ejok o arp o laute. 4 Pwe kom kotin kaperen kin ia, Main leowa ki ar wiawia; i pan nijinjiki dodok en lim ar akan. 5 Meid laud ar wiawia kan, Main leowa! O meid lol kupur omui! 6 Aramaj pweipwei men jota kak dedeki mepukat, o me rotorot amen jota kin injenoki. 7 Me doo jan Kot akan kin wojada dueta ra, o me katiwo kan karoj kin majal pajan, lao re pan lokidokila kokolata. 8 A komui ta Main leowa, me lapalapia, o komui pan duedueta. 9 Pwe kom kotin mani duen ar imwintiti kan, Main leowa, kom kotin mani, ar imwintiti kan pan joredi, o me morjued akan en kamueit pajan. 10 A ai oje pan pwaida dueta oj en man oje tapot, o i pan keikidier le kap. 11 O por en maj ai pan perenki ai imwintiti kan, o jalon ai pan polauleki me morjued akan, me kin palian ia. 12 Me pun o pan pwaida mau dueta ni pot, a pan kakairida dueta jeder en Lipanon. 13 Me patidier nan tanpaj en leowa, pan pwaida mon pera jaraui en atail Kot. 14 Menda ma re pan mala, pwe re pan pil majal pajan, o wa, o kelail. 15 Pwe re pan kajaleda, me Kot me pun, i ai paip o jota japan mi re a.

93 IEOWA kotin kaunda, a kotin kapwateki pein i manaman, leowa kotin kalikauwiada pein i, a kotin piraki pein i manaman; pil jappa me teneten o jota pon mokimokid. 2 Jan maj lel met mol omui mo teneten; komui me joutuk. 3 Main leowa pil akan lalaudala, pil akan nirinirjok, pil akan pil pan kokodo o nirinirjok. 4 leowa kotikot waja ileile. A manaman jan nil en pil kalaimun akan o iluk en madau kalaimun akan. 5 Omui majan akan meid pun. Tanpaj omui me linanaki jarawi kokolata, Main leowa.

94 MAIN Kot, komui jaundepuk, leowa Kot jaundepuk, kom kotin janjaleda! 2 Kom kotida, komui jaunkapun en jappa, kom kotin depuk on wiawia en me aklapalap akan. 3 MAIN leowa, arai da me doo jan Kot akan, arai da me doo jan Kot, akan pan poponmaju, 4 O pudupudada lokaia jued o arai da, me japan kan karoj en juauki ar morjued? 5 Re kin tiakedi japwilim omui aramaj akan, o re kame omui jojo. 6 Re kin kamela li odi o men wai, o patik takain wor en me japoupou kan. 7 Re inda: leowa jota kak kilan, o Kot en lakop jota pan aja due. 8 Komail me pweipwei nan pun en aramaj akan, en dedeki! O komail lolepn akan, iad me komail pan lolekonala? 9 Me kotin wiada jalon, o a jota pan erek? Me kotin wiadar por en maj o, a jota pan kak majani? 10 Me kin kotin Kaunda wei kan, o jota pan kaloke? Pwe I me kotin kalolekoni aramaj. 11 leowa kotin mani lamelam en aramaj akan, me re aklapalap. 12 Meid pai ol o, me kom kotin kaloke, Main, leowa, o me kom kotin padaki on jan nan ar majan akan. 13 Pwen kanonama ni a apwal akan, lao jaujau en me doo jan Kot akan pan weweida. 14 Pwe leowa jota

pan kotin kajela japwilim a araman akan, o a jota pan muei jan a jojo. 15 Pwe me pun, pan punpuneta, i me lelapok kan karoj pan weweideki. 16 Ij me pan jauaja ia on me morjued akan? O ij me pan jauaje ia on me dipan akan? 17 Ma leowa jota kin jauaja ia, metar ekij nen i pan kolan wajan kapormen. 18 Ni ai indada: Na i pan krijadi, omui kalanan, Main leowa, pan kolekol ia. 19 Ai injenjued laud han monion i, a omui kin kamait ia la kaperenda nen i. 20 Kom jota man paroki on mol o, me kin kajapunala japwilim omui majan. 21 Re kin onop on kamela me pun amen, o re kin kadeikada nta makelekel. 22 A leowa ai paip lapalap, o Kot iei paip, me i pan rukila ia. 23 A pan kotin depuk on ir ar me jued, o a pan kotin kame ir ala, pweki ar katiwo, leowa atail Kot pan kame ir ala.

95 KOMAIL kodo, pwe kitail pan kapina leowa o nijinj on paip en maur atail. 2 Kitail pan kola tuki on i kapin. Kitail en nijinjiki on I pjalm! 3 Pwe leowa Kot lapalap amen, o Nanmarki lapalap amen pon anin kot akan karoj. 4 Pan jappa mi ni lim a, o pon komon nana me jpwilim a. 5 Madau me jpwilim a, pwe i me kin wiadar, o lim a kan wiadar waja madekon. 6 Komail kodo, kitail pan kaudok, o dairukedi, o kelepuki mon leowa, me kin wia kitail dar. 7 Pwe i atail Kot, a kitail aramaj en jpwilim a wajan kamana o pwin en lim a. Ran wet, ma komail pan ron kapitie, 8 Komail der kapitakaila monion omai, duen a wiauier Meripa o ni ran en Maja nan jap tan. 9 Ni jam omai akan jonejon ia o kajau ia da, pwe re kilaner ai dodok kan. 10 Par paeijok I juede kilar di wet, o I indada: Monion en jon en aramaj duen met kin wukiwuk jili, o re jota men aja duen al ai kan. 11 I ap kaula ni ai makar: Irail jota pan konodi ai kamol.

96 KAKAULEKI on leowa kaul kap pot, jep karoj en kakauli on leowa! 2 Kakaul on leowa o kapina mar a; padapadak jan eu ran lel eu duen a maur! 3 Kajokajoi on men liki kan wau i, o on wei kan a manaman akan! 4 Pwe leowa meid lapalap o meid kapiran, o meid kalom mon kot akan karoj. 5 Pwe Kot en aramaj akan me mal a leowa kin kapikadar lan akan. 6 Wau o linan mi mon jilan i, manaman o linan kin kadirela nan tanpaj a im jaraui. 7 Komail men liki kan, ki on leowa, ki on leowa linan o manaman. 8 Komail ki on leowa linan en mar a; komail ko don mon jpwilim a pera jaraui ianaki kijakij. 9 Komail kaudoki on leowa ni omai kapwat jaraui, toun jappa karoj en majak i. 10 Komail kaireki on men liki kan: leowa ta Nanmarki! Pil jappa me teneten o jota pan mokimokid. A pan kotin kaunda kainok kan ni tiak pun. 11 Lan en peren kida, o jappa en popol; madau en nirnirjok o audepa! 12 Jap en pereperen o audepa karoj, o tuka en nan wei karoj en nijinj. 13 On leowa, ni a kotido, ni a kotido, en kadeikada jappa. A pan kotin kaunda jappa ni tiak pun, o kainok kan ni a melel.

97 IEOWA ta Nanmarki, i me jappa en polaule kida o dako kan karoj en pereperen! 2 Tapok o rotorot mi imp a, pun o melel iei pajon en mol a. 3 Kijinjai kin tion mo a, o ijkeda jpwilim a imwintiti kan karoj. 4 Jpwilim a liol akan kin kamaraini jappa, toun jappa kin kilan ap majapwekadjar. 5 Nana kan pei pajan duata kriji mon leowa, Kaun en jep karoj. 6 Lan akan kaparokki a pun, o kainok karoj kin kilan a linan 7 Me

kaudoki on dikedik en mal kan en jarodi, o me kin juaiki ani kan; kot akan karoj dairukedi on mo a! 8 Jion kin ron mepukul tip peren kida, o peinekap en luda kan kin polauleki omui kapun kan, Main leowa. 9 Pwe komui ta Main leowa me lapalap nan jappa karoj, komui meid ileila jan Kot akan karoj. 10 Komail me kin pok on leowa en tataki me jued. A kin kotin apwali nen en japwilim a ləlapok kan. A pan kotin dore ir ala jan nan pa en me doo jan Kot akan. 11 Marain pan dakadan me pun kan, o peren on me ləlapok melel. 12 Komail me pun kan perenki leowa o kapina mar a jaraui!

98 KAKAULEKI on leowa kaul kap pot; pwe a kotin wiadar dokok kapuriamui. A kotin kaloe kidi lim a pali maun o lim a jaraui. 2 leowa kotin kajaledar a kamaur, o mon maj en kainok kan a kota kajanaledar a pun. 3 A kotin kolekol on men Ijrael a kalanan o melel; imwin jap karoj kin kilan pai en atail Kot. 4 Jap karoj en nijinij on leowa! Popol o kauleki pjalm! 5 Kauleki on leowa pjalm ianaki laute, wiada laute o kaul! 6 lan trompete o nil en koronete, komail nijinij on Nanmarki leowa! 7 Madau en nimirirjok o audepa, jappa o tou akan. 8 Pilap akan en lopolopeki pa arail; o nana kan en pereperenki. 9 leowa, ni a kotidon kadeikada jappa. A pan kotin kadeikada jappa nin tiak pun o kainok kan nin tiak inen.

99 IEOWA ta kotin kakaunda, kainok kan kin rerer; a kotikot nan pun en Kerup akan, jappa kin mokimokid. 2 leowa me lapalap nan jion, o lapalap melel jan wei kan karoj. 3 Ren kapina mar omui, me lapalap o kalom, i me jaraui. 4 O manaman en Nanmarki me kin pok on me pun. Kom kotin katednedier tiak pun. Komui me kotin wiadar me pun o inen nan kadaudok en lakop. 5 Kapina leowa atail Kot o poridier on ni utipa, pwe i me jaraui! 6 Mojej o Aron kijan japwilim a jamero kan o Jamuel nan pun en ir, me kin likwir on mar a, re likwir woner leowa, i ap kotin mani ir. 7 A kotin majan on irail jan nan ur en tapok; irail peiki on a majan o kujoned akan, me a kotiki on irail er. 8 leowa at Kot, kom kotin jaben irail er. Main Kot kom kotin maki on irail er, o kotin depuk on ir ar japon kan. 9 Kapina leowa atail Kot, o poridier ni japwilim a nana jaraui, pwe leowa atail Kot me jaraui.

100 NIJINIJ on leowa jap karoj! 2 Papan leowa ki peren; koki don mon jilan i nijinij! 3 Komail en aja, me leowa Kot. I me kotin wia kitail dar a kaidin pein kitail pwen japwilim a aramaj o jip en japwilim a pwin. 4 Pedelon on nan japwilim a wanim laud ki danke, o kaul en kapin mon japwilim a pera jaraui. Danke i o kapina mar a! 5 Pwe leowa me mau, a kalanan joutuk, o a melel pan dueuduak kokolata.

101 I pan kauleki duen kalanan o pun; i pan kauleki pjalm akan on komui. Main leowa. 2 I men inen eweita ni al pun iad kom pan kota don ia? i men weweid ni melel ren toun im ai. 3 I jota men wia morjued; i tataki wiawian me dipan akan, a jota pan pat on ia. 4 Monion japon pan muei jan ia; i jota men aja duen me jued. 5 Me kin rir karaunemali men impa, i pan kamela; i juedeki me aklapalap ni maj ar o monion arail. 6 Maj ai pan apapwali me melel akan nan jap o, pwe ren kaujon re i; me kin weweid ni al pun, pan papa ia. 7 Me kin kotaue, jota pan kaujon nan im ai, me kin likam, jota pan pwaida mon maj

ai. 8 Ni manjan karoj i pan kawela me katiwo nan jap o, pwen kokojan kanim en leowa karoj, me kin wia japon.

102 IEOWA, kom kotin erekai kapakap, o ai weriwer en lel on komui! 2 Kom der kotin karirala jilan ir mo i ni ran en ai apwal; kom kotin kapaike don ia karon omui kan; ni ran o, me i likelikwir, kom kotin mani ia madan! 3 Pwe ai ran akan kin tanwei dueta adiniai, o kokon ai kan ronalar dueta nan kijinai. 4 Kapedi monedier dueta ra, I me i monoke kila ai manamana. 5 Kokon o uduk ai mon penaer pweki ai weriwer o Janejan. 6 Nai rajon pelikan nan jap tan, o rajon daap nan waja lijelipin. 7 I kin papad o rajon manpir kelep amen, me mondi pon oj en im o. 8 Ai imwintiti kin lalaue ia jan ni manjan lel ni jautik, o me palian ia, kin kaula kin ia. 9 Pwe i kin kankan paj dueta prot, o lim ai pil kin doloki pil en maj ai. 10 Pweki omui onion o onion melel; pwe kom kotin pok ia da, ap kaje ia di. 11 Ai ran akan tanwei dueta mota, o i monedier dueta ra. 12 A komui Main leowa pan kotikoteta kokolata, o kuper omui pan jan eu kainok lel eu potopoteta. 13 Kom pan kotida o kupurela Jion, pwe anjau leler, mo kom pan kotin mak on i, a auer leler. 14 Pwe japwilim omui ladu kan kin pok on takai (en Jion), o re injenjuedeki moan im akan, 15 O men liki kan pan majak mar en leowa, o Nanmarki en jap akan karoj omui linan. 16 Pwe leowa kotin kauadar Jion. A kotin pwarada ni a linan. 17 A kotin wukedeke don kapakap en me jamama o, o a jota kotin mamaleki a kapakap. 18 Mepukat pan kileledi on kainok en mur akan; o wei eu, me pan viaui, pan kapina leowa. 19 Pwe a kotin ireron jan mol a jaraui ilele; leowa kotin ireron jappa jan nanlan. 20 Pwen erekai janejan en me jalidi kan, pwen lapwada, me kiledi oner kamela. 21 Pwe mar en leowa en lolok jili nan Jion, o a kapinapa nan lerujalem. 22 Kainok kan lao pokon pene o wei kan, pwen papa on leowa. 23 A kotiki janer ai kelail pon al o, a kamotemotelar ai ran akan. 24 I fotoan on: Ai Kot, kom der kotikiwei jan ia ni apali en ai ran akan. Omui par akan kin jan eu kainok lel eu kokolata. 25 Kom kotin kajonedier jappa maj o, o lan pokon me dodok en lim omui. 26 Irail pan jorela, a kom pan kotikot eta. Irail pan marinala rajon tuk en likau eu. Kom pan kotin kawuk ir ala likamata likau eu, irail ap pan wukila. 27 A kom pan deudeuta o anjaun omui rojion jota pan tukedi. 28 Nain japwilim omui ladu kan pan mimieta, o kadaudok a pan pwaida re omui.

103 Neni i kapina leowa o lol i mar a jaraui! 2 Neni i kapina leowa, o der monokela a kotin wiawia mau on uk! 3 Me kotin makeki on uk dip om karoj, ap kotin kamaualia om jomau kan. 4 Me kotin dore uk ala jan ni waja apwal, me kotin ninie kin uk mak o kalanan. 5 Me kotin kapai uk adar ni om malar, o kotin kapulpul uk ala dueta adler. 6 En leowa a wiawia me pun, o a kotin kapunala, me mi ni kalokolok japon. 7 A kotin kajale on Mojej al en a meakaroj, o on men Ijrael a wiawia kan. 8 leowa me dir en kalanan o mak, a kin kotin kanonama, o a kalanan me lapalap. 9 A jota kin kotin kaloke aramaj anjau karoj, o pil jota onion kokolata. 10 A jota kin pwain on kitail duen dip atail, o jota depuk on kitail duen atail japon kan. 11 A duen ilele en lan jan jappa, iduen a mak lapalap on ir, me kin majak i. 12 Duen maj en lan o kapin lan ara doo pajan, iduen a kotin kadoooana

wei jan kitail dip atail. **13** Duen jam amen pokepoko na jeri, iduen Kot kin kupukupura irail, me lan i. **14** Pwe a kin mani, da me kitail wiaui kida, a kin mani, me kitail me pwel par. **15** Aramaj amen kin rajon ra, a kin majal pajan dueta wan tuka nan jap o. **16** Ma kijinian pan leler, a joer mia, o a jolar aja deu a. **17** A kalanan en leowa pan duedueta kokolata on ir, me lan i, o a melel on jeri en jeri kan, **18** On ir, me kin kolekol a inau, o madamadaua duen a majan kan, pwen kapwaiada. **19** Leowa kin kauada mol a nanlan, o a kin kaunda meakan karoj. **20** Kapikapina leowa, komail jpwilim a tounlan kan, komail me lapalap akan ni manaman, me kin kapwaiada a majan kan, o peiki on moat en a majan! **21** Kapikapina leowa jpwilim a pokon akan karoj, o jpwilim a ladu kan, me kin kapwaiada kuper al! **22** Kapikapina leowa jpwilim a dipijou kan ni waja karoj, me a kin kakau, nen i kapina leowa!

104 **NEN** i kapina leowa! leowa ai Kot, komui meid lapalap, komui me kapwateki linan o manaman. **2** Jpwilim ar likau iei marain, me komui kot lole; kom kin pak pajan nanlan dueta likau eu. **3** Kom kin kin wia kida pil pali poa en ponepon, a tapok kan wiala tan war omui, me kom kin kotikot jili ki pa en an. **4** Kom me kin wia kila jpwilim omui tounlan kan kijinian o jpwilim ar ladu kan umpul en kijinai. **5** A kin kajonedier jappa pon a pajon, a jota pan mokid kokolata. **6** Kom kin kadupale kidi i dueta likau eu, pil akan ilelada jan nana kan. **7** Re tan wei mon ar majan, re madan wei mon nil en omui nanjapwe. **8** Nana kan kokodar, a wau kan kokodier on waja, me kom kin kileledier on ir. **9** Kom kin on ir irair eu, me re jota pan dauli wei; re jolar pan pur on kadupaledi jappa. **10** Kom kin kin wiada, parer en kujukuda nan wau kan; re kin pwilipwil wei nan pun en nana kan. **11** Re kin kin pileda man en nan jap akan o man en nan wei. **12** Manpir en pan lan kin kaukaujon ni kail a, re kin kakau nin tuka kan. **13** Komui me kin kin kin pileda nana kan jan jpwilim omui pera poa. Kom kin kin kadire kila wa kan jappa, me kom kin wiada. **14** Komui me kin kawojadan man akan ra, o wan tuka me mau on aramaj, pwen kapwareda jan nan pwel mana on aramaj akan. **15** O wain en kaperenda monion en aramaj, o le en kalinanada maj en aramaj, o prot en kakelada war en aramaj. **16** Jpwilim en leowa tuka kan pan medila, jeder en Lipanon akan, me a kin padukedier. **17** Waja manpir kin paj kin ia, o raier kaujon nan jeder. **18** Nana ileile iei deun kemjo, a paip akan deun repit en wel. **19** A kin wiada jaunipon i, pwen kilekidi anjau kan, ketipin aja waja me a pan kirila ia. **20** Kom kin kin wiada pon, man en nan wel rap mokidada. **21** Laien pulepul weriwerki kan arail mana, re kin idok ren Kot, me re pan kan. **22** Katipin lao dakada, re kin purela wonon nan por ar akan. **23** Aramaj ap kolan ar dodok, wia japatap lel nin jautik. **24** Main leowa, ar wiawia kan me dodok melel! Kom kin kajone irail di ki omui erpit o jappa me direki jpwilim omui dipijou kan. **25** Madau me kalaimun o dalap in pali karoj; i waja me dir en mam, me jota kak wadawad, man tiktitik o kalaimun. **26** I waja me jop akan kin tanatan ia, o walroj, me komui kin wiada, kin madomadon lole. **27** Ir karoj kin auaui komui, pwe komui en kin katunole kin ir kan arail ni ar anjau. **28** Kom kin kin on ir, rap nanak

pena; komui kin pajan lim omui, rap pan medi kila me mau kan. **29** Ni omui pan karirila jilan omui, rap pan majapwekada, kom kin kin kin jan ir anian arail, rap pan mela o purelan ar pwel par. **30** Kom kin kin kadarala an omui, ran pan wiauiaida, o komui kin kawilikapada maj en jap o. **31** Linan en leowa pan duedueta. leowa pan kin peren kida jpwilim a wiawia kan. **32** A lau kin ireron toun jappa, jappa ap rerer; a lao kin jair nan kan, rap adida. **33** Arain ai maur i pan kakauli on leowa, o arain ai mi jappa er, i pan kauleki pjalm kan on ai Kot. **34** I men, ai kajokajoi en kaperenda kuper a; i pan polauleki leowa. **35** Me dipan akan en niki jan jappa, o me doo jan Kot akan en jola mia. Nen i kalinaila leowa! Aleluia!

105 **KAPINA** leowa, likwir won mar a, kapakaparoki on i kinok kan duen a wiawia kan. **2** Kauli on i, kaulki on i pjalm akan, kajokajoi duen a manaman akan karoj; **3** Peren kida mar a jaraui; monion en me rapaki leowa, en popol. **4** Komail inon ion leowa o a manaman; rapaki jilan i anjau karoj. **5** Tamamatanda jpwilim a dodok kapuriamu, me a kin wiada, o a manaman akan o majan en kadeik jan nan jilan i. **6** Kadaudok en Praam koe jpwilim a ladu, o nain Ijrael komail, me a kin piladar! **7** I leowa atail Kot; a kin kaunda nan jap karoj. **8** A kin kin tamanda jpwilim a inau kokolata, majan o me a kin inauki oner di kid. **9** Inau me a kin wiada Praam, o a kaula, me a kin kauki on Ijaak. **10** O a kin kote on lakop kujoned eu, o on Ijrael inau joutuk, **11** Ni a kin majanier: I pan ki on uk Kanaan, iei me I kileledier, en pwajj omail jojo; **12** I anjau, me irail pwin tiktitik eu, o men kairu nan jap o. **13** Ni ar kokola jan eu kainok lel eu, o jan eu wei lel eu. **14** A jota kin mueid on amen aramaj, en katoutou irail, o a kin kaloke nanmarki kai pweki irail. **15** Komail der jair nai me keidier akan, o der wiai on ai jaukop akan me jued kot! **16** A lao kin kote on jap o arjan lek; o kin kawelar wajan kaporpor en mana, **17** A kin poronelar ol amen mo'rail; lojep, me netilar, pwen wiala ladu men. **18** Na a kin kalokolokki jal mata, o pali war a wonon nan mata, **19** Lao anjau me jpwilim a majan pwarado; majan en leowa kamakelekeleda i. **20** Nanmarki ap ilakila, pwen lapwada i, iei kaun en wei kan, me kin kamaioda i. **21** A kajapwiladan i pein im a, o kaun en a dipijou karoj. **22** Pwen jalieli a jaupeidi kan duen me a mauki, o padaki on jpwilim a lapalap akan solekon. **23** O Ijrael lipalan Akipten, o lakop wiala men kairu nan jap en Am. **24** I anjau Kot kin kapara irail ada madan, o kin kakelai ir ada jan a imwintiti kan. **25** A kin kawukila kuper a, pwen kailonki jpwilim a aramaj akan, o widiwidin on jpwilim a ladu kan. **26** A ap kin poronela Mojej, jpwilim a ladu, o Aron, me a kin piladar. **27** Ira wiadar manaman akai nan pun ar, o dodok kapuriamu nan jap en Am. **28** A kin kadarado rotorot, ap pon pena, o re jota injenoki a majan kan. **29** A kin kawuk on nta ar pil akan, o kamelar ar man akan. **30** Jap arail me direki proj lao lel on nan pera en ar nanmarki kan. **31** A kin majanier, ion jued ap rokilar, o amuje nan jap karoj. **32** A kin kote on ir akel wiliandi katau, umpul en kijinai nan jap ar. **33** A kin kawelar ar tuka en wain akan o tuka en paiken, o kin katip pajan tuka en jap ar akan. **34** A kin majanier, marijok o ion ap pwarada, rap pwaradar o re jota kak wadawad. **35** Rap kanala

tuka kan karoj nan jap o, o kanala wan tuka kan nan matuel o. 36 O a kotin kamelar mejeni karoj nan jap arail, mejeni karoj en ar kelail. 37 O a kotin kalua irail jan nan jap o ianaki jilper o kohl, o jota me luet nan pun en ar kainok kan. 38 Akipten peren kida ar jamalar, pwe re majapwekadjar. 39 A kotin wiada tapok en kadupal irail edi, o kijinai en jereda irail ni pon. 40 Irail poekipoeki, i ap kotin kadarado manpir akan; o a kotin kamana kin ir prot en nanlan. 41 A kotin palan pajan paip o, pil akan ap kujukj wei jan, re pwilipwile wei nan jap tan dueta pilap pot. 42 Pwe a kotin tamanda majan jaraui, o jpwilim a ladu Apraam. 43 A kotin kaluaki peren jpwilim a aramaj akan jan nan jap o, o nijinij jpwilim a pilipildar akan! 44 A ap kotiki on ir jap en men liki kan, o re aleer dipijou en kainok kan. 45 Pwe ren peiki on jpwilim a majan kan o kolekol a kujoned akan. Aleluia!

106 KAPINA leowa, pwe i me mau, pwe a kalanan pan potopot 2 Ij me kak inda duen dodok manaman en leowa, o ij me kak kapina jpwilim a dodok kajapwal? 3 Meid pai, me kolekol me pun, o me kin wiada me pun anjau karoj! 4 Main leowa, kom kotin taman ia da duen ar kalanan, me kom kotin inauki on jpwilim omui aramaj akan, kajanjanle don kit omui jauaj! 5 Pwe i en kilan pai en jpwilim omui pilipildar akan o peren kidar peren en jpwilim omui aramaj akan, o kapina ian omui jojo. 6 Kit ian jam at oko wiadar dip, je wiadar japon, je kawelar kujoned o kapwaiada tiak en me pun kan. 7 Jam at akan nan Akipten jota injenoki jpwilim omui manaman akan, pwe re jota tamanda omui kalanan lapalap, o re katiwo on me lapalap o ni kailan madau ni jed waitata. 8 Ari jo, a kotin dore ir ala pweki mar a, pwen kajaleda a manaman. 9 A kotin majani on jed waitata, ap nalanaledier; o a kotin kalua irail waja lol dueta jap tan eu. 10 Iduen a kotin dore ir ala jan nan pa en me kailon kin ir, o a kotin jauja ir jan nan pa en imwintiti. 11 Pil kadupaledi arail imwintiti kan, jota amen pitila. 12 Irail ap kamelele a majan akan, o kaul en kapin on i. 13 A re pil madan monokelar a wiawia kan, o re jota auiaui a majan. 14 Irail dire kila inon jued, ap kajonejon. Kot nan jap tan, 15 Ap kotin mueid on injen arail, o kotiki on ir, lol ar lao juedala. 16 Re ap kanudi on Mojeb nan deu'rail, on Aron me jaraui en leowa men. 17 Jap ap jar pajan katalala Datan, o pur penan pon pwin en Apiram. 18 O kijinai eu kamajikada nan pun en arail pwin, umpl en kijinai eu karonalar me doo jan Kot akan. 19 Re wiadar kau pul amen ni Orep, o dairukedi jan mon kilel kold eu. 20 O re kawilianekei arail linan kilel en kau ol amen, me kin kankan ra. 21 Re monokelar Kot, arail jaunkamaur, me kotin wiadar dodok lapalap nan Akipten. 22 O manaman akan nan jap en Am, o men kamajak ni jed waitata. 23 I ap kotin kupukupura, me a pan kame ir ala, ma Mojeb jpwilim a pilipildar amen jota pan pukoki dip arail, pwen kotiki wei jan jpwilim a onion, pwe ren der mela. 24 A re mamaleki japekajelet, o jota kamelele a majan kan. 25 O re lipaned nan im arail, o jota peiki on majan en leowa. 26 I ap kotin kaula on ir, me a pan kame ir ala nan jap tan. 27 O kadaudok ar en wowokidi nan pun en men liki kan, o kamueit ir pajan nan jap akan. 28 O re wuki on PalPeor, o kanala kijan maiorn en ani mal. 29 O re kupur jued kin i ar wiawia kan, kalokolok eu ap lel on ir. 30 Pineaj ap kotida, kadeik irail ada,

kalokolok ap imwijkalar. 31 Mepukat me a wadekida ni pun, jan eu kainok lel eu kokolata. 32 O re kupur jued kin i ni pil en Meripa, i me irail kareki on Mojeb apwal laud. 33 Pwe re kapataui nen i, ap kotin jpanula ekij ni a majan kan. 34 Re jota pil kanikiala wei kan, me leowa kotin majani on ir. 35 O re dolola men liki kan, o padakki arail tiak kan. 36 O re kaudoki on arail dikedik en ani kan, rap wialar injar arail. 37 O re maironki on tewil jued akan nairail putak o jeripein kan. 38 O re kamelar mal aramaj, iei udan nair putak o jeripein oko, me re maironki on ani mal en Kanaan, a jap o kajamin kila nta. 39 O re kajamine kila pein irail ar wia kan, o nenekei ar dodok jued. 40 leowa ap kotin onioni on jpwilim a aramaj akan o kotin juedeki jpwilim a jojo. 41 A kotin mueid on ir nan pa en men liki kan, o me kailon kin ir, wialar ar kaun. 42 O ar imwintiti katoutou ir, o re namenokalar pan pa'rail 43 A kotin dore ir ala pan pak toto, a re duedueta ni ar inon jued o madamadaua, o re malaulau kilar ar japon. 44 A a kotin ireron ar kan kaneraner, ni a kotin erekai ai weriwer. 45 O a kotin tamanda jpwilim a inau, o a kotin kalukila duen a kalanan lapalap. 46 O a kotin maki on ir mon karoj, me jali irail weier. 47 leowa at Kot, kom kotin dore kit ala, jan ren men liki kan, pwe kit en danke mar omul jaraui o jpwilim ar dodok mau kan. 48 Kapin on leowa, Kot en Irael, jan maj kokodo o pil kokolata! O aramaj karoj en inda: Amen, Aleluia!

107 KAPINA leowa, pwe i me mau, pwe a kalanan pan potopot eta. 2 Iduen me dorelar ren leowa kan pan indinda, irail me a kotin dorelar jan nan pa en arail imwintiti; 3 Me a kotin kapokon pena jan jap en maj en lan, o kapin lan, o pali apan, o jan madau. 4 Irail janjalon jili nan jap tan, pol al apwal, re jota diarada deurail. 5 Re men manadar o men nim piladar, o kaped arail lueltalar. 6 Rap weriwer won leowa ni ar kankanneraner, o a kotin dore ir jan nan ar apwal akan. 7 O a kotin kalua ir on al pun, pwe ren lele on wajan kaukaujion. 8 Ren kapina leowa, pweki a kalanan o pweki a dodok manaman on aramaj akan. 9 Pwe a kotin kamede kilar kaped en me men nim piladar, o kadir kila me mau kan kaped en me men manadar. 10 Me mi ni waja rotorot o mot en mela, me jalikidi luet o mata. 11 Pweki ar katiwo on majan en Kot, o ar mamaleki kujoned en ma lapalap o. 12 I ap kaloke kin ir apwal akan, re wonon, a jota jauaj parail. 13 Rap weriwer won leowa ni ar apwal akan, i ap kotin dore ir ala jan katoutou parail. 14 A kotin kalua ir jan nan rotorot, o mot en mela, o kotin kamueit pajan ar jal akan. 15 Ren kapina leowa, pweki a kalanan o pweki a dodok manaman on aramaj akan. 16 Pwe a kotin kawela wanim mata, o a kotin juk pajan katen mata pan wanim akan. 17 Me pweipwei kan pan kalokolokki al en ar katiwo o ar japon kan. 18 Kaped arail kin juedeki jon en mana karoj, o re lel on kalian mela. 19 Rap weriwer won leowa ni ar apwal akan, i ap kotin dore ir ala jan katoutou parail. 20 A kotin kadarado jpwilim a majan, o kotin kamaur irail da, o kotin jauaja ir jan nan ar por akan. 21 Ren kapina leowa pweki a kalanan o pweki a dodok mau on aramaj akan. 22 O ren maironki mairon en kapin o kajokajoia duen a wiawia kan ki peren! 23 Me kin mi pon madau o dake jop akan, o me kin netinet pon pil kalaimun akan, 24 Irail pukat kin kilekilan wiawian leowa kan, o a manaman akan nan madau. 25

A kotin majan eta, melimel ap wiaui, me kin kalaudela iluk kan. **26** Re kin koda ileile o kodi loledi, likamata kaped arail pei pajan ni ar majak. **27** Re rarauk jili dueta me jakauilar, o arolekon karoj pan joredi. **28** Rap weriwer won leowa ni ar apwal akan, i ap kotin dore ir ala jan katoutou parail. **29** A kotin kawuki on mole melimel, iluk kan ap moledi. **30** Rap peren kida, ma re pan moledi, o a kotin kalua ir nan kapitau me re inon ion. **31** Ren kapina leowa, pweki a kalanan, o pweki a dodok manaman on aramaj akan. **32** O ren kapina i nan pokon en aramaj, o ren kapina i nan momod en jaumaj akan. **33** A kotin kawuki on jat tan pilap akan, o utun pil akan on jat madekon. **34** O jat kajelel eu wiala jat tan en jol, pweki dip en me kaukaujoun waja o. **35** A kotin kawuki on len pil jat tan, o jat jued on utun pil. **36** O a kotin mueid on me men manadar akan, en kaukaujoun waja o, o re wiadar deu arail. **37** O re kin wia japaipaj o padukedi mat en wain, me kin wa ni a anjau. **38** O a kotin kamau irail la, rap kin totolar, o a kotin kanederela arail man akan. **39** O irail malaulaular o namenok kilar me jued, o japaip o luet akan. **40** A kotin wudokidi om jaupeidi kan namenok, o mueid on ir, ren janjalon jili nan jat tan, waja me jota al mia ia. **41** O a kotin pokada me jamama o jan ni a luet, o katotolar kadaudok a dueta pwint akai. **42** Me melel akan pan kilan, ap peren kida, o japon kan karoj pan kaku pena au arail. **43** Me leolekon kan pan kajampwale ki mepukat, o re pan dedeki kalanan en leowa.

108 MAIN Kot, monion i kin moleilei; i men kakau o kakualeki pjalm akan, o pil nen i. **2** Koma arp o laute pirida! I pan paurida nin joran. **3** I pan kapina komui nan pun en kainok kan, Main leowa, o i pan kaule kin komui nan pun en aramaj akan. **4** Pwe omui kalanan me laud, ileila jan nanlan, o omui melel lelada won tapok kan. **5** Re kotida ponanin nanlan, Main Kot, o omui linan en kipadi jappa. **6** Pwe kompoke pamui kan en jaladokala; kom kotin jaujakai pali maun ar, o kotin erekikit. **7** Kot kotin majanier nan jpwilim a mol jarau, i me i peren kida; i pan nek pajan Jikem o jojon jat Jukot. **8** Kilead o Manaje iei jat ai, nai kin kaunda Epraim; a iuda iei ai jokon. **9** Moap iei ai dal en dud; i kin tiakedi Edom; i pan nijinijiki men Pilijta. **10** Ij me pan kalua ia nan kanim teneten eu? Ij me pan ian ia lel Edom? **11** Kaidin komui ai Kot? Komui me kaje kit ala, o jota ian at karjakan. Main Kot. **12** Kom kotin ieian kit ni ul apwal akan, pwre en aramaj jauaja jota katepa. **13** lanaki at Kot kit pan kapwaiada dodok manaman akan. A pan kotin tiakedi at imwintiti kan.

109 MAIN Kot, me i kin kapikapina, kom der kotin jpwaimokid! **2** Pwe au en me doo jan Kot, o me kin kotaue jara don ia, re lokelokaia on ia ki lo likam. **3** Re lokaia jued on ia waja karoj, o pei on ia ni jo karepa. **4** Ni ai pok on ir, re kin imwintiti on ia; a nai kin poten kapakap. **5** Irail depukki ai me mau me jued, o re kin tata kin ia ni ai pok on ir. **6** Kotin kajapwiladan i me doo jan Kot amen, pwen a jaunkapun o me palian I, en mi ni pali maun a. **7** Ma a pan pakajau, a pan pakadeikada, pil a kapakap en kadipala i. **8** A ran akan en malaulaular, o a koa en ko on amen. **9** Na jeri kan en japoipou, o a pauad en li odi amen. **10** Na jeri kan en janjarwaru jili o wia poekipoek, o re rapaki kan ar mana, doo jan nan moan im arail. **11** Me norok moni en pitia jan i a meakoarjo, o men wai en kulia jan i a dipijou kan. **12**

O jota me pan kadek on i, o jota me pan jauja na japoipou kan. **13** Kadaudok a en kokoka jan; o mar arail en niki jan nin di kaeu. **14** Japun en jam a ko en janjal mon leowa, o dip en in a ender lapwada. **15** leowa en kotin majamajan irail ajau karoj, o kataman parail en niki jan in jappa. **16** Pweki a jota man kadek, pwe a pakipaki me luet o jamama, o me injenjued, pwen kamela i. **17** O a inon ion en riala; ari en lel on! O a jota injenoki kapai, ari, en doo jan i! **18** A kapwateki me jued duata a likau, ari me jued en kolon lole dueta pil o nan kokon akan dueta le. **19** Me jued en rajon a likau pup, me a kin likauwiada, o rajon men pirapir me a kin pirapireki. **20** Iduen leowa pan kotin pwain on me palian ia, o me kin lokaia jued duen nai. **21** A komui, Main leowa ai Kot kin wiawia ia, pweki mar omui; pwe omui kalanan kajampwale, dore ia la! **22** Pwe nai me luet o jamama, o nan monion i olar. **23** I kin tanwei dueta mota, o i pan kamajak wei dueta manjiiek amen. **24** Na i kat luete kilar kajejol, o uduk ai tikitikilar; **25** O i wialar men lalaue re'rail; ni ar kilan ia, re kin due duallok! **26** Main leowa, ai Kot, kom kotin dore ia la duen omui kalanan! **27** Pwe ren aja, mepukat tapi jan ni lim omui, me komui leowa kin wiadar mepukat. **28** Menda, ma re lalaue, kom kotin kapai ia da. Ma re palian ia, ren namenokala, pwe jpwilim omui ladu en pereperen. **29** Re kin wiai on ai imwintiti, ren likau kida namenok, o ren purion nan me jued dueta likau pup. **30** I pan danke leowa melel ni au ai, o i pan kapina i nan pun en me toto. **31** Pwe a kotikot ni pali maun en me jamama, pwen dorela i jan ir, me kadeikada i, en kamela.

110 IEOWA kotin majani on ai Kaun, mondi on ni pali maun i, lao I pan wia kida om imwintiti utipan na om. **2** leowa pan kotin kadarado jokon en wei omui jan nan Jion; kakaun nan pun en omui imwintiti kan. **3** Murin omui poedier, jpwilim omui kan pan pereperen, wia mairon on komui ni ar kapwat jarau. Jpwilim omui jeri kan pan ipwid on komui dueta poik en ni manjan. **4** leowa kin kaula, o a jota pan kalula: Komui jamero joutuk amen, duen al en Melkjedek. **5** Kaun o kotikot ni pali maun om a pan kamela nanmarki kan ni ran en a onion. **6** A pan kotin kaunda nan pun en men liki kan, a pan kadir kila kalep akan waja karoj, a kotin palan pajan tapwi en wei lapalap. **7** A pan nima jan pil ni kailan al, i me a pan jara kida.

111 I PAN kapina leowa jan nan monion i nan pun en me lelapok kan o nan momodijou. **2** Meid laud wiawian leowa kan, ir me injenoki, pan dedeki due. **3** A wiawia kan me pun o linan, o a pun pan duedueta kokolata. **4** A manaman akan men kataman eu. leowa me dir en mak o kalanan. **5** A kotin kamana ir, me majak i, a kin kolekol jpwilim a inau kokolata. **6** A kotin kajanale on jpwilim a aramaj akan mana en a wiawia kan, pwen kotiki on ir jojo en men liki kan. **7** Dodok en lim a kan me melel o pun; jpwilim a majan kan karoj me melel. **8** Re pan duedueta kokolata, o re wiauier ni melel o pun. **9** A kotiki on jpwilim a kan jaunkamaur, o a kupureda, me a inau pan duedueta kokolata; mar a me jaraui o kalom. **10** Majak leowa iei tapin lolekon; irail meid pai, me kin wia due met, pwe a pai potopot eta.

112 MEID pai ol o me majak leowa, me kin peren kola a kujoned akan. 2 Kadaudok a pan kelail nan jap o; kainok en me melel akan pan pwaida. 3 Im a pan dir en dipijou melel o a pun pan potopot eta. 4 Marain kin daka dan me melel akan nan waja rotorot, a kin dir en mak o kalanan o pun. 5 Meid pai ol o me kalanan, o kin kijakija wei; a pan pwaida ni anjaun kadeik. 6 Pwe a jota pan luetala kokolata; me pun amen iei men kataman joutuk eu. 7 A jota pan majak ron jueed monion i me kelail ni a kaporoporeki leowa. 8 Monion i me kelail, a jota km majak, lao a pan peren kida a imwintiti kan. 9 A kin kamoredi o kijakij on me jamama kan; a pun pan potopot eta; oj a pan kokoda o indand mau. 10 Me doo jan Kot pan kilan ap makara kida; a pan teterokki ni akan ap joredi; inon en me doo jan Kot akan pan nikila.

113 KOMAIL ladun leowa kapina mar en leowa! 2 Mar en leowa en pakapinala jan met o kokolata! 3 Mar en leowa en pakapinala jan wajan katipin a dakada ia lel won waja me a kin kirila ia! 4 leowa me ileila jan men liki kan karoj, a linan mi ponanin nanlan. 5 Ij me rajon leowa atail Kot, me kotikot pon mol a ileile melel? 6 Me kotin ireron me tikistik me tikistik kan nanlan o nin jappa? 7 Me kotin kajapwilada me tikikit o jan nan pwel par, o jan nanopwel me jamma o. 8 Pwen komondi i ren me lapalap en jpwilim a aramaj akan. 9 Me kotin jauja li dapwan men, pwen wiala en ol oko ar nono pere amen. Aleluia!

114 Ni anjau men Ijrael lipa jan Akipten, kadaudok en lakop jan nan wai. 2 I anjau men luda wiala jpwilim a jaraui kan, o men Ijrael jpwilim a wei. 3 Madau kilaner, ap tanwei, o lordan pal pajaner. 4 Nana kan lujiluj dueta jip ol, o dol akan dueta jippul akan. 5 Madau, da me koe tanweier ki? Koe lordan, da me koe palki pajaner? 6 Komail nan kan, da me komail lujilujki dueta jip ol, o komail dol akan dueta jippul akan? 7 Jappa, koe en rere mon leowa, mon Kot en lakop. 8 Me kotin kawuki on len pil paip o, o kantakai on utun pil.

115 KAINDIT kit leowa, kaidin kit, pwe mar omui, kom kotiki on wau, pweki omui kalanan o melel! 2 Menda men liki kan en inda: ia arail Kot? 3 Atail Kot kotikot nanlan, a kak kotin wia karoj, me a kupura. 4 Arail dikedik en ani kan, me wia kidar jilper de kold, iei dodok en pa en aramaj. 5 Au arail mia, ap jaja lokaia, por en maj arail mia, ap jota kak kilan waja. 6 Jalon arail mia, ap jota ron waja; tum arail mia, ap jota ned waja. 7 Pa arail mia, ap jota kak koledi meakot; na arail mia, ap jota kak alu; re jota kak lokaiaki kapin wor arail. 8 Me kin wiada pukat, me duet a irail, o pil karoj, me kin liki irail. 9 A koe Ijrael, liki leowa; i jauaj o pere parail. 10 Komail, kadaudok en Aron, liki leowa, i jauaj o pere parail. 11 Komail, me kin majak leowa, liki leowa, i jauaj o pere parail. 12 leowa kin kupura kitail er, o a pan kotin kapai kitail la; a pan kotin kapaida kadaudok en Ijrael, kapaida kadaudok en Aron; 13 A pan kotin kapaida, me majak leowa, me tikistik o me laud akan. 14 leowa en kotin kapai komail da kokolata, pein komail o nou mail jeri kan! 15 Komail me kapaidar ren leowa, me kin kapikadar lan o jappa. 16 Lan me jpwilim en leowa, a jappa me a kotiki oner aramaj akan. 17 Me melar akan jolar pan kapina leowa, pil karoj, me kodi wajan

kaporem. 18 A kitail pan kapina leowa jan met o kokolata. Aleluia!

116 I KIN pok on leowa, pwe a kotin ereki nil ai o ai nidinid. 2 Pwe a kotin kapaike don ia karon a, i me i pan likwir won i arain maur i. 3 Jal en mela jali ia dier, o kamajak en pajed lel on ia, i lel oner kalokolok o mamauk. (*Sheol h7585*) 4 I ap likwir won mar en leowa: Main leowa, kom kotin dorela maur il 5 leowa me dir en mak o pun, o atail Kot me dir en kalanan. 6 leowa kin kotin apapwali me opampap akan; nai luetalar, i ap kotin dore ia lar. 7 Nen i pur on om moleilei, pwe leowa kin jauaja uk mau. 8 Pwe kom me kotin dorelar maur i jan nan mela, o por en maj ai jan janejan, o na i jan a pan krijedi. 9 I pan weweid mon leowa nan jap en me maur akan. 10 I liki, o i karepen ai padapadak; a i kin kalokolok laud. 11 I indinda ni ai injenjued: Aramaj karoj me likam! 12 laduen i pan kak depuk on leowa a kapai ia kan? 13 I pan ale dal en kamaur, o likwir on mar en leowa. 14 I pan kapwai on leowa ai inau janjal mon jpwilim a aramaj akan karoj. 15 Meid kajampwal ren leowa melan jpwilim a lelapok kan. 16 O Main leowa, nai jpwilim omui ladu men, nai jpwilim omui ladu, nain omui lidu; kom kotin kamueit pajan ai jal akan 17 I pan maironki on komui danke, o likwir on mar en leowa. 18 I pan kapwai on leowa ai inau janjal mon jpwilim a aramaj akan karoj. 19 Mon pera en tanpaj omui im jaraui, nan waron en lerujalem Aleluia!

117 MEN liki kan karoj kapina leowa! O kainok karoj kapina il! 2 Pwe a kalanan me janjal melel on kitail, o melel en leowa pan potopot eta. Aleluia!

118 DANKE leowa, pwe i me man, pwe a kalanan pan potopot eta. 2 Ijrael en indinda: A kalanan pan potopot eta. 3 Kadaudok en Aron en indinda: A kalanan pan potopot eta. 4 Me majak Kot akan en inda: A kalanan pan potopot eta. 5 Ni ai apwal akan i likwir won leowa; leowa kin mani ia er o kotin kajone ia dier waja jaledok. 6 leowa kin kotin ieian ia, i jota majak, da me aramaj akan kak wiai on ia? 7 leowa kin kotin ieian ia nan pun en me jauaja ia, o i pan peren kida, me kailon kin ia. 8 Me mau, en liki leowa, jan kaporoporeki aramaj akan. 9 Me mau en liki leowa, jan kaporoporeki jaupeidi kan. 10 Men liki kan karoj kapil ia penaer; a ni mar en leowa i kaloe ir edier. 11 Re kapil ia penaer waja karoj, a ni mar en leowa i pan kaloe irail edier. 12 Re kapil ia penaer dueta lonlap akan, a re kunlar dueta kinjinjina nan tuka; ni mar en leowa i kaloe irail edier. 13 Re woki ia, pwe i ne pupedi, a leowa kin jauaja iaer. 14 leowa iei ai kel o ai kaul, o i me kotin wiala ai jaunkamaur. 15 Kaul en kaperen o kamaur kin wiaui nan im en me pun kan, lim en leowa pali maun kin kapwaiada dodok manaman. 16 Pali maun en leowa me ileile, pali maun en leowa kin kapwaiada dodok manaman. 17 I jota pan mela, pwe memaur eta o padaki duen wiawan leowa. 18 leowa kin kaloke ia laud, ap jota meuid on, i en mela. 19 Komail ritinadan ia wanim en pun, pwe i waja me i pan pedelon ia, pwen danke leowa. 20 let wanim en leowa, waja me pun kan pan pedelon ia. 21 I danke komui, pwe kom kotin erekier ai kapakap o jauaja ia. 22 Takai o me pwin jauje kajelar, wialar takain pukakaim. 23 Mepukat wiauier ian ron leowa, meid

kapuriamui ni maj at! 24 let ran o, me leowa kotin wiadar, kitail en popol o peren kida i. 25 O Main leowa, kom kotin jauaja! O Main leowa, kom kotin kapwaiada! 26 Meid kapinan me kotido ni mar en leowa! Kit kapai komail da, me kijan toun tanpaj en leowa. 27 leowa iei Kot, o i me kotin kamarain kitail er; jaliedi men mairon ni oj en pei jarau! 28 Komui ai Kot, o i pan danke komui; ai Kot, i pan kalinanada komui. 29 Danke leowa, pwe i me mau, pwe a kalanan pan potopot eta.

119 RE meid pai, me jota kin japon ni al arail, me kin weweid ni kapun en leowa! 2 Re meid pai, me kin kolekol a kadede akan, me kin rapaki i jan nan monion arail! 3 Me jota kin wia me jued, a weweid nan a al akan. 4 Pein komui kotikidar japwilim omui kujoned akan, pwe jen porijok kapwaiada. 5 O ma al ai kan inen wei, pwen kapwaiada omui kujoned akan. 6 I ap jota pan jarodi, ni ai pan apapwali japwilim omui kujoned akan karoj. 7 I danke komui jan nan monion i melel, pwe kom kotin padaki don ia duen omui majan pun. 8 I pan kanai on japwilim omui kujoned akan, kom der likidmalieila. 9 laduen, manakap amen pan kak weweid ni makelekel? Ma a pan wiawia duen ar majan akan. 10 I raparapa kin komui jan nan monion. i; kom der kotin mueid on, i en pup wei jan ni omui kujoned akan. 11 I kolekol omui majan nan monion i, pwe i ender wia dip on komui. 12 Kapin en ko on komui, Main leowa! Kom kotin padaki don ia omui kujoned akan. 13 I kajokajoi ki au ai duen kujoned en jilan omui karoj. 14 I kin peren kita al en omui kadede kan, dueta dipijou toto. 15 I pan madamadaua duen omui kujoned akan, o kanai on omui al akan. 16 I kin peren kida omui kujoned akan, i jota pan monokela omui majan akan. 17 Kom kotin kamauiaida japwilim omui ladu, pwe i en memaur eta; i ap pan kapwaiada omui majan o. 18 Kom kotin kapad pajan maj ai, pwe i en kilan manaman akan nan japwilim omui kapun o. 19 Nai men kairu men nin jappa; kom der kotin karir jan mo i omui kujoned akan. 20 Nen i okilar ai inon ion omui kujoned akan anjau karoj. 21 Kom kotin onioni me aklapalap o, me pan wuki wei jan omui kujoned akan, en riala. 22 Kom kotin katoror jan ia namenok o me jued; pwe i kin apapwali ar kadede kan. 23 Pil jaupeidi kan kin momod pena, kaokao ad ai; japwilim omui ladu kin madamadaua duen omui kujoned akan. 24 Melel, i kin peren kida omui kadede kan, pwe ir me jaua pa i. 25 Nen i onon nan pwel; kamana ia duen omui majan. 26 I potoan on komui duen al ai kan, komui ap kotin mani ai er; kotin padaki on ia omui kujoned akan. 27 Kom kotin padaki on ia duen al en japwilim omui kujoned akan, i ap pan madamadaua duen ar manaman akan. 28 Monion i luet kilar ai injenjued; kom kotin kamana ia da duen ar majan. 29 Re kotin pera wei jan ia al en likam, o kotiki on ia ar majan. 30 I piladar al en melel; i kin madamadaua duen omui kujoned. 31 I kin teneti on omui kadede kan; Main leowa, kom der mueid on, i en namenokala. 32 Ma kom pan kotin kamaitala monion i, i pan tan wei nan al en omui kujoned akan. 33 Main leowa, kom kotin kawewe on ia al en omui kujoned akan, pwe i en apapwali lao lel imwi. 34 Kotin padaki on ia, pwe i en kolekol omui kapun o peiki on jan nan monion i. 35 Kalua ia nan al en omui kujoned akan, pwe i kin peren kin irail. 36 Kainonion monion i omui kadede kan, a der norok moni. 37 Pirer wei maj ai, pwen der kilan me jued

kot; a re kotin kakel ia da pon al omui. 38 Kolekol omui inau on japwilim omui ladu, pwe i en majak komui. 39 Kotiki jan ia namenok, me i juedeke; pwe omui kujoned akan me mau. 40 Kotin mani, i kin inon ion ar majan akan; kakele kin ia omui pun. 41 Main leowa, kom kotin maki on ia, o kotin jauja ia duen omui inau. 42 Pwe i en aja, jaben ir, me mamale kin ia, pwe i kin liki omui inau. 43 O kom der kotiki jan au ai majan en omui melel; pwe i kapororporki omui kujoned akan. 44 I pan kolekol omui kapun on anjau karoj kokolata. 45 I pan weweid ni peren, pwe i raparapaki omui kujoned akan anjau karoj. 46 O i pan kajokajoi on nanmarki kan duen omui kadede kan, ap jota namenok. 47 Pwe I kin peren kida omui kujoned akan, o i kin pok on ir. 48 I kin pokadan pa i kat omui kujoned akan, me i pok on, o i pan madamadaua duen omui kujoned akan. 49 Kotin tamanda japwilim omui ladu, duen omui majan, me i kin kaporoporeki. 50 I me kin kamait ia la ni ai luet; omui ianu kan kin kakel ia da. 51 Me aklapalap akan kin mamale kin ia; ari jo, i jota kin meui jan omui kapun o. 52 Main leowa, ma I lamelame duen omui kujoned akan jan nin tapin jappa, i ap injenamau kila. 53 I makar kila me doo jan Kot akan, me kin mui jan japwilim omui kapun o. 54 Omui kujoned akan, iei ai kaul en kapin nan ai im en kairu. 55 Main leowa, ni pon i kin madamadaua duen mar omui, o peiki on omui kapun. 56 Mepukat wiaui on ia er, pweki ai peiki on omui kujoned akan. 57 Main leowa, iet pwaij ai, en kolekol omui majan kan. 58 I kin nidnid on komui jan nan monion i; kom kotin maki on ia duen omui inau o. 59 I kin madamadaua duen al ai, ap kainen won omui kadede kan na i kat. 60 I kin nantion o jota pwapwand kolekol omui kujoned akan. 61 Pwin en me doo jan Kot akan kapil ia pena, ari jo, i jota monokela omui kapun kan. 62 Ni ailep en pon i kin paurida, pwen danke komui, pweki omui kujoned pun. 63 I kin waroki on ir karoj, me majak komui o ir, me apapwali omui kujoned akan. 64 Main leowa, jappa direki omui kalanan; padaki on ia omui kujoned akan. 65 Main leowa, komui me kotin wiai on japwilim omui ladu kamau kan duen omui inau o. 66 Padaki on ia tiak mau o solekone, pwe i kin liki omui kujoned akan. 67 Mon ai aktikitikila, i kin japusapun, a met i kin apapwali omui majan. 68 Komui me mau o kapunlol, kotin padaki don ia japwilim omui kujoned akan. 69 Me aklapalap akan kin kalikama ia; a nai kin apapwali omui kujoned akan jan nan monion i. 70 Monion arail majul kila wi; a i kin peren kida omui kapun. 71 Meid mau on ia omui kaopampap ia la, pwe i en padakki omui kujoned akan. 72 Kapun jan nan jilan omui mau on ia, jan kold o jilper kid toto. 73 Lim omui kan kapik o wia ia dar, padaki on ia, pwe i en aja omui kujoned akan. 74 Me kin majak komui, pan kilan ia, ap peren kida, pwe i aiuaui omui majan. 75 Main leowa, i aja, me omui kadeik kan me pun, o kom kotin kaopampap ia la ni omui melel. 76 Omui mak pan kamait ia la, duen me kom kotin inauki on japwilim omui ladu. 77 Kom kotin kupura ia, i ap pan memaur eta, pwe i kin peren kida omui kapun. 78 Me aklapalap akan en jarodi, pwe re japon on ia ni jokarepa; a nai madamadaua duen omui kujoned akan. 79 Me majak komui, ren waroki on ia, o me aja duen omui kadede kan. 80 Monion i en pun ni omui kujoned akan, pwe i ender jarodi. 81 Nen i kin inon ion omui dore ia la, i aiuaui omui majan. 82 Por en maj ai kin anane omui inau,

kalelapok: lad me kom pan kotin kamait ia la? 83 Pwe i luetalar rajon deun pil eu nan adiniai, i jota monokela omui kujoned akan. 84 Arai da, jpwilim omui ladu pan memaurada? lad me kom pan kotin kadeikada ai imwintiti kan? 85 Me aklapalap akan weiradan ia por akai, irail me jota kin duki on jpwilim omui kapun o. 86 Jpwilim omui kujoned akan karoj me melel. Iraill raparapakin ia ni jota karepa; kom kotin jauaja ia! 87 Me ekij, re pan kame ia la jan nin jappa, a nai jota mui jan omui kujoned akan. 88 Kamaur ia da duen omui kalanan, a nai pan kolekol kadeke en jilan omui. 89 Main leowa, omui majan pan potopot eta nanlan. 90 Omui melel kin jan eu kainok lel eu; komui me kotin kajonedier jappa o a pan mimieta. 91 Iraill karoj mimieta lao lel ran wet, duen omui kujoned akan, pwe karoj kin upa komui. 92 Ma omui kapun jota pan kaperen pa i, i pan mela ni ai luet. 93 I jota pan monokela omui kujoned akan kokolata, pwe ir me komui kakela kin ia da. 94 Nai jpwilim omui, kom kotin jauaja ia! Pwe i inon ion jpwilim omui kujoned akan. 95 Me doo jan Kot akan mamajan ia, pwen kame ia la; i kin apwali omui kadeke kan. 96 I kilaner imwin meakaroj, a jpwilim omui kujoned pan mimieta. 97 Ia wan ai pok on jpwilim omui kapun! Nin ran karoj i kin kajokajoi due. 98 Kom kin kalolekon kin ia omui kujoned akan jan ai imwintiti kan, pwe irail pan ieian ia kokolata. 99 Nai lolekon jan ai jaunpadak kan karoj, pe I kin madamadaua duen omui kadeke kan. 100 Nai lolekon jan me ma kan, pwe I kin apapwali jpwilim omui kujoned akan. 101 I jota mued on na i, en weweid poi al japon, pwe i en kolekol omui majan. 102 I jota wuki wei jan omui kujoned akan, pwe kom kotin padaki on ia er. 103 Omui majan me iau jan onik nan au ia. 104 Omui kujoned akan kin kalolekon ia, i me i kin tataki al japon karoj. 105 Jpwilim omui majan me jer pan na i, o kamarain pan al ai. 106 I kaukilars, me i pan kolekol omui kujoned pun kan, o i pan kapwaiada. 107 I injenjued melel; Main leowa, re kin kotin kamaur ia da duen omui inau. 108 Main leowa, kom kotin kupura kijakij en au ai, o kotin padaki on ia omui kujoned akan. 109 I kin wewa maur i nan pa I kat; i jota monokela omui kapun. 110 Me doo jan Kot akan injenjare ia, a i jota wuki wei jan omui kujoned akan. 111 Omui kadeke kan iei ai jojo joutuk, pwe re kaperenda monion i. 112 Monion i kin inon ion kapwaiada omui kujoned akan anjau karoj kokolata. 113 I kin kailonki me lol riapot, o i kin pok on omui kapun. 114 Komui ai kadauk o pere pa i, i kaproporeki omui majan. 115 Komail me jueed akan en muei jan ia! I men apapwali kujoned en ai Kot akan. 116 Jauaja ia duen omui inau, i ap pan memaur eta; o kom der kotin mueid on, i en namenokala ni ai kapopor. 117 Kamana ia da, i ap pan kelailada, i ap pan apapwali omui kujoned akan anjau karoj. 118 Kom kin kotin tiakedi karoj, me pan wuki wei jan omui kujoned akan; pwe arail japon me dir en likam. 119 Kom kin kotin kaje jan jappa me doo jan Kot akan karoj dueta jamit; i me i kin pok on ki omui kadeke kan. 120 I kin majak komui, i me i kin mujerereki, o i kin majak omui kadeik kan. 121 I kin apapwali me inen o pun; kom der kotin pan ia lan ren me kin wia jueed on ia. 122 Jauaja jpwilim omui ladu o kamaitala i; me aklapalap akan ender jueed on ia. 123 Por en maj ai inon ion omui kamaur ia, o omui inau pun. 124 Wia on jpwilim omui ladu duen omui kalanan, o kotin padaki on ia omui kujoned akan.

125 Nai jpwilim omui ladu; kotin padaki on ia, pwe i en dedeki jpwilim omui kujoned kan. 126 Anjau leler, me leowa pan kotin wiawia; pwe irail kawala jpwilim omui kapun. 127 I me i kin pok ki on jpwilim omui kujoned akan, jan kold o kold linan. 128 I me i kin kajampwaleki jpwilim omui kujoned akan karoj, i tata ki al en likam karoj. 129 Omui kadeke kan meid kapuriamui, i me monion, i apapwali kin ir. 130 Ma omui majan pan janjalada, a pan kareda peren o lolek on me opampap akan. 131 Au ai kin jar pajan o inon ion jpwilim omui kujoned akan; pwe i kin anane ir. 132 Kom kin wukedoke don ia, o maki on ia, duen me kom kin wiawia on ir, me pok on mar omui. 133 Kotin kainenela al ai nan jpwilim omui majan, o der mueid on, me jueed kot en wiawia ia. 134 Kotin dore ia la jan mor jueed en aramaj akan, a i ap pan kolekol omui kujoned akan. 135 Kotin kamarainiki omui ladu jilan omui, o kotin padaki on ia duen omui kujoned akan. 136 Por en maj ai me dir en pil, pweki ar jota peiki on omui kapun. 137 Main leowa, komui me kotin pun, o omui kujoned akan me pun. 138 Komui me kotiki on kit er kadeke pan omui pun o melel, pwe i en nantion kapwaiada. 139 I injenjued melel, koren ion mela, pweki ai imwintiti kan monokela omui majan akan. 140 Omui majan meid makelel, o jpwilim omui ladu kin pok on. 141 Nai me titikit o mo inn I amen, a i jota kin monokela omul kujoned akan. 142 Omui pun me pun joutik eu, o omui kapun me melel. 143 Majak o apwal lel don ia omui kujoned akan ai peren. 144 Pun en jpwilim omui kadeke kan me joutuk, padaki on ia, i ap pan memaur eta. 145 I nidinid jan nan monion i, leowa kom kin mani ia! I pan apapwali omui kujoned akan. 146 I likwir won komui, kom kin jauaja ia, a i ap pan kolekol omui kadeke kan. 147 Nin joran i kodo o nidinid, i auiaui omui majan. 148 I kin pirida ni ailep en pon, pwen madamadaua duen omui majan. 149 Ereki nilai duenar kalanan; Main leowa, kamaur ia da duen omui kujoned akan. 150 Ai imwintiti jueed akan koren ion ia, a re doo jan jpwilim omui kapun. 151 Main leowa, komui me koren ion ia, o omui kujoned akan karoj me melel. 152 I aja jan maj o, me komui kajonedier jpwilim omui kadeke kan, pwen potopot eta. 153 Kom kin ireron ai luet, o kamaio ia da! Pwe i jota monokela omui kapun. 154 Kotin apapwali ia, o dore ia la, o kamaur ia da duen omui inau. 155 Me doo jan Kot akan kin doo jan maur, pwe re jota kin ijenoki omui kujoned akan. 156 Omui kalanan meid laud, Main leowa; kom kin kamaur ia da duen omui kujoned akan. 157 Me pakipaki ia, o palian ia me toto; ari jo, i jota wuk wei jan omui kadeke kan. 158 I kin kilekilan me mor jueed akan, ap pokela, o i kin juedeki, pwe re jota kin peiki on omui kujoned o. 159 Kotin majando, me i kin pok on jpwilim omui kujoned akan; Main leowa, kom kin kakel ia da, duen omui kalanan. 160 Omui majan me dir en melel, o majan en omui kapun pan duedueta. 161 Jaupeidi kan kin majamajan ia ni jokarepa; a monion i kin makaj omui majan akan. 162 I kin peren kida omui inau dueta amen, me diarada pai kajapwal eu. 163 I kailonki likam o juede kin irail, a i kin pok on jpwilim omui kapun. 164 Pan ije pak i kin kapina komui ni ran ta ieu, pweki kujoned en omui kapun kan. 165 Me kin pok on jpwilim omui kapun, kin popol melel, re jota pan jalonal. 166 Main leowa, i kin auiaui omui kamaur, o i kin peiki on jpwilim omui kujoned akan. 167 Monion i kin kolekol jpwilim omui kadeke kan, o kin

pok on irail melel. **168** I kin kolekol jpwilim omui kujoned o kadede kan, pwe al ai kan karoj me janjal momui. **169** Main leowa, kotin mani ai nidnid, o kotin padaki on ia duen omui majan. **170** Re kotin mani ai kapakap, o dore ia la duen omui inau. **171** Komui lao padaki on ia omui kujoned akan, kil en au ai ap pan kapina komui. **172** Lo i pan kauleki duen omui majan, pwe omui kujoned akan karoj me pun. **173** Lim omui en jauaja ia, pwe i piladar omui kujoned akan. **174** Main leowa, i kin inon ion omui kamaur, o i kin peren kida omui kapun. **175** Kom kotin ieian nen i, pwen memaur eta ap kapina komui, o lim omui pali maun en jauaja ia. **176** Nai raj on jip amen me janjalon jili o jalonal; kom kotin rapaki jpwilim omui ladu, pwe i iota monokela omui kujoned akan.

120 NI ai apwala akan i likwir won leowa, a ap kotin mani ia. **2** Main leowa, kotin dore ia la, jan au en me kin likam, o lo en kotaue. **3** Da me lo likam kak wiai on uk, o da me a kak kapwaiada! **4** A rajon kananan kajik katieu kon kan ren me kelail amen, dueta kijinai nan alek. **5** Meid apwala on ia, aí kairu nan Mejek, o ai kaujon impan im en men Kedar! **6** Meid warai on ai kaukaujon ren aramaj akan me kin tataki muei mau. **7** I inon ion muei mau, a ni ai pan lokaia, re kin mauki mauin.

121 I JARADAN nana kan, waja jauaj pa i pan pwarado jan ia. **2** Jauaj pa i pan pwarado jan ren leowa, me kin kapikadar lan o jappa. **3** A iota pan kin mueid on na om, en krijedi; o me kin jinjila uk, iota kin jaimokala. **4** Kilan, jile pan Ijrael jota kin jaimok de jaimok kalik. **5** leowa iei jile pa om, leowa iei motan pa om pali maun. **6** Katipin iota pan dakar uk nin ran de maram ni pon. **7** leowa pan kin pera wei jan uk jon en jued karoj, a pan kin jinjila nen om. **8** leowa pan kin jinjila uk ni om pedoi o pedelon, jan met o kokolata.

122 I PEREN kida ar indai on ia: Kitail en kolan nan tanpaj en leowa! **2** Na at akan pan mi ni wanim en kel en lerujalem. **3** lerujalem kanim eu me kakaudar, pwen kanim kelail eu. **4** Waja me kainok kan kin momaitala ia, kainok en leowa kan, jaunkadade en Ijrael, pwen kapina mar en leowa. **5** Pwe i waja me mol en kadeik mi ia, mol en kadaudok en Dawid. **6** Poeki on lerujalem a pai kan! Me kin pok on uk, en paida! **7** Muei mau en mi ni om kel, o pai nan om im akan! **8** I pan kapakapa kin uk pweki ri ai o kompoke pai kan. **9** I pan rapaki on uk me mau melel, pweki tanpaj en leowa at Kot.

123 I KIN jarada won komui, me kin kotikot nanlan. **2** Kilan, duen maj en ladu kan kin kilekilan lim en ar jaumaj akan, o duen maj en lidu kan kin kilekilan a jaumaj li, iduen maj at kin ariri leowa at Kol, a lao kin maki on kit. **3** Main leowa, kom kin maki on, kin maki on kit! Two kit me dir en namenok. **4** Monion i toutouki en me jued akan ar mamale kin kit o en me aklalaplap akan ar kanamenok kin kit.

124 IJRAEL en inda: Ma leowa iota pan kin ieian kit. **2** Ma leowa iota pan kin ieian kit, ni en aramaj akan ni palian kit. **3** Re pan katala kit ala ni at memaur, ni ar linaranar kin kit. **4** Pil akan ap pan kamop kit ala, pilap akan kadupwaledi nen it. **5** Pil akan itida melel lao kadupwaledi nen it. **6** Kapin on

leowa, me kin mueid on, ni arail en ter kit pajan! **7** Nen it piti jan injar en jaun injar dueta manpir amen; injar ola, a kit pitila. **8** Jauaj pat iei mar en leowa, me kin kapikadar lan o jappa.

125 Me liki leowa kin rajon dol Jion, me kin mokid, a pan potopot eta. **2** Duen dol akan kin kapil pena lerujalem, iduen leowa kin kotikot ren jpwilim a aramaj akan, jan met o kokolata. **3** Pwe jokon en me doo jan Kot akan jota pan mimieta ren kijin pwin en me pun kan, pwe me pun kan ender kapa won pa ar an nin japon. **4** Main leowa, kin kajanaleda omui kalanan on me mau kan o on ir, me melel nan monion arail. **5** A me kin wuki won ni al japon, leowa pan kin pakil weil wei ianaki me jued akan, Ijrael en popol!

126 NI anjau leowa kin kapuredor me jalidi en Ijrael akan, kit rajon ir, me auramen. **2** I anjau au at me dir en kaurur, o lo at me dir en nijinij. I anjau men iki kan ap inda: Meid laud dodok en leowa re'rail! **3** Melel, dodok en leowa meid laud on kit er, o i me je kin peren kida. **4** Main leowa, re kin kapuredor at jalidi kan dueta pilap en jap en pali air akan. **5** Me kamore kidi pil en maj arail, pan dolun ni peren. **6** Re kin weweidki janejan, o kin wewa wa kajampwal, a ni ar puredo, re peren, wad oar kap en wa kan.

127 MA leowa iota pan kauada im o, dodok en pwin jauje iota pan katepa; ma leowa iota pan jinjila kanim o, jaunmajamajan pan majamajan mal. **2** Jota katepa on komail, ma komail pan paurida nin joran, ap pil pwand kamol ni pon, o toutouki okotme, ni omail manamana, pwe a kin kakepwawpala jpwilim a kompokepa kan ni ar mamair. **3** Kilan, jeri ko iei kijakij eu jan ren leowa, o wan aramaj pai eu. **4** Duen kananan kajik katieu nan pa en ol komad amen, iduen putak ko ar pan pwaida. **5** Meid pai ol o, me a lepan me direki mepukat! Re iota pan jarodi, ni ar kapun pena ren ar imwintiti kan.

128 MEID pai karoj, me kin majak leowa, me kin weweid nan jpwilim a al akan! **2** Pwe koe pan memauroki dodok en pa om akan, koe meid pai o pwaida mau. **3** Om paud pan rajon tuka en wain pot, me wa mau nan im om, o noum jeri kan pan dueta paini, me kapwata om tepel. **4** Kilan, iduen ol o, me majak leowa, a pan pwaida. **5** leowa pan kapai uk ada jan nan Jion, pwe koe en kilan pai en lerujalem arain om maur. **6** O koe pan kilan jeri eu noum jeri ko. Ijrael en popol!

129 IJRAEL en inda: Re katoutou ia melel jan ni ai tikitik lel met pak toto. **2** Pan pak toto re katoutou ia melel jan ni ai tikitik lel met; ari jo, re iota kak kaloie ia di. **3** Men japajap weirada pon tinjau ai, wiadar warawar reirei. **4** A leowa me pun, a kin lepuk pajaner jal en me doo jan Kot akan. **5** Karoj me kin tataki Jion, en jarodi o tanwei! **6** Ren rajon ra pon oj en im o, me kin mon pena mon a pan uujuda! **7** Me iota kin kadirela kumut en pa en jaundolun, de pa en me kin pir pena kap akan. **8** Pwe me kin daulul waja o, ren der inda: Kot en kin kupura maui komail! Kit kapai komail da ni mar en leowa!

130 MAIN leowa, i kin likwirda won komui jan nan waja lol. **2** Main, kin erekil nil ail! Karon omui en mamani ai

nidinid! 3 Ma komui leowa, pan kotin kapokonki on aramaj dip akan, Main, ij me ap pan kak kajinenda mo'mui? 4 A komui kin kotin mak, pwe aramaj en majak komui. 5 I kin auaiai leowa, nen i kin auaiai, o i kin auaiai a inau. 6 Nen i kin auaiai Kaun o, jan jaunmajamajan kin auaiai manjan, jaunmajamajan kin auaiai manjan. 7 Irael auaiai leowa, pwe leowa me kalanan, o waja en kamaio mi re a. 8 A pan kotin dorela ljael jan dip a kan karoj.

131 MAIN leowa, monion i iota aklapalap, o por en maj ai iota aklapalap; i iota kin inon ion dodok, me i iota itar on. 2 Melel, i kamoleileilar monion i dueta kijin jeri me muei jan didi en a nono; duen jeri me muei jan didi en a nono, iduen monion i moleileilar. 3 Irael, auaiai leowa jan met o kokolata!

132 MAIN leowa, kom kotin tamanda Dawid o a apwal akan karoj. 2 Me kauki on leowa, o a inauki on Kot manaman en lakop. 3 I iota pan pedelon on nan im ai, o i iota pan wendi pon loj. 4 I iota pan mueid on maj ai en mair, de por en maj ai, en mair pena. 5 Lao i pan diar ekij waja on leowa, wajan tanpaj en Kot manaman en lakop. 6 Melel, je roner duen i nan Eprata; je diaradar i nan jap en laar. 7 Je pan pedelon on nan tanpaj a o kaudok ni utipa. 8 Kotida, Main leowa, koti don omui kamol, komui o kopan omui kalanan. 9 Japwilim omui jamero kan en likau kida pun, o japwilim omui me jaraui kan en pereperen. 10 Re der jopwei jan maj en japwilim omui me keidier, pweki Dawid japwilim omui ladu. 11 leowa kotin kaula on Dawid kaula melel eu, o a iota pan kawukila: I pan kajapwilden mol om kijan kadaudok om. 12 Ma noum jeri ko pan kolekol ai inau, o ai kujoned akan, me I pan kawewe on irail, nairail jeri ko ap pil pan mondi pon mol om kokolata. 13 Melel leowa kotin pilada Jion, o a kotin men kotikot waja o. 14 let wajaj ai kamol kokolata; wata et, me I pan kaukaujion ia, pwe waja et I kin mauki. 15 I pan kapaiada kan a mana, o pan ki on me jamma re'rail prot toto. 16 O I pan kalikauwi kida maur arail, jamero kan, o me lelapok re'rail pan nijinji laud. 17 I waja mana en Dawid pan pwaida mau, I kaonopadan nai, me kedier, marain eu. 18 I pan kalikauwi kida namenok a imwintiti kan a kapwat en nanmwarki pan mi pon mona.

133 KILAN, meid kajelet, ma pirien eu kaujon pena ni limpok! 2 A dueta le pon kadokenmai, me kin kerekeredi nan alij en Aron, me kin kon keredi ni imwin a likau. 3 Dueta poik en Ermon, me kin moredi pon dol en Jion kan; pwe i waja, me leowa pan kotin kapaiada o kamaurada kokolata.

134 KILAN, kapina leowa komail ladun leowa karoj, me kin mi nan tanpaj en leowa ni pon kan! 2 Komail pokada pa omail nan pera jaraui o kapina leowa! 3 leowa kotin kapai uk ada jan nan Jion, i me kotin kapikadar lan o jappa.

135 KAPINA mar en leowa, papan leowa, komail kapina! 2 Komail me mi nan tanpaj en leowa, nan pera moa en tanpaj en atail Kot. 3 Kapina leowa, pwe leowa me kalanan; kauleki mar a, pwe I me mau. 4 Pwe leowa kotin piladar lakop, o Irael, pwen japwilim a. 5 Pwe i aja, leowa meid lapalap, o atail Kot me lapa jan kot akan karoj. 6 Karoj me leowa kotin kupura, a kin wiada nanlan o pil ni jappa, nan madau o pajed. 7

A kin kotin wiai on tapok kan, ren dauda jan ni imwin jappa, me kin kotin wiada liol o pil katau, me kin kotin kadatala kijinian jan nan a peril kan. 8 A kotin kamelar mejeni kan nan Akipten karoj ren aramaj o man akan. 9 O Kotikidan uk, Akipten, kilel o manaman akan, on Parao o na ladu kan karoj. 10 Me kotin kaloedi wein men liki kalaimun akan o kamelar nanmarki kelail akan. 11 Jion, nanmarki en Amon, o Ok, nanmarki en Pajan, o wei en Kanaan karoj. 12 O kotiki on japwilim a men Irael jap arail, pwe ren jojoki. 13 leowa, mar omui pan potopot eta; Main leowa, kataman pa omui pan jan eu kainok lel eu. 14 Pwe leowa pan kotin kapun japwilim a aramaj akan, o a pan kotin maki on japwilim a ladu kan. 15 Dikedik en ani mal en men liki kan wiaui kida jilper o kold, me pa en aramaj wiadar. 16 Au arail mia, ap jaja lokaia, por en maj arail mia, ap iota kak kilan waja; 17 Jalon arail mia, ap iota kak ron waja, pil iota an mi nan au ar. 18 Me kin wiada pukat me dueta irail, o pil karoj, me kin liki irail. 19 Kadaudok en Irael en kapina leowa! Kadaudok en Aron en kapina leowa. 20 Kadaudok en Lewi en kapina leowa! Komail me majak leowa, en kapina leowa! 21 Kapin on leowa jan nan Jion, me kotikot lerujalem! Aleluia!

136 DANKE leowa, pwe i me mau, pwe a kalanan pan potopot eta. 2 Danke on Kot en kot akan, pwe a kalanan pan potopot eta. 3 Danke on Kaun en kaun akan, pwe a kalanan pan potopot eta. 4 Pwe i ta me kin wiada manaman akan, pwe a kalanan pan potopot eta. 5 Me kotin wiadar lan akan ni a erpit, pwe a kalanan pan potopot eta. 6 Me kotin pak pajaner jappa pon pil, pwe a kalanan pan potopot eta. 7 Me kotin wiadar marain laud akan, pwe a kalanan pan potopol eta. 8 Pwe katipin en kaunda ran, pwe a kalanan pan potopot eta. 9 Jaunipon o uju kan en kaun da pon, pwe a kalanan pan potopot eta. 10 Me kotin kaloedi Akipten, ni a kamelar ar mejeni kan, pwe a kalanan pan potopot eta. 11 O kotin kalua Irael jan waja o, pwe a kalanan pan potopot eta. 12 Ki lim a manaman o, ni a kotin kapa wei lim a, pwe a kalanan pan potopot eta. 13 Me palan pajan jed waitata, wia pali ria pali, pwe a kalanan pan potopot eta. 14 O mueid on Irael, en kotelu nan waron a, pwe a kalanan pun potopot eta. 15 Me kotin kajedi on nan jed waitata Parao o na karij akan, pwe a kalanan pan potopol eta. 16 Me kotin kalua japwilim a aramaj akan nan jap tan, pwe a kalanan pan potopot eta. 17 Me kotin kamelar nanmarki lapalap akan, pwe a kalanan pan potopot eta. 18 O kotin kamelar nanmarki kelail kan, pwe a kalanan pan potopot eta. 19 Jion, nanmarki en Amon, pwe a kalanan pan potopot eta. 20 Ok, nanmarki en Pajan, pwe a kalanan pan potopot eta. 21 O wiakila jap arail men jojo, pwe a kalanan pan potopot eta. 22 Jojo en japwilim a ladu Irael, pwe a kalanan pan potopot eta. 23 Pwe a kotin kupura kit ni at kankannerer, pwe a kalanan pan potopot eta. 24 O kotin dore kitail la jan atail imwintiti kan, pwe a kalanan nan pan potopot eta. 25 Me kotin kamana me maur akan karoj, pwe a kalanan pan potopot eta. 26 Danke on Kot en nanlan, pwe a kalanan pan potopot eta.

137 KIT momoder ni kailan pilap en Papel o janejan, ni ni tamanda Jion. 2 Kit lanadar at arp akan nin tuka kan, me mi waja o. 3 Pwe me jali kit edi inda, jen kaul, o jen

pereperen ni at mamaiei: Komail wiai on kit kaul apot duen Jion. 4 laduen at pan kak wiada kaul nil leowa nan jap en men wal? 5 Ma i pan monoke uk ala lerusalem, pa i pali maun ap pil pun monokinokla. 6 Lo i pan paj on pan natanat ai, ma i jolar pan taman uk adar, ma i jolar pan peren kida lerusalem mon meakaroj. 7 Main leowa, kom kotin tamanda en men Edom ar lokolokaia ni ran awpal en lerusalem Kawela, kawela lao lel on nan pwel! 8 Toun Papel, morjued koe, re meid pai, me pan wiai on uk duen me koe wiadar! 9 Meid pai ir, me pan koledi noum jeri pwele o kajuk pajan nin takai!

138 I KAPINA komui jan nan monion i, i pan kakaule kin komui mon dikedik en ani kan. 2 I pan kakaudok inen won japswilim omui im en kaudok jaraui, o kapina mar omui, pweki omui kalanan o melel, pwe kom kotin kalinanada mar omui jan meakaroj ki omui majan. 3 Ni ai likwir won komui, komui ap kotin mani ia, o kom kamanada monion i melel. 4 Main leowa, nanmarki en jappa karoj pan kapina komui, ni ar pan ron majan en jilan ir. 5 O re pan kauleki al en leowa kan, pwe linan en leowa meid laud. 6 Pwe leowa me lapalap ap kotin ireron me titikit kan, o a kotin mani me aklapalap, jan ni waja doo. 7 Ni ai weweid nan kamajak melel, kom kin kotin kolekol on ia maur i, o kom kin kapa won lim omui pan makar en ai imwintiti kan, o kom jaunja ia da ki lim omui maun. 8 leowa pan kotin wiawia ia. Main leowa, omui kalanan me pan potopot eta; Kom der kotin muei jan dodok en lim omui kan.

139 MAIN, leowa, kom kotin kadiarokada lol i, ap kotin mam ia. 2 Kom pil kotin mani ma i momod de uda, ap kotin mani ai lamelam ni ar kotin doo jan ia. 3 Ir me kotin kupura ia ni ai potopoto jili, o ni ai wonon, ap kotin mani ai tiak kan karoj. 4 Melel Main leowa, jota ai poto jan ni lo i, me kom jota kotin mani. 5 Kom kin ieian ia waja karoj, o kom kin kapado lim omui po i. 6 Mepukat meid kapuriamui on ia, meid awpal, i jota kak dedeki. 7 La waja, i pan kak ko jan mon nen ar ia? O ia waja, i pan kak piti jan jilan ar ia? 8 Ma i piridala nanlan, kom kotikot waja o, o ma i onop on wendi nan wajan mela, kom pil kotikot ia. (*Sheol h7585*) 9 Ma i ale pan pir en umpsul en katipin, ap mimieta ni kailan madau. 10 Lim ar pil pan kare ia waja o, o lim ar maun pan kolekol ia. 11 Ma i pan inda: Rotorot en kadupwal ia di, pon ap pil pan marainla imp ai. 12 Pwe rotorot jo kin rotorot mo omui, o pon i kin marain dueta nin ran, rotorot kin dueta marain. 13 Pwe kom me kotin wiadar mudilik i, o kom kotin wia ia da nan kaped en in ai. 14 I danke komui, duen kapuriamui en ai wiauia ia da, meid kapuriamui japswilim ar dodok kan, nen i pil dedeki melel mepukat. 15 Kokon ai kan me janjal on komui ni ai wiauier waja rir, ni ai wiauier waja lol en jappa. 16 Jilan ir mani ia ni ai jaikenta wiauier, o ran karoj me kokodo, ap jaikenta mia, me kileledier nan iapwilim omui puk o. 17 Main Kot, meid kajampwal on ia duen meakan karoj, me komui kin kupukupura! 18 Ma i pan wadok ir, i jota pan kak on, pwe re me toto jan pik en oror, ni ai pirida, i kin mimieta re omui. 19 O Main Kot, kom jota men kambela me doo jan Kot akan; o me kin ion ion nta, en muei jan ia! 20 Pwe re kin lokaia jued duen komui, o japswilim omui imwintiti kan kin kanudi ni jokarepa. 21 I kin kailonki, Main leowa, me kin kailonki komui, o i juedeki ar palian

komui. 22 I kin kailon kin ir melel, re wialar ai imwintiti. 23 Main Kot, kom kotin kajauia ia, o mani duen monion i, kotin rapaki duen me i kin lamelame, 24 O kom kotin majani, ma i mi pon al jued, o kotin kialua ia pon al joutuk.

140 MAIN leowa kom kotin dore ia la jan aramaj jued akan; pera jan ia aramaj morjued akan. 2 Me lamelame jued nan monion arail, o kareda pei nin ran karoj. 3 Iraill kin ada lo arail dueta jerpent; pojien en jerpent mi pan lo arail. 4 Pera wei jan ia pa en me doo jan Kot akan, o aramaj morjued akan, me kin madamadaua duen in pan kawe ia la. 5 Me aklapalap akan kin rir injare ia, o uk pot, me re wiai on ai liman al o; o jon, en men kol ia di, me re wiadar. 6 A nai indan leowa: Komui ai Kot; kom kotin erekai ai nidinid, Main leowa! 7 leowa Kaun, iei jauaj pa i kelail; ni anjau en pei komui peraer mon ai. 8 Main leowa, kom der kotin mueid on me doo jan Kot akan ar inon; o der kotin kapwaiada injen ar, pwe re de aklapalapala. 9 Me jued kot, me ai imwintiti kuonopadan ia en jalap won pein irail. 10 Kijiniae in moredi on po rail; A en kotin kaje irail di nan kijiniae, nan lapake, pwe ren jolur pitila. 11 Me lo a jued, ender pwaida nan jap o, ol morjued, me jued en pakipaki i, lao a pan pupedi. 12 I aja, me leowa pan kotin apapwali me luet akan, o jauaj pun en me jamama kan. 13 Melel, me pun kan pan kapina mar omui, me melel akan pan mimieta mon jilan ar.

141 MAIN leowa, i kin likwir won komui, kom kotin madan don ia; kom kotin erekai nil ai, ni ai pan likwir won komui. 2 Kom kotin kajampwaleki ai kapakap dueta mairon ijji; o pokadan pa i kat dueta mairon eu ni jautik. 3 Main leowa, kom kotin jinjile au ai, o pera kil en au. 4 O der kotin kainon on me jued kot monion i, pwe i ender ian ir kankan, me re kin iauki. 5 Me pun amen en kame ia ni a kadek, o kapun ia, pwe iei me pan mau on ia dueta le on mon ai, mepukat i jota pan kan, o i kin kapakap anjau karoj, pwe ren der wiai on ia me jued. 6 Kalua parail en pijkendi jan pon paip; irail ap pan duki on ai padak o aja, me ir me mau. 7 Duen amen pan wera pajan jap, iduen ti't akan, melokidokila ni kailan wajan mela. (*Sheol h7585*) 8 Ari jo, maj ai kin ariri komui, Main ai Kot, i liki komui, kom der kotin kajapokela maur i. 9 Pera wei jan ia injar, me re kaonop on ia, o jon en men kol ia di ren me morjued akan. 10 Me doo jan Kot akan en pein lodi on arail injar, a nai en dauli.

142 I LIKWIRKI nil laud on leowa, Ki nil ai i kin nidinideki on leowa. 2 I kin kajanjale on i ai awpal akan, o i padaki on i katoutou pa i kan. 3 Nen i lao luetaia, kom ap pan kotin apapwali. Iraill rir wiai on ia injar eu liman al, me i kin weid ia. 4 I kilan ni pali maun i, ari jota, me men jauaja ia; i jota kak pitila, pwe jota me kill idok ia. 5 Main leowa, i likwir won komui, o potoan: Komui me ai paip, o pwaj ai nan jap en me maur akan. 6 Kom kotin mani ai weriwer, pwe nai meid luet; dore ia la jan me kin pakipaki ia, pwe nai jota itar on ir. 7 Kalua jan nen i nan imaten, pwe i en kapina mar omui. Me pun kan pan pokon don ia, ma kom pan kotin jauaja ia.

143 MAIN leowa, kom kotin erekai kapakap, o karon ar en mani ai nidinid; mani ia ni ar melel o ar pun. 2 Kom der kotin kadeikada jpwilim omui ladu, pwe mo'mui jota me maur men me pun. 3 Pwe imwintiti kin majamajan ia, o kin tiakedi maur i; a kin kaje ia di waja rotorot dueta ir me melar maj o. 4 Nen i kin luetala, o monion i ponla. 5 I kin tamanda anjau maj akan, o madamadaua duen ar wriawia kan; i kin lamelame duen dodok en lim omui kan. 6 I kin kapa won komui pa i kat, duen jap madekon eu, me kin inon ion katau, iduen nen i kin inon ion ir. 7 Main leowa, kom kotin mani ia madan, nen i kin dupokala. Kom der kotin karirala jilan omui jan mo i, pwe i ender dueta ir, me pan lokidokila. pj. 28.1 8 Nin joran omui kalanan en pwara don ia, pwe i kin liki komui; kom kotin kajale on ia al, me i en weid ia, pwe nen i kin auiaui komui. 9 Main leowa, kom kotin doro ia la jan ai imwintiti kan, i kin kaporoporeki komui. 10 Padaki on ia, pwe i en dodok duen kupur omui; pwe komui ni Kot; nen omui mau en kotin kalua ia pon al pun. 11 Main leowa, kom kotin kamau ia da pweki mar omui; kalua ia jan nan waja apwal ni omui pun. 12 O kotin Kawela ai imwintit i kan, pweki omui kalanan; o kotin Kamela karoj me kin katoutou i, pwe nai jpwilim omui ladu.

144 KAPIN on leowa ai paip, me kin padaki on pa i kat pei, o jondin pa i kat mauin. 2 Komui ai mak, o ai kel, o ai imaten ileile, o ai jaundor, o pere pa i, o me i kin liki, me kin kaloedi on ia nai aramaj akan. 3 Dakot aramaj o, pwe komui kin kotin kupukupura i, de nain aramaj, pwe komui kin kotin apapwali i? 4 Aramaj amen dueta jota meakot, a anjau kin tanwei dueta mota. 5 Main leowa, kotikidi jpwilim ar lan akan o kotidi don kit, kotin jair nana kan, pwe adiniai en kujuda. 6 O kotin kadarado liol, pwen kamueit ir pajan, kajiki wei jpwilim ar kanan kan jajik kan, pwen kamajak ir wei. 7 Kapawai lim ar akan jan ni mol omui waja ileile o dore ia la, o kotin kamaur ia da jan nan pil kalaimun o jan nan pa en nain men wai. 8 Me au arail kin lokaia likam o ar wiawia kan me japon. 9 MAIN Kot, i pan kaule kin komui kaul kap pot, i pan kajanki on komui arp, pjalter me jal ejok. 10 Komui me kotiki on Nanmarki kan, ren poedi, o dorela jpwilim omui ladu Dawrid jan ni kodlaj en me jued. 11 Re pil kotin dore ia la jan nan pa en nain men wai, me au arail kin lokaia likam o ar wiawia kan me japon. 12 Pwe nait putak kan en kakairida dueta tuka mau kan, o nait jeripein dueta maj en did en nan kaim en im linan eu. 13 Pwe at pera en nak en dir en kijin mana, en itar on kikiwei jon karoj, o at jip akan en kaparapar mau, wiala kid o nen pon at moj o. 14 O at kau ol en kak on dodok toto, pwe jota me jued kot de men kuli, de janejan en wiaui nan al at akan. 15 Meid pai wei eu, me kin due met! Meid pai wei eu, me leowa arail Kot!

145 I PAN kapina komui, ai Kot o Nanmarki, o kapina mar omui anjau karoj kokolata. 2 I pan kapina komui ni ran akan karoj, o kapina mar omui anjau kan karoj kokolata. 3 leowa meid lapalap, o kapina pan, o jota me kak dedeki duen a lapalap. 4 Jeri en jeri kan pan kapina omui dodok kan, o kajokajoia duen omui manaman. 5 I pan kajokajoia duen linan en omui kapwat, o i pan kaulki duen omui manaman akan. 6 O re pan kajokajoia duen manaman en omui dodok kan, o

pan kapakaparok duen omui lapalap. 7 Iraill pan kajokajoia duen omui kalanan lapalap, o pere peren o kapina duen omui pun. 8 leowa me dir en mak o kapunlol, kanonama o limpok. 9 leowa me kalanan on karoj o a kapunlol on a wiawia kau karoj. 10 Jpwilim omui wiawia kan en kapina komui. Main leowa, o jpwilim omui lelapok kan en kapina komui. 11 O ren kajokajoia duen linan en wei omui, o ren kapaka parokki duen omui manaman. 12 Pwe aramaj akan en dedeki duen omui manaman o linan on wei omui. 13 Wei omui wei joutuk eu, o omui kakauna pan duedueta kokolata. 14 leowa kin kotin kolekol karoj, me pan pupedi, o kainjeu maula karoj, me mamauk. 15 Por en maj karoj kajikajik komui, o kom kotiki on ir kan ar kijin mana ni ar anjau. 16 Kom kotiki pajan Lim omui o kadirela karoj, me memaur, duen kupur omui. 17 leowa me pun ni al karoj o jaraui ni a wiawia kan karoj. 18 leowa kotikot ren karoj, me likwir on i, karoj, me likwir melel. 19 A kin wiai on, me majak i duen ar inon. A kin mani ar nidinid, ap kin jauaja ir. 20 leowa kin kin jinjila karoj, me pok on i, a pan Kamela me doo jan Kot akan karoj. 21 Au ai pan kapina leowa, o uduk karoj kapina mar a jaraui anjau kan karoj kokolata.

146 EN i kapina leowa! 2 I pan kapina leowa arain ai maur, i pan kauleki pjalm akan on ai Kot arain maur i. 3 Der kaporoporeki jaupeidi kan, pwe irail aramaj o jota kak jauaja. 4 Pwe nen en aramaj udan a pan kokola, o a pan pur on wiala pwel, i rah ota a jolar kak madamadaua meakot. 5 Meid pai me jauaj parail Kot en lakop, me kin kaporoporeki leowa a Kot. 6 Me kin kapikadar lan o jappa, o madau, o audeparail karoj, me kin melel potopot eta. 7 Me kin jauaja pun en me lodi on kalokolok mal, me kamana me men manadar. leowa kin kin lapwada me jalidi kan. 8 leowa kin kin kapad pajan maj en me majkun akan. leowa kin kin kainjenemaula me mauk; leowa kin kin pok on me pun kan. 9 leowa kin kin jinjila men wai kan, o jauaja me japooupou o li odi kan, ap kin Kawela al en me doo jan Kot akan. 10 leowa iei Nanmarki joutuk, om Kot Jion kokolata. Aleluia!

147 KAPINA leowa! Pwe meid kajampwal, en kapina atial Kot; pwe mak eta en kauleki kaul en kapin. 2 leowa kin kin kauada lerujalem, o a kin kapokon pena me jalonal ren men lrael. 3 A kin kamaualia me lol olar akan, o kin kitim pena ar olar akan. 4 A kin kin wadok pena uju kan, o kin kida ad arail karoj. 5 Atail Kaua me lapalap o meid manaman, o jota me kak dedeki duen a erpit. 6 leowa kin kin kamanada me luet akan, ap jikendi me doo jan Kot akan nan pwel. 7 Komail kakaul on leowa, en wia pwin pajan o danke o kapina atial Kot ian arp. 8 Me kin kin pena kila lan tapok kan, o kin kamoredi katau on jappa; me kin kawojada ra pon dol akan. 9 Me kin kin kotiki on man akan kan ar, rape pulepul akan, me kin likwir on i. 10 A jota kin kin kupura kelail en oj o, de na en ol amen. 11 leowa kin kin kupura, me majak i, me kin kaporoporeki a kalanan. 12 lerujalem, kapina leowa! Jion, kapina om Kot! 13 Pwe i me kin kin katenetenedi jal mata en om wanim akan, o kin kapaiada noum jeri ko, me mimi lole. 14 A kin kin on irair en jip om muei mau, o kin kin kamana kin uk korn kajampwalia. 15 A kin kin kadardi on jappa a majan akan, a

kujoned kin lokok jili madan. **16** A kin kotikidi jno dueta koten o kamoredi poik dueta paj. **17** A kin kotin kajedi akel: IJ me kak injenemau ni a kapou? **18** A kin majani, ap pan pei pajan, a kin kotin kadar wei an, ap kin pwilewei. **19** A kotin kajanjale on lakop a majan o on Ijrael a kujoned o pun. **20** A jota kin kotin wia due on eu wei, i me re jota kin aja ki a pun. Aleluia!

148 KOMAIL kapina leowa nanlan, kapina i nan waja ileile!

2 Komail japwilim a tounlan, karoj kapina i, komail japwilim a men en kadar karoj, kapina i! **3** Koma katipin o jaunipon, kapina i, o komail uju piripir karoj, kapina i! **4** Komail lan pokon, o pil komail pil akan pon ira pan lan, kapina i! **5** Irail en kapina mar en leowa, pwe a me kotin panok, ap miala. **6** Ap kotiki on ir, ren mimieta kokolata, o kotiki on ir kujoned eu, me re jota pan kawela. **7** Toun jappa, kapina leowa, walroj o man akan karoj, o pil en madau kan karoj. **8** O kijinai, o akel, o jno, o tokoi, o melimel, me kin kaloki jili a kujoned akan. **9** Komail nana o dol akan karoj, tuka me wa mau o jeder karoj. **10** Man laualo o mand akan karoj, man korop o manpir akan. **11** Komail nanmarki en jappa o wei kan karoj, jaupeidi o jaunkadeik kan. **12** Manakap o peinekap, me ma o jeri kan. **13** Irail karoj en kapina mar en leowa; pwe i eta mar, me lapalap, a manaman mi pon anin jappa o lan. **14** A kotin jauaja oj en japwilim a kan. Japwilim a lelapok kan en kapina i, kadaudok en Ijrael, iei wei, me kin upa i. Aleluia!

149 KAULEKI kaul kap pot on leowa; pokon jarau en kapina i.

2 Ijrael en peren kida i, me kotin wia irail da; jeri en Jion en peren kida arail Nanmarki. **3** Ren kapina mar a ni pwin en pokol; ren wia aip o arp. **4** Pwe leowa kotin peren kida japwilim a aramaj akan; a kotin kapwate kin me luet akan linan. **5** Lelapok kan en pereperen o kapina, o nijinij pon ki arail akan. **6** Au arail en kapina Kot, o kodlaj kon en mi nan pa arail. **7** Pwe ren depuk on men liki kan, o kaloke wei kan. **8** Pwen jalie kidi arail nanmarkikan jal, o me kajampwal re'rail ki jal mata. **9** Pwe ren kapwaiada kalokolok, me kileledi on irail er maj o. Iduen wau en japwilim a lelapok kan. Aleluia!

150 KAPINA Kot nan japwilim a tanpaj jarau; kapina i duen a manaman akan.

2 Kapina i duen a wiawia kan; kapina i ni a linan lapalap! **3** Kapina i ki trompete; kapina i ki arp o laute! **4** Kapina i ki aip o pwin en pokol; kapina i ki jal en kajan o pilote. **5** Kapina i ki jimpel; kapina i ki jimpel kajele! **6** Karoj, me kin memaur, en kapina leowa! Aleluia!

NEW TESTAMENT

lejuj ap kotin majani: Jam (ai), Kom kotin maki on irail, pwe irail jaja, me re wiawia.

Irail ari nene pajan japwilim a likau kan o kadoropwa kida.

Lukaj 23:34

Matäuj

1 PUK en di kan, me lejuj Krijtuj, me japwilim en Dawid, me japwilim en Apraam, tapi jan ia. **2** Apraam me wiadar Ijaak, a Ijaak me wiadar Iakop, a Iakop me wiadar Iuda o ri a ol akan; **3** A Iuda me wiadar Parej i Jara ren Tamar; a Parej me wiadar Ejrom, a Ejrom me wiadar Aram; **4** A Aram me wiadar Aminadap, a Aminadap me wiadar Naajon, a Naajon me wiadar Jalmon; **5** A Jalmon me wiadar Poaj ren Raap, a Poaj me wiadar Oped ren Rud, a Oped me wiadar Ieje; **6** A leje me wiadar nanmarki Dawid, a Dawid me wiadar Jalomo ren li odi en Uriaj; **7** A Jalomo me wiadar Reapeam, a Reapeam me wiadar Apia, a Apia me wiadar Aja; **8** A Aja me wiadar lojapat, a lojapat me wiadar Ioram, a Ioram me wiadar Uija; **9** A Uija me wiadar lotam, a lotam me wiadar Aaj, a Aaj me wiadar Ijkia; **10** A Ijkia me wiadar Manaje, a Manaje me wiadar Amon, a Amon me wiadar lojia; **11** A lojia me wiadar Iekonia o ri a ol akan ni anjaun arail jalilan Papilon. **12** Murin arail jalidi nan Papilon Iekonia me wiadar Jealtiel, a Jealtiel me wiadar Jerupapel; **13** A Jerupapel me wiadar Apiud, a Apiud me wiadar Eliakim, a Eliakim me wiadar Ajor; **14** A Ajor me wiadar Jadok, a Jadok me wiadar Akim, a Akim me wiadar Eliud; **15** A Eliud me wiadar Eliajer, a Eliajer me wiadar Matan, a Matan me wiadar Iakop; **16** A Iakop me wiadar lojep, me likondeki Maria, me kaipwiedi lejuj, me maraneki Krijtuj. **17** Di karoj jan ren Apraam lei Dawid me ejokpaieu; a jan Dawid lei arail jalidi nan Papilon di ejokpaieu; a jan arail jalidi nan Papilon lei Krijtuj di ejokpaieu. **18** Nan iet duen Krijtuj a kotin ipwidier: Ni anjaun me in a Maria kijin nin on lojep, a diarokadar, me a ljeanekeier Nen jaraui mon ara tu pena. **19** A warok lojep ol pun amen, ap jota men kanamenokala i, ap kupukupura, en rir muei jan i. **20** A ni a kotin madamadaue duen mepukat, kilan, tounlan en Kaun o pwara don i ni a aliman masani: lojep nain Dawin I koe, der majak, en ale om wurok Maria, pwe Nen jaraui me a liean kidar. **21** A pan kaipwiedi jeri ol amen, mo koe pan ki on mar a lejuj, pwe a pan dorela japwilim a aramaj akan jan nin dip arail. **22** Mepukat karoj wiauier, pwen pwaida me lokido jan Kaun ren jaukop o, me majani: **23** Kilan jeripein makelekel o pan ljeanda, ap kaipwiedi jeri ol amen, irail ari pan ki on mar almanuel; iet wewe: Kot me kotin ioian kitail. **24** lojep lao pirida jan a jaimok, ap kapwaiadar, me tounlan on Kaun o kotin kakalik on i o apapwali a likond. **25** A ap jota pweidi re a, lao a kaipwiedier japwilim a mejeni ol, ap kotiki on mar a lejuj.

2 A IEJUJ lao ipwidier Petleem nan ludia ni muein nanmarki Erodej, kilan ol lolekon kei ap pwarado jan ni maj en lan ko don lerujalem, kalelapok: **2** la Nanmarki en Juj akan, me apton ipwidier, kotikot ia? Pwe je kilaner a uju ni jap en maj en lan ap pwarado, pwen poni i. **3** A nanmarki Erodej lao ronadar mepukat, ap landar o toun lerujalem karoj, **4** Ap kupokon pena jamero lapalap karoj o jounkawewe en aramaj akan kainoma re'rail, wasa Krijtuj pan ipwidii ia. **5** Petleem en Iudaa; pwe iduen a intinidi ren jaukop o: **6** A koe Petleem, jap en luda, kaidin me tikitik nan pun en jaupeidi en luda kan; pwe Kaun amen pan tapi jan uk, me pan kaunda nai aramaj en Ijrael akan. **7** Erodej ap

kawai pena ol lolekon kan, kalelapok mau re'rail anjau o, me uju o pwarado. **8** I ari porone ir alan Petleem majani: Komail kowei raparapaki mau jeri o; a komail lao diaradar, en kaireki don ia, pwe I en pil kola poni i. **9** Irail lao roner nanmarki o ap koieila. A kilan uju o, me irail kilaner nan jap en maj en lan, ti on mo'rail, a lao udi on waja o, me jeri pwelel kotikot ia. **10** Irail lao kilaner uju o, re ap peren kida kaualapia. **11** Irail lao pedelon on nan im o, re ap majanier jeri pwelel o in a Maria, re ap kaipokedi o poni i, o kapwaredar arail kapwa kan, ap maironki on i kold, o men pomau, o mire. **12** Kot ap kotin panoki on irail ni arail auramen, en der purelan Erodej, re ap weidwei ni apot al purelan jap arail. **13** Irail lao jamalar, kilan tounlan en Kaun amen ap pwara don ren lojep ni a aliman majani: Paurida, ale jeri pwelel en o in a tanwei lan Akipten o kaukaujon waja o, I lao kaire kin uk, pwe Erodej pan rapaki jeri pwelel o pwen kamatala. **14** I ari kipada, aleer jeri pwelel o in a ni pon, kotilan Akipten; **15** O kaukaujon ia, lao en Erodej a matala, pwen pwaida, me lokido jan Kaun o, ren jaukop o me majani: Jan nan Akipten me I ekeredo nai ol o. **i** **16** Erodej lao manier, me a jarokdier ol lolekon kan, ap onion kidar kaualap o poronelan, kamela jeri ol karoj, me mi Petleem o nan jap jalon karoj, me jaunpar riau o titikit jan, duen anjau me a kalelapok mau ren me lolekon kan. **17** I dokan a pwaider me lokido ren jaukop Ieremia me majani: **18** Nil eu wiauier nan Rama, janejan o maiei laud; Rael janejanki na jeri kan, a kan injenemaula, pwe irail joer mia. **19** A Erodej lao matalar, kilan tounlan en Kaun amen ap pwara don ren lojep nan Akipten ni a aliman, **20** Majani: Paurida ale jeri pwelel en o in a, ko won nan jap en Ijrael, pwe irail melar, me rapaki, pwen kamela jeri pwelel o. **21** I ari kipadar, ale jeri pwelel o in a, pure don jan en Ijrael. **22** A lao mani, me Arkelauj kaunda Iudaa wiliandi jam a Erodej, ap lan kotilan waja o. Kot ap kotin panoki on i ni a aliman, ap kotilan jap en Kalililia kai. **23** O kotido kotikot nan kanim eu me adaneki Najaret, pwen pwaida, me lokido ren jaukop akan: A pan maraneki men Najaret.

3 A ni ran pukat Ioanej jaun paptaij pwarado, padapadahk nan jap en Iudaa, **2** Majani: Komail kalula, pwe wein nanlan korendor. **3** Pwe iei i, me jaukop lejaia katitiki, majani: Nil en jaunkair amen nan jap tan: Komail kaonopada al en Kaun o, kainenela al a! **4** A i Ioanej me a likau wun en kamel o a pipapireki kil in man, a jak a manjiiek o oni en nan wel. **5** Toun lerujalem, o toun Iudaa, o toun jap akan liman lordan ap koieila re a; **6** O irail paptaijel re a nan lordan, ni ar weokada dip arail akan. **7** A lao majanier Parijar o Jadu jar me toto ko don a paptaij, ap majani on irail: Dakot wan oter komail! Ij me padaki on komailer, en piti jan ni kamekam me kokodo? **8** Ari, komail kapwareda wan kalula mau! **9** A komail depa lamelame, me komail pan indan pein komail: Nan Apraam jam atail. Pwe i indai on komail, me Kot kotin kak on wiaki on Apraam na jeri kai takai pukat. **10** Jile o mier ni tapin tuka kan; a tuka karoj me jo wa mau, pan paledi o lokidokila nani iai. **11** Melel, i paptaij kin komail pil on kalula, a me kotido muri, nan me laude jan ia, nai jowar on, en wa japwilim a jut; i me pan paptaij kin komail Nen jaraui o kijinai. **12** Japwilim a tanir mi ni lim a; a pan kotin koko melel japwilim a pera, ap nekid pena japwilim a wan korn nan im en nak, a dip akan a pan kotin karon kila kijinai joutuk. **13** lejuj

ap kotido jan Kalilaa, koti don lordan ren loanej, pwen paptaijela re a. **14** A loanej kotin kan, ap fotoan on: Mak eta i en paptaijela re ir, a idauen ir me kotido re i? **15** A lejuj kotin jaben majani on i: Wiada maj, pwe me kon on kita, kapwuiada pun kan karoj; a ah duki on i. **16** lejuj lao paptaijelar, ap kotin madanada jan nan pil o. A kilan, nanlan ap ritidan i, I ari kotin majani Nen en Kot kotidido ni mom en mwuroi men a kaipokedi po a. **17** O kilan, nil eu jan nanlan majani: let nai nl kompok, me I kin polaule kida!

4 lejuj ap kotin kakaluadala ren Nen nan jap tan, pwen jonejon ren tewil. **2** A lao kotin kajejolar ran panaul o pon panaul ap men jak. **3** Men kajonejon ap pwara don I indada: Ma komui Japwilim en Kot, en majani, takai pukat en wiala prot. **4** A kotin jaben majani: A intinidier: Kaidin prot eta, me aramaj kin memaureki, pwe majan akan karoj, me kin pwili jan nin jilan in Kot. **5** Tewil ap kalualan i nan kanim jaraui o kauada i pon konkon en kaudok, **6** Indan i: Ma komui Japwilim en Kot, kajedi pein komui, pwe a intinidier: A pan kajilaki japwilim a tounlan kan komui, o irail pan wa komui ni lim ar akan, pwe aluwilu omui ede dipikelekel ni takai eu. **7** lejuj kotin majani on i: A pil intinidier: Koe der kajonejon Kot om Kaun. **8** Tewil ap pil kaluadalan i pon nana ileile kaualapia eu o kajale on i wein jappa karoj o a linan, **9** Indan i: Mepukat karoj i pan ki on komui, ma komui men poridi o poni on ia. **10** lejuj ap kotin majani on i: Ko jan ia Jatan, pwe a intinidier: Koe en poni on Kot om Kaun, i eta koe en papa. **11** Tewil ap muei jan i, a kilan, tounlan kan ap pwarado papa on i. **12** A lao manier, me loanej jalidier, ap kotilan Kalilaa, **13** O a kotin muei jan Najaret, kotido kaukaujona Kapernaum, me mi ni kailan jed impan jap Jepulon o Naptalim; **14** Pwen pwaida, me lokido ren jaukop lejaia me majani: **15** Jap Jepulon o jap Naptalim, me jal on jed, palilan lordan, o Kalilaa en men liki kan, **16** Aramaj akan, me momod nan rotorot, kilaner marain lapalap eu, o irail me momod nan jap en mot en mela, marain eu dakar irail adar. **17** I dokan lejuj kotin tapiadar padapadak o mamajani: Kalula, pwe wein nanlan korendor. **18** A lao kotikot jili pon oror enlein Kalilaa, ap majanier pirien eu, Jimon, me adaneki Petruj, o ri a Andreaj, me kadukaduedi ara uk nan jed, pwe ira me jaujed. **19** A ap kotin majani on ira: Idauen ia do, I pan wia kin koma jaujed en aramaj! **20** Ira madan muei jan uk akan o idauenla i. **21** A ni a kotila jan waja o, ap pil majani eu pirien, lakovuj, nain Jepedauj o ri a loanej, me mi nin jop ren jam ara Jepedauj, wonewone ara uk akan. I ari kotin molipe ira do. **22** Ira madan muei jan jop o jam ara ap idauenla i. **23** lejuj ari kotin kakan jili nan Kalilaa kaukawewe nan arail jinakoke kan o padapadak ronamau en wei, o kotin kakelada jon en jomau o luet akan karoj nan pun en aramaj akan. **24** I ari indant jili nan Jirien pon. O irail wa don i me jomau kan karoj, me aneki jon en jomau o wairok kai, o me tewil ti poa kan, o me pwepwe kan, o me rerer akan, i ari kotin kakela ir ada. **25** Pokon kalaaimun me idauenla i jan Kalilaa o Dekapolij, o lerujalem, o ludaa, o jan palilan lordan.

5 A LAO majani pokon o, ap kotida pon dol eu; a lao kaipokedi, japwilim a tounpadak kan ap kai don i. **21** ari kotin dauaja pajan jilan i kawewe on irail majani: **3** Meid pai, me jamama ni nen ir, pwe nairail wein nanlan. **4** Meid pai, me mauk, pwe re

pan kamaitala. **5** Meid pai, me opampap, pwe re pan jojoki jappa. **6** Meid pai, me kin men mana o men nim me pun, pwe re pan medila. **7** Meid pai, me kadek, pwe re pan diar kadek. **8** Meid pai, me nan monion arail makelekel, pwe re pan ariri Kot. **9** Meid pai, me kin tom pena, pwe re pan adaneki jeri en Kot. **10** Meid pai, me kamekameki pun, pwe nairail wein nanlan. **11** Komail meid pai, ma irail lalaue o pak komail o palian komail ni arail lokai jueg o likam pweki nai. **12** Komail injenemau o perenda kaualap; pweki katine pamail me lapalap nanlan. Pwe iduen irail pak jaukop oko, me mo'mail. **13** Jol pan jappa komail. A ma jol jara jan, da me a pan joleki? Nan a pan me mal kot, men lokidokila, o aramaj en tiak pajan. **14** Marain pan jappa komail, Kanim eu, me mi pon dol eu, jota kak rirla. **15** Aramaj pil jota kin ijikeda lamp eu, ap ki on pan kajak, pwe pon deu a, o a kin kamaraini toun im karoj. **16** Iduen omail marain en janjal mon aramaj, pwe irail en udial omail wiawia man kan, ap kapikapina Jam omail, me kotiluit nanlan. **17** Eder kikion me I kodon, tiakedi kapun de jaukop akan. I jota kodon tiakedi, a pwen kapwaiada. **18** Pwe melel, I indai on komail, lao lan o jappa pan poula, jota iota eu de kijin muai en kapun eu pan lokidokila, lao karoj pan pwaida. **19** Ari, meamen me tiakedi eu kijin kujoned tikitik pukat, ap pil padaki on aramaj, ren tiakedi, nan a pan tikitik nan wein nanlan. A meamen, me oke o padaki on aramaj, ren oke, i me pan lapalap nan wein nanlan. **20** Pwe I indai on komail, ma omail pun jo man jan pun en jaunkawewe o Parijar, akan, komail jota pan kak pedelon on nan wein nanlan. **21** Komail ronadar, mo a loki, on men kaua: Koe der kamela aramaj I A me pan kamela aramaj, pan panalan kadeik o. **22** A I indai on komail, meamen makarada mal pan ri a ol, pan panalan kadeik. A me pan indan ria ol: Raka, pan panalan kapun. A me pan inda: Koe me pweipwei, pan lokidokila nan le en pweleko. (**Geenna g1067**) **23** Ari, ma koe wa don pei jaraui om mairon, ap tamanda waja o, me ri om ol injenjued pa om. **24** Pwilikidi maj om mairon impan pei jaraui, ap kola kadeke ri om ol, ap kodo kapwaiada om mairon. **25** Madan materoki on me paliyan uk ni om ian i pon al o, pwe me paliyan on uk ender pnalan oni uk ren jaunkapun, a jaunkapun uk ren papo o, o koe pan lokidokila nan imaten. **26** Melel I indai on uk, koe jota pan ko jan waja o, koe lao kapunala lua karoj. **27** Komail ronadar, me a lokido: Koe der kamal! **28** A I indai on komail, meamen ninar li amen, pwen norok, nan a kamal on i nan monion i. **29** O ma pali maun en maj om kamakar uk, waika jan o kaje jan uk, pwe a mau on uk, kijan war om en ola, jan war om pon en lokidokila nan pweleko. (**Geenna g1067**) **31** A pil lokido: Meamen me pan kajela a paud, i en ki on i Kijin likau en kamueit. **32** A I indai on komail, meamen me pan kajela a paud, me jo nenek nan a kin kamal eki i; a meamen, me paudeki me lokido kilar, nan i me kamal. **33** Komail pil ronadar, me a loki on men kaua: Koe der kaula likam; a koe kapwaiada om kaula on Kaun o! **34** I indai on komail, der man kaula! Der kaukila nanlan, pwe mol en Kot; **35** Pil der jappa, pwe utipa; pil der lerujalem, pweki kanim en Nanmarki lapalap. **36** Koe pil der kaukila mon om, pwe koe jota kak on wiada pit en mona eu, en puetepuet de tontol. **37**

Omail kajokajoi pena en: Ei ei; jo, jo; pwe me dauli mepukat, kin tapi jan ni me jued. 38 Komail ronadar, me a lo kido: Por en maj en depukki por en maj; o ni pot en depukki ni pot. 39 A l indai on komail, komail der palian me jued. A meamen pikir uk ni pali maun en likin jap om, pil ki on i pali teio. 40 O meamen, me men wa uk ala ni kapun, pwen adia jan om jakit, en pil ki on i om likau pup. 41 O ma meamen nidinid kin uk, en ian i mail eu, koe en ian mail riau. 42 Kijakijai on me kin nidinid re om, o koe der jaupei jaw me poekipoeki re om! 43 Komail ronadar, me a lokidor: Koe en pok on men imp om ap kailonki om imwintiti! 44 A l indai on komail, pok on omail imwintiti kan. o kapakap kin irail me paki komail: 45 Pwe komail en jarpwilim en Jam omail, me kotikot nanlan. Pwe a kin kapwareda jarpwilim a katipin pon me jued o me mau kan, o kotin kamoredi katau pon me pun o me japon kan. 46 Pwe ma komail pok on, me kin pok on komail, da me pan katin pa'mail? Jaunopwei jota kin wia due met? 47 O ma komail ranamau ri omail akan, da me komail jikiki jan me tei kan? Men liki kan jota kin wia due met? 48 Komail ari en unjokela dueta Jam omail, me kotikot nanlan, a unjok.

6 KOMAIL kalaka, pwe komail der kijakij janjal mon aramaj, pwe ren udial; pwe ede jota pwain omail ren Jam omail, me kotikot nanlan. 2 Ari, koe lao kijakij, ede peuk jaui mo om, duen me malaun akan kin wia nan jinakoke kan o nani al akan, pwe ren indand ren aramaj. Melel l indai on komail, re aleer arail pwain. 3 A koe lao kijakij, der kajale on pali main om, me pali maun om kin wiada. 4 Pwe om kijakij enriri; a Jam om, me kin majani waja rir, pan kotin katini uk. 5 Koe lao wia kapakap, koe der raj on me malaun akan, pwe re men kapakap nan jinakoke kan, o nani al akan, pwe ren janjal mon aramaj. Melel l indai on komail, re aleer arail pwain. 6 A koe lao wia kapakap, ko on nan om pera, a koe lao ritinidier wanom, ap kapakap on Jam om, me kotikot waja rir, a Jam om, me kin majani waja rir, pan kotin katini uk. 7 Komail lao kapakap, komail depa purepur on lokaia mal, duen men liki kan, pwe re kiki on, me re pan pwai kida ar lokaia toto. 8 Komail ari ender dueta irail, pwe Jam omail kotin mani meakan, me mau on komail, mon omail poeki re a. 9 A iet duen omail pan win kapakap: Jam at, me kotikot nanlan. Mar omui en jaraui. 10 Wei omui en pwaidea. Kupur omui en wiaui jappa dueta nanlan. 11 Kotikido ran wet at tunol kaukaule. 12 Lapwa jan kit dip at, dueta kit me kin lapwada koroj, me wia dipi on kit. 13 Eder kaluan kit ren me katikatiamau kan, a nekid kit jan ni me jued akan, 14 Pwe ma komail pan makeki on aramaj dip ar akan, Jam omail nanlan pan pil makeki on komail. 15 A ma komail jota pan makeki on aramaj dip ar akan, nan Jam omail jota pil pan makeki on komail dip omail akan. 16 Komail lao kaijejol, eder maj en jan duen me malaun akan, pwe re kin kawukila maj arail, pwe aramas en likan arail kaijejol. Melel l indai on komail, re aleer arail pwain. 17 a koe lao kaijejol, ujor inon om o opinok. 18 Pwe koe dor kajale on aramaj om kaijejol, a on Jam om, mi kotikot waja rir, a Jam om, me kin majani nan waja rir, pan kotin katini uk. 19 Komail der ki pena omail pai kan nin jappa, waja man en mot o mi pan kawela ia, o men pirap kin weirada o pirapala. 20 A komail ki pena omail pai kan nanlan, waja man en mot de mir jota pan kawela, o men pirap

jota kin weirada de pirapala. 21 Pwe waja om pai mia ia, iei waja monion om kin pil mia ia. 22 Por en maj iei marain en pali war. Ari, ma maj om makelekel, war om karoj pan dir en marain; 23 A ma maj om me jued, war om karoj pan dir en rotorot. A ma marain, me mi lol om, pan rotorot, daduen wan rotorot! 24 Jota amen me pan kak papa jaumaj riamen, pwe a pan kailonki amen, ap pok on me teio, de a pan kajampwaleki amen, ap mamaleki me teio. Komail jota pan kak papa Kot o mamon. 25 I me l indai on komail: Eder nononki on maur omail, me komail pan kan o me komail pan nim, pil jota on war omail, me komail pan likau kida. Pwe maur jo kajampwal jan kijin mana, o pali war jan likau? 26 Kalelapok on manpir pan lan; re jote, kin kamoredi, re join kin dolun, re jota kin nak pena; ari jo, Jam omail nanlan kotin kamakamana irail; a ia duen, komail jo kajampwal jan irail? 27 A ij nan pun omail, ni a nonki, me pan kak uje pajan pein i ki tipon en pa eu? 28 O menda komail nonki likau? Kalelapok on klop akan, me mi nan jap, duen ar kakairida. Re jota kin dodok o jota monkol pena. 29 A l indai on komail: Nan Jalomo ni a linan karoj jota a likau dueta apot irail. 30 Ari, ma iduen Kot kin kapwataki dip, me mi nan jap, me kin mi ran wet, a lakap pan lokidokila nan kijinai, dadue a jota pan kin kalikauwi komail da, me pojondiktit? 31 I me komail der nononki indinda: Da me je pan kan? De da me je pan nim? De da me je pan likau kida? 32 Pwe mepukat men liki kan kin raparapaki; pwe Jam omail nanlan kotin mani, me mepukat karoj mau on komail. 33 Rapaki maj wein Kot o a pun, a mepukat karoj pan poujelan komail. 34 Eder nononki on lakap; pwe lakap pan nonki on pein i; a itar on ran eu pein a jued.

7 DER kadeikada, pwe komail der pakadeikada. 2 Pwe duen kadeik, me komail kadeikekida aramaj, iduen komail pan pakadeikada, o duen men jon, me komail kin jonki, iduen a pil pan jon on komail, 3 A menda koe kilikilan diper ni maj en ri om ol, a jota kan ataut o ni maj om? 4 De iaduen koe pan indan ri om ol: Aui maj, i pan ki jan diper ni maj om. A kilan, ataut apot mi ni pein maj om? 5 Malaun amen koe, ki jan maj ataut ni maj om, koe ap pan kak kilan, duen om pan kak ki jan diper ni maj en ri om ol, 6 Komail der ki on kidi me jaraui kot! O omail pai kan der kajedi on mon pwik kan, pwe ren de tiak pajan, ap jaupeido nalij komail pajan. 7 Poeki, a komail pan tunole; rapaki, a komail pan diarada; letelet, a pan ritida mo omail. 8 Pwe karoj, me poekipoeki, kin tunole; o me kin raparapaki, kin diarada; o me kin letelet, nan a pan ritida mo a. 9 De ij aramaj nan pun omail, ma na putak pan poeki kijin prot, pan ki on i takai eu? 10 De ma a poeki mam amen, pan ki on i jerpent amen? 11 Ari, ma komail me jon jued, ap aja, ki on noumail jeri kan kijakij mau, melel kaualap Jam omail, me kotikot nanlan, pan kotiki on, me poeki re a me mau kan. 12 Ari meakaroj, me komail men, aramaj en wiai on komail, i me komail en wiai on irail, pwe iei kapun o jaukop akan, 13 Pedelon on nan wanim tatik! Pwe wanim me walek o al me talap, me kodilan mela, o irail me toto, me kin pedelon on Waja O. 14 A wanim me wattikitik, o al me tatik, me ko on maur o irail me malaulau, me kin diarada. 15 Komail kalaka jaukop likam akan, me kin pwara don komail ni likau en jip, a lole irail

jon en kidi komad. **16** Komail pan aja kin irail ni arail wa. Pwe da, aramaj pan kak dolun jan wain ni karer, de pik jan ni tuka kamadak? **17** Nan iduen tuka mau karoj kin wa mau, a tuka jued kin wa jued. **18** Tuka mau jota kak wa jued, o tuka jued jota kak wa mau. **19** Ari tuka karoj, me jo wa mau pan paledi o lokidokila nuni ini. **20** Ari, komail pan aja kin irail ni arail wa. **21** Kaidin karoj, me kin kajokajoi on ia: Main, Main, pan pedelon on nan wein nanlan, a me kin wiawia kupur en Jam ai, me kotikot nanlan. **22** Me toto pan kajoi on ia ni ran o: Main, Main, kit, jo koko padar ni mar omui. o ni mar omui kaujaki tewil akan, o ni mar omui wia. kidar manaman toto? **23** I ap pan indai on irail: I jota mail aja komail. Kowei jan ia, komail me kin wiada me jued. **24** A meumen ronada ai padak pukut ap peiki on, I pan karajai on i ol lolokon amen, me kauada im a pon paip, **25** Katau lau moredi, o lakape pwilipwiledo, o an me iripokidon im o, a jota ronki pajan, pweki a kakauda im a pon paip. **26** O meamen ronaada ai padak pukut, ap jota kapwaiada, nan a pan rajon ol pweipwei men, me kauada im a pon pik en oror. **27** Katau lau moredi o lapake pwilipwiledo, o an ma irepoki don im o, a ronki pajan; o a ronklaud melel, **28** Kadekadeo leuju lao kaimwijokela majan pukut, pokon o ap puriamuiki kaualap jpwilim a padak o. **29** Pwe a kotin kawewe on irail ni manaman, a jota dueta arail jaunkawewe kan.

8 A LAO kotido jan nin dol o, pokon kalaimun idauendo i. **2** A kilan, ol tuketuk amen ap kodo poni i indada: Main, ma re kotin kupura, re pan kak on kamakele ia da. **3** I ari kotin kapawei lim a, jair i, majani: I men, koe en makelekel; ari, a tuketuk ap madan modi jan. **4** leuju ap kotin majani on i: Kalaka, koe de kaireki amen; a kola kajale on jamero pein uk, o kida mairon eu, me Mojeh majani, pwen kadede on irail. **5** A lao kotilon on nan Kapernaum, jenturion amen apedon i poeki re a. **6** Indada: Main, ai ladu wonon nan deu a jomau kokon madak ap wairok kaualap. **7** leuju ap kotin majani on i: I pan kola kakelailada i. **8** Jenturion jaben potoan on: Main, i jowar ren kotilon on nan im ai; a ren majani eta, ai ladu up pan kelailada, **9** Pwe aramaj amen nai, me mi pan mana en kaun akan, ap kaunda jaunpei kai. A ma i pan indan amen: Kowei, a pan kola, o on amen: Kodo, a pan kodo, o on ai ladu: Wiada met, a pan wiada. **10** leuju lao mani mepukat, ap kotin puriamuiki, majani on irail me idauendo: Melel I indai on komail, jon en pojon wet I jo diaradar, jota nan Ijrael. **11** A I indai on komail, me toto pan kodo jan maj en lan, o kapin lan, ian Apraam, o ljaak, o lakop ni tepel nan wein nanlan. **12** A me pweledan wei pan lokidokila nan rotorot liki, iej wajan maie i teterok. **13** leuju ap kotin majani on Jenturion o: U kowei, a pan wiaui on uk duen om pojon. A ladu o ap kelailadar ni auer ota. **14** leuju lao kotilon on nan im en Petruj, ap majani, me jaulap a wonon jomau karakar. **15** I ari kotin jair pa a, a karakar ap ko jan. I ari pauridar papa i. **16** A lao jautik penaer re wa don i me toto, me tewil oko ti poa. I ari kotin kaujeki jan nen akan a majan o kakelada me jomau kan karoj. **17** Pwen pwaida, me lokido ren jaukop lejaia, me majani: A kotin ale on pein i atail luet akan, o wa atail jomau kan. **18** leuju lao kotin majani aramaj toto pokon don i, ap kotin majani, ren kotela palio palilan jed O. **19** Jaunkawewe men ap pwara do potoan on i: Jaunpadak i pan

idedauen ir waja karoj re pan kotila ia. **20** leuju kotin majani on i: Pokj akan por arail mia, o manpir en pan law paj arail mia, a Nain aramaj jota wajan kaulawai mon a. **21** O amen jan nan pun en jpwilim a tounpadak kan potoan on i: Main re kotin mueid on ia en kola maj jarepedi ai papa. **22** A leuju kotin majani on i: Idauen ia do! Me melar akan en jarepedi pein ar melar akan. **23** A lao kotida pon jop o, jpwilim a tounpadak kan idauenla i. **24** A kilan, ap onionidar nan jed, iluk kan ari kadupaledi jop o, a i kotin jaimokelar. **25** Jpwilim a tounpadak kan ap kai don i, kaupada i, potoan on: Main, re kotin dore kit ala, kit pan mela! **26** A ap kotin majani on irail: Komail me pojon tikistik, da me komail majak ki? I ari kotin kipadar majani on an o jed, ap molelar kaualap. **27** Aramaj akan puriamuiki indada: Daduen men et, me an o jed kin peiki on? **28** A lao kotin lei on palio nan jep en men Kerkajin, ol riamen, me tewil oko ti poa, ap tu on i; ira kodado jan nan joujou kai, me makar kaualap, o jota me kak weid waja o. **29** A kilan, ira weriwer indada: leuju Jpwilim en Kot, da me kit en wia re omui? Kom kotido kame kit mon anjau o leler? **30** A pwin pwik kalaimun mi kaila wei manamana jili. **31** Tewil oko ap poeki re a indada: Ma kom pan kauje kit ala, ap mueid on kit, en tilon nan pwin pwik o. **32** I ari kotin majani on irail: U ko on! Irail keredi jan, rap tilon nan pwin pwik o. A kilan, pwin pwik o tandaui, tanedi on waja ukedi nan jed, irail ari moperlar nan pil o. **33** Jilepa kan ap tandaui tanlon on kanim o kakaireki meekaroj, duen me wiaui on me tewil ti poa ko. **34** A kilan, toun kanim koiei jan pokon don leuju. Irail lao kilaner i, rap poeki, a en kotila jan jep arail.

9 I ARI kotida pon jop o, kotela pur on jpwilim a kanim. **2** A kilan, re wa don i me jomau kokon madak, me wonon pon pet. leuju lao kotin majani ar pojond, ap majani on me jomau kokon madak: Nai, kaporopor mau, dip om akan me lapwadar. **3** A kilan, jaunkawewe kai monemoneoleki: Lap o kin lalaue. **4** A leuju lao mani arail lamelam, ap kotin, majani: Menda komail lamelam jued nan monion omal? **5** Pwe ia me monai ren inda: Dip om akan lapwadar! De inda: Uda aluwei? **6** A pwe komail en aja, me Nain aramaj me manaman on lapwada dip nin jappa iei me a kotin majanieki on me jomau kokon madak: Uda, ale ki om ko on deu om! **7** I ari udar, koieilar deu a. **8** Pokon lao kilaner mepukat, rap malamalauak kila kapina Kot, me kotiki on aramaj manaman due met. **9** leuju lao koteiwei jan waja o, ap majani aramaj amen, me ad a Matauj, me momod nan deun nopwei, ap kotin majani on i: Idauen ia do! I ari uda idauenla i. **10** Kadekadeo a lao kaipokedi konot nan im o, kilan jaunopwei o me dipan me toto ian leuju o jpwilim a tounpadak kan konokonot. **11** Parijar akan lao kilaner met, ap indan jpwilim a tounpadak kan: Da me omal Jaunpadak ianki jaunopwei o me dipan akan konokonot? **12** leuju lao mani mepukat, ap kotin majani: Me kelail akan jota mau on jaunwini, pwe me jomau eta. **13** A komail kola, padakki wewen kajoi pot et: I kin polauleki kadek a kaidin mairon iiji. I kodon eker don kalula me dipan akan, a kaidin me pun kan. **14** En loanej a tounpadak kan ap pwara don re a potoan on: Da me kit o Parijar akan kin kaijejol pan pak toto, a jpwilim omui tounpadak kan jota kin kaijejol? **15** leuju ap kotin majani on irail: Da, toun kamadip en kapapaud pan kak kamauk ni anjau ol

kamot mi re'rail? A kadekadeo eu ran ol kamod pan peukawei jan irail, re ap pan kaijejol. **16** Jota amen me kin deipinaki likau kap likau marin, pwe me depin a pan teirok jan likau o, a por o pan laudela. ioa. **17** Pil jota amen me kin kodie on wain kap nan ed marin, a ma ei ed akan pan ola, a wain pan wudokela, o ed akan pan ola. A re kin kodie on wain kap nan ed kap, ira karoj ap nekinke man **18** Ni a koton majani on irail mepukat, kilan jaupeidi amen ap pedelon, poridi on i potoan on: Nai jeripein apton melar, a ren kotido, pwil po a lim ar, a ap pan maureda. **19** lejuj ari kotida idauenla i, o japwilim a tounpadak kan pil ian. **20** A kilan, li amen, me nta pwilipwil par naulriaui, a kai on pon palikia o jair imwin japwilim a likau. **21** Pwe a lamelame: Ma i doke japwilim a likau, i pan kelailada. **22** A lejuj koton jaupeila; a lao majani i, ap koton majani: Jeripein kaporopor mau, om pojon me kakelail uk ada. A lio kelailadar ni auer ota. **23** A lejuj lao kotilon on nan im en jaupeidi o, ap majani jaunkajan o moromoron en aramaj akan, **24** Ap koton majani: Kowei san, pwe jeripein en jota melar, pwe a mamair. Irail ap kaurureki **25** Aramaj akan lao kokok jan, i ap kotilon on, ale pa a, jeripein ap paurida. **26** Mepukat ap lolok jili nan jap karoj. **27** lejuj lao kotila jan waja o, ol majkun riamen idauenla i, weriweri indada: Kupura kit, Komui japwilim en Dawid! **28** A lau kotilon on nan im o, me majkun ko ap ko don i. lejuj ari majani ira: Koma kamelele me I kak on wiada met? Ira patoan on: Ei Main. **29** I ap koton jair maj ara majani: Duen oma pojon a pan wiaui on koma. **30** Maj ara ari pad pajan. lejuj ap koton kalik ira di majani: Kalaka, pwe meamen de aja? **31** A ira koiellar katiti jili ni jap karoj. **32** Ira lao koiellar, kilan, irail ap wa don i aramaj amen, me loton o tewil ti poa. **33** Tewil lao pakauja jan, me loton o ap lokaia; pokon o ap malamalauak kila indada: Nan dueta met a jaikenta wiauier nan Ijrael. **34** A Parijar indada: Nan jaumaj en tewil akan me a kaujaki jan tewil akan. **35** lejuj ap koton kakan jili nan kanim laud o me tikitik kan kawewe nan ar jinakoke kan o padapadaki ronamau en wei, o koton kakelada jon en jomau o luet akan karoj. **36** A lao majani pokon o, ap koton kupuro kin irail, pwe irail joanianalar o dupokalar dueta jip akan, me jota jile parail. **37** I ap koton majani on japwilim a tounpadak kan: Nan melel rak me kalaimun, a men dodok me malaulau. **38** Komail ari poeki ren Kaun en rak, en kadarala toun dodok kan nan a rak.

10 A LAO koton molipe penaer japwilim a tounpadak ekriamen ap kotiki on irail manaman, en poedi nen jaut akan, pwen kauj ir wei o kamauliai jon en jomau o luet karoj. **2** A iet mar en wanporon ekriamen: Men maj Jimon, me maraneki Petruj, o ri a Andreatj, o lakopuj nain Jepedauj, o ri a loanej; **3** Pilipuj o Partolomauj, Tomaj o Matauj jaunopwei men, lakopuj nain Alpauj, Lepauj, me pil adaneki Tadauj; **4** Jimon men Kana o ludaj Ijkariot men panala i. **5** Ekriamen pukat, me lejuj koton poronela, kotiki on irail kujoned eu majani: Komail der weweid nani al en men liki kan o der pedelon on nan kanim en Jamaria. **6** A kola ren jip akan en jaun Ijrael, me jalonalar **7** A in omail kokola komail padapadak indada: Wein nan lan korendor. **8** Kakeada me jomau kan, o kamauroda, me melar akan, kamakelekeleda, me tuketuk kan, o kauje wei tewil akan; a duen komail aleer ni tiak en kijakij, iduen komail pan kijakij weita. **9** Komail der wewa

kold, de jilper, de mata nan omail ed akan. **10** Pil der ed en jailok, de jakit riau, de jut, de jokon, pwe toundodok me war on kan a kijin mana. **11** A ma komail pan pedelon on nan kanim laud de tikitik eu, raparapaki, ma meamen mi lole, me war on; ari, komail pan mondi re a, lao komail pan ko wei jan. **12** A ma komail pan pedelon on nan im o, komail pan ranamau on tou a kan. **13** O ma re war on, omail popol pan ko on irail; a ma re jowar, omail popol pan pure don komail. **14** A waja kij meamen jota pan kajamo komail, de jota men ron omail padak, komail ari pedoi jan nan im o de kanim, ap jepede jan pwel ni na omail. **15** Melel I indai on komail, nan a pan monai on jep en Jodom o Komora ni ran en kadeik o jan kanim o. **16** Kilan I kadar komail la duete jip akan nan pun en kidi en wel: komail ari solekon dueta jerpent, a tiak mau dueta muroi. **17** Perki aramaj, pwe re pan panalan komail kapun kan, o re pan kame komail nan ar jinakoke kan. **18** O Komail pan wijiike won kaun o nanmarki kai pweki nai, pwen kadeke on irail, o on men liki kan. **19** Irail lao panala komail, ede madamadaua duen tiak en omail pan lokaia; pwe a pan ko on komail, ni auer o me komail pan inda. **20** Pwe kaidin komail, me lokaia, a Nen en Jam omail, me pan kalokaia komail. **21** A pirien eu, amen pan panala amen, pwen kamela, a jam na jeri, a jeri ko pan u on ar papa o nono, o jauaja, pwe ira on kamela. **22** O komail pan tantat ren aramaj karoj pweki ad ai; a me pan dadaurata, lei imwi i me pan dorola. **23** A ma re pan kame komail nan eu kanim, komail ari tanala nan eu. Pwe melel I indai on komail, komail jota pan kanikiala kanim en Ijrael karoj, Nain aramaj lao pwarador? **24** Tounpadak jota kin laude jan a jaunpadak, de ladu laude jan a monjap. **25** A itar on tounpadak, en paroki on a jaunpadak o ladu dueta a monjap. Ma re kaadaneki kaun en im o Pelejupup, nan melel kaualap, re pil pan wiai on toun im akan dueta. **26** Komail ari der majak irail, pwe jota me rir kot, me jo pan janjaleda, o me okiok, me jo pan kadiarokad **27** Me I indai on komail nan rotorot, i me komail katiti nan marain; o me pan ko on nan jalon omail, i me komail pan kalok jili pon im akan. **28** Komail der majak irail, me kin kemela pali war, ap jota kak on kamela pali nen. A komail majak melel i, me kak on kajopokela pali war o nen nan pweleko. (**Geenna 1067**) **29** Jiok riamen jota kin netila ni denar eu? Ari jo, jota amen ira pan pupedi nan pwel, ma jota pwilijan Jam omail. **30** Ari pit en mon? omail karoj me wadawad penaer. **31** Komail ari der majak, pwe komail me mau jan jiok toto. **32** Meamen pan ponaja ia mon aramaj, nan i me I pan ponaja ren Jam ai me ketiket, nanlan. **33** A meamen ponjaja ia mon aramaj nan i me I pil pan ponjaja ren Jam ai, me ketiket nanlan. **34** Eder kiki on, me ikodon kamuei maula jappa; kaidin muei mau, me I kokido, a kodlaj pot. **35** Pwe I kodon kaliak toror pajan aramaj on jam a, o jeripein on in a, a li o on en a pau a nono. **36** O pein toun im en aramaj amen pan a imwintiti. **37** Me pok on jam de in a lapa jan a pok on ia, nan a jowar ia. O me pok on na putak de jeripein lapa jan a pok on ia, nan a jowar ia. **38** A me jo ale a lopu o idauen ia do, nan a jowar ia. **39** Me pan diar maur, i me pan katia jan, a me kajela maur a pweki nai, i me pan diarada. **40** Meamen kajamo komail, kin kajamo ia, a me kin kajamo ia, nan a kin kajamo i, me kadar ia do. **41** Meamen kajamo jaukop amen ni mar en jaukop, pan ale pwain en jaukop amen. Me

kajamo pun amen ni mar en me pun amen pan ale pwain en me pun amen. **42** O meamen pan ki on dal en pil lamelamur eu, pwe amen titikitik pukat en nim, ni mar en tounpadak amen, melel I indai on komail, a jota pan katia jan pwain a.

11 KADEKADEO lejui lao kaimwijkela a majan on jpwilim a tounpadak ekriamen, ap kotila jan waja o, pwen kaukawewe o padapadak nan ar kanim akan. **2** A loaneij lan roner nan imaten wiawan Krijtuj, ap poronela a tounpadak kai. **3** Kalelapok re a: Ir me pan kotido, de jen auiaui amen? **4** lejui kotin jepen majani on irail: Komail kowei kaireki loanej, me komail ron o kilan: **5** Me majkun akan kin kilan waja, o me danidan kan kin alu, o me tuketuk kan kin makeladar, o me jalonepon kan kin ron waja, o me melar akan kin maureda, o ronamau kin loloki on me jamama kan. **6** O meid paí, me jota pan makar kin ia. **7** Mepukat lao kokola, lejui ap kotin tapiadar mamajani on pokon o duen loanej: Da me komail koeila en kilan nan jap tan? Alek pot, me kin duedualokki an? **8** De da me komail koeila en kilan? Aramaj amen nan likau muterok? Kilan, me kin likau kida likau muterok, kin mi nan im en nanmarki kan. **9** De da me komail koeila en kilan? Jaukop amen? Ei I indai on komail a laude jan jaukop amen. **10** Pwe iei i, me intindier: Kilan I kadarala mo'mui ai men kadar, me pan koko al mo'mui. **11** Melel I indai on komail, jota me ipwidji jan ren li akan, me laude jan loanej jaunpaptaij. Ari jo, me titikitik nan wein nanlan, iei me laude jan i. **12** A jan ni muein loanej jaunpaptaij kokodo lei met wein nanlan kokido eta manaman, ari me manaman akan kin koledi on irail. **13** Pwe jaukop karoj o kapun kokopadar lao lei loanej. **14** O ma komail men duki on, nan iei Eliaj, me pan kodo. **15** Me jalon a mia, men ron, i en ron! **16** A da me I en karajai on di wet? A raj on jeri kan, me kin momod nan wajan net akan o likelikwir on kij arail, **17** Indada: Kit kajan on komail, a komail, jota kakalek; kit kauleki on komail kaul en mamauk, a komail jota janejan. **18** Pwe loanej pwarado, ap jota kan o nim, a re kin inda: Nan tewil kin ti poa. **19** Nain aramaj pwarado, manaman o nim, a re kin inda: Kilan, me kaped en mana o kamom jakau, kompoke pan jaunopwei o me dipan akan, aolekon o kin diarov kida na jeri ko. **20** A kotin tapiada kidaueda kanim akan, me a wiai oner manaman to to, aki re jota kalula: **21** Juedi on uk Korajin! Juedi ON uk Petjaida! Pwe ma manaman akan, me wiaui on uk er, wiauier on Tiruj o Jidon, nan melel re pan pitipit kalula nan tuk em likau o nan paj. **22** A I indai on komail, a pan monai on Tiruj o Jidon ni ran en kadeik jan komail. **23** A koe Kapernaum, me paidar lel nanlan, pan pijikindi nun pweleko; pwe ma manaman akan, me wiaui on uk er, wiauier on Jodom, nan a pan mimieta lau lel ran wet. (**Hades g86**) **24** A I indai on komail, a pan monai on jepen Jodom ni ran mi kadeik jan koe. **25** Ni anjau ota lejui kotin tapiadar majani: I kapina komui Jam, Kaun pan lan o jappa, me komui okila mepukat jan me lolekon o koiok kan, ap kajale on jeri pwelel akan. **26** Ei Jam ai, pwe iduen me komui kupukupura. **27** Meakaroj muez on ia er jan ren Jam ai, o jota amen, me aja jpwilim a Ol, pwe Jam eta, o jota amen, me aja Jam, pwe jpwilim a Ol eta, o me jpwilim a Ol pan kajale on. **28** Komail karoj, me panadar o toutoular kodo re I pan kamolielei komail la. **29** Ale on komail ai iok, o

padakki jan ia; pwe Nai me opampap o karakarak melel, komail ari pan diarada kamol pan nen omail. **30** Pwe ai iok me manai, o katoutou pai me marara.

12 I anjau o lejui kotila nan mat en korn ni ran en japat, a sapwelim a a tounpadak kan men manadar, rap doluna jan wan korn o Kankani. **2** Parijar lau kilaner mepwukat, rap patoan on i: Majani, jpwilim omui tounpadak kan kin wiada, me jota pun, en wiaui ni ran en japat. **3** A koton majani on irail: kumail jota doropwe, me Dawid wiadar ni a o ian akan men manadar? **4** Duen a pedelon on nan im en Kot o Kankan prot en kajanjal, me jota pun, I o ian akan en kan, pwe jamero akan eta. **5** De komail jota wadoker nan kapun o, duen jamero akan ar kin kaupali ran en japat nan im en kaudok ni ran en japat, ap jota dip arail? **6** A I indai on komail, i, me laude jan im en kaudok, mi waja kij et. **7** A ma komail pan aja wewen kajoi pot et: I kin polauleki kadek a kaidin mairon ijj, komail jota pan kadeikada me makelekel akan. **8** Pwe nain aramaj pil udan Kaun en japat. **9** A kotila jan waja o, ap kotilon on nan ar jinakoke. **10** A kilan, aramaj amen mia, me pa a motorlar. Irail idok re a indada: Me pun, en kakelailada ni ran en japat? Pwe ren kadipa i. **11** I ari kotin majani on irail: Ij aramaj nan pun omail, me na jip amen mia, ma a pupedi on nan por ni ran en japat, a jo pan poridi on, kida jan? **12** A iaduen aramaj amen jota kajampwal kaualap jan jip amen? I me aramaj amen kak wia kida me mau ni ran en japat. **13** I ap kotin majani on aramaj o: Kapa wei pa om! I ari kapa wei, ap maular dueta pali teio. **14** Parijar ap pedoi jan o kapukapun pena, duen ar pan kamatala i. **15** lejui lao mani met, ap kotila jan waja o, a pokon kalaimun idauenla i; i ari kakelailadar irail karoj. **16** O majani on irail, ren der kalok jili i. **17** Pwen pwaida, me lokido ren jaukop lejaia, me majani: **18** Kilan, i ai ladu, me I piladar, o kompokepa i, me I kin polaule kida. I pan aude kin i Nen i, o a pan kajale on men liki kan duen kadeik o. **19** Nan a jota pan akamai de weriwer, o jota amen me pan ron nil a pon al akan, **20** A jota pan katip pajan alek luet o, o a jota pan kakundi wik inkinkon o, lao a pan kaimwijkokala kadeik o. **21** O men liki kun pan kaporoporoki mar a. **22** Me tewil ti poa men, me majkun o loton ap wijike don i; I ari kakelailada i, a me majkun o loton ap lokaia o kilan waja. **23** Aramaj karoj ap malamalauak kila indada: Kaidin i jpwilim en Dawid? **24** A Parijar akan lao ronadar, rap indada: Nan jota, me lap en kaujeiki wei tewil akan, Peelej pup eta, jaumaj en tewil akan. **25** I ari ani ar lamelam majani on irail: Wei karoj, ma tou a kan pan u pena nan pun ar, a pan ola, o ma toun kanim de toun im eu pan u pena nan pun ar, a jota pan pwaida. **26** O ma Jatan pan kauje wei Jatan, a pan u on pein i, a iaduen a wei pan kak pwaida? **27** Ma I kin kaujeiki wei Peelejup tewil akan, a ij me noumail jeri kan kin kauje kin irail? Irail ari pan omail jaunkapun. **28** A ma I kaujaki wei Nen en Kot tewil akan, nan wein Kot lel on komail er. **29** De iaduen, ij me pan kak kolon on nan im en me kelail amen, kulia jan a kapwa, ma a jo jaledi maj me kelail o? A ap pan kak kulia jan a kapwa. **30** Meamen me jota ian ia, iei me palian ia; o me jota kin dolun penan ia, iei me kin kajapoka pajan. **31** I me Nai indai on komail, dip karoj o lalaue pan kak lapwa jan aramaj, a lalaue on Nen jota pan lapwa jan aramaj.

32 O me pan lalaue Nain aramaj, a pan lapwa jan i; a me pan lalaue Nen jaraui, a jota pan lapwa jan i, jota nan mœi met pil jota nan mœi kokodo. (aiōn g165) **33** Padukedi tuka mau pot, a wa pan mau; de padukedi tuka jued apot, a wa pan jued. Pwe tuka kin diarov kida wa. **34** Wan jerpent komail, iduen komail kak lokaia mau, pwe komail me jued? Pwe aua kin lokaia jan nan audepan monion o. **35** Aramaj mau kin kida me mau jan nan pai mau en monion i, a aramaj jued kin kida me jued jan nan pai jued en monion i. **36** A i indai on komail, lokaia mal karoj, me aramaj inda, pan puk on ir ni ran en kadeik o. **37** Pwe jan ni om kajokajoi koe pan kapun kila, o jan ni om kajokajoi koe pan pakadeikada. **38** Jaunkawewe o Parijar kui ap jaben i indada: Jaunpadak, je men kilan kilel eu jan re omui **39** A i me kotin jaben majani on irail: Di jued o kamal o kin rapaki kilel eu, a jota kilel eu, me pan janjal on irail, pwe kilel en jaukop Iona eta. **40** Pwe duen Iona a mimi nan kaped en mam kalaimun amen ran jilu o pon jili pon, iduen Nain aramaj pan mimi nan monion en jappa ran jilu o pon jili pon. **41** Ol en Niniwekan pan u on di wet ni kadeik lapalap o pan kadeikada, pwe re kalula ni ar ronadar padak en Iona, a kilan, me laude jan Iona mi met. **42** Li nanmarki en pali air amen pan u on di wet ni kadeik lapalap o pan kadeikada; pwe a pwurado jan ni imwin jappa, pwen ron lolekon en Jalomo. A kilan me laude jan Jalomo mi met. **43** Nen jaut lao kowei jan ren aramaj o, a kin tanata jili nan jap tan akan, rapaki wajan kamol, a jota, me a diarada. **44** I ap kin inda: I pan purelon nan im ai, me i pedoi janer. A lau puredo, a diar me a tan, kokok, o kapwater. **45** I ari mi koieila, ale on i nen ijimen jued jan pein i; irail lau pedelon on lole, rap kaukauson ia, a aramaj pan jued jan maj. Iduen a pan wiaui on di jued wet. **46** A ni a kotin majani pokon o mepwukat, kilan, in a o ri a ol akan u liki, re men lokaia on i. **47** Amen ap fotoan on i: Re kotin mani, in ar o ri ar ol akan mimi liki o men lokaia on ir. **48** A a kotin jaben majani on, me kaireki on i: Ij in ai o ri ai ol akan? **49** Ap kotin kapawai lim a pon japwilim a tounpadak kan majani: Kilan, in ai o ri ai ol pukat! **50** Pwe meamen, me kin wia kupur en Jam ai, me kotikot nanlan, nan i me ri ai ol, o ri

13 NI ran ota lejuj kotila jan nan im o, ap kaipokedi ponor. **2** A pokon kalaimun pokon don i, ari kotidan pon jop pot, kaipokedi, a pokon o udar pon oror o. **3** I ari karajerajeki on me toto majani: Kilan, jaunkamor o kolan kamorok. **4** Ni a kamokamorok, akai ap moreder on pon kailan al, manpir ap pirido nam ir ala. **5** A akai moreder waja takain, waja pwel pedeped; ir ari pitipit wojadar pweki jota pwel lole. **6** A katipin lao dakaradar, re motoredier o monelar, pweki jota kalau ar. **7** A akai moreder nan tuka tekete: a tuka tekete wojadar kajoka ir ala. **8** A akai moreder nan pwel mau o wadar: Akai pan me epuki, akai me woneijok, akai me jileijok. **9** Me jalon a mia, men ron, i en ron! **10** Tounpadak kan ap pwurado fotoan on i: Da me re kotin kaukawewe on irail ni karajeraj akan? **11** A kotin jaben majani on irail: A mœi on komail er, en aja, me rir en wein nanlan, a ap jota mœi on mepukat. **12** Pwe me a. mia, ekij pan ko on, pwen aneki me land; a me jota a mia, nan a pan katia jan, me mi re a. **13** I me I padaki on irail ni karajeraj. Pwe re kilan waja, ap jota kin kilan, o ron waja, ap jota kin ron, pwe re

jota kin dedeki. **14** Nan irail kapun pan kokop en lejaia, me majanier: Komail pan ronki jalon omail, ap jota dedeki, o kilanki maj omail, ap jota weweke. **15** Pwe monion en aramaj pukat kapitakailar, o jalon arail ponlar, o re kamair pena maj arail. Pwe kadekadeo re de kilanki maj arail, o ronki jalon arail, o lolokonki monion arail, o wukila, a l de kakel irail ada. **16** A maj omail meid pai, pwe re kilan waja, o jalon omail, pwe re ron waja. **17** Pwe melel I indai on komail, jaukop o me pun akan me toto, me anane en kilan, me komail kin kilekilan, ap jota kilaner, o en ron, me komail kin roneron, a re jota ronadar. **18** Komail ari ron karajepa wet duen jaunkamorok: **19** Meamen ron majan duen wei o ap jota dedeki, me jued ap pwurado, katia jan, me kamoremoreder nan monion i, a iei i, me ale war akan pon kailan al o. **20** A me kamoremoreder waja takain, iei i, me kin ronada majan o, ap pitipit peren kida ale; **21** A jota kalau a re a, pwe a lol majaran, pwe anjau apwal o kamekam lao pwaida pweki majan o, a ap madan makar kida. **22** A me kamoremoredi on nan tuka tekete, iei i, me kin ronada majan o, a anan en pai en jappa o widin en dipijou kan kin kajokela majan o, ap jo wa. (aiōn g165) **23** A me kamoremoredi nan pwel mau, iei i, me kin ronada majan o, ap dedeki o wada; akai kin pan me epuki, a akai me woneijok, a akai jileijok. **24** A kotiki on irail er pil apot karajeraj majani: Wein nanlan rajon aramaj amen, me kamoredi war mau nan japwe. **25** A aramaj lao mairelar, a imwintiti ap pwurado kamoreder dip nan pun en korn ap koeila. **26** A tuka lao wojadar o wadar, dip ap pil pwuradar. **27** Ladu en kaun pan im o kan ap pwara don i fotoan on i: Main, kaidin war mau, me komotin kamoredier nan jap omui? A iduen dip, a ko jan ia? **28** A majani on irail: Aramaj mor jued amen me wiadar. Ladu kan ap fotoan on i: Komotin mauki, jen kola matiada jan? **29** A majani: Iermen, pwe komail der matia jan dip ianaki korn. **30** A karoj pan mimieta lao anjaun rak; ni anjaun rak i pan indan men dolun kan: Ki pena maj dip akan, pira pena ni kap akan, pwe aramaj en karonala, a korn ki pena nani ai em nak. **31** A kotiki on irail pil apot karajeraj majani: Wein nanlan rajon wan tuka eu, me aramaj amen ale, padukedi on nan japwe, **32** Me titikit jan war karoj, a a lao wojada, a kalaimun jan dip akan, o wiala tuka laud apot, manpir en pan lan akan ap pokon pena o mimi nan ra a kan. **33** A pil apot karajeraj me a kotin majani on irail: Wein nanlan rajon kalep kij, me li amen ale okila nan kajak en plaua jilu, Karoj lao mutala. **34** Mepukat karoj lejuj kotin padapadanki ni karajeraj on pokon o, o jota, me a kotin padaki on irail, ma jota ni karajeraj. **35** Pwen pwaida me lokido ren jaukop o, me majani: I pan ki pajan au ai, pwen karajeraj o pan kasanjaleda me rir akan jan ni tapin kaua. **36** A ap kotin kadar pajan pokon o, kotilon on nan tampaj o. Japwilim a tounpadak kan ap kai don i fotoan on: Re kotin kawewe on kit karajepan dip nan mutual o. **37** A kotin jaben majani: Me kamoredi war mau, iei Nain aramaj. **38** Matuel iei jappa. War mau iei toun wei. Dip iei nain mejued. **39** Imwintiti, me kin kamor ir edi, iei tewil. Rak me kaimwijoke pan jappa. Jaundolun pene iei tounlan kan. (aiōn g165) **40** A duen dip akan a kin uja jan ron kila kijiniae, iduen a pan wiaui ni imwin kaua. (aiōn g165) **41** Nain aramaj pan kadarala na tounlan kan, o re pan kijan nan wei men kamakar karoj, o me kin wiawia me jued. **42** O re pan kajapok ir alan len

kijinai iei wajan mamaiei o teterok. 43 Me pun kan ap pan linalin dueta katipin nan wein Jam arail. Me jalon a mia, men ron, i en ron! 44 Wein nanlan rajon pai eu, me rin nan matuel, me aramaj amen diaradar ap okila, o peren kida, koieila, netikilar karoj, me a naineki, ap netiadar matuel o. 45 Wein nanlan pil rajon jaunet amen, me raparapaki takai kajampwai kai. 46 A lao diaradar eu, me kajampwalia, ap koieila netikilar a dipijou karoj, netiada i. 47 Wein nanlan pil rajon uk apot, me kin kadudi nan jed, pwen oro pena jon karoj. 48 A lao direla, re kin apiadado pon oror, ap mondi pena, deuk on me mau akan nan dal akan, a me jued akan re kin kajela. 49 Nan iduen a pan wiaui ni imwin kaua: Tounlan kan pan koieila, katoror jan me jued akan me pun kan. (aiōn g165) 50 O kajapok ir alan len kijinai, iei wajan maiei o teterok. 51 lejuij kotin majani on irail: Komail weweki mepukat karoj? Re potoan on: Ei Main. 52 A ap kotin majani on irail: I me jaunkawewe karoj, me jukujukuleki wein nanlan me rajon kaun pan im eu, me kin kapwareda jan a pai me kap o me marin. 53 Kadekadeo lejuij lao kaimwijokela karajeraj pukat, ap kotin koieila jan waja o. 54 A koti don udan japwe kawewe on irail nan ar jinakoke. Irail ari puriamui kila indada: Lolekon en ol men et o a manaman akan ko jan ia? 55 Kaidin i nain kapenta? In a jota adaneki Maria? O ri a ol akan lakop, o lojep, o Jimon, o ludaj? 56 O ri a li akan, kaidin irail karoj mi re atai? Ari, ia waja mepukat ko jan. 57 O irail makar kin i. A lejuij kotin majani on irail: Jota waja me jaukop jo wauia ia, nan japwe ota o ren jau i ko. 58 I ari jota wiadar manaman toto waja o pweki ar jopojon.

14 DOKAN nanmarki Erodej roner duen wiawia en lejuij. 2 Ap majani on jarpwilim a ladu kan: Nan i loanej jaunpaptaij, a mauredar jan ren me melar akan, i me a wia kida manaman pukat. 3 Pwe Erodej koledier loanej o jaledier on nan imaten pweki Erodiaj en ri a Pilip a paud. 4 Pwe loanej me majani on i: A jota muei on komui en ale i. 5 O a men kamela i, a a majak aramaj akan, pwe re wiakin i jaukop amen. 6 A en Erodej a ran en ipwidwi wiauier, nain Erodiaj jeripein ap kakalek mo'rail, i me Erodej peren kidar. 7 I ari inauki on i, me a pan ki on i, meakaroj, me a pan poeki, ap kotin kaula, 8 A lao pwili jan in a, ap potoan on: Kotiki don ia monan loanej jaunpaptaij pon dal wet. 9 Nanmarki ap kupur juedelar; a pweki a kaula o pweki irail, me ian i kot ni tepel o, a majani ren ki on i. 10 I ari poronelar en lepuk jan manan loanej nan imaten. 11 Mona ap wijikedor pon dal eu, ap panalan jeripein o, i ap wala ren in a. 12 A tounpadak kan ap pwarador, ale kalep a, jarepedier, rap kola kaireki lejuij. 13 lejuij lao mani mepukat, ap kotin iawalar jop pot, kotilan jap tan eu. Pokon lao ronadar, rap idauenia i japajalap jan nan kanim akan. 14 A lao kotila jan waja o, ap kotin majani pokon kalaumun, ap kupuro kin ir ala, o kotin kakelada, me jomau re'rail. 15 A lao jautik penaer jarpwilim a tounpadak kan kaidon i potoan on: Jap tan eu met o anjau daulier; re kotin kadar pajan pokon o, pwe ren kola nan kanim akan, netiada kan ar mana. 16 A lejuij kotin majani on irail: Jota kare pan ar kola, komail pan katunole irail. 17 A irail potoan on i: Jota at tunol met, lopon en prot eta limau o mam eta riamen. 18 A ap kotin majani: Wa don ia! 19 A ap kotin majani, pokon en mondi nan ra, ap kotikida lopon en prot limau o mam riamen, ap kotin majanda nanlan, laolao ki pilitiki pajan o kotiki on tounpadak kan lopon en prot oko a tounpadak kan ap

nek on pokon o. 20 Irail karoj ari mana o medier; rap deuk pena kopou en maremor eijok riau luan kamadip o. 21 A irail, me manaer, me ol limekid a li o Jeri kan jota ian wadawader. 22 A ap kotin pain tounpadak kan, ren keredi pon jop pot, pwe ren madan wei mo a lel palio, lao a pan kotin kadar pajan pokon o. 23 A lao kotin kadar pajan ponkon o, ap kotin kelepelar pon nana eu, pwen laolao. A lao, Jautik penaer i eta, me kotikot waja o. 24 A jop o mi ni ailepan jed o lulijuleki iluk kan pwe an udo jan moa. 25 A kadekadeo nan lukepan pon lejuij ap kotikot ko don irail pon jed o. 26 A tounpadak kan lao kilaner ikotikot jili pon jed o, ap majapwekadjar indada: Ani amen! Irail ap weriwer pweki ar majak. 27 A lejuij kotin madan kajoi on irail majani: Kapoporop mau, pwe Nai met, der majak. 28 A Petruj jaben I patoan on: Main, ma ir, re kotin majan don ia, ie en kowei re ir pon pil o. 29 A ap kotin majani: Ukedo! Petrus ap keredier jan nan jop o, weweid pon pil o, pwen kola ren lejuij. 30 A lau kilaner an ma, ap majapwekadjar, a ni a pan kirila, a weriwer indada: Main kupwura ia! 31 lejuij kotin madan kapawai lim a koledi i, majani on i: O koe meid pojonditik da me koe jo pojonki? 32 Ira lao kotidar pon jop o an ap moledier. 33 A toun jop o ap kaion i, poridir potoan on: Melel ir me Japwilim en Kot! 34 Irail lao kotin kotela, rap kotilan jap Kenejaret. 35 Toun jop o lao aja i, rap kadar jili waja karoj, o re wa don i me jomau kan karoj, 36 O poeki re a, ren potoan jair ta imwin jarpwilim a likau. A karoj, me jair i kelailadar melel.

15 PARIJAR o jaunkawewe kan ap ko don i jan lerujalem, kalelapok re a: 2 Menda jarpwilim omui tounpadak kan tiakedi padok en kaua ko? Pwe re jota kin omiom ni ar pan kan prot. 3 A i kotin jaben majani on irail: Menda komail pil tiakedi kujoned en Kot pweki omail padok kan? 4 Pwe Kot kotin kujonedadar majanier: Kakaki jam om o in om, o meamen lalaue jam a de in a, i en kamela. 5 A komail kin inda: Meamen indan jam a o in a: Korpan, iet wewe: Mairon eu, me koe men aneki jan ia; komail inda, dene jota dip a; i ari jota pan kakaki jam a o in a. 6 Iduen omail tiakedi kujoned en Kot pweki omail padok kan. 7 Malaun akan komail, nan melel, me lejaia kokopadar iran komail, ni a majani: 8 Aramaj pukat kin kaka kin ia au arail, a monion arail me doo jan ia; 9 Ari, me mal ar kaudok ia, pwe kujoned en aramaj eta, me re kin kaukawewe. 10 I ari molipe pena aramaj akan majani on irail: Ron o weweke! 11 Kaidin me kin ko on nan aua kin kajaminela aramaj, a me kin ko jan nan aua, i me kin kajaminela aramaj. 12 Tounpadak kan ap kodo, potoan on i: Re kotin mani, me Parijar akan makar kida ni ar ronadar majan o? 13 A kotin jaben majani: Tuka karoj, me kaidin Jam ai narlan, padukedier, pan weiweida. 14 Puei jan irail; irail me majkun, ap kalua me majkun akan. A ma me majkun amen pan kalua me majkun, nan ira karoj pan pupedi on nan por o. 15 Petruj ap jaben potoan on i: Re kotin kawewe on kit karajeraj pot et. 16 I ari kotin majani: Komail pil jota lolekon? 17 Komail jaikenta weweke, meakaroj, me kin ko on nan aua kin kodilon on nan kaped o ap kin kajapokela? 18 A me kin ko jan nan aua, kin tapida jan nan monion, o i me kin kajaminela aramaj. 19 Pwe jan nan monion o lamelam juei kin tapi jan ia: Kamela aramaj, o kamal, o nene, o pirap, o kadede likam, o lalaue. 20 Jon

pukat, me kin kajaminela aramaj. A jo omiom ap mana jota kin kajaminela aramaj. **21** leuju ap kotila jan waja o, kotilan wein Tiruj o Jidon. **22** A kilan, li en Kanaan amen, me kodo jan waja o, likelikwir on i, potoan on: Kupura ia! Main, ir me jpwilim en Dawid! Nai jereipein waiwairokki tewil. **23** A a jota kotin jaben i meakot. Jpwilim a tounpadak kan ap kai don i poeki re a potoan on: Re kotin kadarala i, pwe a kin likelikwir don kitail. **24** A kotin jaben majani: Jota me I pakadara don, pwin jip en jaun Ijrael eta, me jalonalar. **25** A a kodo, poridi on i potoan on: Main, re kotin kupura ia! **26** A kotin jaben majani: A jota mau, en ale en jeri ar tunol prot ap kajedi on ren kijin kidi kan. **27** A potoan on: Melel Main, ari jo, kijin kidi kan kin namenam maremor akan, me kin pupedi jan ni tepel en ar jaumaj. **28** leuju ap kotin jaben majani on i: O li, om pojon mo laud! A pan wiaui on uk duen me koe inon ion. Na jeripein ap kelailadar ni auer ota. **29** leuju ari kotila jan waja kota don liman jed en Kalilaa lao kotida pon dol eu ap kaipokedi waja o. **30** O pokon kalaimun pokondon i, me wado me danidan kai, o me majkun, o me loton, o me jikilikil, o jon toto, ap pwilikidi ni aluwilua. A ap kotin kakelail ir ada. **31** Pokon o ap puriamwuiki ni ar kilan, me loton akan lokoloka, o me jikilikil akan kelailadar, o me danidan kan alialu, o me majkun akan kilan waja; rap kapina Kot en Ijrael. **32** leuju lao molipe pena jpwilim a tounpadak kan a kotin majani: I ap pokela pokon en, pwe re mi re i ran jilu ap jota kan ar mana, a l jota pan kadar ir ala ni ar jota manaer, pwe ren der dupokala pon al o. **33** Jpwilim a tounpadak kan ap potoan on i: Je pan kijan ia prot toto, men kamedela pokon et nan jap tan wet? **34** leuju kotin majani on irail: lopon en prot me depa mi re omail! Irail potoan on: Me iju o kijin mam kij. **35** I ari kotin majani on pokon ii, on mondi on nan pwel o, **36** Ap kotikidar lopon en prot iju o kijin mam akai, laolaoki, pwilikitiki pajan o kotiki on sapwilim a tounpadak kan, a tounpadak kan ap nek on pokon o. **37** Irail karoj ari manaer, o medier; irail ap deuk pena kopou iju luan kamadip o. **38** A irail, me manaer, me ol pakid, a li o jeri kan jota ian wadawader. **39** A lao kotin kadar pajan pokon o, a kotilan pon jop pot, kota don impan Maktala.

16 Parijar o Jadujar akan ap kodo, kajonejon i o poeki i kilel eu jan nanlan. **2** A ap kotin jaben majani on irail: A lao jautiker komail kin inda: Lakap a pan ran kajelet eu, pwe lan me waitata. **3** A ni manjan: A pan katau, pwe lan me waitata o rotorot. Komail kak on kajauiaida mom en lan, a komail jota kak kajauiaida kilel en anjau. **4** Di jueud o kamal o kin nonki kilel eu, a jota kilel eu, me pan janjal on irail, pwe kilel en Iona eta. I ari kotin muei jan irail o kota wei. **5** Jpwilim a tounpadak kan lao kotela lel palio, ap jota arail prot, pwe re monokelar. **6** A leuju kotin majani on irail: Kalaka o pereki kalep en Parijar o Jadujar akan! **7** Irail ari kajokajoi nan pun arail indada: Nan pweki jota atail prot, me je wado. **8** leuju lao mani mepukat, ap kotin majani: Komail meid jopojon, menda komail kajokajoi nan pun omail, iran omail jota wado prot oko? **9** Komail jaikenta dedekila o komail jota tamanda lopon en prot limau ren aramaj limekid o kopou depa, me komail deuk penaer? **10** Pil jo lopon prot iju ren aramaj pakid, o kopou depa, me komail deuk penaer? **11** Daduen, komail jo lolekonki, me kaidin kijin mana, me i kajokajoi;

pwe komail en pereki kalep en Parijiir o Jadujar akan, **12** Irail ap weweki, me a kaidin majanier, me ren kalaka kalep en prot, pwe ren kalaka padak en Parijiir o Jaduiji. **13** leuju lao kota don wein Jajarea Pilipi, ap kotin kainoma ren jpwilim a tounpadak kan majani: Da me aramaj kin inda, ij me nai, Nain aramaj? **14** Irail potoan on: Akai: Ioanej jaunpaptaij, a akai: Eliaj, o pil akai: Ieremias de amen ren jaukop oko. **15** Ap kotin majani on irail: A komail, ij me komail kin inda me nai? **16** Jimon Petruj ap jaben potoan on: Ir me Krijtuj, Jpwilim en Kot ieiaj! **17** leuju ap kotin jaben majani on i: Koe meid pai Jimon nain Iona, pwe kaidin uduk o nta, me kajale on uk met, pwe Jam ai, me kotikot nanlan, **18** A l pil indai on uk, koe Petruj, a l pan kauada pon paip wet ai momodijou a wanim en pweleko kan jota pan kak kawela (**Hades g86**) **19** I pan ki on uk kapiri pan wein nanlan kan. A meakot koe pan jaliiedi nin jappa, pan jaliidi nanlan; o meakot, koe pan lapwada nin jappa, pan lapwada nanlan. **20** A ap kotin majani on jpwilim a tounpadak kan, me ren der indan meamen, me i me Krijtuj. **21** I anjau me leuju kotin tapiadar kajale on jpwilim a tounpadak kan, me a pan kotilan lerujalem o kalokolok laud ren jaumaj akan, o ren jamereo lapalap akan o ren jaunkawewe kan, ome a pan kalokolok toto o kamela o ni ran kajilu a pan maureda, **22** Petruj ap ukadar I, kapukapun I indada: Main re kotin kupure pein ir, mepukat jota pan pai on ir! **23** A ap kotin jaupoido majani on Petruj: Kola muri Jatan! Koe men kamakar on ia, pwe om lamelam kaidin en Kot, a en aramaj, **24** leuju ap kotin majani on jpwilim a tounpadak kan: Meamen pan idauen ia en tounmeteki pein i, ap wada a lopu, idauen ia. **25** Pwe meamen dorela maur a, pan pupe jan, a meamen kajela maur a pwreki nai, i me pan diarada. **26** Pwe da kadepa on aramaj o, ma a aneki jappa pon, ap kajela maur a? De da me aramaj pan kak kida, pwen kajapaledo maur a? **27** Pwe Nain aramaj pan kokido linan en Jam a, o jpwilim a tounlan kan pan ian i; i ari pan pwain on aramaj akan duen ar wiawia kan. **28** Melel I indai on komail, akai me ian mimi met, me jota pan mela, irail lao kilan Nain aramaj a kodo nan a wei.

17 MURIN pon wonu pon leuju ap kotin ukadar Petruj, o lakopuj, o ri a loanej kalua ir dalan pon nana ileila eu kalapuk. **2** I ari kotin linanla mo'rail jilan i linalin dueta katipin, o jpwilim a likau o puetpuet eta marain eu. **3** A kilan, Mojed o Eliaj pwaradon ir, kajokajoi on i. **4** Petruj ap jaben potoan on leuju: Main, meid ma ataili kotikot met. Ma re kotin mauki, je pan kauada kijin im jili kij: Tanpaj ar, o eu jpwilim en Mojed, o eu jpwilim en Eliaj. **5** Ni a kajokajoidar, kilan, pali en dapok pali ap kadupal irail edi; o kilan, nil eu peidido jan nan dapok o, me majani: let nai ol kompok, me I kin polaule kida! Komail ron il! **6** Tounpadak kan lao ronadar met, rap pupedier pon maj arail, majapwekadur kaualap. **7** leuju ap kotido, jair ir, majani: Uda, der majak! **8** Irail lao jaradar, jota amen, me re kilaner, pwe leuju eta. **9** Ari, ni arail kotikot kodido jan ni nana o, leuju ap kotin majani on irail majani: Komail depa indai on meamen duen kajanjal o, Nain aramaj lao mauredar jan ren me melar akan. **10** Jpwilim a tounpadak kan kalelapok re a indada: Da me sounkawewe kan kin indinda, dene Eliaj pan kotido maj? **11** A kotin jaben majani on irail: Nan melel, Eliaj pan Pwarado maj kapunala

karoj. 12 A nai indai on komail, Eliaj me pwaradoer, a re jaja i, pwe irail wiai on i meakan, me re men wiada. Iduen Nain aramaj pan kamekam re'trail. 13 Tounpadak kan ap ajadar, me a kotin majani on irail duen loanij Jaunpataj o. 14 Irail lao lel don pokon o, aramaj amen poto don I kelepuki mo a jakaradar: 15 Main kupura nai ol o, pwe a pweipwei o madak kaualap, pwe pan pak toto a kin pupedi nan iai o nan pil. 16 Nai ari wa don i ren jarpwilim ar tounpadak kan, a irail jota kak kakelada i. 17 Iejuj ap kotin jaben majani: Di wet me id jopojon o katiwo. Ia arain ai pan mi re omal? Ia arain ai pan kokoa komail? Wa don ia! 18 Iejuj ap kotin kidaua i, tewil ari kodi jan lole; putak o ap kelailadar ni auer ota. 19 A tounpadak kan ap kelep poto don lejuj potoan on: Da me kit jo kak kaujeki wei jan i? 20 A ap kotin majani on irail: Aki omal jopojon. Pwe melel I indai on komail, ma omal pojond pan laude on wan katirin, komail pan kak indan nana wet: Koda jan waja en, kola monen! I ap pan kola, jota me jota pan kak pa omal. 21 Jon wet jota kin koki jan meakot, kapakap o kajejol eta. 22 A ni ar kotikot jili nan wein Kalilaa, lejuj kotin majani on irail: Nain aramaj pan panalan nan pa en aramaj. 23 Irail pan kamela i, a ni ran kajilu a pan maureda. Irail ari mamauk kaualap. 24 Irail lao kotilon on nan Kapernaum, jaunopwei kai ap ko don Petruj indan i: Omal Jaunpadak jota kin ian nopwei? 25 A majanier: Ei. A lao pedelon on nan im o, lejuj ap kotin madan majani: Jimon, da me koe lamelame, nanmarki en jappa kin ale takjij de nopwei jan ren ij? Jan ren nairail jeri de jan men liki kan. 26 Petruj potoan on i: Jan ren men liki kan. Iejuj kotin majani on i: Ari, jeri kan me jaladok. 27 Ari jo, pwe kitail der kamakar irail ada, kola ni oror kajedi kaj, a mam men maj, me pan lodi, apiada, kajara pajan au a, koe pan diar lepen moni lep; i me koe pan ale o kida ai o noum.

18 NI auer ota tounpadak kan poto don lejuj potoan on: laduen ij me pan lapalap nan wein nanlan? 2 Iejuj lao kotin molipeido kijin amen, ap kotin kotiki on nan pun arail, 3 Majani: Melel I indai on komail, ma komail jota pan wukila, wiala jan en kijin jeri, komail jota pan kak ko on nan wein nanlan. 4 Ari, meamen pan kajapwiledi pein i, dueta kijin jeri men et, i me pan lapalap nan wein nanlan. 5 O ma amen awali kijin jeri men due met ni ad ai, i me kin apwali ia. 6 A meamen me pan kamakar amen ir, me tikitik, me pojond ia, a mau on, takai en plaua eu en jali on tapin wor a, ap kamopela nan mada waja me lol. 7 Juedi on jappa pweiki a men kamakar akan, Ari jo, men kamakar akan udan mia; juedi on aramaj o, me men kamakar pan tapi jan ia. 8 A ma apali en pa om de apali en ne om pan kamakar uk, lepuke jan, o kaje jan uk, pwe a mau on uk ko on maur ni om danidan de jikilikil, jan om pa de na pokon mia, ap ko on kijinai joutuk. (aiōnios g166) 9 O ma apali en maj om pan kamakar uk, waikada jan o kaje jan uk, pwe a mau on uk, ko on maur ni om maj pali, jan maj om pokon mia ap lokidokila nan iai en pweleko. (Geenna g1067) 10 Kalaka, pwe komail der mamaleki amen tikitik pukat; pwe I indai on komail, me arail tounlan kan, me mi nanlan, kin ariri Jam ai, me kotikot nanlan. 11 Pwe Nain aramaj kodon dorela, me jalonalalar akan. 12 Da me komail lamelame, ma aramaj amen, naineiki ipukui, a amen irail pan jalonalala, a jo pan pwilikidi duekduamen

pon nana, ap kola raprapaki me jaloriala? 13 A ma a pan diar, melel I indai on komail, a pan peren kida, me men en jan duekduamen, me jota jalonalar. 14 Iduen Jam omal, me kotikot nanlan, jota kotin men, amen kijin jeri pukat en jalonalala. 15 A ma ri om ol wia dip on uk, en kelep kila i, kapun on i dip a; ma a pan ron uk, nan koe kajapaledo ri om. 16 A ma a jota pan ron uk, ap ukada amen de riamen, pwe meakaroj en mi ren jaunkadeda riamen de jilimen. 17 A ma a kan ron irail, ap kaireki momodijou, a ma a pil kan ron momodijou, ap wia kin i men liki o jaunopwei men. 18 Melel I indai on komail, me komail pan jalieli nin jappa, pan jalieli nanlan, o me komail pan lapwada nin jappa, pan lapwada nanlan. 19 I pil indai on komail, ma riamen nin jappa pan minimin pene ni meakot, me re men poeki, a pan pwai on ira jan Jam ai, me kotikot nanlan. 20 Pwe waja kij, me riamen de jilimen pokon pena ni ad ai, i waja I kin mi nan pun arail. 21 Petruj ap kai don i potoan on: Main, pan pak depa i en makeki on ri ai ol o, me wia dip on ia? A itar ma a pan me ljejak? 22 Iejuj kotin majani on i: I indai on uk, kaidin ijejak eta, a pan pak iju wad ijejok. 23 I me wein nanlan rajon nanmarki amen, me pan kapukapun na ladu kan. 24 A ni a tapiada kapukapun, amen ap wijike don i, me pwaipwaimdeki talent nen. 25 A ni jota a men pwain, a monjap ap majanier, me a pan netila, o a pauud, o na jeri kan, o karoj, me a aneki, pwen pwainda. 26 A ladu o ap poridi mo a ponii, potoan on: Main komotin kanonama on ia, i pan pwain on komui karoj. 27 A monjap en ladu o ap pokela, ap lapwada o makeki on i a pwaipwand. 28 A ladu ota ap koieila, diaradar kij a ladu amen, me pwaipwand on i denar epuki; i ari koledi i, padik pena tapin wor a indada: Kapunala, ma om pwaipwand mia. 29 Ladu ap poridi mo a, poeki indada: Komotin kanonama on ia, i pan pwain on komui. 30 A ka, ap koieila, kajedi on nan imaten lao a kapunala a pwaipwand. 31 A kij a ladu kan lao kilan me wiauier, rap mauk kaualap, koieila kaireki arail monjap karoj, me wiauier. 32 A monjap ap ekere don i, majani on i: Koe meid ladu jued amen! I make ki on uk er om pwaipwand karoj pweiki om poeki re i. 33 Menda koe jota kadek on ri om ladu, duen i kin kadek on uk er? 34 A monjap ap makar kidar o panalan i ren jaun kalokolok lao a kapunala a pwaipwand karujuja. 35 Iduen Jam ai nanlan, pan pil wia on komail, ma komail jota pan makeki jan nan monion omal on ri omal.

19 KADEKADEO lejuj lao kaimwijokela padak pukat, ap kotikot jan Kalilaa, koti don wein ludaa palilan Iordan. 2 O pokon kalaimun idauendo i. I ari kotin kakelail ir adar waja o. 3 Parijar akai ap kodo kajonejon i indada: Me pun, ol en kajela a pauud pweiki okotme? 4 A ap kotin jaben majani: Komail jota doropwe, me i, me wia ir adar ni tapio, a kotin wiaadar ol o li? 5 A ap kotin majani: I me aramaj amen pan pweideki jam a in a pat on eta a pauud; ira ari pan udukala eu; 6 Ira ari jolar riamen pwe uduk eu. Ari, me Kototin kapad penaer, aramaj depa kamueit pajan. 7 Irail ap indai on i: A da me Mojej majaniki, kijin likau en kamueit en koda, ol ap pan muei jan a pauud? 8 A kotin majani on irail: Mojej mueid on komail er, en kajela omal pauud akan pweiki monion omal kapitakailar. A jan ni tapi o a jota kin due. 9 A nai indai on komail: meamen kajela a pauud, ma jota pweiki neneek, ap paudekida amen; nan a kamal, o me pan paudeki, me lokidokilar

o, a kin kamal. 10 Japwilim a tounpadak kan ap potoan on i: Ma iduen kujoned, me ol o en kapwaiadan a paud, a jota mau on papaud. 11 A ap kotin majani on ir: Kaidin karoj, me pan kak weweki padak pot et, irail eta, me a mwee on er. 12 Pwe akai mia, me udan jotaunjok, a akai, me aramaj ki janer, a pil akai, me wia kapwat pweki wein nanlan. Meamen kak on weweki, i en weweki. 13 Kijin jeri kai ap wijike don i, pwen pwil po'rail lim a kan o laolaoki, a tounpadak kan kapoui irail. 14 A lejuij kotin majani: Mueid on kijin jeri kan, en ko don ia. Der kalik irail edi! Pwe iei jon en me udan wein nanlan. 15 I ari kotikida po'rail lim a kan. ap kotila jan waja o. 16 O kilan, amen poto don i potoan on: Jaunpadak da me mau kot, i en wiada, pwe i en aneki maur joutuk? (aiōnios g166) 17 A ap kotin majani on i: Menda koe idok re i duen me mau? Pwe amen ta me mau. A ma koe men ko on maur, dadaurata kujoned akan! 18 A ap potoan on: Kujoned da? A lejuij kotin majani, iet akan: Koe der kamela aramaj; Koe der kamal; Koe der pirap; Koe der kadeke likam; 19 Kakaki jam om o in om; o pok on men imp om dueta on pein uk. 20 Manakap ap potoan on i: Mepukat karoj i kapwaiadar; a da me i en pil wia? 21 lejuij kotin majani on i: Ma koe men unjokela, u kowei, netikila om dipijou, ap kijakjaki on me jamama kan, koe ap pan aneki om pai nanlan, o kodo idauen ia do. 22 Manakap lao roner majan pot et, ap mamauk koieila, pwe a dipijou me toto. 23 lejuij ap kotin majani on japwilim a tounpadak kan: Melel I indai on komail, meid apwal on me kapwapwa kan, en pedelon on nan wein nanlan. 24 I pil katitiki on komail, me manai, kamel en tilon nan au en dikok eu, jan me kapwapwa en ko on nan wein Kot. 25 Japwilim a tounpadak kan lao ronadar met, ap puriamuki kaualap indada: Ari, ij me pan kak kamaurela? 26 lejuij ap kotin jaupeui won irail, ap kotin majani on irail: A jo kak pan aramaj, a ren Kot meakoij me kak. 27 Petruj ap japon poto don i: Majani, kit likidmaliea meakaroj, ap idedauen komui, a da me pan katini kit 28 lejuij ap kotin majani on irail: Melel I indai on komail, komail me idedauen ia do ni Ipwi japat, Nain aramaj lao mondi pon mole linan, komail pil pan mondi pon deun kadeik, kakaunda kainok en Ijrael ei jokriau. 29 O meamen kajela im a kan, de ri a ol o li akan, de jam a, de in a, de a paud, de jeri, de sap pweki ad ai, nan a pan ale pak epuki o jojoki maur joutik. (aiōnios g166) 30 A me toto men moa, pan muri; a men muri pan moa.

20 Pwe wein nanlan rajon kaun pan im amen, me jankonai on raparapaki toundodok kai nan a mat en wain. 2 Iraij lao inauki pena, me denar eu ni ran eu, ap kadar ir ala nan a mat en wain. 3 A pil kotila ni auer kajilu, ap majani akai, me momod mal nan deun jaunet akan, 4 Ap majani on irail: Komail pil kola nan mat en wain o, o meakot me pun, i pan pwain on komail; irail ari kola. 5 A pil kola ni auer kawonu o kaduau o wiadar dueta. 6 A pil kotila ni auer ejookeu, ap diaradar akai, me momod mal, ap majani on irail: Da me komail momodeki mal ranpon? 7 Iraij potoan on: Aki jota amen, me kadokeki kit. Ap majani on irail: Komail pil kola nan mat en wain o, komail pan ale me pun. 8 A lao jautik penaer monjap en mat en wain majani on a jaunkoa: Kapokon pena toundodok kan o pwain on irail. Tapiada jan ren men pwand oko lao kokodo lei men madan kan, 9 Me kado dokier ni klok ejookeu kan ap kodo, amen amen

ap ale denar eu. 10 A men maj akan lao kodo, rap kiki on, me re pan ale jiki jan, a re pil aleer denar ta ieu. 11 Iraij lao ale, rap lipaned on monjap o. 12 Indada: Mepukat dodok auer ta ieu, a komui karajai kit pena; kit me dodokki apwal en ran o karakar en katipin. 13 A ap kotin jaben majani on amen re'rail: Kompoke pai, kaidin me japan, me i wiai on uk. Kita jota inauki pena denar eu? 14 Ale me om, kowei, i men pwain on me pwand pukat rajon uk. 15 De iaduen, a jota pun, i en wiaki me udan ai, me i mauki? De por en maj om me jued pweki ai kadek? 16 Ari, me pwand akan pan moa, a me moa kan pan pwand, pwe me toto paeker, a me malaulau me piladar. 17 lejuij lao kotin kodala lerusalem, a kotin kelepe kila tounpadak ekriamen pon al a, majani on irail: 18 Kilan, kitail kin kodalan lerusalem o Nain aramaj pan ko on ren jamero lapalap o jaunkawewe kan, o irail pan kadeikada, en kamela i. 19 O re pan panala i ren men liki kan, pwen kapikapiti i, o kaloke, o kalopuela, a ni ran kajilu a pan maureda. 20 In en nain Jepedauj ap poto don i, a na putak riamen ian i, poni i o poeki okotme re a. 21 A ap kotin majani on i: Da me koe mauki? A potoan on i: Re kotin mueid on ai tunol putak riamen, en mondi re ir, amen ni pali maun omui, amen ni pali main omui nan omui wei. 22 A lejuij kotin jaben majani: Koma jota aja, me koma poeki. Koma kak nim dal me I pan nim? Ira potoan on: Je kak. 23 A kotin majani on ira: Melel, komail pan tunole ai dal, a momod ni pali maun o main i, I jota kak mueid on, pwe pwaij en irail me a onop oner jan ren Jam ai. 24 Ni en ek oko ar ronadar, ap juede kidar pirien o. 25 A lejuij kotin molipe ir do majani: Komail aja, duen jaupeidi en wei pokon ar kin poe irail edi, o me lapalap akan kin manaman on irail. 26 A duen met a jota pan wiaui nan pun omai. A me men laud nan pun omai, en papa komail. 27 O meamen re omai, me men jaumaj, i en lidui komail. 28 Dueta Nain aramaj, me kaidin kodo, pwe aramaj en papa, a pwii i on papa o kida maur a wiliandi mo toto. 29 Ni arail kotila jan leriko, pokon kalaimun idauen la i. 30 A kilan, ol majukun riamen momod ni kailan al o. Ni ara ronadar, me lejuij kotin daulul, ira ap likelikwir indada: Main kupura kit, ir me japwilim en Dawid! 31 A pokon o kidau ira da, pwen nenenla. A ira kalaudela ara likelikwir indada: Main, kupura kit, ir me japwilim en Dawid! 32 lejuij ari kotin udi, molipe ira do majani: Da me koma mauki, I en wiai on koma? 33 Ira potoan on: Main, maj at en kapad pajan! 34 lejuij ari kupuro kin ira dar o kotin jair maj ara. Maj ara ari madan pad pajaner; ira ap idauenla i.

21 NI arail koren ion lerusalem o lel on Petpake impan dol Olive, lejuij ap kotin poronela tounpadak riamen. 2 Majani on ira: Koma ko on nan kanim monen, a madan koma pan diar ejel amen, me jalidi, o na pul mi imp a, lapwa ira da, ap kare don ia! 3 A ma meamen pan indan koma meakot, koma pan indada: Kaun o men dake, i ari pan madan kadar ira do. 4 A mepukat karoj wiauier, pwen pwaida, me lokido ren jaukop o me majani: 5 Kaireki nain Jion jeripein: Kilan, om Nammarki kotido re om. A kotin opampap o kaipokedi pon ejel li amen. 6 A tounpadak ko lao kolar, o wiadar duen lejuij kotin majani on ira 7 Ira ap wado ejel o na, ap irepadji po'ra arail likau kan a ap kotin kaipokedi poa. 8 O pokon kalaimunia irepadji arail likau kan nani al o, a akai paledier ran tuka kan irepadji nani al o. 9

A pokon o, me tion moa, o me idauen, nijinij indada: Ojiana on jpwilim en Dawid! Meid iajanai me kotido ni mar en Kaun, ojiana nanlan. 10 A lao kotilon on nan lerujalem, toun kanim ap mokimokid indada: Ij i? 11 Pokon o katitiki: Nan i leuju, jaukop en Najaret en kalilaa. 12 leuju ap kotilon on nan im ni kaudok en Kot, ap kotin kajejan karoj, me kin netinet nan im en kaudok, o kotin wukededi tepel en jaunkawilian moni ko, o deun men netin muroi. 13 O kotin majani on irail: A Intidi: Im ai pan adaneki im en kapakap, a komail wia kilar deu en lipirap. 14 A me majkun o me jikil akan poto don i nan im en kaudok o; ari kotin kakel irail adar. 15 A jamero lapalap o jaunkawewe kan lao kilaner manaman akan, me a kotin wiadar, o jeri kan nan im en kaudok, me nijinij indada: Ojiana on jpwilim en Dawid! Irail ap makarakidat, 16 Indai on i: Kom jota mani, mepukat katitiki? A leuju kotin majani on irail: Ei, komail jaikenta doropwe: Jan nan au en jeri o me kin kan didi, ir me kotin kapwaiadar kapin eu? 17 I ari kotin muei jan irail, kotila jan nan kanim o, kota don Petanien o pweioekodi waja o. 18 A ni manjan ni a kotin purlan kanim o, ap men konotedar: 19 A kotin majani tuka pik pot ni kailan al o, ap kotilon i. A jota, me a kotin diaradar, pwe ta eta, ap kotin majani on i: Koe jolar pan wa kokolata! A tuka pik ap madan monedier.

(aiōn g165) 20 Tounpadak kan lao kilaner, irail ap puriamu kidar indada: Daduen tuka pik o madan monelar. 21 A leuju kotin jaben majani on irail: Melel I indai on komail, ma komail pojona, ap jota peikajal, kaidin met eta, me wiaui on tuka pik en, me komail pan kak wiada, pwe ma komail pan indan nana wet: Mokid wei lokidikila nan madau, nan a pan pwaida. 22 O meakaroj komail pan poeki ni omail kapakap, ap pojona komail pan ale. 23 A lao kotilon on nan im en kaudok o, jamero lapalap akan o jaumaj en toun japo ap ko don I ni a kotin kaukawewe indada: Manaman en ij, me komui wiaki mepukat? O ij me ki on komui manaman wet? 24 A leuju kotin jaben majani on irail: I pan pil kalelapok meakot re omail, ma komail pan jaben ia, I pil pan indan komail manaman en ij, me I wiaki mepukat. 25 En loanej a paptaj a tapi jan ia? Men nanlan de me ren aramaj? Irail ap lamelame nan pun arail kititi, ma kitail pan inda men nanlan, a pan majani on kitail: Da me komail jo pojlonki i? 26 A ma kitail inda, me ren aramaj, kitail majak pokon o, pwe karoj kin wia jaukopki loanej, 27 Irail ari jaben leuju fotoan on: Kit jota fotoan. I ari pil majani on irail: I jota pil pan indai on komail, manaman en ij, me I wiaki mepukat. 28 A iaduen omail lamelam? Aramaj amen naineki ol riamen. A kola ren amen indan i: Lao, kola ran wet dodok nan ai mat en wain. 29 A jaben indada: I jota mauki; a mur ekija a kalukila, ap koieila. 30 O a kola ren me teio indai on pil dueta. I me jaben indada: Ei main; ap jota kola. 31 Ari, ij re'ra, me wiadar injen en jam a? Irail fotoan on i: Men maj o. leuju kotin majani on irail: Melel I indai on komail, jaunopwei o me nenek kan pan mo'mail pedelon on nan wein Kot. 32 Pwe loanej pwara don komail, padapadak on komail duen al pun, a komail jota kamelele i; a jaunopwei o me nenek kan kamelele i. A komail lao kilaner, komail jota kalukila, pwen kamele i. 33 Komail ron pil apot karajaraj! Kaun pan im amen padukedier mat en wain eu o kelepene, ap weirdar deun men wunid wan wain, o kauada im en daulik eu, ap kajile kin i on jaumat akai, o momaitelar nan wai. 34 A lao anjau en rak, a kadaralan jaumat akan a ladu kai,

pwen ale a wan wain. 35 Jaumat akan ap jaikedi a ladu kan; re woki amen, kamela amen, a amen me re kate. 36 A pil kadarala ladu kai, toto jan men maj, Irail ari wiai on irail pil dueta. 37 A ikmuri a kadarala won irail na ol majani: Nan re pan majak nai ol. 38 A jaumat akan lao kilaner ol o, irail ap kajokajoi nan pun arail: I me pan ale jojo, ukodo kitail en kamela i, a kitail pan id ale a jojo. 39 Irail ari jaikedi i o kajapoke jan i nan mat en wain o, o kamela i. 40 Ari, monjap en mat en wain lao pwarado, da me a pan wiai on jaumat pukat? 41 Irail fotoan on i: A pan kamela aramaj sued pukat, ap pan neki on akai jaumat a mat en wain o, me pan ki on i wan wain ni anjau me kon on. 42 leuju ap kotin majani on irail: Komail jaikenta doropwe nan kijin likau kan: Takai o, me jauje kan kajapokelar, ap id wialar takai en pukakaim. Me pukat wiauier ren Kaun o, men kapuriamui patail? 43 I me I indai on komail, wein Kot pan japadoke jan komail, ap ko on eu kainok, me pan kida wa. 44 O meamen pupedi on pon takai wet, pan ola, a meamen me a pan pupedi on poa, a pan pitaki pajan i. 45 A jamero lapalap o Parijar akan lao ronadar a karajeraj akan, re mulikiadar, me a kotin karajeraje kin irail. 46 Irail ari majamajan jili en jaikidi i, a re majak aramaj akan, pwe re wia kin i jaukop amen.

22 A IEJJUJU kotin jaben o pil karajeraj on irail majani: 2 Wein nanlan raj on nammarki amen, me kamadipe na ol ni ran en a kapapaud. 3 O a kadarala na ladu kan, pwen luke don kamadip o, me kileledier akan; a re kan kodo. 4 A pil kadarala akai ladu majani: Kaireki me kileledier akan: Kilan, i kaonopadar ai kamadip o: nai kau ol o man wi kan me kamelar, o karoj nikier, ko don kamadip en kapapaud! 5 A irail jota injenoki, ap kowei, amen nan japwe, o amen ko on dodok. 6 A me tei kan jaikidi a ladu kan kaloke o kame ir ala. 7 Nanmarki ap makara kidar, kadarala a jaunpei kan, kamela me lolap oko o ijikedar ar kanim 8 A ap indan a ladu kan: Ari, kamadip onoper, a me kileledier akan jota war on. 9 Komail ari kowei nan al akan, a karoj me komail diar, en kalua don kamadip o. 10 Ladu kan ap kola nani al akan, kapokon pena karoj, me irail diaradar, me sued o me mau kan kamadip ari tounlar. 11 A nanmarki lao pwarado, en kilan toun kamadip, ap diaradar aramaj amen, me jota a kapwat, 12 A ap majani on i: Kompoke pai, iaduen om kak pedelon, pwe jota om kapwat? I ari japai mokid. 13 Nanmarki ap majani on papa kan: Jaledi i pa o na akan, ale o kajapokela nan rotorot liki iei wajan maiei o teterok. 14 Pwe me toto paekeredo, a me malauau piladar. 15 Parijar ap pokon pena, kaparok pena duen ar pan kajapuna i jan a majan; 16 Irail ap kadaralan i nairail tounpadak kan ianaki ladun Erodej kan, fotoan on: Jaunpadak, je aja, ir me kotin melel, o kotin kawewe melel duen al en Kot o re jota kotin kupuroki meamen, pwe re jota kotin kajampwaleki janjal en aramaj. 17 Ari, re kotin majani on kit kipur ar. Me pun, en nopwei on nanmarki de jo? 18 A leuju lao kotin mani ar me juet, ap majani: Malaun komail, da me komail kajonejon kin ia? 19 Kajale don ia moni en nopwei! Irail ap fotoan on i denar eu. 20 A kotin majani on irail: Mom en ij o intin wet? 21 Irail fotoan on i: En nammarki, a i kotin majani on irail: Ari, komail ki on nammarki, me nain nammarki, o on Kot, me jpwilim en Kot. 22 Irail lao ronadar met, rap puriamuiki o muez jan i, o koin lar. 23 Ran ota Jadujar akai ko don i, me kin inda,

me dene me melar akan jolar pan maureda, ap kalelapok re a. **24** Indada: Jaunpadak, Mojek majani, ma meamen melar o jota na jeri, ri a ol en id paudeki a paud, pwen kaipwi on ri a kadaudok a. **25** Ari, pwin pirien eu mi re at, ol ijimen. Mejeni paudeki li amen, ap melar, a jota kadaudok a, ap kakaliki on ri a ol a paud; **26** Pil dueta kariamen o kajili men kokola lao kaijimen. **27** A ikmuri li o pil melar. **28** Ari; ni en me melar akan ar pan iajada, a pan en ij a paud ren me ijimen, pwe irail karoj me paudekidar i? **29** A lejuj kotin jaben majani on irail: Komail meid japon pwe komail jo weweki kijin likau kan de mana en Kot. **30** Pwe me mauredar akan jolar pan papaud de kapapaud, pwe irail dueta tounlan en Kot akan, me mimi nanlan. **31** Komail jaik doropwe duen en melar akan ar pan maureda, me lolok on komail jan ren Kot, me kotin majani: **32** Nai Kot en Apraam o en Ijaak o en lakop? A kaidin Kot en me melar akan, pwe en me maur akan. **33** A pokon o lao ronadar met, irail ap puriamuiki a padak. **34** A Parijar akan lao ronadar, me a kotin kadukiedier Jadujar akan, ap pokon pena. **35** Amen irail, jaunkawewe men, kajonjon i potoan on: **36** Jaunpadak, kujoned da me lapalap nan kapun o? **37** A lejuj kotin majani on i: Koe en pokeki on Kot om Kaun monion omunjok, o nen omunjok, o om lamelam unjok. **38** lei met me moa en kujoned akan. **39** O me kariau me dueta: Koe en pok on men imp om dueta on pein koe. **40** Kujoned riau met me audepan kapun o jaukop akan. **41** Ni en Parijar akan ar momod pena, lejuj ap kotin kainoma re'tail. **42** Majani: Da me komail lamelame duen Krijtuj, nain ij i? Re potoan on: Japwilim en Dawid. **43** A kotin majani on irail: A iaduen da me Dawid kaadaneki i Kaun ren Nen ni a majani: **44** Kaun o kotin majani on ai Kaun, mondi on ni pali maun i, lao l pan wia kida om imwintiti utipan na om? **45** A iaduen, ma Dawid kaadaneki i Kaun, a pil pan kak na ol? **46** A jota amen, me kak jabenki i meakot, o jolar me idok meakot re a kokolata.

23 IEJUJ ap kotin kaparok on pokon o japwilim a tounpadak kan, **2** Majani; Jaunkawewe o Parijar akan kin mondi nan deun Mojek. **3** Ari, karoj me re indan komail, i me komail en wia o kapwaiada, a dor ale jaw ar wiawia kan; pwe irail kin indada, ap jota kapwaiada. **4** Re kin pira pena kapwa en wijk me toutou melel, ap kidan pon apar en aramaj, a irail jota men jairki jondin pa arail. **5** O re kin kapwaiada ar wiawia kan karoj, pwe aramaj en ududial. Pwe irail kin kadalape ar kijin likau en kataman o kalaudela ni kailan ar likau. **6** Irail kin nonki mondi ni tapin tepel ni kamadip o, o leppandam nan jinakoke kan. **7** O re kin mauki, aramaj en ranamau on irail nan deun net, o aramaj en wia kin ir Rapi, Rapi, **8** A komail der wonki, aramaj en wia kin komail Rapi, pwe me ta men omail Jaunpadak, a komail pirien pena. **9** O komail der kaadaneki meamen jam nan jappa, pwe amen Jam omail, me kotikot nanlan. **10** O komail der nonki, aramaj en wia kin komail jaumaj, pwe me ta men omail Jaumaj: Krijtuj. **11** A me lapalap re omail, en omail papa. **12** Pwe me pan kajapwilada pein i, pan japwilidi, a me pan Kujapwilidi pein i, pan kajapwilada. **13** Juedi on komail jaunkawewe o Parijar akan, malaun komail! Komail kin ritimidi wein nanlan mon aramaj akan, pwe komail jota pan pedelon, a me men pedelon, komail jota kin mueid on. **14** Juedi on komail jaunkawewe o Parijar akan, malaun komail! Komail me nupur jan im en li odi kan ap

liliajoi kapakap reirei. Omail kalokolok pan laud melel. **15** Juedi on komail jaunkawewe o Parijar akan, malaun komail! Komail kin pidipidaki jed o jap, pwen wiada projelit amen, a lao wialar, komail ap pan wia kin i toun pweleko amen, me jued jan komail. (Geenna g1067) **16** Juedi on komail jaunkalua majkun, komail me kin inda: Meamen kin kaukila im en kaudok, dene jota katepa, a me kin kaukila kold en im en kaudok, i me pun. **17** Komail pweipwei o majkun, pwe da me kajampwal ren kold de im en kaudok o, me kin kajarauala kold? **18** O meamen kin kaukila pei jaraui, dene jota katepa, a me kaukila mairon, me mi poa dene l me pun, **19** Komail pweipwei o majkun, pwe da me kajampwal ren mairon de pei jaraui, me kin kajarauala mairon? **20** Ari, meamen kaukila pei jaraui, kin kaukila i o meakan, me mi poa. **21** O meamen kaukila im en kaudok, kin kaukila i ianaki i me kotikot lole. **22** O me kaukila nanlan, kin kaukila mol en Kot o me kin kaipokedi on poa. **23** Juedi on komail jaunkawewe o Parijar akan, malaun komail! Komail kin maironki ejokkij eu en minje, o til, o kimel, ap jota injenoki kujoned en kapun kajampwal akan: Pun, o kadek, o pojor. Komail wiada mepukat, ap pil kapwaiada me tei kan! **24** Jaunkalua majkun komail, me kin ijenoki kijin am enwel, ap katalala kamel! **25** Juedi on komail jaunkawewe o Parijar akan, malaun komail! Pwe komail kin kamakelekel kajak o dal liki, a lol me dir en me re kuliada o me jued. **26** Parijar majkun koe, kamakelekele maj lol en kajak o dal akan, pwe pali liki en pil makelekeleda! **27** Juedi on komail jaunkawewe o Parijar akan, malaun komail! Komail rajon joujou kan, me jementen, me kin janjal kajelet, a lole me dir en ti en me melar akan o jow en jaut karoj. **28** I duen komail, me janjal pun mon aramaj, a lole komail me dir en malaun o japon. **29** Juedi on komail jaunkawewe o Parijar akan, malaun komail! Pwe komail kin apapwali joujou en jaukop akan o kapwataki joujou en me pun kan. **30** Ap inda: Ma kit mia ni muein jam atail akan, kit jota pan ian irail kamela jaukop akan. **31** Ari, pein komail kin kadede, me komail nain me kamelar jaukop akan. **32** A komail kaunjokala wiawia en jam omail akan! **33** Komail jerpent o wan oter akan! Pala komail pan piti jan kadeik en nan pweleko? (Geenna g1067) **34** Kilan, i me l kadara don komail jaukop akai, o me solekon kai, o jaunkawewe kai; a akai irail, me komail pan kamela, o kalopuela, o akai komail pan kaloke nan omail jinakoke kan, o komail pan paki irail jan nan eu kanim on nan eu. **35** Pwen kapokon on komail nta makelekel karoj, me kapwiliwilidier nan jappa jan ntan Apel pun kokodo lei ntan Jakariaj, nain Parakiaj, me komail kamelar nan pun en im en kaudok o pei jaraui. **36** Melel l indai on komail, mepukat pan pwai on di wet. **37** O lerujalem, lerujalem, me kin kamela jaukop akan o kate me pakadara don uk kan; pan pak toto. me l pan kapokon pena noumail akan, duen litok kin kompwal pena na purok kan pan pa a, a komail kan. **38** Kilan, im omail pan tanla. **39** Pwe l indai on komail, komail jolar pan kilan ia jan ni anjau wet, lao komail pan inda: Meid iajanai, me kotido ni mar en Kaun o!

24 IEJUJ ap kotila kotei jan nan im en kaudok o, japwilim a tounpadak kan ari poto don i, pwen kajanjale on i im en kaudok o. **2** lejuj ari kotin jaben majani on irail: Komail jo

ududial mepukat karoj? Melel I indai on komail, jota eu takai pan mimi pon eu, me jota pan karonk pa jan. **3** Ni a kotin kaipokedi pon dol Oliwe, tounpadak kan kelep poto don i potoan on: Re kotin majan don kit anjau da, mo mepukat pan pwaida o da kilel pan ar pan kotin puredo, o imwin kaua? (**aiōn g165**) **4** leuj ari kotin jaben majani on irail: Kalaka, pwe jota amen en kotaue komail. **5** Pwe me toto pan kodo ni ad ai katiti: Nai me Krijtuj o kotauo me toto. **6** Komail pan ronada duen mauin o kajokajoi pan mauin; Komail kalake, der majak; pwe mepukat pan wiaui maj, a imwi jaikenta mia. **7** Pwe eu jap pan u on eu, o eu wei on eu; o anjaun lek, o kilitop, o rerer en jap akai pan wiaui. **8** Mepukat karoj tapin kalokolok. **9** Irail ap pan pan komail lan kamakam o kame komail la; o komail pan tantat pan kainok karoj pweki ad ai. **10** Me toto ap pan makarada, o amen pan panala amen, o re pan tataki nan pun arail. **11** O jaukop likam toto pan pwarada o kotaue me toto. **12** A limpok en me toto pan luula, aki japon, me pan pwaida kaulap. **13** A me pan dadaurata lei imwi, i pan dorela. **14** A ronamau en wei o pan kalok jili nan jappa karoj, pwen kaded on wei karoj, iei anjau, me imwi korendo. **15** A komail lao kilan jaut akan, o ola laud mi nan waja jaraui, duen me jaukop Daniel kopadar, meamen doropwe, i en weweki. **16** Me kin mi nan jap en ludaa, ap tanala pon nana; **17** me mi pon im, ender ko on lole, pwen ale a kapwa jan; **18** O me mimi nan jap, ender puren ale a likau. **19** O me juedi on irail me lijean o me kin kadidi ni ran oko! **20** Komail ari kapakap, pwe komail depa pitila ni anjaun kapau, o pil der ni ran en japat. **21** Pwe i anjaun kamakam kaualap, jota me dueta jan ni tapin kaua kokodo lei met, pil jota pan wiaui kokolata. **22** O ma ran oko jo kamalaulau la, jota uduk eu me pan dorela; a pweki me piladar akan ran oko pan kamalaulau. **23** O ma meamen pan indan komail: Kilan iet Krijtuj de monen, komail der kamelele. **24** Pwe Krijtuj likam kai o jaukop likam kai pan pwarada, o kapwareda kilel o manaman akan, pwen pil kotaueda me piladar akan, ma re kak on. **25** Kilan, nai me kop on komail er. **26** Ari, ma re pan katiti on komail: Kilan, a kotikot nan jap tan o, der koieila; kilan, a kotikot waja rir o, derkamelele. **27** Pwe duen liol a tapida jan ni maj en lan linanla lei kapin lan, iduen en Nain aramaj a pan pwarado. **28** Pwe waja man melar mia ia, i waja ikel pan pokon pena ia. **29** A murin kamakam o katipin pan madan rotorotala o maram pan jolar linan, o uju kan pan moredi jan nanlan, o katen pan nanlan pan mokidada. **30** Kadapakilene pan Nain aramaj ap pan pwarada nanlan, o kainok karoj en jappa ap pan mamaiei, o irail pan kilan Nain aramaj a kokido dapok en lan linan akan, me manaman o kaualap. **31** O a pan kadarala na tounlan kan peuk pojause lapalap, re pan kapokon pena na me piladar akan jan pali paieu, jan ni maj en lan lei on kapi. **32** Jan ni tuka pik o komail padakkii karajeraj en: Ra kan lao pilen o ta pwarada, komail ajaki, me rak korendor. **33** Pil dueta komail, komail lao diar mepukat, en aja, me a korendor, a leler liman wanim. **34** Melel I indai on komail, di wet jota pan mela, lao mepukat karoj pan pwaida. **35** Lan o jappa pan poula, a ai padak jota pan poula. **36** A duen ran o auer jota amen, me aja, pil tounlan kan jaja, Jam ai ta me mani. **37** A duen ni muein Noa iduen en Nain aramaj a pan pwarado. **38** Pwe duen ni ran akan mon nolik lapalap re mana o nim, re papaud o kapapaud, lao lei

ran en Noa a pedelon on nan warim o. **39** O re jota dedeki lao lel nolik pwaida o kamop ir ala karoj, iduen en Nain aramaj a pan pwarado. **40** I ran o riamen pan mi nan jap; amen pan peuka jan o amen luadi. **41** Riamen pan irij nan im en plaua, amen pan peuka jan a amen luadi. **42** Komail ari majamajan, pwe komail jaja auer, me omail Kaun pan pwarado. **43** A met komail en aja, ma jaumaj en im o ajaer auer en men lipirap pan kodo, a pan majamajan, a jota pan mueid on kawela im a. **44** Komail ari pil majamajan, pwe Nain aramaj pan kodo ni auer, me komail jota lamelame. **45** Ari, ij ladu lelapok oolekon o, me a monjap kajapwilada pon im a, pwen nene on irail ni anjau me kon on. **46** Ladu o meid pai, me a monjap pwara diarada i a wiawia due met! **47** Melel I indai on komail, a pan kajapwilada i pon a dipijou karoj. **48** A ma ladu jued o pan lamelame nan monion i: Ai monjap pwapwand kodo; **49** Ap kame a warok kan o nam o nim nan pun en me kamom jakau; **50** Monjap en ladu o ap pan pwarado ni ran eu, me a jota lamelame o ni klok, me a jaja. **51** O a pan palan pajan i o katororalan i ren me malaun akan, iei wajan maiei o teterok.

25 ANJAU o wein nanlan mE rajon li ek, me ale ar lamp akan, ap koieilan ol kamod. **2** Me limen me leolekon a me limen me leolepon. **3** Me leolepon oko wa ar lamp akan ap jota ianaki kadirepa. **4** A me leolekon ko wa ar lamp akan ianaki kadirepa. **5** A ni en ol kamod a pwapwand ir karoj men mair ap mairelar. **6** A lao nan lukepan pon a lok jili: Kilan, ol kamod kotido, komail koieilan i! **7** Li karoj ap pauridat kaonop adar ar lamp akan. **8** Me lolopon ap indan me leolekon kan: Komail ki don kit kijan omail le, pwe nait lamp akan pan kunla. **9** A me leolekon kan jaben indada: O iermen, pwe ede jola itar on kit o komail, komail kola ren jaunet netiada pein omair. **10** Ni arail kokolan net, ol kamod ap jamador. Irail me onoper ian i pedelon on nan kamadip o, wanim ap ritidier. **11** Murin anjau kij li tei ko ap pwarado indada: Main, main, re kotin ritinadan kit! **12** A ap jaben indada: Melel i indan komail, i jaja komail. **13** Komail ari majamajan, pwe komail jaja ran de auer. **14** Pwe a raj on aramaj amen, me pan momaitela nan wai. Ap kapokon pena na ladu kan o neke on irail a dipijou kan. **15** A ki on amen talent limau, a on amen riau, a on amen eu, duen me re itar on, a ap madan jiimalar. **16** Me aleer talent limau, ap koieila dodokki o diaradar pil talent limau. **17** A me aleer riau, pil dueta, a diarada pil riau. **18** A me aleer eu, ap koieila jarepedier nani pwel, okilar moni en monjap o. **19** A kadekadeo a warailar monjap en ladu pukat ap puredo o kainene irail adar. **20** Me aleer talent limau ap patodo wado pil talent limau indada: Main komui kotiki on ia er talent limau, kom kotin majani, iet pil talent limau, me netia kidar. **21** A monjap ap indan i: Meid mau, me koe wiadar, ladu lelapok o melel amen koe. Koe apapwali mau me tiktitik o, i ap pan kajapwiladan uk pon dipijou totu, ko on nan peren en om monjap! **22** A me aleer talent riau ap pil potodo indada: Main komui kotiki don ia er talent riau, kom kotin majani, iet pil talent riau, me i netia kidar. **23** A monjap ap indan i: Meid mau, me koe wiadar, ladu lelapok o melel amen koe. Koe apapwali mau me tiktitik o, i ap pan kajapwiladan uk pon dipijou totu ko on nan peren en om monjap! **24** A me aleer talent eu ap pil potodo

indada: Main, i ajaer komui, me komui ol padik amen, me kin dolun jan waja, me kaidin komui padukedier ia, o nak pena, waja me kaidin komui kamorok ia; 25 Nai ari majak, o koieila o okilar jarpwiliom omui talent nani pwel, majani, iet jarpwiliom omui.

26 A monjap ap jaben indan i: Ladu juep o ponkake men koe, ma koe ajaer, me i kin dolun waja, me kaidin nai padukedier, o nak pena waja, me kaidin nai kamorokier. 27 Menda koe jota ki on jaun kawilian moni nai moni, a nai lao puredo, i ap pan ale me udan ai ianaki moni me a naitikadar. 28 Komail ari ki jan re a a talent, ap ki on, me a talent ejok. 29 Pwe me a mia, ekij pan ko on, pwen aneki me laud; a me jota a mia, nan a pan katia jan me mi re a. 30 A ladu me jota katepa, komail kajela nan rotorot liki, iei wajan maiei o teterok. 31 A Nain aramaj lao kodo ni a linan, o tounlan jaraui kan ian i, a pan mondi pon mol en a linan; 32 O toun jappa karoj pan kapokon pena mo a. A ap pan katoror irail pajan dueta jilepa o kin katorore jip ol ren li akan. 33 A pan kila na jip li akan ni pali maun, o na jip ol akan ni pali main.

34 Nanmarki ap pan majani on toun pali maun: Ukodo, komail kompoke pan Jam ai, jojoki wei o, me onop on komail er jan ni tapin kaua! 35 Pwe nai men manadar, a komail ap kamana ia; nai men nim piladar. a komail ap kanim pil ia; nai men kairu men, a komail ap kajamo ia. 36 Kilijo, a komail ap kalikauwi ia dar, nai jomaudar, a komail ap pwara don ia; nai jalidier, a komail ap pwara don ia. 37 Me pun kan ap pan jaben i potoan on: Main, iad me je potoan ir men konot, ap potoan don ir konot, de men konot pil, ap id konote don ir? 38 Lad kit potoan ir men kairu, ap kajamo ir? De kilijo, ap kalikauwi ir adar? 39 Lad kit potoan ir lomur, de jalidi, ap poto don ir? 40 Nanmarki ap pan jaben majani on irail: Melel i indai on komail, meakot komail wiai on amen, ri ai ol tiktitik pukat, i me komail wiai on ia er.

41 A ap pil pan indan irail toun pali main: Komail me riala, kowei jan ia, ko on nan kijiniae joutuk, me onoper on tewil o nal kan. (*aionios g166*) 42 Pwe nai men manadar, a komail jota kamana ia, o men nim piladar, a komail jota kanim pil ia. 43 Nai men kairu men, a komail jota kajamo ia, kilijo, a komail jota kalikauwi ia dar, o jomau, o jalidi, a komail jota pwara don ia. 44 Irail ap pil pan potoan on: Main, iad me je potoan ir men konot, de men konot pil, de men kairu men, de kilijo, de lomur, de jalidi, ap jota papa on ir? 45 A ap pan jaben irail majani: Melel i indai on komail, meakot komail jota wiai on amen tiktitik pukat, i me komail jota wiai on ia. 46 Mepukat ap pan kolan kalokolok joutuk, a me pun kan pan maur joutuk. (*aionios g166*)

26 KADEKADEO lejup lao kaimwijkelak padak pukat karoj, ap kin majani on jarpwiliom a tounpadak kan: 2 Komail aja, pon ria pon paja pan wiaui o Nain aramaj pan panala, en kalopula. 3 Jamero lapalap akan o jaumaj akan en tounjap o ap pokon pena nan im en jamero lapalap, me maraneki Kaipaj. 4 O kapukapun pena duen ar pan widinadi lejup en kamatala. 5 A irail inda: Iermen ni ran en kamadip, pwe aramaj edo moromoronada. 6 lejup lao kotikot Petanim nan im en Jimon tuketuk, 7 Li amen ap poto don i, wa kijin potel alapajta audaud en mem kei kajampwalia ap kieledier on pon kadokenmai, ni a kin majani. 8 A tounpadak kan lao kilaner, ap juede kidar indada: Menda kei wet olar mal? 9 Pwe a pan netila, kareda pwai laud ap nek on jamama kan. 10 lejup lao mani met, ap

kotin majani on irail: Da me komail kainjenjuedeki li o? Pwe me inau, me a wiai on ia er. 11 Pwe me jamama kan kin mi re omali anjau karoj, a nai jota anjau karoj. 12 Pwe ni a wudok kidi pil wet pon war ai, a kaonopadar ai jaredi. 13 Melel i indai on komail, waja karoj, me ronamau wet pan kalok ia, panada jappa pon, me a wiaer et, pil pan kaloki, pwen katamanpa. 14 Amen ekriamen, me adaneki ludaj Ijkariot, ap koieila ren jamero lapalap akan, 15 Indada: Da me komail pan ki don ia, i pan pana don komail i? Irail ari inauki on i jip en moni jilejok. 16 A jan ni anjau o a jojon duen a pan manai on en panala i. 17 Ni ran kaeu en prot jomut tounpadak kan poto don lejup j patoan on: Ia waja re kotin kupura, jen kaonopadan ir kamadip en paja? 18 A kin majani: Kola nan kanim ren ol amen indai on i: Jaunpadak o majani: Ai anjau korendor, I pan wiada kamadip en paja re om, o ai tounpadak kan pan ian ia. 19 Tounpadak kan ap wiadar duen majan en lejup, kaonopadan paja. 20 A lao jautik penaer, a kaipokedi ni tepel, a ekriamen akan ian i. 21 Ni arail konokonot, a kin majani: Melel i indai on komail, amen komail pan pan ia la. 22 Irail ap injenjued o amen amen potoan on i indada: Main nai i? 23 A kin majani: Me ian ia kaduedi nan dal o, i me pan pan ia la. 24 Pwe Nain aramaj pan kokola duen a intinidier. A juedi on aramaj o, me Nain aramaj panala re a, me mau on aramaj o, ma a jota ipwidier. 25 A ludaj, me panala i ap jaben potoan on indada: Rapi, nai i? A kin majani on i: Koe me indada. 26 Ni arail wiadar konot. lejup kin limadar prot laolaoki, o politiki pajan, kotiki on tounpadak kan majani: Ale tunole, war ai metet. 27 A pil kotikida dal o laolaoki kotiki on irail majani: Komail karoj nim jan; 28 Pwe nt? ai metet, udan inau kap, me pan kapwilipwilidi on me toto, men lapwada dip. 29 A i indai on komail, me I jolar pan nim jan wan wain jan anjau wet lao lei ni ran o, me I pan pil nim nan wein Jam ai ianaki komail! 30 Irail lao melkakaki melkaka en kapin, rap kotila pon dol Oliwe. 31 lejup ap kin majani on irail: Komail karoj pan makar kin ia ponpon wet, pwe a intinidier: I pan kame jilepa o, a pwin jip o pan more pajan. 32 A murin ai maureda, I pan ti on mo'mail kola Kalilaa. 33 A Petruj potoan on i: Ma karoj pan makar kin ia nai jota pan makar. 34 lejup kin majani on i: Melel i indai on uk, ponpon wet mon malek a kakorot, koe pan kamam kin ia pan jilepak. 35 Petruj potoan on i: Ma i ian ir matala, i jota pan man kamam kin ir; iduen en tounpadak kan karoj ar indinda. 36 lejup ap kotilan waja o me adaneki Ketjemane, a irail ian i, ap kin majani on tounpadak kan: Komail mondi met, lao I pan kola kapakap monen. 37 O a kin ukadar Petruj o nain Jepedauj ol riamen, ap kin tapiadar kuper olar o patau kaualap. 38 lejup ap kin majani on irail: Nen i ap injenjuedelar kaualap on mela. Komail pan mimieti met, ian ia majamajan. 39 O a kotila ekij waja, ap kin pupekidi jilan i laolaoki majani: Jam ai, ma a kak, kom kotiki jan ia dal wet; ari jo, kaidin nai, komui ta en wiawia. 40 I ari kin pure don tounpadak kan, diar ir adar mamair, ap kin majani on Petruj: Komail jo kak ian ia majamajan auer ta ieu? 41 Majamajan o kapakap, pwe komail de ko on nan jonejon. Nen me peik, a uduk me luet. 42 A pil kotila kariapak laolaoki majani: Jam ai, omui kupur eta, me dal wet jota kak kowei jan ia, ari I pan tunole. 43 A lao kin pure doiar ir adar pil mamair, pwe maj arail me toutou. 44 A a kin

muei jan irail, pil kotilar laolaoki kajilepak ni majan Ota. 45 Ap kotin pure don tounpadak kan majani on irail: Komail ari mamair o kamol. Kilan, auer ieler, me Nain aramaj pan panalan pa en me dipan akan. 46 Paurida, kitail en kola, kilan, a jamador, me pan pan ia la. 47 Ni a kotin mamajandar, kilan, ludaj, amen ir ekriamen oko, pwarador, pokon lapalap ian i, me wa kodlaj o jokon jan ren jamero lapalap akan o jaumaj akan en toun jap o. 48 Men panala i ki on ir kilel eu indada: Me I pan metik, iei I komail pan koledi. 49 I ap madan don lejui indada: Pon mau Rapi ap metik i. 50 A lejui kotin majani on i: Kompoke pai, menda koe pwarador? Irail ap por on lejui, jaikidi i. 51 A kilan, amen irail, me ian lejui, kapawai pa a, ujadar na kodlaj, pale jan jalon en ladu en jamero lapalap o? 52 lejui ap kotin majani on i: Kapure ion om kodlaj nan deu a! Pwe karoj, me ale kodlaj, pan kamekila kodlaj. 53 De koe lamelame, me I jota kak poeki ren Jam ai en kadara don ia tounlan toto jan lekion eijokriau jama; 54 A iaduen kijin likau kak pwaida? A udan a pan wiaui due met. 55 Ni auer ota lejui kotin majani on pokon o: Da, nai lolap amen, me komail ko don aeki kodlaj o jokon akan? Ni ran akan karoj I mier re omail, kauwewe nan im en kaudok, a komail jota kol ia dier. 56 A mepukat karoj wiauier, pwe kijin likau en jaukop akan en pwaida. Tounpadak kan karoj m ap muei jan i tandaui. 57 A me jaikidier lejui, ap kauan i ren jamero lapalap kaipaj, waja jaunkawewe o jaumaj akan pokon pena ia. 58 A Petruj idauendo i doowei jan lel tanpaj en jamero lapalap o pedelon on mondi ren papa kan, pwen kilan imwin mepukat. 59 A jamero lapalap akan, o jaumaj akan, o pwin en kapun o roporop kadede likam on I lejui, pwen kamatala; 60 Ari jota me irail diar. Jounkadede likam me toto, me pwarado, ari jo, jota me irail diar. Ikmuri jaunkadede riamen pwarado, 61 Indada: Lap en me inda: I kak on kawela im en kaudok en Kot ap id kauada ni pon jili pon. 62 Jamero lapalap ap kajinenda majani on i: Kom jota japenki meakot, me mepwukat kin kadede on komui? 63 A lejui kotin nenenlata. Jamero lapalap ap majani on i: I kakau kin komui la ren Kot ieiaj, komui en indan kit, ma komui Krijtuj Japwilim en Kot. 64 lejui ap kotin majani on i: Komui me inda. A I pil men kaire kin komail, jan ni anjau wet, komail pan kilan Nain aramaj a pan kaipokedi ni pali maun en manaman o kokido dapok en lan akan. 65 Jamero lapalap ap ter pajan, a likau kan indada: A lalaue. Menda pil akai jaunkadede? Kilan, komail apton ronadar a lalaue, 66 Da me komail lamelame? Irail japon potoan on: A mau on kamela. 67 Irail ap kondipi on jilan i o pakir i, o akai pikir i ni jilan i, 68 Indada: Krijtuj, kokop on kit, ij me pikir uk? 69 Petruj momod liki panakepir; lidu men ap ko don i indada: Koe me pil ian lejui en Kalilaa. 70 A i me kamamaki mo'rail karoj indada: I poneponeki me koe inda. 71 Ni a pedoi wei jan nan wanim, amen lidu ap kilan i indan irail, me mi waja o: Lap men et me pil ian lejui en Najaret. 72 A pil kamamaki ap kaula: I jaja aramaj en. 73 Mur ekij irail me u impa pil kaido indan Petruj: Melel koe amen irail, pwe nil om kadiarok kin uk ada. 74 I ap lalaue o kaula indada: I jaja aramaj en. Malek ap kakorot. 75 Petruj ap tamanda majan en lejui, me kotin majani on i Mon malek a kakorot, koe pan kamam kin ia pan jilepak. A ap koiella janejan laud.

27 A LAO ran pajaner, jamero lapalap akan o jaumaj akan en toun jap o kapukapunada duen lejui pwen kamatala 2 Irail lao jalledi i, ap wawei, ki on ren kopina Pontiuj Pilatuj. 3 A ludaj, me panala i lao kilaner me a pakadeikadar, en kamatala, ap kalukila o purekido moni jilejok ren jamero lapalap akan o jaumaj akan. 4 Indada: Nai me wiadar dip, ni ai panalar nta makelekel. A irail inda: Menda re at? Koe en pein wia. 5 I ari kajedi moni ko nan im en kaudok, ap koieilar luijamalar. 6 A jamero lapalap akan ale moni ko indada; A jota pun kitail en ki on nan deun mairon, pwe pwain pan nta. 7 Irail ari kapukapun, ap netiadar jap en jaun wia dal, waja me men liki pan jeredi ia, 8 I me waja o adaneki jap en nta kokodo lei ran wet. 9 I dokan a pwaidar, me lokidor ren jaukop Ieremia, me majani: Irail ari aleer moni jilejok i pwaine pan i, me re netiada ren men Irael. 10 O pwaine kida jap en jaun wia dal, duen me Kaun o kotin majani on ia. 11 lejui ari kotikot mon kopina; kopina ap kainoma re a majani: Nanmarki en Juj akan komui? A lejui kotin majani on i: Komui me majani. 12 Jamero lapalap akan o jaumaj akan lao karaune kin i, a jota kotin jaben. 13 Pilatuj ap majani on i: Komui jota ron duen ar karakarauni komui kaualap? 14 I ari jota kotin majani on i meakot. Kopina ap poneponeki kaualap. 15 Ari, ni kamadip o kopina kin lapwa on irail amen me jalidi, meamen, me re mauki, 16 A i anjau o ol amen, ad a Parapaj, me jalidi re'rail. 17 Irail lao pokon penaer, Pilatuj ap majani on irail: Ij me komail mauki, i en lapwa dan komail, Parapaj de lejui, me maraneki Krijtuj? 18 Pwe a ajaer, ar peirin, me re pan kilar i. 19 A lao kaipokedi pon deun kadeik, a pauid ilokilan i indada: Komui der wia meakot on ol pun men et, pwe i auramandar duen i, me i lokelokeki laud ran wet. 20 A jamero lapalap akan o jaumaj akan jairen kila pokon o, ar poekipoeki Parapaj o kamatala lejui. 21 A kopina jaben majani on irail: Ij re'ra, me komail mauki, i en lapwadan komail? Irail potoan on: Parapaj. 22 Pilatuj ap majani on irail: Da me i en wiaki lejui, me maraneki Krijtuj? Irail karoj potoan on: A en kalopuela! 23 A kopina majani: Pwe sued da, me a wiadar? A re kalaudela ar weriver: A pan kalopuela! 24 Pilatuj lao kilan, me a jota kak wiada meakot, pwe moromoron pan wiaui, ap ale pil, omiom mo'rail majani: Nai makelekel jan ntan ol pun men et, komail pan wia. 25 Aramaj karoj ap wiaki eu jaben indada: Nta en kapokon on kit o nait jeri kan! 26 A ap lapwa don irail Parapaj, a lejui me a woki ap mueid on irail, en kalopuela i. 27 Nain kopina jaunpei kan ap ale lejui kalualon on nan im en kadeik o, ap kapokon pena jaunpei karoj; 28 Irail ap ki jan i jiwilim a likau kan, ap id kalikauwie kida i likau waitata; 29 Ap pada al en tek eu, ap kida pon kadokenmai, o ki on ikon apot ni lim a maun, o kelepukidi mo a o kapikapidi i indada: Ion Nanmarki en Juj akan! 30 Irail kondipe on i, o re ale jokon o, o pokieki kadokenmai. 31 Irail lao kapiti i, ap kijan likau waitata, ap kapure on i udan jiwili a likau o kaluawei, pwen kalopuela. 32 Ni arail lao kotikot kokola, rap diarada aramaj en Kirene men, en wadala jiwelim a lopu. 33 Irail lao lel on waja o, me ad a Kolkata iet wewe: Waja en pondal en mona. 34 Irail ki on i pinika, me doleki edi. A lao kotin jon kij, a jota urak 35 Irail lao kalopuelar i, ap nek pajan jiwilim a likau kadoropwe kidar. 36 Irail ari mondi on waja o majamajan i. 37 O ponanin kadokenmai re pajuredier intin o, me a pukoki: Iet Nanmarki en Juj akan. 38

Lolap riamen ian i lopuelar, amen mi ni pali maun, a amen ni pali main. **39** Me dadaulul akan lalaue i, duedualok. **40** Katiti: Koe me kin kawela im en kaudok ap id kauada pon jili pon, en pein dore uk ala; ma Japwilim en Kot koe, en keredi jan nin lopu en! **41** A jamero lapalap, o jaunkawewe, o jaumaj akan pil dueta kapikapiti i indada: **42** A dorelar akai, ap jota kak dorela pein i; ma i Nanmarki en Irael, i en keredi jan ni lopu en, a kitail pan kamelele i. **43** A liki Kot, i en kotin dorela, ma a kotin kupura i, pwe a indada: Nai Japwilim en Kot. **44** Lolap oko, me ian i lopuelar, pil lalaue i. **45** Jan ni auer kawonu lel auer kadauu rotorot kipadi jap o. **46** Ni auer kadauu lejuj ap kotin nil laud majani: Eli, eli lama ajaptani! let wewe: Ai Kot, ai Kot, da me komui likitmalia kin ia la? **47** Akai me u waja o, ronadar me, ap indada: A eker Eliaj. **48** A amen irail pitipit tan ale lim eu, kaduedi on nan pinika kauon ni alek apot, kidan i en urak, **49** A akai me inda: lermen, kitail en kilan maj, ma Eliaj pan pwarado dorela i. **50** lejuj pil kotin nil laud, ap kadarala nen e. **51** A kilan, perepa likau en im en kaudok o ap dei pajan, jan pali poa lei pa, o jap rereda, o paip akai ronkilar, **52** O joujou kai jara pajan, o war en me jaraui kan toto, me mamair, ap iajadar. **53** O murin ar iajadar, irail koda jan nan joujou kan, kolan kanim jaraui, pwara don me toto. **54** Jenturion o me ian i jinjila lejui, kilaner jap a rereda, o meakan, me wiauier, rap majakadar kaualap, katiti: Melel i, me Japwilim en Kot! **55** O li toto mi kailewei, kilekilan me wiaui, iei irail, me idauendo lejuj jan Kalilaa papa i. **56** Maria men Makdala, o Maria in en lakopuj i loje, o in en nain Jepedauj akan mi nan pun arail. **57** A lao jautik penaer, ol kapwapwa men pwarado, men Arimatis, me ad a lojep, me pil tounpadak en lejuj amen. **58** I ari poto don Pilatuj poeki kalep en lejuj. Pilatuj ap majani, a en panalan i. **59** Lojep ari ale kalep o, kidimiki pena likau makelekel o kajelet; **60** Ap nekidedi nan pein a joujou kap, me a weiradar nan paip; i ap kadapure on takai kalaimun eu nan au en joujou o, up kotila jan, **61** A Maria men Makdala, o Maria teio momod jal on joujou o. **62** A mandan ran o, ran en kaonop, jamero lapalap o Parijar akan pokon pena ren Pilatuj. **63** Indada: Main, kit tamandar, me ol jueud men et katitiki ni a memaur: I pan maureda murin ranjilu. **64** Komui ari majani, me ren jinjila joujou o lel ran kajilu, pwe a tounpadak kan de kodo pirapela, ap iridan aramaj: A kotin iajadar jan ren me melar akan, pwe pakotau wet pan jueud jan men maj, **65** Pilatuj majani on irail: let jilepa ko, komail kowei jinjila joujou o duen komail kak on. **66** Irail ari koiela, kileledier takai o, o kajilaki joujou o jaunpei kai.

28 RAN en japat lao daulier, ni manjan en at en wik, Maria men Makdala, o Maria teio ap kodon ududial joujou o. **2** A kilan, jap rereda kaualap, pwe tounlan en Kaun amen, pwaradido jan nanlan o katapur jan takai o, ap kaipokedi on poa, **3** Mom a dueta liol o a likau puetepueteta jno. **4** Jilepa ko ap majapwekadar, o re likamata mela. **5** A tounlan o kotin jaben majani on li oko: Komail der majak pwe i aja, me koma rapaki lejuj, me lopuelar. **6** A joer met, pwe a iajadar, duen a kotin majanier. Kodo udial waja, me Kaun nekinekidi maj o, **7** O tanwei kaireki japwilim a tounpadak kan, me a kotin iasadar jan ren me melar akan. A kilan a pan kotin tion mo'mail kotilan Kalilaa. I waja komail pan diarada i. Kilan, i kop on komail er. **8** Irail ari madan jan ni joujou o majak o peren kaualap, o tanwei

kaireki on japwilim a tounpadak kan. **9** A ni ara kola, kaireki japwilim a tounpadak kan, kilan, lejuj ao tu on ira majani: Ran mau! Ira ap kai on poridi ni aluwilu a oponi i. **10** lejuj ap kotin majani on ira: Der majak, kowei kaireki ri ai ol akan, pwe re en koieilan Kallilia. I waja re pan diar ia. **11** Ni ara kokola, kilan jilepa kai lui kon kanim o kaireki jamero lupuliip akan karoj me wiauier. **12** rail ari pokon pena ianaki jaumaj akan o kapukapun, ap ki on jaunpei moni toto. **13** Indai on irail: Komail pan inda: A tounpadak kan pwarador pon pirapela i ni at mamair. **14** A ma kopina pan ronadaduen mepukat, kit ap pan jauaja komail re a. **15** Irail ari aleer moni kan o wiadar duen me re katiti on irail. A kajoi pot et lolok jili ren Juj akan kokodo lei ran wet. **16** A tounpadak ekamen kowei on Kalilaa, pon nana eu, me lejuj kotin kakalik on irail er. **17** Irail lao diaradar i, re poni on i, a akai me peikajal. **18** lejuj ap kotido majani on irail: Manaman en nanlan o jappa karoj muei on ia er. **19** Komail ari kola o padaki on toun jappa karoj o paptajir ala ni mar en Jam o Na o Nen jaraui. **20** Padaki on irail, me ren dadaurata meakan, me I kakalik on komail er. O kilan, I pan daudauole komail jili kokolata, lao lel jappa imwijkela. (aiōn g165)

Markuj

1 TAPIN ronamau en lej uj Krijluj, Japwilim en Kot. **2** Duen a intinidi ren jaukop lejaia Kilan, i kadarala moui men kader ma pan kaonopada al omui! **3** Nil eu likelikwir jili nan jap tan: Komail kaonopada al en Kaua o kaineneda al a! **4** loanej kotido wia papataij nin jap tan o padapadak duen papataij en kalula on lapwa dip akan. **5** Toun jap en Juj akan o toun lerujalem karoj pokon don re a; irail papatajela re a nan pilap lordan, weokada dip arail akan. **6** loanej kin likauwi wun en kamel, o perapirki kil en man, o kin kankan manjiek o oni en nan wel. **7** O padapadak majani: Meamen laud jan ia kotido mur i. Jal en a jut i jota war on idiokidi lapwada. **8** I papataij kilar komail pil. A a papataij kin komail Nen jarauil. **9** Kadekadeo ni ran oko leuju ap kotido jan Najaret en Kalilaa ap papatajela ren loanej nan lordan. **10** A madan kotida jan nan pil o, ap kotin majani nanlan kan ar ritida, o Nen mom en muroi piridi don poa. **11** Nil eu ap peidido jan nanlan kan: Nai kompok komui, me I perenik! **12** A madan Nen kalua won jap tan. **13** A ap kotikoteki jap tan ran panaul wia jonejon pan Jatan, ieian man laualo; a tounlan kan me papa on i. **14** Murin en loanej a panalar, leuju ap koti don Kalilaa, padapadak ronamau en wein Kot. **15** Majani: Anjau o leler wein Kot mier! Komail kalula! Kamelele ronamau! **16** Ni a kotikot jili liman jed en Kalilaa, a ap majani Jimon o ri a ol Andreaj ara lalaid jili, pwe ira jaujed. **17** leuju ap kotin majani on ira: Koma idauen ia do! Pwe I pan wia kin koma la jaujed en aramaj! **18** Ira ari madan kajedi ara uk eko, ap idauenla i. **19** Ari, ni a kotila jan waja o, a ap kotin majani lakopuj, nain Jepedauj o ri a ol loanej mimi pon jop pot wonewone ara uk oko. **20** I ari kotin molipe ira madan, ira ari pededi jam ara Jepedauj nin jop o ren toun dodok ko o idauen la i. **21** Irail ap koti don Kapernaum. A madan kotilon on nan jinakoke ni ran en japat o kawewe. **22** Re ap puriamuiki a padak, pwe a kotin kawewe on irail ni manaman jota dueta jaunkawewe kan. **23** Aramaj amen ian mi nan jinakoke o, me nen jaut mi lole, ap weriwer, **24** Indada: Ko jan kit! Menda re omui kit, leuju en Najaret? Komui kotido en kawe kit ala? I aja komui, Jaraui en Kot. **25** leuju ari ononida, majani: Nenenla o kowei jan i! **26** Nen jaut lao kapururada ap weriwer lauded, a ap koiei jan i. **27** Irail karoj puriamui, pepeidok nan pun arail indada: Dakot met? Padak kap, dakot met? Pwe ni manaman a majani on nen jaut akan, irail ari peiki on i. **28** I ari madan indand jili nin jap karoj impan Kalilaa. **29** Irail ari madan koti jan nan jinakoke, ap ian lakopuj o loanej kotilon on nan im en Jimon o Andreaj. **30** Jaulap en Jimon wononeki jomau karakar. Irail ap kaireki i madan duen i. **31** I ari koti won ale pa a, kauada. Jomau karakar ap madan ko jan; i ari papa irail. **32** A lao jautik penaer, ni katipin kirila, re ap wa pena on I karoj me jomau o me tewil ti po arail. **33** O toun kanim o pokon don ni im o. **34** A ap kotin kakelailada me toto me jomauki jon en jomau toto, kauja jan tewil toto, ap kulikedti tewil akan, ren der lokaia, pwe re aja i. **35** A kotin kipada nin joran, kotilan jap tan, pwen laolao wuja o. **36** Jimon o me ian ko ap idauen i. **37** Ni arail diar i, re ap fotoan on i: Irail karoj raparapa kin komui. **38** A ap kotin majani on irail: Kitail daulul won jap tei ko,

pwe i en pil padak waja o, pwe i me I kokido. **39** A ap kotin padapadak jili nan arail jinakoke kan nan jap en Kalilaa karoj o kakauj tewil akan, **40** Ol tuketuk amen ap foto don i kolepuki poeki fotoan on i: Ma re kotin kupura, re kotin I kamwakeke ia da! **41** leuju ari kupuro kila, kapawei lim a jair i majani on i: I pan, mwakekelada! **42** A ni a majani eta, ari a tuketuk ko jan madan, a ap makelekel lar. **43** I ari kalikedti i, ap madan kadarala. **44** Majani on i: Kalaka! Koe depa indai on meamen; a kowei kajale on koe jamero o, o kida, pweki om makelekelada, me Mojej majani, pwen kadede on irail. **45** Ari, a kolata kaloki jili, juiaji jili o ari, kareda en leuju a jola janjal koti don kanim o, kotikot eta liki nan jap tan, irail ap pokon don re a jan pali karoj.

2 MURIN ran akai a ap pil kotilon on Kapernaum, ap loki jili me a kotikot nan im o. **2** Me toto ap madana pena, im o lao koidala o pil likin im o. A ap kotin kawewe on ir majan o. **3** Irail ari foto don re a, wa kodo me jomau rerer men, roan pa men. **4** Irail jota kak kai don impa pweki pokon o. Re ap palan pajan pon im o, waja a kotikot ia; irail lao palan pajan ap kakiredi ro o, me jomau o mi poa. **5** leuju lao mani ar pojond, ap majani on me jomau rerer o: Nai, dip om akan lapwa jan uk er! **6** Ari, jaunkawewe kai momod waja o, monemonloleki: **7** Da me men et lokelokaia? A lalaue. Ij me kak lapwada dip akan, pwe amen ta, Kot? **8** leuju ari madan aniada nan kuper a duen ar monemonlole, ap kotin majani on irail: Da me komail monemonloleki? **9** la me manai ren indai on me jomau rerer: Dip om akan lapwa jan uk er, de inda: Uda, ale ki om, kowei? **10** A pwe komail en aja, me Nain aramaj me manaman on lapwada dip akan nin jappa, ieii me a kotin majanieki on me jomau rerer: **11** I indai on uk: Uda! Al eki om! U ko on ni im om! **12** I ari madan uda, ale ki aluwei mo rail karoj. Irail karoj ari malamalaua kila, kapina Kot inda: Je jaikenta man kilan meakot et! **13** I ari pil kotila liman jed o. Irail karoj ap pokon don i, ari kotin kawewe on irail. **14** A lao kotin daulul waja o, ap majani Lewi, nain Alpaui, a momod ni wajan nopwei, ap majani on i: Idauen ia do! I ari uda idauenla i. **15** Kadekadeo a lao kaipokedi konot nan im a, jaunopwei o me dipan akan me toto ian leuju o jepwilim a tounpadak kan konokonot; pwe irail me toto me idauen i. **16** Ari, ni en jaunkawewe Pari jar akan ar kilan a kotin ian me dipan o jaunopwei kan konokonot, irail ap indai on jepwilim a tounpadak kan: Da me a ianki jaunopwei o me dipan akan konot o kaker eki? **17** Ni en leuju aniada, ap kotin majani on irail: Me kelail akan jota mau on jaunwini pwe me jomau ta. I jota kodon ekeredo me pun kan, a me dipan akan. **18** Irail ari kodo fotoan on i: Da me en loanej a tounpadak kan kin kaijejol, o en Parijar ar tounpadak kan, a jepwilim omui tounpadak kan jota kin kaijejol? **19** leuju ap kotin majani on irail: Da, toun kamadip en kapapaud pan kak kaijejol ni en ol kamod a ian irail? Ni en ol kamod a ian irail, re jota pan kak kaijejol. **20** A anjau kokodo, me ol kamod pan wijke jani irail, iei ran o, me re pan kaijejol. **21** Jota amen me pan deik on likau kap ni likau marin, pwe likau kap pan dei jan likau marin, por o ap pan laudela. **22** Pil jota amen me kin deuke kida ed marin wain kap, pwe wain o de ter pajan ed o, wain o ari wudokila, ed o ola. A wain kap mau on nan ed kap. **23** Kadekadeo a kotin weid

nan mat en korn ni ran en japat. Japwilim a tounpadak kan ap dondolun kowei wan korn. **24** Parijar oko ap indai on i: Kilan, da me irail wia ni japat. me jota pun, en wiawi? **25** A kotin majani on irail: Komail jota wadoker, me Dawid wiadar, ni a men kaualap, o a men mana, i o me ian i? **26** Duen a pedelon on nan tanpaj en Kot ni muein Apiulm jamero lapalap, o kanala prul mairon o nek on irail, me ian i, me jota pun aramaj en tunole, jamero kan eta? **27** A ap kotin majani on irail: Japat me wiawi on aramaj a kaidik aramaj on japat. **28** I me Nain aramaj pil udan kaun en japat.

3 KADEKADEO a pil kotin pur on nan jinakoke. Ari, aramaj amen mia, me pa a motor. **2** Irail ari majamajaneki, ma a pan kakelada i ni ran en japat, pwe irail en karaun i. **3** I ari kotin majani on aramaj o, me pa a motor: Uda kodo met! **4** A ap kotin majani on irail: Me pun, wia mau ni ran en japat de wia jued? Kamaur de kamela? Ir ari nenenla. **5** I ari anian aupwili jili po rail, kupurokila ar kapitakai, ap kotin majani on aramaj o: Kapawai pa om! I ari kapawai. Pa a ap kelailada. **6** Parijar oko ap madanalanan ren ian en Erodej. Re ap kapakaparok duen ar pan kamatala i. **7** A lejuj kotin kapitawai jan pein i o jpwilim a tounpadak kan, koti won liman jed. Pokon kalaimun ap idauen i jan Kalilaa, o ludaa. **8** O jan lerujalem, o jan Idumaa, o jan palilan lordan, o toun liman Tiruj o Jidon, pokon kalamun, re ronada duen a kotin wiada manaman kaualap, re ap pokon don re a. **9** A kotin majani on jpwilim a tounpadak kan, kijin jop kij en kaunop on I, pweki pokon o, pwe re de koi don re. **10** Pwe a kotin kakelada me toto, irail ari pakoideda, pwe me jomau ko me jair i. **11** O ni en nen akan nar I, re pupedi mo I, weriwer, indada: Japwil en Kot komui! **12** I ari kotin kalik irail edi, ren der kaireki i. **13** I ari kotidala nan nana o, ap molipei don i, me a kotin kupura, re ap poto don re a. **14** I ari kotin kileledi ekriamen, pwe re en ieian i, pwen poroporone ir jili padapadak. **15** O manamanla kakelada me jomau kan o kakauj tewil akan; **16** Jimon a kotiki on ad a Petruj. **17** O lakopuj nain lepedauj, o loanej ri en lakopuj, a kotiki on ad ara Poanerkej. let wewe: Nain nanjapwe. **18** O Andreaj, o Pilipuj, o Partolomauj, o Matauj, o Tomaj, o lakopuj, nain Alpauj, o Tadauj, o Jimon men Kana, **19** O ludaj lkjariot, me panala i. **20** Irail ari kodon nan im eu. Pil pokon eu pokon pena. Irail ari jola kak mana. **21** Ni kompokepa ko ronada, re kodo, pwen wala jan i; pwe re inda, me a iakala. **22** A jaunkawewe ko, me kodido jan lerujalem inda: A katia Peeljepup o jaumaj en tewil akan; iei me a kakaujeki tewil akan. **23** I ari molipe ir do, majani on irail ni karajeraj akan: la pan duen Jatan a kaujawei Jatan? **24** O ma toun weiu en pena nan pun ar, wei o jota pan kak pwaida. **25** O ma penainai eu en pena nan pun ar, penainai o jota pan kak pwaida. **26** O ma Jatan u on pein i, a jota pan kak pwaida, a pan imwijokela. **27** Jota amen me pan kak ko on nan im en kelail amen kulia a kapwa, ma a jo jaledi maj me kelail o. A ap pan kak Kawela im a. **28** Melel I indai on komail: Dip akan karoj pan lapwa jan nain aramaj akan, o laue, me re lalaueki. **29** A meamen lalaue Nen jaraui jota pan lapwada, a pan puk on kamekam joutuk. (aiōn g165, aiōnios g166) **30** Pweki ar inda: A katia nen jaut. **31** Ari in a, o ri a ol akan ap kodo, mi liki o iloke don. **32** A pokon me momod impa o ap potoan on i: Re mani, in ar o ri ar ol akan mimi liki kainoma komui. **33** A ap kotin jaben

irail majani: Ij in ai de ri ai kan? **34** A ap kotin aupwil jili po rail, me mod impa ko, majani: Kilan, in ai o ri ai ol akan! **35** Pwe meamen wiawia kuper en Kot, lei me ri ai ol o ri ai li o in ai.

4 KADEKADEO a pil kotin tapiada kawewe liman jed o. Pokon kalaimun eu ap ko pena re a. A ap kotidan pon jop pot kotikot pon jed o. A pokon o mi nan jap pon oror. **2** A kotin kawewe on irail me toto ni i karajeraj akan, majani on irail ni a padak: **3** Ron! Kilan, jaunkamor o kolan kamorok. **4** Ni a kamokamorok akai ap moridi on pon kailan al, manpir ap pirido nam ir ala. **5** A akai moredi on waja takain, waja pwel petepet; irail ari madan wojada, pweki jota pwel lole. **6** Ni en katipin dakarada, re ap monela o mela pweki jota kalau ar. **7** A akai moredi nan tuka tekete; o tuka tekete wojada, kajokiala, re ap jota wa. **8** A akai moredi nan pwel mau o pwaida wa; akai pan me jileijok; a akai me woneijok, a akai me epuki. **9** A kotin majani: Me jalona mia men ron, i en ron! **10** A lao kotin kalapukela, men impa ianaki ekriamen ap kalelapok re a duen karajeraj pukat. **11** A ap kotin majani on irail: A muel on komail, en aja duen me rir en wein Kot. A men liki re pan aja meakaroj jan ni karajeraj akan. **12** Pwe re kilan, ari jota kilan, o roneron, ap jota dedeki; pwe re de pan wukila o dip ar lapwa jan irail. **13** A ap kotin majani on irail: Komail jota dedeki karajeraj pot et? A iaduen, omail pan aja karajeraj tei ko? **14** Jaunkamor me kamorok jili majan. **15** A mepukat me mi pon kailan al, waja majan moredi on, a re lao ronadar, Jatan ap madanado, ki jan majan, me kamoremoredi on nan monion arail. **16** O mepukat mo moredi on waja takain, re lao ronadar majan o ap madan peren kida ale. **17** A jota kalaua re rail apdadaur eta ekij, lao jonejon o kamakam wiawi pweki majan o, re ap madan makar kida. **18** A mepukat me moredi on nan tuka tekete, me ronada majan. **19** A anan en pai en jappa o inon kapwa, o norok en okotme pweida, kajokela majan, ap jota wa. (aiōn g165) **20** A mepukat irail, me moredi on nan pwel mau, me ronada majan o, ale o wa, akai pan me jleijok, a akai me woneijok, a akai me epuki. **21** A kotin majani on irail: Kandel pan wijkedo, pwen ko on pan kajak de pan men wendi? A Jote koda won nin deun kandel. **22** Pwe jota me rir kot, me jo pan janjalada, pil jota me okiol kot, me jota pan lok jili. **23** Meamen me jalona a mia men ron, i en ron! **24** A ap kotin majani on irail: komail kalaka, me komail ron! pwe men jon, me komail jonki iduen a pil pan jon, on komail. **25** Pwe me a mia, ekij pan ko on, a me jota a mia, me ekij mie, me ekij mi re a pan katia san. **26** A kotin majani: let duen wein Kot, raj on aramaj amen, me kamoredi on nan pwel war en tuka. **27** Ap mairela, pirida, pon ran; a war o wojada ap kakairida a ap jota aja due. **28** Pwe pwel kin pein kawojada tuka. Maj katoka, mur mpok, mur war en korn nan mpok ap pwarada. **29** A ni wa ma, a ap madan ki on men lepukedi, pwe rak mier. **30** A pil kotin majani: Da me kitail en karajai on wein Kot? De da me kitail en kajojon on? **31** A raj on wan tuka, me pan kamoremoredi on nan pwel, me tikikit jan war karoj, me mi nan jap. **32** A lao kamoredi, ap wojada laude jan dip karoj, ap kajan pajan laud; manpir en pan lan ap kin wendi pan mot a. **33** I jon en karajeraj akan toto a kotiki on irail ni a kawewe on irail majan o duen ar weweki. **34** Jota a majan, ma jo karajeraj. Ni arail kelepala, a ap kotin

kadede on jpwilim a tounpadak kan meakan. 35 Ni ran ota, lao jautik penaer, a kotin majani on irail: Kitail daulul won palio! 36 Ari, ni ar kadar pajan pokon o, re kamajalada nin jop o. Pil akai kijin jop mi re a. 37 Melimel ap koda, iluk ap punedi on nan jop o kadirela. 38 A a kotikot nan murin jop o, jaijaimok pon uluna. Irail ap kaopada. potoan on i: Jaunpadak, kom jota kupurai kit, pweki at pan mela? 39 I ari kotin kipada, anianida melimel, o kotin majani on jed o: Moledi! An ap dukedi o molela kaualap. 40 A ap kotin majani on irail: Da me komail majapwekeki? ladue, jota omail pojon? 41 Irail majapwekada kaualap, ap indada nan pun arail: laduen ol men et, me an o jed peiki on?

5 I RAIL ari kotela jed o koti don nan wein Katara; 2 A lao kotidi jan nin jop, aramaj me nen jaut ti poa, madan ap tan don i jan nin joujou kan. 3 Pwe a kin kaukaujon nin joujou kan, jota amen, me kak jaledi i, jal mata jota pil kak. 4 Pwe pan toto a jalikidi jal en na o jal mata, ari a kin kamueit pajan jal mata o jal en na; jota amen me kak kamandala i. 5 Anjau karoj, pon o ran, a kin mimi nan joujou kan o nana, weriwer o pein lokeki i takai. 6 A ni a kilan leujuj waja doo, a ap tanalan dairukedi. 7 Werriwer laudedda indada: Menda re omui nai leujuj, Jpwilim en Kot lapalap? I kaukilan komui Kot, komui ender kawairok ia! 8 Pwe a kotin majani on i: Koti jan aramaj en, nen jaut koe! 9 I ari kotin kainoma re a: Ij ad om? A ap jaben potoan on i: let ad ai lekion, pwe kit me toto. 10 A ap poeki, ender kotin kauj ir ala nin jop o. 11 Ari, pwin pwik kalaimun eu mimi impan nana o, manamana jili. 12 Irail ap poekipoeki potoan on: Re kotin kadar kit ala, pwe jen til on nan pwik oko. 13 leujuj ari kotin mueid on. Nen jaut akan ap koiei jan, ko on nan pwik oko. Pwik oko ap tanedi wei ni aul on nan jed ap mopila nan jed. Irail impan riakid. 14 Jilepa kan ap tandaui, kaireki jili nan kanim o nan jop; re ap koieila pwen kilan duen me wiaui; 15 Irail ari poto don ren leujuj, kilan, me tanwar en tewil o a momod, o likauer, o lolekonlar; iei i me lekion mier re a. Re ap majapwekada, 16 Irail me kilaner ap indai on irail duen me wiaui on me tanwar en tewil o, o duen pwik akan. 17 Re ap poekipoeki, a en koti wei jan jop arail. 18 Ni a koti don nin jop o, me tanwar en tewil o poeki re a en ian i. 19 A i jota mueid on i, ap majani on i: Ko on ni im om ren jau om, kaire kin ir duen manaman lapalap, me Kaun o wiai on uk er o poke uk alar. 20 I ari kola, kaloki jili nan Dekapolij duen manaman lapalap, me leujuj kotin wiai on i; irail karoj ap puriamui kila. 21 leujuj lao pil kotela jed o on palio, pokon kalaimun eu ap ko pena re a. A kotikot pon oror. 22 Ari, jaumaj en jinakoke amen, me ad a lairuj kotido. Ni a tu on i, ap dairukedi jan. 23 Poekipoeki kaualap, potoan on: Nai kijin jeripein kij koren ion mela; i poeki, komui en kotido en pwil lim omui poa, pwen kelailada, ap pan maurela. 24 I ap kotin ianala, aramaj toto ap idaunla, koi don pena. 25 Li aman, me nta pwilipwil par naulria. 26 O lokolokki me toto ren jaunwini toto o kida a kapwa karoj, ap jota katepe, pwe a totorela etc. 27 Ni a ronada duen leujuj, a ap dilonedo muri nan pokon o, o jair jpwilim a likau. 28 Pwe a inda: ma I jair jpwilim a likau eta, I pan kelailda. 29 Ari, pwilipwil en nta madan matata. I ari pamada nan war a, me a kelada janer jomau o. 30 leujuj ap madan kotin kaanda, me rojon kij ko janer. A ap jaupei don pokon o majani: Ij me jair ai likau?

31 A jpwilim a tounpadak kan potoan on: komui majani: pokon et koi don komui penaer; majani: Ij me jair ia? 32 I ari kotin aupwil jili, pwe a men majani, me wia me o. 33 Li o ari majapwekada, rerer, ajaer me wiaui on I ap pototo, dairukedi mo a, potoan on duen melel en me wiaui o. 34 A ap kotin majani on i: Nai om pojon me kakelail uk adar. Ukowei popol, o kelada jan om jomau. 35 Ni a kotin mamajan, irail kodo jan ren jaumaj en jinakoke indada: Noum jerepein o melar. Menda kom kaniri jaunpadak en? 36 Ni en leujuj a ani kair o, ap majani on jaumaj en jinakoke o: Kom der majak pojon eta! 37 A ap jota kotin mueid on meamen en idauenla i, Petruj eta, o lakopuj o loanej ri en lakopuj. 38 Irail koti don ni im en jaumaj en jinakoke o, ap majani arail moromoron o mamaieka ualap. 39 A ni a kotilon, a majani on irail: dame komail moromoronki o mamaukeki? Jeri en jota melar, a mamair eta. 40 Re ap kakaurureki i. I ari kotikiie jan irail karoj, ap kotin ukada jam o in en jeri o me ian I ko; a ap pedelon on waja, me jeri o wonon ia; 41 I ari kotin ale pa en jeri o majani on i: Talita kumi! let wewe: Jeripein i indai on uk, paurida! 42 Jeripein ap madan paurida, alu; pwe a jaunpar eijkoriau; irail ap malamalaua kila kaualap. 43 I ari kotin kalik irail edi, pwe meamen de ajada, ap majani, kijin mana en ko on.

6 A AP kotila jan waja o, ap koti don ni udan jape, o jpwilim a tounpadak kan idauenla i. 2 Lao lel ran en japat a kotin tapiada kawewe nan jinakoke; me toto, me ron puriamui kila, inda: la me lap en ale mepukat? Oolekon da eu, me mi re a, me a kak wiaki manaman pukat? 3 Kaidin i kaponta o, nain Maria, o ri en lakopuj, o lojej, o ludaj, o Jimon? A kaidin ri a li akan kin mi re atail? Re ap makar kida i. 4 leujuj ap kotin majani on irail: Jota waja, me jaukop jota wau ia; nan jop we ta o ren jau i ko o toun im a. 5 A ap jota kak wia manaman eu waja o, me jomau kai ta, me a kotin pwil po ar lim a ko o kakelail ir ada. 6 I ari pone kida ar jopojon, ap kotin paan jili kanim akan, kaukawewe. 7 A ap kotin molipe don re a ekriamen oko, o kotin kadar ir pajan riamen me eu o kotiki on irail manaman, en poedi nen jaut akan. 8 Ap majani on irail, re depa wa meakot ni ar koko jili, jokon eta pot; iermen ed, de prot, pil jota moni nan ed. 9 A re ko on eta nan jut, o der mi nan jakit riau. 10 A ap kotin majani on irail: Waja kij, me komail pedelon oner ni im eu, komail mimieta, komail lao kowei jan waja o. 11 A waja eu, me kan kajamo o ron komail, komail jipede jan pwel ni na omial, ni omial ko jan, pwen kadeon on irail. 12 Irail ap kola o padapadaki me ren kalula. 13 Re pil kauje jan tewil toto o keie me jomau toto, kakela ir ada. 14 Erodej nanmarki maniada pwe mar a indandjili, a ap majani: lei loanej jaunpaptaj o, me mauredar jan ren me melar akan; iei i me a wia manaman pukat. 15 Akai inda, me i Eliaj; a akai, me i jaukop amen de amen me due jaukop akan. 16 Ni en Erodej maniada, a ap majani: loanej, me i lepuke jan mon a; ari, a mauredar. 17 Pwe pein Erodej me poron won, jaikidi loanej, o jaledi on nan imaten pweiki Erodiaj, en ri a ol Pilip a paud, pwe a id paude kida i. 18 Pwe loanej me kapun on Erodej: Me jota pun omui atia jan en ri omui ol a paud! 19 lei, me Erodiaj kailon kila i, ap men kamela i; ari, a jota kak. 20 Pwe Erodej laan loanej, pwe a aja, me i ol pun o jarauj amen, i ari tataakata i, ap peiki on o mamani pereneki. 21 Ari ran mau eu, ran en Erodej a ipwid, a ap kotin kamadipa a jaupedi ko,

o a jaumaj oko, o na me lapalap en wein Kalilaa kan. **22** Ari, nain Erodiaj jeripein ap kodo kakalek, kamakamait Erodej o me momod re a ko ni tepel. Nanmarki ap majani on jeripein o: Poeki re i meakot, me koe mauki; i pan ki on uk. **23** I ari kotin kaula: Meakot koe poeki re i, i pan ki on uk, lao lel apali en ai wei. **24** A ap pedoi wei indan in a: Da me i pan poeki? I ari inda: Mona en loanej jaunpaptaj o. **25** I ari puredo, madan don ren nanmarki o, poeki, inda: I men, komui en madan kotikido mona en loanej jaunpaptaj nan eu dal en! **26** Nanmarki ap topwaila kaualap, a pweki a kotin kaula o pweki ir, me ian i ni tepel ko a jota men kapapalawai. **27** Nanmarki o ap madan poronela jaunpei amen, majani, mona en wijkedo. **28** A ap kola, lepuke jan mona nan imaten, ap wa kodo mona o nan dal ap kion jeripein o ap kion in a. **29** A tounpadak kan lao ronadar, re ap kodo ale kalep a, nekitala nan joujou o. **30** Wanporon oko kapokon irai pena ren leujuj, potoan on i meakaroj, me re wia o me re kawewedar. **31** A ap kotin majani on irail: komail kelepe don jap tan; komol maj. Pwe me toto purepure ir; irail ari jota pijokki on mana. **32** Re ap takeda jop kelep kolan jap tan. **33** A mo toto kilan ar majalwei; me toto aja irail. Ir ari jalap jan kanim karoj audi mo a ap pokonn pena re a. **34** A leujuj lao keredi jan nan jop o, ap majani aramaj toto, ap kupura ir ala; pwe likamata irai jip, me jota jile parail. A ap kotin tapiada kawewe on irail me toto. **35** Wijja lao jautik penaer, japwilim a tounpadak kan ap poto don a, potoan on: Jap tan eu met, ap waja jautiker; **36** Re kotin kadar ir pajan; pwe re en paanewei jap koren kan o kijin kanim akan o pein netiada kan ar prot, pwe jota man ar tunole meakot. **37** A ap kotin jafen majani on irail: Komail katunole ir! Re ap potoan on i: Je en kola en netiada prot me denar riepuki, ap ki on irail ren tunole? **38** A ap kotin majani on irail: lopon en prot depa mi re omail? Kowei kalelapok! Re lao kalelepk, rap patoan: Me limau o mam riamen. **39** A majani on irail, re en wia pwini ir pajan, kamodan ir di on nan ra. **40** Re ap mondi ni pwin akai; wad epuki o limek ni pwin ko. **41** A ap kotikidar lopon en prot limau o mam riamen majandan nanlan laolaoki pwilitiki pajan o ari, kotiki on japwilim a tounpadak kan, pwe re en nek on irail. O mam riamen oko pil nene on irail karoj. **42** Irail karoj ari manaer o medier. **43** Rap deuk pena kopou ei jokriau maremor en kamadip o luan mam oko. **44** Irail me tunoler prot oko me o limekid. **45** I ari kotin madan pain japwilim a tounpadak kan, irail en ko on nin jop o, tion won Petjaida palio, pwe a pan kotin kadar pajan pokon o **46** A lao kotin kadar ir pajan, ap kotidalan nan nana eu, pwen laolao. **47** A lao jautik penaer, jop o mi nan ailep en jed. A a kotin kalakalapuk nan jap. **48** I ari majani arail wiawia roro, pwe me an maton irail. A nin joran a kota don irail, weid pon jed, a pan dauli ir wei. **49** Ari, ni arail kilan a kotin weweid pon jed, re kiki on, me ani amen. Re ap weriwer. **50** Pwe irail karoj kilan i, ap majapwekada i ari madan majani on irail, majani: Komail perenda! Nai met! Der majak! **51** I ari keredan pon jop o ap moledi. Re ap puriamui kila kaualap o ponepone kida. **52** Pwe re jota lamelame prot oko; pwe monion arail kakaluakalar. **53** Irail lao kotido, re ap inen don wein Kenejaret, ap kai on liman jap o. **54** Irail lao keredi jan nan jop o, re ap madan ajada i. **55** Re ap tan pajan waja karoj tapiada wa don i me jomau pon ro'rail waja re ron, me a kot ia. **56** O waja, me a kot ia, kijin

kanim laud akan de jap, re kin pwilikidi nani al akan me jomau kan, ap poekipoeki, pwe re en jair kailan japwilim a likau ta. Ari, me doke ko karoj ap kelailada.

7 PARIJAR akan o jaunkawewe kai ap pokon don re a, me kodo jan lerujalem. **2** Ni ar kilan japwilim a tounpadak kai kan proteki pa jamin, jo omiom, **3** Pwe Parijar o Juj akan jota kin mana, ma re jo omiom maj; pwe re wiawia padok en men kaua ko. **4** O ni ar kin puredo jan wajan net, re jota kin mana, ma re jo omiom maj o tiak to to, me re aledi, re kin wiawia: Widen dal titikit, dal laud, dal praj, o men momod. **5** Parijar o jaunkawewe ko ap kalelapok re a: Da me japwilim omui tounpadak kan jota wiaki padok en men kaua kan? A re manata prot jo omiom? **6** A kotin jafen majani on irail: Melel eta en lejaiaj a kopadar, me komail malaun akan, iduen a intimidi: Aramaj pukat kin kaka kin ia au arail a monion arail me doo jan ia. **7** Ari, me mal ar kaudok ia, pwe kujoned en aramaj eta, me re kin kaukawewe. **8** Pwe komail kin kajela kujoned en Kot, ap id wiawia padok en aramaj; iet widen dal laud o titikit ape; o pil aksai, me komail kin wiawia. **9** A ap kotin majani on ir, melel me komail kajela kujoned en Kot, pwe komail en awpaluela pein omail padok. **10** Pwe Mojej majani: Kakaki jam om o in om; o meamen me lalaue jam a de in a en kamela! **11** A komail kin inda, ma aramaj amen indai on jam de in a: Korpan (iet we we: Mairon eu), me koe men aneki jan ia, komail inda, me jota dip a. **12** Komail ari jola mueid on i, en wiai on jam a de in a meakot. **13** Ap kawe kila maj an en Kot omail padok, me komail pein wiada. O pil me toto me duo met, me komail kin wiawia. **14** Ni a kotin molipe pena pokon o re a, a kotin majani on irail: Komail karoj ron ia o weweki! **15** Jota meakot men likin aramaj, me pan ko on lole, kajaminela i. A meakan, me koda jan lole, iei eta, me kin kajaminela aramaj. **16** Meamen me jalona mia men ron, i en ron! **17** Ni a kotilon on nan im eu jan ren aramaj oko, japwilim a tounpadak kan ap kalelapok re a duen karajeraj o. **18** A ap kotin majani on irail: Da, komail me pil jo lolekon? Komail jota dedeki, me meakot men likin aramaj kin ko on lole, jota kak kajaminela? **19** Pwe a jota ko on nan monion; pwe nan kaped eta, ap pidok wei jan, koko jan meakaroj? **20** A ap kotin majani: Meakan me koda jan lol en aramaj, iei me kin kajaminela aramaj. **21** Pwe jan lol en aramaj, jan nan monion, lamelam jued kin tapida jan ia: Kamal, nenek, kamela aramaj. **22** Pirap, norok, jarjued, widin, poojued, lalaue, lemai, joukoti. **23** Mejued pukat karoj tapida jan lole, ap kajaminela aramaj. **24** I ari kotila jan waja o, kotilan wein Tiruj o Jidon, a lao kotilon on nan im eu, ap jota men, aramaj en aja i. Ari, a jota kak rirala. **25** Pwe li amen, me na jeripein nen jaut ti poa, madan ronada i, ap kodo dairukedi on ni uluwili a. **26** Li en Krik amen, kijan jap en Jiro-Penijia, potoan on, poekipoeki re a, en kauja jan na jerepein tewil o. **27** leujuj ap kotin majani on i: Jeri ko pan med maj. Pwe a jota mau, ale en jeri ar tuno prot, ap kajedi on ren kit. **28** A ap jafen potoan on i: Melel Main! Ari, kiti kin tunole maremor en jeri ar tunol prot pan tepel. **29** A ap kotin majani on i: Pweki en lokaia en, kowei! Tewil o ko janer ren noum jerepein o! **30** Ari, a kolan im a, a ap diarada, me tewil o ko janer, o na jeripein wonon nan deu a. **31** A lao pil kotin purela jan wein Tiruj o Jidon ap kota don ni le en Kalilaa, weidedo nan

wein Dekapolij. 32 Re ap wa don i jalonepon amen, me loton; irail ari poeki re a, en kotin pwil poa lim a. 33 I ari kotin ukala jan i ni pokon o, ap kilon on jondin lim a nan jalona o likidi jair lo a. 34 A ap majandan nanlan, aj mamarada, majani on i: Epata! (iet wewe: Wajok pajan). 35 Jalona ap madan wajok pajan o al en lo a lapwada. A ap lokaia mau. 36 I ari kalik irail edi re depa indai on meamen. A kainawpi irail; ari, re ap kalaudela ar kaloki jili. 37 Re puriamui kila kaulap, inda: Me mau, me a wia dar kan! Pwe a kakaronada me jalonepon, ap kalokaiada, me loton.

8 Ni ran oko pil pokon kalaimunia mia, ap iota me re tunole; a ap kotin molipedo japwilim a tounpadak kan, majani on irail: 2 I pokela pokon et, pwe re ieian ia ran jilu, ap iota ar tunol. 3 O ma I kadar ir won ni im ar dupok, re pan liponmaj nani al, pwe akai ir kodo jan waja doo. 4 A japwilim a tounpadak kan ap jaben fotoan on i: la waja, me amen pan kak ki jan ia prot, men kamedela pokon et nan jap tan et? 5 A ap kotin kainoma re irail: Prot depa mi re omal? Re ap jaben fotoan on: Me iju. 6 I ari kotin majani on pokon o, en mondi on nan pwel, ap kotikida lopon en prot iju, laolaoki, pilitiki pajan o ari, ap kotiki on japwilim a tounpadak kan, pwe ren nek. Irail ari nek on pokon o. 7 Kijin mam kai pil mia, i ari laolaoki o majani, ren pil neki on irail. 8 Irail ari mana o medier. Irail ap deuk pena kopou en maremor iju luan kamadip, 9 Me manaer me koren ion pakid. A ap kotin kadar ir pajan. 10 lo japwilim a tounpadak kan ap madan kotidan pon jop pot, kotelan nan wein Dalmanuta. 11 Parijar akai ap kodo, tapiada akamai on i, men kilan re a kilel jan nanlan, pwe re kajonejon i. 12 A ap kotin kaananala nan nen i, majani: Menda di wet nonki kilel eu? Melel I indai on komail: Jota kilel eu pan ko on di wet. 13 I ari kotila jan irail, pil pur on nin jop o, kotilan palio. 14 Irail ap monokela prot oko, men kapinwar arail, lopon prot ta ieu mimi re rail nin jop o. 15 I ari kapun on irail majani: Kalaka en Parijar ko ar kalap o on Erodej a kalap. 16 Irail ap lamelame nan pun irail: Jota atail prot oko. 17 Ni en leuju a kotin maniada, a majani on irail: Da me komail toutouki a iota kan omal prot? Komail jaikenta dedekila o weweki? Monion omal kapikapitakaita? 18 Maj omal mia, ap iota kilan; jalon omal mia, ap iota ron. O komail iota tamataman, 19 Ni ai pilinon me limekid lopon en prot limau o, kopou en maremor depa, me komail deukada? Re ap fotoan on i: Me ejokriau. 20 O iju nan pun en me pakid, kopou en maremor depa, me komail deukada? Re ap fotoan: Me iju. 21 A ap kotin kainoma re'rail: A da me komail iota dedeki? 22 A ap koti don Petjaida. Re ap wa don i majkun amen, poekipoeki en jair i. 23 A ap kotin ale pa en me majkun o kaluala jan ni kijin kanim o; A ap likidi on ni maj a o pwil poa lim a ko ap kainoma re a, ma a kilanada waja de jo? 24 I ari jarada fotoan: I kilan aramaj akan likamada tuka kai, me alialu jili. 25 A pil pwil pon maj a lim a ko, ap kajaradakeda. I ari kelailada ap kilanada mau. 26 A ap kotin kadaralan nin im a majani: Koe depa pur won ni kijin kanim o, o pil depa indai on meamen nin kanim o. 27 leuju i japwilim a tounpadak kan ap koteila nan kanim en Jajarea Pilipi ko. Ari, ni u kotikot kowei, ap kotin kainoima ren japwilim a tounpadak kan majani on irail: Ij me aramaj inda me Nai? 28 irail jaben i fotoan on: Ioanej jaunpaptaij; a akai inda, a akai, me Eliaj; a akai me

amen jan ren jaukop akan. 29 A ap kotin kainoma re irai: I A komail, ij me komail kin inda me nai? Petruj ap jaben patoan on i: Komui Krijtu! 30 I ari kotin kalik irail edi, re depa indai on meamen 31 A ap kotin tapiada kawewe kin irail, me Nain aramaj en kalokolok toto o jokonekonla pan jaumaj akan, o jamero lapalap akan, o jaunkawewe kan, o pan kamela, ap pan maureda murin ran jilu. 32 Majan wet a kotin majani janjal. Petruj ap ukada i tapiada kapun on i. 33 leuju ap kotin jaupeido aupwil jili pon japwilim a tounpadak kan, kapun on Petruj majani: Kola muri, Jatan! Pwe om lamalam kaidin en Kot, a en aramaj. 34 A kotin molipedo pokon o japwelim a tounpadak kan, a majani on irail: Meamen pan idauen ia, en tounmeteki pein i, ap wada a lopu, idauen ia. 35 Pwe meamen kanakanai mour i, pan pupe jan. A meamen kajela mauri pweki nai o ronamau, pan dorela i. 36 Pwe da me katepan aramaj a aneki jappa u, ap kajela maur? 37 O da me aramaj pan wiliankidi maur i? 38 Pwe meamen namenok kin ia o ai padak kan nan pun en di en kamal o jue wed, i me Nain aramaj pil pan ailaki, ni a pan kodo ni linan en Jam a ian tounlan jaraui kan.

9 A AP kotin majani on irail: Melel I indai on komail: Akai me ian mi met, iota pan mela, lao kilan wein Kot a kokido manaman. 2 Murin pon wonu pon leuju ap kotin ukada Petruj o lakopuj o Ioanej kalua ir dalan pon nana ileile eu, ir kalapuk. I ari kotin wukila mo'rail. 3 Japwilim a likau ko linalinala, puetepueteta jno. Jota jaunlopolop nan jappa kak kapuete puetetala dueta. 4 Eliaj i Mojej ap pwara don ir, ari, ira o leuju ap mamajan pena. 5 Petruj ap jaben fotoan on leuju: Rapi, me mau on kitail en kotikot met. Kitail en kauada kijin im jilikij: Tanpaj ar, o en Mojej o en Eliaj. 6 Pwe a jaja, da me a pan inda, pwe re majapwekada. 7 Pali en dapok pali ap kadupwal irail edi; o nil eu peidido jan nan dapok o: I met nai ol kompok! Komail ron il! 8 Ari, re jaliokeda, jolar amen me re kilan, leuju ta, me kotikot re'rail. 9 Ari, ni arail kotikot kotido jan nin nana o, a kotin kalik irail edi, re depa indai on meamen, me re kilan ko, lao Nain aramaj mauredar jan ren me melar akan. 10 Re ap edie pena majan pot et nan pun ar, ap peipeidokki pena, da wewe en maureda jan ren me melar akan? 11 Irail ap peidok re a fotoan on: Da me jaunkawewe kan indaki, Eliaj pan pwarado maj? 12 I ari kotin jaben, majani on irail: Melel Eliaj kodo maj, kamauiada meakan. O iaduen intinidi duen Nain aramaj? Me pan kolokolok toto o jokonekon. 13 A I indai on komail, Eliaj pwarer, o re wiai on i, me re mauki duen a intinidi due. 14 A lao kota don tounpadak kan, a majani pokon kalaimunia eu kapil ir pena o jaunkawewe kan peipeidok re irail. 15 Ni ar kilanadar i, pokon o ap puriamui la tanado ranamau on i. 16 A ap kotin kainoma re irail: peidok da kai, me komail idedok re'rail? 17 Amen toun pokon o jaben i fotoan on: Jaunpadak, i fotoan don komui nai putak o, me nen loton mi poa. 18 Ari, waja karoj me a kin tiada poa, a kin kapururada; a ap kin pudopud o katekatete ni o tonetonela. I fotoan on japwilim omui tounpadak kan, pwe re en kauja jan i, ari, re iota kak. 19 A ap kotin jaben irail majani: Di wet meid jopojon. Ia arain ai pan mimi re omal, ia arain ai pan kokoa komail? Wadoniai! 20 Irail ap fotoan on i. Ni a kotin majani i, nen o ap madan kupururada i; a ap pupedi on nan pwel, wia pudopud taputapur jili. 21 A ap kainoma ren

jam a: I me a arain me kot et a lel? A ap potoan on: Jan ni a jeri. **22** Pan me toto a kin kajedi on i nan iai o nan pil, pwen kamela i. Ari, ma re kotin kak on, re kotin kupura kit ala jauaja kit! **23** lejup ap kotin majani on i: Ma koe me pojon; meakaroj me kak ren me pojon. **24** Madan jam en kijin jeri ap weriwer, janejan, potoan: Main, i pojon. Kom kotin katinaiada jan ai jopojon. **25** Ni en lejup a kotin majani ar tanetan pena, a ap anianiada nen jaut o kotin majani on nen loton o jalonepon: I indai on uk, koieido jan lole! Koe depa pure won i! **26** A ap weriwer, kapururada kaualap, ap koiei jan. I ari likamata a melar. Akai ap inda, a melar. **27** lejup ap kotin ale pa a kauada, i ari uda. **28** Ni a koti don ni im o, jpwilim a tounpadak kan ap okiok peidok re a potoan on: Da me je jota kak kaujeki jan? **29** A ap kotin majani on irail: Jon wet jota kin koki jan meakot kapakap o kaijejol eta. **30** Re ap kotila jan waja o, weidala nan Katilaa. A jota men, meamen en aja. **31** Pwe a men kotin kawewe on jpwilim a tounpadak kan ap majani on irail: Nain aramaj pan panalan ni pa en aramaj. Irail pan kamela i a murin a kamela a pan maureda murin ran kajilu. **32** A irail jota dedeki majan o; a re majak kalelapok re a. **33** A ap koti don Kapernaum; ni a kotikot nan im o a ap kotin kainoma re'rail: Da me komail akakamaiki nani al o? **34** Irail ari nenenla, pwe re akakamaiki nani al o, jj me pan laud re'rail. **35** I ari kotin, molipedo ekriamen oko, ap majani on irail: Meamen men moa, a en mi muri o papa on karoj. **36** I ari kotin ale kijin jeri amen, kotitidi on nan pun arail: A lau palodi i ap majani on irail. **37** Meamen me apwali amen jan ren kijin jeri pukat ni ad ai, a pil apwali ia. A me apwali ia, kaidik nai, me a apwali, a inn kadar ia do. **38** Ioanej ap jaben i, potoan on: Jaunpadak, je kilan amen, me kakauj tewil akan ni mar omui, a ap jota kin ian kit. Kit ari inapiedi, pweki a kaidin kij at. **39** lejup ap kotin majani: Der inapiedi! Pwe meamen me via manaman ni ad ai, jota pan kak en lalaue ia. **40** Pwe meamen jota u on kitial, i kijan atail pali. **41** Pwe meamen, me pan ki on komail dal en pil eu ni ad ai, pweki omal kijan Krijtuj, melel I indai on komail, katin i jota pan jalon jan. **42** O meamen, me kamakar amen ir me tikistik, me pojon ia, a mau on takai en ir plaua eu en paudoki on ni tapin wor a; a ap lokidokila nan madau. **43** Ma apali en pa om kamakar uk, lopuke jan! A mau on uk, ko on maur, ni om danidan jan om pa pokon mia, ap ko on nan pweleko, nan kijiniae jokun. (**Geenna g1067**) **44** Waja ar muaj jota kin mela o kijiniae jota kin kunla. **45** O ma apali en na om kamakar uk, lepuka jan! A mau on uk, ko on mau ni om jikililik jan om pat en na pokon mia, ap lokidokila nan pweleko, nan kijiniae jokun. (**Geenna g1067**) **46** Waja ar muaj jota kin mela o kijiniae jota kin kunla. **47** Ma apali maj om kamakar uk, kapida jan! Me mau on uk, maj pali pedelon on nan wein Kot jan maj unjok lokidokila nan kijiniae en pweleko. (**Geenna g1067**) **48** Waja ar muaj jota kin mela, o kijiniae jota kin kunla. **49** Pwe amen amen pan joleki kijiniae, dueta mairon karoj kin joleki jol. **50** Me mau jol. A ma jola nam en jol, nam a pan ko jan ia? Jol en mi re omal o komail popol pena!

10 IEJJUJ ap kotila jan waja o, koti don wein Iudaa, palila jan lordan. Aramaj ap pil pokon don re a. A ap pil pur on padak kin ir, due me a kin wiawia. **2** Parijar kai ap kodo peipeidok re a: Me pun, ol en mueli jan a paud? Irail ari kajonejon i. **3** A ap kotin jaben majani on irail: Da me Mojek majani on

komail? **4** Re ap jaben: Mojek mueidea kijin likau en kamueit en wiaui, ap mueli jan. **5** lejup ap kotin jaben majani on irail: pweki omal kapitakai, me a intine kida kujoned wet. **6** A nin tapin jappa a wiauiata: Kot a kotin wia ira da ol o li. **7** I me aramaj amen pan pededi jam a in a, pat on eta a paud. **8** Ira ari pan uduk eta eu, ira joer riamen, a uduk eta eu. **9** Ari, meakot Kot kapad penaer, aramaj der kamueit pajan! **10** Nan im o jpwilim a tounpadak kan pur on kalelapok re a due. **11** I ari kotin majani on irail: Meamen, me mueli jan a paud li, ap ale amen, a kamal i. **12** O ma li amen mueli jan a paud, ap ale amen, a kin kamal. **13** Re ap poto don re a kijin jeri kai, pwen kotin jair ir. Tounpadak kan ap kapoui irail me wado ko. **14** Ni en lejup a kotin majani, a ap kotin juede kida, ap majani on irail: Mueid on kijin jeri akan, en ko don re i. Der kalik irail edi! Pwe iei jon en, me udan wein Kot. **15** Melel I indai on komall, meamen, me jota ale wein Kot rajon kijin jeri men, a jota pan pedelon on lole. **16** A kotin palo irail edi, pwil po'rail lim a ko, kapai irail ada. **17** Ni a kotiielan nani al o, meamen ap tan don i, kelepukedi, kalelapok re a: Jaunpadak mau, da me i en wia, pwe i en joki maur joutuk? (**aiōnios g166**) **18** lejup ap kotin majani on i: Da me koe indaki, me I mau? Jota meamen me mau, Kot eta. **19** Koe kin aja kujoned akan: koe der kamal! Koe der kamela! Koe der pirap! Koe der kinakine mal! Koe der morjued! Wauneki jam om o in Om! **20** A ap jaben potoan on i: Jaunpadak, mepukat i kin wiawiada jan ni ai tikistik kokodo. **21** lejup ap kotin mamajani i o kupura, ap majani on i: Me takij me lua, kowei, netikila meakaroj, me koe aneki, ki on me jamama kan; om pai ap pan mi nanlan; ap kodo, ale om lopu idauen ia! **22** I ari patau kila majan pot et, kokola injenjued, pwe a kapwa me toto. **23** lejup ap kotin aupwili jili, ap majani on jpwilim a tounpadak kan: Meid apwali on me kapwapwa, en pedelon on nan wein Kot. **24** Tounpadak kan ap puriamui kila a majan oko. lejup ap pil kotin jaben majani on irail: Jeri ko! Meid apwali on irail, me keleki kapwa, en pedelon on nan Wein Kot. **25** Me manai on kamel en tilon nan por en dikok, jan me kapwapwa en ko on nan wein Kot. **26** Irail ari waponda kaualap, indinda nan pun arail: A ij me kak kamaurela? **27** lejup ap kotin mamajani won irail majani: A jo kak pan aramaj, a kaidin pan Kot; pwe ren Kot meakaroj me kak. **28** Petruj ap tapiada potoan on: Re majani, je likidmaluela meakaroj, ap idedauen komui jili. **29** lejup ap kotin jaben majani! Melel I indai on komail: Jota meamen, me likidmaluela im, de ri a ol, de li akan, de jam, de in, de a paud, de jeri ko, de jep wеki nai o ronamau, **30** Me jo pan id aneki pan me epuki anjau wet im, o ri a ol, o li akan, o nono, o jeriko, o jep, ianaki kamekam, o maur joutuk nan mueli kokodo. (**aiōn g165, aiōnios g166**) **31** A me toto men moa, pan men murla, o men mur pan moala. **32** Ni arail kotikot kodalan Ierualem, lejup me kotin tion mo'rail; a irail puriamui kila, idedauen wapon. A ap kotin ale ekriamen oko, ap kotin tapiada majani on irail, me pan wiaui on i ko: **33** Kilan, kitail kodalan Ierualem. Nain aramaj pan panalan jamero lapalap o jaunkawewe kan; re ap pan kadeikada, en kamela, ap id kilan ren me kijan men liki kan. **34** Re ap pan kapikapit i, o woki, o kondipi, o kamela. A ap pan maureda murin ran jili. **35** Iakopuj i loanej nain Jepedauj akan potodo, potoan on i: Jaunpadak, je men, komui en kotin wiai on kit meakot, me

je mauki. **36** A ap kotin majani on ira: Da me koma mauki, I en wiai on koma? **37** Ira ap potoan on i: Re kotin in mueid on kit, amen kit en mod pali maun omui, a amen pali lmain nan omui linan. **38** A lejuj kotin majani on ira: Koma jaja, me koma poekipoeki en. Koma pan kak nim dal, me I nim, de paptaijeki paptaij me I paptaijeki? **39** Ira ap potoan on i: Je kak. lejuj ap kotin majani on ira: Ei, koma pan nim dal me I nim, paptaijeki paptaij, me I paptaijeki. **40** A mod pali maun i o pali main i, I jota kak mueid on; pwe on irail eta, me a onop on. **41** Ni en ek oko ar ronada, re ap juedekida lakopuj i loanej. **42** lejuj lao molipe ir do, ap kotin majani on irail: Komail aja duen jaupeidi en wei pokon ar kin poe irail edi o ar jaumaj akan kin manaman on ir. **43** Ari, due met jota pan wiaui nan pun omaile. A me men laud nan pun omaile, a en omaile papa. **44** Meamen re omaile, me men jaumaj, en ladu en karujiua. **45** Pwe pil Nain aramaj jota kotido, pwe en papa i, a pwen papa on irail, kida maur i wiliandi me toto. **46** Irail ap ko don leriko. Ari, ni i o japwilim a tounpadak kan o pokon kalaimun kotiee jan leriko, Partimauj majkun, nain Timauj, momod liman al o, wia poekipoeki. **47** A ni a ronada, me ieji lejuj en Najaret, a ap weriweri indada: lejuj, japwilim en Dawid, kupura ia! **48** Me toto ap kidaue, pwen nenerla. Ari, a ap kalaudela a weriweri: Japwilim en Dawid kupura ia! **49** lejuj ari kotin udi, majani en peekek kodo. Ir ari ekeredo ol majkun o indai on i: Injenemau, uda! A kotin molipe uk! **50** I ari kajola a likau madan uda ap poto don lejuj. **51** lejuj ap kotin jaben majani on i: Da me koe mauki, I en wiai on uk? Me majkun o ap potoan on: Rapuni, i men potoan kilan waja. **52** lejuj ap kotin majani on i: Ukkewei! om pojone me kakelail uk ada. I ari madan kilanada waja, ap idauen la lejuj.

11 Ni arail koren ion lerujalem, kokolan Petpake o Petanien impan dol Oliwe, a ap kotin poronela japwilim a tounpadak riamen. **2** Majani on ira: Koma ko on nan kijin kanim en, me palilan komail. Ari, ni oma pedelon on lole, koma pan madan diar ejel pul amen a janjal, me aramaj amen kaikenta dake. Lapwada i o kaluado met! **3** A ma meamen indai on koma: Da me koma wiaki met? A koma jaben: Kaun o men en upa. Ari, a pan madanada kadarado. **4** Ira ari kola, diar ejel pul o, a janjal likin im o nan au en al riau; ira ap lapwada. **5** Akai ir u waja o indai on ira: Da me koma lapwakida ejel pul en? **6** Ira ari jaben kin irail, me lejuj majani on ira. Irail ari kadar on ira. **7** Ira ari potoan don ejel pul o ren lejuj, pwilidi on ar likau ko poa. I ari kaipokedi on poa, **8** Me toto perokida jan ar likau nani al, akai paledi ran tuka, irepakidi nani al o. **9** Irail me tion o me idauen ap nijinji, inda: Ojiana! Meid iajunai me kotikido ni mar en Kaun! **10** Meid pai wei kokodo, en jam atail Dawid! Ojiana nanlan! **11** A ap kitolon on lerujalem o im en kaudok. A lao kotin mamajani jili meakan, a ap kotilon Petanien pwe a waja ponier, ianaki eikriamen. **12** Pweidi jonada, irail ap kotin puredo jan Petanien. A ap kotin men konotada. **13** A lao kotin majani tuka pik apot jan waja doo, ta mia. A ap koti don, ma a jo pan diar meakot ia. Ni a lel don, a ap kotin diarada ta eta, pwe jaiken ta anjau en pik. **14** I ap kotin jaben majani on i: Jota meamen pan kan jan uk wan tuka kokolata. A japwilim a tounpadak kan ron. (*aīōn g165*) **15** Irail ap koti don lerujalem. lejuj lao kotilon on nan im en kaudok, a ap kotin tapiada kaje jan irail, me netinet nan im en kaudok,

ap wukidedi en jaun kawil moni ko ar tepel o en men netin muroi ko ar men momod. **16** Ap jola mueid on meamen, en wala dal eu nan im en kaudok. **17** I ari kotin kawewe majani on irail: A jo intinidi, me im ai adaneki, im en kapakap on toun jappa karoj? A komail wia kila deun men pirap! **18** Jamero laplap akan o jaun kawewe kan ronada, ap lamelame duen ar pan kamela i, pwe re majak i, pwe aramaj karoj puriamuiki a padak. **19** Ni a jautik pena, a ap kotieila jan kanim o. **20** Ni manjan, ni arail kotikot kowei, re ap majaniada tuka pik o a monedar jan nin tapi. **21** Petruj ap katamaneki potoan on i: Rapi, re kotin majani tuka, me re kotin kariala o a monelar. **22** lejuj ap kotin jaben majani on irail: Komail pojon Kot! **23** Pwe melel, I indai on komail, ma meamen pan indai on nana wet: Mokidewei lokidokila nan madau! Ap jota peikajal nan monion i, a pojone me meako, me a inda, pan pwaide, a pan wiaui on, me a inda. **24** lei me I indaki on komail: Meakaroj, me komail inon ion ni omaile kapakap, kamelele, me komail pan ale, a ap pan pwai don komail. **25** Ari, ni omaile kapakap maki on, ma kajuede kai mi re omaile on amen, pwe Jam omaile, me kotikot nanlan, en pil makeki omaile japon kan. **26** A ma komail jota mak, Jam omaile, me kotikot nanlan, jota pil pan makeki on komail omaile japon kan. **27** Re ap pil pure don lerujalem. Ni a kotikot jili nan im en kaudok o, jamero laplap akan, o jaunkawewe kan, o jaumaj akan ko don re a. **28** Ap potoan on: Manaman en ij, me komui wiawiaki mepukat? O ij me kiwei manaman om, en wiawia mepukat? **29** lejuj ap kotin jaben majani on irail: I pan pil idok peidok eu re omaile. Komail japon ia, I ap pan id indai on komail, manaman en ij, me I wiaki mepukat. **30** En loanej a paptaij, men nanlan de me ren aramaj? Jaben ia! **31** Irail ap lamelame nan pun arail inda: Ma kitail inda, men nanlan, a pan majani: Da me komail jo kameleleki? **32** A ma kitail inda, me ren aramaj irail majak pokon o, pwe irail karoj lamelame, me loanej jaukop melel amen. **33** Re ap jaben potoan on lejuj: Je jaja. lejuj ap kotin majani on irail: I jota pil pan indai on komail, man en ij me I wiaki mepukat.

12 A AP kotin tapiada padaki irail ni karajeraj akan: Aramaj amen me padukedi mat en krep eu o kele pena, ap weirada deun wunit krep eu, o kauada im en jilajil eu, ap mueidalan jaumat akai, ap momaitelan nan wai. **2** Kadekadeo anjaun rak, a ap kadaralan jaumat oko ladu amen, pwen ale ren jaumat oko kijan wan matuel o. **3** Re ap jaikidi, kame o ari, kadarala kaip. **4** A ap pil kadaralan irail amen ladu, re ap kate, pwalan on mona, ap kadarala i kajaroela. **5** A ap pil kadarala amen; re ap kamela; pil me toto re woki akai, a re kamela akai. **6** Ari, na ieroy eu, me a pokepoke, i me a kadarala ikmuri, a majani: Re pan wauneki nai ol. **7** A jaumat pukat inda pena nan pun arail: Jeri en jojo met; na, kitail en kamela! Ari, kitail ap pan id aneki jojo o; **8** Re ap ale, kamela, kajewei jan nan mat en krep. **9** Ari, da me jaumaj en mat o pan wia? A pan kodo, kamela jaumat oko; a ap pan mueid on akai matuel o. **10** Komail jota wadoker kijin likau et: Takai, me jauje kan kajapokelar ap id wialar takai en pukakaim? **11** Mepukat wiawier ren Kaun o, men kapuriumai patail. **12** Irail ari jojon pwen jaikidi i, a re majak aramaj akan, pwe re aja, me a karajeraje kin irail. Irail ari kokola jan re a. **13** Irail ap kadaralan re a Parijar o ian en Erodej akai, pwen kajapune i jan ni a majan. **14** Ari, ni ar

kodo, re fotoan on i: Jaunpadak, je aja, me komui me melel o jota injenoki meamen. Pwe komui jota lipilipil maj en aramaj, a kom kaukawewe al en Kot ni me pun. Me pun, en nopweiki moni on nanmarki de jo? Je en kida, de je ender kida? **15** A a kotin mani ar malaun majani on irail: Menda komail jonejon ia? Wa don ia eu denar en, pwe I en kilan. **16** Iraip ap wado. A ap kotin majani on irail: Mom o intin en ij met akan? Iraip fotoan on i: En nanmarki. **17** leuju ap kotin jaben, majani on irail: Ari, komail ki on nanmarki me nain nanmarki, o on Kot me jpwilim en Kot. Re ap puriamui kila i. **18** Jadujar akai ap ko don re a, me kin inda me dene jota me pan maureda jan mela. Re ap peidok re a indada: **19** Jaunpadak, Mojej intine don kit er, ma ri en ol amen mela, kidi a paud, jota na jeri ko, a ri a ol ap pan id ale a paud, pwen wiada kadaudok a on ri a ol o. **20** Ari pirien, ol ijimen mia. Men maj re'rail paude kida li amen ap melar, jota kadaudok a. **21** Men muri ap id ale, ap melar, pil jota kadaudok a. A kajilimen pil dueta. **22** A irail ijimen oko paude kida i, jota kadaudok a. Ari, murin karoj li o ari pil melar. **23** Ran en iajada ni ai pan maureda, ij me pan paudeki i re'rail, pwe irail ijimen oko paude kier i? **24** leuju ap kotin jaben, majani on irail: Omail jota lelapokki kijin likau kan o rojon en Kot, kaidik iei me kareda omai jaj kida? **25** Pwe irail pan lao maureda jan ren me melar akan, re jola pan papaud de kapapaud. A re pan duela tounlan kan me mimi nanlan. **26** Ari, duen me melar akan ar pan maureda, komail jota wadoker nan puk en Mojej, duen Kot a kotin majani on i nan wel en tuka o: Nai Kot en Apraain, o Kot en Ijaak, o Kot en Iakop! **27** Kaidin i Kot en me melar akan, pwe Kot en memaureta! lei, me komail jaj kida kaualap. **28** Ari, amen ren jaunkawewe kan ap potodo, me roner duen ar kapakaparok pena, ap kajauiaida, me a pajapen me inen, ap idok re a: la mo en kujioned karoj? **29** leuju ari majani on i: let mo en kujioned akan: Ron Irael! Kaun patail Kot me Kaun me ta men. **30** Ari, koe en poke ki on Kaun, om Kot, monion om unjok, o nen om unjok, o om lamelam unjok, o om kel unjok! lei met me mo en kujioned akan. **31** A kariau me dueta. let et: Koe en pok on men imp om due pein koe! Jota eu kujioned me lapajan mepukat. **32** Jaunkawewe ap fotoan on i: Me mau Jaunpadak! Melel me kom majani en! Pwe i me ta men, a jota pil amen, pwe i otal. **33** O poke ki on i monion unjok, o lamelam unjok, o nen unjok, o kel unjok, o pok, on men impa due pein i, mau jan mairon ijj i o mairon tei kan. **34** Ni en leuju a kotin majani a pajapen a inen, a ap majani on i: Kom jota doo jan wein Kot. Ari, ap jolar, me men pil idok re a meakot. **35** leuju ap pil kotin jaben majani ni a kotin kaukawewe nan im en kaudok o: Da me jaunkawewe kan indaki, me Krijtuj nain Dawid? **36** Pwe pein Dawid majaniki ren Nen jaraui: Kaun o kotin majani on ai Kaun: Kom kotidi on pali maun i, lao wia kida wutipan aluwilu omui om imwintiti kan! **37** Ari, Dawid pein kaadaneki I Kaun; a daduen a wia na? Aramaj akan ap mauli a padak. **38** A ap kotin majani on irail ni a padak: Kalaka jaunkawewe kan, me mauli mi nan likau reirei o men, re en ranmaui ir nan wajan net. **39** O men mod leppantam nan jinakoke kan o kamadip. **40** O noper jan li odi im ar, ap liliajoj kapakap reirei. Iraip pan lodi on kadeik lapalap. **41** leuju ap kotikot jal on deun moni en mairon, ap mamajani, en aramaj ar kajedi on moni nan deu o. A me toto, me kapwapwa, kajedi

on me toto. **42** Li odi jamama ap kodo o kajedi on kijin moni riakij, me wiada kwadrang eu. **43** A ap kotin molipedo jpwilim a tounpadak kan, majani on ir: Melel I indai on komail, me liodi jamama men et kajedi on me laude jan irail karoj, me pil kajedi on nan deun moni o. **44** Pwe karoj kajedi on jan ni ar pai. A i me kajedi on jan ni a jamama, karoj me a, i eta a mana.

13 NI a kotieila jan ni im en kaudok, amen jpwilim a tounpadak kan fotoan on i: Jaunpadak, kom kotin majani takai o im pukat! **2** A leuju kotin jaben, majani on i: Koe kilekil im kalaimun pukat? Jota takai eu pan mi pon eu, me jo pan lokidoki jan. **3** Ari, ni a kotikot pon dol Oliwe jal don im en kaudok, Petruj, o Iakopuj, o loanej, o Andreaj, re ap kelep fotoan on i: **4** Re kotin majani on kit, iad mepukat pan wiaui o da pan kadapakilene en mepukat karoj a pan pwaide? **5** leuju ap kotin japew irail majani: Kalaka, pwe meamen de kotaue komail! **6** Pwe me toto pan kodo ni ad ai, inda: Nai i. Re ap pan kotaueda me toto. **7** O ni omair pan ron mauin o ron en mauin, komail depa majak! Pwe mepukat udan wiaui; a jaikenta imwi. **8** Pwe wei eu pan u on eu wei o pil wei en nanmarki ko, o jape rerer pan wiaui jili, o lek, o injenjued, mepukat kamoe en patau. **9** A komail kalaka pein komail! Pwe re pan pan komail la on kapun o jinakoke kan; o komail pan kamekame o wijike don mon monjap o nanmarki kan pweki nai, pwen kadede on irail. **10** O ronamau en kaloki on maj nan jape karoj. **11** A ni arail wa komail la o panla komail, der lamelame maj, me komail pan inda, pil der madamadaua maj. A iei me o, me pan ko on komail ni klok ota, I me komail en inda! Pwe kaidin komail me lokaia a Nen jaraui. **12** Pwe ol pan panala ri a ol, pwen kamela; o jam na jeri, o jeri ko pan u on jam, in, o pan kare on ir, en kamela. **13** Komail ap pan kaliwariwarla pan aramaj karoj pweki ad ai. A me dadaurata lao imwi lei, a pan dorela. **14** Ni omair kilan wiawi jueed ni kao lapalap, me a pan wiaui waja, me a jo kon on meamen wudok a en dedeki me mimi ludaa, re en jopo won nan nana ko. **15** O me mi pon im, depa ko dido nan im; a depa pil pedelon on Iole, pwen ki jan meakot. **16** O me mi nan jape, depa japealedo ale a likau. **17** A pan non jueed on me lijean o on ir, me kadiidi ni ran oko. **18** Komail kapakapeki, pwe omair japolia de wiaui ni anjau en pou. **19** Pwe ni ran oko kainjenjued pan wiaui, me jota due jan ni tapin jappa, ni en Kot a kotin wiada kokoko kokolata. **20** Ma Kaun o jota kotin kamotola ran oko, jota uduk, me pan dorela. A pweki me pilipildar akan, me a kotin piladar, iei me a kotin kamoto kila ran oko. **21** Ma meamen indai on komail ni anjau o: Kilan, iet et Krijtuj! De ionen! Der kamelele. **22** Pwe Krijtuj likam o jaukop likam akai pan koda o re pan kajaleda kiel o manaman, pwen pil kotaue ir, me pilipildar akan ma re kak on. **23** Komail ari kalaka! Pwe I kop on komail er meakaroj! **24** Ari, ni ran oko murin kain injenjued katipin pan rotala maram pan jolar linan. **25** O uju en lan pan pupedi o kelail en lan akan pan mokimokid. **26** Ari, re ap pan kilan Nain aramaj pan kotikot kodo nan dapok ni a rojon melel o ni a linan. **27** A ap pan kadar pajan na tounlan kan, kapokon pena jan pali en lan paieu jpwilim a pil pildar akan, jan imwin jappa lei imwin lan. **28** Komail en aja karajraj en tuka pik. Ni ra kan ar porj o pepe pwarado, komail kin aja, me rak korenier. **29** O pil komail; ni omair kilan wiavia

pukat a pan pwaida, komail en aja, me a korendor, a mier pan wanim. 30 Melel, I indai on komail: Di wet jota pan imwijkela, lao wiawia pukat pwaida. 31 Lan o jappa pan joredi, a ai majan jota pan joredi. 32 A duen ran o klok jota amen me aja. Tounlan kan, me mi lan, pil jota aja; Na pil jo, Jam eta. 33 Komail kalaka! Majamajan o kapakap! Pwe komail jaja anjau o! 34 Due aramaj amen, me wia jailok doo, me kidi im a, ap ki on manaman ren a ladu kan, pil ki on karoj ar dodok, ap pil majani on jilepan wanim o, en majmajan. 35 lei me komail en majamajaneki, pwe komail jaja anjau, jaumaj en im o a purodo, ma jautik, de ailep en pon, de ni malek kakorot, de ni manjan. 36 Pwe a depa madanedo, diarada omail mamair. 37 O me I indai on komail, I pil indai on karoj, majamajan!

14 KADEXADEO pon ria pon mon paja o kamadip en prot,

jomut, Jamero lapalap akan n jaunkawewe kan jojon duen widinadi i kamatala. 2 Pwe irail inda: lermen ni ran en kamadip, pwe de kamoroada aramaj akan. 3 Ari, ni a kotikot Petanien nan im en Jimon tuketuk, ni a kotin kaipokedi ni tepel, li amen ap potodo, wa kijin kopa ala pajta audaud en men kei, inen en pil en narde, me kajampwal. A ap kawela kopa o keiedi on tapwi. 4 Akai re irail ap jueudeki, monemoneloleki: Menda men kei wet ola mal? 5 Pwe a pan netila kareda laude jan denar jilipuki, ap pan ko on me jamama. Re ap lipelipanede li o. 6 lejup ap kotin majani: Komail ko jan! Menda komail kainjenjued i? Dok mau on ia, me a wiada et. 7 Pwe jamama kin mi re omail anjau karoj. Ari, anjau me komail mauki, komail kak kadek on. A nai jota kin ieian komail anjau karoj. 8 A wiaer me a kak on. A kanopeder a keie war ai ni jaredi. 9 Melel I indai on komail: Waja karoj me ronamau wet pan kalok ia panada jappa u, re pil pan lokolokaia duen me a wiadar, pwen katamanya. 10 ludaj lkjariot, amen ekriamen oko, ap kolan ren jamero lapalap akan, pwen pan on irail i. 11 Irail lao ron, re ap peren kida, ap inauki, me re pan ki on moni. I ari jon duen a pan monai on en panala i, 12 Ni kiaeun ran en prot jomut, ni ar kin kamela jippul en paja, jpwilim a tounpadak kan ap fotoan on i: la waja re kotin men, jen potolan kaonopada, pwe re en kotin konot paja? 13 A ap kotin poronela jpwilim a tounpadak riamen majani on ira: Koma ko on nan kanim o; aramaj amen ap pan tu on komail, wa men deun pil eu. Idauen i! 14 Waja a pan pedelon on, koma indai on kaun en im: Jaunpadak o majani, ia pera en men kairu kan, waja me I pan tunole paja ia ian ai tounpadak kan? 15 A ap pan kajale on koma pera laud poa kajonjoner o onoper. lei waja koma onop on kitail. 16 Jpwilim a tounpadak kan ap kola, lei don kanim o, o diaradar duen me a kotin majani on ira ko; ira ari kaonopada paja. 17 A lao jautik penaer, a ap kotido ian ekriamen ko. 18 A ni arail kotidi ni tepel konokonot, lejup ap kotin majani: Melel I indai on komail, amen komail me ian ia manamana et, pan pan ia la. 19 Re ap tapiada injenola ap fotoan on i amen amen: Nai i? A pil amen inda: Nai i? 20 A ap kotin jaben majani on irail: Amen ekriamen oko me ian ia kadukadu nan dal et. 21 Ari jo, Nain aramaj kokola duen a intinidi on er; o non juede on aramaj o, me Nain aramaj panpanala re a. Me mau on, ma aramaj men et jota ipwid. 22 Ari, ni arail konokonot, lejup ap kotikida prot o laolaoki, ap pilitiki pajan kotiki on irail majani: Ale, tunole! War ai metet, 23 A ap kotikida dal o murin a kotin laolaoki; a ap kotiki

on irail; irail karoj ap nim. 24 A ap kotin majani on irail: Nt' ai metet, ntan inau kap, me kapwilipwilikidi me toto. 25 Melel I indai on komail, I jolar pan nim jan wan wain, lao ran en ai pil pan nim nan wein Kot. 26 Murin arail kauleki kaul pot, re ap kotilan dol Oliwe. 27 lejup ap kotin majani on irail: Komail karoj pan makarada; pwe a intinidi: I pan kame jilepa, ari pwin jip ap pan mui pajan. 28 A murin ai pan maurla, I pan tion wei mo'mail ow Kalilaa. 29 A Petruj fotoan on i: Karujia pan makar kila, a nai jo. 30 lejup ap kotin majani on i Melel I indai on uk, ran wet, ponpon wet, mon malek a pan kakorot pan riapak, koe pan kamam kin ia pan jilipak. 31 I ari kalaudela a jaben: Ma I ian komui mataha i jota pan man kamam kin komui. Irail karoj pil inda dueta. 32 Irail ap kotilan waja, me ad a Ketjemane, a ap kotin majani on jpwilim a tounpadak kan: Komail mondi on met, ni ai pan via kapakap. 33 A ap kotin ukada Pelrnj, ti lakopuj, o loanej, ap knlln laualoda kaualap o pataulu, 34 A ap kotin majani on irail Nen i ap injenjuedela kaualap on mela. Komail mimi met o majamajan. 35 A ap kotila ekij, ap pupedi on nan pwel, ap laolaoki, ma a kak auer en dauliela. 36 A ap kotin majani: Apa Jam ai, meakaroj me kak pa omui! Kotikiwei jan ia dal wet! Ari jo, kaidik me I men, a me komui men. 37 I ari kotido diar ir maimair, ap kotin majani on Petruj: Jimon koe men mair, koe jota kak majamajan auer eu?! 38 Komail majamajan o kapakap, pwe komail de ko on nan jonojon. Nen me okok, a uduk me luet. 39 A ap pil kotila o laolao pil majani majan ko ota. 40 A ni a kotin japaledo, pil diar ar mamair, pwe majorail me toutou; irail jaja, me re en jabenki. 41 A ap kotido ni kajilepak, majani on irail: Komail kananata omair mair en o kamola? Arier, auer leler! Kilan, Nain aramaj panpanalaner ni pa en me dipan akan! 42 Paurida! Kitail kokola! Kilan, me pan ia la me korendor. 43 Madan ni a kotin mamajan, ari, ludaj kodo, amen ekriamen oko; pokon kalaimunia eu ian, wado kodlaj o jokon, kodo jan ren jamero lapalap akan o jaunkawewe kan o jaumaj akan. 44 A me panala i, ki on irail kilel eu inda: Meamen i metik, iei i. Ale, kaluewei, kanai on! 45 A pwarado eta ap madan inen don lejup inda: Rapi, Rapi, ap metik i. 46 Irail ari por pena on ale. 47 Amen ir, me u waja o, ujada na kodlaj, ap pale ladu en jamero lapalap amen, ap lepuka jan jalon a. 48 lejup ap kotin jaben majani on irail: Komail ko don ia due lipirap amen, wado kodlaj o jokon, pwen koledi ia. 49 I kin ieian komail ta ran karoj nan im en kaudok o kaukawewe. A komail jota ale ia. A pwe kijin likau kan en punala. 50 Irail karoj ap pededi, tana jan. 51 Manakap amen ap idauen i, pineki pena war a likau linen kajevel eu. Manakap akai ap parokidi. 52 I ari kajela a likau linen kajevel o, ap jopolia kilijo. 53 Re ap kalualan lejup ren jamero lapalap o. Jamero lapalap akan, o jaumaj akan, o jaunkawewe kan, karoj pokon don re a. 54 Petruj idauendo i doowei jan lao lei nan tanpaj en jamero lapalap. A ap mondi on ren ladu ko, wia raneran. 55 Jamero lapalap akan o pwin en kadeik roporop kadede, pwen kine on lejup, pwen kamela. Ari, jota me re diar. 56 Pwe me to to me kine on i mal. Ari, ar kinakin jota dupeneta. 57 Akai uda, kine on i mal inda: 58 Je ron, a inda: I pan kawela im en kaudok wet, me pa wiadar, ap id kauada eu ni ran jilu, me jota pa wiada. 59 Ari, ar kinekin jota pil kon pena. 60 Jamero lapalap ap kajinenda nan pun ar ap idok ren lejup, majani: Kom

jota jepenki meakot, me meukat kine on komui? **61** A kotin nenenlata, jota jepen. Jamero lapalap ap pil idok majani on i: Komui Krijtuj Japwilim en men Kapin kaualap? **62** leuju ap kotin majani: Nai! Komail pan kilan Nain aramaj a kaipokedi ni pali maun en me rojon o kokido dapok en lan. **63** Jamero lapalap ap ter pajan a likau ap inda: Menda re atail pil eu kinakin? **64** Komail roner a lalaue. Da me komail lamelame? A irail karoj ap kadeikada, me a war on kamela. **65** Akai tapi on kondipi on i o pwaindi jilan i, ap pikir, ap indai on i: Kopada! Papa ko pil pikir i. **66** Ni en Petruj a mimi panakepir en tanpaj, lidu en jamero lapalap amen ap kodo. **67** Ni a kilan Petruj a wiawia raneran, a ap kankakil i o ari, inda: Koe me pil ian leuju, men Najaret! **68** A a kamama kida inda: I jaja. I pil jota dedeki, me koe indinda en! I ari koieilan nan katipar; malek ap kakorot. **69** A lidu lao kilan i, ap pil indan irail, me mimi waja o: Amen irail met et. **70** A ap pil kamama kida. Mur ekij irail me u impa ko; pil indan Petruj: Melel me amen irail koe, pwe koe pil men Kalilaa amen. **71** I ari lalaue o kaula: I jaja aramaj men et, me komail indinda en! **72** Ap kariapak en malek a kakorot. Petruj ap tamanda en leuju a kotin majani on i: Mon malek a pan kakorot pan riapak, koe pan kamam kin ia pan jilipak; ni a lamelamela a ap janejan.

15 MADAN jankonai jamero lapalap akan, ianaki jaumaj akan, o jaunkawewe kan, o pil jaunkapun karoj kapunada ap jaliedi leuju, ap wawei panalan Pilatuj. **2** Pilatuj ap idok re a: Komui Nanmarki en Juj akan? A kotin jepen majani on i: Komui me majani. **3** Jamero lapalap akan karaunek i me toto. **4** Pilatuj ap pil idok re a majani: Komui jota jepen? Kom majani, me re kinakine on komui me toto. **5** leuju pil jota kotin jepen Pilatuj ap ponepone kida. **6** Ari, ni kamadip o a kin lapwa on ir me jenjal amen, me re mauki. **7** Ol amen, ad a Parapaj, me ian janjal ren me ian i kamela aramaj ni ar kauadar moron eu. **8** Pokon ap moronada, nidi nideki, en wiai on irail, me a kin wiai on irail maj. **9** Pilatuj ap jepen irail majani: Komail men, i en lapwadaa komail Nanmarki en Juj akan? **10** Pwe a aja, me jamero lapalap akan wakido i ar peirin. **11** A jamero lapalap akan kapururada pokon o, pwe en mauki lapwa on irail Parapaj. **12** Pilatuj ap jepen pil majani on irail: Da me komail mauki i en wiai on me komail kaadanek Nanmarki en Juj akan? **13** Iraij ap wer laudedea: Kalopuela i! **14** Pilatuj ap majani on irail: Pwe jueud da, me a wiadar? Re ap kalaudela ar wer: Kalopuela i! **15** Ari, Pilatuj men kairjenemauai aramaj oko, ap lapwa don irail Parapaj, ap kida leuju murin a woki, pwen kalopuela. **16** Jaunpei ko ap kalualan i nan pera eu me ad a pretorium. Re ap eker pena ar pwin. **17** Re ap kalikauwie kida i purpur o pidada al en tek, ap lanelanie kida. **18** Ap tapi on kepwe: Ion Nanmarki en Juj akan! **19** Re ap wokieki tapwi alek, o kondipe i, ap kelepuki, poridi jan. **20** A lao nek ar kapailok, re ap ki jan i purpur, ap kapur on udan japwilim a likau, kaluiaeila, pwe ren kalopuela i. **21** Re ap iton on Jimon, men Kirene amen, me jam en Alek jander o Rupuj, me dauli irail ni a kodo jan nan jap, pwen wada a lopu. **22** Re ap walau i Kolkata. let wewe: Waja en pontal en mon. **23** Re ap ki on i, en kakere wain dol mir. Ari, a jota kotin urak. **24** Ni arail kalopuedar i, re ap ter pajan japwilim a likau ko. Re ap kadoropwe, da me amen amen pan aneki. **25** Ari, ni auer kajilu, me re kalopuela i. **26** O intin en poa me a pukoki due met:

Nanmarki en Juj akan. **27** Lolap en pirap riamen ian i kalopuela; amen pali maun i, amen pali main i. **28** lei me kijin likau pun kila, me inda: A wadawad on ren me dipan. **29** Ir me kin dauli, kin lalaue, duedualok inda: Ei, koe me pan kawela im en kaudok, ap id kaua kida ran jilu. **30** Pein dore uk ala, o kodido jan nin lopu en! **31** Jamero lapalap akan pil dueta, kapailoke, inda nan pun ar ian jaunkawewe kan: A dorelar akai, a pein i a jota kak on. **32** Krijtuj Nanmarki en Ijrael, kodido jan nin lopu en, pwe je en kilan o pojon. O ira, me ian i lopu la ko, pil lalaue. **33** Ari, auer kawonu lel, rotorot ap kipadi jap lao lel auer kaduau. **34** Ni auer kaduau leuju ap kotin weriwer laudedea majani: Elo, Elo, lama japatkan! let wewe: Ai Kot, ai Kot! Da me re kotin kajekin ia la! **35** Akai me u impa, ni arail ron inda: Kilan, a ekeker Eliaj. **36** Amen ap tanala, ale lim en pinika eu, ki on ni alek apot, ap kida on en kakere, ap inda: Udi maj! Kitail kilan, ma Eliaj pan kodo en kidi jan. **37** leuju ap kotin weriwer laudedea kadarala Nen e. **38** Pera likau nan im en kaudok ap dei pajan, janeda pali poa lei pa. **39** O ni en jenturion o, me u jaledon, a kilan a wer laudedea due mo, ap kadarala Nen e, a ap inda: Nan melel Japwilim en Kot aramaj men et. **40** Li akai pil mimi waja doo, kilekilanedo; Maria men Magdala, me mi nan pun ar, o pil Maria, in en lakopuj, me tik, o en lojej, o Jalome. **41** Me pil kin idauen papa i maj o, ni a kotikot Kalilaa; o pil me toto, me ian i kotida don Ierusalem. **42** Ari, ni a jautik penaer, pweki kaonop iei ran mon japat. **43** Lojep, men Arimatia amen, ap kodo, me jaunkapun ijou amen, me kin pil auiuai wein Kot, me jo majak kota don Pilatuj, poeki kalep en leuju. **44** Pilatuj ap puriamuiki, me a matalar, ap molipe don i jenturion o, ap kainoma re a, ma a matalar warai. **45** A lao mani jan ren jenturion o, a ap ki on kalep a ren lojep. **46** A ap netiada likau linen mau, ap lapwadi i, kidimeki pena likau o, nekidedi i nan joujou eu, me weiweida nan paip, ap kadapuri on takai eu ni au en joujou o. **47** O Maria men Magdala o Maria in en lojej kilan waja, re nekidedi i.

16 JPAT lao daulul, Maria men Magdala o Maria in en lakopuja Jalome netiada men kei pomau kai, pwe re en kodon keieki i. **2** Nin joran nin tapin wik, re ap ko don nin joujou o, ni katipin a pwarada, **3** Iraij ap indinda nan pun arail: Ij me pan kadapure jan au en joujou o takai o re atail? **4** Ari, ni ar kilan, re ap kilanada, me takai o tapure janer, pwe me kalaimun kaualap. **5** Ni ar pedelon on joujou o, re ap kilan manakap amen momod pali maun, likauki likau puetepet. Re ap majakada. **6** A ap indan irail: Komail der majak! leuju, men Najaret me komail roporop, me kalopular, u iajadar. A jolar kot met. Kilan waja, re nekidedi ia. **7** Komail kowei, kaireki a toun padak kan o Petruj, me a pan tion mo omal koti won Kalilaa. I waja, komail ap pan kilani, duen a kotin majani on komail. **8** Re ap madaniei jan o tan jan nin joujou o, pwe re majapwe kada rerer, re pil jota indai on meakot meamen, pwe re majupwekada. **9** (note: The most reliable and earliest manuscripts do not include Mark 16:9-20.) Ari, murin a iajada jankonai nin tapin wik a ap kotin pwar on maj Maria men Magdala, me a kotin kauje jan tewil ijimen. **10** A ap kola indai on irail me ian i ko maj, ni ar mamaiei o janejan. **11** Ni arail roner, me a iajadar, o me a kotin pwar on riamen irail ni eu mom, ni ara kamelele. **12** Muri a kotin pwar on riamen irail ni eu mom, ni ara

kokolan nan jap. **13** Re ap kola indai on me tei kan. A re jota pil kamelele ira. **14** Mur a pil kotin pwar on ir ekamen oko ni ar momod tunotunol, ap kotin kapun on irail ar jopojon o kapitakai, pweki ar jota kamelele ir me kilan i murin a iajadar. **15** A ap kotin majani on irail: Komail ko on jappa u, padaki on aramaj karoj ronamau! **16** Meamen me pojona paptaijola, pan dorela. A me jo pojona pan kariala. **17** A kilel pukat pan idauen ir, mo pojona: Ni ad ai re pan kau jaki jan tewil akan, re pan lokaia toror. **18** Re pan kawela jerpent; ma re nimala men kamela kot, a jota pan kawe ir ala; irail pan pwil pa ar pon me jomau, re ap pan kelailada. **19** Ari, Kaun o lao kotin majani on irail mepukat, a ap peukadala nanlan o kotido on pali maun en Kot. **20** Irail ap kola, padapadak jili waja karoj. A Kaun o kotin ian dodok, kameleleki majan manaman me ian.

Lukaj

1 MURIN me toto ar intiniedier kajoi pan meakan, me kitail kin kamelele, **2** Duen ir, me kajokajoi on kit, me jaunkakede o papa pan majan jan ni tapi o, **3** I ap pil lamedar, me mau, i en intin won komui, Main Tiopiluj, pwe i lelepokki karoj jan in tapi o kokodo. **4** Pwe komui en aja duen meakan me komui aleer, me pun melel. **5** Ni muein Erodej nanmarki en ludia, jamoro amen mia, kijan pwin on Apia, me mar a Jakariaj, o a paud amen jan nain Aron jeripein oko, me mar a Elijahet. **6** Ira karoj me pun mon Kot, o ira ineneweita ni en Kaun a kujoned o tiak kan karoj. **7** A jota naira jeri, pwe Elijahet li dapwan amen, o ira karoj likailapalar. **8** A kadekadeo ni a kapwaiada a dodok en jamero mon Kot ni anjau o, me a pwin pwajanekei, **9** Duen a kin wiaui ren jamero kan, o anjau en ijk mairon lao leler, a kotilon on nan im en kaudok en Kaun o. **10** A pokon kalaimun mi liki, wiawia kapakap ni klok en ijj. **11** A tounlan en Kaun amen pwara don i, kotikot ni pali maun en pei jarau en potik. **12** Jakariaj lao majani, ap lujikida o majapwекада. **13** A tounlan o majani on i: Jakariaj, der majak, pwe om kapakap pwaidar, om paud Elijahet pan naitikeda jeri ol amen, a koe pan ki on mar a loanej. **14** O a pan kare on uk peren o popul, o me toto pan perenki a ipwid. **15** Pwe a pan lapalap ren Kaun o, a jota pan nim wain, pil jo eu jon en joko; a pan dir en Nen jarau nan kupur en in a. **16** A me toto ren nain lјrael akan, me a pan kawuki on Kaun ar Kot. **17** A pan tion mo a ni nen o rojon en Elaj, pwen kawuki on jeri kan monion en jam arail akan o me jopeik kan on lamalam en me pun kan, pwen kaonopadan Kaun o pwin aramaj lelapok eu. **18** A Jakariaj majani on tounlan o: Da me i en ajaki me wet? Pwe I ol laudalar amen, o ai paud pil likailapalar. **19** A tounlan japen majani on i: Nai Kapriel, me kin ariri Kot, o me pakadarado, en lokaia on uk, o wa don uk ranamau pukat. **20** Kilan, koe pan loton la, o jaja lokaia lao lel ran o, me mepukat pan pwaida, pweki om jota kamelele ai kajoi, me pan pwaida ni a anjau. **21** A pokon o auiaui Jakariaj, puriamuiki a pwawand nan im ni kaudok. **22** A lao pedoi jan, a jolar kak majan on irail. Irail ap dedeki, me e udial manaman eu nan im en kaudok o. A olol on irail o lotonlar. **23** Kadekadeo ran akan en a dodok lao nikier, a kotin purelan japwe koieilan im a. **24** Murin ran pukat a paud Elijahet lijeanda o mimieti nan deu a jaunipon limau indada: **25** Iduen Kaun o kotin wiai on ia ni ran oko, ni a kotin majan don ia, pwen kotiki jan ia kanamenok pai ren aramaj. **26** Ni kawonu en jaunipon tounlan Kapriel pakadarala jan ren Kot on nan kanim en Kalilaa eu, me ad a Najaret, **27** Ren jeripein makelekel amen, me kijin nin on ol amen, me mar a lojep, kijan kadaudok en Dawid; jeripein makelekel o adaneki Maria. **28** Tounlan o kotilon on nan deu a majani on i: Kajelelia Main, kom meid pai, Kaun o kotikot re omui! Kom meid pai nan pun en li akan! **29** A lao kilaner i, o ronadar a majan, ap majapwекада madamadaua: Duen jon en ranamau o. **30** A tounlan majani on i: Maria, ender majak, pwe komui me konekonelar ren Kot. **31** A kilan, komui pan lijeanda o naitikeda jeri ol amen, a komui pan ki on mar a lejuj. **32** Nan i me pan lapalap, o a pan maraneki Japwilim en Kaun lapalap, o Kaun Kot pan kotiki on i mol en jam a Dawid.

33 O a pan kakaunda kadaudok en lakop kokolata, o japwilim a wei jota pan imwila. (aiōn g165) **34** Maria ap majani on tounlan o: Daduen mepukat pan kak wiaui, aki i jaja ol amen? **35** Tounlan o kotin jaben majani on i: Nen jarau pan kotin ti po omui o rojon en Kaun lapalap pan kipa komui di, i me jarau o, me pan ipwi jan komui, pan marenki: Japwilim en Kot. **36** O majani, ri om Elijahet pil lijeandar ni a likailapala, a pan neitikeda jeri ol amen, a kawonu en jaunipon anjau wet; iei i me dapwan, **37** Pwe jota meakot, me Kot jota kak on. **38** A Maria potoan on: Majani, nai lidu en Kaun o; en wiaui on ia duen omui majan. Tounlan o ap kotila jan re a. **39** I ran oko Maria madan kotila pon nana o nan kanim en luda eu, **40** Ap pedelon on nan im en Jakariaj o ranamau on Elijahet. **41** Kadekadeo Elijahet lao roner en Maria a ranamau on i, jeri o ap mokideda nan kaped a; a Elijahet ap direkila Nen jarau. **42** O nil laudedea majani: Komui meid pai ren li akan, o meid iajanai ipwin kupur omui! **43** A iaduen pai wet a ko jan ia, pwe in en ai Kaun koti don ia? **44** Majani, ni ai roner omui ranamau, jeri o ap mokideda nan kaped i aki a peren. **45** O komui meid pai, pweki komui pojor! Pwe a pan pwaida, me Kaun o kotin majani on komui. **46** Maria ap majani: Lol ai kapina Kaun o, **47** O nen i perenki Kot ai Jaunkamaur. **48** Pwe a kotin kupurala japwilim a lidu titikit o. Kilan, jan met o kokolata di karoj pan kapai kin ia, **49** Pwe a kotin wiaer jon en manaman on ia, me lapalap o mar a me jarau. **50** A kotin kalanan on di karoj kokolata, on irail me kin lan i. **51** O a kotin wia kida lim a manaman akan. O a kotin kara wan pajan, me kin lemai nan monion arail. **52** A kotin jikin wei jaupeidi kan jan mol ar, ap id kajapwilada me titikit kan. **53** A kotin kamede kida kapwa me men manadar akan, ap kotin kadarala kaip me kapwapwa kan. **54** A kotin upor kin japwilim a ladu lјrael, o kotin tamataman a kalanan, **55** Duen a kotin majani on jam atail akan, on Apraam o kadaudok a kokolata. (aiōn g165) **56** A Maria kotikot re a jaunipon jilu, ap purelan im a. **57** Ari, anjaun Elijahet leler pwen naitik, a naitikeda jeri ol amen. **58** O men imp a kan o jau i ronadar, me Kaun o kotin kupura i, rap ian i peren kida. **59** Kadekadeo auel en ran o re pwara don jirkomajai jeri o; irari ki on mar en jam a Jakariaj. **60** A in a japerin indada: O kaidin, pwe a pan maraneki loanej. **61** Irail ap indan i: Nan jota jau om men me maraneki met. **62** Irail ap olol on jam a, duen me a mauki, jeri en adaneki. **63** I ari poeki jlet eu, ap intiniedier o majani: A pan adaneki loanej. Irail karoj ap puriamuiki. **64** A madan jilan i wajok pajan o tenap a japadokada; i ari majani o kapina Kot. **65** A majak kipadi karoj, me kaukaujon imp ar, o wiawia pukat lolok jili pon nana en luda karoj. **66** A karoj me ronadar, kin nekinekid nan monion arail, indada: Da me jeri men et pan wiala? Pwe lim en Kaun o kotin ian i. **67** A jam a Jakariaj direkila Nen jarau ap kokopada majani: **68** Kapina on Kaun Kot en lјrael, pwe a kotidier ren japwilim a aramaj akan dore ir ala. **69** O kotin wiadan kitail kamaur patail jan nan kadaudok en japwilim a ladu Dawid. **70** Duen a kotin majanier ren japwilim a jaukop jarau kan, jan tapin kaua kokodo, (aiōn g165) **71** Me a pan kotin dore kitail la jan ren atail imwintiti o jan nan pa en me kailon kin kitail, **72** O kotin kalanan on jam atail akan, o kotin kupureda a inau jarau, **73** O kaula eu, me a kotin kauki on jam atail Apraam, en kotiki on kitail. **74** Pwe jen dore jan nan pa en

atail imwintiti, ap papa i jo majak, 75 Nin tiak lelapok o pun mon jilan i ran karoj kokolata. 76 A koe nai jeri pan adaneki: Jaukop en me lapalap o, pwe koe pan tion mon jilan en Kaun o, pwen kuonopada japwilim a al akan 77 Pwen kawewe on japwilim a aramaj kamaur, iei lapwa pan dip ar akan; 78 Pweki en atail Kot a kalanan melel, me marain dakaraki don kitail jan poa. 79 Pwen kamaraini toun pali rotorot o mot en mela, o kainen on na atail nan al en popul. 80 A jeri o kakairida, o kelail ni nen e, o a kin mimi nan jap tan, lao a pan janjal on Ijrael.

2 A KADEKADEO ni ran oko nammarki Aukujuit majani, toun jap akan pan wadawad pena. 2 l wadawad kaieu, me wiauier ni muein Kireniuj kopinaen Jirien. 3 Amen amen koieilan udan jap we, pwen ian wadawad. 4 Ilojep ari pil kotila jan Najaret nan Kalilaa, kotilan ludaa nan kanim Petleem, me udan kanim en Dawid, pwe i kijan kadaudok en Dawid, 5 Pwen wadawad ianaki Maria, me kijin nin on i o me lijean. 6 Kadekadeo ira lao kot waja o, a anjau ap leler pwen naitik. 7 I ari naitikeda na mejeni men, ap kitimki pena likau en jeri kai, o pwilkidi on nan deun kamana, man aki im en kairu a koitalar. 8 Jilepan jip kai mi nan jap o jinjila ar pwin jip ni pon. 9 A kilan, tounlan en Kaun amen pwara don ir, o linan en Kaun dakar irail ada, ir ari majapwekadar kaulap. 10 A tounlan o majani on irail: Komail der majak, kilan, i wa don komail ronamau, me pan kaperenda aramaj karoj. 11 Pwe Jaunkamaur ipwidli on komail ran wet nan kanim en Dawid iei Kaun Krijtuj. 12 A iet kilel on komail: Komail pan diar jeri o a kidi kidiki pena likau en jeri o wonon nan deun kamana man. 13 A madan pwin en tounlan nederenia mi ren tounlan o, me kapina Kot majani: 14 Kapina on Kot waja ileile o jappa en popul; o aramaj konekonelar! 15 Kadekadeo tounlan kan lao kotila jan ir, kotidala nanlan, jilepan jip akan ap inda nan pun arail: Kitail pan kola Petleem pwen kilan me wiauier waja o, me Kaun o kotin kajale on kitail er. 16 Irail ari madanedo, ap diardar Maria i lojep o jeri o, a wonon nan deun kamana man. 17 Irail lao kilaner, rap kalok jili me re kajokajoi on ir duen kijin jeri o. 18 A karoj, me ronadar, puriamuiki en jilepan jip oko ar kajokajoi on irail. 19 A Maria nekinekid majan pukat karoj o madamadauaki nan monion i. 20 O jilepa ko puredo Kalinanada o kapina Kot duen karoj, me irail ronadar o kilaner, duen a loloke don irail er. 21 Kadekadeo murin pon walu pon, ran en a jirkomjaij, re ki on mar a lejui, duen me tounlan kotiki on mon a kotin ipwidier. 22 Ran akan en a kamakelel lao daulier duen kapun en Mojej, ira ap wa don i lerujalem, pwen mueid on Kaun o. 23 Duen a intinidier nan kapun en Kaun o: Mejeni ol karoj me jaraui on Kaun o. 24 O pwen kida mairon eu, duen me intinidier nan kapun en Kaun: Turtel muroi riamen de muroi pulepul riamen. 25 A kilan, aramaj amen mi lerujalem, mar a Jimeon, iei aramaj o me pun o majak Kot, o auiaui kapol pan Ijrael, o Nen jaraui kotikot re a. 26 A Nen jaraui kotin kajale on i, me a jota pan mela, mon a pan kilan japwilim en Kaun Krijtuj. 27 O Nen jaraui kotiki on i, en kolon im en kaudok. A jam o in a lao walon on nan im en kaudok jeri o, pwen kapwaiada duen tiak en kapun o, 28 I ap koledi i kapina Kot indada: 29 Main, re kotin kajamo japwilim omui ladu popul duen omui majan, 30 Pwe maj ai uidaler omui kamaur, 31 Me re kotin kauada janjal

mon aramaj karoj. 32 Pwen marain eu, me kama raineki men liki kan, o Kalinanada japwilim omui men Ijrael. 33 A jam a o in a puriamuiki meakan, me re indinda duen i. 34 Jimeon ari kapai ir ada indan Maria in a: Kom kotin mani, men et me japwile don kapupedi o kamaureda me toto ren men Ijrael, kilel eu, me re pan kaundenkoma. 35 Nan kodlaj pan dokodi nen omui, pwe monion en me toto en mulekiada. 36 O li jaukop amen mia, mar a Ana, nain Panuel kijan kadaudok en Ajer, me likailapalar, me papaud jaunpar iju jan ni anjaun a makelekel. 37 I ari li odi men jaunpar walejok paieu tauer poa, ap jota kin pedoi jan nan im en kaudok, papa Kot kaijeol o kapakap ni ran o ni pon. 38 I me pil pwarado ni klok ota, kapina Kaun o kajokajoi duen i on toun lerujalem karoj, me auiaui jaunkamaur. 39 Irail kanikiela karoj duen kapun en Kaun o, re ap purelan Kalilaa nan kanim Najaret. 40 A jeri o kakairida, o nenin, o dire kila erpit, o kalanan en Kot kotin ieian i. 41 Ni par karoj jam a o in a kotilan lerujalem ian kamadip en paja. 42 A lao jaunpar ejokriau, irail ap kotilan Jerujalem, duen re kin wia, pwen ian kamadip en paja. 43 Ran oko lao daulier, irail purelan jap arail, a jeri lejui kotikot eta lerujalem, a jam o in a jota mani. 44 A ira kiki on, me a kotin ian kapar o tion mo'ra. Ira kokola ran eu, ap rapaki i nan pun en jau'ra o ren men imp arail akan. 45 Ni ara jota diaradar i, ira ap purelan lerujalem rapaki i. 46 Kadekadeo murin pon jili pon ira diaradar i nan im en kaudok, kaipokedi nan pun en jnunpadak kan, kotin mamani ir o kaikainoma irail. 47 A karoj me ronadar i puriamuiki a kupurokon o a japajapen. 48 Ira lao diaradar i, ap puri amuiki. In a ap majani on i: Nai jeri, da me kom wiaki on kit met? Mani, jam omui o nai raparapa kin komui Janejan. 49 A kotin majani on ira: Menda koma rapa kin ia? Koma jota aja, me I en mimieta nan me Jam ai? 50 Ira ari jota weweki a majan on ira. 51 A ap kotin ian ira kotidilan Najaret papa ira, a in a nekinekid majan pukat karoj nan monion i. 52 Lejui ari kupurokon, kokoda, lalaudela, o majamaj ren Kot o aramaj akan.

3 PAR ejoklimau murin nanmarki Tiperiuj a japwiledu ni muein Pontiuj Pilatuj kopina en ludaa, o Erodej nanmarki en Kalilaa, o ri a ol Pilipuj nanmarki en Iturao Trakonitij, o Lijaniaj nanmarki en Apilene, 2 Ni muein Anaj o Kaipaj jamero lapalap, majan en Kot ap pwara don loanej nain Jakariaj nan jap tan. 3 I ari kotikot jili nan jap karoj ni kail en lordan, padapadak duen papataj en kalula on lapwada dip akan, 4 Duen a intinidier nan puk en majan akan en jaukop lejaij, me majani: Nil eu likelikwir jili nan jap tan: Komail kaonopada al en Kaun o, kaineneda al a! 5 Wau karoj pan audaud o nana o dol karoj pan patapatedi, o me pirok, pan inenla, o mo ululen, pan patapatela. 6 Uduk karoj pan udial kamaur on Kot. 7 A ap majani on aramaj akan, me koieila, pwen papatajila re a: Dakot, wan oter komail; ij me padaki on komail, eh piti jan ni kamakam, me kokodo? 8 Ari komail kapareda wan kalula mau. A komail depa lamelame, me komail pan indan pein komail: Nan Apraam jam atail. Pwe i indai on komail, me Kot kotin kak on wiaki on Apraam na jeri kai takai pukat. 9 Jile o mier ni tapin tuka kan. Ari, tuka karoj, me jo wa mau, pan palepaledi o lokidokila nan iai. 10 Pokon o ap idok re a indada: A da me kit en wia? 11 A kotin jaben majani on irail: Meamen, me a jakit riau, I en ki on, me jota a. O me kan a kijin mana mia,

i en wia dueta. 12 A jaunopwei kan pil pwara don i pwen papтай, irail potoan on i: Jaunpadak, a da me kit en wia? 13 A majani on irail: Komail der ale laude jan me kileledier. 14 Jaunpei kan ap pil kalelapok re a indada: A da me kit en wia? A majani on irail: Komail der kaloke mal meamen, o der wia japon on meamen, a komail ale pwain omail o injenemau kila. 15 Aramaj akan lao kiki on o monemoneleksi, me loanej me Krijtlij, 16 loanej ap japon majani on irail karoj: I papтай kin komail pil, a me laude jan ia kotido muri, me i jowar on, en lapwada jal en jpwilim a jut, i me pan papтай kin komail Nen jaraui o kijinai. 17 Tanir mi nan lim a, a pan kotin koko melel jpwilim a pera, ap nekid pena wan korn nan jpwilim a im en nak, a dip a pan kotin karon kila kijinai jokun. 18 O jon toto, me a kotin panaui aramaj akan o padaki on pokon o ronamau. 19 A nanmarki Erodej, me loanej kapun pweki Erodaj en ri a ol a paud, o pweki jued karoj, me Erodej wiadar, 20 Kalaudela dip a ni a jaledi loanej nan imaten. 21 A kadekadeo aramaj karoj lao papтай elar, o lejuj pil paptaijelar o kotin laolaoki, nanlan ap ritida, 22 O Nen jaraui kotidi don i ni mom en muroi men, o nil eu jan nanlan majani: Koe nai ol kompok, me I kin peren kida. 23 lejuj impan jaunpar jilejik ni a kotin tapiada jaunpadak, o re kikion me i nain lojep, me nain Eli, 24 Me nain Matat, me nain Lewi, me nain Melki, me nain Janej, me nain lojep, 25 Me nain Matatia, me nain Amoj, me nain Naum, me nain Ejli, me nain Nakai, 26 Me nain Maat, me nain Matatia, me nain Jimei, me nain lojep, me nain Iuda, 27 Me nain Ioanan, me nain Reja, me nain Jerupapel, me nain Jalatiel, me nain Neri, 28 Me nain Melki, me nain Adi, me nain Kojam, me nain Elmodam, me nain Er, 29 Me nain lojep, me nain Eliejer, me nain lorim, me nain Matat, me nain Lewi, 30 Me nain Jimeon, me nain Iuda, me nain Jojep, me nain Ionam, me nain Eliakim, 31 Me nain Melia, me nain Mena, me nain Matatan, me nain Natan, Me nain Dawid, 32 Me nain Ieje, me nain Oped, me nain Poaj, me nain Jala, me nain Naajan, 33 Me nain Aminadap, me nain Aram, me nain Ejron, me nain Perej, me nain Iuda, 34 Me nain Iakop, me nain Ijaak, me nain Apraam, me nain Tara, me nain Naor, 35 Me nain Jeruk, me nain Reku, me nain Palek, me nain Eper, me nain Jala, 36 Me nain Kainan, me nain Arpakjad, me nain Jem, me nain Noa, me nain Lamek, 37 Me nain Metujala, me nain Enok, me nain lared, me nain Maalaleel, me nain Kainan, 38 Me nain Enos, me nain Jet, me nain Adam, me jpwilim en Kot.

4 A IEJJUJ, me dir en Nen jaraui, puredo jan Iordan, o Nen kotin kualalan i nan jap tan. 2 O wia jonejon pan tewil ran panaul. A jota kotin konot ni ran oko. Ran akan lao imwi jokela ap men konot. 3 Tewil ap indai on i: Ma komui jpwilim en Kot, en majani on takai wet, a en wiala prot. 4 A lejuj kotin japon i majani: A intinidier: Kaidin prot eta, me aramaj en memaureki, pwe majan en Kot akan. 5 Tewil ap kualadalan i pon nana ileile eu o kajala on i wein jappa karoj ni marep taeu. 6 Tewil indan i: I pan ki on komui manaman pukat karoj o a linan, pwe a muei on ia er, a i pan ki on, me i mauki. 7 Ari, ma komui pan poni ia, karoj ap pan jpwilim omui la. 8 lejuj kotin japon i majani: A intinidier: Koe en poni on Kaun om Kot; i eta, koe en papa. 9 I ap kualalan i lerujalem o kauada i pon konkon en im en kaudok

o indai on i: Ma komui jpwilim en Kot, kajedi pein komui, 10 Pwe a intinidier: A pan kajilaki jpwilim a tounlan kai komui, pwen apapwali komui. 11 O wa komui nan lim ar akan, pwe aluwilu omui der dipikelekl ni takai eu. 12 lejuj kotin japon majani on i: A lolokido, koe ender kajone jon Kaun om Kot! 13 Tewil lao kanikiela jonejon karoj, ap muei jan i anjau kij. 14 lejuj ap kotin pure don Kalilaa ni rojon en Nen, ap indand jili nan jap karoj me mi imp a. 15 A kotin kaukawewe nan ar jinakoke kan, o karoj kapina i. 16 A kotin lel Najaret, waja a kotin kakairida ia, ap kotilon jon nan jinakoke duen a kin wiada ni ran en japat o kotida, pwen wadok. 17 Puk en jaukop lejaja an wijke don i a lao lim pajan puk o ap diarada waja o me intinidier: 18 Nen en Kaun kotikot re i, I me a keie kin ia da, pwen padaki on me jamama kan ronamau. A kadar ia do, pwen kaloki on me jalidi kan, me ren jaladokela, o me majkun akan pan kilan waja, o me patatau kan pan maioda, 19 O kaloki jaunpar mau en Kaun o. 20 A kotin lim pena puk o ap kupure on me papa men o kotidi. Maj en karoj nan jinakoke kankakil i. 21 I ari tapiada majani on irail: Kijin likau wet pwaidar mo'mail ran wet. 22 Ir karoj ap kadede o puriamuiki majan kompok kan, me pwili jan jilan i, ap indada: Kaidin i nain lojep? 23 A ap kotin majani on irail: Nan melel, komail pan indan ia karajeraj wet: Jaunwini, jauaja pein uk! Pwe re ronadar duen ion kapuriamui, me wiauier nan Kapernaum; ari kom pil wiada iliieta waja et nan jap omui. 24 A kotin majani: Melel I indai on komail, jota jaukop amen me konekon nan japwe. 25 A melel I indai on komail, li odi toto mi nan Ijrael ni muein Kliaj, ni anjau nanlan matata par jilu o jaunipon wonu, ni lek In pal ap kipadi jap karoj; 26 A jota amen, me Eliaj pakadar won, pwe ren li odi men nan Jarepta nan jap Jidon. 27 O me tuketuk kan me toto nan Ijrael ni muein jaukop Kliaj, a jota amen re'rail, me kelailadar, pwe Naeman eta men Jirien. 28 Karoj, me mi nan jinakoke ni ar ronadar mepukat, ap makar kida kaualap, 29 Re udar jikonlar i jan kanimo, o kualalan i pon kailan dol o, waja ar kanim kakaudar ia, pwen kajedi jan ia, 30 A i kotin weid nan pun ar, kotila jan irail. 31 I ari kotilan Kapernaum kanim en Kalilaa, o kotin kawewe on irail ni ran en japat akan. 32 Irail ari puriamuiki a padak, pwe a majan me manaman. 33 A aramaj amen mi nan jinakoke, me nen en tewil jaut amen ti po a, me weriwer laud, 34 Inda: Ko jan kit, menda re omui kit lejuj en Najaret! Kom kotido, en kawe kit ala. I aja, me komui nain Kot jaraui. 35 lejuj ap kidaue i majani: Nenenia o ko jan re a. Tewil lao kajedi i nan pun arail, ap koiei jan re a, jota me jued kot a wiae on i. 36 Irail karoj ap puriamu kila, kajokajo ni pun arail indada: Dakot majan pot et? Pwe a majan manaman o rojon on nen jaut akan, irail ap kin ko wei jan. 37 I ari indand jili nin jap karoj waja o. 38 I ap kotida jan nan jinakoke, ap kotilon on nan im en Jimon. A jaulap en Jimon me jomau karakar. Irail ari poekipoeki i re a. 39 I ari koti don i majani on jomau o, ap madan ko jan, i ari madan paurida papa irail. 40 Katipin lao kirilar, rap wa don i ar luet akan karoj. I ari kotikidan amen amen lim a kan, kakelail ir ada. 41 O tewil akan pil kowei jan ren me toto, me weriwer indada: Komui jpwilim en Kot. I ari kotin kidau ir ada, o jota mueid on irail, en lokaia, pwe re aja, me i Krijtlij. 42 A lao waja ran a kotilan waja rir, a pokon o raparapaki i, re pokon don i o kolekol i pwen der koti wei jan

irail. 43 A i kotin majani on ir: I pil pan padaki ronamau en wein Kot nan kanim tei ko, pwe i me I pakadar kidor. 44 A i kotin padapadak nan jinakoke en Kallila kan.

5 A KADEKADEO ni en aramaj toto ar tana don imp a, pwen roneron majan en Kot, a kotikot pon kailan le en Kalilaa, 2 Ap majani kijin jop riapot, me peipei nan le o, a jaujed akai keredi janer widen ar uk kai. 3 I ari kotida pon apot ren jop oko, war en Jimon, kotin poeki re a, en kaiieila ekij jan ni jap o. I ari kaipokedi, kawewe on aramaj jan nan jop o. 4 I lao kaimwijkjola a majan, ap majani on Jimon: Jejei kowei waja lol, ap kaduedi oma uk kan, pwe koma en jaikidi. 5 A Jimon jaben potoan on i: Main, je laiter pon lao lei waja ran, ap jota jaik at, ari jo ar majan, me i pan kaduekidi uk en. 6 Iraillao wiadar met, rap oro pena mam toto; ara uk ari ola. 7 Iraillao ololo kij arail oko, me mi nin apot jop, pwe re en kodo jauaja irail. Iraillao kodo, kadirela jop riapot, ira ari pan mauidi. 8 Jimon Petruj lao kilaner mepukat, ap poridi jan lejuij, potoan on: Main, re kotiwei jan ia, pwe aramaj jued amen nai. 9 Pwe a puriamuki o ir karoj, me ian i, pweki jaik ar, me re jaikidi. 10 A pil dueta lakopuj o loanej nain Jepedauj ol oko, me ian Jimon. lejuij ap kotin majani on Jimon: Koe der majak, pwe jan anjau wet kokola koe pan jaikidi aramaj. 11 Iraillao kailan on liman jap ar jop oko, re ap kajela karoj, idauenlo i. 12 Kadekadeo ni a kotikot nan eu kanim, kilan, ol amen mia, me dir en tuketuk. A lao kilaner lejuij, ap pupekidi maj a, poeki re a potoan on: Main, ma re kotin kupura, re pan kak on kamakel ia da. 13 I ari kotin kapawai lim a jair i majani: I men, koe en makelekel. Ari, a tuketuk ma dan modi jan. 14 I ari kotin inapwiedi i, der indan meamen; a kola kajale on pein uk jamero ko, o kida mairon, pweki om makelekeladar, me Mojej majanier, pwen kadede on irail. 15 A madan indand jili o po kon kalaimun pokon pena, pwen ron i o kelailada janar jomau kan. 16 I ari kotin kelepelana jaben tan, pwen laolao. 17 Kadekadeo eu ran ni a kotin kaukaweweda, Parijilr o jaunkawewe kan, me mod imp a, irail pwarado jan kanim en Kalilaa o ludaan karoj o jan Jerujalem; a rojon en Kaun o pwili wei jan i, kakelada amen amen. 18 A kilan, ol akai roado aramaj amen me kokon madak, rap raparapaki duen ar pan kak walau lole, pwilkidi mo a. 19 A ni ar jota kak diar waja, me re pan kai don impa pweki pokon o, rap dauda pon im o, kakiridi i nan oj ianaki pet, lao nan pun arail mon lejuij. 20 A lao mani arail pojon, ap kotin majani: Aramaj o, dip om akan lapwa jan uk er. 21 A jaunkawewe o Pari jar akan ap monemoneoleki indada: Ij men et, me kin lalaue? Ij me kak lapwada dip akan, pwe Kot eta? 22 A lejuij lao mani ar monemoneol, ap kotin jaben majani on irail: Da me komail kin monemoneoleki loi omal? 23 Da me monai ren inda, dip om akan lapwa jan uk er, de inda, uda, aluwei? 24 A pwe komail en aja, me Nain aramaj manaman on lapada dip akan nin jappa, iei me a kotin majanieki on me kokon madak: I indai on uk, uda, aleki om kola deu om! 25 A madan uda mo'rail, kida a pet, me a wonon poa, koieilan im a kapikapina Kot. 26 Ir karoj ap puriamui kida o kapikapina Kot, o direkila majak indada: Ran wet kitail kilaner me kapwuriamui mele 27 Murin mepukat a kotila jan waja o, ap majani jaunopwei amen ede Lewi momod nan wajan nopwei,

ap majan on i: Idauen ia do! 28 I ari kajela a meakaroj, uda, idauenlo i. 29 Lewi ari wiada kamadip lapalap on i nan im a; a jaunopwei ape me toto, me ian i ni tepel. 30 A Parijar o arail jaunkawewe kan lipaned on jpwilim a tounpadak kan indada: Da me komail ianaki jaunopwei o me dipan akan mana o nim. 31 lejuij ap kotin jaben majani on irail: Me kelail jota mau on jaunwini, pwe me jomau kan. 32 I kodon ekeker don kalula me dipan akan a kaidin me pun kan. 33 Iraillao ap potoan on i: Da me tounpadak en loanej akan kaijejol pan pak toto o re kapakap toto, o pil dueta en Parijar akan, a jpwilim omui kan kin tunole o nim? 34 A lejuij kotin majani on irail: O komail jota kak ki on toun kapar en kamadip en kapapaud en kaijejol arain ol kamod mi re'rail! 35 A eu ran ol kamod pan peuka wei jan irail, i ran oko re ap pan kaijejol. 36 A kotin majani on irail karajeraj eu: Jota me kin deik on likau kap ni likau marin; a ma ei, a pan ter pajan likau kap; a kijan likau kap pil jota pan paroki on likau marin. 37 A jota me kin kodie on wain kap nan ed marin; a ma ei, wain kap pan ter pajan ed akan, ap wudokila o ed akan pan ola. 38 A re kin kodie on wain kap nan ed kap, ira karoj ap nekinek mau. 39 O jota, me kin nim jan wain marin, pan mauki wain kap, pwe a kin inda: Me marin o me mau jan.

6 KADEKADEO ni ran en jaben kariau a kotin weid nan mat en korn o jpwilim a tounpadak kan ap dolun wan korn o irririj nan pa arail, ap kankan. 2 A Pari jar akai indan irail: Menda komail kin wiada, me jota pun, en wiau ni ran en jaben? 3 lejuij ari kotin jaben majani on irail: Komail jota wadoker, me Dawid wiadar ni a men manadar, i o me ian i? 4 Duen a pedelon on nan tanpaj en Kot, o ale prot en kajanjal, o kankan o pil ki on me ian i, me jota pun, aramaj en tunole, jamero kan eta? 5 O majani on irail: Nain aramaj pil kaun en jaben. 6 A kadekadeo ni eu jaben a kotilon on nan jinakoke kaweweda. A aramaj amen mia, me pa a pali maun motorla. 7 A jaunkawewe o Parijar akan majamajan i, ma a pan kakelada i ni ran en jaben, pwe re en kadipa i. 8 A kotin ani ar lamelam ap majani on aramaj o, me pa a motorla: Uda kodo met! A ap uda ko on waja o. 9 lejuij ap kotin majani on irail: I men idok re omal, da me pun en wiada ni ran en jaben n o me mau de me jued? En kolekol de kawela maur en arama? 10 I ari kotin aupwil jili po'rail majani on i: Kapawai pa om! A ap wiada, pa a ap kelailada, a maula dueta me teio. 11 Iraillao ap makaradar kaualap o kapukapun pena, da me re pan wiai on lejuij. 12 Kadekadeo ni ran oko, a kotidala pon nana pwen laolao. I ari kotin laolao on Kot lao waja ran. 13 A lao ran pajan, ap kotin molipei pena jpwilim a tounpadak kan. A kotin piladar ekriamen, me a kamareki wanporon. 14 Jimon me a kotin kaadeaneki Petruj, o ri a Andreaj, o lakopuj, o loanej, o Pilipuj, o Partolo mauj, 15 O Matauj, o Tomaj, o lakopuj nain Alpuaj, o Jimon, me adaneki Jelotej, 16 O ludaan nain lakopuj, o ludaan ijkariot, me panala i. 17 A lao kotin ian ir kotidi don waja kij nan jaben patapat o, jaben wilim a tounpadak kan toto o aramaj nederenia pokon don i jan nan ludaan, o Jerujalem, o Tiruj, o Jidon, re mi pon oror, pwen ron i o kakelailada jan nr jomau kan; 18 O me kalokolok ren nen jaut akan ap kelailadar. 19 A aramaj karoj men doke I, pwe rojon kin pwiliwei jan i, kakel irail karoj. 20 A ap kotin aupwil jili pon jpwilim a tounpadak kan majani: Meid pai komail, me jamama, pwe noumail wein nanlan. 21 Meid pai

komail, me men manadar anjau wet, pwe komail pan medila. Meid pai komail, me kin janejan anjau wet, pwe komail pan kaurur. 22 Komail meid pai, ma aramaj akan kailon kin komail, o kaje komail la, o kidaue komail, o kawela ad omail, pwe dene me jued, pweki Nain aramaj. 23 Komail en peren ni ran o, o lujiluj, pwe kilan, pwain omail me lapalap nanlan, pwe iduen me jam arail akan wiai on jaukop akan. 24 A me juedi on komail kapwapwa kan, pwe komail anekier omail peren. 25 Juedi on komail, me medier, pwe komail pan dupokala. Juedi on komail, me kin peren anjau wet, pwe komail pan mauk o janejan. 26 Juedi on komail, ma aramaj akan karoj pan lokaia mau kin komail; pwe iduen me jam arail akan wiai on jaukop likam akan. 27 A l indai on komail, me kin roneron, pok on omail imwintiti, wiawia mau on me kin kailon kin komail. 28 Kapaiada, me kin karia komail la, kapakapa kin ir, me kainjenjuede kin komail; 29 O me pikir uk ni apali en liik in jap om, pil ki on i pali teio, o me pan kijan om likau pup, pil mueid on i noum jakit. 30 K ion karoj, me kin poeki re om, o me pan atia jan om, koe der poeki re a, a kapuredo. 31 A duen me komail men, aramaj en wia on komail, iduen me komail en wiai on irail. 32 Pwe ma komail pok on, me kin pokepoke komail, da me pan katin pamail? Pwe me dipan akan pil kin pok on kompoke parail. 33 A ma komail wiawia mau on, me wia mau on komail, da me pan katin pamail? Pwe me dipan akan kin wiai on me dipan, pwen ale me duete. 35 A pok on omail imwintiti, o wiawia mau, o ki on jo akapwainok, a pwain omail pan lapalap, o komail pan jeri en me lapalap o. Pwe a kupura, me jo danke o me jued akan. 36 Komail ari kadek rajon Jam omail me kalanian. 37 Ender kadeikada a komail jota pan pakadeikada. Ender kariala, a komail jota pan kariala. Lapwada, a komail pan lapwada. 38 Kijakija wei, a a pan depuk on komail dal mau eu, me idan pena, o itik pena, o dir kaualap, me pan ko on komail. Pwe men jon ota, me komail kin jonki, iduen a pil pan jon on komail. 39 A kotin pil majani on irail karajeraj eu: Da, me majkun pan kak kare me majkun? Ira karoj jota pan pupedi nan por o? 40 Toupadak jota kin laude jan a jaunpadak. Ma toupadak paroki on a jaunpadak, nan a unjokala. 41 A menda koe kilekilan pul ni maj en ri om ol, ap jota kan ataut o ni pein maj om? 42 De iadue, koe pan indan ri om: Ri ai, aui maj, i pan ki jan pul ni maj om, ap jota kilan ataut o ni maj om? Malaun amen koe, ki jan maj ataut o ni maj om, a koe ap pan kak kilan, duen om pan kak kijan pul, me mi ni maj en ri om. 43 Pwe tuka mau jota pan wa jued. Pil jota tuka jued pan wa mau. 44 Tuka karoj kin diarov kida a wa. Pwe aramaj jota kak dolun jan pil ni tuka kamadak, aramaj pil jota kin dolun jan wan wain ni tuka mal. 45 Aramaj mau amen kin kapwareda me mau jan nan a pai mau en monion i, a me jued amen kin kapwareda me jued jan nan a jued, pwe aua kin kida jan nan audepan monion o. 46 A iaduen, komail kin indan ia: Main, Main, ap jota kin wiada, me i kin inda? 47 Meamen ko don ia o roneron ai maj an kan, o kapwaiada, nan I pan kajale on komail, me a raj on. 48 Nan i me rajon aramaj amen, me kauada im eu o weirada lol, o pajonedi pon paip. A lapake lao pwilido, ad ap maimai on im o, ap jo kak kamokidedala, pwe a kakau pon paip o. 49 A

meamen roneron, ap jota kapwaiada, nan a rajon aramaj amen, me kauada im eu nan pwel jo pajonedi. A lapake pwil maiai on, a ap madan ronk pajan, o ola en im o me laud.

7 A LAO kotin erela a majan akan karoj on pokon o, a ap kotilan

Kapernaum. 2 Ladun jenturion amen mia, me kajampwal re a, me jomau, a pan mela. 3 A lao ronada duen leuju, ap poronelan i jaumaj en Juj akan, poeki re a, en kotido kakelailada a ladu. 4 Iralao pwara don leuju, ap nidinideki i potoan on: A war on, ren kotin wiai on i mepukat. 5 Pwe a kin pok on toun jap atail o kauadan kit jinako o. 6 leuju ap kotin ian ir ala. A ni jolar non doo jan im o, jenturion ap poronelan i kompok kai, potoan on: Main re der kanerel. I ir kotido, pwe i jowar, ren ketlon nan im ai. 7 Nai ari jota kin aka, me i war on poto don ir. A re kotin majaniata; a ai ladu pan kelailada. 8 Pwe nai pil aramaj amen, me mi pan manaman akan, ap kaunda jaunpei kai. A ma i pan, indan amen: Kowi! A pan kola; o on amen: Kodo! A pan kodo; o on ai ladu: Wiada met! A pan wiada. 9 leuju lao mani mepukat, ap kotin puriamui kila, jaupei don pokon o, me idauendo i, majani: I indai on komail, me I jaik diar pojond lapalap duen met, jota ren men Irael. 10 A me pakadarala kan lao purelon on nan im o, re ap diarada, me ladu o kelailada. 11 Kadekadeo murin mepukat a kotilan kanim eu ad a Nain; japwilim a tounpadak kan toto ian i; o aramaj pil me toto. 12 A lao koren ion wanim en kanim o, kilan, melar amen, me re wawai, ieroj en in a, a iei li odi amen; a toun kanim me toto ian i. 13 Kaun o lao majani i, ap kotin kupurela, majani on i: Eder janejan. 14 I ari koti on, doke kopa o, a me roa kan ap udi. I ap kotin majani: Manakap, I indai on uk, paurida! 15 A me melar o ap modada, pikekidi lokaia. leuju ap kotiki on i ren in a, 16 Majak ap kipa ir edi, o kapikapina Kot indada: Nan jaukop lapalap amen, me pwarado re atail, o Kot me kotier ren japwilim a aramaj akan. 17 A kajoi pot et duen i lolok jili nan ludaa o jap karoj, me mi imp a. 18 En loanej a tounpadak kan kaire kin i mepukat karoj. 19 loanej ap molipeido japwilim a tounpadak kan riamen, porone ira lan leuju, majanlan i: Ir me pan kotido, de jen auiaui amen? 20 Ol oko lao poto don i, ap potoan on: loanej jaunpaptaj kader kit don ir potoan kaelapok: Ir me pan kotido, de jen auiaui amen? 21 A ni auer ota a kotin kake lada me toto jan ar jomau, o luet, o nen jued akan, o kotin kapad pajan maj en me majkun toto. 22 leuju ap kotin jaben majani on irail: Koma u kwei, kaireki loanej, meakan komail kilaner o roner: Me majkun akan kilanada waja, o me luet akan kin alialu, o me tutuket kan makelekeleda, o me jalonepon kin ron waja, o me melar akan kin maureda, o ronamau me lolok on me jamama kan. 23 O meid pai, me jota pan makar kin ia! 24 A men kader in loanej lao purela, leuju ap kotin tapiada majani on pokon o duen loanej: Da me komail koeila en kilan nan jap tan? Komail men kilan alek pot, me kin duedualokki an? 25 De da me komail koeila en kilan? Komail men kilan aramaj amen, me likau kida likau muterok? Kilan, me kin likau kida likau linan, o kaped en mana, kin mi nan im en nanmarki kan. 26 De da me komail koeila en kilan? Jaukop amen? Ei, I indai on komail, a laude jan jaukop amen. 27 Pwe iei i me intindier due: Kilan, I kadarala mo mui nai men kader amen, me pan koki al mo'mui. 28 Pwe I indai

on komail, jota jaukop amen me ipwi jan ren li akan, me laude jan loanej jaunpaptaij, ari jo, me tikitik nan wein Kot, iei me laude jan i. **29** A aramaj karoj, me roneron i, o jaunopwei kan kapina Kot ni ar ian paptajeki paptaij en loanej. **30** A Parijar o jaunkawewe kan japai on pein irail ni ar mamaleki kupur en Kot, ap jota ian paptaij re a. w **31** A da me I en karajai on aramaj en di wet? O da me irail rajon? **32** Irail me rajon jeri kai, me kin momod nan wajan net akan o likelikwir nan pun arail indida: Kit kajakajan, a komail jota kakalek; kit kamamauke kin komail, a komail jota janejan. **33** Pwe loanej jaunpaptaij pwarado, ap jota kan prot, o jota nim wain, a komail kin inda: Nan tewil kin di poa. **34** Nain aramaj pwarado, mana o nim, a komail kin inda: Kilan, me kaped en mana o kamom jakau, kompoke pan jaunopwei o me dipan akan! **35** Aolekon kin diarov kida na jeri kan karoj. **36** A Parijar amen poeki i, en konot re a. I ari kotilon on nan im en Parjar o kaipokedi ni tepel. **37** A kilan, li amen mi nan kanim o, me dipan amen, a lao aja, me lejuij kotikot konot nan im en Parijar o, ap wado kokon en alapajta, **38** O poridi mur i ni aluwilu a janejan o pikekidi widenki pil en maj a aluwilu a, o limwieki a pwilipeipei, o metik aluwilu a kan o keieki alapajta. **39** A Parijar o, me lukedo i lao kilaner, ap monemoneleksi indida: Ma ol men et jaukop amen, a pan aja, ij li o, me jair i, pwe me dipan amen. **40** Lejuij ap kotin jaben majani on i: Jimon, I men indai on uk meakot. I ari indada: Jaunpadak, majania do! **41** Ol amen mia, me aramaj riamen pwaipwand on. Amen ira pwaipwandeki denar limepuki, a amen limejok, **42** A n i ara jota men kapunala, a kijkajika kin ira la karoj. Indan ia, ij re'a, me pan pok on i laud? **43** Jimon jaben fotoan on: I lamelame i, me a kijkajik laud on. A kotin majani on i: Koe meid pun kajaujada. **44** I ari jaupeui don li o majani on Jimon: Koe kilan li men et, I pedelon on nan im om, a koe jota ki on ia pil men widen na i kat, a i me widenki pil en maj a na i kat, o limwieki a pwilipeipei. **45** Koe jota metik ia, a i jota tukedi jan metik nai kat, jan ni a pedelon lao lei met. **46** Koe jota ujore kin ia le, a met keiekier na i kat alapajta. **47** Nan i me I indaki on uk: Dip a kan me toto me lapwadar, pwe a kin limpok laud; a me dip a jota non lapwada, nan a kin limpok titikit. **48** I ari majani on li o: Dip om akan me lapwadar. **49** A me ian mod ni tepel o ap tapiada inda nan pun ar: Ij men et, me pil kin lapwada dip akan? **50** I ap kotin majani on li o: Om pojone me dore uk ala, kowei popol!

8 KADEKADEO murin mepukat a kotin kakan jili nan kanim laud o me titikit kan, padapadak o kaloki ronamau en wein Kot, o ekriamen ian i. **2** O pil li akai, me a kotin kakelailada jan nen jued o jomau kan, iet akan: Maria, me pil adanek i men Makdala, me tewil ijimen koiei jan. **3** O Ioana iei likond en Kujaj en Erodej a jaunkoa men, o Jujana, o me toto, me papaki I ar kapwa kan. **4** A aramaj totoia lao pokon don i jan nan kanim akan, karoj, ap kotin karajeraj majani: **5** Jaunkamor kolan kamor a war akan. Ni a kamokamorok akai ap moredi on pon kailan al ap tiatidi o manpir en pan lan nam ir ala. **6** A akai moredi on pon paip. A lao wojada, a monedi, pweiki a jota lamelamur. **7** Akai moredi nan tuka tekete, a tuka tekete wojada, kajoka ir ala. **8** A akai moredi nan pwel mau, ap wojada o wada pan me epuki. Ni a kotin majanier mepukat, ap majan laudedea: Me jalona a mia, men ron! **9** A jpwilim a tounpadak kan ap

kalelapok re a: Ia wewe en karajeraj wet? **10** I ari kotin majani: A mieu on komail er, en aja me rir en wein Kot, a met akan en aja ni karajeraj akan pwe ren kilan, ap jota kilan, o ron, ap jota weweki. **11** A iet wewe en karajeraj o: Majan en Kot iei war akan. **12** A me mi pon kailan al o, iei ir, me ronadar, a muri tewil pwarada katia jan majan en Kot nan monion arail, pwe ren der pojona, rap maurela. **13** A me mi pon paip, iei ir, me kin ron majan o ap pereperen ale, a jota kalau re'tail. Anjau kij re kin pojona, a ni anjaun jonejon, irail kin pupe jan. **14** A me moredi nan tuka tekete, iei irail me kin ron, ap koieila tiropeki anan o pai, o inon jued en maur et, rap jokekila, ap jota wa. **15** A nan jaben mau, iei irail, me kin ron majan o, ap nekinen nan monion ar inen o mau, o wada nin tiak en kanonama. **16** Jota me kin ijikeda lamp, ap pwainekidi kopa eu, de ki on pan men wendi a pon deu a, pwe me pan pedelon on en kilan marain o. **17** Pwe jota me rir kot, me jo pan janjaleta, pil jota me okiok kot, me jo pan kalok jili. **18** Komail ari kalaka duen omai kin roneron, pwe me a mia, ekij pan ko on; a me jota a mia, i, me a kiki on, me a, pan katia jan. **19** In a o ri a kan ap ko don i, a re jota kak kaion impa pweiki pokon o. **20** A ap loki on i: In ar o ri ar akan poto liki. re men udial ir. **21** A kotin jaben majani on irail: In ai o ri ai mepukat, me kin roneron majan en Kot o apapwali. **22** Kadekadeo ni eu ran a kotilan pon apot jop, a jpwilim a tounpadak kan ian i. A kotin majani on irail: Kitail en kotela le en: Irail ari tanetan koieila. **23** O ni ar tanetan kokowei, a kotin jaimokela; melimel ap koda nan jed. A jop o pwilipwil, a pan mauidi. **24** Irail ap kai don i, kaopada i, fotoan on: Main, Main, kit pan mela! I ari kipada majani on an o iluk en jed akan, rap titikitika o molelar. **25** I ap kotin majani on irail: Ia omai pojona? Irail majakada inda nan pun ar: Daduen, ij men et, pwe a kin majani on an o jed, ir ari duki on. **26** Irail ap lele don jaben en Kadara, me jal on Kalilaa. **27** I lao kotidi jan, ol amen tu on i, me kodo jan kanim o, me tan war en tewil jan maj kokodo, o me kilijo, o a jota kin kaujon nan im, pwe a kin mimi nai joujou kan. **28** I lao kilan lejuij, ap werida, poridi jan mo a indaki nil laud: Menda re omui nai, lejuij Jpwilim en Kot latalap? I men poeki re omui, kom der kalok ia la! **29** Pwe a kotin majani on nen jaut o, en koieila jan ren aramaj o, pwe pan pak toto a jaikidi i; i ari kin jali kidi jal mata o jal en na kai. A i kamueit ir pajan, o tewil paki i lan jaben tan. **30** Lejuij kotin kainoma re a majani: Ia ad om? A fotoan on: Lekion; pwe tutel toto mi re a. **31** I ari poeki re a, ender majani on irail, me ren kodilan pweleko. (Abysos g12) **32** Ari, pwin pwik kalaimun mi waja o manamana jili nin nana o. Irail ari poeki i, en kotin mueid on irail re en til on irail. I ari kotin mueid on irail. **33** Tewil oko ap kodi jan ren aramaj o, ap tilon nan pwin pwik o. Pwin pwik o ap tanedi wei ni aul on nan jed ap mopila. **34** Jilepa ko lao kilaner me wiauier, rap tandaui, kolan kanim laud o titikit kan, kaireki jili. **35** Irail ap koieila, kilan me wiauier, re ap kola ren lejuij, diarada aramaj o, me tewil oko keredi jan lole, momod ni aluwilu en lejuij, likauda o lolekonlar; irail karoj majakadar. **36** Me ian udialer, ap kaireki kin irail duen tanwar en tewil a kakeladar. **37** Men Kadara karoj ap poe kipoeki i, en koti wei jan re'tail, pwe re majakadar kaualap. I ari kotida pon jop o, ap kotin purelar. **38** A ol o, me tewil oko kodi janer, poeki re a, en ian i; a lejuij jota kotin mueid on i majani: **39** Purelan deu om, kalok jili duen

manaman lapalap, me Kot wiai on uk er! I ari kola, kalok jili nan kanim o duen manaman lapalap, me lejuj kotin wiai on i. **40** Kadekadeo lejuj lao kotin puredo, aramaj akan ap kajamo i, pwe irail karoj auaiau i. **41** A kilan, ol amen, ad a lairuj, jaumaj en jinakoke, kotido poridi ni aluwilu en lejuj o poeki i, en kotilon on nan im a. **42** Pwe na ieroj jeripein amen, me a par naulriau, me koren ion mela. A ni a kotikot kokodo, pokon o koi don i. **43** A li amen, me nta pwilipwil par naulriau, me pwaineiki on jaunwini kan a dipijou karoj. A jota me kak kakelailada i. **44** I me apedo mur i, doke ni kailan jpwilim a likau. A pwilipwil en nta madan madada. **45** lejuj ap kotin majani: Ij i me jair ia? A karoj lao inda me jota, Petruj o me ian i ap fotoan on: Main, pokon o kin kapil pena o koi don ir, a iaduen, re kotin majani: ij i me jair ia? **46** A lejuj kotin majani: Nan meamen jair ia, pwe I pam, me kel eu ko jan er. **47** A li o lao ajaer, me a jo kak rirata, ap majawekeda, apedi poridi jan mo a, ap katitiki mon aramaj karoj, karepan a jair i, o duen a kelailada madan. **48** A ap kotin majani on i: Jeripein popoleta, om pojond me kakel uk ada, kowei popol. **49** A ni a kotin majaniata, amen potodo jan ren jaumaj en jinakoke o katitiki on i: Japwilim omui jeripein melar. Men da kom kanirieki jaunpadak o. **50** A lejuj lao mani mepukat, ap kotin jaben i majani: Koe der majak, koe pojond ta, a ap pan maureda. **51** A lao kotilon on nan im o, a jota kotin mueid on amen en ian pedelon on nan pera, Petruj, o loanej, o lakupuj eta, o jam en jeripein o in a. **52** A irail karoj janejan o mamaukeki i. A iotin majani: Komail der Janejan! Pwe a jota melar, a mamair eta. **53** Rap kaururki, pwe re aja, me a melar. **54** I ari kotikieji jan ir nan pera O, a ap kotin ale pa a waron on I majani: Jeripein, paurida! **55** Nen en jeripein ap pure don i, i ari madan uda. I ap kotin majani, kijin mana en ko on. **56** A jam a in a puriamu kila. I ari kotin inapwiedi irail ren der indan meamen me wiauier.

9 A LAO kotin molipe pena ekriamen oko, ap kotiki on irail kel o manaman, en kaloedi tewil akan karoj o kakelada me jomau kan. **2** I ari kotin porone ir ala, pwen padapadak duen wein Kot o kakelada me jomau kan. **3** O a kotin majani on irail: Komail der wala meakot pon al o: Jota jokon, de ed, de prot, de moni, amen pil jo pan wa jakit riau. **4** O waja kij me komail pan pedelon on nan im eu, komail pan mimieta waja o, komail lao kowei jan ia. **5** O meamen kan kajamo komail, komail japelewei jan kanim o, o jipede jan pwel ni na omai, pwen kadede on irail. **6** Irail ari kokola, kakan jili nan kijin kanim akan, padaki ronamau o kakelada me jomau kan waja karoj. **7** A nanmarki Erodej lao mani duen meakan, me wiauki i, ap pinidar, pweki akai katitiki, me dene loanej iajadar jan ren me melar akan. **8** A akai indada, me dene Eliaj pwarado, o akai me inda, me dene jaukop en kaua men iajadar, **9** A Erodej majani: loanej, i me i lepuke jan mon a, i ij men et, me i kin roneron due? A ap men udial i. **10** A wanporon akan lao pure doer, ap kaireki i karoj, me re wiadar. I ari kotin uk irail ada, kotilon waja rir, nan kanim eu, me ad a Petjaida. **11** Toun jap o lao ajaer, rap idauenla i, i ari kotin kajamo irail, o kotin padaki on irail duen wein Kot, o kotin kakelada me mau on. **12** A lao pan waja ponier, ekriamen potodo fotoan on i: Re kotin kadar pajan pokon en, pwen kola nan kijin kanim akan o nan jap, en rapaki wajan pweidi o kan ar

kijin mana, pwe kitail kotikot nan jap tan wet, **13** A a kotin majani on irail: Komail pan ki on irail kan ar mana! Re fotoan on: Lopon prot eta limau o mam eta riamen mi re at. De je pan kola netie don pokon kalaimun wet mana? **14** Pwe irail me ol impan lime kid. A a kotin majani on jpwilim a tounpadak kan: Komail pwini ir pajan wad limek o limek! **15** Irail ari wiada o kamod irail edi. **16** A kotin limada lopon prot limau o mam riamen, majanda nanlan, laolaoki, pilitiki pena, kotiki on jpwilim a tounpadak kan, pwe ren nene on pokon o. **17** Irail jak, o karoj medier, ap rikada dodo eijkriau luan kama dip O. **18** Kadekadeo ni a kotin laolao kelep, jpwilim a tounpadak kan ian i. A kotin kainoma re'rail majani: Ij me aramaj kin inda me nai? **19** Irail jaben fotoan on: Ioanej jaunpaptaij, a akai me inda Eliaj, o pil akai kin inda, me dene jaukop en kaua men iajadar. **20** A kotin majani on irail: A da me komail kin inda ij nai? Petruj ap jaben fotoan on: Ir me Krijtuj jpwilim en Kot. **21** A i me kotin padik inapwiedi irail, ren der indan meamen mepukat. **22** Majani: Nain aramaj pan kalokolok laud, o lokidokila ren jaumaj, o jamero lapalap, o jaunkawewe kan, o a pan kamela, o ni ran kajilu a pan maureda, **23** Ap kotin majani on irail karoj: Meamen men idauen ia I en tonmeteki pein i o ale a lopu ni ran karoj, o idedauen ia do. **24** Pwe meamen kanakanai on maur a, pan pupe jan. A meamen kajela maur a pweki nai, pan diarada. **25** Pwe da me pan mau on aramaj amen, me aneki pena jappa karoj, ap kajela pein i o kajapokela pein i? **26** Pwe me kin namenok kin ia o ai padak kan, i me Nain aramaj pil pan namenokki, a lao kodo ni a linan, o linan en Jam a, o na tounlan jaraui kan. **27** A melel I indai on komail, akai irail, me mi met, jota pan mela, irail lao udial wein Kot. **28** A kadekadeo murin pon walu pon murin majan pukat i ap ukada Petruj, o loanej, o Jakopuj kotidala pon nana o pwen laolao. **29** A ni a kotin laolao mom en jilan i ap wukila o jpwilim a likau puetepuetela o linalin. **30** A kilan, ol riamen ian i majan pena! Ira me Mojej o Eliaj. **31** Ira pwarado ni ara linan o mamajani duen a pan kamatala nan lerujalem. **32** A Petruj o me ian i me toutouki mair. Ira lao pirida, re ap udial a linan o ol riamen kotikot impa. **33** Kadekadeo ira lao koteiwei jan re a, Petruj ap indan lejuj: Main, meid mau atail kotikot met. Kit en kauada kijin im jilikij: Tanpaj ar, o en Mojej, o en Eliaj; a jaja me a kajokajoi. **34** Ni a kajokajoi mepukat, pali en dapok kadupal irail edi, irail ari majakadar ni ar tilon nan dapok o. **35** O nil eu peidido jan nan dapok o majani: let nai ol kompok, komail en ron i! **36** A nil wet lao wiauier, re ap diaradar lejuj ta. Ir ari nenen lata; o ni ran oko re jota kaireki meamen duen me re kilaner. **37** A kadekadeo manda en ran o irail lao kotidido jan nana o, pokon kalaimun ap fotoan on: Jaunpadak, i poeki re ir, re kotin majani don ai tunol putak o, pwe iei ai ieroj. **38** Re kotin mani, nen o lao koledi i, a kin madan weriwer, a kin jenjeroki jili, a ap kin pudopud o meid apwal ni a kin koiei jan i. **40** Nai ari poeki ren jpwilim ar tounpadak kan, ren kauje wei jan i, a re jota kak. **41** A lejuj kotin jaben majani: o di wet meid jopojon o japon, ia arain ai pan mimi re omai? la arain ai pan kokoa komail? Wa don ia noum putak! **42** A ni a kokodo, tewil ap kapururada o jenjeroki jili i, a lejuj kotin kidaueda nen jaut o, o kakelada putak o, ap kapure on i ren jam a. **43** A irail karoj puriamuiki manaman en Kot. A ni ar

puriamuiki en lejuj a wiawia kan ap kotin majani on jarpwiliim a tounpadak kan: **44** Majan pukat en kaloledi nan jalon omai: Nain aramaj pan panala ni pa en aramaj. **45** A irail jota weweki majan wet, pwe a rir jan irail, i me irail jajaki. Irail ari majak kalelapok re a duen majan pot et. **46** Irail ap pil lamelame, ij me pan lapalap re'rail? **47** A lejuj lao kotin mani ar lamelam nan monion arail, ap ale jeri men, kida impa a, **48** O majani on irail: Meamen pan apwali kijin jeri men et ni ad ai, nan a kin apwali ia, a meamen pan apwali ia, nan a kin apwali, me kadar ia do; a me tikitik re omai, nan i me pan lapalapala. **49** Ioanej ap jaben potoan on: Main, je kilaner amen, me kau jewei tewil akan ni mar ar. Kit ari inapwiedi, pwe a jota kin ian kit idedauen ir. **50** A lejuj kotin majani on i: Eder inapiedi, pwe me jo kin palian komail, nan a kin ian komail. **51** A kadekadeo a lao anjau, me a pan peukadala, a ap kotin jaupeilan kotilan inen won Ierusalem. **52** A kotin poronela men kadar akan, me pan tion mo a. Irail ari kokola lele don kijin kanim en Jamaria eu, pwen rapaki waja, me a pan pweiokidi ia. **53** A re jota kajamo i aki a kotin jaupeila kotilan inen won Ierusalem. **54** Jarpwiliim a tounpadak kan lakopuj o loanej lao kilaner mepukat, ap potoan on: Main, ma re kotin kupura, je pan poeki, kijinai en moredi jan nanlan, kan irail la, duen Eliaz wiadar. **55** A i kotin jaupeido, kapun on ira majani: Koma jota aja ij Nen, me naina kin koma? **56** Irail ap daulul wei nan eu kijin kanim. **57** Kadekadeo ni arail kotikot kokodo amen ap potoan on i: Main i pan idedauen ir waja karoj me re pan kotila ia. **58** Lejuj kotin majani on i: Pokj akan por ar mia, o manpir en pan lan paj ar mia, a Nain aramaj jota waja en kaula wei mon a. **59** A kotin majani on amen: Idauen ia do! A i indada: Main, komui kotin mueid on ia maj, i en purela jarepedi jam ai. **60** A lejuj kotin majani on i: Me melar akan en jarepedi ar melar akan, a koe kowei kalok jili wein Kot! **61** Pil amen potoan: Main, i pan idedauen ir jili, a re kotin mueid on ia maj, i en kamurimuri on toun im ai. **62** A lejuj kotin majani on i: Jota me pan koledi men weirada pwel, ap kilan muri, a jota koiok on wein Kot.

10 MURIN mepukat Kaun o pil kotin piladar ijjakan o porone irail wei mo a ni wad riamen, en kakan jili nan kanim laud o tikitik kan, waja me a pein pan kotilan ia. **2** A kotin majani on irail: Rak me kalaimun, a toun dodok me malaulau; poeki ren Kaun en rak, en kadarala toun dodok nan a rak. **3** Komail kola; kilan, I kadar komail la dueta jippul akan nan pun en kidi en wei akan. **4** Komail der wewa ed en moni, de ed en jailok, de jut, o der ranamau on meamen nani al o. **5** A ma komail pan pedelon on nan im eu, komail pan inda maj: Popol en mimi nan im wet! **6** A ma popol amen mi waja o, omai popol pan mimieta re a, a ma jo, omai popol pan pure don komail. **7** A komail pan mimieta nan im ota, o mana o nim, me mi re'rail pwe toun dodok me waron pwain a. Komail der pedoi jan nan eu im ap kolon on nan eu. **8** A ma komail pan pedelon nan eu kanim, o re pan kajamo komail, i waja komail pan tunole, me pan wijke don komail. **9** O kakelada me jomau kan, me mi waja o, o kaire kin irail: Wein Kot koren don komail. **10** A ma komail pan pedelon nan eu kanim, o re jota pan kajamo komail, i waja komail pan pedoi nani al indada: **11** Pil pwel par, me ko don kit nan omai kanim, jipede don komail; ari jo, komail en aja, me wein Kot koren don komail. **12** I indai on komail, nan a pan

manai on Jodom ni ran o jan kanim o. **13** Juedi on uk Korajim! Juedi on Petjaida! Pwe ma manaman akan, me wiaui on uk er, wiaui on Tiruj o Jidon, nan melel, re pan kalula nan tuk en likau o nan paj. **14** A pan manai on Tiruj o Jidon ni kadeik o jan komail. **15** A koe Kapernaum, me paidar nanlan, pan pijikondi on nan pweleko. (**Hadēs g86**) **16** Me roneron komail, nan a kin roneron ia; o me mamaleki komail, nan a kin mamaleki ia. O me mamaleki, ia, nan a kin mamaleki, me kadar ia do. **17** Me ijjakan ap puredo, pereperen potoan on: Main, pil tewil akan udi on kit ni mar omui. **18** A kotin majani on irail: I kilaner Jatan likamata liol a pupedi jan nanlan. **19** Kilan, I ki on komail manaman, en tiakedi jerpent o jkorpion, o en poedi kel en imwintiti karoj. O jota meakot pan kajuedi on komail, **20** Ari jo, komail der peren kida, me nen akan kin udi on komail, a komail peren kida me ad omai intindier nanlan. **21** Ni auer ota lejuj kotin perenda ni nen e majani: I kapina komui, Jam ai, kaun pan lan o jappa, me komui okila mepukat jan me lolekon o koiok kan, ap kajale on jeri pwelel akan! Ei Jam ai, pwe iduen me komui kupukupura. **22** Meakaroj muei on ia er jan ren Jam ai, o jota me aja jarpwiliim a ol, pwe Jam eta. O jota me aja Jam, pwe jarpwiliim a ol eta, o me jarpwiliim a Ol pan kajale on. **23** I ap kotin jaupei don tounpadak kan, majani on irail eta: Meid pai por en maj akan me udial, me komail udialer. **24** Pwe I indai on komail, jaukop o nanmarki kan toto anane udial, me komail kin ududial, a re jota kilaner; a re men ronada, me komail kin roneron, ap jota ronadar. **25** A kilan, jaunkawewe men ap uda, kajonejon i potoan on: Jaunpadak, da me i en wiada. Pwen jojoki maur ioutuk? (**aiōnios g166**) **26** A kotin majani on i: Da me intindier nan kapun o? Daduen om dondoropwe? **27** A jaben indada: Koe en pokon Kaun om Kot monion omunjok, o nen om unjok, o kel om unjok. o om lamelam unjok, o men imp om dueta pein koe. **28** A kotin majani on i: Koe meid jaben inen, wiada mepukat, a koe pan maurela. **29** A ap men ak kapunki pein I indan lejuj: A ij men imp ai? **30** A lejuj kotin jaben majani: Aramaj amen momait jan Ierusalem kodila leriko ap lodi on lolap aka, me ter jan a likau kan, o kame i, rap koeila; i ari pan mela. **31** A jamero amen momaitela nani al ota. A ni a kilan i, ap daulul wei jan. **32** A leap amen pil dueta. Ni a leler waja o, kilan i, ap daulul wei jan. **33** A ol en Jamaria amen jailok jili ap pil weid waja o. Ni a kilaner i ap pokela, **34** Kola re a, o kidim pena a pwal akan, ap ki on le o wain lole o kamondi i pon dake pa man o, wala nan im en kairu eu, apapwali i. **35** Manda a pan jamala, ap ki on kaun en im o denar riau indan i: Apapwali i! A ma mekij pan dauli, i pan kapunala, ni ai pan puredo. **36** A ij ren ir jilimen, me koe wiaki men impan ol o, me lodi on lolap oko? **37** A jaben: Me wiadar dodok kadek on i. lejuj ap kotin majani on i: Ari, kowei alajan! **38** A kadekadeo ni ar kotin jailokela, a kotilon on nan kijin kanim eu. Li amen mi waja o, ad a Marta, me kajamo i lon on nan im a. **39** Ri a li amen mia, me ad a Maria, me momod ni aluwilu en lejuj, roneron a majan. **40** A Marta kajopijkki pein i a papa i. I ari potodo potoan on: Main, re jota kotin kupuroki ri ai li, me jota kin ian ia dodok? Re kotin padaki on i, en jauava ia. **41** A lejuj kotin jaben majani on i: Marta, Marta, koe meid honki o jopijkki okotme. **42** A me ta kot me kajampwal. Maria piladar pwaij mau, me jota pan katia jan.

11 Kadekadeo ni a kotikot waja kij pwen laolao, a lao kotin erelar, amen japwilim a tounpadak kan ap fotoan on i: Main re kotin padaki on kit kapakap, dueta loanej kin padaki on a tounpadak kan. **2** Ap kotin majani on irail: Komail lao wia kapakap, ap inda: Jam at, mar omui en jaraui, wei'mui en pwaida, **3** Kotikido ran wet at tunol kaukaule. **4** Lapwa jan kit dip at, dueta kit, me kin lapwada karoj, me wia dipi on kit, eder kaluan kit ren me katikatiamau kan. **5** I ap kotin majani on irail: Ij re omail, me a kompok amen mia o me pan kola re a ni aislep en pon indan i: Kompoke pai, ki on ia lopon prot jilu, **6** Pwe kompoke pai men pwarado jan a jailok o, ap jota, me i pan kak ki on i. **7** A me mi nan im o pan jaben inda: Koe der kadiropa ia, pwe wanim ritidier, o nai jeri ko ian ia nan wajan mair; i jo kak paurida o ki on uk meakot. **8** I indai on komail, ma a jota pan paurida o ki on i aki kompokepa a, nan a pan paurida o ki on, me itar on i aki a nidinid. **9** I indai on komail, poeki, a komail pan tunole; rapaki, a komail pan diarada; letetelet, a a pan ritida mo'mail. **10** Pwe karoj me poekipoeki, kin tunole; o me kin rapaki, kin diarada; o me kin letetelet, nan a pan ritida mo a. **11** De ij jam amen nan pun omail, ma na putak pan poeki na kijin prot, pan ki on i takai eu? Da ma a poeki mam, pan ki on i jerpent amen? **12** De ma a pan poeki kitor eu, pan ki on i jkorpcion amen? **13** Ma komail, me jon jued, aja duen kijakij mau on noumail jeri kan, nan melel kaualap, Jam omail nanlan pan ki on Nen jaraui ren me poeki re a. **14** A ap kotin kauje wei tewil amen, me loton. A kadekadeo tewil lao koiei janer, me loton o ap lokelokaia, a aramaj puriamuiki. **15** A akai ir kaitiki: Nan Peeljeput, jaumaj en tewil akan, me a kaujeki jan tewil akan. **16** A akai kajonejon i, poeki poeki kilel eu jan nanlan. **17** A ap kotin ani ar lamelam, majani on irail: Wei karoj ma a pan u pena nan pun a, a pan ola; o ma toun im eu pan u pena nan pun a, a jota pan pwaida. **18** A iaduen, ma Jatan u on pein i, a wei pan kak pwaida? Aki komail indinda me dene nai kauje wei tewil akan ki Peeljeput. **19** Ma I kin kaujeki wei Peeljeput tewil akan, a ij me noumail ol akan kin kauje kin irail? Irai ari pan omail jaunkapun. **20** A ma I kaujeki wei lim en Kot tewil akan, nan wein Kot lel on komail er. **21** Ma me kelail o, me audeki kapwa en pei, pan jinjila im a, nan a kapwa nekiniekid mau. **22** A ma amen, me kelail jan i, pan palian i o kaloedi i, ap pan atia jan a kapwa en pei, me a kelekier, o nek pajan kapwa en kul. **23** Meamen, me jota ian ia, iei me palian ia, o me jota kin dolun penan ia, iei me kin kajapoka pajan. **24** Nen jaut lao kowei jan ren aramaj, a kin tanatan jili nan jep tan akan, rapaki wajan kamol, a jota, me a diarada, i ap kin inda: I ap pan purelon on nan im ai, me i pedoi janer. **25** A lao puredo, a diar, me a kokok o kapwater, **26** I ari koieila, ale on i nen ijimen, me jued jan pein i. Irai ap pedelon on lole, rap kakaujion ia; a aramaj pan jued jan maj. **27** A kadekadeo ni a kotin mamajani mepukat, li amen, kijan pokon o, ap fotoan on i: Meid pai kupur o, me wia ir adar, o didi kan, me re kotik! **28** A i kotin majani: Ei, meid pai, me kin ron majan en Kot ap kapwaiada. **29** A pokon o lao teneten pena, a kotin majani: Di wet meid jued! Re kin rapaki kilel eu, a jota kilel pan janjal on ir, pwe kilel en lona eta. **30** Pwe duen lona kilel eu on men Niniwe, iduen Nain aramaj on di wet. **31** Li nanmarki en pali air amen pan u on ol akan en di wet ni kadeik o pan kari ir

ala, pwre a pwarado jan ni imwin jappa, pwen ron solekon en Jalomo. A kilan, me laude jan Jalomo mi met. **32** Oi en Niniwe kan pan u on di wet ni kadeik, o pan karia la i, pwe re kalula ni ar ronadar padak en lona. A kilan, me laude jan lona mi met. **33** Jota me kin ijkeda lamp, ap kila waja rir, pil jo pan kopa, a pon deu a, pwe me pan pedelon on, en kilan marain o. **34** Por en maj marain en pali war. Ma maj om makelekel, war om karoj pan dir en marain. A ma maj om me jued, war om karoj me pil dir en rotorot. **35** En kalaka, pwe marain mi lol om, der rotorot! **36** Ma war om dir en marain kaualap, o jota kijan rotorot mia, karoj pan dir en marain dueta linan en lamp, me kin jenjere uk ada. **37** A ni a kotin kaparok, Parijar amen luke i, en konot re a. I ari kotilon kotidi nin tepel. **38** A Parijar lao uidial, ap puriamuiki, me a jota kotin omiom mon konot. **39** A Kaun o kotin majani on i: Nan komail Parijar akan kin widen likin dal o plet, a lol omail me dir en me re kuliada o me jued. **40** Nan pweipwei komail, kaidin I me wiadar pali liki, pil wiadar pali lole? **41** A kijakij weita duen komail kak on! A kilan, karoj pan makelekel on komail. **42** Juedi o n komail Parijar akan, pwe komail, kin maironki ejokkij eu en minje, o raute o jon en kijin tan tuka kai, ap jota injenoki kadeik o limpok en Kot! Wiada mepukat ap pil kapwaiada me tei kan. **43** Juedi on komail Parijar akan, pwe komail men mondi leppantam nan jinako ke kan o mauki, ren rananamu on komail nan waja en netinet akan. **44** Juedi on komail, pwe komail rajon joujou kan, me jo janjal, o aramaj alialu poa, ap jaja ir! **45** Jaunkawewe men ap jaben fotoan on i: Jaunpadak, komui pil kin juede kin kit majan pukat. **46** A i kotin majani: Pil juedi on komail jaunkawewe! Pwe komail kin katoutou kila kapwa en wijk toutou aramaj akan, ap jota jairki jondin pa omail. **47** Juedi on komail! Pwe komail kin apapwali joujou en jaukop akan, a jam omail akan kame ir ala. **48** Komail ari kin kade o peren kida wiawia en jam omail akan. Pwe re kame ir ala, a komail apapwali ar joujou kan. **49** I me erpit en Kot indada: I pan kadar won irail jaukop o wanporon akan, a akai irail re pan kamela o pwaki irail jili. **50** Pwe ntan jaukop akan, me kapwiliwpwi weier jan ni tapin kaua kokodo, en kapokon o di wet. **51** Jan ntan Apel lei ntan Jakariaj, me kamelar nan pun en pei jaraui o im en kaudok, ei I indai on komail, a pan kapokon on di wet. **52** Juedi on komail jaunkawewe! Pwe komail atia jan men kapir pan solekon. Komail jota pan pedelon, ap inapwiedi, me men pedelon on. **53** A ni a kotin mamajani on irail mepukat, jaunkawewe o Parijar akan ap tapiada palian i kaualap, kalekalelapok re a jon toto, **54** O re majamajan i, o raparapaki, ma re jota kak diar meakot jan ni a majan akan, pwe ren kadipa i.

12 ARAMAJ toto ap pokon pena lao kidalar, irail lao it pena, I ap kotin tapiada majani on japwilim a tounpadak kan: Komail kalaka kalep en Parijar akan, me malaun. **2** Pwe jota me rir kot, me jota pan janjalada. Pil jota me okiok kot, me jo pan kalok jili. **3** Ari, me komail pan indada ni waja rotorot, i me pan janjal nan marain. O me komail pan monininin nan pera kan, i me pan kalok jili pon im akan. **4** A I indai on komail, kompok pai kan, komail der majak irail, me kin kamela pali war, ap jolar kak wia meakot. **5** A I pan kaaja kin komail, me komail en majak: Majak i, me manaman on kamela aramaj ap kak kajela nan

pweleko. Melel I indai on komail, i me komail en majak. (**Geenna g1067**) **6** Jiok limen jota kin netila ni denar riau? Ari jo, jota amen irail me Kot kin maliela. **7** Ari, pil pit en mon omall karoj me wadawad penaer. Komail ari der majak, pwe komail me mau jan jiok toto. **8** A l indai on komail, meamen ponaja ia mon aramaj, i me Nain aramaj pan ponaja ren tounlan en Kot akan. **9** A meamen kamam kin ia mon aramaj, i me pan kamamaki mon tounlan en Kot akan. **10** O meamen me pan lokaia jued duen Nain aramaj, a pan kak lapwada. A me lalaue Nen jaraui, a jota pan lapwada. **11** A ma re pan wa komail la nan ar jinakoke kan mon kapun o ren me manaman akan, komail depa lamelame, da me komail pan jabenki de me komail en inda. **12** Pwe Nen jaraui pan kapame kin komail ni klok ota, me komail en'Inda. **13** A amen toun pokon potoan on i: Jaunpadak, kom kotin majani on ri ai ol o, en nek pajan at jojo. **14** A kotin majani on i: Aramaj o, ij me kajapwil ia da, en jaunkapuna o jaunnene re oma? **15** O kotin majani on irail: Kalaka norok jued, pwe kaidin kapwa toto, me aramaj amen kin memaur kida. **16** A kotin majani on irail kara jeraj eu: ol kapwapwa amen mia, me jep we kaparapar kaualap. **17** I ari lamelame indada: Da me i en wiada? Pwe jolar waja en nekinek ia ai kapwa kan. **18** I ari indada: Nan iet me i pan wiada: I pan palan pajan ai im en nak kan, ap kauada me laude jan kai; i waja me i pan nekidala me wojadan ia o ai dipijou karoj; **19** A i pan indan nen i: Nen i, dipijou toto on par toto, me nekineki on uk er. En moleilei, o mana, o nim o perenta! **20** A Kot ap majani on i: Pweipwei men koe, pwe ponpon wet nen om pan ilakido. A ij me pan aneki kapwa pukat, me koe nanak penaer? **21** Nan iduen me kin roporop pena dipijou on pein i, ap jota kapwapwa ren Kot. **22** A a kotin majani on japwilim a tounpadak kan: I me l indai on komail, eder lamelame maur omall, me komail pan tunole, pil iermen pali war, me komail pan likauki! **23** Maur me kajampwal jan mana, o war me mau jan likau. **24** Kalelapok on rape kan! Re jota kin kamorok, re pil jota kin nak pena, pil jota arail pera de im en nak, a Kot kin kotin katunole ir. A komail jo kajampwal jan manpir kaualap? **25** A ij nan pun omall, ni a nonki, me pan kak uje pajan pein i ki tipon en pa eu? **26** Ari, ma komail jota kak on wiada me manai, a da me komail kin nonki okotme? **27** Kalelapok on kiop akan, me mi nan jep, duen ar kakairida! Re jota kin dodok, o re jota kin monkol pena. A l indai on komail, pil Jalomo ni a linan karoj jota a likau dueta apot irail. **28** Ari, ma iduen Kot kin kapwataki dip, me mi nan jep ran wet, a lakap pan lokidokila nan jtop, iaduen a jota pan madan kalikauwiada komail, me pojon tikitik? **29** A komail, ender nonki, me komail pan mana o nim, o komail der injenjud! **30** Pwe mepukat men liki kan kin nononki. Pwe Jam omall, me kotikot nanlan, mani, me mepukat karoj mau on komail. **31** A rapaki jpwilim a wei, a mepukat pan poujalan komail. **32** Der majak pwin tikitik koe, pwe iet kupur en Jam omall: En ki on komail wei o. **33** Netikila omall kapwa kan, ap kijakjaka wei, wiai on komail ed ko, me jota pan marinala, o pai nanlan, me jo pan ola, waja me lipirap men jo kak on, o man en mot jo kak kawela ia. **34** Pwe waja omall pai mi ia, iei waja monion omall pil kin mia, **35** Nan luke pamail en katenten pena o omall jer en ijj. **36** O komail en dueta aramaj akan, me auiaui ar monjap ni a pan kodo jan kamadip en papaud, pwe i lao kodo letelet, re en madan ritinada

mo a. **37** Ladu ko meid pai, me monjap o ni a pan pwarado, diar ar majamajan. Melel I indai on komail, a pan kaiada a likau o kamod irail edi on mana, ap pan apapwali irail. **38** O ma a pwarado ni auer kariau, de kajilu, ap diar ir majamajan, nan meid pai ladu pukat. **39** A komail en aja, ma kaun pan im o ajaer anjaun lolap o pan pwarado, a pan majamajan o jo pan mueid on, im a en kulia jan. **40** Komail ari pil ononop, pwe Nain aramaj pan pwarado ni anjau me komail jaja. **41** Petruj ap potoan on i: Main, re kotin majani don kit karajeraj wet, de on irail karoj? **42** A Kaun o kotin majani: Ari ij jaunkoa lelapok o lolekon, me a mon jep kajapwilada, en kaunda a ladu kan, pwen nek on irail kan ar mana ni anjau me kon on? **43** Meid pai ladu o, me a monjap pan diarada wiawia duen met ni a pan pwarado! **44** Melel I indai on komail, a pan kajapwiladan i pon a dipijou karoj. **45** A ma ladu o pan lamelame nan monion i: Ai monjap pwawpwand, o a pan tapiada kame ladu o lidu kan, o mana o nim, o kamom jakau, **46** Monjap en ladu o ap pan pwara do ni ran o, me a jo auiaui i, o ni auer, me a jaja, o a pan lepuk pajan i, o kajapokalan nan pun en me jopojon akan. **47** A ladu o, me aja kupur en a monjap, a jota kaonopada pein i, pil jota wiada kupur a, nan i me pan kamekam kaualap. **48** A me jaja, ap wiadar me mau on kalokolok, nan i me pan kalokolok tikitik. Pwe me aleer me toto, i me pan kida me toto; o me koaki me toto, pan purokido me toto. **49** I kodon jaundi kij iniai j appa, a da me l en wiada, ma a jaundier? **50** A maj i pan papataje kila papataj eu; I ap patau kila melel, a lao dauler. **51** Komail lamelame, me l kodon ki on jappa popol? I indai on komail: Jo! a pwen kumuei juedala. **52** Pwe jan met kokola limen toun im eu pan liak toror pajan; jilimen pan palian riamen, o riamen pan palian jilimen. **53** Jam pan palian na putak, a putak o pan palian jam a; in pan palian na jeripein, a jeripein pan palian in a; a li amen pan palian na ol a paud, o en na ol a paud pan palian li o. **54** A kotin majani on pokon o: Komail lao udial dapok jan kapin lan, komail kin inda: A pan katau; o a pan pwaida **55** O ma komail kin kilan an a ujan ni pali air, komail kin inda: A pan karakar; o a pan wiaui. **56** Malaun komail! Komail aja kajau maj en jappa o lan, a da me komail jajak kajauida anjau wet? **57** A da me pein komail jota kajauia kida me pun? **58** A ma koe pan ian me palian uk kolan kapun o, en nantion pon al o, en kapunala re a, pwe a de pan uk ala jaunkapun, a jaunkapun pan uk ala ren jilepan imaten, a jilepan imaten pan kaje uk ala nan imaten. **59** I indai on uk: Koe jota pan koda jan waja o, koe lao kapunala lua karoj.

13 NI anjau o akai mia, me potoan on i duen men Kaliaa kai, me Pilatuj doleki nt' arail ar mairom. **2** A kotin jepen majani on irail: Komail kiki on, me men Kalilaa pukat me dipan akan mon men Kalilaa tei kan, pweki ar kalokolok o? **3** Na, i me indai on komail: Jo! A ma komail jota pan kalula, komail karoj pan mela dueta. **4** De irail ekwalemen ko, me im en ruk en Jiloa pupedi on poa, kame ir ala, komail kiki on, me irail me jued jan aramaj akan, me kaukaujouen lerujalem? **5** Nai me indai on komail: Jo! A ma komail jota pan kalula, komail karoj pan mela dueta. **6** A kotin karajeraj on irail majani: Aramaj amen mia, me a tuka pik apot padedi nan a mat en wain, ap kodon rapaki wa, a jota me a diarada. **7** A ap indai on jaumat en wain: Kilan, par jilu i kodon rapaki wan pik pot et, a jota, me i diarada; paledi, da

me a pinaki mal waja o! **8** A a jaben indan i: Main, pui jan pil par wet, pwe i en weirdada ni tapi, o ki on pwel mau. **9** A ma a pan wa, ari me mau, a ma jo, komui ap pan paledi jan. **10** A kotin padapadak nan jinakoke eu ni ran en japat. **11** A kilan, li amen mia, me nen en jomau ti poa par haulwalu, a koy pena o jota man kak uda. **12** lejup lao kotin majani i, ap molipei won i majani on i: Li, koe en maioda jan om jomau! **13** I ap kotin pwil po a lim a kan, i ari madan kajinenda, kapikapina Kot. **14** A jaumaj en jinakoke o makara kida pan lejup a kake lada i ni ran en japat, ap jaben indan pokon o: Ran wonu, aramaj en dodok, i anjau me komail kodon kakelada, a iermen ni ran en japat! **15** Kaun o ap kotin jaben i majani: Malaun koe, kaidin komail karoj kin lapwada kau o ejel jan deu a kualalan nim pil ni ran en japat? **16** A li men et, me nain Apraam jeripein, me Jatan jaliedi par haulwalu, me jo mau, en lapwada ni ran en japat? **17** Ni a kotin majani mepukat, karoj me palian i, ap namenokala o aramaj karoj peren kida wiawia mau kan karoj, me wiauier pa a. **18** A a kotin majani: Wein Kot rajon da? O da me I en karajai on i? **19** A rajon wantuka eu, me aramaj amen kajela nan matuel ap wojada, wiala tuka kalaimeun pot, o manpir en pan lan kaukaujoun nan ra kan. **20** A pil kotin majani: Da me I en karajai on wein Kot? **21** A rajon kalep kij, me li amen ale, okila nan kajak en plaua jili, karoj lao mutala. **22** Ni a kotilon lerujalem, a kotin padapadak jili nan kanim laud o tikitik kan. **23** Amen ap fotoan on i: Main, me malaulau pan maurela? A kotin majani on irail: **24** Niani en pedelon on nan wanim tatik, pwe I indai on komail, me toto pan jojon pedelon on, a jota pan kak. **25** A kaun pan im o lao udar ritinidier wanim o, komail ap pan pikikidi letelet ni wanim o indada: Main, ritinida jan kit! A ap pan jaben indan komail: I jaja komail, o waja me komail ko jan ia. **26** Komail ap pan pikikidi indada: Kit me mana o nim imp omui, o komui pil kaukawewe nan atail al akan. **27** A i me pan inda: I indai on komail, I jaja komail o waja komail ko jan ia, ko wei jan ia, komail karoj me wiawia jueed. **28** Janejan o teterok ap pan wiau, komail lao kilan Apraam, o ljaak, o lakop, o jaukop akan karoj nan wein Kot, a komail pijikonla jan. **29** Nan re pan kodo jan nan maj en lan, o jan nan kapin lan, o jan nan apan, o jan air en lan, o re pan mondi ni tepel nan wein Kot. **30** A kilan, me pwand akai mia, me pan madan, o me madan kai mia, me pan pwand. **31** Ni auer ota Parijar akai kodo indai on i: Koti wei jan met, pwe Erod pan kame komui la. **32** A kotin majani on irail: Komail u kowei, indai on pokj ota: Kilan I kin kauje wei tewil oko o kamakamaureda ran wet o lakap, a ni kajilu en ran I pan imwijkela. **33** I en kokola ran wet, pil lakap, pil pali, pwe jota jaukop amen me pan kamela likin lerujalem. **34** lerujalem, lerujalem, me kin kamela jaukop akan o kajuk, me pakadaradon uk, pan pak loto I men kapokon pena noum jeri kan dueta lituk amen kin kompwal pena na kan pan pa a, a komail kaner, **35** Kilan, im omair pan tanla, pwe I indai on komail, komail jolar pan kilan ia, lao a pan pwaida omair pan inda: Kapina on me kotido ni mar en Kaum!

14 KADEKADEO ni a kotilon on nan im en kaun pan Parijar amen, pwen konot ni ran en iapat; a irail majamajan i. **2** A kilan, aramaj amen mia waja o, me lijonepo. **3** lejup ap

kotin jaben majani on jaunkawewe o Parijir akan: Me pun, en kakelada ni ran en japat? **4** I trail nenenla. I ap kotin jair i, kakelada o kadara wei. **5** Ap kotin jaben majani on irail: Ij re omair, me na aj de kau pupedi on nan por o, me jo pan madan apiada jan ni ran en japat? **6** A irail jota kak jabenki i meakot. **7** A kotin majani on toun kapar karajeraj eu, ni a kotin mani, me re inon ion en mondi ni tapin tepel, majani on irail: **8** Koe lao pan luke don kamadip en kapapaud ren meamen, ender mondi on leppantam, pwe ele amen, me lapa jan koe lukedor. **9** O me luk uk edo o pil i, pan kodo indai on uk: Ki on ol men et deu om! A koe pan namenok kodido on nan roulap. **10** A koe lao paluke, kola mondi on nan roulap, pwe me luke uk lao pwarado, en indai on uk: Kompoke pai, kotidato! Koe ari pan kaindand nan pun en ir, me ian uk ni tepel. **11** Pwe karoj me kin kajapwilada pein i, pan kajapwilidi, o me kin kajapwilidi pein i, pan kajapwilada. **12** Ap pil kotin majani on me lukedo i: Kom lao wiada konot en ni jauaj de nin jautik, eder lukedo kompokepa om ko, de ri om akan, de jau om, de men imp om kapwapwa kan, pwe re de pil luke uk, o depuk on uk. **13** A ma koe pan wia kamadip, en lukedo me jamama o me pali duk kai, o me jikilikil, o me majkun akan. **14** Koe ari pan meid pai, pwe irail jota pan kak depuk on uk, a a pan depuk on uk ni ran o, me pun kan pan maureda. **15** A amen ir, me ian ni tepel o lao ronadar mepukat, ap fotoan on i: Meid pai, me pan jak prot nan wein Kot. **16** A a kotin majani on i: Aramaj amen mia, me wiadar kamadip lapalap o luke pena me toto. **17** O kadarala na ladu o ni dokan kamadip, pwen kaire kin irail, me pan toun kapar: Komail ukedo, pwe meakaroj onoper. **18** Irail ap wiaki eu ikidiki okotme. Men maj indai on i: I netiada jan eu, i pan kola kilan; i poeki re om, koe en kadar ia la. **19** A amen inda: I pwaina kau ol ek, a met i pan kola kilan ir; i poeki re om, koe en kadar ia la. **20** A amen inda: I pauudeki li amen, i me i jota kak kokila. **21** Ladu o ari purodo, kaireki a monjap meakan. Monjap o ap makara kidar indai on a ladu: Tane wei nani al laud o al tikitik en kanim o wado me jamama kan, o me pali duk, o me jikilikil, o me majkun akan. **22** A ladu o indada: Main, a wiauier duen omui majan, a deun akai pil pil mia. **23** Monjap o ap indai on a ladu: Kakan jili nani al o ni kailan kel akan, papain ir do, pwe im ai en tounla! **24** A i indai on komail, nan jota amen ren ol oko, me paluke, pan jon ai kamadip. **25** A pokon kalaimun idauenla i. I ari jaupei on irail majani: **26** Meamen kodo re i, ap jo maliela jam a, o in a, o a paud, o na jeri kan, o ri a ol, o li akan, o pil pein maur a, nan a jota pan kak ai tounpadak. **27** A meaen jo kida a lopu o idauen ia do, a jota pan kak ai tounpadak. **28** Pwe ij re omair, me pan kauada im en taulik eu, me jota pan mondi maj ap lamelame duen pwain a, ma a pan kak on de jo? **29** Pwe a de pajonedi, ap jota kak kanikel; a karoj, me udial, pan kaurureki i, **30** Indada: Aramaj men et pikikidi kauada im, ap jota kak kanikiela. **31** De ij nanmarki o, me pan mauin on amen nanmarki, me jota pan mondi maj ap lamelame, ma a pan kak kalokidki aramaj nen aramaj rianen? **32** A ma jo, a pan kadarala men kadar akai, poekipoeki mieu mai ni ara non doo pajan. **33** Nan iduen amen amen komail, me jo mieu jan meakaroj, nan a jota pan kak ai tounpadak. **34** Jol me mau, a ma jol jarajan, da me a pan

kanomanom mau kida? 35 A jolar mau on nan jap, pil jo nan pwel, pwe aramaj kin kajela. Me jalona mia men ron, I en ron!

15 A JAUNOPWEI o me dipan akan karoj ap kai don i pwen ron i. 2 A Parijar o jaunkawewe kan lipaned indada: Ol men et kin kompokeki me dipan akan o ian irail jakakaj. 3 A a kotin majani on irail karajeraj wet: 4 Ij aramaj re omail me na jip epuki, a ma amen irail jalonalar me jo pan pwilikidi ir duekduemen nan wel ap raparapaki me jalonalar, lao a pan diarada? 5 A lao diarada i, a kidan pon pop a pereperen. 6 A lao pure don deu a, a kin eker pena kompokepa kan o men imp a kan indai on irail: Komail ian ia perenda, pwe i diarada ai denar o, me jalonalar. 10 Nan I indai on komail, iduen peren mi ren tounlan en Kot akan, pweki me dipan me ta men, me kalula. 11 A kotin majani: Aramaj amen mia, me na ol riamen. 12 A me tikitik re'ra indai on jam a: Jam ai, kotiki don ia pwaij ai en jojo, me udan ai. I ari nene on ira ara dipijou kan. 13 A murin ran akai me tikitik ren ol oko ki pena a dipijou karoj, ap jailokalan jap doo, waja a kajela mal a kapwa kan nin tiak jueed. 14 A lao kamuje weita a kapwa karoj, lek lapalap ap pwaida jap o, i ari dupokalar. 15 I ap koieila dodok ren me pweledan jap o men. I ap kadarala i, pwen kamana na pwik kan. 16 I ari inon ion, kankan wan tuka kai, me pwik kin namenam, a jota me mueid on i. 17 A kadekadeo i lao lolekonalar, ap indada: Ladu me depa mi ren jam ai, me kan ar mana me rak, a nai panmekila jo kan ai mana. 18 I pan uda purela ren jam ai indai on i: Jam ai, i wiadar dip on nanlan o on komui. 19 I jolar waron adaneki noumui putak, komui ari wia kin ia ladu'mui men. 20 I ari uda purela ren jam a. A ni a mi waja doo, jam a kilanada i, ap pokela, pitipi don i o polod i, metik i. 21 A putak o indai on i: Jam ai, i wiadar dip on nanlan o on komui, i jolar waron adaneki noumui putak. 22 A jam majani on na ladu kan: Wado likau kajampwal o kalikauwiia kida i, o ki on rin ni jendin pa a, o jut ni na a kan. 23 O wado kau pul wi o kamela, pwe kitail en kan o pereperen. 24 Pwe nai putak men et melar ap mauredar, a jalonalar ap diarovadar. Irail ari perendar. 25 A na putak laud mi nan jap o. Ni a pure don koren ion im o, ap ronadar kakaul o kakalek, 26 Ap kalelapok ren ladu men duen ar wiawia. 27 A indan i: Ri omui ol puredo, jam omui ap kamela kau pul wi o, pwe a diaradar I memaur o kelail. 28 A ap makara kida o jota men pedelon, jam a ap pedoi don re a poekipoeki. 29 A a jaben indan jam a: Kom mani, par toto me i papa komui, o i jaikenta kawela eu omui majan akan, a kom jota kotiki on ia kijin kut amen, i en kamadipeki kompoke pai kan. 30 A noumui putak men et lao kodo, murin a kamuje wei a dipijou ren me jueed akan, komui ap ijik on i kau pul wi o. 31 Jam a ap majani on i: Nai jeri, koe kin mimieta re ian jau karoj, o ai meakaroj me om. 32 Me mau, koe en peren o injenemau. Pwe ri om ol men et melar, ap mauredar, a jalonalar ap diarovadar.

16 A PIL kotin majani on tounpadak kan: Ol kapwapwa men mia, me a jaunkoa men indandeki, a peitlakit a koa kapwa kan. 2 I ari eker don i indan i: laduen ai ronadar duen koe? Kaineneta noum kijin likau duen om dodok! Pwe koe jolar kak jaunkoa. 3 Jaunkoa ap madamadaua indada: Da me i en wia, pwe ai monjap pan ki jan ia ai koa, nan I jota kak weweir, a poekipoeki me i namenokki. 4 I ap ajada, me i pan wia, i lao jarpwiliidjan ai koa, pwe irail en kajamo ia lon on nan im ar akan. 5 I ari ekeredo me pwaipwand on a monjap, ap idok ren men maj: Da me om pwaipwand on ai monjap? 6 A inda: Potel en le epuki. A indai on i: Ale noum puk mondi pitipit intiniedi me limejok! 7 Ap pil indai on amen: A koe, da me om pwaipwand? A inda: Kopa en wan korn epuki. A indan i: Ale noum puk intiniedi me walejok! 8 Monjap ap kapina jaunkoa japon, pweki a dodok lolekon. Pwe jeri en jappa kan me lolekon ni jon ar jan jeri en marain akan. (aiōn g165) 9 I ap indai on komail, komail wia kompoke pamail ki mamon japon pwe komail lao jama malar, ren kajamolon on nan deu potopot. (aiōnios g166) 10 Meamen apwali mau me tikitik o, nan i me pil kin apwali mau me lapalap. A me kin japon ni me tikitik o, nan i me pil japon ni me toto. 11 Ma komail jota apwali mau ai pali pa, ij me pan liki on omail pa pali poa? 12 O ma komail jota apwali mau en amen a kapwa, ij me pan liki on komail me udan omail? 13 Jota ladu men me pan kak papa jaumaj riamen; pwe a pan kailonki amen o pok on me teio. De kajampwaleki amen o mama leki me teio. Komail jota pan kak pariai pena Kot o mamon. 14 Pari jar akan, me kin pok on moni, pil ronadar mepukat, ap kaurureki i. 15 A kotin majani on irail: Nan komail me kin akapunki pein komail ren aramaj, a Kot kin mani nan monion omail. Pwe me kajampwal ren aramaj, kin me mal ren Kot. 16 Kapun o jaukop akan kokoper lel ni muein loanej. A jan ni anjau o ronamau en wein Kot kin lolok jili, a karoj kin pedelonki manaman. 17 Nan me monai, lan o jappa pan jorela, jan ekij kijan kapun en lokidokila. 18 Meamen kajela a paud, ap paudeki amen li, nan i me kamal, o meamen me paudekida me lokidokila jan ren ol amen, nan i me kamal. 19 Ol kapwapwa men mia, me a likau waitata o materok o a kin kamadip o peren ni ran karoj. 20 O pil amen ol me jamama, ad a Lajaruj, me kin wonon pan warim en ol kapwapwa o; a kenjela kili karoj. 21 Ap men tunole maremor akan, me kin pupedi ni tepel en me kapwapwa; a kidi kan kin tamotamo a kenj akan. 22 A kadekadeo me jamama o mela o tounlan kai ap wadala pon kapa en Apraam. A me kapwapwa o pil mela o jaredier. 23 Ni a mi nan pweleko, wajan waiwairok, ap jarada, udial Apraam ni waja doo o Lajaruj mondi pon kapa, (Hadēs g86) 24 Ap likwirda indada: Jam (ai) Apraam, kom kotin kupura ia, poronedo Lajaruj en kaduedi jondin pa a nan pil, ki on pon lo i, pwe i kin waiwairok nani iai wet. 25 A Apraam kotin majani: Nai, tamanda, me koe tunoler om mau kan karoj ni maur om, a Lajaruj a me jueed akan; ari a pan pereperenta, a koe pan kalokolok. 26 A pil eu me kawela, wau kalaimun eu mi nan pun atail, pwe ma amen kit men japale won re omail, a jota pan kak, pil jota amen komail pan kakedo. 27 A ap inda: I ap men poeki, jam ai, komui en kotin poronelan Lajaruj nan im en jam ai. 28 Pwe ri ai ol me limen, me a pan kaajaki irail; pwe ren de lel on waja apwal wet! 29 A Apraam majani on i: Mojek o jaukop akan

mi re'rail, ren nok ron irail. **30** A ol o potoan on: Kaidin jam (ai) Apraam, a ma amen jan ren me melar akan pan pwara don irail, rap pan kalula. **31** A ap majani on i: Ma re jota pan ron Mojey o jaukop akan, re pil jota pan pojona la, ma amen pan mauredja jan ren me melar akan.

17 A KOTIN majani on japidilim a tounpadak kan: Nan jota kak, men kamakar kan en jo pwaida, a juedi on me kokido.

2 A mau on, takai en ir plaua eu en paudoki on ni tapin wor a, ap lokidokila nan madau, jan a kamakar amen titik pukat. **3** Kalaka pein komail! Ma ri om ol wia dipi on uk, en kapun on i, a ma a pan kalukila, maki on i. **4** A ma a wia dipi on uk pan ijepak ni ran eu o pure don uk pan ijepak indada: I kalula, koe en maki on i! **5** A wanporon akan potoan on Kaua o: Re kotin kalaudela at pojona! **6** A Kaua o kotin majani: Ma omail pojona laudi on wan katirin, komail pan kak indai on tuka pik pot et: Kai jan, kajau on nan madau, a pan oke komail. **7** A ij re omail, me a ladu men, me kin matimat o kamakamana man akan, pan indan i ni a puredo jan matuel o: Madan kodo mondi o mana? **8** A jota pan indan i: Kaonopada me i pan mana nin jautik o, kaiada om likau, papa ia, lao i manaer o nim, a muri koe pan mana o nim. **9** De a pan danke ladu pweiki a wiada, me a majani on i? I lamelam jo. **10** Pil dueta komail, komail, lao wiadar meakan me kakaliki on komail er, komail ap pan inda: Kit ladu mal, pwe i eta, me je wiadar, me kakalik on kit er. **11** Kadekadeo ni a kotilan Jerujalem, a kotin weid nan wein Jamarria o Kalilaa. **12** O ni a kotin kotilon on nan kijin kanim eu, purai kit! **13** Irail nil laudedda indada: Main lejuij, kupurai kit! **14** A lao kotin majanier, ap majani on irail: Komail koeila kajanjale on pein komail on jamero kan. Kadekadeo ni arail kokola irail kelailada. **15** A amen irail ni a kilaner me a kelailadar, ap puredo nil laudedda, kapikapina Kot. **16** O poridi jan aluwilu a, danke i; ari, i men Jamarria men. **17** Lejuij kotin jaben majani: Kaidin me ek, me kelailadar, a ia me duemen oko? **18** Jota me pure don kapina Kot, ol en liki men et eta? **19** A majani on i: Uda ko wei, om pojona me kakel uk ada! **20** Parijar akai lao kalelapok re a: Dokan da me wein Kot pan pwaida? A kotin jaben majani: Nan wein Kot jota kin janjal kokodo. **21** Irail jota pan indada: Kilan met, de kilan monen, pwe kilan, wein Kot mi lol omair. **22** A kotin majani on japidilim a tounpadak kan: Ran oko pan kodo, me komail pan men kilanada ran eu en Nain aramaj, a komail jota pan kak kilan. **23** Irail pan indai on komail: Kilan monen, de kilan met! A der kola o der idauen ir ala! **24** Pwe duen liol kin linalin jan apali en lan lel pali teio en lan, idauen Nain aramaj ni a ran o. **25** A maj a pan kalokolok toto o lokidokila ren di wet. **26** O duen a wiaui ni muein Noa, idauen a pan wiaui ni ran oko en Nain aramaj: **27** Irail mana, irail nim, irail papaud, irail kapapaud, lao lei ran en Noa a pedelon on nan war im o, o nolik pwaida kamom ir ala karoj. **28** Pil dueta ni muein Lot: Irail mana, irail nim, irail netinet, irail japajap, irail kauadar im, **29** A ni ran o, me Lot koiei jan Jodom, kijiniae o jwepel ap moredi jan nanlan, kame ir ala karoj. **30** Nan idauen a pan wiaui ni ran, me Nain aramaj pan janjaledo. **31** Ni ran o meamen mi pon im, o a kapwa mi nan im, a ender kodi on ale. O pil dueta me mimi nam jaben, i ender puredo. **32** Tamatamanda en Lot a paud! **33** Pwe meamen kanakanai on maur a, pan pupe jan, a me pan kajela,

nan i me pan maureta. **34** I indai on komail, ni pon ota ol riamen pan wonon pon pet eu, amen pan peuka jan, a me teio pan mimieta. **35** Li riamen pan irij pena plaua, amen pan peuka jan, a me teio pan mimieta. **36** Ol riamen pan mi nan jap, amen pan peuka jan, a me teio pan mimieta. **37** Irail jaben potoan on i: la Main? A kotin majani on irail: Waja me man mat mi ia, nan i waja pwin ikel pan pil pokon pena ia.

18 A PIL kotin majani on irail karajeraj eu, me ren poden kapakap o der panada. **2** A kotin majani: Jaunkapun amen mi nan kanim eu, me jota lan Kot, o jota injenoki aramaj amen. **3** A li odi men mi nan kanim ota, me poto don i potoan on: Kom kotin jauaja ia on me kailon kin ia! **4** A a kan maj o, a kadekadeo a monemoneleki: Nan i jota lan Kot, o pil jota injenoki aramaj, **5** A pweki li odi men et a kadiropa ia. i pan jauaja i. pwender purodo kadiropa ia. **6** Kauna o ap kotin majani: Komail ron, me jaunkapun japon indada! **7** A iaduen Kot, a jota pan kotin jauaja japidilim a pilipilar akan, me kin likelikwir on i ni ran o ni pon? Pala a pan kotin pwawwand? **8** I indai on komail: nan a pan madan jauaja ir. Ari jo, Nain aramaj lao pwarado, da, a pan diar pojona ni jappa? **9** A pil kotin karajai on irail me kin aka punki pein irail, ap aka japunki me tei kan: **10** Aramaj riamen kodala on nan im en kaudok pwen kapakap. Amen ira Parijar, a amen jaunopwei men. **11** Parijar o kajinenda kelelepa ekij waja kapakap due met: Main Kot, i danke ir, me i jota dueta aramaj tei kan: Lolap, japon, kamal, de dueta jaunopwei men et. **12** I kin kaikajole pan riapak ni wik eu o koleireki ejokkij eu en ai kapwa karoj. **13** A jaunopwei u doo jan ekij waja, ap jota men jarada nanlan, a a pikir maramar a indada: Main Kot, re kotin kupura ia me dipan! **14** I indai on komail, ol men et kodila deu a punala mon me teio. Pwe me kin kajapwilada pein i, pan kajapwilidi, a me kin kajapwilidi pein i pan kajapwilada, **15** Irail ap wa don i kijin jeri kai, pwen kotin jair ir. A japidilim a tounpadak kan lao kilaner, re ap kapoui irail. **16** A lejuij kotin molipe ir majani: Mueid on kijin jeri kan, en kodo re i! Der kalik irail edi! Pwe irail me udan wein Kot. **17** Melel I indai on komail, meamen, me jota ale wein Kot rajon kijin jeri men, a jota pan pedelon on lole. **18** A monjap amen idok re a majani: Jaunpadak mau, da me I en wiada, pwen jojoki maur joutuk? (aiōnios g166) **19** Lejuij ari kotin majani on i: Da me koe indaki, me I me mau? Jota me mau men, Kot eta. **20** Koe kin aja kujoned akan: Koe der kamal; koe der kamela aramaj; koe der pirap, koe der kinekine mal, kakaki jam om **21** I ari indada: Nan mepukat karoj i kin wiawia jan ni ai titikit kokodo. **22** Lejuij lao mani mepukat, ap majani on i: Me ta kij me lua, netikila om kapwa karoj, o nene on me jamama kan, a om pai pan mi nanlan, ap kodo idauen ia do. **23** A lao ronadar met, ap injenjuede kila melel, pwe a kapwapwa kaualap. **24** A lejuij lao kotin majani, me a injenjuedela, ap majani: Nan me awpal on me kapwapwa kan, en pedelon on nan wein Kot. **25** Pwe me manai, kamel en tilon nan por en dikok, jan ol kapwapwa men pedelon on nan wein Kot. **26** Irail me roneron indada: Ari, ij me kak on maur? **27** A kotin majani: Me aramaj akan jo kak on, Kot me pan kak on. **28** Petruj ap potoan on: Re kotin mani, kit me likid maliela meakaroj ap idauen la ir. **29** A kotin majani on irail: Melel I indai on komail, nan jota me likidmaliela im a, de jam, de

in a, de ri a ol akan, de a paud, de na jeri kan pweki wein Kot, 30 Me jo pan id aneki me lapalap ni anjau wet o ni muei kokodo maur joutuk. (aiōn g165, aiōniōs g166) 31 A kotin ukala ekriamen ko majani on irail: Kilan, kitail kin kodalan lerujalem, o karoj pan pwaida, me intimidier ren jaukop akan duen Nain aramaj. 32 Pwe a pan panala ren men liki kan, pwe re pan kapikapiti I o ki jan wau i, o kondipi on i. 33 O re pan woki i o kamela, a ni kajilu en ran a pan maureda. 34 Irail ari jota man weweki mepukat, o majan pot et me rir jan irail. Re pil jaja, me a kotin majani. 35 A kadekadeo ni a koren ion leriko, ol majkun amen momod pon kailan al, poekipoeki. 36 I lao ronadar pokon o me daudaulul, ap idok due. 37 Irail ari indan i, me lejui men Najaret kotin daulul. 38 I ari nil laudedo potoan on: lejui, jpwilim en Dawid, kotin kupura ia! 39 A me tion moa kidekidaue i, en nenenla: a i ap kalaudela a poekipoeki: Jpwilim en Dawid, kotin kupura ia! 40 lejui ap kotin udi on waja o, majani, ol o en wijke don i. A lao koren ion imp a, ap kotin kainoma re a. 41 Majani: Da me koe men, I en wiai on uk? A potoan on: Main, i men potoan narada waja. 42 A lejui kotin majani on i: Kilan waja, om pojona me kakel uk ada! 43 Ap pitpit kilanada waja, o idauenla i, o kapina Kot, o aramaj karoj, me udial met, ap kapikapina Kot.

19 I ARI kotilon on nan kanim leriko, ap kotin daulula. 2 A kilan, ol kapwapwa men mia, ad a Jakauj, me jaumaj en jaunopwei kan. 3 A men kilan lejui, pwen aja, ij i, ap jota kak, pweki pokon o, o a jakakair. 4 I ari tion mo'rail, dauda nin tuka pot, pwen kak kilan i, pwe a pan kotin daulul waja o. 5 A lao lel waja o lejui ap kotin majanda diar i, majani on i: Jakauj, madan daudi, pwe I pan pedelon on nan im om ran wet. 6 I ari madan daudi kajamo i pereperen. 7 Irail lao kilaner met, karoj ap lipanedeki inda: A pedeloner, pwen kairu ren ol dipan amen. 8 A Jakauj potodo potoan on Kaun o: Main re kotin mani, apali en ai kapwa i pan kijakjaki me jamama kan, o ma i kotaue amen, i kin kajapal won i pan pa pak laude jan. 9 lejui kotin majani on i: Maur me pwara don nan im wet ran wet, pwe a pil nain Apraam amen. 10 Pwe Nain aramaj pwara don rapaki o kamaureda me jalonalas. 11 A ni ar ronadar mepukat, a pil kotin majani karajeraj eu, aki koren ion lerujalem, o re kiki on, me wein Kot pan madan janaleda. 12 A kotin majani: Ol lapalap amen kolan jap doo eu, pwen nine mar a, ap pan puredo. 13 I me eker pena na ladu ek, o ki on irail paun ejok, indan irail: Komail dodekki, i lao puredo. 14 A na aramaj akan kailonki i, kadarala mur i kaireki lan i: Je jota mauki, ol men et en kaun kit. 15 Kadekadeo a lao puredo, murin a aleer wei o, ap ilakelan ladu kan, me a ki on na moni, pwen aja duen en amen amen ar kalaudelar na moni. 16 Men maj ap pwarado indada: Main, omui paun kareda paun ejok. 17 A indan i: Meid pai ladu mau koe, aki om apapwali mau me tikitik, koe pan id kaunda kanim ejok. 18 O kariamen ap pwarado indada: Main, omui paun me kareda paun limau. 19 A pil indan i: Koe pan kaunda kanim limau. 20 O pil amen pwarado indada: Main, mani, ietet jpwilim omui paun, me i nekidala nan lim en pudo. 21 Pwe i majak komui, pwe I petik amen komui. Komui kin aleda, me kaidin komui kidier, o dolun jan, me kaidin komui padukedier. 22 A indan i: Jan nan au om I pan kadeik kin uk ada ladu jueed koe. Koe ajaer, me ol petik amen nai, me kin ale, me kaidin nai kidier o dolun jan, me kaidin

nai padukidier. 23 Menda koe jota wala nai moni wajan kanaitik, o i lao puredo, i pan ale me udan ai ianaki moni naitik. 24 A indai on irail me u impa: Ale jan i paun o, ki on ren me a paun ejok! 25 Irail indai on i: Main, nan a nainekier paun ejok. 26 Pwe I indai on komail, meamen, me a mia, ekij pan ko on, a me jota a mia, nan a pwitikatik pil pan katia jan. 27 A ir, ai imwintiti, me kan, I en kakaun ir, wa ir do, o kame ir ala mo i! 28 A lao kotin kaimwijokala a majan pukat, ap kotelei kotidala lerujalem. 29 Kadekadeo a lao koti don Petpake o Petanien impan dol me ad a Oliwe, ap kotin poronela jpwilim a tounpadak riamen, 30 Majani: Koma ko on nan kanim monen, koma lao pedelon, koma pan diarada ejel pul amen jalidi, me aramaj amen jaik mohdi poa. Lapwada i, ap karedo! 31 A ma meamen pan idok re oma: Da me koma lapwa kida i? Koma ap pan inda: Kaun o men dake. 32 A ira me pakadara wei, ap kola o diarada, duen a kotin majani on ira. 33 A ni ara lawada ejel pul o, ol oko, me naimeki, ap indan ira: Da me koma lawa kida ejel pul en? 34 Ira ap indada: Kaun o men dake. 35 Ira ari wado ren lejui, ap irepadji pon ejel pul arail likau kan ap potoan dan lejui poa. 36 Ni a kotikot kokowei, irail ap irepakidi arail likau kan nani al. 37 A lao kotin korendor kotidala dol Oliwe tounpadak kan karoj ap wiaki eu nil laudedo kapina Kot, pweki manaman akan karoj, me re kilaner, 38 Indada: Kapina on Nanmarki, me kotido ni mar en Kaun! Nanlan en popol o linan waja ileile! 39 A Parijar kai kijan pokon o indai on i: Jaunpadak, kotin kidaue jpwilim omui tounpadak kan. 40 I ari kotin jaben majani on irail: I indai on komail, ma mepukat pan nenenla, takai pan id kadededa. 41 A lao kotin korendor, ap majani kanim o, ap tontonireki, 42 Majani: O i men, koe en dedeki om ran mau wet, me pan kare on uk popol: Ari, a rir janer mon maj om. 43 Pwe ran apwal ko pan lei on uk, me om imwintiti pan kele kin uk pena o it pena jan ni pali karoj; 44 O irail pan kaje uk ala ianaki noum jeri kan, o re pan karonuk uk ala; jota eu takai pan mimieta pon eu, pweki om jota dedeki anjaun om kajojon. 45 I ari kotilon on nan im en kaudok, ap jikon jan me netinet lole, 46 Majani on ir: Nan a intimidier: Im ai im en kapakap, a komail wiaki deun lolap akan. 47 I ari kotin kaukawewe nan im en kaudok ran karoj. A jamero lapalap, o jaunkawewe, o me lapalap akan ren aramaj raprapaki, en kamatala i. 48 A re jota kak diar, me ren wiada, pwe aramaj karoj apwali i kaualap o men ron i.

20 KADEKADEO eu ran ni a kotin kawewe on aramaj akan nan im en kaudok o, o padaki ronamau, jamero lapalap, o jaunkawewe, ianaki jaumaj akan ap ko don i. 2 Potoan on i indada: Majani on kit, manaman en ij, me komui wiaki mepukat? De ij me ki on komui manaman wet? 3 A kotin jaben majani on irail: I pil pan kalelapok meakot re omui, komail en jaben ia! 4 En loanej a paptaj men nanlan, de me ren aramaj? 5 Irail ap lamelame nan pun arail indada: Ma kitail pan inda, men nanlan, a pan majani on kitail: Da me komail jo pojlonki i? 6 A ma kitail inda, me ren aramaj, aramaj karoj ap pan kate kit, pwe re kin wia jaukopki loanej. 7 Irail ari jaben, me re jaja, waja me a kojan ia. 8 lejui ap kotin majani on irail: Ari, I pil jota pan indai on komail, manaman en ij, me I wiaki mepukat. 9 A ap kotin tapiada majani on pokon o karajeraj wet: Aramaj amen padukedier mat en wain eu, ap liki on jaumat akai, o kokola nan

wai anjau warai. 10 A lao anjau, a kadaralan jaumat akan ladu men, pwe ren ki on kijan wan wain. A jaumat akan woki i, o kadarala i kaip. 11 A murin met a pil kadarala amen ladu, a re pil woki i, o wia juedi on, o kadarala i kaip. 12 A murin met a kadarala kajilimen. Re pil kame i o jiken wei jan. 13 Monjap en mat en wain o ap majani: Da me i en wiada? I pan kadarala nai ol kompok, ele re pan majak, ni ar pan kilan i. 14 A jaumat akan lao kilaner i, rap lamelame nan pun ar indada: lei i, me pan ale jojo, kitail pan kamela, pwen id aneki a jojo. 15 Irali lao kajapoka jan i nan matuel o, ap kamela i. Da me monjap en mat en wain pan wiai on irail? 16 A pan kodo kamela jaumat pukat, ap liki on akai a mat en wain. Irali lao roner mepukat, rap indada: O mepukat jota pan wiaui! 17 A kotin jaupei won irail ap kotin majani: laduen wewe en intin wet: Takai o, me jauje kajapokela, id wiala takai en pukakaim? 18 Meamen, me pupedi pon takai wet pan ola. A me a pupedi on poa, a pan kapitaka pajan i. 19 I dokan o jaunkawewe o jamero lapalap akan raparapaki en jaikidi i. A re majak aramaj akan, pwe re mulikiada, me a karajeraj kin irail. 20 Irali ari majamajan i o kadarala liparok kai, me pan wia kin pein irail aramaj pun, pwe ren jaikikidi i a majan akan ap panalan jaunkapun o manaman en kopina. 21 Irali ari kalelapok re a potoan on: Jaunpadak, kit potoan aja, me ar majan o padak kan me pun, o re jota kotin kupuroki janjal en aramaj. Pwe re kin kotin kaukaweweda melel duen al en Kot. 22 Me pun kit en nopwei on nanmarki, de jo? 23 A i kotin mani ar widin, ap majani on ir: Da me komail kajonejon kin ia? 24 Kajale don ia denar eu! Mom en ij o intin wet? Re jaben potoan on: En nanmarki. 25 A i kotin majani on irail: Ari komail ki on nanmarki, me nain nanmarki, o on Kot, me jowlilim en Kot! 26 Irali ari jota kak jaikikidi I a majan akan mon pokon o. Irali puriamuiki me a kotin jaben, o nenenlata. 27 Jadujar akai, me kin inda, me dene melar akan jolar pan maureda, ap kai don i kalelapok re a, 28 Potoan on: Jaunpadak, Mojej intinie don kit, ma ri ol en amen pan mela, me a paud li dapwan men, ri a ol ap pan paudekida i, pwen kaipwi on ri a ol na jeri kai. 29 Ari, pwin pirien, ol ijimen mia, men maj paudeki li amen, ap mela, a jota na jeri ko. 30 A kariamen paude kida li o ap mela a jota na jeri ko. 31 A kajilimen paude kida i, iduen ir ijimen karoj, re mela, ap jota nairail jeri ko. 32 A ikmuri li o pil mela. 33 Ari, ni en me melar akan ar iajada, a pan en ij a paud? pwe ir ijimen karoj paude kida i. 34 lejuij kotin majani on irail: Jeri en jappa et kin papaud o kapapaud. (aiōn g165) 35 A me war on ale eu jaben o konodi maureda jan ren me melar akan, re jota kin papaud de kapapaud. (aiōn g165) 36 Pwe re pil jolar kak mela. Pwe re paroki on tounlan kan, o re jeri en Kot akan, pwe re jeri en kamaur. 37 A duen en me melar akan ar pan maureda, Mojej pil kadededa, ni a udial tuka o, ni a kaadaneki Kaun o: Kot en Apraam, o Kot en Ijaak, o Kot en lakop. 38 Pwe Kot kaidin Kot en me melar akan, a en me maur akan, pwe karoj memaur on i. 39 A Jaunkawewe kai jaben indada: Jaunpadak, ar majan me pun. 40 Irali ap jolar kak peidok re a okotme, 41 I ari kotin majani on irail: laduen ar indinda, me Krijtuj nain Dawid? 42 A pein Dawid katitiki nan puk en Pjalm: Kaun o kotin majani on ai Kaun: Mondi on ni pali maun i. 43 Lao I pan wia kida om imwintiti utepan na om. 44 Dawid ari wia kin i a Kaun, a iduen

a pan kak na ol? 45 A ni aramaj karoj ronadar, a kotin majani on jowlilim a tounpadak kan: 46 Kalaka jaunkawewe kan, me kin mauki momait jili nan likau reirei o mauki, aramaj en ranamau on irail nan waja en netinet akan, o men mondi leppantam nan jinakoke kan o ni tapin tepel. 47 Me kin nopus im en li odi kan, liajokki kapakap reirei, mepukat pan panalan kadeik apwal.

21 A KOTIN aupwil jili ap majani, me kapwapwa kan kajedi

on ar mairon nan deun mairon. 2 A pil kotin majani, me li odi jamama men kajedi on lepta riau. 3 A kotin majani: Melel I indai on komail, li odi jamama men et kajedi on laude jan irail karoj. 4 Pwe mepukat karoj kajedi on mairon en Kot jan ni ar pai, a li men et kajedi jan ni a jamama, a dipijou karoj, me a nainekei. 5 Akai lao kajokajoiadar duen im en kaudok, me kapwata kida takai kajampwal akan o kapwa en mairon kai, ap kotin majani: 6 Ran oko kokodo, karoj, me komail ududial, pan karank pajan, jota eu takai pan mi pon eu. 7 Irali kalelapok re a potoan on: Jaunpadak iad mepukat pan pwaida? O da pan kilel en mepukat pan wiaui? 8 A kotin majani: Komail kalaka, pwe meamen de kotaue komail! Pwe me toto pan kodo ni ad ai o pan inda: Nai I o anjau korendor! A komail der idauen ir ala. 9 A komail lao ron duen mauin o muei jued, ender majak, pwe mepukat pan wiaui maj, a jaikenta imwi. 10 A kotin majani on irail: Toun jaben eu pan u on eu jaben, o wei eu pan u on eu wei. 11 O rerer laud en jaben akan pan wiaui, o lek, o jon en jomau pan pwaida, o pil janjal kama jowluk kai, o kilel lapalap akan pan pwarada jan nanlan. 12 A mon mepukat re pan jaik komail edi, o kame komail, o pana komail la nan jinakoke kan o imaten pwen kalualan ren nanmarki o jaumaj akan pweki ad ai. 13 A mepukat pan wiaui on komail, pwen kadede kin ia. 14 Komail ari inauki on pein komail nan monion omair, me komail jota pan patauki, me komail pan jabenki. 15 Pwe nai me pan kalokaka komail, o kalolekonla, pwe me kailon kin komail, en jota kak kalikama, o jo palian. 16 A jam o in omair, o ri ol akan, o jau omair, o kompokepa kan pan pana komail la, o akai komail me re pan kamela. 17 O aramaj karoj pan kailon kin komail pweki ad ai. 18 A jota pit en mon omair pit pan lokidokila. 19 Dore kila kanonama maur omair: 20 A komail lao udial, me jaunpeki kan kapili pena lerujalem, komail ap ajaki, me a ola korendor. 21 A me mimi ludaa, ni anjau o, en tandala nan nana; o me mi nan waron a, en pitila jan; o me mimi nan jaben, ender purelan i. 22 Pwe i anjaun depuk, pwe karoj, me intinidier, en pwaida. 23 Juedi on me lijean o me kadidi jeri ni ran oko! Pwe kalokolok pan lapalapia nan jaben et o onion on aramaj pukat. 24 O re pan kame kila kodlaj, o jalilan wei karoj, o lerujalem pan tiak pajan ren men liki kan, lao anjau en men liki kan, pan lel. 25 O kilel akan pan wiaui ni katipin, o jaunipon, o uju kan, o aramaj nan jappa pan majak onpan pinidar, o madau o iluk kan pan anian nil laudedea; 26 O aramaj akan pan okila ar majak o auiau me pan wiaui nan jappa; pwe kel en lan akan pan mokideda. 27 Irali ap pan kilanada Nain aramaj a kodido ni dapok ki rojion o linan kaualap. 28 Mepukat lao pikikidi wiaui, komail ap jarada o kajinenda, pwe a leler omair kamaioda. 29 A kotin majani karajeraj eu on irail: Kilan tuka pik o tuka karoj! 30 Ni omair kilan me irail wiliada, komail kin ajaki, me rak o me korendor. 31 Iduen komail, komail lao kilan mepukat lao

wiaui, komail ajaki, me wein Kot korendor. 32 Melel I indai on komail, di wet jota pan imwila mon mepukat karoj pan pwaida. 33 Lan o jappa pan jorela, a ai majan akan jota pan poula. 34 Komail ari kalaka pein komail, pwe monion omail de toutouki kaped en mana, o kamom jakau, o nononki maur et, o ran o ap madan lel don komail. 35 Pwe likamata injar eu, a pan kodon karoj, me kin kakaujon jappa. 36 Komail ari majamajan o poden kapakap, pwe komail en war on en piti jan mepukat karoj, me pan wiaui, o en pat on Nain aramaj. 37 Ni ran o a kotin kaukawewe nan im en kaudok o, a ni pon a koteila kotikot pon dol o me adaneki Oliwe. 38 O aramaj karoj jankonai pokon don i nan im en kaudok o, pwen ron i.

22 A KAMADIP en prot jomut korendor, me adaneki paja.

2 Jamero lapalap o jaunkawewe kan raparapaki, pwen kamatala i, pwe irail majak aramaj akan. 3 A Jatan tilon on ludaj me adaneki ljkariot, me kijan ekriamen ko. 4 I ari koteila ren jamero lapalap o jaumaj akan, kalelapok duen a pan panalan ir i. 5 Irail ari peren kida, wiaki eu en ki on i moni. 6 I ari inauki on irail, o raparapaki, duen a pan panalan ir i jo moromoron. 7 Ran en prot jomut ap leler, anjaun kamela paja. 8 I ari poronela Petruj or loanej majani: U kowei, kaonopadan kitail paja, pwe kitail en mana. 9 Irail idok re a: la waja, re kotin kupura, jen kaonopada? 10 A kotin majani on irail: Kilan, koma lao pedelon kanim o, aramaj amen pan tu on koma, me wa pakit en pil eu, idauen i nan im o, me a pedelon on lole! 11 Koma ap indan kaun pan im o: Jaunpadak o majanie don komui: la pera en kairu, waja I pan mana paja ia ianaki ai tounpadak kan? 12 I ari pan kajale on koma weip poa eu, me audeki men momod, i waja koma pan kaonopada! 13 Ira lao koteila, ap diarada, duen a kotin majani on ira; ira ap kaonopada paja. 14 Auer lao leler, i ap kairokedi ni tepel o wanporon ekriamen ian i. 15 I ap kotin majani on irail. I anane melel ian komail mana paja wet mon ai pan kalokolok. 16 Pwe I indai on komail, I jolar pan kan jan met kokolata, a lao kapunala nan wein Kot. 17 I ari kotikida dal o laolaoki a majani: Ale met, nek nan pun omail! 18 Pwe I indai on komail, I jolar pan nim jan kijan wan wain, wein Kot lao pwaider. 19 A kotin limada prot, laolaoki o pilitiki pena, ap kotiki on irail majani: War ai metet, me panalan komail! Komail en wia me wet, men kataman kin ia. 20 O pil dal en nim murin kajipon majani: Dal wet kadede kap ni mom en nt' ai, me kapwilepilidi on komail. 21 A kilan, pa en me pan pan ia la, me ian ia ni tepel o. 22 Nan melel, Nain aramaj pan kokola duen a kileledier, a juedi on aramaj o, me a pan pankila! 23 Irail ari pikikidi idok nan pun arail, ij re irail, me pan wiada met? 24 Irail pil akamaiki nan pun arail, duen ij me pan lapalap re irail. 25 A kotin majani on irail: Nanmarki en wei pokon akan kin poe irail edi o me manaman akan kin adaneki monjap kalanian. 26 A komail jota pan dueta, a me lapalap re omail, i en dueta me tiktitik, o me kin kaunda, en dueta me kin papa. 27 Pwe ij me lapalap ren me mondi ni tepel de me kin papa? Kaidin i, me mondi ni tepel? A nai dueta ladu pamail. 28 Nan komail me ian ia ni aji jonejon. 29 Nai ari kileledi on komail wei eu, duen Jam ai kileledi on ia er; 30 Pwe komail en mana o nim ni ai tepel nan ai wei o mondi pon men mondi ko, kakauna kainok en Ijsael eijokriau. 31 Kaun ap

kotin majani: Jimon, Jimon, kilan, Jatan non kin komail, pwen koko komail dueta wan prot. 32 A nai me kapakapa kin uk, pwe om pojona de nikila. A koe lao japaledo kakelada ri om ol akan! 33 A a potoan on i: Main, i pan idauen ir lel nan imaten o mata. 34 A kotin majani: Petruj, I indai on uk, nan malek jota pan kakorot ran wet, koe lao kamamki pan jilepak, me koe aja ia. 35 A kotin majani on irail: Ni ai kadar komail wei jo ed en moni, o jo ed en jailok, o jo jut, meakot komail lekekilar? Re ap potoan on: Jota. 36 I ari kotin majani on irail: A met, me a ed en moni mia, en ale o pil ed en jailok, o me jo a, i en netekila a likau, ap id netiada kodlaj pot. 37 Pwe I indai on komail, me intinidier, pil pan pwai on ia: A wadawad on me dipan akan, pwe me intinidier duen nai, pan kaimwijokala. 38 Irail indada: Main, kotin majani, iet kodlaj riapot. A kotin majani on irail. Ari, i eta. 39 I ari kotilan dol Oliwe, duen a kin wia; tounpadak kan idauenla i. 40 I lao lei on waja o, ap kotin majani on irail: Komail kapakap pwe komail de ko on nan jonejon. 41 I ari tororela jan irail doo weita kapir won takai eu, ap kelepuki laolao. 42 Majani: Jam (ai), ma komui mauki, koteila kwe jan ia dal wet, ari jo, kaidin injen ai, pwe kupur omui ta en wiaui. 43 Nan tounlan amen pwarado jan nanlan katinada i. 44 A ni a kotin pador on mela, ap nianian a laolao, lao pudo a likamata nta, me dinedinedi on nan pwel. 45 A kotida jan a laolao o kotin pur on tounpadak kan, ir mamaair aki ar mamaauk. 46 Majani on irail: Da me komail mamaairki? Paurida o kapakap, pwe komail de ko on nan jonejon! 47 A ni a kotin majani mepukat, kilan, pokon o, me adaneki ludaj, amen ir ekriamen, tion mo'rail, kaikai don leujuj, pwen metik i. 48 A leujuj kotin majani on i: Ludaj, koe pan kila metik eu Nain arama? 49 Irail me ian i lao kilaner me pan wiaui, rap indai on i: Main, je jo pan wokieki ir kodlaj? 50 Amen ir pala ladun jamero lapalap amen o jara jan jalona pali maun. 51 Leujuj ap kotin jaben majani: Arier! I ap kotin jair jalona, kakelada i. 52 Leujuj ap kotin majani on jamero lapalap akan, o kaun pan im en kaudok, o jaumaj akan, me ko don i: Dueta lolap amen, me komail koko don, wa kodlaj o katiu kai? 53 Ni ran karoj nai ian komail nan im en kaudok, a komail jota man jair ia, pwe anjau wet omail anjau o manaman en rotorot. 54 Re ap jaikidi i o kalualon on nan im en jamero lapalap o, a Petruj idauenla doovei jan. 55 Irail ap jaunda kijinai eu nan waron en kel o mod pena, a Petruj mondi nan pun arail. 56 A lidu men kilan i a momod impan kijinai o kankakil i indada: 57 let et pil ian i. I ari kamam kin i indada: Li, i jaja i. 58 A mur kij amen kilan i indada: Koe pil amen irail. A Petruj indada: O kaidin nai! 59 Kadekadeo murin auer eu amen katitiki indada: Melel i men et ian i, pwe i kijan men Kaliaa. 60 A Petruj indada: O i poneponeki om kajokajoi! A pitipit ni a lokelokaia malek ap kakoroteda. 61 Kaun ap kotin jaupeido majani Petruj. Petruj ap tamanda majan en Kaun, duen a kotin majani on i: Mon malek kakorot, koe pan kamam kin ia pan jilepak. 62 Petruj ari koteila janejan kaualap. 63 A ol oko, me kolekol i, lalaue o woki i. 64 Irail lao perala jilan i, ap idedok re a indada: Kopada, ij i, me pikir uk ada? 65 O jon en lalaue toto, me re ki on i. 66 A lao ran pajan jaumaj akan o jamero lapalap o jaunkawewe kan ap pokon pena o kalua i don nan arail kapun. 67 Indada: Ma koe Krijtuj, ap katiti on kit! A kotin majani on irail: Ma I pan indai on komail, komail jota pan kamelele; 68 A ma I

pan idok, komail jota pan jaben, o pil jota lapwa ia da. **69** Ari, jan met Nain aramaj pan mondi ni pali maun en rojon en Kot. **70** Ir karoj ap idok: Ari, japwilim en Kot koe? A koton majani on irail: Komail me indada, pwe nai i. **71** Irail indada: Ari, menda apot kadede? Pwe pein kitail rona jan nan au a.

23 TOUN pokon karoj ap kajinenda kualuan i ren Pilatuj. **2** Irail ari pikikidi impimpa i indada: Je diarada lap men et, me a kin kaweid japon aramaj akan o inapwiedi, ender nopwei on nanmarki, ap inda, me dene pein i Krijtuj o nanmarki. **3** Pilatuj ari idok re a majani: Nanmarki en Juj akan komui? A koton japon i majani: Komui me inda. **4** Pilatuj ap majani on jamero lapalap akan o pokon o: Jota dip, me i diar ren aramaj men et. **5** A irail nidinideki i indada: A kin kapeida aramaj ni a kaukawewe jili nan ludaa, tapiada Kalilaa kokodo lel jap wet. **6** Pilatuj lao ronadar Kalilaa, ap idok, ma i aramaj en Kalilaa men. **7** A i lao ronadar, me kijan toun wein Erodej, ap kadarala I en Erodej, me pil kotikot lerujalem ni ran oko. **8** Erodej lao majani leujuj, ap perenda kaualap, pwe me warai a kin anane udial i, pweki me toto a ronadar iran i, o a pil kaporoporeki, me a pan udial kilel eu jan re a. **9** I ari kalelapok re a ni majan toto. A i jota koton man japon i. **10** A jamero lapalap o jaunkawewe kan kajinenda o impimpa i kaualap. **11** A Erodej o na jaunpei kan mamaleki i o likauki i likau puetepuet o kapure won i ren Pilatuj. **12** A ni ran ota Pilatuj o Erodej injenemau pena, pwe maj o ira imwintiti pena. **13** A Pilatuj kapokon pena jamero lapalap, o monjap, o aramaj akan, **14** Ap majani on irail: Komail wa don ia aramaj men et, dene kaweid japon aramaj akan. A kilan, i kalekalelapok re a mo'mail, ap jota dip, me i diar ren aramaj men et, duen me komail katikatiapi i. **15** Erodej pil jo, pwe i kadar won i komail. A kilan, jota me a wiadar pwen kame kila i. **16** Ari, i pan woki i ap lapwada. **17** Pwe a pan udan lapwa dan irail meamen nin kamadip o. **18** Irail karoj ap likelikwir indada: Kajapokela men et o lapwa don kit Parapaj! **19** Me lokidokilar nan imaten aki moromoron eu o kamela en aramaj amen, me wiauier nan kanim o. **20** Pilatuj ari men lapwada leujuj, ap pil majani on irail. **21** A irail likelikwir indada: Kalopuela, kalopuela i! **22** A majani on irail kajilepak: Pwe me jued da, me a wiadar? Jota me i diaradar re a, me i en kamata kila. Ari, i pan woki i ap lapwada. **23** A irail nantion weriwereda nidinideki i, me a en lopuela; o ar weriwer o en jamero lapalap akan lalaudelar. **24** Pilatuj ap inda, me ar poeki poek en pwaida, **25** Ap lapwada i, me lokido kilar nan imaten aki moromoron eu o kamela en aramaj amen, me irail poeki, ap mueid on irail leujuj, en wiai on i duen injen arail. **26** O ni arail kalua wei i, re ap jaikidi Jimon men Kirene, me kodo jan nan jap o. Ir ari kidan po a lopu, pwen wala murin leujuj. **27** O pokon kalaimun idauenla i, o li kai me janejan o mamaukeki i. **28** Jejuy kotin jaupei don irail majani: Li en lerujalem akan, ender janejan kin ia, a janejan kin pein komail o noumail jeri kan. **29** Pwe kilan, ni ran oko kokodo aramaj pan indinda: Meid pai li dapwan o irail me jota naitik, o didi kan, me jota kadiid! **30** Re ap pan pikikidi ekeker on nana kan: Pupedi on po at! O on dol akan: Kadupal kit edi! **31** Pwe ma re wiadar mepukat on tuka maur, da me re pan wia on tuka monedi? **32** A pil lolap riamen ian i kalua wei kamela. **33** Irail lao lei waja, me adaneki pondal en mon, ap kalo puela i o me lolap

oko, amen ni pali maun o amen ni pali main. **34** leujuj ap koton majani: Jam (ai), Kom koton maki on irail, pwe irail jaja, me re wiawia. Irail ari nene pajan japwillim a likau kan o kadoropwa kida. **35** Aramaj me u kankakil o monjap akan ian irail kapikapiti I indada: A kamaureda akai, i en kamaureda pein i, ma i Krijtuj japwilim en Kot. **36** A jaunpei kan pil kapikapiti i, kai on i, ki on i pinika, **37** Indada: Ma koe Nanmarki en Juj akan, en kapitila pein uk. **38** A pil intin eu, me intinidier ponanen i ni lokaia en Krik, o Latain, o Ipru: let Nanmarki en Juj akan. **39** A amen ren lolap oko, me lanadar, lalaue i indada: Kaidin koe Krijtuj Kapit i jan pein uk o kit! **40** Me teio ap japon, kapun on i indada: Koe pil jota majak Kot ni om ian kadeik wet? **41** Pwe ata kalokolok me pun, pwe iduen ata wiawia kan, a ol men et jota wiadar meakot me jued. **42** Ap potoan on leujuj: Main, re koton kupura ia, lao re kotida nan wei ar. **43** leujuj ap koton majani on i: Melel I indai on uk, ran wet koe pan ian ia mi nan paradij. **44** Ni auer kawonu ap rotorotala nan jap karoj lao lel auer kaduau, **45** O katipin rotorotala, o likau en pera en im en kaudok o dei pajan jan poa lei pa. **46** leujuj ap koton kapitie laudedia majani: Jam (ai), i mueli dalan nen i nan lim omui kan. A lao koton majanier met, ap koton poular. **47** A jaumaj en jaunpei o, ni a kilaner me wiauier, ap kapikapina Kot indada: Melel, aramaj men et me pun. **48** O aramaj karoj me pokon penaer pwen ian kilan, lao kilaner me wiauier, ap pikir maramar arail o pure pajan. **49** A kompokeka kan karoj o li akan, me idaenduo i jan Kalilaa, u kailawai, kilekilan mepukat. **50** O kilan ol amen, me mar a lojep, jaunkapun amen, ol mau o pun amen, **51** Me jota apali on irail ni ar kapukapun o wiawia kan, men Arimatia, kanim eu en ludiia, me pil auiaui wein Kot, **52** I me poto don Pilatuj poekipoeki kalep en leujuj. **53** I ari kidi jan i o kidimki pena likau linen kajeel o kidi on nan joujou, me weiweida nan paip, waja me jaikenta amen jaredi ia. **54** A ran o ran en kaonop o japat korendor. **55** A li akan, me ian i kodido jan Kalilaa, pil ian udial joujou o, waja me kalep a nekiniekid ia. **56** Irail ap purer o kaonopada potik kai o men ujor, re ap kamol ni ran en japat duen kujoned o.

24 A NIN tapin wik, nin joran kaualap re pwara don joujou o, wado potik kai me re kaonopadar; **2** Irail ari diaradar, me takai o kadapura jan joujou o, **3** O irail lao pedelon on lole, ap jota diarada kalep en Kaua leujuj. **4** Kadekadeo irail lao injenjued kidar, kilan, ol riamen, me likau kida likau linan, ap pwara don irail. **5** Irail lao majapwekadar o ikiokidi nan pwel, ira ap majani on irail: Da me komail raparapaki me maur amen ren me melar akan? **6** A joer kotikot met, a iajadar. Tamanda, me a koton majani on komail ni a kotikoteta Kalilaa, **7** Mamajani: Nain aramaj pan panalan ni pa em me dipan akan, o lopuela, o ni ran kajilu a pan iajada. **8** Ir ari tamanda a majan akan. **9** O purodo jan nin joujou o, ap kaireki mepukat on ekamen ko o on me tei kan karoj. **10** Maria men Makdala, o loana, o Maria in en Iokopuj, o me tei ko me ian irail, me kaireki mepukat on wanporon akan. **11** A arail kajoi likamata kajoi likam pot re'rail, ap jota kamelele. **12** Petruj ap uda tanalan joujou o, rukedi on lole, ap diarada, me likau linen akan ta wonon waja kij, ap purodo jan o puriamui kida me wiauier. **13** A kilan ni ran ota riamen re'rail momaitelan kijin kanim eu ad a Emaulj; a doo jan

lerujalem mail wonu de iju. 14 Ira ari kajokajoi penaer duen mepukat karoj. 15 Kadekadeo ni ara kajokajoi o idedok pena, pein leujuj ap kotin pware don ira o ian ira kotila. 16 A maj ara me atiat, pwe re de aja i. 17 I ari kotin majani on ira: Da me koma kajokajoi pena ni oma alialu, o da me koma injenjued kila? 18 Amen ira, me ad a Kleopaj, ap jaben indan i: Koe men wai ta men nan lerujalem, me jaja, me wiawier waja o ni ran pukat? 19 A kotin majani on ira: Pwe dakot? Ira ap indan i: Duen leujuj en Najaret, me jaukop manaman amen ni a wiawia o majan akan mon Kot o aramaj karoj. 20 O duen jamero lapolap o atail jaumaj akan ar panala i pwen pakadeikada on matala o kalopuela i. 21 A je kiki on, me a pan kotin kamaioda wein Ijrael. Ari ran wet pon jili pon murin mepukat wiawier. 22 O pil kij at li akai kamajak kin kit ar pwaralan joujou o jankonai. 23 Ni ar jota diar kalep a, rap puredo indada, me re diaradar janjal en tounlan kai, me katitiki, me a iajadar, 24 O kij at kai kolan joujou o, ap diaradar, duen li oko kajoka joida, a i me re jota diarada. 25 A kotin majani on ira: O koma meid lolepon o pwand nan monion omail, en kamelele meakan, me jaukop akan kopadar. 26 Kaidin i, me udan Krijtuj en kalokolok ap kodalan a linan? 27 A ap kotin kawewe on ira kijin likau kan duen pein i, tapiada ni Mojek kokodo lel jaukop akan. 28 Irail ap koren ion kanim, me irail koko on. I ari kajonejon ira, dene a pan kotin daulul. 29 Ira ap nidinidiki i potoan on: Kom kotikoteta re at, pwe a pan waja ponier o ran wet koren ion imwijkela. A ap kotilon on nan im o, pwen mimieti re ra. 30 Kadekadeo ni a kotin ian ira ni tepel o, a kotin limada prot, laolaoki, a lao pilitiki pena, a kotiki on ira. 31 Maj ara ap pad pajaner, ira ap aja i. A ap kotin joredi jan mo'ra. 32 Ira ap inda nan pun ara: Monion ata jota mokimokid ni a kotin mamajani on kita pon al o, ni a kotin kawewe on kita kijin likau kan? 33 Ira ari uda ni auer ota o purelan lerujalem, o diarada ekamen ko, o me ian ir, kot pena waja takij, 34 Katitiki: Nan melel Kauno kotin iajadar o pware don Jimon, 35 Ira ap kajokajoi, me wiawier nani al o, o duen ara ajaki i a pilitiki pajan prot. 36 A ni ar majan pena mepukat, pein leujuj ap kotin pware don nan pun arail majani on ir: Komail popo! 37 Irail ari majapwekadjar o wapondar, o re kiki on, me ani men, me re udial. 38 A kotin majani on irail: Da me komail majak ki? O menda lamelam pukat mi nan monion omail? 39 Komail kilan pa i kat o nai kat, pwe pein nai ta. Doke ia o kilan, pwe ani jota kin uduk o ti, duen omail kilan ia. 40 A lao majani mepukat, ap kajale on irail lim a o aluwilu a kan. 41 A ni ar jota non kamelele pweki ar peren o puriamuiki, ap kotin majani on irail: Jota kan omail met? 42 Rap ki on i kijan mam inin o onik. 43 I ari konot mo'rail. 44 A kotin majani on irail: I majan akan, me I ki on komail er, ni ai mimieti re omail, pwe karoj en pwaida, me intindier duen nai nan kapun en Mojek, o jaukop akan, o pjalm akan. 45 I ap kotin kalolikoni irail, pwe ren dedeki kijin likau kai. 46 O kotin majani on irail Iduen a intindier, o iduen udan kalokolok en Krijtuj, ap maureda jan ren me melar akan ni ran kajiliu, 47 O padapadaki on wei karoj ni mar a, ren kalula, pwe dip akan en lapwada, a pan tapida nan lerujalem. 48 A komail me jaunkadede en mepukat. 49 A kilan, I pan kadara don komail, me Jam ai inaukidar. A komail pan mimieti nan kanim o, komail lao audaudekier manaman jan poa. 50 A kotin kalua ir

alan Petanien, kotikida lim a, kapai irail ada. 51 Kadekadeo ni a kotin kapal ir ada, a kotiwei jan irail, kotidala nanlan. 52 Irail ari kaudok on i, ap pure don lerujalem perenda kaulap; 53 O re potopot nan im en kaudok kapina o kaudok on Kot.

loanej

1 MAJAN kotier ni tapi o, a majan kotier ren Kot, a majan me udan Kot. **2** I me kotikot ren Kot ni tapi o. **3** I me dipijou karoj tapi kidar, o jota man meakot mia, me kaidin i kotin wiadar **4** Maur mi re a; o iei maur o marain en aramaj. **5** A marain o me dakarada rotorot, a rotorot jota linan kila. **6** Aramaj amen me pakadarador jan ren Kot ad a loanej! **7** I me pwara don kadede, pwen kadede marain o pwe karoj en pojon pweki i. **8** Kaidin i me marain o, a kin kadede marain o. **9** lei marain melel, me pwara don jappa, ap kamaraini aramaj karoj. **10** I me kotier jappa, o i me jappa tapi kidar, a jappa jaja i. **11** A koti don udan japwilim a, a japwilim a kan me jan i. **12** Karoj, me kajamo i, a kotiki on ir manaman, en wiala jeri en Kot, ir, me pojon mar a. **13** Me kaidin ipwidji jan nta, de inon en uduk, de inon en ol o, pwe ipwidier jan ren Kot. **14** Majan me wia uduk ala okotikot re atail, o kitail kilaner a linan, linan dueta linan en leroj eu jan ren Jam o, me dir en mak melel. **15** loanej me kadede i nil laudeda indada: Iei i, me i padaki wei: Me pan kotido mur i, iei me mier mo i, pwe a kotikotier mo i. **16** Pwe kitail karoj ale jan nan audepa a mak japan potopot. **17** Pwe kapun me kokido jan Mojej, a mak o melel jan lejui Krijtuj. **18** Jota me kilaner Kot kokodo, o leroj ta, me kin kotikot pan kupur en Jam o, i me kotin kajaledar i. **19** A met en loanej a kadede, ni men Juj kadarala jan lerujalem jamero o lepit oko, pwen idok re a: Ij koe **20** I ari kotin kadede; a jota likam; a kotin kadede: Kaidin Krijtuj nai. **21** Iralid idok re a: A ij? Elaj komui? A majani: Kaidin nai i. Komui jaukop o? A jaben: Kaidin. **22** Iralid ap indan i: A ij komui? Pwe jen jaben irail me kadar kit dor. Da me komui kadedeki pein komui? **23** A majani: Nai nil eu, me likelikwir jili nan jaben tan: Kaineneda al en Kaun o, duen jaukop lejaja majanier! **24** A irail pakadaradoer jan ren Parijar akan. **25** Iralid ap idok re a indada: Da me komui wia paptaijiki, ma komui kaidin Krijtuj, o kaidin Elaj, o pil kaidin jaukop o? **26** loanej jaben irail majani: Nai me paptaijiki pil, a amen kin kotikot nan pun omair, me komail jaja. **27** lei i me kotido mur i, me nai jowar on, en lapwada jal en japwilim a jut. **28** Mepukat wiauier Petapara palilan lordan, waja loanej kin wia paptaijiki ia. **29** Mandan ran o a majani lejui a koti don i ap majani: Kilan Jippul en Kot, me kin wawei dip en jappa! **30** lei i, me i padaki wei: ol amen pan kotido mur i iei, me mier mo i, pwe a kotikotier mo i. **31** A nai jo aja i, a pwe i en jarjal don Ijrael, iei me i kokido paptaijiki pil. **32** A loanej kadede majani: I kilaner Nen o kotidido jan nanlan ni mom en muroi kotikot re a. **33** A nai jo aja i, a me porone ia don wia paptaijiki pil, iei me kotin majani on ia: Me koe pan kilan. Nen piridi jok poa, o kotikoteta re a, iei i, me kin wia paptaijiki Nen jaraui. **34** A i kilanadar ap kadedeki, me iei Japwilim en Kot. **35** Mandan ran o loanej pil kotida waja o, o na tounpadak riamen ian i. **36** A ni a uidal lejui kotikot kokodo, ap majani: Kilan Jippul en Kot! **37** A tounpadak riamen ronadar a majan, ap idauen wei lejui. **38** lejui ap kotin jaupeido majani ara idedauen, ap kotin majani on ira: Da me koma rapaki? Ira potoan on: Rapi (iet wewe: Jaunpadak), ia waja re kin kotikot ia? **39** A kotin majani on ira: Kodo kilan! Ira ap poto don kilaner waja, me a kotikot ia, ap mimieta re

a ni ran o. Mepukat wiauier impan auer kaeijok. **40** Andreaj, ri en Jimon Petruj amen re ra, me ronadar jan ren loanej ap idedauen i. **41** I me diaradar maj udan ri a Jimon, indai on i: Je diaradar Mejaj (iet wewe: Krijtuj). **42** I ap kalualan i ren lejui. A lejui lao majani i, ap majani: Jimon, koe nain Iona, koe nok adaneki Kepaj (iet wewe: Paip). **43** Mandan ran o a pan kotilan Kalilaa, lejui ap kotin diaradar Pilipuj, majani on i: Idauen ia do! **44** Pilipuj men Petjaida, kanim en Andreaj o Petruj. **45** Pilipuj diaradar Natanael, ap indan i: Je diaradar i, duen me Mojej intiniedier nan puk en kapun o jaukop akan: lejui men Najaret, japwilim en lojep. **46** A Natanael indai on i: Pala maukot pan kak pwarada jan Najaret? Pilipuj indan i: Kodo kilan! **47** lejui kotin majani Natanael koko don i, ap majani duen i: Kilan, ol melel en Ijrael amen, me jota kin widin. **48** Natanael potoan on i: Re kotin mani ia jan ia? lejui kotin jaben majani on i: Mon Pilipuj a eker uk edo, ni om mod pan tuka pik o, I kilan uk ada. **49** Natanael jaben potoan on i: Rapi, ir me Japwilim en Kot, ir me Nanmarki en Ijrael. **50** lejui kotin jaben majani on i: Pweki I indai on uk, me I kilan uk ada pan tuka pik o, iei me koe pojontki, a koe nok kilan me lapa jan mepukat. **51** A kotin majani on i: Melel, melel I indai on komail, jan met komail pan kilan nanlan a ritida o tounlan en Kot akan dauda o daudi pwarado ren Nain aramaj.

2 A NI kajilu en ran kamadip en kapapaud wiauier Kana nan Kalilia; a in en lejui kot waja o. **2** lejui o japwilim a tounpadak kan me pil luke don kamadip o. **3** A rail wain lao rojelar, in en lejui ap majani on i: Jolar arail wain. **4** lejui kotin majani on i: Li, menda re om? Ai anjau jai kenta leler. **5** In a ap majani on papa kan: Komail wiada meakaroj, me a pan kotin majani on komail. **6** Ari, potel takai wonu mi waja o, en Juj akan ar men dopedop lole. Eu me laude on metreten riau de julu. **7** lejui kotin majani on irail: Komail idip on pil en potel akan! Iralid ari kodiada lel au ar. **8** A ap kotin majani on irail: Deukada, wala ren me kaun en konot i irail ap wala. **9** Kaun en konot lao jon kij pil, me wia wain la, o jo aja, a idipi jan ia, a papa kan, me idip pil da, aja. Kaun en konot ap ekeredo ol kamod o, **10** Indan i: Aramaj karoj kin kida maj wain mau, toun kamadip lao medilar, re kin kida, me jota non mau. A komui kin nekinekid wain mau lel met. **11** I met tapidan kilek akan, me lejui kotin wiadar Kana nan Kalilia, o kotin kajaleda a linan, o japwilim a tounpadak kan pojonla i. **12** A murin met a kotidilan Kapernaum, i o in a, o ri a ol akan, o japwilim a tounpadak kan, ari, jota non ran toto, me re kotikot waja o. **13** A paja en Juj akan me korendor, a lejui kotidilan lerujalem. **14** A kotin majani nan im en kaudok men netinet en kau, o jip, o muroi, o men wiliandi moni me momod ia. **15** Ap kotin wiakida men wokiwok jal akai, ap woki ir jan nan im en kaudok ianaki jip o kau akan, o moni en jaunwiliandi a kotin kajapokela o kotin wuke didi tepel akan. **16** Ap kotin majani on men netinet en muroi kan: Wawai jan met met akan, o der wiakida taripay en Jam ai im en net eu! **17** A japwilim a tounpadak kau tamanda me intiniedier: Limpok on taripay omui me kajor ia dier. **18** Juj oko ap jaben indan i: Kilel da, me kom kadedeki on kit, me komui manaman on, en wiada mepukat? **19** lejui kotin jaben majani on irail: Palana pajan im en kaudok wet, a pon jili pon I pan kauada. **20** Juj oko ap indada: Par nauwlwonu

me im en kaudok wet wiaui kidar, a pon jili pon komui pan kaua kida? 21 Ari, tanpaj en pali war a, me a kotin majanie kida. 22 A lao tajadar jan a matalar, japwilim a tounpadak kan ap tamandar, me a kotin majanier mepukat. Irail ari pojona kijin likau kan o majan, me lejuij kotin majaniadar. 23 Ni a kotikot lerujalem ni paja, ni kamadip o, me toto pojona mar a, ni ar kilaner kiel akan, me a kotin wiadar. 24 A lejuij jota kotin liki on ir pein i, pwe a kotin mani irail karoj. 25 O a jota mau on, meamen en kadeed on i aramaj amen, pwe pein i kotin mani lol en aramaj.

3 ARAMAJ amen mia, kijan Parjar akan, me mar a Nikodemuj, me jaumaj amen ren Juj akan, 2 Me poto don i ni pon o, katiti on i: Rapi, je aja, me komui jaunpadak amen, me tapido jan ren Kot, pwe jota, me kak wia kiel akan due me komui kotin wiada, ma Kot jo ian. 3 lejuij kotin jaben majani on i: Melel, melel I indai on uk, meamen jo ipwi jupal, jota pan kak kilan wein Kot. 4 Nikodemuj potoan on i: laduen aramaj laud pan kak ipwid? A pan kak pur on nan kaped en in a, ipwid? 5 lejuij kotin jaben: Melel, melel I indai on uk, meamen jo ipwiki pil o nen, a jota kak pedelon on nan wein Kot! 6 Me ipwiki uduk, iei uduk, a me ipwiki Nen, iei nen. 7 Koe der puriamuiki, me I katitiki on uk: Komail en ipwi jupal. 8 An kin pein ipip jili, o koe kin ron nil a, a koe jaja, waja a tapi jan ia o waja a ko on ia; iduen amen amen, me ipwiki Nen. 9 Nikodemuj jaben indai on i: laduen mepukat kak wiaui? 10 lejuij kotin jaben majani on i: Jaunpadak en Ijrael amen koe, a koe jaja duen mepukat? 11 Melel, melel I indai on uk, me je ajadar, iei me je kin indada, o me je kilaner, iei me je katitiki, a komail jota kin kamelele at kadeede. 12 Ma I katitiki on komail men pa, a komail ap jota kamelele, a iaduen, komail pan kamelele, ma I katitiki on komail men nanlan? 13 Jota meamen, me kodala nanlan, i eta, me kodido jan nanlan, Nain aramaj, me kin mimieta nanlan. 14 Duen Mojej me kauadar jerpent amen nan jaben tan, iduen Nain aramaj pan kakauda. 15 Pwe meamen pojona i, jota pan lokidokila, a en aneki maur joutuk. (aiōnios g166) 16 Pwe iet duen Kot kotin kupura jappa, me a kotikidoki japwilim a leroj, pwe karoj, me pojona i, ender jalonal, a en aneki maur joutuk. (aiōnios g166) 17 Pwe Kot me kotin porone don jappa japwilim a ol, kaidin en kadeikada jappa, a pwe jappa en kamauri kila i. 18 Me pojona i, jota pan pakadeikada, a me jo pojona i, iei pakadeikadar, pweki a jota pojona mar en japwilim en Kot ieroj. 19 A iet kadeik o, marain pwara don jappa, a aramaj pok on rotorot mon marain, pweki ar wiawia kan me jued. 20 Pwe amen amen, me wiawia jued, kin kailonki marain, o jota kin pwara don marain, pwe a wiawia kan de janjaleda. 21 A me wiawia melel, kin ko don marain, pwe a wiawia kan en janjaleda, me re tapi jan ren Kot. 22 Murin mepukat lejuij o japwilim a tounpadak kan kotilan jaben in ludaap kotikot ia wia paptaij. 23 A loanej pil wia paptaij Enon koren ion Jalin, aki pil toto mi waja o, irail ari koieila paptaij ela. 24 Pwe loanej jaikenta lokidokilar nan imaten. 25 En loanej a tounpadak kan o ol en Juj amen ap akamaiki pena duen kamakelekel. 26 Iraill ari ko don ren loanej indan i: Rapi, me kot re omui palilan lordan, me komui kin kadeede, majani, a kin wia paptaij o karoj kin pwarala re a. 27 loanej jaben majani: Aramaj amen jota kak aneki meakot, ma a jo aneki jan nanlan. 28 Komail pein kadeede kin ia, me i

indada: Kaidin Krijtuj nai, pwe nai me pakatarador mo a. 29 Me li amen kijin nin on, iei ol kamod. A kompoke pan ol kamod kin u roneron perenki nil en ol kamod; ari, iei ai perenunjokala. 30 I en kakairida, a nai en kakairidi. 31 Me kotido jan poa, i me poedi karoj, a me kijan jappa, iei men jappa, o a kin kajokajoia duen jappa. A me kotido jan nanlan, me poedi karoj, 32 O me a kilanada o ronada, iei me a kin kadeede, kin kadeede, me Kot me melel. 33 A me kamelele a kadeede, kin kadeede, me Kot me melel. 34 Pwe i, me Kot kotin poronedor, kin kida en Kot a majan, pwe Kot jota kotikida Nen ki men jon. 35 Jam me kotin kupura japwilim a ol o kotiki oner ni lim a meakaroj. 36 Me pojona japwilim a ol, aneki maur joutuk. A me jota pojona japwilim a ol, jota pan kilan maur, a onion en Kot pan mimieta re a. (aiōnios g166)

4 KAUN lao kotin mani, me Parijar akan ronadar, me lejuij kin wiada tounpadak kan o paptaij toto jan loanej, 2 Ari, pwe jota me pein lejuij kotin paptaij, japwilim a tounpadak kan ta, 3 Ap kotila jan ludaat, kotin purelan Kalilaa. 4 A a kin weid nan wein Jamaria. 5 I ap kotilan kanim en Jamaria eu, me adaneki Jikar, koren ion jap, me lakop ki on na ol lojep. 6 lei waja en lakop a parer eu mia. lejuij ari nirekila a japa jopal, ap kaipokedi pon parer o, ari mepukat wiauier impan auer kawonu. 7 A li en Jamaria amen ap kodon idip pil ia. lejuij kotin majani on i: Kido lim ai kij pil en! 8 Pwe japwilim a tounpadak kan ko on nan kanim, pan netiada jak arail. 9 Li en Jamaria ap indan i: laduen, komui kijan men Juj, ap poeki pil re i? Pwe nai li en Jamaria amen, pwe Juj akan jota kin waroki on men Jamaria. 10 lejuij kotin jaben majani on i: Ma koe aja duen kijakij jan ren Kot o ij i, me indan uk: Kido lim ai kij pil en, koe pan poeki re a, a ap pan ki on uk pil memaur. 11 Li o indan i: Main, jota japwilim omui men idip pil, a parer me lol, a ia waja, kom pan idip jan ia pil memaur? 12 De komui lapa jan jam at lakop, me kotiki on kit er parer en, o pein nima jan, o na kan, o na man akan? 13 lejuij kotin jaben majani on i: Karoj, me nima jan pil wet, pan pur on men nim pilada. 14 A meamen, me nima jan pil, me I ki on, pan pot loli kujujudan maur joutuk. (aiōn g165, aiōnios g166) 15 Li o ap indai on i: Main, kom kotiki on ia kijan pil o, pwe I en jolar men nim pil, o jolar kodo o idipa jan met! 16 lejuij kotin majani on i: Kowei ukedo om paud! 17 Li o jaben indada: Jota ai paud. lejuij kotin majani on i: Melel om lokaia: Jota ai paud. 18 Pwe om paud me limen maj kokodo, a kaidik om paud, me koe paudeki met; iei melel, me koe indada. 19 Li o indan i: Main, i ap ajaer, me jaukop amen komui. 20 Jam at akan kaukaudok pon nana wet, a komail kin inda dene lerujalem eta waja me aramaj en kaudok ia. 21 lejuij kotin majani on i: Li, kamelele ia, a korendor anjaun omui pan jolar kaukaudok on Jam pon nana wet, pil jota lerujalem. 22 Komail kin jaja, me komail kin kaukaudok on. A kit aja, me je kaukaudok on, pwe kamaur pwarado jan ren men Juj akan. 23 A anjau korendor, ari a leler, me toun kaudok melel akan pan kaudok on Jam ni Nen o melel, pwe iei ta jan en toun kaudok kan, me Jam pil kotin kupura. 24 Nen eu Kot, a me kaudok on i, ren kaudokki Nen o melel. 25 Li indai on i: I aja, me Mejaj pan kotido, me maraneki Krijtuj. I lao kotido, a

pan katiti on kit meakaroj. **26** lejuij kotin majani on i: Nai i, me lokelokaia on uk. **27** A jpwilim a tounpadak kan ap purodo, puriamui a majan on li amen. Ari jo, jota me indada: Da me re kotin kainoma, de da me re kotin mamajani on i? **28** Li o ap pwilikidi potel en pil o, ap koieilan kanim o kajoi on aramaj akan: **29** Kodo, kilan aramaj amen, me kajale on ia karoj, me i wiadar, ma i kaidin Krijtuj? **30** Rap koieila jan nan kanim o potodo re a. **31** Ni anjau ota jpwilim a tounpadak kan poeki re a, potoan on: Rapi, re kotin konot! **32** A kotin majani on irail: Kan ai kijin mana mia, me komail jaja. **33** Tounpadak kan ap kajokajoi nan pun arail: Muein amen wa don i jak. **34** lejuij kotin majani on irail: Wiawia kupur en me kadar ia do, o kapwaiada jpwilim a dodok, iei kan ai. **35** Komail jota kin indada: Jaunipon paieu mi mon rak? Kilan, I indai on komail, jarada, kilan matuel o pwe a malar. **36** Me dolun kin pwaipwai o nanak on maur joutuk, pwe ira karoj, me kamorok o me dolun en peren pena. (aiōnios g166) **37** Pwe ni mepukat kajoi o pwaida: Amen me kin kamo kamorok, a amen me kin dolun. **38** I kadar komail wei, en dolun pena, me komail jo doke, Akai me dodoker, a komail me id aneki arail rak. **39** Men Jamaria toto kijan kanim o pojona i pweki kajoi en li o, me kadede: A kotin kajale on ia karoj, me i wiadar. **40** Men Jamaria kan lao pokon don i, rap poeki re a, en kotikot re'rail. I ari kotikot ia pon ria pon. **41** A me toto me pojona pweki a majan, **42** Ap indan li o: Je pojona kila kaidin om kajoi, pwe je pein ronadar o weweki, me i melel Jaunkamaur pan jappa. **43** Murin ran riau lejuij kotila ian waia o, kotilan Kalilaa. **44** Pwe pein lejuij kotin kadedeki, me jaukop amen jota kin mau nan udan japo. **45** A lao kotilan Kalilaa, men Kalilaa me kajamo i, pwe re ian kilaner me a kotin wiadar lerujalem ni kamadip o, pwe re toun ian kamadip. **46** lejuij ari kotin pure don Kana nan Kalilaa, waja a kotin kapikila pil wain. A monjap amen mia, me na ol jomau nan Kapernaum. **47** A lao ronadar, me lejuij koti don Kalilaa jan Iudaa, ap poto don re a, poeki i en kotid, kakelada na ol, pwe a koren ion mela. **48** lejuij ap kotin majani on i: Ma komail jo kilan kilel o manaman akan komail jota pan pojona. **49** Monjap potoan on i: Main kotidi mon nai jeri mela! **50** lejuij kotin majani on i: U kowei, noum ol memaur. Ari aramaj o pojona majan o, me lejuij kotin majani on i ap koieila. **51** A ni a kodila, a ladu kan me tu on i, kajoi on i, me na putak mauredar. **52** I ap kalelapok re'rail: Anjau da me a pikikidi maur? Irail indan i: Aio ni auer kaiju karakar ko janer. **53** Jam o ap ajadar, me i anjau, me lejuij kotin majani on i: Noum ol memaur. I ari o na kan me pojona i. **54** let kilel kariau, me lejuij kotin wiadar ni a koti don Kalilaa jan Iudaa.

5 MURIN mepukat ran lapalap eu en Juj oko pwaida; lejuij ap kotilan lerujalem. **2** Len pil eu mi lerujalem impan im en jip, me ad a Petejda ni lokaia en Ipru; im limau mi impa, **3** Me jomau toto mi lole: Me majkun, o me danidan, o me motor mia, auaiau lao pil o pan mokimokid. **4** Pwe akai anjau tounlan amen kin kota don le o kamokideda pil o, a meamen me madan tion maj nan pil o ni a mokimokid, iei me kin maureda jan a jomau kan karoj, me mi re a. **5** A aramaj amen mia, me jomauki par jilejokwalu. **6** lejuij lao kotin majani men et a wonon, ap kotin mani, me u wonon anjau warai, ap kotin majani on i: Koe jo men

kelailada? **7** Ol jomau potoan on i: Main, jota nai aramaj, me pan wa ia di won ni pil o anjaun a mokideda. Pwe ni ai kokodi, amen kin madan mo i. **8** lejuij ap kotin majani on i: Uda, ale ki om, kokowei! **9** Aramaj o ap madan kelailadar, kida ki e, alu wei, a ran o ran en japat. **10** Juj oko ap indai on me kelailadar: Ran wet ran en japat. A jota pun koe en wewa jili ki om. **11** A jaben irail: Me kakela ia da, majani on ia: Ale ki om koko wei! **12** Irail ap kalelapok re a: Ij aramaj o me indai on uk: Ale ki om kokowei? **13** A me kelailadar jaja i, pwe lejuij kotila janer, pwe pokon mi waja o. **14** Kadekadeo lejuij kotin diaradar i nan im en kaudok o ap kotin majani on i: Kilan, koe kelailadar, koe der pil wia dip, pwe me jued kot jan maj de ko don uk! **15** Aramaj o ap koieila, kaireki Juj oko, me lejuij kakeladar i. **16** I me Juj oko ap raparapaki lejuij, o majamajan, pwen kamela i, pweki a kotin wiadar meakan ni ran en japat. **17** lejuij kotin jaben irail: Jam ai kin dodok kokodo, a nai pil ian dodok. **18** I me Juj oko ap majamajan melel, en kamatala i, pweki a kotin kawela ran en japat o pil majani, me dene Kot Jam a, o a kaparoki on pein i Kot. **19** lejuij ap kotin jaben majani on irail: Melel melel I indai on komail, a jota kak, Na en pein wia meakot, pwe i eta, me a kilan ren Jam, me a wiada. Pwe me a kin wiada, iei me Na pil kin wiada. **20** Pwe jam pok on Na o kajan jale on i karoj, me pein i kin wiada. O a pan kajale on i wiawia kan, me lapa jan met akan, pwe komail en puriamui kila. **21** Pwe duen Jam kin kapikapirida me melar akan, kamaur ir ada, iduen Na pil kamaureda me a mauki. **22** Pwe jota me Jam kin kadeikada, pwe a kotiki on Na kadeik o. **23** Pwe karoj en wauneki Na, dueta ar wauneki Jam. Me jota wauneki Na, jota kin wauneki Jam, me kadar i dor. **24** Melel, melel I indai on komail, meamen ron ai padak o pojona, me kadar ia do, a aneki maur joutuk. A a jota pan panalan kadeik o, pwe a japale jan mela jupal on maur. (aiōnios g166) **25** Melel, melel I indai on komail, anjau kokodo, iei a leler, me melar akan pan ronada nil en Nain Kot, a me ronadar pan maureda. **26** Pwe duen Jam a udan maur, iduen a ki on Na, en pil udan maur. **27** O a kotiki on i manaman, en kaunda kadeik o, pweki Nain aramaj i. **28** Der puriamuiki met, pwe anjau kokodo me irail, me mi nan joujou kan, pan ron nil a. **29** Irail ap pan pwarada: Me wiadar me mau, en maureda, pwen memaur, a me wiadar mejued, en maureda, pwen panalan kadeik O. **30** Jota me I kak wiada jan pein nai, duen me I kin ron, iduen I kin kadeikada, o ai kadeik me pun, pwe I jota kin rapaki injen ai, pwe kupur en i, me kadar ia do. **31** Ma I kadeke pein nai, ai kadeke jota melel. **32** Amen me kadeke ia, a l aja melel, me a kadeke ia me melel. **33** Komail me ilakilan loanej, I ari me kadeke melel. **34** A I jota kin ale kadeke ren aramaj, a iet me I indawai, pwe komail en dorola. **35** I me jer umpul o marain eu, a komail men perenki a marain anjau kij. **36** A ai kadeke me lapa jan en loanej. Pwe dodok kan, me Jam o kotiki on ia, I en kapwaiada, iei dodok kan, me I kin wiawia, me kadeke ia, me Jam kadar ia dor. **37** A Jam, me kadar ia dor, pein i kadeke ia. Komail jota ronadar nil a, o jota kilan mom a. **38** O a majan jota kin kot re omail, pwe komail jota pojona, me a kadarador. **39** Komail kin kalelapok nan kij in likau kan, pwe komail lamelame, me maur joutuk mi lole. Ari, iei irail, me kin kadeke ia. (aiōnios g166) **40** A komail kan ko don ia, pwe komail en aneki maur. **41** I

jota kin mauki ale wau ren aramaj akan. **42** I aja komail, limpok en Kot jota kin mi re omail. **43** I kodo ni mar en Jam ai, a komail jota kin kajamo ia. A ma amen pan kokido pein ad a, komail pan kajamo i. **44** Pala komail kak pojona ni omail nononki wau ren aramaj, ap jota rapaki wau jan ren Kot. **45** Der kiki on, me I pan mpakin komail ren Jam, amen me kin mpakin komail: Mojek, me komail kin kaporoporeki. **46** Pwe ma komail pojona Mojek, komail pan pojona ia, pwe i me intiniedier duen nai. **47** A ma komail jo kamelele a intin kan, pala komail pan kamelele ai padak kan?

6 MURIN meputak leujuj kotin kotelale en Tiperiaj nan Kalilaa.

2 A pokon kalaimun me idedauen i pweki ar kilaner kilel akan, me a koton wiai on me jomau kan. **3** Jejuj ap kotidala pon dol o, kaipokedi waja o ren japwilim a tounpadak kan. **4** A pajao, ran lapalap en Juj oko me korendor. **5** leujuj lao kotin majanda majani pokon kalaimun koko don i, ap kotin majani on Pilipuj: Ia waja, jen neti jan ia kijin mana, pwe meputak en mana? **6** A kotin majani meputak, pwen kajonejon i. Pwe pein i mani, me a pan wiada. **7** Pilipuj potoan on i: Prot me denar riepuki jota pan itar on irail, pwe amen amen en tunole ekij. **8** Andreaj, japwilim a tounpadak amen, ri en Jimon Petruj potoan on i: **9** Kijin putak amen mia, me a lopon en prot limau o mam riamen, a jota katepa ren me toto. **10** leujuj kotin majani: Kamod on irail edi! Ari, waja o me reen. Impan ol limekid ap mondi. **11** leujuj ap kotikida lopon ko, a lao laolaoki, ap kotin nek on irail me mondier, pil dueta mam oko, irail lao metilar. **12** Iraillao metier, a kotin majani on japwilim a tounpadak kan: Ki pena me lua, pwe ekij der lokidokila! **13** Iraillapki pena kopou eijkriau kijan lopon ko, me luadi murin arail mana. **14** Aramaj akan lao kilaner kilel o, me leujuj kotin wiadar, re ap indada: Melel i Jaukop o, me pan pwara don jappa. **15** leujuj lao kotin mani, me re pan poto don i, pwen kajapwila dan i Nanmarki, ap pil koti dalan nin dol o, kotin kelepal. **16** A lao jautik pena, japwilim a tounpadak kan ap kotilan ni oror, **17** Kereda pon jop pot, kotelakokolan Kapernaum. A lao waja ponier, leujuj jaikenta ian irail. **18** A jed me iluken, pwe an me ma. **19** Iraillapki pena eijkriau kijan de rieijok, rap kilanada leujuj a kotikidato pon jed koren ion jop, irail ap majapwekadar. **20** A kotin majani on irail: Nai i komail der majak! **21** Iraillapki pena kajamo i pon jop o, a jop o madan milar ni jop o, me re ko on ia. **22** A mandan ran o pokon o, me mi palilan le, lao kilaner, me jota apot jop mi waja o, pwe i eta, me japwilim a tounpadak kan keredan poa, o me leujuj jota ian japwilim a tounpadak kan kotidan pon jop o, pwe a tounpadak kan kola kelep. **23** A pil akai kijin jop me pwarado jan Tiperiaj, tana don waja o, me re manamana ia, murin Kaun o kotin laolao. **24** Aramaj akan lao kilaner, me leujuj jolar kotikot ia, o japwilim a tounpadak kan pil jo, rap dake jop pot kolan Kapernaum, raparapaki leujuj. **25** Iraillao diaradar i palilan le, ap potoan on: Rapi iad me re kotido? **26** Jejuj kotin japen irail majani: Melel, melel I indai on komail, komail kin rapakin ia kaidin pweki kilel akan, me komail kilan, a pweki komail kanala kijin prot ap metier. **27** Komail der dokki mana, me kin ola, a dokki mana me kin mimieta on maur joutuk, me Nain aramaj pan ki on komail, pwe i me Kot Jam kileledier. (**aiōnios g166**) **28**

Iraillapotoan on i: Da me jen wiada, pwen kapwaiada en Kot a dodok kan? **29** leujuj kotin japen majani on irail: let en Kot a dodok: Komail en pojoni, me a kadarado. **30** Iraillari potoan on i: Kilel da, me re kotikida, pwe jen kilan o pojoni ir? Da me re kotin wiada? **31** Jam at akan me kanala mana nan jat tan o, duen a intinidier: A kotiki on irail prot jan nanlan, en kanala. **32** leujuj ap kotin majani on irail: Melel, melel I indai on komail, kaidin Mojek, me ki on komail prot jan nanlan, a Jam ai kin ki on komail prot melel jan nanlan. **33** Pwe me kodido jan nanlan, o ki on jappa maur, iei prot en Kot. **34** Iraillapotoan on i: Main, kotiki don kit prot wet kaukaule! **35** leujuj kotin majani on irai: Prot en kamaur nai, me ko don ia jolar pan men manadar, o me pojoni, jolar men nim niladar. **36** A I indai on komail er, komail kiian ia er, ap jo pojoni ia. **37** Karoj me Jam ki on ia, pan ko don ia, a me ko don ia, I jota pan kajela. **38** Pwe nai kodido jan nanlan, kaidin pwen wiada injen ai, pwe kupur en i, me kadar ia do. **39** Pwe iet kupur en me kadar ia do, karoj me a ki on ia er, I ender kajela amen, pwe I en kamaureda ni ran nik o. **40** A iet kupur en Jam ai, amen amen, me kin kilan Na o pojoni, en aneki maur joutuk, a I pan kamaureda i ni ran nik o. (**aiōnios g166**) **41** Juj oko ap lipanedeki i, pweki a kotin majani: Nai prot, me kodi jan nanlan. **42** Iraillapki pena: Kaidin i leujuj nain lojep? A jam a o in a je aja. Ari, daduen a indada: I kodido jan nanlan? **43** leujuj kotin japen majani on irail: Komail der lipanedan pun omai! **44** Jota me pan kak ko don ia, ma Jam, me kadar ia dor, jota kainonido i. A I pan kamaureda i ni ran nik o. **45** A intinidier nan jaukop akan: Iraillapki pena kajamo i pon jop o, a jop o madan milar ni jop o, me re ko on ia. **46** Ari, kaidin pweki meamen kilan Jam; i eta, me kodi jan ren Kot, i me kilaner Jam. **47** Melel, melel I indai on komail, me pojoni ia, iei me aneki maur joutuk. (**aiōnios g166**) **48** Prot en maur nai. **49** Jam omai oko, me kanala mana nan jat tan o, ir ari melar. **50** Met prot, me kodido jan nanlan, meamen kin kan jan i, jota pan mela. **51** Nai prot maur, me kodido jan nanlan, meamen kin jan prot wet, pan memaur kokolata. Prot, me I pan kida, iei uduk ai, me i pan kida en kamaur kida jappa. (**aiōnios g165**) **52** Juj oko ari akamaiki pena indada: Iaduen men et pan kak ki on kit uduk a jen kan? **53** leujuj ap kotin majani on irail: Melel, melel I indai on komail, ma komail jota pan kan uduk en Nain aramaj o nim nta, jota maur omai. **54** Me kin kan uduk ai o nim nt' ai, iei me aneki maur joutuk, a I pan kamaureda i ni ran nik o. (**aiōnios g166**) **55** Pwe mana melel uduk ai, o pil melel nt' ai. **56** Me kin kan uduk ai o nim nt' ai, iei me podidi on ia o nai podidi on i. **57** Duen Jam ieiaj kadar ia do, o nai memaureki Jam, iduen me kan uduk o nt' ai, pan meaureki nai. **58** Let prot, me kodido jan nanlan, kaidin duen jam omai akan, me kanala mana ap mela, a meamen kin kan prot wet, pan memaur kokolata. (**aiōnios g165**) **59** Mepukat a kotin majani wei nan jinakoke, ni a kotin kawewe nan Kapernaum. **60** Ari, me totorena jat tan o, me re kajena ian jat tan o, me re kajena ian jat tan o. **61** Nen me kin kamaureda, a uduk jota katepa. Padak kan, me I kin padapadaki on komail, iei Nen o maur. **64** A akai mi re

omail, me jo pojон. Pwe lejuj kotin mani, me jo pojон o me panpanala i. 65 A kotin majani: I me l indaki on komail, jota me kak ko don ia, ma Jam jota kainonido. 66 Jan ni anjau o jpwilim a tounpadak kan toto mueiwei jan o jolar idauen i. 67 lejuj ap kotin kainoma ren ekriamen oko: Komail pil pan kola? 68 A Jimon Petruj ap jaben i: Main, ij me je en ko on? pwe ar majan akan iei maur joutuk. (aiōnios g166) 69 A kit pojonalr o ajaer, me ir me Jaraui en Kot. 70 lejuj kotin jaben irail: Kaidek komail ekriamen, me l piladar, a amen komail me tewil amen. 71 A kotin majaniada duen ludaj lkariot nain Jimon, pwe i amen ren ekriamen oko, me pan pawala i.

7 MURIN mepukat lejuj kotin kakan jili Kalilaa, pwe a jolar men kakan jili ludaa, pweki Juj oko majamajan kamatala i. 2 A ran lapalap en Juj oko; iei ran en im en tan tuka korendor. 3 Ri a ol akan ap indai on i: Kom koteiwi kotalan ludaa, pwe omui tounpadak kan en pil udial omui wiawia kan, me kom kin wiawia. 4 Pwe jota me kin wiada meakot waja rir, ma a men indand jili. Ma komui via mepukat, en kajanjale on jappa. 5 Pwe ri a ol akan pil jota pojон i. 6 lejuj ap kotin majani ow irail: Ai anjau jaikenta leler, a omail anjau mia anjau karoj. 7 Jappa jota kak kailonki komail, a nai me a kin kailonki, aki l kin kadeke, me a wiawia kan me jued. 8 Komail kodalan kamadip et, l jota pan kodalan kamadip et, pwe ai anjau jaikenta leler. 9 A kotin majani on irail mepukat, ap kotikotita Kalilaa. 10 A ri a ol akan lao jamalar, i ap pil kotalan kamadip, ap jo janjal a duen me rir. 11 Juj akan ari rapaki i ni kamadip o indada: Ari, ia waja a kotikot ia? 12 A aramaj akan lokolokaia toto duen i, pwe akai indada: Me mau men. A akai me indada: Kaidin, pwe a kin kaweid japon aramaj. 13 Jota me lokaia janjal duen i, pweki ar majak Juj oko. 14 Lao lel ailepan kamadip o, lejuj ap kotin kodalan im en kaudok o kaukaweweda. 15 A Juj akan ap puriamui kila indada: Da duen men et aja wewe en kijin likau, pwe a jota ian padakki. 16 lejuj ap kotin jaben irail majani: Kaidin ai padak, me l kin kida a en me kadar ia do. 17 Meamen wiawia kupur a, pan weweki ai padak, ma a ren Kot, de jan ren pein nai. 18 Me kin padapadak jan ni pein i, kin rapaki pein wau i, a me kin rapaki wau en me kadarala i, iei me melel o jota man jued kot pit. 19 Kaidin Mojej, me ki on komail kapun o, a jota amen komail kin kapwaiada kapun o? A da me komail rapakiki kame ia la? 20 Aramaj oko jaben indada: Koe me tanwar en tewil, ij me rapaki kame uk ala? 21 lejuj kotin jaben majani on irail: Dok taieu, me l wiadar, a komail puriamui kila. 22 Mojej ki on komail er jirkomajai, a kaidin tapi jan ren Mojej, pwe jan ren jam akan, a komail kin jirkomajai aramaj ni ran en japat. 23 Ari ma aramaj amen ale jirkomajai ni ran en japat, pwe kapun en Mojej ender japhunala, a komail kin juede kin ia, pweki ai kakelailada aramaj pon ni ran en japat? 24 Der kadeikada duen pali liki, a komail kajaui nin tiak en kadeik pun. 25 Men lerujalem kai ap inda: Kaidin i, me re raparapaki en kamela? 26 A kilan, a padapadak janjal, a re jota man lokaia on i, de muein jaumaj akan ajaer mau, me i Krijtuj? 27 Ari, je ajaer, waja men et ko jan ia, a Krijtuj lao kotido jota me pan aja waja, me a pwarado jan ia. 28 lejuj ap kotin kapitie laudedea kawewe nan im en kaudok majani: Komail aja ia o waja l ko jan ia. Ari, kaidin pein nai, me l kokido, a me kadar ia

dor, me melel, me komail jaja. 29 A l aja i, pwe l kodo jan re a, o i me kadar ia dor. 30 Irail ap jon jaikidi i, a jota me jair i, pwe a anjau kaikenta leler, 31 Aramaj toto jan nan pokon o pojonalr i indada: laduen, Krijtuj lao pwarado, a pan wia kilel toto jan mepukat, me men et wiadar? 32 Parijar akan ronadar, me aramaj akan lokolokaia mepukat duen i. Jamero lapalap o Parijar akan ap kadarala papa kan, en jaikidi i. 33 lejuj ap kotin majani: I pan mi re omail anjau motomot. I ap pan kola ren me kadar ia do. 34 Komail pan rapakin ia, ap jota diar, a waja, me l pan mi ia, komail jota pan kak on. 35 Juj oko ap inda nan pun arail: A pan kola ia, pwe jen jolar diar i? A pan kola ren me jalonalar ren men Krik kan, kaukawewe on men Krik? 36 laduen majan en, me a indada: Komail pan rapakin ia, ap jota diar, a waja, me l pan mi ia, komail jota pan kak on? 37 Ni ran en kamadip a nikilar, ni ran lapalap o, lejuj kotida, kapitie laudedea majani: Meamen men nim piladar, i en ko don ia nim. 38 Me pojón ia, duen kijin likau kan indada, jan nan war a pil memaur pan pwilipwili jan 39 Mepukat a kotin majani duen Nen, me irail, me pojón i, en tunole; pwe Nen jaikenta pakadarado, aki lejuj jaikenta linanlar. 40 Ari, akai jan nan pokon o ni ar ronadar majan pukat ap indada: Melel Jaukop o. 41 A akai indada: Krijtuj men et! A akai indada: Da, Krijtuj pan pwarado jan Kalilaa? 42 Kaidin kijin likau me inda, me Krijtuj pan wan Dawid o kijan men Pettleem, kanim o, me Dawid kotikot ia? 43 Irail ap liak toror pajan pweki i. 44 A akai men jaikidi i, a jota me jair i. 45 A papa ko ap pure don ren jamero lapalap o Parijar akan. Irail ari idok re irail: Da me komail jota wakido? 46 A papa ko jaben: Jota man aramaj amen padapadak duen men et. 47 Parijar oko ap jaben irail: Komail pil pakodaelar? 48 laduen jaumaj de Parijar amen pojonalr i? 49 A aramaj pukat, me jo aja kapun o, re rialar. 50 Nikodemuj kij arail ap indan irail: 51 laduen, atail kapun pil kin kadeikada aramaj amen mon a ron o aja jan pein i duen a wiawia? 52 Irail jaben indan i: laduen, komui pil kijan men Kalilia? Rapaki o kilan, me jota jaukop amen ko jan Kalilaa. 53 Amen amen ap purelan deu a.

8 IEJUJ ap kotidala pon dol Oliwe. 2 A nin joran a kotin pure don on nan im en kaudok. Aramaj karoj ap pokon don i. I ari kaipokedi kaukawewe on irail. 3 A jaunkawewe o Parijar akan wa don i li amen, me diarovadar ni a kamal. Irail kidan i nan pun arail. 4 Ap indan i: Jaunpadak, li men et diarovadar ni a kamal. 5 A Mojej majani on kitail nan kapun o, jen kate jon en. A komui, da me komui majani? 6 A mepukat re indan i, pwen kajonejon i, pwe ren rak impimpaiki i meakot. A lejuj kotin idiokidi, intiniekidi on nani pwel jondin lim a. 7 A ni ar poden kalekalelapok re a, a ap kotin denida majani on irail: Ari, me jota dij a nan pun omail, a pan tapiada kate i. 8 A pil kotin idiokidi intiniedi on nan pwel. 9 Irail lao ronadar met, rap mulukidar tentelwei, me laud maj lel me titikitik o. A lejuj kelepela, li eta, me mi re a. 10 lejuj lao kotin denida o jota majani meamen, li eta, ap majani on i: la me karaun uk edi kan? Jota me kadeik uk ada? 11 A potoan on: Jota Main. lejuj ap kotin majani on i: I jota pil pan kadeik uk ada. Kowei, koe der pil wiada dip! 12 lejuj ap pil kotin padaki on irail majani: Nai marain en jappa. A me kin idaeu ia, jota pan weid ni rotorot, pwe marain en maur pan mi re a. 13 Parijar oko

ap indai on i: Komui kadede pein komui; ari, omui kadede jota melel. **14** lejuj kotin jaben majani on irail: Ma I kadede pein nai, ari melel ai kadede, pwe I aja, waja I kodo jan ia o waja I koko on ia, a komail jaja, waja I ko jan ia o waja I koko on ia. **15** Komail kin kadeikada duen pali uduk, a jota meamen, me I kin kadeikada. **16** Ari jo ma I kadeikada, aikadeik pan melel, pwe I jota kin kelep, pwe nai o Jam, me kadar ia dor. **17** A pil intindier nan omail kapun, me kadede en aramaj riamen me melel. **18** Nai me kin kadede pein nai o Jam, me kadar ia dor, kin kadede ia. **19** Irail ap indai on i: la Jam omui? lejuj kotin jaben: Komail jota aja nai, pil jota Jam ai. Ma komail aja ia, komail pil pan aja Jam ai. **20** Majan pukat lejuj kotikida nan pera en moni, ni a koton kaukawediar nan im en kaudok o. A jota me koledi i, pwe a anjau jaikenta leler. **21** lejuj pil koton majani on irail: I kokola, a komail pan rapakin ia o mela ni omail dip akan, a waja, me I pan kola ia, komail jota pan kak on. **22** Juj oko ap indada: A pan kamela pein i, pweki a inda: A waja, me I pan kola ia, komail jota pan kak on? **23** A koton majani on irail: Komail kijan men pa, a nai kijan men poa. Komail kijan jappa et, a nai kaidin kijan jappa et. **24** lei me I indaki on komail, komail pan mela ni omail dip akan, pwe ma komail jota kamelele ia, komail pan mela ni omail dip akan. **25** Irail ap indai on i: Ij koe? lejuj kotin majani on irail: Me I indawei maj o, i eta. **26** Me toto I men padaki on komail o kadeikada, ari jo, me kadar ia do me melel. A I kin kajoia on komail, me I ronadar re a. **27** Irail ari jaja, me a koton kajoia on irail duen Jam a. **28** lejuj ap koton majani on irail: Komail lao kauadar Nain aramaj, komail ap pan aja, me nai i, o me I jota wia meakot jan pein nai. A duen Jam, me padaki on ia er, iduen I kin kajoia wei. **29** Me kadar ia do, kin ieian ia, a jota lokit ia la, pwe I kin potin wia, me a kupura mauki. **30** Ni a koton majani mepukat, me toto ap pojondi i. **31** lejuj ap koton majani on Juj oko, me pojondi i: Ma komail pan podidi on ai padak, nan ai tounpadak melel komail. **32** O komail pan ajala melel, o melel pan kamaio komail da. **33** Irail jaben i: Wan Apraam kit, jota me je lidui jan maj kokodo. A iaduen, komui indada: Komail pan maioda? **34** lejuj kotin jaben irail majani: Melel, melel I indai on komail, meamen; me wiawia dip, i me ladun dip. **35** A ladu o jota pan mimieta nan im o, na eta pan mimieta. (**aiōn g165**) **36** Ari, ma Na pan kamaio komail da, komail pan maioda melel. **37** I aja, me wan Apraam komail, a komail kin rapaki, en kame ia la, pwe ai padak jota kin podidi on komail. **38** Me I kilan ren Jam ai, iei me I inda wei, a komail kin wiawia, me komail ronada ren jam omail. **39** Irail jaben indan i: Jam at Apraam. lejuj kotin majani on irail: Ma komail nain Apraam, jeri kan, komail pan wia duen en Apraam a wiawia kan. **40** Ari, met komail kin rapaki kame ia la, aramaj amen, me kajoi on komail melel, me I ronadar ren Kot, i me Apraam jota wiadar. **41** Komail kin kapwaiada wiawia kan en jam omail. Irail ap indan i: Kaidik kit ipwin nene. Jam at me ta men Kot. **42** lejuj kotin majani on irail: Ma Kot Jam omail, komail pan pok on ia, pwe I kodo jan ren Kot, kaidik jan pein nai, me I kokido, pwe I me kadar ia do. **43** Da me komail jota weweki ai padak? Pweki omail jota kak ron ai padak. **44** Komail tapi jan ren jam omail tewil, o inon en jam omail, me komail men wiada. Nan i men kamela men jan ni tapi o, o a jota dadaurata melel, pwe jota

man melel mi re a, ni a lalal likam, a kin kida jan pein audepa, pwe I me likam men o jam en likam o. **45** A komail jota kamelele ia, pweki I padaki on komail melel. **46** Ij re omail, me kak indan ia, me dip ai mia? A ma I kajoi melel, menda komail jo pojondi? **47** Men ren Kot kin ron en Kot a majan akan. Komail ari jota ron, pwe kaidin me ren Kot komail. **48** Juj oko jaben indan i: Kaidik meid melel, koe men Jamaria amen o tanwar en tewil. **49** lejuj kotin majani: Kaidik tanwar en tewil nai, pwe I wauneki Jam ai, a komail kin kijan ia wau i. **50** I jota kin rapaki pein wau i, amen mia, me kin raparapaki o kadeikada. **51** Melel, melel I indai on komail, meamen kapwaiada ai padak, jota pan mela kokolata. (**aiōn g165**) **52** Juj oko ap indai on i: Je ap ajaer, me koe tanwar en tewil. Apraam melar, pil jaukop akan, a koe me inda: Meamen kapwaiada ai padak, jota pan mela kokolata, (**aiōn g165**) **53** Da, komui me lapa jan jam at Apraam, me matalar, pil jaukop akan, me matalar? Ij me komui pein wia kin uk? **54** lejuj kotin jaben: Ma I pein kaka kin ia, ai kaka me mal. A Jam ai, me kaka kin ia, me komail kin inda: I atail Kot. **55** Komail ari kaikenta aja i, a I aja i, a ma I inda, me I jaja i, I pan me likam amen dueta komail. A I aja i o kapwaiada a majan akan. **56** Jam omail Apraam peren kida, me a pan kilan ai ran. I ari kilaner ap peren kidar, **57** Juj oko ap indan i: Par limejok kaik dau po'mui, a kom kilaner Apraam? **58** lejuj kotin majani on irail: Melel, melel I indai on komail, I mier mon Apraam. **59** Irail ap rik takai, pwen kajuk i, i ap koton oki jan irail pein i, kotila jan nan im en kaudok o.

9 IEJUJ lao koton daulul, ap majani aramaj amen me majkun jan a ipwid. **2** Japwilim a tounpadak kan ap idok re a potoan on: Rapi, ij me wiadar dip, i de jam a in a, pweki a ipwid majkun? **3** lejuj kotin jaben: Kaidik i me wiadar dip, pil kaidik in a de jam a, a pwe en Kot a wiawia kan en kajanjal kida i. **4** I en kapwaiada wiawia kan en me kadar ia do arain anjaun ran, pwe pon pan kodo, i anjau jolar amen kak dodok. **5** Arain ai mi jappa, nai marain en jappa. **6** A lao koton majanier met, ap likidi nani pwel, wiakida pwel madak irjiki maj a. **7** Majani on i: Kolan pil en Jiloa (iet wewe: Pakadarado), opinok ia! I ari kola opinok, ap puredo kilanada waja. **8** A men imp a kan, o me ian kilanadar, me a men poekipoek amen maj o, rap indada: Kaidik i, me wonon poekipoek? **9** Akai me inda: I met; a akai me inda: Likamatia i, a pein i indada: Nai i. **10** Irail ari indan i: Iaduen por en maj om akan a kapad pajan? **11** A jaben indada: Aramaj amen me adaneki lejuj, me wiadar pwel madak, irjiki maj ai, majani on ia: Kolan pil en Jiloa, opinok ia! I ari kola opinok, ap kilanada waja. **12** Irail ap idok re a: la i? A jaben: I jaja. **13** Irail ap kalualan ren Parijar akan me majkun maj. **14** Ari, ni ran en japat, me lejuj kotin wiadar pwel, kapad pajan por en maj a kan. **15** Parijar akan pil idok duen me a kilan kida waja. A jaben irail: A ki on pwel ni por en maj ai, i ap opinok, nai ari kilanada waja. **16** Parijar kai ap inda: Aramaj men et kaidik men ren Kot, aki a jota awpalri ran en japat. Akai indada: Daduen, aramaj dipan amen kak wia kilel pukat? Irail ari liak toror pajan. **17** Irail pil kalelapok ren me majkun o: Da me koe lamelame duen i? Pwe a kapad pajan maj Om? A jaben: Jaukop amen i. **18** Men Juj oko ap jota kamelele, me a ipwki wei majkun, ap kilanada waja. Irail lao ekeredo jam o in en me kilanada waja. **19** Irail idok

re'ra: Nouma ol men et, me komail indinda, me a ipwiki wei majkun? laduen a narada waja anjau wet? **20** Jam a in a jaben ir indada: Je aja, me nait ol et, me ipwiki wei majkun. **21** A je jaja duen a narada waja o me kapad pajan por en maj a. A malar, kainoma re a, a pan pein jakaraki i. **22** Jam o in a inda mepukat, pweki ar majak Juj oko. Pwe Juj oko inauki pena, ma meamen pan kadeke me i Krijtuj a pan lokidokila jan nan jinakoke. **23** I me jam o in a indada kida: A malar, kainoma re a. **24** Irail ap eker aramaj majkun kariapak indai on i: Wauneki Kot, je aja, me aramaj men et me dipan amen, **25** A jaben ir indada: I jaja, ma i me dipan amen de jo. I eta me i aja, me nai me majkun maj o, i ap fotoan naradar waja. **26** Irail ap pil idok re a: Da me a wiai on uk? laduen a kapad pajan maj om? **27** A jaben irail: I indai on komail er, a komail jota ron? Da me komail pil men ronki? Komail pil pan a tounpadak ala? **28** Irail kaurureki indada: A tounpadak amen koe, a kit tounpadak en Mojek akan. **29** Kit aja, me Kot majani on Mojek. A lap o je jaja, waja a ko jan ia. **30** Aramaj o jaben indan irail: Meid kapuriamu! I me kapad pajan maj ai kat, a komail jaja, waja a koti jan ia. **31** Kitail aja, me Kot jota kin mani me dipan akan. A meamen, me ian Kot, o dadadurata kurup a, iei me a kin kotin mani, **32** Jan maj kokodo jota me ronadar, me meamen kapad pajan maj en me ipwiki wei majkun. (aiōn g165) **33** Ma men et jota me ren Kot, a jota pan kak wia meakot. **34** Irail jaben indan i: Koe me ipwiki wei dip akan a koe ap padaki on kit? Irail ari kajela i. **35** lejuj lao kotin manidar, me re kajela i, a lao majani i, ap kotin majani on i: Koe kin pojon Nain Kot? **36** A jaben fotoan on: Main, ij i pwe i en pojon i? **37** lejuj kotin majani on i: Koe me kilan i. A iet i, me kajokajoi on uk. **38** A jaben i: Main, i pojonalr, i ari kaudok on i. **39** lejuj kotin majani: I kodon kadek nan jappa et, pwe me jo kilan waja, en kilanada, a me kilan waja, en majkunla. **40** A Parijar akan, me mi re a, ronadar a majan pukat, re ap peidok re a: Da, kit me pil majkun? **41** lejuj kotin majani on irail: Ma komail majkun, jota pan dip omail. A komail indada: Je kilekilan waja, iei me omail dip pan mimietaki.

10 MELEL, melel I indai on komail, me jo weid nan wanim, pedelon on nan deun jip, a dauda waja toror, iei men lipirap o men kuli. **2** A me kin pedelon pan wanim, iei jilepan jip o. **3** lei me jilepan wanim o kin ritinada mo a; a jip akan kin ron nil a; i me ekereki na jip akan ad arail, kare irail wei. **4** A kin kapedoi na jip akan, ap tion mo'rail, o jip akan kin idedauen i, pwe re anlar nil a. **5** A re jota pan idauen, me re jan, pwe re pantan jan, pwe re jan nil arail. **6** Jejuj kotin majani on irail karajeraj pot et, a irail jota weweki mepukat, me a kotin majani on irail. **7** lejuj pil kotin majani on irail: Melel, melel I indai on komail: Nai wanim en jip akan. **8** Karoj, me pwarador mo i, iei lipirap o men kuli, o jip akan jota kin ron irail. **9** Nai wanim o, a meamen pedelon re i, pan kamaurela o diar mana purepure. **10** Lipirap kin kodon pirapela, o kamela, o kaokaoe, a nai kodo, pwe irail en ale maur, kakairida kokolata. **11** Nai jilepa mau; a jilepa mau kin tonmeteki on na jip akan maur i. **12** A me kin pwaipwai o me jota udan jilepa, o me kaidin udan na jip oko, iei me ninar kidi eu wel kokodo, ap kajela jip oko, tandaui, a kidi en wel jaikidi jip oko, kamueit ir pajan. **13** Me pwaipwai o kin tandaui, aki a

pwaipwai, o jota injenoki jip oko. **14** Nai jilepa mau, o I aja nai kan, o nai kan pil aja ia. **15** Duen Jam o aja ia, iduen I aja Jam, o I tonmeteki on jip akan maur i. **16** A pil akai nai jip, me jo kijan nan kel wet, mepuko I pil pan wado, o re pan ron nil ai, o a pan pwin taieu o jilepa me ta men, **17** lei me Jam pok on ia, pwe I kidi maur i, pwe I en pur on ale. **18** Jota me ki jan ia, pwe pein nai kidi. I manaman on kidi maur i, I pil manaman on kapure don ia. Kujoned pot et I aleer jan ren Jam ai. **19** lei me Juj oko ap pil liak toror pajan pweki majan pukat. **20** Me toto re'trail indada: A tanwar en tewil o iakalar. Menda komail ron i? **21** Akai me indada: Kaidik padak en tanwar en tewil pukat, da, tewil pan kak kapad pajan maj en me majkun amen? **22** A ran en ijimaj en im en kaudok wiaui nan Ierusalem, i anjaun kapau. **23** A lejuj kotikot jili nan im en kaudok, nan palan en Jalomo. **24** Juj oko kapili pena i indan i: Arai da komui pan okioki jan kit? Ma komui Krijtuj, en kadeke on kit janjal! **25** lejuj kotin majani on irail: I indai on komail er, a komail jota pojon dodok kan, me I wiadar ni mar en Jam ai, iei me kin kadeke ia. **26** A komail jota pojon, pwe komail kaidik kijan nai jip, duen me I indai on komail er. **27** Nai jip oko kin ron nil ai, I aja irail a re kin idauen ia. **28** A I ki on irail maur joutuk, a re jota pan jalonalalokolata, o jota, me pan ki jan irail nan pa i. (aiōn g165, aiōnios g166) **29** Jam ai, me ki on ia irail, me lapa jan meakaroj, o jota me pan kak ki jan irail ni lim en Jam ai. **30** Nai o Jam me ta men. **31** Juj oko ap pil rik takai, pwen kajuk i. **32** lejuj kotin jaben irail: Dodok mau toto, me I kajale on komail er jan ren Jam o, a menia dodok ren mepukat, me komail kate kin ia? **33** Juj oko ap jaben i: Kaidik dodok mau eu, me je kate kin komui, a pweki lalaue, o pweki aramaj amen koe, me wia kin pein uk Kot, **34** lejuj kotin jaben irail: A jo intindier nan omail kapun: I indada, komail kot akan, **35** Ari, ma a kin wia kin ir kot, me aleer majan en Kot, pwe kijin likau kan jota kak japsunala; **36** A komail kin inda kin i, me Jam a kajaraualiar, o kadara don jappa, koe lalaue, pweki ai indada: Japwilim en Kot nai? **37** Ma I jo wiawia dodok kan en Jam ai, komail der kamelele ia. **38** A ma I kin wiawia, komail en pojlonki dodok kan, ma komail jota pojon ia, pwe komail en aja pojon, me Jam ai podidi on ia, o nai podidi on i. **39** Irail ap pil jon jaikidi i. I ari pit i jan ni pa'trail. **40** O kotin purelan palilan lordan, waja loanej kin wia paptaij ia maj; I ari kotikot waja o. **41** A me toto pokon don i indada: loanej jota wiadar kilel eu; a melel eta karoj, me loanej majanieki men et. **42** A me toto pojlonia i waja o.

11 Ol amen jomaudar ad a Lajaruj, men Petanien, kanim en Maria o ri a li Marta. **2** lei Maria, me keieki potik Kaun o, o limwieki a pwilipeipei aluwilu a, me ri a ol Lajaruj jomaudar. **3** Ri a li ko ari kadar won i kaireki won i: Main, kotin mani, me re pok on me jomaudar. **4** lejuj lao mani, ap kotin majani: Kaidik jomau en mela eu met, a pweki linan en Kot, pwe Nain Kot en kalinana kila. **5** lejuj kotin kupura Marta, o ri a li, o Lajaruj. **6** A lao kotin manier, me a jomaudar, i ari kotikoteta waja o pon ria pon. **7** Ap kotin majani on japwilim a tounpadak kan: Kitail pan purelan lidaua. **8** Japwilim a tounpadak kan potoan on i: Rapi, Juj oko apton men kajuk ir, a re pan kotin purelan ia? **9** lejuj kotin majani: Jo auer ejokriaui ni ran eu? Meamen alialu ni ran, jota pan dipikelekel, aki a ninar marain en jappa. **10** A

meamen alialu ni pon, a pan dipikelekel, aki marain jota mi re
a. 11 A kotin kajoiada mepukat, ap majani on irail: Kompoke patail Lajaruj mairelar, a I kokolan kapirida i. 12 A jpwilim a tounpadak kan indan i: Main, ma a mairelar, a pan maureda. 13 Ari, leujuj kotin majanieda duen a melar, a irail kiki on, me a majanieda duen a mair en kamol. 14 leujuj ap janjal majani on irail: Lajaruj melar, 15 A peren kida, me I jota mi waja o pweki komail, pwe komail en pojona. Ari, kitail en koko wei re a! 16 Tomaj, me pil ad a Didimuj, ap indai on warok tei kan: Kitail en pil kokola, pwen ian i mela. 17 leujuj lao kotido, ap kotin diarada, me a mi nan joujou pon pa pon. 18 Petanien me koren ion lerujalem impan mail riau. 19 A Juj oko me toto ko don Marta o Maria, pwen kamait ira la pweki ri ara ol o. 20 Marta lao ronadar, me leujuj kotido, ap koeila tu on i. A Maria momod han im o. 21 Marta ap potoan on leujuj: Main, ma re kotikot met, ri ai ol jota pan mela. 22 Ari jo, i aja meakot re pan kotin poeki ren Kot, Kot pan kotiki on ir. 23 leujuj kotin majani on i: Ri om ol pan maureda. 24 Marta potoan on i: I aja, me a pan maureda ni iaj en ni ran nik o. 25 leujuj kotin majani on i: Nai kamaur o maur, me pojona, pan memaureta pil murin a mela. 26 A meamen me maur o pojona, jota pan mela kokolata; koe kamelele mepukat? (aiōn g165) 27 A potoan on i: Ei Main, i pojona, me ir me Krijtij Japwilim en Kot, me udan pwara don jappa. 28 A lao indada met, ap koeila ren Maria ri a li, moninki on i: Jaunpadak kotidor kainoma uk. 29 A lao ronadar, ap uda, madan wei re a, 30 A leujuj jaikenta lel on kanim o, pwe a kotikoteta waja Marta tu on i ia. 31 Juj oko, me mi re a nan im o, pwen kamait i ala, lao kilanada, me Maria madan uda tan wei, rap idauenla i, indinda: A pan ko on ni joujou, pwen janejan ia. 32 Maria lao lel waja o, o kilan i, ap poridi on ni aluwilu a indan i: Main, ma re kotikot met, ri ai ol jota pan mela. 33 leujuj lao majani i janejan, o Juj oko, me ian i kokodo pil janejan, ap kupurola, 34 Majani: Komail pwilikdi ia? Irail potoan on i: Main, kotido majani. 35 leujuj kotin tontonir. 36 Juj oko ap inda: Kilan duen a pok on il! 37 A akai ir me indada: A jo jak pan men et me kapad pajan maj en me majkun o, me ol men et ender mela? 38 leujuj pil kupurola kotti don joujou o. A por o ulon nan kijin dol o takai eu mi poa. 39 leujuj kotin majani: Katapure wei takai en! A Marta, en me melar ri a li, indada: Main, a matalar, pwe a mi met pon pa pon. 40 leujuj kotin majani on i: I jo indai on uk, ma koe pojona, koe pan kilanada linan en Kot. 41 Irail ap katapure jan takai o. A leujuj kotin majanda majani: Jam, I danke komui, me komui mani ia er. 42 A i aja, me komui kin mani ia anjau karoj, a pweki pokon o, me u jili, I indaki mepukat, pwe irail en pojona, me komui, me kadar ia do. 43 A lao kotin majani met, ap kapitie laudeta majani: Lajaruj, koeido! 44 A me melar o ap pedoido, likau en joujou kidim pena na o pa kan, o maj a me pirapinki pena lim en puto. A leujuj kotin majani on irail: Lapwada kapitila! 45 Men Juj toto, me ko don Maria, o kilaner, me leujuj kotin wiadar, pojona i. 46 A akai ir kowei ren Parijir oko, kaire kin irail me leujuj kotin wiadar. 47 Jamero lapalap o Parijir akan ap pokon pena kapun indada: Da me kitail en wiada? Pwe aramaj men et kin wia kilel toto. 48 Ma kitail jota pan mokidi on i, karoj pan pojona i, o men Rom pan kodo, ki jan kitail wei o atail kainok. 49 A amen irail ad a Kaipaj, me jamoro lapalap ni par o, indan irail: Komail

meid jo lokekon. 50 O jota lamelame, mea mau on komail, aramah ta men en kam kila aramaj akan, pwe kainok pokon ender lokidokila. 51 A kaidik jan pein I, me a katitiki met, o i me jamero lapalap ni par o, I ari kopada, me leujuj pan kamataki kainok o. 52 A kaidik kainok eta, pwe a pil pan kapokon pene jeri en Koht akan, me muei pajan nin jap akan. 53 Jan ni ran o irail raprapaki en kamatala i. 54 leujuj ap jolar kotikot jili janjal ren Juj ako, pwe a kotilan eu jap impan jap tan ni kanim eu ad a Epren, o kotikot ia ian jpwilim a tounpadak kan. 55 A paja en Juj oko me korendor, o me toto koeie jan nan jap karoj, kodalan lerujalem mon paja, pwen kamaui pein irail. 56 Irail ari raprapaki leujuj idedok nan pun arail, ni ar pokopokon nan im en kaudok: DA me komail lamelame, a jota pan ko don kamadip o? 57 A jamero lapalap o Parijir akan wiadar kujoned eu, meakmen me aja waja a kot ia, I en kajaleda, pwe ren jaikidi i.

12 Pon wonu pon mon paja leujuj kotilan Petanien, waja

Lajaruj me melar, kaujon ia, me leujuj kotin kamauredar jan ren me melar akan. 2 Irail ari kaonopada konot, pwe a en kotin kajipon re'rail; Marta papa, a Lajaruj amen irail me ian I kotikot ni tepel. 3 Maria ap wado paun en men kajampwalia keiedi on ni aluwilu en Jejus o limwieki a pwilikila po en men kei. 4 Ludaj likariot, amen ren jpwelim a tounpadak kan, nain Jimon, me panala I, ap indada: 5 Da men kei wet jota netilar, kareda denar jilepuki, ap nek on jamma kan? 6 Kaidik a pok on me jamma kan, me a idokki met, a pweki lipirap amen i, o jaunkanikid en moni, wewa moni, me aramaj kider. 7 leujuj ap kotin majani: Deri mokidi on il! Pwe a kaunopadan ran en ai pan jaredi. 8 Pwe me jamma kan kin potopot re omail, a nai jota jota kin potopot re omail. 9 Juj oko me toto ari ajaer, me a kot waja o, irail kodo pweki leujuj o pil, pwen kilan Lajaruj, me a kotin kamauredar jan ren me melar akan. 10 Jamero lapalap akan pil raprapaki, en pil kamela Lajaruj. 11 Pwe Juj oko toto kola o pojona leujuj pweki o. 12 Mandan ran o aramaj toto, me toun ian kamadip o, lao ron, me leujuj pan kotilan lerujalem, 13 Ap paledi ran tuka kan o koeila tu on I, nijnijida: Ojiana! Meid iajanai me kotido ni mar en Kaun o Nanmworki en Israel! 14 A leujuj lao kotin majani ejel pul amen, ap kaipokedi poa, duen a intinidier: 15 Der majak nain Jion jeripein! Kilan om Nanmarki kotido, kaipokedi pon nain ejel amen. 16 A jpwilim a tounpadak kan jota madan weweki mepukat. A leujuj lao linanlar, irail ap tamanda mepukat, me indinidier duen i, o me ir wiai on i mepukat. 17 A pokon o, me ian i ni a kotin molipei Lajaruj jan nan joujou o, ni a kotin kamauredar i jan ren me melar akan, kadede i! 18 lei me aramaj kokiieilan i, pwe irail ronadar, me a kotin wiadar kilel wet. 19 Parijir oko ap indada nan pun ar: Komail kilan, me komail jota kak wia meakot Kilan, toun jap akan idauenla i. 20 Akai men Krik ian irail, me koda don kamadip o, pwen kaudok. 21 Mepukat ko don Pilipuj, men Petjaida en Kalilia, poeki re a indada: Main, je men udial leujuj. 22 Pilipuj ap kodo kaireki Andreaj, a Andreaj o Pilipuj kaireki leujuj. 23 A leujuj kotin jaben irail majani: Anjau leler, me Nain aramaj pan kalinanla. 24 Melel, melel I indai on komail, ma wan korn jo moredi on nan pwel o mela, a pan kelepat, a ma a pan mela, a pan kaparapar wa toto. 25 Me pokekope maur i, pan jalonal; a me tounmeteki maur i pali pa,

pan diarada maur joutuk. (aiōnios g166) 26 Meamen papa ia, i en idauen ia! A waja I mi ia, i waja me papa ia, pan pil mi ia. Ma meamen papa ia, i me jam o pan kajapwilada. 27 I ap lol olar, a da me I en inda? Jam kamaio wei jan ia anjau wet, ari jo, i me I koki don anjau wet. 28 Jam, kalinanada mar omui! Nil eu ap peidido jan nanlan indada: I kalinanadaer, o I pan pil kalinanada. 29 A aramaj akan me u jili me ronadar, indada: A nanjapwe. A akai indada: Tounlan amen me kajoia on i. 30 lejuj kotin jaben majani: Kaidik pweki nai, me nil wet wiauwiker a pweki komail. 31 Met anjau en kadeik en jappa wet. Met kaun en jappa et pan lokidokila. 32 A nai lao lanada jan jappa, I pan kainona don ia karoj. 33 I me a kotin kokop kidar duen a pan kamatala. 34 Aramaj akan jaben i: Je ronadar jan nan kapun o, me Krijtuj pan potopoteta, a iaduen, kom kajoiada, me Nain aramaj en kakauda. Ij Nain aramaj menet? (aiōn g165) 35 lejuj ap kotin majani on irail: Marain mi re omair anjau kij. Weweid, ni anjau marain mi re omair, pwe rotorot ender kono komail edi. Pwe me kin weweid nan rotorot, kin jaja waja, me a ko on ia. 36 Pojon marain, ni a mimi re omair, pwe komail en jeri en marainla. lejuj kotin majani mepukat, ap kotila karukila pein i jan irail. 37 A i me kotin wiadar kilel toto mo'rail, ari jo, irail jota pojona i. 38 Pwe kokop en jaukop lejaia en pwaida, me a majani: Kaun o, ij me pojona at kajoi? O ij me lim en Kaun kajanjal on? 39 Irail ari jota kak pojon, pwe lejaia pil katitiki: 40 A kotin karotonala maj arail o kakekluakala monion arail, pwe ren jo kilanki maj arail, o ajaki monion arail, o wukila, o I en kakel ir ada. 41 Mepukat lejaia majanier, ni a kilaner a linan o katitiki i. 42 Ari ren jaumaj lapalap me toto, me pojon i, a pweki Parijar akan re jota ponaja i, pwe ren der lokidokila jan nan jinakoke. 43 Pwe re mauki konekon ren aramaj akan mon konekon ren Kot. 44 lejuj kotin kapitie laudedea majani: Me pojon ia, kaidin nai, me a kin pojon, a me kadar ia dor. 45 A me kilan ia, a pil kilan, me kadar ia dor. 46 I kodon kamaraini jappa, pwe amen amen me pojon ia, ender mimieta nan rotorot. 47 A ma meamen ron ai padak kan, ap jota apapwali, I jota kin kadeikada i, pwe I jota kodon kadeikada jappa, a pwen kamaurida jappa. 48 Me kaje ia la o jo oke ai padak kan, nan kadeikapa mia: Ai padak, me I kida, i me pan kadeikada i ni ran nik o. 49 Pwe I jota padaki wei jan pein nai. A Jam, me kadar ia dor, i me ki on ia er kujoned eu, me I en inda o padakieki. 50 O I aja, maur joutuk a kujoned o. Ari, karoj me I padaki wei, i kin padaki duen Jam majani on ia. (aiōnios g166)

13 MON kamadip en paja lejuj lao kotin manier, me anjaun a pan kotila jan jappa, kotila ren Jam a korendor, duen a kotin kuperamauki japwilim a kan, me mi jappa, iduen a kotin kupura irail lel imwi, 2 Ni ar kotin kajipon anjau me tewil ki on er nan monion en ludaj lkariot nain Jimon, en panala i. 3 lejuj lao kotin manier, me Jam kotiki oner ni lim a kan meakaroj, o me a kotido jan ren Kot, o me a pan kotila ren Kot, 4 Ap kotida jan ni kajipon, kotikidi japwilim a likai en liki ap ale dauer eu pirakidi pein i, 5 A wutoki pil nan dal, ap pikikidi widen na en japwilim a tounpadak kan, o limwieki dauer, me a piraki pena. 6 A lao kotin lel Jimon Petruj, a ap fotoan on i: Main, re pan kotin widen na i kat? 7 lejuj kotin jaben majani on i: Koe kin jaja, me I wia metet, a mur koe pan ajala. 8 Petruj fotoan on i: Re jota

pan kotin widen na i kat kokolata. lejuj kotin jaben i: Ma I jota widen uk, nan jota pwaj om re i. (aiōn g165) 9 Jimon Petruj ap fotoan on i: Main, kaidin na eta, a pil pa o mon ai! 10 lejuj kotin majani on i: Me duduer, jolar mau on omiom o opinok, pwe a makelekel, a na eta, me pan wideut; komail me makelekel, a kaidin karoj. 11 Pwe a kotin mani, me pan panala i; i me a kotin majanieki: Kaidin komail karoj me makelekel. 12 A lao kotin widener na ar akan, a kotin pur on japwilim a likau en liki. A pil kaipokedi ni tepel majani on irail: Komail ajaer me I wia on komail er? 13 Komail kin adane kin ia Jaunpadak o Kaun, ari me pun, pwe iei nai. 14 Ari, ma nai, Kaun o Jaunpadak widen na omair, komail ari pil widen na omair pena. 15 Pwe I ki on komail er janjal mau eu, pwe komail en kaalemoni ia, o wia, duen I wia on komail. 16 Melel, melel I indai on komail, ladu me jota laude jan a jaumaj, de me pakadarado me jota laude jan me kadarado i. 17 Ma komail aja mepukat, komail meid pai, ma komail wiada. 18 Kaidin komail karoj, me I indinda. I aja, me I piladar. A pwe kijin likau en pwaida: Me ian ia kankan prot, kin tiaki ia di. 19 Anjau wet I indai on komail mepukat mon a pan wiaui, pwe a lao wiaui, komail en pojona, me nai i. 20 Melel, melel I indai on komail, meamen me kajamo, me I kadar wei, kin kajamo ia, a me kin kajamo ia, kin kajamo, me kadar ia do. 21 lejuj lao kotin majani wei mepukat, ap kupurola kadede majani: Melel, melel I indai on komail, amen komail pan pan ia la. 22 Japwilim a tounpadak kan ap joupei pena o jaja, ij i, me a kotin majanieki. 23 A amen japwilim a tounpadak kan, me lejuj kotin kupura mauli, momod ni tepel impan lejuj. Jimon Petruj ap olol on i, en idok, ij i me a kotin majani. 24 Jimon Petruj ap olol on i, en idok, ij i me a kotin majani 25 I ap kai on pan kupur en lejuj fotoan on i: Main, ij i? 26 lejuj kotin jaben: lei i, me I pan ki on kijin prot i lao kaduedier nan dal o. A lao kotin kaduedier kijin prot o, a kotiki on ludaj lkariot nain Jimon. 27 A lao tunole kijin prot o, Jatan ap tilon lole. lejuj ap kotin majani on i: Wiada madan, me koe pan wiada! 28 A jota, ren me momod ni tepel, aja, da me a kotin majanieki on i met. 29 Pwe akai kiki on, me lejuj kotin majani on i: Netie don kitail kapwa en kamadip o, de a en ki on me jamaka ko meakot, pwe a kin wewa ed en moni. 30 A lao tunole kijin prot, ap madan pedoi wei, a waja ponier. 31 A lao pedoi janer, lejuj ap kotin majani: Nain aramaj ari linanlar, o Kot me linana kilar i. 32 Ma Kot linana kilar i, Kot ap pan pil kalinanaki pein i. A pan madan kalinanada i. 33 Jeri ko, I pan ieian komail anjau kij, komail pan rapa kin ia, a duen I indai on Juj akan: Waja me I pan kola ia, komail jota pan kak on lei duen I pil indai on komail anjau wet. 34 I ki on komail kujoned kap eu, pwe komail en poke pena, duen I pok on komail er, iei duen komail en poke pena! 35 Pwe i me karjo pan ajaki, me komail ai tounpadak kan, ma komail limpok pena. 36 Jimon Petruj fotoan on i: Main, re pan kotila ia? Jejuj kotin jaben i: Waja me I pan kola ia, koe jota kak idauen ia anjau wet, a koe pan idauen ia euran. 37 Petruj fotoan on i: Main, da me i jo kak idauen ir ki met? I pan kajela maur i pweki komui. 38 lejuj kotin majani on i: Koe pan kajela maur om pweki nai? Melel, melel I indai on uk, mon malek pan kakorot, koe pan kamam kin ia pan me jili pak.

14 MONION omair der padau! Komail kin pojona Kot; en pil pojona ia! 2 Nan tanpaj en Jam ai pera toto mia. Ma jo I

pan indai on komail. Pwe I kokolan kaonopada deu'mail, 3 Ma I kola kaonopada deu'mail, I pan puredo, uk komail don ia. Pwe waja I kin mi ia, komail en pil mi ia. 4 A komail aja, waja I kola ia, o komail aja al o. 5 Tomaj potoan on i: Main, je jaja, waja re pan kotila ia, o pala je pan aja al o? 6 lejuj kotin majani on i: Nai me al, o melel, o maur, jota me kak kodon Jam, ma jo nai. 7 Ma komail aja ia er, komail pil aja Jam ai. A komail aja i jan anjau wet kokolata o kilanadar i. 8 Pilipuj potoan on i: Main, kotin kajale don kit Jam, kit ap pan nenenla! 9 lejuj kotin majani on i: Pilipuj, I ieian komail er anjau warai, a koe jo wewe kin ia? Me kilan ia er i me kilanadar Jam. A iaduen om indada: Kajale on kit Jam? 10 Koe jo kamelele, me nai podidi on Jam o Jam podidi on ia? A padak kan, me I ki on komail, kaidin pein ai, a en Jam, me mi re i, i me kin wiawia dodok pukat. 11 Kamelele ia, nai podidi on Jam, o Jam kin podidi on ia; a ma jo, komail kamelele ia pweki ai wiawia kan. 12 Melel, melel I indai on komail, meamen pojon ia, a pil pan wiawia dodok kan me I kin wiawia, o a pan wiada, me lapa jan mepukat, pweki I kokola ren Jam. 13 A meakot komail pan poeki ni ad ai, iei me I pan wia, pwe Jam en linana kida Na. 14 Ma komail pan poeki maekot ni ad ai, I pan wia. 15 Ma komail pok on ia, en kapwaiada ai kujoned akan! 16 A I pan poeki ren Jam, a i me pan porone don komail amen jaunkamait, pwen mi re omail kokolata. (aiōn g165) 17 Nen en melel, me jappa jo kak ale, pwe re jota kilan i pil iota aja i. A komail aja i pwe a kin mi re omail, o a pan mi lol omail. 18 I jota pan mued on komail, en japoupu, I pan ko don komail. 19 Anjau kij jappa jolar pan kilan ia, a komail kin kilan ia. Nai me maur, o i me komail pil pan memaureki. 20 Ni ran o komail pan aja, me nai podidi on Jam ai o komail podidi on ia o nai on komail. 21 Me aleer ai kujoned akan o kapwaiada, iei me kin pok on ia, a me kin pok on ia, kin konekon ren Jam ai, a I pan pok on i, o kajanjale on i pein nai. 22 ludaj, kaidik Ijkariot, potoan on i: Main, iaduen re pan kotin kajanjale on kit pein ir, a on jappa jo? 23 lejuj kotin jaben majani on i: Ma meamen pok on ia, a pan kapwaiada ai padak kan, a Jam ai pan pok on i, a je pan ko on re a kaukaujan re a. 24 A me jo pok on ia, jota kin kapwaiada ai padak kan. A kaidik ai padak, me komail kin ron, a en Jam o, me kadar ia dor. 25 Mepukat I padaki on komail er ni ai mi re omail. 26 A jaunkamait, Nen jarau, me Jam o pan poronedi ni ad ai, i me pan kawewe on komail meakarjoj o kataman kin komail me I padaki on komail er. 27 I mued on komail popol. Ai popol me ki on komail, kaidin duen jappa kikida, me I ki on komail. Monion omail der patau, pil der majak. 28 Komail ronadar, me I indai on komail er, I koko wei o pan pure don komail. Ma komail pok on ia, komail pan perenki, me I kokola ren Jam, pwe Jam o me lapa jan ia. 29 Anjau wet I indai on komail er mepukat, mon a pan wiaui, pwe a lao wiaui, komail en pojon. 30 I jolar pan kajokajoi toto on komail, pwe kaun en jappa o kokodo, a jota a meakot re i. 31 A pwe jappa en aja, me I kin pok on Jam, o me I kin wiawia duen me Jam majani on ia er, kitail en uda kokowell.

15 Nai wain melel pot a Jam ai jourmat 2 Ra karoj, me podidi on ia, ap jota wa, a kin lepuke jan, a karoj me wa, a kin koko, pwen wa totola. 3 Komail ari makelekel kidar padak, me I

ki on komail er. 4 Komail podidi on ia o nai on komail. Ra jota kak pein wa, ma a jo podidi on wain, iduen komail, ma komail jo podidi on ia. 5 Nai wain pot, a ra kan komail. Me podidi on ia o nai on i, iei i, me kin wawa toto; pwe komail jota kak wia meakot ma jota nai. 6 Meamen jo podidii on ia, pan lokidokila dueta ra, ap monedi; aramaj kin waja ir pena, kaje ir ala nani iai, irari pan ronala. 7 Ma komail podidi on ia, o ai padak kan podidi on komail, komail pan poeki meakot, me komail mauki, a a pan pwai on komail. 8 Nan i me Jam ai kalinana kila, omail wawa toto, o komail pan wiala ai tounpadak kan. 9 Due Jam o pok on ia er, iduen I pil pok on komail; komail podidi on ai limpok! 10 Ma komail pan peiki on ai kujoned akan, komail pan podidi on ai limpok, duen I kin peiki on en Jam ai kujoned akan, o podidi on a limpok. 11 Mepukat I padaki on komail er, pwe ai peren en podidi on komail, omail peren en unjokela. 12 Nan iet ai kujoned: Komail en poke pena, duen i pok on komail er. 13 Jota me a limpok laude jan met, me pan mueid kila maur i kompokepa kan. 14 Komail me kompokepa i, ma komail wiawia, me I indai on komail. 15 I jolar kaadaneki komail ladu, pwe ladu jaja, me a jaumaj kin wia. A I kaadane kin komail kompokepa i kan, aki I kajale on komail er karoj, me I ronadar jan ren Jam ai. 16 Kaidin komail me pil ia dar, a nai me piladar komail o kilele on komail, en kokowell kapareda wa, o omail wa en mimieta, pwe karoj, me komail pan poeki ren Jam ni ad ai, a pan kotiki on komail. 17 A iet me Ipanau kin komail, komail en poke pena! 18 Ma jappa kailon kin komail, komail en aja, me a kailon kin ia mo omail. 19 Ma kijan jappa komail, jappa pan pok on me a; a komail Kaidin kijan jappa, pwe I pil komail dar jan jappa, iei me jappa kailon kin komail. 20 Tamamatamanda kajoi o, me I kajoia on komail er: Ladu me jota laude jan a jaumaj ma re kame ia er, re pil pan kame komail. A ma irail pan kapwaiada ai padak, re pil pan kapwaiada omail. 21 A mepukat karoj re pan wiai on komail pweki ad ai, aki ar jo aja me kadar ia dor. 22 Ma I jo kodo o padaki on irail, nan jota pan dip arail, a met jota peikid pan dip arail. 23 Me kailon kin ia, pil kin kailonki Jam ai. 24 Ma I jo wiadar dodok kan nan pun arail, me jota amen wiadar, nan jota pan dip arail. A met irail kilaner o kailon kin ia er o pil Jam ai. 25 A mepukat wiauier pwe majan o en pwaida, me intindier nan arail kapun: Irail kailon kin ia, a jota karepa. 26 A jaunkamait lao kodoer, me I pan kadarado jan ren Jam, iei Nen en melel, me kin kodo jan ren Jam, i me pan kadede nai. 27 A komail pil pan kadede, pwe komail ian ia er jan ni tapi o.

16 MEPUKAT I padaki on komail er pwe komail der makarada.

2 Irail pan kaje komail la jan nan jinakoke, a eu anjau kokodo, meamen kame komail la, pan kiki on, me a papa Kot. 3 A mepukat re pan wiai on komail, pweki ar jaja Jam o nai. 4 A mepukat I padaki on komail er, pwe anjau lao leler, komail en tamanda, me I indai on komail er. A mepukat I jota indai on komail er ni tapi o, pwe I ieian komail. 5 A met I kola ren me kadar ia do, a jota amen komail kin idok re i: la waja kom pan kola ia? 6 A pweki ai padaki on komail mepukat, monion omail me dir en injenjued. 7 Ari jo, I kajoi on komail melel, me mau on komail I en kola. Pwe ma I jo kola jaunkamait jota pan pwara don komail. A ma I kola, I pan kadara don komail i. 8 A i lau kodo, a pan kajau on jappa dip, o pun, o kadeik. 9 Duen dip,

pweki irail jota pojona ia. 10 Duen pun, pweki I kola ren Jam, o komail jolar pan kilan ia. 11 A duen kadeik o, pweki kaun en jappa wet me pakadeikadar. 12 I men padaki on komail me toto, a met komail jota kak on. 13 A Nen en melel lao pwarado, a pan padaki on komail melel akan karoj. Pwe a jota pan padaki wei jan nan pein i, a meakot a pan ron, i me a pan indada. O a pan kajale on komail meakan me pan wiaui. 14 A pan kalinana ia da, pwe a pan ale me ai o kajale on komail. 15 Japwilim en Jam meakarjo, iei me pil udan ai. I me I indakier, me a pan ale me ai o kajale on komail. 16 Murin anjau kij komail jolar pan kilan ia; o pil murin anjau kij, a komail pan kilan ia, pwe I kola ren Jam. 17 Japwilim a tounpadak kai ap indada nan pun ar: Dakot met, me a kotin majani on kitail: Murin anjau kij komail jolar pan kilan ia, o pil murin anjau kij, a komail pan kilan ia, pwe I kokola ren Jam? 18 Irail ap indada: Dakot murin anjau kij, me a kotin majanieki? Kitail jota weweki, me a kotin majani. 19 A leuju kotin ani, me re men idok re a, ap kotin majani on irail: Komail kakaaki nan pun omail, me I indada: Murin anjau kij komail jolar pan kilan ia, o pil murin anjau kij, a komail pan kilan ia. 20 Melel, melel I indai on komail, komail pan janejan o mamaiei, a jappa pan pereperen; komail pan mamauk, a omail mauk pan wiki on popul. 21 Li o ni a pan naitik kin injenjued, aki a anjau leler; a a lao naitikidjeri o, a jolar kin tamanda a injenjued, aki a peren kida, me aramaj amen ipwid on jappa. 22 Pil dueta komail kin injenjued anjau wet. A I pil pan kilan komail o morion omail pan pereperen. A jota me pan atia jan Komail omail peren. 23 A lao ni ran o komail jota pan idok re i meakot. Melel, melel I indai on komail, ma komail pan poeki meakot ren Jam ni ad ai, a pan kotiki on komail. 24 Jan maj kokodo komail jota poeki meakot ni ad ai. Poeki, a komail pan ale; pwe omail peren enunjokela. 25 Mepukat I padaki on komail er ni karajeraj akan. A eu anjau kokodo me I jolar pan padapadak ni karajeraj, pwe I pan janjal padaki on komail duen Jam. 26 Lao ran o komail pan poeki ni ad ai. A I jota indai on komail, me I pan kapakapa kin komail ren Jam. 27 Pwe Jam pein pok on komail, pweki komail pok on ia er o kamelele, me I kodo jan ren Kot. 28 I kodo jan ren Jam o kodido jappa; I pil kokola jan nin jappa, kokola ren Jam. 29 Japwilim a tounpadak kan potoan on i: Majani, anjau wet re kin kotin janjal padaki on kit o jolar ni karajeraj. 30 Kit ap ajaer, me re kotin manier meakarjo, o re jota mau on, amen en idok meakot re omui. I me je pojontki, me re kotido jan ren Kot. 31 leuju kotin jaben irail: Komail pojontlar met? 32 Kilan, anjau kokodo, ari a leler, me komail pan kamueit pajan, amen amen nan udan deu a o kaje ia la. I ap pan kelep; ari jo, I jota kin kelep, pwe Jam o ieian ia. 33 Mepukat I padaki on komail, pwe komail en popole kin ia. Nan jappa komail kin kalokolok, ari jo, komail popul, pwe I kaloedier jappa.

17 IEJUJUOTIN majani wei mepukat, ap kotin majanda nanlan majani: Jam ai, anjau o leler, en kalinanada japwilim omui ol pwe japwilim omui ol en pil kalinanada komui. 2 Duen komui kotiki on i er manaman, en poedi uduk karoj, pwe a en ki on karoj, me komui ki on i er, maur joutuk. (aiōnios g166) 3 A iet maur joutuk: Ren aja komui la, me komui ta Kot melel, o leuju Krijtuj, me komui kadarador. (aiōnios g166) 4 I kalinana komui dar

nin jappa, I kanikialar dodok, me komui kotiki don ia, I en wiada. 5 A met Jam ai, kom kotin kalinana kin ia pein omui linan, me I linanakier, ni ai mi re omui, ni jappa jaikenta mia. 6 I kajanjale on aramaj akan mar omui, me komui ki on ia er jan nin jappa. Irail udan noumui, a komui ki on ia er irail; a re kin kapwaiada omui majan. 7 A met re ajalar, me karoj, me komui ki on ia er, pwili jan komui. 8 A majan akan, me komui ki on ia er, i me I ki on irail er, o irail aleer o wewekilar melel, me I pwarado jan komui, o re pojontlar, me komui kadar ia dor. 9 I kin kapakapa kin ir, I jota kin kapakapa kin jappa, a irail, me komui ki on ia er, pwe noumui irail. 10 Pwe karoj me ai, iei noumui; a karoj me noumui, iei ai o I linan kin irail lar. 11 I jolar mi jappa, a mepukat mi jappa. I kola re omui. Jam ai jaraui, kanikid irail ni mar omui, me komui ki on ia er, pwe irail en me ta men dueta kita. 12 Ni ai mi re irail, I nikid irail er ni mar omui, me komui ki on ia er; I nikid irail er; jota amen ir jalonalas, jeri jalonalas eta, pwe kijin likau en pwaida. 13 A met I koko wei re omui. I padaki wei mepukat nan jappa, pwe ai peren unjok en mi re'rail. 14 I ki on irail er omui majan, o jappa kailon kin irail er, pwe irail kaidin kij an jappa, dueta, nai kaidin kijan jappa. 15 I jota kin poeki, komui en wa irail jan nin jappa, a pwe komui en pera wei jan irail me jued. 16 Irail kaidin kijan jappa, dueta nai kaidin kijan jappa. 17 Kajaraui kin ir ala melel, pwe me melel omui majan. 18 Duen komui kadar ia don jappa, iduen I kadar ir alan jappa. 19 I kajaraula pein nai pweki irail, pwe irail kajaraui kila melel. 20 A kaidin mepukat eta, me I kapakapaki, a pil irail, me pan pojon ia pweki arail padak. 21 Pwe irail karoj en me ta men, duen komui Jam podidi on ia o nai on komui, pwe irail en pil me ta men re ata, pwe jappa en pojon, me komui kadar ia dor. 22 A linan, me komui ki on ia er, I ki on irail er, pwe irail en me ta men, dueta kita me ta men. 23 Nai on irail, o komui on ia, pwe re en jon laieu, pwe jappa en aja, me komui kadar ia dor, o pok on irail, dueta komui pok on ia er. 24 Jam, I men, irail, me komui ki on ia er, en pil mi waja, me I kin mi ia, pwe ren ududial ai linan, me komui ki on ia er, pwe komui pok on ia er mon jappa a tapidar. 25 Jam ai pun, jappa jaja komui, a nai me aja komui, a mepukat ajaer, me komui kadar ia dor. 26 O I kajale on irail er mar omui. O I pan pil kajaleda i, pwe limpop ota, me komui poke kin ia er, en podidi on ir o nai on irail.

18 IEJUJUOTIN majanier mepukat, ap kotila palilan pil Kidron, o japwilim a tounpadak kan ian i: Matuel eu mi waja o, me i o japwilim a tounpadak kan kotilon on lole. 2 A ludaj me panala i, pil aja waja o, pwe leuju o japwilim a tounpadak kan kin purepure Waja o. 3 ludaj lao aleer pokon o papa kan jan ren jamero lapalap o parijar akan, ap kokiieila lamp, o jer akan. o kapwa en pei kan. 4 A leuju me kotin manior meakarjo, me pan pit i, kotieie won irail majani on irail: Ij me komail rapaki? 5 Re japon i: leuju men Najaret. leuju kotin majani on irail: Nai i. A ludaj, me panala i, pil u ian irail. 6 leuju lao kin majani on irail: Nai i, re ap puioki jan, pupodi on nan pwel. 7 A pil kin kainoma re irail. Ij me komail rapaki? Irail inda: leuju men Najaret. 8 leuju kin majani: I indai on komail er, me nai i. Ari, ma komail rapakin ia, en purewei jan mepukat! 9 Pwe lepen majan en pwaida, me a kin majanier: Jota amen irail, me komui ki on ia

er, me jalonalas. **10** A Jimon Petruj, me na kodlaj mia, ap uja pajan, paleki en jamero lapalap a ladu, pale pajan jalon a pali maun. A ladu o me ad a Malkuj. **11** leujuj ap kotin majani on Petruj: Kapure on om kodlaj nan deu a! Da, dal o, me Jam o kotiki on ia er, i ender nim? **12** Ari, pokon o, o ar kaun, o papa en men Juj akan jaikidi leujuj o jaliied i. **13** O kalua maj ren Anaj, pwe I jam en Kaipaj a paud o jamero lapalap ni par o. **14** lei i Kaipaj, me indai on Juj oko: Me mau, aramaj ta men en kam kila aramaj akan. **15** A Jimon Petruj o pil amen tounpadak idauenla leujuj. A tounpadak men et, me jamero lapalap ajaer, ian leujuj kotilon on nan matuel en jamero lapalap. **16** A Petruj u liki impan wanim o. Tounpadak teio, me jamero lapalap ajaer, pedoi jan kajokajoi on me jinjila wanim o ukelon on Petruj lole. **17** Jeripein o, me jinjila wanim, ap indai on Petruj: Kaidin amen ren tounpadak kan en aramaj men et koe? A inda: Nai jo. **18** A ladu o papa kan u waja o, jaunda kijinai, pwe a kapau; irail raneran ia, a Petruj pil ian u raneran. **19** Jamero lalalap ap kalelapok ren leujuj duen japidilim a tounpadak kan o duen a padak. **20** leujuj kotin jaben i: I padapadak janjal on jappa; anjanu karoj I kaukawewdar nan jina koke o nan im en kaudok, waja me Juj oko karoj kin pokon pena ia; a jota man meakot, me I padak waja rir. **21** Da me kom peidokki re i? Kalelapok ren me ron ia er, me I padaki on irail er, kilan, re aja, me I indada. **22** Ni en leujuj a kotin majani met, amen jan ren papa ko, me uda impa, ap pikir jilan en leujuj indada: Iduen om jaben on jamero lapalap? **23** Jejuij kotin jaben i: Ma ai lokaia jued, koe ap kadede ki duen a jued, a ma me pun menda koe pikir ia? **24** A Anaj ap kadar wonjenjal ren jamero lapalap Kaipaj **25** A Jimon Petruj u, raneran irail ap indai on i: Ele koe pil amen a tounpadak kan? A kamamada indada: Nai jo. **26** Ladun jamero lapalap amen, me jauneki ol o, me Petruj pale jan jalon a, ap indada: Kaidin koe me i kilaner re a nan matuel o? **27** Petruj ap pil kamamada. Malek madan kakorotada, **28** Irail ap kalua jan leujuj ren Kaipaj, walau nan im en kadeik. Ari, me jankonai. A irail jota pedelon on nan im en kadeik, pwe re de kajaminela pein irail, pwe re en kak on tunole paja. **29** Pilatuj ap pedoi won re irail indada: Da me komail karauneki aramaj men et? **30** Irail jaben indada: Ma men et jota me jued amen, je jota pan panalan komui i. **31** Pilatuj ap majani on irail: Pein komail ale i, kadeikada i duen omair kapun. Juj oko ap indai on i: A jota muei on kit, jen kamela amen. **32** Pwe majan en leujuj en pwaida, me a kotin majanieda, pwen kajaleda, duen a pan kamatala. **33** A Pilatuj pur on nan im en kadeik ekeredo leujuj, kalelapok re a: Komui Nanmarki en Juj akan? **34** leujuj kotin jaben i: Kom indada meupukat jan nan pein omui pam? De akai indada on komui duen nai? **35** Pilatuj jaben: Da, men Juj amen nai? Toun jaben omui o jamero lapalap akan pana don ia komui; da me komui wiadar? **36** leujuj kotin jaben: Ai wei kaidin men jappa et. Ma ai wei men jappa et, nan ai papa kan pan pepeita, pwe I ender pan panalan Juj akan; a kaidin ai wei anjau wet, **37** Pilatuj ap indai on i: Ari, Nanmarki amen komui? leujuj kotin jaben: Komui me inda, me Nanmarki amen nai. I me I ipwidier o pwara kidon jappa pwe I en kadede melel. Kijan melel akan kin roneron nil ai. **38** Pilatuj indada on i: Dakot melel? A lao indawai meupukat, ap pil pedoi on ren men Juj indai on irail: I jota man diar dip a. **39** A tiak eu mi re omair, i

en lapwada meamen ni paja. Komail jo men, i en lapwadan komail Nanmarki en Juj akan? **40** Irail karoj pil weriwereda indada: Kaidik men et, a Parapaj! A Parapaj me lolap amen.

19 PILATUJ ap ale leujuj wokida i. **2** A jaunpei ko irada el en tek eu, rap kidan pon kadokenmai o kapwataki i likau waitata. **3** Re ap kai don i indada: Ion Nanmarki en Juj akan! O re pikir jilan i. **4** Pilatuj ap pil pedoi indada on irail: Kilan, i wa don komail i, pwe komail en aja, me i jota diaradar dip a. **5** leujuj ap kotieila, kapwataki el en tek o likau pup waitata. A indai on irail: Kilan, jon en aramaj ol! **6** Jamero lapalap o papa ko lao uidil i, irail ap weriwereda indada: Kalopuela !! Kalopuela !! Pilatuj indai on irail: Pein komail ale i kalopuela i! Pwe i jota diar dip a. **7** Juj oko jaben i: At kapun mia, a duen at kapun a pan kamatala, pwe a wiaki japidilim en Kot pein i. **8** Pilatuj lao ronadar meupukat, ap majapwekadar kaualap, **9** O purelon on nan im en kadeik o, kalelapok ren leujuj: Komui koti jan ia? A leujuj jota kotin jaben i. **10** Pilatuj ap indai on i: Komui jota jaben ia? Komui jota aja, me i manaman on kapiti uk ala o pil manaman on kalopue uk ala? **11** leujuj kotin jaben: Jota man om manaman en kaoe ia, ma a jo muei on komui jan poa. Ari, dip en me pana ia don komui er me lapa jan. **12** Ari, Pilatuj ap jon kapitila i, a Juj oko weriwereda indada: Komui kaidin kompoke pan Jija, ma komui pan kapitila men et. Meamen kajapwiladan nanmarki pein i kin palian Jija. **13** Pilatuj lao ronadar kajoi pukat ap kapwareda leujuj, kaipokedi pon deun kadeik, waja me adaneki Pepment, a ni lokaia en Ipru: Kapata, **14** A i ran en onop on paja impan auer kawonu. I ari majani on Juj oko: Kilan, omair Nanmarki! **15** A re weriwereda: Jikenewei! Jikenewei! Kalopuela !! Pilatuj majani on irail: Da, i en kamela omair Nanmarki? Jamero lapalap akan jaben: Jota at nanmarki, Jija eta. **16** I ari panalan irail i, pwen lopuela. Rap koledi leujuj kaluala. **17** A pein i kotin wa a lopu, kotilan waja me adaneki wajan pondal, a ni lokaia en Ipru: Kolkata, **18** Waja re kalopuela i ianaki riamen, amen ni pali maun, a amen ni pali main, a leujuj nan pun ara. **19** Pilatuj ap pil wiadar intin eu, kakonei on pon lopu o. A iet intin: leujuj en Najaret, Nanmarki en Juj akan. **20** Juj akan me toto, me wado kedi intin wet, pwe waja leujuj kotin lopuela ia, me jalon kanim o. A intin o wiauer ni lokaia en Ipru o Krik o Latain. **21** Ari, jamero lapalap oko potoan on Pilatuj: Der intiniedi: Nammarki en Juj akan, a me a indada: Nai Nanmarki en Juj akan! **22** Pilatuj jaben: Me i intiniedi, i eta ai intin. **23** Jaunpei ko lao kalopuela leujuj, rap ale japidilim a likau kan, lepuk pajan, wiakida pakij paieu, pakij eu on amen amen en jaunpei ko o pil japidilim a jakit, me jo deidei pena, a pon ta jan poa leia pe. **24** Irail ap kajoi nan pun arail: Kitail ender ter pajan i, a kadoropwaki, me pan anek, pwe kijin likau en punala, me indinda: Irail nek pajan ai likau kan nan pun ar o kadoropwa ai jakit. lei me jaunpei ko wiakida meupukat. **25** A in en leujuj u ni tapin lopu en leujuj, o ri en in a Maria, en Kleopaj a paud, o Maria men Makdala. **26** leujuj lao kotin majani in a o tounpadak men u imp a me a kotin kupura mauki, ap kotin majani on in a: Li, kilan noum ol! **27** Ap kotin majani on tounpadak o: Kilan in om! Ari, jan ni auer ota tounpadak o awpali i. **28** leujuj lao kotin manier, me meakaroj nikier, ap kotin majanier: I men nim pilada, pwe kijin likau en punala. **29** A kajak mi waja o, me audeki pineka.

Irail kaduedi lim eu nan pineka, ki on ni alek apot, kidalan ni jilan i. **30** lejuj lao kotin uraker pineka, ap kotin majani: A nikier. I ari kotin kamotauiedi kadoken mai, kadarala nen e. **31** Juj oko up poeki ren Pilatuj, me na irail ni katitipit pajan o ren wijiki jan, pwe war arail ender lanelan nin lopu ran en japat. Pwe iei ran o ran en Imiiup, pwe iei ran en japat o me lapolap. **32** Jaunpei ko ap kai on, katip pajan na en me pali et o en me teio, me ian lopuelar. **33** A re lao kai on lejuj o diaradar, me a matalar, rap jota katip pajan aluwilu a kan. **34** A jaunpei men dokoki katieu pot panepan a; madan nta o pil kujekujewei. **35** A me udial mepukat, kin kadede o a kadede me melel, o e aja, me a kin kadede, iei me melel, pwe komail en pil pojona. **36** Pwe mepukat wiauier, pwe kijin likau en punala: Aluwilu a jota pan tip pajan. **37** O pil eu kijin likau kin inda: Irail pan kankakil i, me re dokodi. **38** Murin mepukat lojep men Aramatia, tounpadak en lejuj amen, ari me rir, pweki a majak Juj oko, ap poeki ren Pilatuj, en mueid on i kalep en lejuj. Pilatuj ari mueid on i. I ari waiki jan kalep en lejuj. **39** Nikodemuj me poto don lejuj ni pon, pil kodo, wado paun epuki en potik en mire o aloj. **40** Irail ap ale kalep en lejuj, kidimki pena likau linen kai ianaki pomau kan, duen tiak en Juj akan, ni ar kin jarepedi. **41** A waja me a kotin lopuela ia, matuel eu mia ia, a nan matuel joujou kap eu mia, me jaikenta amen jaredi ia. **42** I waja me ira nekidalo lejuj, pweki ran en kaonop en Juj akan, o joujou me koren.

20 NI ran kaieu en wik Maria men Makdala pwara don joujou o nin joran, a jaikenta ran pajan, ap diaradar, me takai o katapur janer mon joujou o. **2** I ap tana wei, ko don Jimon Petruj o tounpadak teio, me lejuj kotin kupura mauki, indai on ira: Irail wa janer Kaun o nan joujou o, a je jaja, waja re kidi on ia i. **3** Petruj ari koeila o tounpadak teio ap ko don joujou o. **4** Ira wiaki eu tana wei, a tounpadak teio me madan mon Petruj lel joujou maj. **5** A lao itokidi, ap kilanada likau linen wonon, ap jota pedelon on lole. **6** Jimon Petruj ap kokodo idauen i, ap pedelon on nan joujou o, diarada likau linen ko wonon. **7** O lim en pudo me pira a kadokenmai, me jota ian likau linen ko; a lim pena waja toror. **8** A tounpadak teio me tion don joujou o, ap pil ko on lole; I ari diarada o pojona. **9** Pwe ira kaikenta weweki kijin likau, me a en iajada jan a matala. **10** Tounpadak ko ap pur oner nan deu'ra. **11** A Maria u liki jal on joujou o janejan. O ni a janejan a poridi, kilanlon on nan joujou o. **12** Kilanada tounlan riamen momod ia, kapwateki likau pwetepwet, amen liman kadokenmai a amen liman aluwilu a kan waja kalep en lejuj kotikot ier, **13** Ira ari majani on i: Li, da me koe Janejanki? A indai on ira: Aki irail wa janer ai Kaun, a i jaja, waja re kidi on ia i. **14** A lao indada met, ap joupei wei kilaner lejuj kotaia u o jaja, me i lejuj. **15** lejuj kotin majani on i: Li, da me koe Janejanki? Ij me koe kin raparapaki? A kiki on, me i me jaumat o, ap indan i: Main, ma komui wa janer i, indai on ia, waja komui kidi on ia i, I ap pan wala jan i. **16** lejuj ap kotin majani on i: Maria! I ari joupei on, potoan on i: Rapuni! let wewe: Jaunpadak. **17** lejuj kotin majani on i: Der jair ia, pwe i kaikenta pwarala ren Jam ai, a kola ren ri ai kan, kaire kin irail, I kokodalai ren Jam ai o Jam omai, ren ai Kot o omai Kot, **18** Maria men Makdala kodo kaireki tounpadak kan, me a kilanadar Kaun o, o me a kotin majani on i mepukat. **19** Lao nin jautik en ran ota, ni ran

kaieu en wik, ni wanim ko me rtidier, waja tounpadak kan pokon pena ia, pweki ar majak Juj oko, lejuj ap kotido u nan pun arail, majani on irail: Komail popol! **20** A lao majaniada met, ap kajale on irail lim a kan o panepan a. Tounpadak kan ap perenda ni ar kilanada Kaun o. **21** lejuj ap pil kotin majani on irail: Komail popol! Duen Jam o kadar ia do, iduen I kadar komail la. **22** A lao majanier met, ap nidi on irail majani: Komail ale Nen jarauil. **23** Me komail pan lapwada dip arakan, re lapwadar; o me komail katenedie dip arakan, pan tenedier. **24** A Tomaj amen ekriamen, me adaneki Didimoj, jota ian irail, ni lejuj kotin pwarador. **25** Tounpadak teio ap indai on i: Je kilaner Kaun o. A i me indai on irail: Ma i jota pan kilan lip en mata nan lim a kan, o kilon on nan lip en mata jondi en pa i, o kilon on pa ni panepan a, i jota pan pojona. **26** Murin ran walu jarpwilim a tounpadak kan pil pokon pena, o Tomaj ian irail. Wanim ko lao rtidier, lejuj ap kotido, u nan pun arail majani: Komail popol! **27** Ap kotin majani on Tomaj: Kido jondin pa om o kilan pa I kat, o kido pa om, kilon on nan panepan ai, o der jopojon, a pojona ta! **28** A Tomaj jaben indan i: Ai Kaun o ai Kot! **29** lejuj kotin majani on i: Pweki om kilan ia er, koe pojona kilar, a meid pai, me kaikenta kilan ap pojona. **30** Kilel toto me jo intinidier nan puk wet, me lejuj kotin wiadar nan pun en jarpwilim a tounpadak kan. **31** A mepukat me intinidier, pwe komail en pojona, me lejuj me Krijtuj jarpwilim en Kot ol. O komail en pojona ap aneki maur pweki mar a.

21 A MURIN mepukat lejuj pil kajale on tounpadak kan pein i pon le en Tiperiaj; a iet duen a kajaledar: **2** Jimon Petruj o Tomaj, me adaneki Didimoj, o Natanael men Kana nan Kalilaa, o nain Jepedauj ol oko, o pil jarpwilim a tounpadak riamen me pokon pena, **3** Jimon Petruj indai on irail: I pan kola laid. Irail indai on i: Je pil pan ian uk. Irail ari koeila, kereda pon kijin jop pot. A ni pon o re jota jaikidi meakot. **4** A lao waja ranier, lejuj ap kotikot ni oror, a jarpwilim a tounpadak kan jaja, me i lejuj. **5** lejuj ap kotin majani on irail: Jeri ko, jota kan omai! Re jaben i: Jota. **6** A kotin majani on irail: Kaduedi uk o pali maun en jop o, a komail pan diarada. Irail ap kaduedi; re ap jolar kak apiada pweki mam toto. **7** Tounpadak o, me lejuj kotin kupura mauki, ap indai on Petruj: Iei Kaun o. Jimon Petruj loa ronadar, me i Kaun o, ap pira on a jakit en liki pwe a kilijo, ap lujedi on nan le o. **8** A tounpadak tei kan jeiже kodo nan kijin jop, pwe re jo doo jan jop o, ele tipon en pa riepuki, urakido uk o mam oko. **9** Irail leler jap, rap diaradar kijinai o mam oko nji poa o prot. **10** lejuj ap kotin majani on irail: Wado kijan jaik omai! **11** Jimon Petruj ap koda waike lon don nan jop uk o, me dir en mam kalaimun epuki limek jilimen; mam me toto, ari jo, uk jota olar. **12** lejuj kotin majani on irail: U kodo mana! A jota amen ren tounpadak kan kak idok re a: Ij komui? Pwe re ajaer, me i Kaun o. **13** lejuj ap kotido limada prot, nek on irail o pil mam oko. **14** A i me kajilepak en lejuj a kotin kajale on jarpwilim a tounpadak kan pein i, murin a iajada jan a matalar. **15** Irail lao manaer. lejuj ap kotin majani on Jimon Petruj: Jimon, nain lona, koe kin pok on ia mon mepukat? A i potoan on i: Ei Main, ir me mani, me i kin pok on ir. A kotin majani on i: Apwali nai jippul akan! **16** A pil majani on i kariapak: Jimon, nain lona, koe kin pok on ia? A jaben i: Ei Main, ir me kotin mani, me i kin pok on ir. A kotin majani on i: Apwali nai jip akan! **17** A kotin majani

on i kajilepak: Jimon, nain lona, koe kin pok on ia? Petruj ap mamauki a peidok pan jilepak: Koe pok on ia? A potoan on i: Main, ir me kotin mani meakaroj, re kotin mani, me i kin pok on ir. lejuj kotin majani on i: Apwali nai jip akan! **18** Melel, melel I indai on uk, ni om manakap koe pein pirai uk pena, ap alu wei waja, me koe mauki. A koe lao likailapala, koe nek kida wei pa om akan, a amen pan pirai uk edi o kalualan waja, me koe kan kola ia. **19** I me a kotin kokop kidar, duen a pan kapinaki Kot a matala. A lao kotin majanier met, ap majani on i: Idauen ia! **20** Petruj ap joupewei, kilan tounpadak o idauen ira, me lejuj kotin kupura mauki o me pil mi pan kupur a ni kamadip o kalelapok: Main, jj i, me pan pan komui la? **21** Petruj lao kilaner i, ap indai on lejuj: Main, menda men et? **22** lejuj kotin majani on i: Ma I mauki, a en mimieta I lao puredo, menda re om? Koe en idauen ia! **23** Kajoi pot et ap loloki jili nan pun en jaulan kan, me dene tounpadak o iota pan mela. A lejuj iota kotin majanier, me a iota pan mela, a: Ma I mauki, a en mimieta I lao puredo, menda re om? **24** let tounpadak, me kadele mepukat o intiniedier mepukat; a je aja, me a kadede me melel. **25** A jon toto, me lejuj kotin wiadar a ma irail karoj pan intinidi, i lamelame, me jappa iota itar on koledi puk kan, me pan intinidi.

Wiawia

1 MAIN Teopiluj, i wiadar tapin kajoi duen meakan, me lejui
kotin tapiadar, duen a wiawia o kaukawewe karoj, **2** Lao lel
ran en a peukedala mon a kotin kakalik on wanporon akan, me
a kotin piladar ren Nen jaraui, **3** Me a pil kotin kajanjale on pein
i ieiaj ki kilel melel toto murin a kalokolok o a pwara don irail
ran paeijok o kapakaparokeki duen tiak en wein Kot. **4** A ni a
kotikot re'rail, a kotin kakalikion irail, ren der kowei jan lerujalem,
a ren auiaui, inau en Jam lao pwaidar, me komail rona jan ia
er. **5** Pwe loanej wia paptaij ki pil, a komail pan paptaij kila
Nen jaraui ni eu ran me koren. **6** Irail lao pokon penaer, rap
kalelapok re a potoan on: Main, anjau wet re pan kotin kapure
don Ijrael wei o? **7** A kotin majani on irail: Menda re omal, en
aja anjau de auer, me Jam okila nan pein a manaman? **8** A
komail pan ale manaman en Nen jaraui, me pan di po omal;
komail ap pan ai jaunkadeda kan nan lerujalem, o ludaan pon o
Jamaria, o lel won irepan jappa. **9** A lao majanier mepukat,
ap peukedalar ni ar kankakil, pali en dapol pali idandalar i jan
mon maj arail. **10** Ni ar kilekilan nanlan, ni anjau a kotidala,
kilan, ol riemen mi nan likau pwetepwet, kotikot re'rail. **11** Me pil
majani: ol en Kalllaa komail, da me komail jarakidan nanlan? lel
lejui, me peukedala nanlan jan komail, a pan kotin puredo, duen
komail udialer a kotidalar. **12** Irail ap purelan lerujalem jan dol o,
me ad a Oliwe, me koren ion lerujalem; a doo jan al en japat
pot. **13** Irail lao kotilon on, ap kotidan nan pera poa, waja re kin
kotikoteta, irail karoj: Petruj, o loanej, o lakopuj, o anreaj, o
Pilipuj, o Tomaj, o Partolomauj, o Matauj, o lakopuj nain Alpiuij,
o Jimon Jelotej, o ludaaj ri en lakopuj. **14** Mepukat karoj wiaki eu
podidi on kapakap, li akai pil ian irail, o pil Maria in en lejui o ri a
ol akan. **15** Ni ran oko Petruj ap uda nan pun en jaulan kan
majani (irail me impan epukiriek) **16** Ri ai kan, kijin likau en
punala, me Nen jaraui kalokaia ki Dawid maj o iran ludaj, me
karedo, me jaikidi lejui oko. **17** Pwe a pil wadawad on kitail, er o
aleer pwaij a dodox wet. **18** Nan ol men et pwaine kidar pwain
en a japon jap eu, a ni a dikaudi, ap lop pajan o kananan kaped
a ap poie jan. **19** Toun lerujalem karoj ajada met. Ari, jap o
adanekila akeldama ni pein arail lokaia; iet wewe: Jap en nta. **20**
Pwe a intindier nan puk en pjalm: Im a en lilelipinala o jolar, me
pan kaujon lole, a amen me pan ale a koa. **21** Ari, amen jan ren
ol akan, me poden ian kitail er, ni anjau me Kaun lejui kotikot re
atail, **22** Jan ni muein paptaij en loanej kokodo lel ni ran o, me a
kotin peukada jan kitail er, pan ian kitail wiala jaunkadeda en a
kotin iajada. **23** Irail ari kileledi riamen: Iloj iei Parjapaj, me pil
ad a lojtoj o Matiaj. **24** Irail ap kapakap majani: Main, ir me kotin
mani monion en amen amen, re kotin kajanaleda, ij me re kotin
pilada ren me riamen et, **25** Pwe i en ale pwaij a dodox wet o
ko a en wanporon, me ludaj pupe jan, pwen kolan deu a. **26** Irail
ap kadoropwada. A doropwa ko on Matiaj; i ari ian wadawad on
wanporon ekamen oko.

2 RAN en pentikoj lao leler, irail karoj kot pena waja ta kij.
2 A madan nil laud eu likamata nil en melimel peidido jan
nanlan o kadirela im o waja, re kot pena ia. **3** A lo jiraneran akai
likamata kijinai pwarado jokedi pon amen amen. **4** Irail karoj ap

dire kila Nen jaraui ap pikikidi padaki wei ni lokaia toror, duen
Nen kotin kamajan irail ada. **5** Men Juj, ol lelapok ko jan nan wei
karoy pan lan kaikairu lerujalem. **6** Irail lao roner duen mepukat
karoj, ap pokon penaer o puriamui kila, aki amen amen roner
udan a lokaia. **7** Irail karoj poneponeki o puriamuiki indada:
Kilan, kaidin mepukat karoj men Kalllaa, me kin padapadak? **8**
A daduen, kit kin ron irail amen amen ni udan nil atail? **9** Men
Partien, men Medien, men Elam, o toun Mejopotamien, o ludaan,
o Kapadojen, o Pontuj, o Ajien, **10** O Priken, o Pampilien, o
Akipient, o liman Lipien; jalon Kirene, o men Rom, me mi waja
et, karoj Juj oko o Projelit oko, **11** Men Kreta o men Arapien,
iadiuen kitail kin ron kin irail udan nil atail ar katitiki manaman en
Kot akan? **12** Irail karoj ari pinidar o ponepondar, indada nan
pun arail: Dakot met? **13** Akai laalaue indada: Irail dire kila wain
kap. **14** A Petruj ianaki ekamen oko ap kotida, kapitie laudedda
majani on irail: Ol en ludaan kan o komail karoj, me kaujon
lerujalem, komail en aja duen met, o komail ron maj ai padak!
15 Pwe mepukat kaidin jakauilar, duen omal kiki on, pwe apton
auer kajilu en ran wet; **16** Pwe iei mepukat, me lolok ren jaukop
loel: **17** Kot kin majanier: leteten me pan wiaui ni imwilan ran
akan: I pan kamoredi Nen i pon uduk karoj. Noumail ol o li akan
ap pan deideikop, o noumail manakap akan pan kilekilan kaudial
akan, o noumail di ma kan pan auramenda; **18** A ni ran oko I pil
pan kamoredi Nen i pon ai ladu o lidu kan, rap pan deideikop.
19 O I pan kapwareda manaman akai nanlan pali poa, o kilel
akai nin jappa pali pa: Nta, o kijinai, o adinai; **20** A katipin pan
wukila rotorotala, a jaunipon pan wiala nta mon ran lapalap o
linan en Kaun o pan pwarado. **21** O a pan wiaui ma meamen
likwir on mar en Kaun o, a pan dorela. **22** Ari ol en Ijrael, komail
ron kajoi pot et: lejui men Najaret ol amen, me Kot kin kilele
kidor nan pun omal dodok kelail akan o manaman akan, o kilel
akan, me Kot kin wiaki i nan pun omal, duen me komail pein
aja; **23** I lao panalar duen kupur en Kot erpit, komail ap jaikididi
pa en me japon kan, ap pajuredi on ni lopo u kamatalar. **24** I me
Kot kin kaijadalar, ni a kotin lapwada jal en a mataala, pwe a
jota kak on, en kolekol i. **25** Pwe Dawid majanier duen i: I ninar
Kaun o potopot mo i; pwe a kotikot ni pali maun i, pwe i ender
mokid. **26** I me monior i peren kida, o lo i popoleki; pil uduk ai
pan kamoledi ni kaporopor. **27** Pwe re jota pan kotin likidmaliel
nen i nan wajan mela pil jota koton mueid on, me jpwilim ar
Jaraui o pan mor pajan. (*Hadēs g86*) **28** Re kotin kajanjale on ia
er al en maur akan; re pan kotin kadir kin ia la popol mon jilan
ar. **29** Ri ai kan mueid on ia, en aimia padaki on komail duen jam
atail Dawid, me pil matalar o jaredier, o jpwilim a joujou mi
re atail lao lel ran wet. **30** A jaukop amen, ap mani, me Kot
kin kaula inauki on i me kijan wa men pan kaipokedi pon mol
a. **31** Ari, ni a mamani duen en lejui a iajada, ap kotin majani,
me a jota likidmalielar nan wajan mela, o pil uduk a jota mor
pujan. (*Hadēs g86*) **32** I lejui, me Kot kin kaijadalar, kit karoj
jaunkadeda en mepukat. **33** A lao jpwilekidar pali maun en Kot,
a kotin aleer jan ren jam, en kapwaiada inau duen Nen jaraui,
ap kotin kamoredi, me komail kin udial o roneron. **34** Pwe kaidin
Dawid, me kotidala nanlan kan, a pein i kotin majani: Kaun o
kotin majani on ai Kaun: Mondi ni pali maun! **35** I lao wiaki
om imwintiti utipan na om akan. **36** Ari, men Ijrael karoj en aja

melel, me Kot kotin kajapwilada i, en Kaun o Krijtuj i leujuj me komail kalopuelar. 37 Irail lao ronadar met, ap lel on nan monion arail, re ap indai on Petruj o wanporon tei kan: Ri at oko, da me jen wiada? 38 Petruj ap majani on irail: Komail kalula, o amen amen en paptaij on ni mar en leujuj Krijtuj, pwe dip omail akan en lapwada. A komail pan tunole Nen jaraui. 39 Pwe nan inau wet on komail o noumail jeri kan, o on irail karoj men iluwei, mo Kaun, atail Kot, pan kotin molipo. 40 O pil jon en majan toto, me a kadede on irail, o panaui kin irail, majani: Komail en dorela pein komail jan nan di jued wet! 41 Irail me duki on a majan ap paptaijel; ari, ni ran o aramaj impan jilekid me jaulanalar. 42 Irail dadaurata padak en wanporon akan, o ar minimin pena, o kamadip jaraui, o kapakap akan. 43 Lomwi ap kipadi aramaj karoj o manaman o kilel akan toto wiauier ren wanporon akan. 44 O karoj me pojona, kin pokopokon o aneki pena kapwa takij. 45 O netikila ar kapwa kan o nene on irail karoj, duen ar jamama amen amen. 46 Irail ari kaukaule wia minimin eu nan im en kaudok o, o pilitiki pena prot nan im ar akan, o re manamana ni popol, o lolepot pena, 47 Kapikapina Kot o konekon ren aramaj karoj. A Kaun o kotiki on momodijou, me dorola kan ni ran karoj.

3 A PETRUJ o loanej wiaki on kotidalan nan im on kumlok ni auer en kapakap, auor kmlinui. 2 A ol amen me tikiada na a danidan, me kin wijikedo pwiledi liman wanim on im en kumlok, me ad a linan, ni ran karoj, pwen wia poekipoeki ren me kin kolon on nan im en kaudok. 3 A lao kilaner Petruj i loanej, ni ara pan kotilon on nan im en kaudok, ap poeki, pwen ale meakot. 4 A Petruj i loanej majani i, ap majani on: Jaradan kit! 5 I ari jaradan ira, kajikajiki, me a pan tunole meakot re'ra. 6 Petruj ap kotin majani: Jota ai jilper de kold, a meakot mi re i, me i pan ki on uk: Ukida mar en leujuj Krijtuj en Najaret o alu! 7 I ari koledi pa a maun o kauada i, a na a otikil en na ap madan kelailadar. 8 Ap lujada o alu ian ira lan nan im en kaudok, majimaijok jili, kapikapina Kot. 9 O aramaj karoj kilan a alialu jili o kapikapina Kot. 10 A irail aja, me i, me kin poekipoeki liman wanim linan en im en kaudok, irail pinkidar o poneponeki duen me wiaui on i er. 11 A ni a ian Petruj, o loanej, aramaj karoj puriamuiki, ap tan penan irail nan palank, me ad a palank en Jalomo. 12 Petruj lao majani mepukat, ap kotin majani on pokon o: Ol en Ijrael, da me komail puriamui kila met? De da me komail kilekilan kin kit, likamata kit me kakelada i ni pein at kel de lelapok? 13 Kot en Apraam, o Ijaak, o Iakop, Kot en jam atail akan kalinanada japwilim a ladu leujuj, me komail panala o likidmalieila ren Pilatuj ni a kileledier, me a pan lapwada i. 14 A komail likidmalieila me Jaraui o, o me Pun, ap poeki lolap amen, en lapwa don komail. 15 A komail kamatalar tapin maur, me Kot kotin kaiajadar jan ren me melar akan, kit kin jaunkadede en mepukat. 16 Aki pojona mar a, mar a ap kakelada men et, me komail kin kilan o aja, o a pojona kare on i kelail melel wet mo omail karoj. 17 Ari ri ai kan, i ajaer, me omail jaja, me komail wiaki met, pil dueta omail jaumaj akan. 18 A ni mepukat Kot kotin kapwaiadar, me a kotin majanier ren jaukop akan karoj, me Krijtuj pan kalokolok. 19 Komail ari kalula o wukila, pwe dip omail akan en joredi jan, pwe muein kamaur en pwaida jan wajaijen Kaun o. 20 A lao kotin poronedo, me loki on komail er: leujuj Krijtuj, 21 Me pan

kotikot nanlan lao lel anjau, me meakaroj pan punala, duen me Kot kotin majanier ren japwilim a jaukop jaraui kan jan maj kokodo. (aiōn g165) 22 Pwe pil Mojek kotin majanier: Kaun omail Kot pan kaipwi on komail Jaukop amen, ipwin ri omail akan dueta nai, i me komail en rona jan meakaroj, me a pan kotin majani on komail. 23 A iet me pan wiau: Aramaj karoj, me kan peiki on jaukop o, pan kajapokela jan ren aramaj. 24 A jaukop karoj irerokedo jan Jamuel, karoj me padapadak pil kokoper duen ran pukat. 25 Komail japwilim en jaukop akan o en inau, me Kot kotin wiai on jam atail akan ni a kotin majani on Apraam: Kainok kuroj nan jappa pan paieki anen kadaudok om. 26 Kot kotin porone don komail japwilim a ladu maj ni a kotin molipe i; pwen kapaia kida komail, en kawuki jan komail kuroj dip omail akan.

4 A NI ara padapadaki on aramaj akan, jamero kan, o jaumaj en im en kaudok, o jadujar akai, ap pokon don ira; 2 Pwe re makaraki ara kawewe on aramaj akan o ar padapadaki, me leujuj pan kotin kaiajada me melar akan. 3 Irail ap kol ira di o kila ira nan imaten lao manda, pwe a waja ponier. 4 A me toto, me ian ronadar majan o, pojona; ari, toto en ol akan impan limekid. 5 A mandan ran o jaumaj, o monjap, o jaunkawewe kan pokon pene nan Ierujalem. 6 A jamero lapalap Anaj, o Kaipaj, o loanej, o Alekjander, o karoj, me kijan kainok en jamoro lapalap, 7 Irail pwiliki ira di nan pun arail, ap kainoma re're: Ni kel en ij, de ni mar en ij, me komail wiaki met? 8 Petruj me dir en Nen jaraui ap majani on irail: Main ko, jaumaj en wei o monjap en Ijrael komail, 9 Ma je pan pakadeikada, o komail kainoma re at ran wet, pweki dok man on aramaj jomau men, o da me a kelaile kida, 10 Komail o aramaj en Ijrael karoj en mani, me mar en leujuj Krijtuj men Najaret, me komail kalopuelar, me Kot kotin kaiajadar jan ren me melar akan, nan i eta, me men et uki o kelail kidar. 11 I takai o, me lokidokila ren komail jauje kan, me id wiala takai en pukakaim. 12 O jota amen, me maur mi re a, pwe pil jota eu mar pan lan, me pakadara don aramaj, me kitail pan maur kida. 13 A ni ar kilekilaner en Petruj I loanej ara pereperen o jo majak, rap puriamui kila, pwe re ajaer, me ira aramaj mal me jota ian jkul, o jota non audaud, rap ajaer, me ira ianer leujuj. 14 A ni ar kilaner aramaj o, me kelailadar, uda imp ara, rap jajalar lokaia. 15 Irail lao kadar ira jan nan kapun, re ap kapukapun pena indada: 16 Da me kitail en wiai on aramaj pukat, pwe toun Ierujalem ajaer, me ira wiadar kilel janjal eu, a kitail jota kak kalikama. 17 A pwe ede lolokjili nan pun en aramaj akan, kitail en padik inapwi ira di, me ira de padaki on aramaj amen ni mar wet. 18 Irail lao eker ira do re ap inapwiedi me ira der pan padaki de kawewe ni mar en leujuj. 19 A Petruj o loanej jaben majani on irail: Iaduen, me pun pan kupur en Kot, jen pwili jan komail mon Kot? Pein komail kajau! I. 20 Pwe je jo kak jo katitiki, me je kilaner o ronadar. 21 Irail ap kainapwi ira di kalaudela, re ap kadar ira la, pwe jota me re diaradar, me ira en kamekameki, pweki aramaj akan, pwe karoj, kapina Kot, duen me wiauier. 22 Pwe aramaj o, me manaman en kakelada wiau on, daulier jaunpar paeijok. 23 Ira lao lapwadar, ap kola ren ian ara ko, kaireki meakan, me jamero lapalap o jaumaj akan katiti on ira. 24 A irail lao ronadar, rap wiaki eu potoan on Kot: Main ir

me Kot, me kotin kapikadar lan o jappa, o madau o audepa'ra karoj. **25** Ir me kotin majani ren Dawid, jpwilim ar ladu: Da me men liki kan linaranaraki, o da me wei kan lamelameki me mal akan? **26** O namarki en jappa kan kanudier o jaumaj akan pokon pena, en palian Kaun o jpwilim a Krijtuj. **27** Pwe melel nan kanim wet irail karoj pokon penaer, iet akan: Erodej, o Pontiuj Pilatuj, ianaki men liki kan, o men Ijrael akan pwen palian jpwilim ar ladu jaraui lejup, me re kotin keiedier, **28** Pwen kapwaiada meakan, me lim ar o kupur a kileledier, en wiaui. **29** Ari Main, re kotin mani arail linaranar, kotiki on jpwilim ar ladu kan, en kaloki ar majan ni peren. **30** O kotin kapa wei lim ar, pwen kakelada, o kilel, o manaman akan en wiauiki mar en jpwilim ar ladu jaraui lejup. **31** Ar kapakap apton nikier, waja me re kot pena ia, ap mokimokid. Irail karoj ap direkila Nen jaraui, ap padapadaki majan en Kot ni pereperen. **32** A monion o nen en ir karoj me pojondlar, kin lamalam ta pot, o jota me indada duen ar kapwa: Ai met, pwe re aneki pena kapwa takij. **33** A wanporon akan me kelail ni arail kadede me Kaun lejup kotin iajadar, a mak lapalap ian irail karoj. **34** O jolar amen irail, me jo a tunol, pwe karoj, me jep de im arail mia, ap netikilar o wado pwain en me netilar akan. **35** O pwilikidi ni aluwilu en wanporon akan, o nek on amen amen duen ar jamama. **36** A lojej me wanporon akan ki on mar a Parnapaj, (iet wewe: Nain kapol), kadaudok en Lewi amen, men Jipern, **37** Me jep we mia, ap netikilar o wado pwain a, pwilikidi ni aluwilu en wanporon akan.

5 A ol amen ad a Ananiaj o a paud Japira netikila jep eu, **2** Ap okijan kijan pwain a, me a paud ian aja, o wado lu en moni, pwilikidi ni aluwilu en wanporon akan. **3** A Petruj majani: Ananiaj menda Jatan kadirela monion om, pwen likam on Nen jaraui o okijan kijan pwain en jep o? **4** Kaidin udan om, ma a jota pan netila? O kaidin injen om ni a netilar? A menda koe inauki on nan pein monion om mepukat? Kaidin aramaj, me koe likam on, pwe on Kot. **5** Ananiaj lao ronadar majan pukat, ap pupedi mela. A karoj, me roneron mepukat, majakadar kaualap. **6** A manakap oko ap udar, kidim pena i, wala jan, jarepedier. **7** Kadekadeo murin auer jilu a paud pwarado, a jota aja, me wiauier. **8** Petruj ap majani on i: Katiti on ia, ma koma netikila jep o ni pwain wet? A jaben: Ei i eta. **9** Petruj ap majani on i: Menda koma inauki pena, en kajonejon Nen on Kaun o? Kilan, na en me jaropedier om paud miermon wanim o, o re pan wa uk ala. **10** I ap madan pupedi ni aluwilu a mela. A manakap oko lau pedelon on, rap kilanada, me a melar, re ap wala jan o jarepedi i impan a paud. **11** Lomui kaualap kipadi momodijou karoj, o karoj me roneron mepukat. **12** A kilel o manaman akan toto wiauiki lim en wanporon akan nan pun en aramaj akan. Irail karoj kota pena nan palank en jamolo ni lamalam ta pot. **13** A jota amen jan ren men liki kan kak pat on irail, pwe karoj waune kin irail. **14** A me toto, me pojondlar wuki on Kaun o irail me totoia, ni o li akan. **15** Irail wala me jomau kan pon al akan, pwilikidi irail edi pon pet, o ro akan, pwe mot en Petruj en lel on amen irail, a lau kotido. **16** A toun kanim akan, me mi impa, pwaradon lerujalem, wado me jomau o me kalokolokki nen jaut, aka, irail karoj ap kelailadar. **17** A jamero lapalap o karoj me ian i, me pwin en jadujar, ap uda makar kida kaualap, **18** Koledi wanporon akan o ki irail la nan

imaten. **19** A tounlan en Kaun o kotin ritinada wanim en imaten oko ni pon, o kotin kalua irail la liki majani: **20** Komail kola janjal mon aramaj, padaki on irail nan im en kaudok duen majan kan karoj en maur wet. **21** Irail lao ronadar met, rap jankonai on nan im en kaudok o kawewed. A jamero lapalap o ian oko ap kodo, eker pena kapun, o jaumaj en men Ijrael akan karoj, o ilakwei on imaten o, pwe irail en wijikedo. **22** A ladu kan lao pwarado, rap diaradar, me re jolar mi nan imaten o, re ap purodo katitiki, **23** Indada: Je diaradar imaten a ritidier mau, o pwin jilepa ar uda mon wanim oko, a je lao ritinadar, jota amen me je diar lole. **24** A kapin en im en kaudok, o jamero lapalap akan lao ronada duen lokaia pukat, re ap ponepon kidar o jota aja, da imwin mepukat. **25** Amen ap pwarado kaire kin irail: Kilan, ol oko, me komail kilan nan imaten, u nan im en kaudok, padapadaki on aramaj akan. **26** Kapin ianaki ladu kai ap koieila uk irail do, a re kadek on irail, pwe re majak aramaj akan, pwe re de kate irail. **27** Irail wa ir do, ap kidi on mon kapun o, a jamero lapalap idok re'rail. **28** Majani: Kit jo inapwi komail edi kaualap, me komail ender kawewe ni mar wet? A kilan, komail kadire kila lerujalem omial lamalam o, o komail kin men kapokon on kit ntan aramaj men et. **29** Petruj o wanporon akan ap jaben majani: Kitait en oke Kot mon aramaj. **30** Kot en jam atail akan kaijadair lejup, me komail kamatalar, pwe komail pajuredier l on ni lopu eu. **31** Nan i me Kot kotin kajapwila kidar pali maun a, pwen Kaun o Jaunkamaur, pwen kotiki on men Ijrael, en kalula o lapwa pan dip akan. **32** A kit me jpwilim a jaunkadade ni mepukat, pil Nen jaraui me Kot kotiki oner ren me peiki on i. **33** Irail lao ronadar met, re ap linaranar kaualap o kapikapiki pena, en kame ir ala. **34** Amen ap uda nan kapun o, Parijar amen ad a Kamaliel, jaunkawewe amen, me majamaj ren aramaj karoj, me majani, ren kila liki ol oko anjau kij. **35** A majani on irail: Ol en Ijrael komail, kalaka aramaj pukat, me komail pan wia! **36** Pwe ni ran tei ko Teudaj udar ponmajoki, me a me lapalap, a ol impan papuki ianala i, I ari kameler o karoj, me peiki on i, mieu pajan o joredier. **37** A murin ol o ludaj en Kalilaa ap uda ni anjaun wadawad o kaweid jaben aramaj toto, ren tuki on i. Ari, a pil melar o karoj, me ian i, mieu pajaner. **38** I ap panaui komail, en jopwei jan aramaj pukat, o der doke irail, pwe ma lamalam o wiawia en me ren aramaj, a pan joredi. **39** A ma ren Kot, komail jota kak kawe ir ala, pwe komail de kadiarokada, me kin palian Kot. **40** Irail ari peiki on i. Re lao ekeredo wanporon akan o woki irail, re ap inapwiedi, ren der padak ni mar en lejup, o kadar ir ala. **41** Irail ari koiejan ni momod en kadeik o, o peren kida, me re war on kamekameki mar a. **42** A ran karoj re jota dukedi jan arail kawewe nan im en kaudok o nan deu arail akan, o re padapadaki me lejup me Krijtuj.

6 A TOUNPADAK kan lao totolar ni ran pukat men Krik kai ap lipaned on men Ipru, aki jota me apwali ar li odi kan ni ar dodok en ran akan. **2** Ekiramen oko ap molipe pena tounpadak kan majani: A jota mau on, jen mieu jan majan en Kot, pwen papa ni tepel. **3** Ari ri (at) akan, rapaki jan nan pun omial ol ijimen, me kalok mau, me dir en Nen (jaraui) o solekon, me jen kajapwilan dok wet! **4** A kit pan apapwalita kapakap o dodok pan majan o. **5** Pokon o ari peren kida kaparok pot et. Re ap

pilar Jtepanuj, ol amen, me dir en pojón o Nen jaraui, pil Pilipuj, o Prokoruj, o Nikanor, o Timon, o Parmenaj, o Nikolauj, projelite jan Antiokién amen. 6 Re kidan irail mon wanporon akan. Re lao kapakaper ap kidan po'rail lim ar. 7 Majan en Kot ari pwaida kaualap, o tounpadak kan madan totolar nan lerujalem, o jamero toto pil ian lamalam o. 8 A Jtepanuj, me dir en pojón o kelail, ap wiadar manaman o kilel laud kai nan pun en aramaj akan. 9 A akai me udar, me kijan jinakoke en Liperti o men Kirene, omen Alekjadrien, o men Jilisia, o Ajien akamai on Jtepanuj. 10 A re jota kak palian en Jtepanuj a kupurokon o Nen o, me audeda i. 11 Irail ari pwain on ol akai, pwen katiti: Je roner, me a lalaue mojej o Kot. 12 I rail pil kamakarada aramaj, o jaumaj akai, o jaunkawewe, re ap jaikidi i o koledi, re ap wa don i mod en kadeik o, 13 O kapwareda jaunkadélik akai, me katitiki: Aramaj men et jota kin dukedi jan a lalaue waja jaraui et o kapun. 14 Pwe je roner, me a katitiki, me leujuj en Najaret pan kawela waja et o kawiliánla lamalam kan, me Mojej kotiki on kitail er. 15 A karoj, me ian mod on kapun o, kankakil i, kajauiaida, me jilan a dueta jilan en tounlan amen.

7 JAMERO lapalap ap majani: I Melel mepukat? 2 A majani: Ri ai o jam ai kan, komail ron, Kot en linan kotin pwara don jam atail Apraam ni a kotikot Mejopotamien, ni a jaikenta kotikot Aran, 3 O kotin majani on i: Kowei jan nan jap om o jan ren jau om, ko won eu jap, me I pan kajale on uk! 4 I ap lipa jan nan jap en Kaltia o kotikot Aran. Jam a lao matalar, a kotin kalua won i jap wet, waja komail kotikot anjau wet. 5 I ari jota kotin mueid on i, en japaneki jap o, jota waja, me laude on pat en na eu, ap kotin inauki on i, ni anjau jaikenta jarpwiliim a jeri, me a pan kotiki on i o kadaudok a, en japaneki. 6 A iet duen me Kot kotin majani: Kadaudok a pan kakairu nan jap en men wai, o re pan lidula, o kanaudokala jaunpar papuki. 7 O Kot kotin majani: I pan kadeikada toun wei o, me re kin liduliduwi. A murin met re pan lipa jan jap o, ap kaudok on ia jap wet. 8 I ari kotiki on irail inau en jirkomjai. A ap wiadar Ijaak o jirkomjai i ni ran kawalu, a Ijaak wiadar lakop, a lakop jam atail ekriamen oko. 9 A jam atail oko peirinki lojep ap netikilan i Akipten. A Kot me kotin apwali i, 10 O kotin dorela i jan ni a apwali akan karoj, o kotiki on I konekon on kupurokon mon Parao, nanmarki en Akipten. I ap kajapwilada i, en kaun en Akipten o a dipijou karoj. 11 Muein lek ap kipadi jap en Akipten karoj o Kanaan; i anjau o me apwali melel, o jam atail akan jota diaradar jak ar kijin jak. 12 A lakop lao mani, me mana mi Akipten, ap kotin poronelar maj jam atail akan. 13 A lao kariapak lojep ap diarokadar ren ri a ol akan, o jau en lojep janjaledo ren Parao. 14 Lojep ap ilake don jam a lakop, pwen kotilan re a o jau i kan karoj, irail me ijakan limen. 15 Lakop ap kotidilan Akipten o matalar, i o jam atail akan. 16 Irail ari wijikelan Jikem o jaredier nan joujou o, me Apraam netiekida moni kai jan ren nain Emor oko, jam en Jikem. 17 A anjau, me inau en Kot on Apraam pan pwaida, lao korendor, men Ijrael apkaparapar o totolar nan Akipten. 18 A lao lel amen nanmarki kaunda Akipten, me jaja lojep, 19 I me widiwidina kainok atail oko, o wia jueed on jam (atail) akan, pwe ren kajela nairail kijin jeri kan, pwe re de memaurata. 20 I anjau me Mojej ipwidier, me jeri kajejele amen, ap apapwalieta nan im en jam a jaunipon

jili. 21 A lao lokidokilar, jarpwiliim en Parao jeripein ap dorela i o kakairada dueta udan na. 22 Mojej ari padakeda ni jon enolekon en men Akipten karoj; a i me manaman ni a majan o wiawia kan. 23 A lao jaunpar paeijok dauer poa, ap lamedar, en tu on ri a ol akan men Ijrael. 24 A lao majani amen, me kalokolok mal, ap jauaja i o depuk on, me kaloke mal, ap kotin kameler ol en Akipten. 25 Pwe a kupura, me ri a ol akan pan dedeki, me Kot pan kotin kapiti kin i jan lim a; a re jota dedeki, 26 A mandan ran o a kotila re'rail ni ar akamai pena, ap men kotin kapol ira la, majani: Koma pirien eu, menda koma wiajapun nan pun oma? 27 A me wiada japun on men imp a o jikon wei i, inda: Ij me kajapwil uk adar, pwen at jaumaj o jaunkapun? 28 Koe pan kame ia la dueta koe kamela men Akipten aio? 29 Mojej ap tanki jan lokaia pot et o kakairu jili nan jap en Midian eu, waja a kanaitikieda ol riamen. 30 Kadekadeo lao par paeijok dauer poa, tounlan amen ap pwara don i ni nana Jinai nin tuka teketeckumpumpul pot. 31 Mojej lao majani, ap kotin puriamuiki kajanjal o. A ni a koti on, pwen majani, kapitie en Kaun o ap pei don i: 32 Nai Kot en jam om akan, Kot en Apraam, o Ijaak, o lakop. Mojej ap kotin rerereda o majak uidial i. 33 Kaun o ap kotin majani on i: Kijan jut ni na om akan, pwe waja koe u ia me jaraui! 34 I kilaner kankanneraner en nai aramaj akan, o I roner ar janejan, ap kodi don kamaio wei ir ala. Ari kodo, I pan kadar uk alan Akipten! 35 I Mojej, me irail mamaleki ni ar indinda: Ij me kajapwil uk ada, pwen at jaumaj o jaunkapun? I me Kot kotin poronela, en jaumaj o jaunkamaur ki lim en tounlan o, me kotin pwara don i nan tuka teketeck. 36 lei i, me kalua ir jan o wiadar manaman o kilel akan nan jap Akipten, o nan jed waitata, o nan jap tan jaunpar paeijok. 37 I Mojej, me majani on men Ijrael: Kot pan kotiki on komail Jaukop amen jan nan ipwin ri omail ol akan dueta nai, i me komail en peiki on! 38 lei i, me mi nan momodijou nan jap tan ren tounlan o, me kotin mamajani on i pon nana Jinai, o me kotin ieian jam atail akan me kotin aleer majan en kamar, pwen uje don kit. 39 Me jam atail akan kan peiki on, ap jiken wei jan irail i, o nan monion arail re men japatlan Akipten, 40 Potoaan on Aron: Wiai on kit at kot akan, me pan tion mo at, pwe je jaja, da me wiau on Mojej, me kalua kit jan nan Akipten! 41 Irail ari wiadar dikedik en kapul amen ni ran oko, o mairon on kilel en ani mal o, n perenki, wiawia kan en pa arail. 42 Kot ap kotin jaupei jan irail o kotin mueid on irail ren kaudok on uju pan lan akan duen a intinidier nan puk en jaukop akan: Iaduen komail men Ijrael, komail maironki on ia man akan nan jap tan ni par Paoijok? 43 Melel komail waroki on mol on Molok, o uju en omairi kot Rempan, dikedik kai, me komail wiadar, pwen poni; a I pan kajapoke komail la palila jan Papilon. 44 Mol en kadede mi ren jam atail akan nan jap tan duen majan en i, me kotin mamajani on Mojej, me ren wiada duen kilel o, me a kotin uidialer. 45 Me jam atail akan pil aleer, ap ian lojua wala ni ar japaneki jap en men liki kan me Kot kotin koko wei mon jilan en jam atail akan lao lei muein Dawid. 46 Me konekon ren Kot o kotin anane kauadan Kot en lakop mol eu. 47 A Jalomo me kotin kauada tanpaj eu. 48 A Waja lapalap jota kin kotikot nan mol, me pa en aramaj wiadar duen jaukop o kin katitiki: 49 Nanlan deu i, o jappa utipa i, me Kaun o kotin majani. A im da, me komail men kauadan ia, de ia waja, I en kamol ia?

50 Kaidin pa i, me wiadar mepukat karoj? 51 Komail me katiwo o jo jirkomjaj nan monion o jalor omail, komail kin kaokaoe Nen jaraui anjau karoj, komail kin dueta jam omail akan. 52 Ij ren jaukop akan me jam omail akan jota kaloke? O re kamata ir ala, me kopador Pun men et, me komail panalar o kamatalar. 53 Komail me aleer kapun ren tounlan kan, ap jota kapwaiada. 54 Iralil ronadar mepukat, ap olar nan monion arail o re teterok ni on i. 55 A Jtepanuj dir en Nen jaraui kankakil nanlan o udial en Kot a linan o lejui a kotikot ni pali maun en Kot, 56 Ap katitiki: Kilan, i ududial nanlan kan ar ritida, o Nain aramaj a kotikot ni pali maun en Kot. 57 Iralil ap weriwereda o pinale jalor arail o wiaki eu tana don i. 58 Iralil lao jikenewei jan nan kanim o, rap kate i. A jaunkadete kan pwiliqidier ar likau ni na en manakap amen, me ad a Jauluj. 59 Iralil ari kate Jtepanuj ni a kapakap o inda: Main lejui, re kotin kajamo nen i! 60 I ari kelepuki o nil laudedea: Main re der kapokon on irail dip wet. A inda met, ap mairedi o ari.

8 A JAULUJ pil peren kida a kamela. A ni ran ota anjaun kamekam en momodijou en lerujalem tapida; karoj ap muei pajan nan jap en Iudaa Jamaria, wanporon akan me jo. 2 A ol lelapok kai jarepedi Jtepanuj o maieiki i kaualap. 3 A Jauluj me kamueit pajan momodijou o kuli on im karoj, wala ol o li karoj, kajedi on irail nan imaten. 4 A irail me muel pajaner, kakan jili padapadak duen majan o. 5 Pilipuj ap kotilan kanim en Jamaria eu o padaki on irail duen Krijtuj. 6 A aramaj akan wiaki eu peiki on meakan, me Pilipuj padaki on irail. Re roneron i o kilan kilel akan me a wiadar. 7 Pwe nen jaut keredi jan ren me toto ni ar weriwer laud. O me kokon madak o na danidan toto me kelailadar. 8 O peren me lapalap nan kanim o. 9 A ol amen ad a Jimon, me kin wun an i maj o, kotokotaue men Jamaria, me inda duen pein i, me i me lapalap. 10 A irail karoj peiki on i, me tikistik o me lapalap akan katitiki: Men et iei manaman en Kot me lapalap. 11 A re kin peiki on i, pweki a kin kotokotaue irail jan maj kokodo. 12 A re lao kamelele Pilipuj, me padaki duen ronamau en wein Kot o duen mar en lejui Krijtuj, rap papatajela, ol o li akan. 13 Jimon pil ian pojonalr, I lao papatajelar, ap waroki on Pilipuj. A lao udial kilel o manaman akan, me wiauier, ap puriamuiki. 14 Wanporon akan me kotikot lerujalem lao mani, me Jamaria ian duki on majan en Kot, rap poronelan irail Petruj o loanej. 15 Ira lao kotido, ap kapakapa kin irail, pwe re en tunole Nen jaraui. 16 Pwe a jaikenta moredi on amen irail. Re papatajelar eta ni mar en Kaun lejui. 17 Ira ari kotiki on po'rail lim ar akan, irail ap aleer Nen jaraui. 18 Jimon lao kilaner, me Nen jaraui kokido en wanporon oko ara pwil po'rail lim ar akan, ap men ki on ira kijin moni. 19 Indada: Koma pil kotiki don ia manaman wet, pwe ma I pan pwil pon amen pa i kat, i en ale Nen jaraui. 20 A Petruj majani on i: Noum moni en ian uk lokidikola! pweki om kiki on, me mana en Kot kokido moni. 21 Nan jota pwaj om de om tunol ni dodok wet, pwe monion om jota inen mon Kot. 22 Ari, kalukila om juew wet, poeki ren Kaun o, ma a jota pan kotin makeki lamelam juew nan monion om. 23 Pwe i kilaner, me koe me dir en edi katik o teniten ni me japon. 24 Jimon ap jaben indada: Koma kotin kapakapa kin ia ren Kaun o, pwe mepukat, me koma majani on ia, ender pwai don ia. 25 A ira lao katitiki o kotikida majan en Kaun o, ap purelan lerujalem, o padak jili ronamau nan kijinkaniam en

Jamaria toto. 26 A tounlan en Kaun o majani on Pilipuj: Uda kola pali air pon al o, me kodi jan lerujalem, ko on Kaja me tan! 27 I ari uda japalewei. A kilan, ol en Etiopia, jaumaj manaman en Kandaje, li nanmarki en Etiojia, me kokoaki a dipijou karoj, mo kotido, pwen kaudok nan lerujalem. 28 A ni a purela jap we, a kotikot pon dakepa o dondoropwe jaukop lejaja. 29 Nen o ap kotin majani on Pilipuj: Kai on o ianala dakepa! 30 Pilipuj ap tana won i, ap ronadar a dondoropwe jaukop lejaja majani: Komui weweki, me komui doropwe? 31 I ari majani: Pala i pan aja, ma jota, me pan kawewe on ia? I ari poeki ren Pilipuj en kereda mondi re a. 32 A iet waja nan kijin likau o me a wadoker: Duen jip amen, me pakara wei, pwen kamela, o duen jippul, me kin nenenlata pan me kote jan wun a, iduen a jota kotin dauaja pajan jilan i. 33 A ni a karakarak a jolar pakadeikadar. A ij me pan kak kawewedea duen jau i kan? Pwe a ieiaj wijkei janer jappa. 34 Jaumaj ap jaben Pilipuj majani: I men poeki re omui, ij me jaukop katitiki met? Duen pein i de duen amen? 35 Pilipuj ap kotiki pajan au a, padaki on i ronamau en lejui, tapiada nan kijin likau wet. 36 A ni ara kokowei, ira lel on pil apot, a jaumaj o majani: Kilan pil o, da me karompa, me I jota papataj ki? 38 I ap majani dakepa en udi. Ira karoj ap kodi on pil o, Pilipuj o jaumaj o; i ari papataj i. 39 Ira lao kodado jan nan pil o, Nen en Kaun o ap pokada jan Pilipuj. Jaumaj o ap jolar kilan i. I ari daulul kokowei popol. 40 Pilipuj ap diarokadar Ajdod; a dadaulular, padak jili ronamau nan kanim karoj lao a lele don Jajarea.

9 A JAULUJ dadaurata a linaranaraki tounpadak en Kaun akan, ap pan kame irala, o kola ren jamero lapalap o, 2 Poeki re a kijin likau on jinakoke en Damajkuj akan, pwe ma a pan diar meamen, me ianala lamalam, ol de li i en jali irail edi o kalualan lerujalem. 3 A ni a papajapal kokola koren ion Damajkuj, marain eu kodido jan nanlan, jereda i. 4 Ni a pupedi nani pwel, ap ronada nil eu, me majani on i: Jaul, Jaul, da me koe kame kin ia? 5 A ap inda: Ij komui Main? A kotin majani: Nai lejui, me koe kin kame. 6 Paurida, kolan nan kanim en, nan a pan loki on uk, me koe en wiada. 7 A ol oko, me ian i kokola, japaaimokid, pwe re ronadar nil o, ap jota amen me re kilanadar. 8 Jauluj paurida jan nan pwel, maj a papad eta, ap jota kilan meamen. A re kolokol pa a, kalualan I Damajkuj. 9 I ari jota kilan waja pon jili pon. A jo kan de nim meakot. 10 A tounpadak amen mi Damajkuj, ad a Ananiaj me Kaun o kotin majani on ni kajanjal eu: Ananiaj! I ari potoan on: let nai Main! 11 Kaun o ap kotin majani on i: Paurida kowei on nani al o, me ad a Inen, ap idok nan im en ludaj amen, me mar a Jauluj en Tarjui. Pwe kilan, a kapakap 12 A kilaner ol amen ni kajanjal eu, me ad a Ananiaj, me ko don i o pwil poa pa a kan, pwe a en kilanki waja. 13 A Ananiaj potoan on: Main, i ronadar ren aramaj toto duen ol men et, duen a kin kaokaoe jpwilim ar jaraui kan, me mi lerujalem. 14 O a aleer jan ren jamero lapalap akan manaman, en jaliiedi karoj, me kin likwir on mar omui. 15 A Kaun o kotin majani on i: U kowei, pwe iei ol o, me I piladar, en wala mar ai ren men liki o nanmarki kan o men Irael. 16 Pwe I pan kajanjale on i duen won a pan kamekameki mar ai. 17 Ananiaj ari kola, pedelon on nan im o, pwil poa pa a pokon, indada: Ri (ai) Jaul, Kaun o me kotin porone ia do; iei lejui, me kotin pwara don komui nani

al o ni omui kokodo, pwe komui en kilanada waja o dire kila Nen jaraui. **18** A madan likamata un en mam akai, me pupedi jan ni maj a, i ari kilanadar waja o udar paptaijelar. **19** I lao manaer, ap kelailadar, ap mimieta ren tounpadak en Damajkuj akan ran akai. **20** A madan padapadak nan jinakoke kan duen lejuij, me i jpwilim en Kot. **21** A karoj, me roneron i, puriamui kila indada: Kaidin i, me kin kaokaoe ir, me kin likwir on mar wet nan lerujalem o kodo waja et, pwen jali ir edi, kalua ren jamero lapalap akan? **22** A Jauluj me manaman kokoda o kapinada Juj oko, me kaujon Damajkuj ni a kawewedar, me i me Krijtuj. **23** Kadekadeo murin ran toto Juj oko kapun pena en kamela i. **24** A Jauluj roner, me re majamajan i; irail pil majamajan wanim akan ni ran o ni pon, pwen kamela i. **25** A tounpadak kan ale i ni pon apiekidi kopou eu jan pon kel o. **26** A Jauluj lao pwara don lerujalem a jojon waroki on tounpadak kan, irail karoj majak i, pwe irail jota kamelele, me i tounpadak amen. **27** A Parnapaj ale i o kare don i ren wanporon akan, o katiti on irail, duen a kilanadar Kaun o nani al o, o me a kotin majani on i. o duen a jo majak padapadaki ni mar en lejuij nan Damajkuj. **28** I ari ian irail er kotin pedepedoi jan o pedepedelon on nan lerujalem o padaki aima ni mar en Kaun o. **29** I o men Krik kai majan o akamai pena, a re jon kamela i. **30** Jaulan kan lao ajaer, ap ian i kolan Jajarea, ap kadaralan i Tarij. **31** A momodijou kan ap popol o pwaider nan lidaa, o Kalilaa, a Jamaria, o re weweid ni majak en Kaun o, o toto kilar popol en Nen jaraui. **32** A Petruj lao kakan jili nan jap akan, a pil kotila ren me jaraui kan, me kaukaujon Lida. **33** A diaradar aramaj amen waja o, me ad a Anejaj, me wonon par walu, pwe me kokon danidan. **34** Petruj ari majani on i: Anejaj, lejuij Krijtuj kakel uk ada. Paurida, pein lim pena ki om! I ari paurida madan. **35** A karoj me kaukaujon Lida o Jaron, kilanada i, re ap wuki on Kaun o. **36** A tounpadak li amen mi loppe, me ad a Tapea (iet wewe: Torkaj), i me dir en wiavia mau kan o kijakij wei. **37** A kadekadeo ni ran oko a Jomaudar o melar. Irau lao duper i, ap nekidala nan pera poa. **38** A Lida me koren ion lope. Tounpadak kan lao roner, me Petruj kotikot waja o, rap kadarala ol riamen re a, poekipoeki: Kom der peikajal, koti don kit! **39** Petruj ari kotida jan ir ala. I lao pwarado, re ap ukadala i pera poa, o li odi karoj u impa, Janejan o kapwareda jakit o likau kan, me Torkaj wiadar ni a mimi re'rail. **40** A Petruj kiee jan ir karoj, ap kelepuki kapakap, ap jaupei on kalep o majani: Tapea. paurida! I ari pad pajan, kilanada Petruj, ap modadar. **41** I ari koledi pa a, kauada i. A lao eker pena me jaraui o li odi kan, ap kajale on irail i a maureda. **42** Ari a loki jili nan lope, o me toto pojona Kaun o. **43** I ari kotikoteta lope ran toto ren jaun me wiada kil en man amen, me ad a Jimon.

10 OL amen mi Jajarea ad a Korneliuj, me jaumaj en pwin en jaunpei eu, me ad a men Italien, **2** Me lelapok o majak Kot ianaki toun im a karoj, me poden kijakij on aramaj, o kapakap on Kot anjau karoj. **3** A majani ni kajanjal eu tounlan en Kot amen, me pwara don i ni klok jili, majani on i: Korneliuj! **4** A kankakil i o majakadar, potoan on: Main, dakot? A kotin majani on i: Om kapakap akan o koleir leler wajailen Kot. **5** Koe ari kadar won lope ol akai, ukedo Jimon, me pil ad a Petruj, **6** Me kin kairu ren Jimon jaun wia kil en man, me im a jal on jed; **7** A tounlan o, me kotin mama jani on i, lao kotilar, ap ekeredo na

ladu riamen o jaunpei lelapok amen, me kin mi re a anjau karoj. **8** A lao majani on irail mepukat karoj, ap kadar ir alan lope. **9** A mandan ran o ni ar japa japatwei o koren ion kanim o, Petruj ap kotila pon im o, pwen kapakap impan klok ejokriau. **10** Ap men jakadar o a pan jak. A ni ar kaonopadan i, ap majani kajanjal eu: **11** A kilaner nanlan a ritidar o ed eu likamata tein pwainok kalaimun kokodi, me imwi kan pukopuk pena o pwilidi on nani pwel. **12** Jon en man en jappa karoj mi lole, me kin aluki pa, o me laualo, o man korop kai, o manpir en pan lan. **13** O nil eu peidi don i majanier: Petruj, paurida, kamela o mana! **14** A Petruj potoan on: Kaidin Main, pwe i kaikenta mana me mal kot, de me jamin. **15** A nil o majani on i kariapak: Meakot, me Kot kamakelekeladar koe der mamaleki! **16** Mepukat wiauier pan jilepak! Ed o ap kapuredalan nanlan. **17** A Petruj ni a kotin ponepon kidar wewe en kajanjal o, me a majanier, kilan, ol oko me paka darado jan ren Korneliuj, ap rapaki im en Jimon o uda pan wanim o, **18** O liklikwir pepeidok, ma Jimon, me pil mar a Petruj kotikot waja o. **19** A Petruj ni a kotin madamadaua duen kajanjal o, Nen ap kotin majani on i: Kilan ol jilimen raparapa kin uk. **20** Uda o kodiwei ian irail o jo peikajal, pwe Nai me kadar irail do. **21** Petruj ap kodilan ren ol oko, majani: Kilan, iet nai, me komail raparapaki. Da karepen omail kodo? **22** Irau inda: Korneliuj jaumaj en jaunpei amen, ol pun amen, me majak Kot, o kalok mau ren Juj akan karoj, me manier jan ren tounlan jaraui en Kot amen, en poron don komui, en kotido nan tanpaj a, pwen mani jan komui majan akan. **23** I ari kajamo ir lon o kinte kin irail er. A mandan ran o a kotin ian ir wei; o jaulan en lope kai pil ian i. **24** A mandan ran o re leler Jajarea. A Korneliuj kapokon pena jau i o kompokepa kan ap auiaua irail. **25** A Petruj lao pedelon on, Korneliuj ap tu on i o pupedi on ni aluwilu a o kaudok on i. **26** A Petruj kauada i indada: Uda, pwe nai pil aramaj amen. **27** A ni ara majan pena, ap pedelon on, diaradar me toto momod pena. **28** I ari majani on irail: Komail aja, me a jota inen, ol en Juj amen en pat on men liki amen de kola re a. A Kot kin kajale on ia, i ender mamaleki de jauteki amen aramaj. **29** I me i koki do o jo peikajal ni ar idok ia. Ari, i men kalelapok, da karepen omail eker ia do? **30** Korneliuj ap majaniada: Mon pon pa pon nai kaijejol lel auer wet. A ni klok duau i kapakap nan im ai. A kilan, ol amen me kot mo i, mi nan likau linalin, **31** O majani: Korneliuj, om kapakap me pwaider, o om koleir leler kupur en Kot. **32** Ari, ilakilan lope, pwe Jimon me pil ad a Petruj, en kodo. A kaikairu nan im en Jimon jaun wia kil en man, me jal on jed. A lao pwarado, a pan padapadaki uk. **33** Nai ari pitipit ilakilan komui, a meid mau omui pwarador. Ari iet kit karoj janjal mon Kot, pwe jen ron meakan, me Kot majani on komui. **34** Petruj ap kotiki pajan jilan i indada: Melel, i ajaer, me Kot jota kin kotin lipilipilici aramaj, **35** A nan jap karoj meamen majak i o wiavia me pun, nan i me konekon re a. **36** Majan o me a kotin kadara don men ljaer, en kaire kin irail popol ren lejui Krijtuj. (Nan i me Kaun pan meakaroj). **37** Komail aja majan me kalok jili me tapidar nan Kalilaa lel lidaa pon murin paptaij, me loanej wiada padak due. **38** Duen en Kot a kotin keiekier lejui en Najaret Nen jaraui o manaman, me kotin kakan jili wiavia mau o kakeladar me tanwar en tewil, pwe Kot kin ieian i. **39** A kit karoj me jaunkadede en meakaroj, me a kotin wiadar

nan jap en Juj akan o pil lerujalem, me re pajuredi on nin tuka o kamatalar. **40** Nan i me Kot kotin kaiajadar ni ran kajilu o kajaleda i. **41** Kaidin on aramaj karoj, pwe on jaunkadete kai, me pilipildar ren Kot, kit me ian I jak o urak murin a iajadar jan ren me melar akan. **42** I ari majani on kit, jen padapadak on aramaj o kadele melel, me i, me Kot kotin piladar, pwen Jaunkapun pan me maur o me melar akan. **43** A jaukop karoj kin kadele duen i, me dip en ir karoj, me pojon i, pan lapwada pweki mar a. **44** A ni Petruj kotikida majan pukat Nen jaraui ap moredi pon karoj, me roneron padak o. **45** A me pojon akan, kijan jirkomjaij, karoj me ian Petruj pwarador, puriamuiki, me Nen jaraui pil moredi pon men liki kan. **46** Pwe re ronadar ar lokaia kida nil toror kapina Kot. Petruj ap majanier: **47** Ij me pan inapwriedi pil, me mepukat ender paptaijela, pwe re aleer Nen jaraui dueta kitail? **48** I ari majani, me ren paptaijela ni mar en lejui Krijtuj. Irail ap poeki, a en mimieta re'rail ran akai.

11 WANPORON o jaulan kan, me mi ludaa, ronadar, me men liki kan pil aleer majan en Kot. **2** Petruj lao pwara don lerujalem, me kijan jirkomjaij oko ap akamai on i indada: **3** Kom pwarala ren ol akai me jo jirkomjaij oko o mana re'rail. **4** A Petruj pikikidi majani on irail karoj me wiauier irerokedo majani: **5** Nai mi nan kanim lope wia kapakap. O ni ai wukilar, i kilaner kajanjal eu: Ed eu kodido jan nanlan likamata tein pwainok kalaimun eu, me imwi kan pukopuk pena o a kodido imp ai. **6** Ni ai kankakil, i ap diar o kilaner man aluki pa en jappa kai, o man laoalo, o man korop, o manpir en pan lan. **7** Nai ari ronadar nil eu, me majani on ia: Petruj, paurida, kamela o mana! **8** A nai potoan on: Kaidin Main, pwe jota me mal kot, de me jaut kin ko on nan au ai. **9** A nil kariapak jaben jan nanlan: Meakot me Kot kamakekeledar, koe der mamaleki! **10** Mepukat wiauier pan jilepak, ap apdar nanlan. **11** A kilan, madan ol jilimen kajinenda mon im, me i mi lole, me pakadara don ia jan Jajarea. **12** A Nen kotin majani on ia, i en ian irail wei jo peikajal; a jaulan wonemen pukat pil ian ia. Kit ari pedelon on nan im en ol o. **13** I ari kaire kin kit, duen a kilaner tounlan o kotikot nan im a, majani on i: Kadara won lope ol akai, me pan ukedo Jimon me pil ad a Petruj, **14** Me pan padaki on uk, me koe o noumui kan karoj pan maur kila. **15** Ni ai pikikidi padak, Nen jaraui ap moredi on po'rail, dueta a kotin moredi on po'tail ni tapi o. **16** Nai ari tamanda majan en Kaun o, me a kotin majani: Melel, pil me loanej paptaij kier, a komail pan paptaij kila Nen jaraui. **17** Ari, ma Kot kotin kijakija irail dueta a kotin kijakija kitail er, kitail me pojonalr Kaun lejui Krijtuj, ij nai, pwe i en kak palian Kot? **18** Irail lao ronadar mepukat ap nenenla o kapina Kot indada: Nan Kot pil kotiki on men liki kan en kalula, pwen maurela. **19** A me muei pajan ni anjau en kamekam en Jtepanuj, kakan jili lel Ponijien, o Jipern, o Antiokien o jota padaki on meamen pwe Juj akan eta. **20** A nan pun arail ol akai mia, men Jipern o Kirene, me pwara don Antiokien, ap pil padaki on men Krik ronamaun en Kaun lejuij. **21** A lim en Kaun o ieian irail o me toto pojonalr wuki on Kaun o. **22** Ron en mepukat ap peidon momodijou en lerujalem. Ir ari poronelar Parnapaj, pwen kokola lel Antiokien. **23** I lao pwarador o kilaner mak en Kot, ap peren kidar o panaui irail karoj, ren kelail ni monion arail o podidi on Kaun o. **24** Pwe i me ol kelail o mau amen, me dir en Nen jaraui o pojon. A aramaj

toto me wuki on Kaun o. **25** A ap kola Taruj rapaki Pauluj. **26** A lao diaradar i, ap ukedo i Antiokien. Ira ap mimi ren momodijou par eu o padapadaki on me toto. A nan Antiokien tounpadak kan tapidar adaneki jpwilim en Krijtuj akan. **27** A ni ran pukat jaukop akai ko don Antiokien jan lerujalem. **28** A amen irail, me ad a Akapuj me u kokopki Nen, me muei lek lapolap pan kipadi jappa; ari a pwaidar ni muein Klaudiuj. **29** A irail inauki pena, me re pan kijakia jaulan kan, me mi lerujalem duen ar kapwapwa amen amen. **30** Mepukat re wiadar; re kadar won jaunkoa kan Parnapaj o Pauluj me wala.

12 I ANJAU nanmarki Erodej pikikidi kame akai nan momodi jou. **2** I ari kamata kila kodlaj lakopuj ri en loanej. **3** A lao kilaner, me Juj oko peren kidar, ap pil jaikidi Petruj. Nan i unjaun prot jomut. **4** A jaikidi i o kilan i nan imaten, o kajilaki i pwin en jaunpei paieu. Pamien we wia eu pwin, pwe murin paja a men kajale on pokon i. **5** Petruj arijenjal nan imaten amomodijou poden kapakapki I ren Kot. **6** Ponpon mon Erodej pan kajanjaleda i, a jaimokela nan pun en jaunpei riamen, jalikidi jal mata riapot. A jilepa ko majamajan imaten mon wanim ko. **7** A kilan, amen tounlan en Kaun o pwarado o marain eu jarada nan imaten o. I ari pikir Petruj ni panepan o kapaurida i majani: Paurida pitipit! Jal mata ko ap pupedi jan ni lim a kan. **8** A tounlan majani on i: Pirapirada o juteda! I ari wiadar met. A ap majani on i: Upupedi o idauen ia do! **9** I ari pedoido jan o idauenla i, o a jota dedeki, me melel en tounlan a wiawia. Pwe a kiki on, me a auramandar. **10** Ira lao kotin daulier pwin en jilepa kaieu, o kariau, ira ap lel on wanim mata, me jalon kanim, i me pein ritida mo'ra. Ira ari kotila pon al apot. A tounlan ap madan kotin rir jan mo a. **11** A Petruj lao dedeki me wiauier, ap majaniada: I ap aja melel, me Kaun o kotin poroneda jpwilim a tounlan o kapit ia jan ni pa en Erodej o jan en Juj akan ar majamajan. **12** A ni a kotin madamadaua, ap lel on im en Maria in en loanej, me pil ad a Markuj, waja me toto pokon ia wia kapakap. **13** A ni en Petruj a letetelet ni wanim o, lidu men, ad a Rode, ap pwara don ron. **14** A lao aja kapitie en Petruj, a jota ritinada wanim o pweki a peren. A a tanlon katitiki, me Petruj kot mon wanim o. **15** A irail indai on i: Koe iakala. A i kelail indada, me melel. Re ap inda: Kaidin i, a jpwilim a tounlan o. **16** A Petruj wiawia leteteleteta. Irail lao ritinada o kilaner i, re ap puriamuiki kilar. **17** A i obole irail, en nenenla. A ap majani on irail duen Kaun o, me kotin kalua i jan nan imaten o, o pil majanier: Kaireki lakopuj o jaulan kan mepukat! I ap kotie jan kotilan ekij waja. **18** A lao ran pajaner, jaunpei kan ap puriamuiki kaualap en Petruj a pitilar. **19** A Erodej lao idok o jo diaradar, ap itetokenkone jilepa ko o majani, ren kamela. I ari kotilan Jajarea jan lerujalem kauakujon ia. **20** A Erodej onionidar pan men Tiruj o Jidon, re ap wiaki eu poto don i kadekadeke Plajtuj jaunkoa en nanmarki o poeki muei mau, pwe re kin memaureki jap en nanmarki. **21** A kadekadeo eu ran Erodej ap purion likau en nanmarki, kaipokedi pon mol o kapakaparok on irail. **22** A aramaj akan nijinij indada: Nan i kapitie en kot amen, a kaidin en aramaj. **23** A madan amen tounlan en Kaun o poki i, pweki a jo wauneki Kot. A maaj akan me kanala i; i ari mela. **24** A majan en Kot pwaida o lok jili. **25** Parnapaj i Pauluj puredo jan

Ierujalem, ira lao kanikielar ar dodok, o ira pil ukedo loanej, me ad a Markuj.

13 NAN momodijou en Antiokién jaukop o jaunpadak kai mia.

let akan: Parnapaj, o Jimeon me pil ad a Niker, o Luju men Kirene, o Manaen, me ian monjap Erodej apwalidar, o Jauluj. 2 A ni arail papa on Kaun o, o kaijejol, Nen jaraui ap kotin majani: Katorore jan on ia Parnapaj o Jauluj, pwen wia dok eu, me I ki on ira er! 3 Irafil ap kaijejol o kapakap o kidan po'ra pa ar, re ap kadar ira wei. 4 Ira ari me pakadara kila Nen jaraui ap kotila Jeloojia, waja ira kereda pon jop pot tanalan Jipern. 5 Ira lao mi Jalamij, ap padaki duen majan en Kot nan jinakoke en Juj akan. A loanej papa men pil ian ira. 6 Irafil lao kakan jili nan dake lel kanim Papoj, rap diaradar ol amen, me kin katni, jaukop likam amen, kijan men Juj, ad a Par lejuij, 7 Me kin mi ren Jerkiuj Pauluj ol lelapok amen. I me ekere don i Parnapaj o Jauluj, pwe a men roneron majan en Kot. 8 A Elimaj widinak (pwe i wewe en ad a) palian ira, pwen kapure jan jaumaj ni pojond o. 9 Jauluj, me pil adaneki Pauluj, dir en Nen jaraui, kankakil i, 10 Indada: Koe meid dir en widin o mejued, o nain tewil o me kailonki me pun karoj. Koe jota pan dukedi jan palian al inen en Kaun akan. 11 A kilan met, lim en Kaun o mi po om. A koe pan majkun, ap jolar kilan katipin anjau kij. Ari, a madan ediedelar o rotalar; I ap raparapaki jili men ale pa a, en kaweid i. 12 Jaumaj lao majani me wiauier, ap pojonlar, pwe a puriamuiki padak en Kaun o. 13 Pauluj o a warok kai ap kotila jan Papoj tanatan ko don Perke nan wein Pampilia. A loanej muez jan ira, purelan Ierujalem. 14 A ira majalewei jan Perke o kotilan Antiokién en Pijidien o kotilon on nan jinakoke ni ran en japat kaipokedi. 15 A lao nikier ar dondoropwe kapun o jaukop akan jaumaj en jinakoke kai ap ilakilan ira majani: Ri (at) oko ma majan en panau nan pot on aramaj pukat mi re oma, koma ari kida! 16 Pauluj ap kotida ololeki lim a majani: Ol en Irael komail o me kin majak Kot, komail en ron! 17 Kot en men Irael pukat, me kotin piladar jam atail akan o kapakapaiada aramaj oko ni ar kaikairu jili Akipten, o lim a manaman, me a kotin kalua kin irail jan waja o. 18 A impan jaunpar paeijok a kotin apapwali irail nan jap tan. 19 Kadekadeo a lao kotin koko jan wei iju nan Kanaan, ap kotin nek on irail jap arail. 20 O murin met a kotiki on irail jaunkapun kan irerokedo par papuki limejok lel on jaukop Jamuel. 21 A jan ni anjau o re inon ion nanmarki amen. Kot ap kotiki on ir. Jaul nain Kij, ol en kadaudok en Peniamin amen, jaunpar paeijok. 22 A lao kajapokelar, ap kotiki on irail Dawid, pwen nanmarki, me a pil kotin kileledier majani: I diaradar Dawid nain leje, ol amen duen inon eti monion i, me pan wiada injen ai karoj. 23 Jan nan kadaudok a Kot kotikido lejuij, pwen Jaunkamaur pan men Irael, duen jpwilim a inau. 24 Murin loanej a kotin padaki on men Irael karoj duen paptaj en kalula mon a kotido. 25 A loanej lao kapwaiada jpwilim a dodok, ap kotin majani: Ij me komail lamelame me nai? Kaidin nai i. A kilan amen kotido, kijin jal en jpwilim a jut i jowar en lapwada. 26 Komail ol o ri ai kan, komail kadaudok en Apraam, o meamen me majak Kot re omal, padak en kamaur pot et pakadara don komail. 27 Pwe me kaukaujon Ierujalem o ar jaumaj akan kapwaiada kokop en jaukop akan, me kin wadawad ni japat akan karoj, ni ar kadeikada i, pweki re

jaja i. 28 A jota me re diaradar, me a kak kamata kila. Ari jo, re poeki ren Pilatuj, me a en kamatala i. 29 Irafil lao kapwaiada karoj, me intinkidi i, re ap kidi jan I nin tuka o kidi i nan joujou o. 30 A Kot me kotin kaiajada I jan ren me melar akan. 31 O ran toto me a kotin pwara don me ian i kotilan Ierujalem jan Kalilaa, me jpwilim a jaunkadee on aramaj akan. 32 A kit padaki on komail ronamau duen inau on jam atail akan, 33 Me Kot kotin kapwai on kitail nairail jeri kan, ni a kotin kaiajadar lejui duen a intinidier nan pjalm kariau: Koe nai Ol, I kanaitik uk adar ran wet. 34 A duen a kotin kaiajada i jan ren me melar akan, pwen der mor pajan, i me a kotin majanieki met: I pan ki on komail pai melel en Dawid akan. 35 I me a pil majanieki ekij waja: Re jota pan kotin mueid on, jpwilim ar Jaraui o pan mor pajan. 36 Pwe Dawid lao kapwaiada a papa on kupur en Kot ni a anjau, ap jaimokelar, a jaredier impan jam a ko, ap mor pajan. 37 A i me Kot kotin kaiajadar, nan a jota kotin mor pajan. 38 Ari ri ai kan, komail aja, me lapwa pan dip akan ren men et kin kaloki on komail. 39 A me pan pojond i, nan i me punalar jan meakaroj, me komail jota kak pun kila kapun en Mojek. 40 Ari, komail kalaka, pwe a depa pwai on komail, me jaukop akan majanier: 41 Kilan, komail me kin lalaue, puriamuiki o joredi, pwe I pan wia dodok eu ni omail anjau, me komail jota pan kamelele, ma amen pan kajokajoi on komail due. 42 Irafil lao pedoi jan ap poekipoeki, kajoi pukat en kalok on irail ni ran en japat kokodo. 43 A jaraui lao nikier, men Juj o Projelit lelapok toto idauenla Pauluj o Parnapaj, me mamajani on irail o panaui irail, ren pod id i on mak en Kot. 44 A ni japat kokodo karoj toun kanim o pokon pena, pwen ron majan en Kot. 45 A Juj akan lao kilaner pokon o, ap pepeirinki o lidere meakan, me Pauluj kaweweda; re palian o lalaue. 46 A Pauluj o Parnapaj ap jo majak kattitiki: Majan en Kot en loki don komail maj, a pweki omail kaje jan, o wia kin komail jowar on maur joutuk, kilan, je jope wei on men liki kan. (aiōnios g166) 47 Pwe iet duen me Kaun o kotin majani on kit: Nai me kajapwil uk adar, pwen marain pan men liki kan, pwe koe en kamaur jili lei japat karoj. 48 Men liki kan lao ronadar met, ap peren kidar, o kapina majan en Kot o karoj, me kileledi on maur joutuk, pojonalr. (aiōnios g166) 49 A majan en Kaun o lolok jili nan wei kan karoj. 50 A Juj oko kamakarada li jaupeidi lelapok o jaumaj en kanim kan, o kapei on Pauluj o Parnapaj aramaj o kajapoke ir jan nan jap arail, 51 A ira jipede jan ni aluwili ar pwel, pwen kadeke on irail, ap kotilan Ikonien. 52 A tounpadak kan me dir kila peren o Nen jaraui.

14 A IET me wiauier nan Ikonien: Ira karoj kotilon on nan jinakoke en Juj oko, ap padapadak kelail, lao kijan men Juj o Krik toto pojonalr. 2 A Juj oko, me jo pojond, kamokimokid men liki kai o kalolap irail on jaulan kan. 3 A ira mimieti warai waja o, o aimia padapadak duen kupur en Kaun o, me kotin kapwaiada majan kupur a, ni a kotin kajaleda kiel o manaman akan ki lim ara. 4 A toun kanim liak toror pajan. Akai me ian Juj oko, a akai ian wanporon akan. 5 A moromoron lao wiauier jan ren men liki kan o pil Juj oko ianaki ar jaumaj akan, pwen kame o kate ira, 6 Ira lao manier, ap pitilan kanim Likaonien, o Lijtra, o derpe, o jap me mi imp a, 7 Waja o ira padapadak ronamau. 8 A ol amen momod Lijtra, me pat en na luet o kokon danidan jan ni a tikitik, me jaikenta alu. 9 I me kin roneron en Pauluj a

padak. A lao majani i, ap kotin kajauia, me a pojontar on en kakelailada, **10** Ap kotin kapitie lauded majani: Ukida na om! I ari liuujinkadar o aluwei. **11** Aramaj lao kilaner, me Pauluj kotin wiadar, rap nilada kapitiki nin lokaia en Liakonien: Kot akan wia aramajala ap kot i don kitail. **12** Irali ari ki on mar en Parnapaj Iupiter, a Pauluj Merkuriuj, pweki a kaunda kaparok. **13** A jamero en lupiter, me kin mi mon kanim o, ap wado kau ol o al en tuka kai mon kanim o, ap men ian pokon o wia mairon iiji. **14** A wanporon oko Parnapaj i Pauluj lao mani mepukat, ira ap ter pajan ara likau o tan won nan pun en aramaj akan likelikwir: **15** Main ko, da me komail wiawiaka mepukat? Kit aramaj dueta komail, ap padaki on komail, pwe komail en wuki jan kot mal mepukat, wuki on Kot ieija, me kotin kapikadar lan, o jappa, o jed, o audepa'rail karoj. **16** Me kotin mueid on toun jap karoj en wia pein injen ar maj o. **17** Ari jo, a jota kotin okila pein i, pwe a kotin wiawia mau o kotiki on komail katau jan nanlan o rak o, o kadireki nan monion omail mana o peren. **18** Ira kotin majani mepukat, a ekij ta, ira jota kak katukiedi en pokon o ar pan mairon on ira. **19** A Juj oko ap kodo jan Antiokiyen o Ikonien, kamakarada aramaj. Ir ari kate Pauluj o uradokilan likin kanim o, re ap kiki on, me a matalar. **20** A ni en tounpadak kan ar kapil pena i, a kotida ap kolon on nan kanim o, a manda a ian Parnapaj koieila Derpe. **21** Ira lao padapadak ronamau nan kanim o, o kajaulanair me toto, ira ap purela Lijtra, o Ikonien, o Antiokiyen. **22** Ira kakelada nen en tounpadak kan o panauir irail, me ren dadaurata pojontar, o me kitail en leleki wein Kot kamekam toto. **23** Ira lao kajapwilada jaunkoa kai nan momodijou karoj, ap kapakap o kaijejol, ap kapakapa ki irail ren Kaun o me re pojontar. **24** Ira kakan jili Pijidien ap lel on Pampiliyen. **25** Ira lao padaki duen majan o nan Perke, ap kotilan Atalien. **26** A jan ni waja o ira tanalan Antiokiyen, waja ira jiwile kidar mak en Kot on dodok o me ira kapwaiadar. **27** Ira lao pwarador, ap kapokon pena momodijou, rap kotin kajoia on irail duen en Kot a kotin wiaki ira, o duen a kotin ritinada wanim en pojontar en men liki kan. **28** Ira ap kotikot warai ren tounpadak kan.

15 A AKAI me kodido jan Iudaa, ap padaki on jaulan kan: Ma komail jota jirkomjaij duen tiak en Mojej, komail jota pan kak maurela. **2** A irail lao liak toror pajan o akakamai on Pauluj o Parnapaj, re ap inauki pena, me Pauluj o Parnapaj, o pil akai irail en kotidalan lerujalem ren wanporon o jaunkoa kan pweki mepukat. **3** Momodijou ap likid ir wei lao ekij waja. Irali ap weweid nan Ponijien o Jamaria o kajokajoada duen en men liki ar wukila. Irali ari kaperenda melel jaulan kan karoj. **4** Irali lao lel lerujalem, momodijou o wanporon, o jaunkoa kan ap kajamo ir. Irali ap katiniki meakan, me Kot kotin wiaki irail er. **5** A akai kijan pwin en Parijar, me jaulanalar, me uda indada: Me pun, en jirkomjaij ir ala, o kapi on irail, en wiawia kapun en Mojej. **6** A wanporon o jaunkoa kan pokon pena, pwen kaparok duen met. **7** Irali lao kapukapun pena warailar, Petruj ap kotida majani on irail: Ri ai kan, komail aja, me maj o Kot kotin pil ia dar jan nan pun omail, pwe men liki kan en rona jan nan au ai majan en ronamau o pojona. **8** A Kot me kotin erekki monion en aramaj, kotin kadede irail o kotiki on irail Nen jarau dueta kitail, **9** O a jota kotin wiada irair eu nan pun en kitail o irail ni a kotin

kamakel monion arail ki pojontar. **10** Ari, da me komail kajonejonki Kot, en kidan pon pop en tounpadak kan lopu eu, me jam atail akan o pil kitail jota kak wa. **11** A kitail kin kamekamelele, me kitail pan kamaureki mak en Kaun lejuj Krijtuj dueta irail kai. **12** A pokon o nenenlata o roneron en Parnapaj i Pauluj ara katiti duen manaman oko o kilel kai, me Kot kotin wia kidar lim ara nan pun en men liki kan. **13** Irali lao nenenlar, lakopuj ap kaparok majanida: Ri ai kan komail ron ia! **14** Jimon me kajoiada duen en Kot a kotin pwara don men liki kan ni tapi o pwen pili jan irail kainok eu on mar a. **15** Pwe iduen majan en jaukop akan duen a intinidi: **16** Murin mepukat i pan puredo o kawiliakapada im en Dawid, me ronki pajaner, o pur on kauada waja me olar. **17** Pwe luan aramaj akan en raparapaki Kaun o, pil men liki kan, me wan ad ai, iei me Kaun o majaniadar, me kin kotin wiawia. **18** Mepukat me lolok jan ni tapi o. (**aïon g165**) **19** Ari iet me i kajauia, kitail ender katoutoui irail me wuki on Kot jan ren men liki kan. **20** A jen intine won irail, ren liki jan kajaut en kot mal akan, o nenek, o man moperlar akan, o nta. **21** Pwe jan maj kokodo jaun kawewe en Mojej kin mi nan kanim karoj, pwe re kin padapadak duen i nan jinakoke kan ni ran en japat akan karoj. **22** Wanporon o jaunkoa kan, o momodijou ap maukidar, en pilada ol akai jan ar pokon o porone ira wei ian Pauluj i Parnapaj, en kotila Antiokiyen: Iudaj, me pil ad a Parnapaj o Jilaj, ol pukat, me kaun pan jaulan kan. **23** A iet eten, me re intiniedier ap kadar won irail: let kit wanporon o jaunkoa kan o jaulan kan kadar won komail, ri at akan, me ko jan ren men liki kan nan Antiokiyen, o Jirien, o Jililia at ronamau. **24** Aki at roner, me akai, me koei jan re at, kin kaponepone kin nen omail ar padak kan ni ar kajapune komail lar indada: Komail en jirkomjaij o kapwaiada kapun o; a je jota ki on irail kujoned akan. **25** Kit ap wiaki eu ni at maukidar en piladar ol akai, ap kadar won komail ianaki kompoke pat Parnapaj o Pauluj. **26** Ol oko me tonmeteki maur ara on mar en Kaun lejuj K rjutu. **27** Kit ari kadar wei Iudaj o Jilaj, me pil pan kajoi on komail mepukat. **28** Pwe Nen jarau i kit kin kupukupura, me mau, je ender ki on komail eu lopu; mepukat eta me kajampwal: **29** Komail liki jan uduk, me mairon on kot likam, o nta, o man moperlar, o nenek. Ma komail liki jan mepukat, nan komail kin wiawia me mau. Ran kajelell! **30** Irali lao pakadarala, ap kotilan Antiokiyen, re ap kapokon ir pena, ki on irail kijin likau o. **31** Irali lao wadoker, ap peren kidar kamait parail. **32** A Iudaj i Jilaj, me pil jaukop oko panauir kin jaulan kan kajoi toto o pil katinai ir ada. **33** Irali mi waja o lao ran akai, ap pakadarala popol jan ren jaulan kan, pwe ren kola ren me kadar ira ala. **35** A Pauluj i Parnapaj kotiköteta Antiokiyen, kawewedar o padapadaki majan en Kaun o. o me toto pil ian. **36** Kadekadeo murin ran akai Pauluj majani on. Parnapaj: Kita pan purela ren jaulan kan, me mi kanim akan, waja kita padakier duen majan en Kaun o, o kalekalelapok due'rail. **37** A Parnapaj men ukada loanej, me pil ad a Markuj. **38** A Pauluj kupura, me a jota mau, ira en ukada i, me mœui jan ira nan Pampiliyen o jolar ian ira kolan dodok. **39** Ira ari akamai pena lao ira mœui pajan. Parnapaj ari ukada Markuj tana won Jipern. **40** Pauluj piladar Jilaj ap kotila. A jaulan kan mœidelira ira ni mak en Kot. **41** I ari kakan jili nan Jirien o Jililia katinada momodijou kan.

16 PAULUJ ari kotilan Derpe o Lijtra. A kilan tounpadak amen mi waja o, me ad a Timoteuj, nain li en Juj me pojon amen, a jam a men Krik. **2** Nan i kalok mau jili ren jaulan en Lijtra o Ikonien akan. **3** Pauluj kotin men, i en waroki on i. I ari uk i o jirkomajai i, pweki Juj oko, me mi waja o, pwe irail ajaer, me jam a men Krik amen. **4** A ni arail kotikot jili nan kanim akan, re padaki on irail me ren kapwaiada kujoned oko, me wiauier ren wanporon o jaunkoa kan nan Ierusalem. **5** Momodijou kan ari kelailada ni pojon o re totolar ni ran karoj. **6** A Nen jarauj kotin inapwiedi, me ren der padak duen majan nan Ajien, re ap kakan jili Prikien o Kalatien. **7** Irail lao pwara don Mijien, re jon daulul wei on Pitinien, a Nen en lejuij jota kotin mueid on. **8** Irail lao daulul lar Mijien, ap kodilan Troaj. **9** A kajanjal eu pwara don Pauluj ni pon: Ol en Majetonien amen me uda, poekipoeki i indada: Kom koti don Majetonien, jauaja kit! **10** A lao udialer kajanjal o, kit madan kolan Majetonien, pwe je ajaer, me Kaun o kotin molipe kit, en kolan padaki on irail ronamau. **11** Kit ari majel wei jan Troaj o inen won Jamotrajen, a manda lel on Neapolij. **12** O jan waja o lel Pilipi, kanim lapalap ni apali en Majetonien, me kijan jap en men Rom. Kit ari mimieta nan kanim o ran akai. **13** Ni ran en japat je koiei jan kanim o, kolan pon pilap pot, waja re kin kapakap ia. Kit ari mondi o kawewe on li akai, me kin pokopokon waja o. **14** A li amen ad a Lidia, men jaunet en likau waitata, men Tiatira amen, me kin kaudok on Kot. Nan i me roneron kit. A Kaun o kotin ritinada monion i, pwen apapwali meakan, me Pauluj majanier. **15** I o a penainai lao papstajelar, ap poeki re at indada: Ma komail kajau ia da, me i pojonalr Kaun o, komail pan pedelon on nan im ai o kotikot ia; i ari nidinide kin kit. **16** Kadekadeo ni at kolan kapakap lidu amen, me kin wun ani, ap tu on kit, me kin kare on moni toto ren a jaumaj kan ki a wun ani. **17** I me idauen Pauluj o kit weriweri indada: Aramaj pukat me jarpwiliem en Kot lapalap ladu ko, me kin padaki on komail duen al en maur. **18** A mepukat a wiadar ran toto. A Pauluj kupurola kaualap ap kotin jaupeila majani on nen o: Ni mar en lejuij Krijtuj me i indai on uk, keredi jan i! I ap keredi jan ni auer ota. **19** A jaumaj akan lao diarada, me jolar kaporopor en ar men wiaki moni, ap jaikidi Pauluj o Jilaj, wai ira lon don wajen net ron jaumaj akan. **20** O kalua ira wei ren jaun kapun kan katitiki: Aramaj pukat kijan men Juj kin kaokaue atail kanim, **21** O padapadaki tiak me jota pun je en ale de wiada, pwe Kit nil men Rom. **22** Aramaj karoj ap uda por on ira, o jaunkapun ko dere jan ara likau kan o kapi, ren woki ira. **23** Irail wokiwoki ira pan pak toto, rap kaje ira di nan imaten o kapiedi jilepa o, en kateneten ira di. **24** A lao aleer kujoned wet ap kaje ira di on nan waron, en imaten o jaliedi aluwilu'ra nin tuka kai. **25** A lao ni ailep en pon Pauluj o Jilaj kapakap o melkaka mi Kot, o me jalidi ko roneron Ira, **26** A jap o madan rerereda, kajukajuk en imaten mokidedar, wanim ko ap madan ritida o ar jal akan karoj lapwadar. **27** A jilepan imaten lao pirida jan a mair o kilan wanim ko ar ritidar, ap napekida a kodlaj o, a pan kamela pein i, pwe a kiki on, me jalidi ko me pitila. **28** A Pauluj kapitie laudedda majani: Kom der kame uk ala, pwe kit karoj mia. **29** A ap idok lamp eu o tan rerer o dairukedi jan Pauluj n Jilaj. **30** O wa ira wei jan indada: Main ko, da me i en wiada, pwen kamaurla? **31** Ira ap majani: Pojon Kaun lejuij, a koe o toun im om pan

maurola. **32** Ira ari kawewe on i o toun im a karoj majan en Kaun o. **33** I ari uk ira ni auer ota **11** i pon o, widen ari pwal oko. I o na kan karoj ap madan paptaij elar. **34** I ap kalua won ira nan im a, ap kida mo'ra kijin mana, o peren kidar a pojona Kot, i o ian a kan. **35** A lao ran pajan, jaupeidi ko poronela papa ko indada: Lapwada aramaj pukat! **36** Jilepan imaten o ap kaireki Pauluj majan pukat indada: Jaupeidi ko me ilakido, koma en lapwada. Koma ari kotila popol. **37** A Pauluj kotin majani on irail: Irail janjal kadeike kit adar o woki kit men Rom, ap kaje kit ale nan imaten, a met re men kadar kit ala jo janjal. A jo, irail en pein kodo, wa kit wei. **38** A papa ko kaireki jaupeidi kan majan pukat. Irail ap majakadar ni ar ronadar, me ira men Rom. **39** Irail ari kodo, poeki re'ra o wa ira la jan, o nidinideki ira, en jalap wei jan nan kanim o. **40** Ira ari pedoido jan nan imaten o, ap kotila ren Lidia. Ira lao tu on jaulan kan, ap panaui irail o jipale wei.

17 IRA kotin weid nan Ampipolij o Apolonia, ap pwara don Tejalonik, waja jinakoke en Juj oko mi ia. **2** Pauluj ap kotilon on re'ail duen a kin wiavia o ian ir kapakaparak pena jan kijin likau kan ni ran en japat jili. **3** A kotin padaki o kajaleda, me Krijtuj udan kalokolok o iajada jan ren me melar akan, o me lejuij men et, me i kawewe on komail, me Krijtuj. **4** O akai irail me pojona ap waroki on Pauluj i Jilaj, o pil men Krik lelapok me toto, o li jaupeidi me kaidin me malaulau. **5** A Juj oko pepeirindar, ap ukada ol jueud kai, o kapokon irail pena o kapeida kanim o, o kapil pena im en lajon, pwen wa ira don pokon o. **6** Irail lao jo diar ira da re ap waikelon don jaumaj akan en kanim o lajon o jaulan kai indada: Mepukat kamokimo kidadar jappa, nan ira pil pwara dor met. **7** A lajon kajamo ira er, o irail karoj kin tiakedi majan en Jija ni ar katitiki, me dene amen Nanmarki lejuij. **8** Irail ari kamakadar aramaj o jaumaj akan nan kanim o ni ar ronadar mepukat. **9** Irail lao aleer jan ren lajon o me tei kan ar kapwa, re ap kadar ira la. **10** A jaulan kan madan kadarala Pauluj i Jilaj ni pon Peroa. Irail lao pwarado, ap kotilon on nan jinakoke en Juj oko. **11** Mepukat me mau jan irail nan Tejalonik, pwe re pitipit aleer majan o pereperen kalelapokki kijin likau ni ran karoj, ma melel mepukat. **12** Ari, me toto irail pojonalr, li o ol en Krik kan kijan jaupeidi me toto ian. **13** A men Juj en Tejalonik ko lao roner, me Pauluj pil padapadak nan Peroa majan en Kot, irail ap kodo o kamakadar aramaj akan. **14** A jaulan kan madan kadarala Pauluj, dene a pan kotidila ni oror. A Jilaj i Timoteuj mimieta waja o. **15** O me pelikid Pauluj akan kalua i lel Aten. Irail lao aleer kujoned on Jilaj o Timoteuj, me ira en pitipit ko don i, re ap jamalar. **16** A ni en Pauluj a kotin auiaua ira nan Aten kupura ap ola ni a majani nan kanim o dikedik en ani rok ia. **17** I ari kotin padaki on Juj oko o me toun kaudok kan nan jinakoke pil wajan net, me a kotin padaki on, me kin pokon pena waja o ni ran akan karoj. **18** A jaunpadak en Epikurioj o Jtoik kai ap akamai on i o akai indada: Da paupaulap men et men inda? O akai indada: Likamata i jaunpadak en kot en wai akan aki a padaki on irail ronamau en lejuij o en aramaj ar pan maureda. **19** Irail ari ukada i o wai an Areopak indada: Kit jota pan kak ron duen padak kap pot et, me koe kin kaweweda? **20** Pwe kajoi en wai pot, me kom wa don kit, kit ari men weweki duen mepukat. **21** Pwe toun Aten o men wai kan, me mi waja

o, kin jopijokki ar kajokajoi o roneron duen meakaroj me kap.

22 A Pauluj kotida pon dol en marj majani: Komail ol oko en Aten, i kajauiadur, me komail kin majak kaulap kot likam akan,

23 Pwe ni ai koko jili met, o kilekilaner omail jaraui kan, i ap diaradar pei jaraui eu, me intinidier poa: Japwilim en kot me jo diarovadar, me komail kin kaudoki on ap jaja i, i me I kin padapadaki on komail.

24 Kot me kotin wiadar jappa o audepa karoj i me Kaun en nanlan o jappa, nan a jota kotikot nan im en kaudok kan me aramaj wiadar.

25 O jota me kin upaki i p a en aramaj likamata a kotin anane meakot; pwe pein i kin kotin nene on karoj maur, o ajinok o meakaroj.

26 O a kotin wiadar wein aramaj en jappa karoj kaparapar jan nta ta ieu, pwen kaukaujon nan jap karoj, o a kotin kiledier warai o wajan ar kaujon.

27 Pwe ren raparapaki Kot, ma ir kak pam o diar i, pwe a jota kin doo jan amen amen kitail.

28 Pwe i me kitail kin memaureki, o mokideki, o mimiaki, duen akai omail jaunkaul pil indadar: Pwe kij a kitail karoj.

29 Ari, ma kitail kijan Kot, kitail ender lamelame, me Kot rajon kold, de jilper, de takai, de dikedik eu, me aramaj lolekon diaradar.

30 Ari, kot kin kanonama on kitail ni anjaun atail rotorot. A anjaun wet a kin majani on aramaj karoj, ren kalula waja karoj.

31 Pwe a kin kaledier ran eu, me a pan kin kadeika kida jappa Ol amen, me a kin katororedar ni tiak pun. A iet kilel, me a kotiki on aramaj karoj: A kin kaijadair i jan ren me melar akan.

32 Irail lao ronadar duen mauredan me melar akan akai ap lalaue, a akai inda: Je men pur on ron jan komui duen met.

33 Pauluj ari kotila jan re'rail.

34 A ol akai waroki on i o pojondlar. Amen ir Dionijij kijan jaunkapun kan; a li amen, me ad a Damarij, o pil akai ian irail.

18 MURIN mepukat a kotila jan Aten o kotilan Korint, **2** A lao diaradar Juj amen me ad a Akwila me ipwidier Pontuj, me apton kodo jan Italien o a paud Prijila, aki Klaudiu majani, me Juj oko karoj en kokoke jan Rom, i ari kotilan re'rira.

3 O kotikot re'rira, ian dodok, pwe ira Jon ta ieu wiada im likau.

4 O ni ran en japat karoj a kin kin padapadak nan jinakoke o kalekalolekone men Juj o men Krik kan.

5 A Jilaj o Timoteuj lao kodido jan Majetonien, Pauluj kin jopijokki kaulap padak o, pwe a kadede on Juj akan, me lejui me Krijtuj.

6 A irail lao akamai o lalaue, a ap jipenedi japidil a likau majani on irail: Dip omail en kapokon on pein komail. Nai me makelekel jan met, i pan kola ren men liki kan.

7 I ari kotila jan waja o ap kotilan nan im en amen me ad a Jujt me kin kaudok on Kot, me im a pat on jinakoke.

8 A Krijpuj, jaumaj en jinakoke pojondla Kaun o, ianaki karoj toun im a; toun Korint me toto lao ronada, ap pojondla o papatajela.

9 Kaun o ap kin majani on Pauluj ni a auramen ni pon: Der majak, padapadak ender nenenla!

10 Pwe Nai ian uk, o jota me pan jair uk, pwen kame uk, pwe nai aramaj me toto nan kanim wet.

11 I ari kotikot waja o par eu o jaunipon wonu kaweweda majan en Kot nan pun arail.

12 Ni muein Kalion kakaundar Akaia, Juj akan ap wiaki eu, jaikidi Pauluj o wa don i mon mol en kadeik o,

13 Indada: Lap men et kin pitipiti aramaj, ren kaudok on Kot ap palian kapun.

14 Pauluj lao men majanda, Kalion ap majani on Juj oko: Komail Juj oko, ma japon eu de me jued kot, i pan ron komail.

15 A ma akamai duen lamalam, o ad akan, o omail kapun, nan pein

komail pan wia, pwe nai jota men jaunkapun pan mepukat.

16 I ari jiken ir wei jan ni mol en kadeik o.

17 A karoj ap jaikidi Jojtenej, jaumaj en jinakoke o woki i mon mol en kadeik o. A Kalion jota injenoki mepukat karoj.

18 Pauluj lao kotikot waja o ran toto, ap kin kamurimuri on jaulan kan o ianala jop pot kotilan Jirien; Prijila i Akwila ian i. Maj a kin kotedar tapwi nan Kenkraa, pwe a inau mia.

19 I ari jupi on Epijuj, pwilkidi on ira waja o, a pein i kotilon on nan jinakoke o kaparok on Juj oko.

20 Irail poeki i, en mimieti re'rail anjaun warai, a jota kin duki on.

21 O a kin kamurimuri on irail majani: I udan ian kamadip kokodo nan Ierusalem. A ma Kot pan kin mueid on ia, i pan pure don komail. A ap kin maj el jan Epijuj.

22 A lao kin keredi Jajarea, ap kotidala ranamau on momodijou ap kotilan Antiokien.

23 A kotikot waja o anjaun kij, ap kotila kakan jili nan wein Kalatia, o Priki, kakelada tounpadak kan karoj.

24 A men Juj amen, me ad a Apoluj, me tikidat Alekandrien, iei ol kadek lokaia, o me erekij kijin likau kan, a ko don Epijuj.

25 Men et aleer padak ni al en Kaun o, o a kelail ni nen e, a padapadak o kaweweda mau meakan duen lejui; a papataj en loanej me a aja.

26 I ari tapiada aima padapadak nan jinakoke. A Akwila o Prijila lao ron i, ap uke don ira i, kawewe on i al en Kot.

27 A lao men kola Akaia, jaulan kai ap intin won tounpadak kan, poeki re'rail, ren kajamo i. I lao pwarado, ap jauaja irail, me pojondlar mak en Kot.

28 Pwe a manaman on Juj akan, kajale on irail jan kijin likau kan me lejui me Krijtuj.

19 Ani anjaun Apoluj mi Korint, Pauluj kin kakan jili jap en pali poa kan, ap lele don Epijuj waja a diarada tounpadak kai.

2 A kin majani on irail: Komail aleer Nen jaraui ni omail pojondlar? Irail potoan on i: Je jota man ron, me Nen jaraui mia.

3 A ap kin majani: A ij, me komail papataj on? Irail inda: on papataj en loanej.

4 Pauluj majani: Loanej papataj ki papataj en kalula, ni a majani on aramaj akan, me ren pojondla i me pan pwarado mur i, i lejui.

5 Irail lao ronadar met, re ap papataj on mar en Kaun lejui.

6 Pauluj lao kin pwil po'rail lim a kan, Nen jaraui ap kotidi po'rail, irail ari lokaia nil toror pajan o deideikop.

7 A ir ol oko me ekriamen.

8 I ari kin purepure nan jinakoke o aima padapadak jauni pon jilu, kapakaparok o kawewedar meakan duen wein Kot.

9 A akai lao kapitakailar, o jo pojondla, o lokelokaia jued on aramaj akan duen lamalam, a ap jaupei jan irail o katorela tounpadak kan, o padapadak on irail nan im en padak en Tiranuj.

10 Mepukat wiauier jaunpar riau; toun Ajien karoj ari ronada majan en Kaun o, men Juj o men Krik karoj.

11 O Kot me kin wia kida lim en Pauluj manaman kapuriamui akan.

12 Re pil aleer lim en pudo o likau an moa jan pali war a, pwilkidi on me jomau kan, jomau o ap jare jan, o nen jued akan keredi jan.

13 Men Juj widinok kai, me kin koko jili kati ani, ap ion jakaraki don irail, me tanwar en nen jued kai, mar en Kaun lejui, indada: Kit kaukilan komail lejui, me Pauluj kin padapadak due.

14 A ol ijimen mia nain jamaro lapalap Jkepal, ol en Juj amen, me wiadar mepukat.

15 A wen jued jaben irail indada: I aja lejui, o i aja duen Pauluj, a komail, ij komail?

16 A aramaj o, me nen jued mi poa, ap luje don irail o kaloje irail edi. Ir ari tana jan nan im o kilijo o kili olar.

17 A met lok jili ren men Juj o Krik akan, me kaujon Epijuj. O majak kipa irail edi, o mar

en Kaun lejuj me lomuinlar kaualap. **18** O me ian pojonalr me toto kodo weokadar o kajaledar arail wiawia kan. **19** O pil me toto, me kati ani, wa pena nairail puk o ijik ir ada mon karoj; ir ari wadok pwain ar o diar, me a dok on moni limenen. **20** Majan en Kaun ari pwaider kaualap. **21** Murin mepukat Pauluj ap kotin inon ion ni nen e kakan jili wein Majetonien o Akaia, ap kotilan Ierujalem majanidar: I lao milar waja o, i pil pan kilan Rom. **22** I ari kadarala Majetonien riamen, kijan me papa i: Timoteuj o Erajtuj. A pein i kotikoteta maj nan Ajien. **23** I anjau me moromoron laud wiauier pweki lamalam. **24** Pwe amen, me ad a Demetriuj, jaunnata amen, me kin wiada im en kaudok jilper kan on Diana, me kare on irail, me kin wiawiada, moni toto. **25** I ap kapokon irail pena o toun dodok en jon ota indada: Main ko, komail aja, me dodok wet meid kadepa on kitail, pwe i me kitail kapwapwaki. **26** A komail kilekilan o roneron, me Pauluj men et kin kaloeidi o kawukila aramaj toto a kaidin nan Epipuj eta, pwe pil koren ion nan Ajien pon, ni a kin padaki on aramaj akan, me dene kaidin irail kot akan, me wiaui pan pa en aramaj akan. **27** Mepukat meid awpal on kitail. Pwe kaidin atail dodok eta me pan kamala, pwe pil im kaudok en kot Diana lapalap o a linan, me toun Ajien o jappa karoj kin kaudoki on pan jorela. **28** Irail lao roner mepukat, re ap makara kida kaualap o weriweradar indada: Meid lapalap Diana en men Epipuj! **29** A karoj toun kanim o ap pinidar, wiaki eu, tanalan im en madon, tanaki Kaioj o Arijtar kuj men Majetonien, me waroki on Pauluj oko. **30** A Pauluj lao pan kotilon nan pokon o, tounpadak kan ap jota mueid on i. **31** O jaumaj en Ajien kai, me kompokepa kan, ilake don i, panaui i, ender kotilan im en madon o. **32** Ari, akai wia eu jon en lokaia, a akai eu, pwe pokon o pinidar. A me toto re'rail jaja karep en ar pokon pena. **33** Irail jikon jan nan pokon o Alekjander; Juj oko me jikonla i. A Alekjander olol on irail, ap men jaben pokon o. **34** Irail lao aja, me i kijan Juj oko, re ap wiaki eu weriwerada auer riau: Meid lapalap Diana en men Epipuj! **35** A jaunintin en kanim o lao kadukiedi pokon o, ap indada: Komail ol oko en Epipuj, ij aramaj, me jaja, me kanim en men Epipuj kin kaukaudoki on Diana lapalap o dikedik, me pupedi jan nanlan? **36** A ma jota, me pan kak kalikame mepukat, komail en nenenla o der wiada me japon! **37** Pwe komail ukedo ol pukat, me jota kin kuliada im en kaudok o, pil jota lalaue omaill kot li. **38** A ma Demetriuj o ian a kan mauki meakot ren amen, kapun ap pan wiaui, pwe jaunkapun kai mia, ren kapukapun re'rail. **39** A ma komail mauki eu jon toror, i me pan kapunala nan kapun o. **40** Pwe kitail pan pukoki moron en ran wet, pwe jota karepen, me kitail en kapunki pokon wet ar tanatan pena. **41** A lao majani on irail mepukat, ap kadar pajan pokon o.

20 MORON lao dukedier, Pauluj ap molipe pena tounpadak kan, ap kotin kamurimuri on irail o kotila, pwen jailokelan Majetonien. **2** A lao kakan jili jap oko, o panapanauir irail kaualap, ap kotilan wein Krik. **3** A lao kotikot waja o jaunipon jilu, ap men kotilan Jirien, ari jo, a kotin pure don Majetonien, pwe Juj oko majamajan i. **4** A iet akan, me likid i lel Ajien: Jopater nain Piruj men Peroa, a Arijtarkuj o Jekunduj men Tejalonik, a Kaiuj men Derpe, o Timoteuj, o Tikikuj, o Tropimuj men Ajien. **5** Mepukat tion maj ap aui kit nan Troaj. **6** Murin kamadip en prot jomut je jerok wei jan Pilipi, tanatanki ran limau kokola re'rail Troaj, waja

je mimi ia ran iju. **7** A ni ran kaiue en wik. ni at pokon pena, pwen pilitiki pena prot, Pauluj ap kotin padaki on irail. A mandan ran o a pan jamala. A kotin kawaraila a padak lao lel ajlep en pon. **8** A lamp toto mi nan kokon waja je pokon pena ia. **9** A manakap amen, me ad a Eutikuj, me momod nan wanintuk, me mair kalikala. A ni en Pauluj a padak warai, i ari mair kalikala melel, ap pupedi jan ni kajilu en kokon poa, o re pokada, a melar. **10** A Pauluj me kotidi kipedu on poa o polodi i majani: Komail der mauk, pwe a memaur! **11** I lao kotidala o pilitiki pena prot., o konoter, o padapadak warai lao lel waja ran, ap kotilar. **12** A irail wado manakap me maur ap pereperen kaualap. **13** A kit me madan ian jop o, tanatan kolan Ajoj, waja je pan uk ia Pauluj, pwe i me a kakalik on kit. A pein i pan japat. **14** A lao tu on kit nan Ajoj, je ap uk i, tanalan Mitelene. **15** Kit tanatan kodo jan waja o manda je lel on likin Kijoj, o manda je lele don Jamoj, o je mondi Trokilion, a manda je pwara don Miletuj. **16** Pwe Pauluj kileledier en dauli Epipuj, pwe a der pwawpwand nan Ajien, pwe a kotin karawaru, ma a pan kak, a pan lel on Ierujalem ni ran en Pentikoj. **17** A jan Miletuj a kotin ilakilan Epipuj molipe jaunkoa en momodijou kan. **18** Irail lao pwara don i, a kotin majani on irail: Komail aja duen ai wiawia re omal anjau karoj jan ni tapin ran o, me i lel Ajien, **19** Duen i papa Kaun o ni aktikitik, o janejan, o kamekam nan pun en Juj oko, ni arukiruki ia di. **20** O duen i iota oki janer meakot me katepan, pwe i kaireki komail karoj, o padapadaki komail janjal o nan im akan. **21** O i kadede on men Juj o pil men Krik kalula on Kot o pojonal atail Kaun lejuj Krijtuj. **22** A kilan, i ap kokodalan Ierujalem, nen i jalidi o i jaja, da me pan pid ia waja o. **23** A Nen jaraui kin kotin kadede on ia nan kanim karoj, me jal akan o kamekam kin auiaui ia. **24** Ari jo, i iota kin injenoki mepukat, i pil jota kajampwaleki maur i, pwe i en kaimwijkela ai koa dodok, me i aleer jan ren Kaun lejuj, en kadede ronamau en mak en Kot. **25** A kilan, i ap ajaer, me komail karoj, me i padapadaki oner wein Kot, pan jolar udial maj ai. **26** I me i kadede on komail ran wet, me i makelekel jan ntan komail karoj. **27** Pwe i padak on komail duen kuper en Kot, o iota man meakot me i okijan komail. **28** Komail ari kalaka komail o momodijou karoj waja, me Nen jaraui kin kajapwil komail dan jilepa ko, pwen apapwali momodijou en Kot me a kotin pwainiki pein nta. **29** Pwe i ajaer, me murin ai jamalar kidi komad akai pan pwara don komail, me iota pan kajampwaleki pwin o. **30** A ol akai pan uda jan nan pein komail, me pan padak japon, pwen wiaki tounpadak kan pein ar warok kan. **31** Komail ari majamajan o tamanda, me i iota dukedi, panaui amen amen, janejan ni ran ni pon jaunpar jilu. **32** Ari, i pan mueid on komail Kot o majan en kuper a, me manaman on kapwai komail ada, o kotiki on komail jojo eu ren me jaraui kan. **33** I jota noroke en amen a jilper, de kold de likau. **34** Pein komail aja, me pa i kat kin papa ia o ai warok kan. **35** I kajale on komail er meakan duen komail en dodok, pwen jauaja me luet akan o tamamatamanda majan en Kaun lejuj akan, duen a pein kotin majani: Kiki wei me kaperen jan ale. **36** A lao kotin majanier mepukat, a kelepuki ian irail karoj kapakap. **37** Irail ari janejan kaualap o polodi tapin wor en Pauluj o metik i. **38** Re injenjuedekier kaualap a majan, me dene re jolar pan udial jilan i. Irail ari likid i koti on pon jop o.

21 KADEKADEO kit lao majelwei jan murin at kamurimuri on irail je tanatan inen won Kuj, a manda lel on Roduj, a jan waja o je tanalan Patara. 2 Kit lao diaradar jop pot, me pan kola Ponijien, je ap keredan poa majelwei. 3 Kit lao kilaner Jipern, je dauli ni pali maun, tanatan kolan Jirien ap jupi on Tiruj, pwe i waja audepan jop o pan pwilidi ia. 4 Je lao diaradar tounpadak kan, kit ap mimieta waja o ran iju. Irail ap majanki Nen, Pauluj ender kodalan lerujalem. 5 Kadekadeo kit lao kaimwijkila ran oko, je ap majel kokola. Irail karoj me likid kit lel likin kanim, li o jeri kan pil ian; kit ap kelepuki ni oror, o kapakap. 6 Kit lao kamurimur pena, je ap kereda pon jop o, a irail purelan deu'rail. 7 Kit tanatan kodo jan Tiruj ap ko don Ptolomaij; kit ap ranamaui jaulan kan o kairu re'rail ran eu. 8 A mandan ran o je majeler, ap lel on Jajarea, kit ap pedelon on nan im en jaunpadak Pilipuj, me kijan ijimen oko, o mimieta re a. 9 Amen et na jeripein makelekel pamem mia, me kin deideikop. 10 A ni at kaukaujon waja o ran toto, jaukop amen ap kodido jan ludaa, me ad a Akapuj. 11 A lao pwara don kit, ap ale japwilim en Pauluj pirapir pira pena pein pa a o na a kan, ketitiki: let me Nen jaraui kotin majani: let duen men Juj oko, me mi lerujalem, pan jaliedi ol o, me a pirapir wet, o panalan i nan pa en men liki kan, 12 Kit lao ronada mepukat, kit o pil irail karoj toun waja o ap poekipoeki a ender kotidalan lerujalem. 13 A Pauluj kotin jaben: Da me komail Janejanki o kawekila nan monion i? Pwe kaidin jalidi eta, me i kak on, pwe pil mela nan lerujalem pweki mar en Kaun Iejui. 14 A lao jota duki on, kit ap nenenla indada: Kupur en Kaun o en pwaida. 15 Murin ran pukat je ki pena at kapwa kan o daululan lerujalem. 16 A tounpadak en Jajarea kai pil ian kit, o re ukado Mnajon men Jipern, tounpadak ma amen, me je pan kairu re a. 17 Kit lao lel lerujalem, jaulan kan kajamo kit popol. 18 A mandan ran o Pauluj ian kit kotila ren lakopuj o jaunkoa karoj pokon pena waja o. 19 A lao rammaui irail, ap kotin kajokajoia meakan, me Kot kotin wiai on men liki kan ki a dodok. 20 Irail lao ronadar mepukat, re ap kapinaki Kot indai on i: Ri at kilan men Juj me totoia me ian pojonalr, o irail karoj kin kesempwali kapun o. 21 Nan a loki on irail duen komui, me dene komui kin kaukawewe men Juj, me dondole men liki kan, ren kajela Mojje o padapadaki, re ender jirkomjaij jeri kan, o pil der dadaur tiak kan. 22 A iaduen, pokon pan wiaui, o re pan ronada, me komui jamador. 23 Ari, komui pan wiada met, me je pan indai on komui: Ol pamem mi re at, me ar inau mia. 24 Uk irail ada o kamakelekel komui da ianaki irail, o pwain irail pwe mon arail en jeieji, o karoj pan kilan, me likam pot, me re roner duen komui, o me komui pil kin kapwaiada kapun o. 25 A duen me pojonalr jan ren men liki kan, je intiniedier o kujoned edar, me ren der kapwaiada mepukat. A iet eta: Ren liki jan uduk me mairon on kot likam, O nta, o man mopedar, o nene. 26 Pauluj ap kotin ukada ol oko, a manda a kamakelekelada pein i ap ian irail kotilon on nan im en kaudok o kotin kajaledar ran en arail kamakelekel, lel mairon en amen amen wiauier. 27 A ran iju lao koren ion nikier, men Juj en Ajien ap kilaner i nan im en kaudok o, rap kamoromoroda aramaj karoj o jaikidi i, 28 Weriwerada indada: Ol en Ijrael, komail jauaja, iet aramaj o me kin kaukawewe on karoj waja karoj, ren palian Juj akan, o kapun, o waja kij et, o a pil kalua don nan im en kaudok

men Krik kai, o kajaminela waja jaraui wet. 29 Pwe maj o re kilanadar, me Tropimuj men Epijuj ian i nan kanim o, re ap kiki on, me Pauluj kalualon on i nan im en kaudok. 30 A kanim o moromoronada kaualap o aramaj akan tan pena. Re ap jaikidi Pauluj o waike jan i nan im en kaudok o, a wanim ko ap madan ritidi. 31 Irail pan kamela i, a ron ap lel on jaumaj en jaunpei kan, me lerujalem moromoronda. 32 I ari madan ukada jaunpei o jaumaj akai ap tanadi won irail Ir lao kilan jaumaj o jaunpei ko, re ap jolar woki Pauluj. 33 Jaumaj o ap kai on, koledi i majani, i en jalikidi jal mata riapot, o idok: Ij i, o da me a wiadar? 34 A akai jan nan pokon o weriwer wiada eu jon en lokaia a akai eu. A ni a jota kak weweki, me re moromoronti, ap majani, a en wijkelan nan im en jaunpei. 35 A lao lel on kandake o, jaunpei ap wewa i, pweki pokon o koiden pena i. 36 Pwe pokon o, me idauen, weriwer indada: Jiken wei i! 37 A ni en Pauluj a pan wiji kelon on nan im en jaunpei, a ap majani on kaun lapalap o: A jota muei on ia, en indan komui meatok? A ap majani: Komui aja lokaia en Krik? 38 Ari, kaidin komui ol en Akipthen, me kapeida aramaj oko mon ran akai, ap kalualan jap tan ol lolap pakid? 39 A Pauluj majani: Nai ol en Juj amen, men Taruj, kanim indand en Jililia eu, i men poeki re omui, en muedi on ia, en kapakaparok on aramaj pukat. 40 I ari mueid on i. Pauluj ap kotida pon kandake o olol on aramaj akan. A lao molelar kaualap, Pauluj ap kaparok on irail ni nor en Ipru majani:

22 RI ai ko, jam ai ko komail, ron maj ai jaben komail. 2 Irail lao roner, me a majani on irail ni lokaia en Ipru, re ap nenenla kaualap. I ari kotin majani. 3 Ol en Juj amen nai, me tikidar Taruj en Jililia, a i kakairida nan kanim wet ni aluwilu en Kamaliel, padapadakki kapun en jam atail akan, o nantion poni poni Kot dueta komail kin wia ran wet. 4 O i kawelar al pot et lel on kamelar aramaj, ni ai jaliedi o panalan imaten ol o li akan. 5 Pwe iduen me jamero lapalap o jaumaj akan kin kadede kin ia, pwe i aleer jan irail kijin likau, on ri (atail) akan. I ap kolan Damajkuj, pwen pil jaliedi o wa don lerujalem, me mi waja o, pwe ren kamekame. 6 A ni ai koko wei korendor Damajkuj, nin jauaj, marain eu kodido jan nanlan, jare ia da. 7 Nai ari pupedi nani pwel o ronada nil eu, me majani on ia: Jaul, Jaul, da me koe kame kin ia? 8 Nai ari fotoan on: Ij komui Main? A kotin majani on ia: Nai Iejui en Najaret, me koe kin kame. 9 A me ian ia udialer marain o, ap majapwekadar, a re jota ron kapit en me majan don ia. 10 Nai fotoan on: Da me i en wiada Main? Kaun o ap kotin majani on ia: Paurida u kowei on Damajkuj, nan a pan kapare on uk waja o, me kaonop on uk er, en wiada. 11 A i jolar kak kilan waja, aki linan en marain o, i ap daululan Damajkuj; me ian ia kalua kin ia pa i. 12 Ananiaj, ol lelapok amen duen kapun o, me kalok mau jli ren Juj akan karoj, me kaujon waja o, 13 Ap ko don ia kajikajinen imp ai indai on ia: Ri ai Jauluj, kilanada waja! Ari, ni auer ota i jaradan i. 14 I ari katitiki: Kot en jam atail akan, me pil uk adar, pwe koe en lolekongki a kupur, o udial me Pun o, o ron kapit en jllan i. 15 Pwe koe pan japwilim a jaunkadede on aramaj karoj, duen me koe kilanadar o ronadar. 16 Ari, da me koe auiaui? Paurida o paprtaijela, pwe dip om akan en widen jan, o jakarkidan mar a. 17 A kadekadeo i lao pwara don lerujalem o kapakap nan im en kaudok o, i ap wukilar. 18 O i kilan i, me kotin majani on ia: Kananata, madana wei jan

lerujalem, pwe irail jota pan duki on om kadede kin ia. **19** Nai ari potoan on: Main, pein irail aja, me i panalan nan imaten o woki nan jinakoke kan me kin pojon komui. **20** A ni Japwilim ar jaunkadeda Jtepanuj kamatalar, nai pil u impa o peren kidar a kamatalar, nekinekid likau en me kamatalar i ko. **21** A ap kotin majani on ia: U ko wei, pwe I pan kadar uk ala waja doo ren men liki kan. **22** Irail roneron i lel on majan pot et, ap nil laudeda indada: Jiken wei jan jappa lap men et! Pwe a jota mau on, i en momaureta! **23** A ni arail weriwerada, o kajelar ar likau, o kajadar pwelpar, **24** Kaun lapalap o ap majani, i en wijikelan nan im en jaunpei o majani, ren woki i, pwe i en lelapok kila, da me re weiwei lokeki i. **25** Irail lao jaliedi i, Pauluj ap idok ren kaun o, me u impa: Me pun, en woki aramaj en Rom amen, me kaikenta pakadei kadar? **26** Kaun o lao ronada met, ap kola ren kaun lapalap o indada: Da me kom pan wiada, pwe aramaj men et men Rom amen. **27** Kaun lapalap o ap kodo indai on i: Katitiki on ia, ol en Rom amen komui? A jaben: Ei. **28** Kaun lapalap o jaben: Pwai laud me i jaladok kilar. A Pauluj majani: A nai me tikidat jaladok. **29** Me kodo kadeikada i, ap madan pure jan i, o kaun lapalap lao ajadar, me i ol en Rom amen, a pil majakadar, pweki a jaliedi i. **30** A mandan ran o a inon ion melel aja karep en Juj oko ar panala i, ap lapwada i o kapokon pena jamero lapalap o toun kapun o, ap wadila Pauluj o kotikidi on i mo'rail.

23 A PAULUJ kotin aupwil jili nan kapun o ap majani: Ri ai ko, i dadaurata me mau on Kot lao lel ran wet. **2** A jamero lapalap Ananiaj majani on men impa, ren pikir au a. **3** Pauluj ap majani on i: Kot pan kotin pikir uk malaun men koe, pwe koe momod waja en, en kadeik ia da duen kapun o, ap tiakedi kapun o ni om indada, ren pikir ia. **4** A men impa indada: Koe pan lalaue jappwilim en Kot a jamero lapalap? **5** Pauluj ap majanier: Ri ai ko, i jaja, me i jamero lapalap o, pwe a intimidier: Koe der nan au juep duen omail kaun lapalap o! **6** A Pauluj lao diaradar, me akai irail Jadujar, a akai Parijar, ap kapitie laud nan kapun o majani: Ri ai ko, nai Parijar amen o nain Parijar amen, ai kaporopor en me melar akan ar pan maureda, i me i pan paka deikada. **7** A lao majanier met, Parijar o Jadujar akan ap akamai pena; ari momod o muei pajan. **8** Pwe Jadujar kin inda, me dene jota me pan maureda, o pil dene jota tounlan, pil jo nen, a Parijar kin kamelele karoj. **9** A weriwer laud wiauier. A jaunkawewe kan, me kijan Parijar kajinenda kaparok katitiki: Jota me juep kot en aramaj men et, me je diar. A ma nen eu de tounlan amen majani on i, kitail der palian Kot! **10** A lao moromoron kaualap, kaun lapalap o ap majak, me Pauluj pan dapenok pajan, ap majani, me jaunpei kai en kodilan koledi i, wado jan nan pun ar o wa don nan im en jaunpei. **11** A pon pena jan ran o kaun o kotikot re a majani: Kaporopor mau, pwe duen om kadede ia nan lerujalem, iduen koe pil pan kadede ia nan Rom. **12** A lao ran pajan, Juj akai ap inauki pena o kaukila, me re pan jolar kan o nim meakot, re lao kamelar Pauluj. **13** A irail, me wiadar inau wet, me paek jama. **14** Irail kodo ren jamero lapalap o jaumaj akan katitiki: Je inauki pena o kaukila, me je jolar pan kan o nim meakot, je lao kamelar Pauluj. **15** Komail o toun kapun ari poeki ren kaun lapalap o, a en kadara don komail i. Dene komail pan raparapaki melel re a, a kit pan

majamajan kamela i, mon a pan pwara don komail. **16** A wawan Pauluj jeri amen lao roner ar ruki i, ap pedelon on im en jaunpei kai kaireki Pauluj. **17** Pauluj ap ekeredo kaun amen, majani on i: Kare won manakap men et ren kaun lapalap o, pwe meakot mia, me a men kaireki i. **18** I ari ukada i kare won i ren kaun lapalap o indada: Pauluj me jalidi, eker ia don i o poeki re i, i en wa don komui manakap men et, pwe meakot mia, me a men kaireki kin komui. **19** Kaun lapalap ap koledi pa a o koieila waja rir kalelapok: Da me koe men kaire kin ia? **20** I ari katitiki: Juj akai inauki pena, en poeki re omui, en kadara don kapun Pauluj lakap, dene komui men pur on raparapaki mau due. **21** A komui der duki on irail, pwe ol paek jama, me rukiruki i, me inauki pena o kaukilar, me re jolar pan kan o nim re lao kamela i. A irail aiau anjau wet, me komui en mueid on irail i. **22** Kaun lapalap o ap kadorala manakap o majani on i: Der indan meamen, me koe kaire kin ia met! **23** A lao ekeredor kaun riamen, ap majani: Kaonopada jaunpei riepuki, pwen kola Jajarea, o pil me dake oj ijiakan, o me wa katieu riepuki jan ni klok duau en ponpon wet. **24** O pil kaonopada man akai, me re en kida poa Pauluj, o ren kanakanai on walai i ren kopina Peliki. **25** A pil intimidier kij in likau duen met: **26** Nai Klaudiuj Lijaj kader won komui main kopina Pelikj ai ranamau. **27** Ol men et, me Juj oko jaikidier, o metar kij a pan kamela re'tail. A nai ukada jaunpei kei dorela i ni ai ronada, me i men Rom amen. **28** A ni ai men kalelapok, da me re weiweiokedi i, i ap wadila ren ar kapun o. **29** Nai ari diaradar, me a panapanla pweki peidok en ar kapun. A jota me i diar, me a pun kak kame kila de jalikidi. **30** I lao ajadar, me Juj oko rukiruki ol o, i ap madan kadar won komui i, o i kakaliki on me panala i kai, en kaireki won komui duen i. Ran kajelel! **31** Jaunpei ko ap ukada Pauluj kalua i Antipatrij ni pon o duen a kawad kin irail. **32** Mandan ran o re ki on me dake oj akan, ren wala i, ap purelan im en jaunpei. **33** Mepukat lao lel on Jajarea, ap ki on kijin likau ren kopina, o pil kajale on i Pauluj. **34** A lao wadoker o idok, menia i, o manier, me a kijan men Jililia, ap majani: **35** I pan ron uk, lao me pan uk ala pil pwarador. I ari majani, i en nekinek nan tanpaj en Erodej.

24 A MURIN ran limau jamero lapalap Ananiaj kotido ianaki jaumaj akai, o jaunlokaia men, me ad a Tertuluj; irail weiwei loke Pauluj ren kopina. **2** A lao wijikedo, Tertuluj ap pikikidi weiweiroke i indada: **3** Kit ajaer duen muein popol re omui o duen kamau toto kan on toun wei wet, pweki omui kalanan main Pelikj. O i me j e kapikapina kin komui anjau o waja karoj. **4** A i jota men kapanai komui, iet eta me i poeki re omui: Komui en kotin mani kit duen omui kalanan. **5** Pwe je diaradar, me ol men et me morjued o me kin kapeida Juj akan karoj, me mi jappa, o i me jaumaj en pwin likam en Najaret, **6** Me pil jon kajaminela im en kaudok o, i me je koledi i, pwen kadeikada, duen at kapun o. **7** A monjap Lijaj koton pwarador, kotiki jan i nan pa at ki a manaman lapalap, **8** Majani on me weiweiroke i, en poto don re omui, a komui lao kalekalelapok re irail, kom pan pein mani duen meakan, me je pan kila i. **9** A Juj oko pil weiweiroke Pauluj indada: Mepukat melel! **10** A kopina lao olol on Pauluj, en kaparok, a ap kotin jaben majani: Ni ai ajaer, me komui jaunkapun pan toun wei wet jaunpar toto, i

peren kida, ai pan indinda duen pein nai. **11** Pwe komui pan mani, me pon naul ria pon eta, me i kodalan lerujalem pwen kaudok. **12** A irail jota diar ia da lokaia on amen nan im en kaudok, de kapeida aramaj oko nan jinakoke kan de nan kanim o. **13** O re pil jota kak kadede, me re pan kin ia la met. **14** A iet eta, me i men kadede on komui, ni ai kin kamelele karoj, me intidier nan jaukop akan o kapun o, i kin kaudoki on Kot en jam ai kan duen tiak en ir, me re kaadaneki pwin likam. **15** O i kaporoporeki Kot me irail pil kamelele me melar akan pan maureda, me pun o me japon kan. **16** A i me i kin jojonki pein nai, pwe lol i en pun mon Kot o aramaj akan. **17** A murin par toto i kodon wa don toun jap wet kijakij eu o wiadar mairon. **18** I anjau, me re diar ia makelekeladar nan im en kaudok o jota weriwer de moromoron. **19** A ir pukat Juj akai nan Ajien menda re jota mi met mo'mui, kadede nai, ma re diar me jued kot re i? **20** De mepukat en pein kajanaleda japon da, me re diar re i ni ai mi mon kapun o. **21** A iet eta lepen lokaia, me i kida ni ai udar nan pun ar indada: En me melar akan ar pan maureda, i pan pakadeikki ran wet re omal. **22** A Pelikj lao erek i mepukat, pwe a mani mau duen al pot et, ap kajau ir wei majani: Kaun Lijaj lao kotido, i ap pan kaimwijkela omal kapun. **23** I ap majani on kaun en kolekol Pauluj o kajaladokela i, o ender inapwiedi ian a kan, en kodon papa i. **24** A murin ran akai Pelikj pwarado, a paud Drujila ian i, iei li en Juj amen, ap molipedo Pauluj o karone i duen lamalam en Krijtuj. **25** A ni i kapakaparok duen pun, o makelekel, o kadeik, me pan wiau, Pelikj ap majapwe kadar o japon: U kowei anjau wet, i lao pijokalar, i pan eker uk do. **26** A pil kaporoporeki, me Pauluj pan kotiki on i moni, pwen lapwada i; i me a purepure ekeker kido i o kajokajoi on i. **27** A murin par riau Porjiuj Pejtuj jarpwilarad wiliandi Pelikj. A Pelikj men konekon ren Juj oko, ap jota lapwada Pauluj.

25 PEJTUJ lao pwarador nan wei, ap kotidalan lerujalem jan Jajarea ni ran kajilu. **2** Jamero lapalap o jaumaj akan en Juj oko ap pwara don re a weiweiroke Pauluj o poekipoeki re a, **3** O inon ion konekon re a, pwen palian Pauluj, pwe a en wa don lerujalem i, a re majamajani i, pwen kamele ni a kotikot kodo. **4** A Pejtuj majani, me Pauluj pan mimieta Jajarea, a pein i pan madan majel wei. **5** A me lapalap re omal pan kak ian ia kodila o kadede ol o, ma dip a mia. **6** A lao kotikot re'rail pon walu pon de naul, ap kotidilan Jajarea o mandan ran o a kaipokedi pon mol en kadeik o majani, Pauluj en wijikedo. **7** A lao pwarador, Juj oko, me kodido jan lerujalem, ap kapil pena i o kadipe i kaualap, ap jota kak kadededa. **8** Pwe Pauluj kotin jaben majani duen pein i: I jota wiadar dipi on kapun en Juj oko, de on im en kaudok o, de on Jija. **9** A Pejtuj men konekon ren Juj oko, ap japon Pauluj majani: Koe men kodalan lerujalem, pwen pakadeikka re i waja o? **10** A Pauluj kotin majani: I mi mon mol en kadeik en Jija, waja me mau on, i en pakadei kada. Jota me japon eu, me i wiai on Juj oko, duen me pein komui mani. **11** Ma i wiadar japon eu de mekot me waron kamela, i jota pan kan mela. A ma jo melel, me mepukat kine kin ia, jota me pan kak pan ia lan irail. I dorolan Jija! **12** Pejtuj lao kalelapok ren momod en kadeik o, ap majani: Koe dorolan Jija, ari koe pan pwarala ren Jija. **13** Murin ran akai nanmarki Akripa

o Pernije koti don Jajarea, pwen ranamau on Pejtuj. **14** Ira lao kotikot waja o pon loto, Pejtuj ap kaireki nanmarki duen Pauluj majani: Ol jenjal amen mi met, me Pelikj jalidi ap jamalar. **15** A jamero lapalap o jaumaj en Juj akan kaire kin ia duen i ni ai potopot lerujalem inon ion I en kadeikada i. **16** A nai jaben irail: Kaidin duen tiak en men Rom, en panala aramaj amen, en kamela, mon me panala i kan jaikenta janjal mo a, o a muei on i er, en jaben duen me re pan kila i. **17** Irail lao pokon don met, a mandan ran o i madan mondi pon mol en kadeik o inda, ol o en wijikedo. **18** A me panala i kan lao pwarado, re jota katitiki mejued kot, duen i kiki on. **19** A akai peipeidok mia duen pein arail lamalam o duen ol mela amen me ad a lejui, me Pauluj kin inda, me dene a memaureta. **20** Nai ari poneponeki duen mepukat, i ap idok re a, ma a jota men kodalan lerujalem, pwen pakadeikka waja o duen mepukat. **21** A Pauluj lao dorolan kadeik en Aukujtuj, nai ap inda, ren koledi i, i lao kadarala i ren Jija. **22** Akripa ap majani on Pejtuj: I pil men roneron aramaj o. A majani: Lakap kom pan ron i. **23** A mandan ran o Akripa i Pernije lao kotin pwarado ni ar kapwat linan kaualap o kotilon on nan im en kapun, o ol lapalap akan ianaki kaun en kanim o, Pejtuj ap majani, Pauluj en wijikedo. **24** A Pejtuj majani: Main nanmarki Akripa o komail ol akan karoj, me ian kit kotikot waja et, komail majani, pweki men et, Juj akan karoj kin poekipoeki re i nan lerujalem o pil met; ni ar palian i indada, me dene a jowar on memaureta. **25** A i lao diarada, me jota me a wiadar, me war on kamela o pein i dorolan Aukujtuj, nai ap kileledier me i pan kadarala i. **26** A jota me i aja, en intiniedi won nai jaupeidi. I me i waki don komail i, mo'mui ta main nanmarki Akripa, pwe kapun lao nikier, i en aja, da me i en intinieki wei. **27** Pwe i lamelame, me japon, en kadarala me jalidi amen, ap jota kaireki duen karep en jalidi.

26 AKRIPA ap majani on Pauluj: Koe me jaladoklar en kapakaparok ki pein uk. Pauluj ap kapa wei lim a, kadededar pein i: **2** I ap peren kidar main nanmarki Akripa, me i pan kapakaparok mo'mui ran wet duen meakan, me Juj oko pan kin ia la, **3** Pwe komui me erekilar en Juj oko ar lamalam o peipeidok kan, i ap poeki re omui, en kotin kanonama mamani ia. **4** Ai wiawia kan arain maur i, me tapida lerujalem ren jau i kan, Juj akan karoj aja due. **5** Irail me aja ia jan maj kokodo, ma re men kadede ia, me nai kijan pwin kelail en at lamalam, me ad a Parijar. **6** Nai ari mi mon kadeik, pweki ai kaporoporeki inau o, me Kot kotiki on jam at akan. **7** Nan i inau o, me at kainok eijokriau kin kaporoporeki, me re pan pwaiki on ar nantion kaudok on Kot ni ran o ni pon. Main nanmarki Akripa ieji kaporopor me i pan kila ren Juj oko. **8** Da me komail jota kamelele, me Kot kotin kaiajada me melar akan? **9** Maj o i kiki on, me i en wiada meakan, me kaokaoe mar en lejui en Najaret. **10** I me i pil wiadar nan lerujalem; o me jarau i kan toto me i jalidier on nan imaten murin ai aleer manaman jan ren jamero lapalap akan o irail lao kamelar, nai pil jauaja. **11** I kame irail pan pak toto nan jinakoke kan karoj, o koidon on irail, re en lalaue, o nai linaranar kaualap pa'rail; i kin kame irail lel on kanim en wai kan. **12** A ni ai wiawia mepukat, o kokolan Damajkuj ni manaman en jamero lapalap, **13** Main nanmarki,

nin jauaj i ap kilanadar nani al o marain eu jan nanlan, me linan jan katipin, me jenjereda imp ai o me ian ia kai. **14** Kit karoj lao pupedler nani pwel, i ap ronadar nil eu, katitiki on ia ni lokala en Ipru: Jaul, Jaul da me koe kamekame kin ia? Nan a pan apwal on uk, en tametame tek o. **15** Nai ari idok: Ij komui Main? Kaun o ap kotin majani: Nai lejú, me koe kin kame. **16** Koe ari paurida, kajinenda, pwe i me I pwaraki don uk, pwen kajapwil uk ada, pwe koe en papa o jaunkadete men en meakan, me koe kilanada, o meakan, me I pan kapwara don uk. **17** O I pan dondore jan uk ni pa en aramaj akan o men liki kan me I pan kadar uk wei on. **18** Pwen kapad pajan maj arail, pwe re en wuki jan rotorot, wuki on marain, o jan ni manaman en Jatan on Kot, pwe re en lapwa jan dip ar akan, o ren ale ar jojo ren me kamakelekele kidar pojon. **19** Ari main nanmarki Akripa, I jota jopeiki on kajanjal en nanlan o. **20** Pwe maj i padaki on toun Damajkuj o Ierujalem, o jap en ludaa kan, o men liki kan, en kalula o wiiki on Kot, o kapwaiada wan kalula mau. **21** Nan i me Juj akan jaik ia kidi nan im en kaudok o, o re jon kame ia la. **22** Ari jo, en Kot a kotin ieian ia, me i mimieki lao lel ran wet, padapadaki me titikit o me laud akan, o jota me i inda, i eta, me jaukop akan o Mojek pil majanier, me pan wiaui: **23** leteten, Krijtuj en kamekam, o me a pan men maj en me pan iajada jan ren me melar akan, o padaki on toun wei o pil on men liki kan duen marain o. **24** A ni a kapun kila mepukat, pein i Pejtuj ap nil laudedra majani: Pauluj, koe iakalar! om jukujukul toto me kapwepwe uk adar. **25** A Pauluj kotin majani: I jota iakalar main ijou Pejtuj, a kin kida kajoi melel o pun. **26** Pwe nanmarki kotin mani duen mepukat; i me i pil aima padapadakieki on i, pwe i aja, jota meakot, me a jota kotin erek, pwe kaidin waja rir, me mepukat wiauier. **27** Nanmarki Akripa, komui pojon jaukop akan? I aja, me komui kin pojon. **28** Akripa ap majani on Pauluj: Me tar kij, a komui pan kainon on ia en jaulanal. **29** Pauluj majani: I nonki on Kot, me komui o karoj, me roneron ia ran wet, en dueta nai, a iermen jal mata pot et. **30** Nanmarki, o kopina, o Pernije, o me ian irail kaipokedi waja o, ap kotida, **31** O kelepalas, ap kapakaparok nan pun ar mamajani: Aramaj men et jota kin wiada me war on kamela de jalidi. **32** Akripa ap majani on Pejtuj: Aramaj men et pan lapwada, ma a jota dorolan Jija.

27 A LAO kileledier, me je pan jerokelan Italien, re kajilaki Pauluj, o akai me jalidi, kaun en jaunpei amen, me ad a Iuliu, kijan pwin en Aukujutj. **2** Kit ari kereda pon jop en Adramitien pot, me pan jupi on kanim en Ajien akan, me mi pon oror, ap tan wei. Ari, Arijtarkuj, men Majetonien amen jan Tejalonik ian kit. **3** Mandan ran o je leler Jidon. A Iuliu me kadek on Pauluj, ap mueid on i, en kotila ren kompokepa ko pwen kajarboleit. **4** Kit ari majelar jan waja o, ap tanatan pananen Jipern, aki an me u don kit. **5** Kit tanatan kotela lepen jed en Jililia o Pampiliens, je ap lel on Mira en Lijia, **6** I waja kaun en jaunpei o diarada jop en Alekjandrien pot, me pan majelan Italien, i ari kajau on kit poa. **7** A kit pwawpawd kokola, pon toto meid apwal on kit lel on Kniduj, pwe an me kawela; kit ari tanatan pananen Kreta, tan won Jalmone. **8** A meid apwal at dauli waja o; kit ari lel on jap eu, me ad a Kapitau mau koren ion kanim Lajaa. **9** A anjau lao daulier o a apwalar on jailok jili,

aki ran en kaijejol daulier, Pauluj ap kotin panaui o **10** Majani on irail: Ol oko, i ajaer me jailok wet pan jue dela a pan apwal kaulap, kaidin on audepan jop o jop eta, pwe pil on maur atail. **11** A kaun en jaunpei o liki jaunilil o jaumaj en jop o jan majan en Pauluj. **12** A kapitau me jota non mau on jop en mimieta ni anjaun kapau. Koren ion karoj ari men jamala jan waja o, o re jon, ma re jota kak on lel Ponikj, pwen mimita waja o ni anjaun kapau, I kapitau en Krete eu, me mi ni pali air o pali apan. **13** A an lao udo jan pali air, re ap kiki on, me re pan pwaida, ap apiada paipun ko tanala liman Krete. **14** A madan melimel udo jan Krete, me ad a aleip en kijinian. **15** A an lao kapeila jop o, o jop jolar kak on, kit ap nenenla o peila. **16** Ni at tanala pananen dake tikistik eu, me ad a Klauda, me tar kij, a je jolar kak on koledi pot o. **17** Irail apiada i, pwen kak piradi on ni jop o, ap ilidi, pwe re majak re de jerada nan Jirte, ap punipunidok jili. **18** Kit lao punipunidok jili kaulap, manda ap kamaradarad jop o. **19** A ni ran kajilu irail kaje kila pein pa arail kapwa en jop o. **20** Kadekadeo ran totola jota katipin o jota uju, o melimel kalaimun u don kit, ap jolar at kaporopor en pitila. **21** A kit lao kaijejol warailar, Pauluj ap pwarada nan pun arail majani: Ol oko mak eta, komail en peiki on ia er o jo majel jan Krete, pwe kitail ender lel don kaupatail. **22** A met i panaui komail, en kaporopor mau, pwe jota me pan mela, jop eta me pan ola. **23** Pwe tounlan en Kot, me jaywilim a nai, o me i kin papa, me kotida imp ai pon, **24** Kotin majani: Pauluj, koe der majak, koe pan wijike won ren Jija. A kilan, Kot me kotiki on uk er karoj me ian uk. **25** Ari ol oko komail kaporopor mau, pwe i kin pojon Kot, me a majan pan pwaida. **26** A kitail pan jerada nin dake eu. **27** A lao pon nauil pa pon lar, kit peipei jili nan jed Adria. Ni ailep en pon toun jop o kajauida, me je koren ion jap eu. **28** A irail lao kajedi men jon, re ap diaradar, me nap rieijok, o re kaila ekij waja o kajedi men jon, re ap diaradar, me nap ejoklimau. **29** A re majak, je de jerada pon mut, rap kajedi paipon paieu jan in murin jop, ap mauki en ran pajan, **30** A toun jop o lao men pitila jan nin jop o, o re apiedi pot apot nan jed, dene re pan kajedi paipon kai ni mon jop o, **31** Pauluj ap majani on kaun o jounpei kan: Ma mepukat jota pan mimieta pon jop o, komail jota pan kak dorela. **32** Jaunpei kan ap leke jan pot o kajela o ari. **33** A lao pan ran pajan, Pauluj ap panaui irail, ren mana, majani: Nan a pon nauil pa pon lar, me komail kin auiau o kaijejol o jota mana. **34** Nai ari panauki komail, en mana, pwe i me komail pil pan piti kila. Pwe jota pit en mon pit pan pupedi jan amen komail. **35** A lao majanier met, ap ale prot, danke Kot mo'rail karoj. I lao pilitiki pajan ap jak. **36** Irail karoj ap kaporopor maular o pil mana. **37** A kit karoj me mi nan jop o, me riepuki ijiakan wonumen. **38** Irail lao medier, rap kamaradar jop o, kajedi on nan madau korn. **39** A lao waja ran pajan, re jaja jop o, A re diaradar kapitau me mad mia; i waja re lamedar en walanc jop ia, ma re pan kak on. **40** Irail lao leke jan paipon ko, rap kaje ir ala nan madau, o lapwada padil akan, o apiadar p jerok en moa ni an o, ap tanala ni oror. **41** Irail lao lel on mad eu, jop o jerada o jolar mokid. Mon jop o tenela, a muri ola nan iluk kan. **42** Jaunpei ko ap men kamela me jalidi kan, pwe amen de pan pitila jan. **43** A kaun en jaunpei o men dorela Pauluj, ap jota mueid on irail me re men wia o majani: Me aja pampap, en lujedi on nan madau pap won

jap o. 44 A me tei kan pon tenap de kijan jop o. A ap pwaida, me irail karoj dorelar o lel on jap o.

28 KIT

lao pitilar, je ap ronadar, me dake o adaneki Melite. 2 A men liki kan me kadek on kit kaualap, pwe irail jaunda kijinai o kajamo kit karoj, pweki katau moremor o pweki kapau. 3 Pauluj lao wajai tui pena o kidi on nani iai, jerpent men ap lujadar jan nani iai pweki karakar o ten on ni lim a. 4 A men liki ko lao udial man o a teneten ni lim a, re ap kajokajoi nan pun arail: Melel aramaj men et me kamelar aramaj, a piti janer nan madau, ap rialar. 5 I ari jipede won man o nani iai o iota mejued kot lel on i. 6 Irail majamajan, ma a iota pan umpojada de pupedi matala, a re lao majamajan warai o kilan, me a jo juedi on, re wuki dalar ar lamelam o katitiki, me dene kot amen. 7 Jaupeidi en dake o, me maraneki Pupliuj, kin japaneki waja o, kajamo o apapwali kit ran jilu. 8 A jam en Pupliuj wononeki jomau karakar o jomau nta. I me Pauluj koti don re a kapaka paki, pwil lim a kan po a, kakeladar i. 9 Men en lao wiauier, karoj me jomau nin dake, ap kodo kakelailadar. 10 O re pil kaka kin kit kaualap. Kit lao majeldar, irail ari kidan pon jop o at kapinwar kajampwal. 11 A murin jaunipon jilu je ian jop en Alekandrien pot, me mimi ni dake o ni anjaun kapau, me kilel en mpor. 12 A je keredi Jerakuj o kairu waja o pon jili pon. 13 O jan waja o je pidok tanatan lela don Rekium, o manda an air irepokedo o pon ta pon je lel on Puteoli. 14 I waja o je tuon ia jaulan kai, me poeki re at, jen mondi re'tail pon iji pon. Kit ari tanatan kokolan Rom. 15 O jaulan kan en waja o lao ronadar duen kit, re ap kodo tu on kit Apipor o Tretapern; Pauluj lao diar ir ada, ap kapina Kot o kaporopor maular. 16 Kit lao lel Rom, kaun en jaunpei ap panalan kaun en jilepa kan me jalidi ko, a Pauluj me jaladok kotikot waja toror, jaunpei men me jinjila i. 17 Kadekadeo murin ran jilu Pauluj ap molipe pena jaumaj en Juj akai. Irail lao pokon penaer, a ap majani on irail: Ri ai ko, nan iota mejued kot, me i wiadar on aramaj, de on lamalam en jam atail akan, ari jo, nai me jalidi o pakadara don ni pa en men Rom akan jan lerujalem. 18 Irail lao kalekalelapoki ia, ap men lapwa ia dar, pwe iota dip ai, me i en kame kila. 19 A Juj oko lao palian ia, i ap dorolan Jija, kaidin ai men mpimpaki toun jap ai. 20 I me i ekera komail ki pena, i en kilan komail o kajokajoi on komail, pweki en Juj akan ar kaporopor, me i jalikidi jal mata pot et. 21 Irail jaben i: Jota kijin likau, me je ale jan ludaa duen komui, pil iota jaulan amen, me kodiao, me kaire kin kit o kadedeki, me dip omui mia. 22 A je men rona jan komui duen omui lamelam, pwe je roner duen pwin wet, me re kin palian waja karoj. 23 Irail ari kileledi on i ran eu, ap pokon don re a nan im en kairu. I ari kawewe on irail o katitiki duen wein Kot, kapakaparok ki on irail lejuijan nan kapun en Mojej o jaukop akan, jan ni manjan lel nin jautik. 24 Akai irail me kamelele a padak a akai jo. 25 Irail ari iota minimin pena nan pun arail, re ap pur pajan ni en Pauluj a katitiki majan pot et: Melel, jaukop lejaia kopadar ren Nen jarau on jam atail akan. 26 Majani: Ko won ren aramaj pukat indada: Komail kin ron ap jo lelapok ki o ninar, ap iota dedeki. 27 Pwe monion en aramaj pukat jueederal, o jalon arail ponlar, o maj arail mair penaer, pwe re de nar kida waja maj ar, o ron kida waja jalon arail, o ajaki nan monion arail o japaledo, o I en kakele ir

ada. 28 Komail ari en aja, me maur wot jan Kot mueidalan men liki Kan o re pil pan peiki on. 29 I lao majanier mepukat, Juj oko ap ko pajan o kapakaparok nan pun ar kaualap. 30 A Pauluj kotikot nan im eu, me a kin ijeja par riau, o kajamo karoj, me ko don i, 31 Kaweweda wein Kot o aima padapadaki duen Kaun lejuij Krijtuj pwe jota me inapwiedi.

Men Rom

1 PAULUJ ladun leujuj Krijtuj men, me paeker, en wiala wanporon amen, me katoror on papa ronamau en Kot, **2** Me a koton kopekidor japwilim a jaukop akan nan kijin likau jaraui kan. **3** Duen japwilim a Ol me kijan kadaudok en Dawid ni tiak en puli uduk, **4** O me kadede kidar, me a Japwilim en Kot a manaman, duen a koton iajadar jan ren me mlar akan ki Nen jaraui, leujuj Krijtuj atail Kaun, **5** Me kit ale janer mak o koa en wanporon, pwen padaki on men liki kan karoj ni mar a, pwe irail en pojon o peik, **6** Pwe komail pil kijan irail, me paaeker don leujuj Krijtuj. **7** Komail karoj kompoke pan Kot, me paeker me jaraui kan, me mimi Rom mak o popol jan ren Kot Jam atail o Kaun leujuj Krijtuj en mi re omaill, **8** let kaieu, i kin kapina a Kot ki leujuj Krijtuj pweki komail karoj; pwe omaill pojon me kalok jili lel penan jap karoj. **9** Pwe Kot, me i kin papa on ni nen i ni ai padapadaki wei ronamau en japwilim a Ol, me jaunkadede pai, me i kin tamataman kin komail anjau karoj, nidinid ni ai kapakap akan. **10** Nidinideki anjau karoj, ma I jota pan kak pwarala re omaill, ma idun kupur en Kot. **11** Pwe i inon ion uidial komail, pwe i en katunole kin komail ekij pwaij nenen, pwe komail en tinainda. **12** Pwe i en kajaroleid re omaill, pweki atail pojona ieu. **13** Ari, ri ai ol akan, i jota men, me komail en jaja duen ai kileledier pan pak toto, en pwar won komail, ap jaik pijoki on, pwen diar ekij wan ai dodok re omaill, dueta ren wei tei kan. **14** Pwe nai me pwaipwand on men Krik o men liki kan, o on me leolekon o me jo leolekon kan. **15** Pwe duen a pan kak pai, i men pil padaki on komail men Rom ronamau. **16** Pwe i jota kin namenok ki ronamau, pwe i manaman en Kot, me kin kamaurela me pojon akan karoj, Juj oko maj, ap pil men Krik. **17** Pwe i me kin kajanaleda pun en Kot, me kin pwili jan pojon, pwen pojon duen a intimidier: Me pun o pan memaureki pojon; **18** Pwe onion en Kot pan janjaleda jan nanlan on me doo jan Kot akan o me japon en aramaj akan, me kin kawela melel ni arail japon. **19** Pwe duen me pwarada jan ren Kot me janjal on irail, pwe Kot me kotin kajanale on irail, **20** Pwe meakan me jo janjal duen i, iet akan, a manaman joutuk o pil duen a udan Kot jan ni anjaun jappa wiawier, kin janjal kida jpwilim a dodox kan, pwe jolar pekid parail, (*aiddios g126*) **21** Pweki irail iajadar Kot, a re jota wauneiki i duen me kon on Kot pil jota majak tol a, a re aklemai on i, monion japon arail ap rotorotalar. **22** Irail akereki pein irail ap lamponlar. **23** Irail kawukilar linan en Kot me jo kak mor pajan, on mom en aramaj me kin mor pajan o mom en manpir akai, o man aluki pa, o man korop akan. **24** I me Kot kotin mueide kila irail, en inon ion kajaminlar monion arail ni ar kajautela pein war arail nan pun arail, **25** Me kawukila melel en Kot on likam, ap poni o papa on dipijou mon Jaun wia meakaroj, me iajanai potepoteta amen. (*aiōn g165*) **26** Nan i me Kot mueidela kin ir on inon jued akan, en lel on arail li akan, en wuki jan ira'rail, kaokaoe ira rail. **27** Pil dueta ol akan liki jan iran li, ap kalel nan pun arail; ol ajada ol, me jo kon, ap pein kapokala nan war arail manidi en ar wiawia kan. **28** Nan duen irail kan kataman on Kot, Kot ap mueidalan irail, en kapitakkala kamom on wia meakan me jued, **29** Me dir en japon karoj,

morjued, norok kapwa, jempok, dir en peirin, lolap, akamai, widin, weid, lidu monin, **30** Pil en pan moli, likinekine, kajenta Kot, kan kapunlol, aklapalap, ponmajo, me kin diar me jued akan, jo oke jam ar o in ar, **31** Lampon, inaujopoujok, jempok, jomak. **32** Re aja duen kapun pun en Kot, me kin wia mepukat, pan mau on mela, a kaidin i eta, pwe re pil kin perenki irail, me kin wia mepukat.

2 NAN i jota pakid pa om, aramaj amen koe, amen amen me kin kadeikada, pwe ni om kadeikada amen, pein koe me koe kin kariala, pwe koe me kin kadeikada, kin wiawia me dueta. **2** A kitail ajaer, me kadeik en Kot me melel on ir, me kin wiada mepukat. **3** A dadue aramaj amen koe me kin kadeikada, me kin wiewia mepukat, ap wiada dueta, koe kiki on, me koe pan piti jan kadeik en Kot? **4** De koe marnaleki kalanen en Kot japan, o a kanonama o papadake; koe jota aja, me kalanen en Kot kamaterok uk alan kalula? **5** A koe ni monion om me katiwo o kakaluak, me koe ki penan uk onion on ni ran en onion o kajanjal pan kadeik pun en Kot, **6** Me pan kotia depuk on amen amen duen a wiawia kan. **7** Irail me kin dadaurata ni ar wiawia mau kan o linan, o indand, o me jo kin mor pajan, maur joutuk. (*aiōnios g166*) **8** A kamekom o wairok on irail me katiwo o jo oke melel, a me kin oke japon. **9** O kanaudok o kalokolok on aramaj karoj, me wiadar jued, maj on Juj akan ap lel on men Krik. **10** A linan, o wau, o popol on amen amen, me kin wia mau, maj on Juj akan o pil on men Krik. **11** Pwe Kot jota kin lipilipil aramaj amen. **12** Pwe karoj me wiada diplikin kapun, pan lokidokila likin kapun, pil karoj, me aja kapun, ap wiada dip, pan pakadeikada pan kapun. **13** Pwe kaidin me roneron kapun kan pahn pun kila mon Kot, a me kin anada kapun pan pun kila. **14** Pwe ma men liki, me jota arail kapun, ap pil wiawia tiak en kapun jan nan pein irail, iei me irail, me jota arail kapun pein kapun arail. **15** Me kin kajanaleda wiawia en kapun me intimidier nan monion arail, i me injen arail pil kadedeki o ar lamalam, me irail jakara kida de kalole mau ki nan pun arail. **16** Lao ran o, me Kot pan kotiki on leujuj en kadeikada dip okiokan ren aramaj akan, duen ai ronamau. **17** A ma koe adaneki Juj amen, me kin liki kapun o juaikei Kot, **18** O ajada kupur a, o koe pun kila lamalam, ni om padapadaki jan nan kapun, **19** Koe me lameda, me koe itar on, en kalua wei me majkun akan, o kamarain pan me rotorot akan, **20** O jaunkainen pan me lampon kan, o jaunpadak en kijin jeri kan, me aja tiak en leolekon o melel en kapun. **21** Ari, koe kin kawewe on amen, ap jota kin kawewe on pein uk, o koe kin padaki me ren der pirap, a koe kin pirap; **22** Koe kin inda, me aramaj ender kamal, a koe kin kamal? Koe kin juedeki dikedik en ani mal akan, a koe kin pirap me jpwilim en Kot? **23** Koe kin juaikei kapun, a koe kin kijan Kot wau ni om tiakedi kapun? **24** Pwe mar en Kot kin mamale kila komail ren men liki kan, duen ai intimidier. **25** Pwe jirkomjaij me mau, ma koe aneda kapun; a ma koe tiakedi kapun, om jirkomjaij pan jojirkomjaij. **26** Nan i, me jojirkomjaij, anada pun en kapun, daduen a jojirkomjaij jo pan wadok on i jirkomjaij? **27** Ari, ma me udan jojirkomjaij akan pan kapwaiada kapun, re jota pan kadeik uk ada? Pwe koe kin mi pan kijin likau o jirkomjaij, ap tiakedi kapun o. **28** Pwe kaidin i Juj amen, ma pali liki ta, o pil kaidin i jirkomjaij, me jirkomjaij liki

nan uduk eta. 29 A i Juj amen, me Juj en Iole, o i jirkomjaij, me mi nan monion i, ni nen e, a kaidin ni intin; me a kapinepa jota mi ren aramaj akan pwe ren Kot.

3 ARI, da me Juj akan paieki mon me tei kan de da kadepan jirkomjaij? 2 O me toto, ni jon karoj; iet kaieu: Majan en Kot akan kanikid on irail. 3 A ma akaij jopojon a pil menda? Pwe ar jopojon pan kak kawela kalanen en Kot? 4 O jo! Pwe Kot udan melel, a aramaj karoj me likam duen a intindier: Ir eta me pun ni ar majan akan, o komui pan kotin poedi ni ar pakadeikada. 5 A ma atail japon kaindinda pun en Kot, da me kitail en inda? Dadue, Kot me pil japon, pweki a kotin onion kida? I kin lokaia ni tiak en aramaj. 6 O jo! Pwe ma iduen, Kot pan kak kadeikada jappa? 7 Pwe ma melel en Kot pwai kida ai likam kan, pwen kalinanada i, menda i pan pakadeikada, dene dipan amen nai? 8 A jo mau on duen at indand jue, pwe akai kin inda, me dene kit kin padaki wei: Kitail en wiada me jue, pwen kareda me mau? Nan arail kalokolok me pun. 9 Iaduen atail pai mau jan arail? Kaidin, pwe je kadededar, me Juj o men Krik karoj mi pan dip, 10 Duen a intindier: Jota me pun amen, jota amen. 11 Jota me leolekon amen, jota me kin rapaki Kot. 12 Karoj me japunlar, irail wiaki eu mamalar, jota meamen, me kin wiada me mau, jota amen. 13 Tapin wor arail me rajon joujou eu, me jaikenta jarep pena, lo arail me re liliapaki, wini en kamela mimi ni oton ni arail; 14 Au ar me dir en lalaue o katik, 15 Na arail me marara on kamela aramaj; 16 Nan al arail me dir en juep omauk; 17 A al en popol me re jaja; 18 Re jota kin majak Kot. 19 A kitail ajaer, me kapun o lolok on, me kin papa kapun pwe au karoj en japaimokid o jappa pon lodi on kadeik en Kot. 20 Ari mon Kot jota uduk me pan pun kila a wiawia kapun, pwe kapun me dip kadiarokidar; 21 A anjau wet pun en Kot janjaledar likin kapun o kadedekidar kapun o jaukop akan. 22 A pun en Kot me pwili jan pojon lejuj Krijtuj, ap lel on karoj me pojon. 23 Pwe jota lipilipil, karoj me wiadar dip o jota kak konodi linan en Kot. 24 Iraill pan pun kila a mak japan, pweki en Krijtuj lejuj a kotin dore kitail lar, 25 Me Kot kin kajanaledar ni wiala mol en kalanen ni pojon nt'a, pwen kajanaleda a pun nia kin lapwada dip en maj akan, miier pan papadake en Kot. 26 A anjau wet a kin kadededa a pun. Ieteten, me pein i me pun, ap pan kin kapunala Karoj me pojon lejuj. 27 Ari, ia men juaiki? A lokidokilar! Ren kapun da? En wiawia kan? Kaidin, a ren kapun en pojon. 28 Ari, iet me je inda: Aramaj en pun kila pojon a kaidin wiawia en kapun kan. 29 De Kot en men Juj akan arail Kot eta? Kaidin pil Kot en men liki kan? Ei melel, pil en men liki! 30 Ari, Kot me ta men, me kin kapun kila me jirkomjaij akan pweki pojon, pil jojirkomjaij akan pweki pojon. 31 Iaduen, kitail kin tiakader kapun pweki pojon? O jo! pwe kitail kin kapwaiada kapun o.

4 ARI da me kitail en inda duen Apraam jam atail ni pali uduk, da me a diaradar? 2 Pwe ma Apraam pun kilar a wiawia kan, nan a men juaiki mia, a kaidin mon Kot. 3 Pwe da me kijin likau majanier? Apraam pojon Kot, o i me wadok on i kapuna pa. 4 A me kin keleki a wiawia kan, nan pwain a pan wad on i nin tiak en kujoned a kaidin ni mak. 5 A me jota kin keleki a wiawia kan, ap pojon i, me kin kapunala me doo jan Kot akan,

nan a pojona wadok on i kapuna pa i. 6 Duen Dawid kapaiaiki aramaj amen, me Kot kin kapunala likin a wiawia kan: 7 Meid pai, me ar japon kan lapwadar, o me dip ar akan pwaipwaidler! 8 Meid pai ol o, me Kaun o jolar pan kapokoki on dip a! 9 Ari, me jirkomjaij eta, me pai wet kin ko on, de a pil itar on me jojirkomjaij? Pwe kit me indada: En Apraam a pojona wadok on i kapuna pa. 10 Ari, iaduen a wadok on i? Ni a jirkomjaijelar de ni a jojirkomjaijelar? Kaidin ni jirkomjaij, pwe ni a jojirkomjaij. 11 A a aleer kilel en jirkomjaij, men kadede a pun kilar pojona, me a anekier ni a jojirkomjaij, pwen wiala jam en me pojona ap jojirkomjaij akan karoj, pwe pun wet en pil wadok on irail. 12 O pil wiala jam en me jirkomjaij akan. A kaidin arail me jirkomjaij akan eta, pwe pil en irail, me aluki pojona ota, me mi ren jam atail Apraam ni a jojirkomjaij. 13 Pwe kaidin ki kapun o me Apraam o kadaudok a aleer inau o, me a pan jojoki jappa, a ki pojona pun. 14 Pwe ma irail, me men kapwaiada kapun o, pan ale jojo, nan pojona wadok on mal kot, o inau olar. 15 Pwe kapun o kin kareda onion, pwe ma jota kapun, a pil jota japon. 16 I me pun pan tapijan ni pojona, pwe karoj en tapijan mak; o inau on kadaudok o en teneten. A kaidin ir eta, me mi pan kapun o, pwe pil karoj, me mi pan pojona wadok on Apraam, me jam en kitail karoj. 17 Duen a intindier: I wia kin uk alar jam en wein jappa toto mon Kot, me a pojona wadok on kin kamaureda me melar akan o molipei ir, me jaikenta mia, pwen miala. 18 I me pojona, ap jota kaporopori mia, pwen wiala jam en wein jappa toto, duen a lokido: Nan iduen kadaudok om. 19 Ap jota luetalar ni a pojona o jo lamelame, me war a melar, pwe a koren ion jaunpar epuki; pil jota lamelame war en Jara a melar. 20 Pwe a jota peikajaleki inau en Kot i jopojon, a a kakairida ni pojona, o i me a kin kapinaki Kot. 21 A aja melelia, me i kin inauki on i, a pan kin kapwaiada. 22 Nan i wadok on i kapuna pa. 23 Mepukat jota intindier pweki i eta, me a wadok on i mepukat. 24 A pil pweki kitail, me a pan wadok on, ma kitail pan pojona i, me kin kaijadader lejuj atail Kaun jan ren me melar akan. 25 Pwe i me panalar pweki dip atail, o a kin iajadar pwen kapun patail.

5 KITAIL ari pun kilar pojona, ap popol ren Kot, pweki atail Kaun lejuj Krijtuj. 2 Me kin kajamo kitail ki pojona wadok on mak wet, me kitail ajaer, ap kaporopori o juaiki linan en Kot, 3 A kaidin i eta, pwe kitail pil juaiki at apwala akan, pwe kitail aja, me at apwala akan kin kareda kanonama; 4 A kanonama kin kareda kakairida, a kakairida kin kareda kaporopori; 5 A kaporopori jota kin kanamenokala, pwe limpop en Kot me wudokidi on nan monion atail ki Nen jarau, me kitail ajaer. 6 Pwe ni atail luet Krijtuj mata kin kitail, me doo jan Kot akan ni anjau me kileledier. 7 Pwe iaduen, amen panmekila me pun amen? Ele pweki me mau amen, me amen panmekila. 8 A Kot kin kajanjalada a limpop on kitail ni en Krijtuj a mata kin kitail lar, ni anjau atail dipan. 9 Melel kaualap, anjau wet kitail kapun kilar nta; kitail ap kamaur kila i jan ni onion. 10 A ma kitail kalolamaui on Kot ki en japlilim a Ol a mata ni atail imwintiti, nan melel kaualap murin atail kalolamaui kitail pan dorela ki a ieiaj, 11 A kaidin i eta, pwe kitail pil juaiki Kot ren atail Kaun lejuj Krijtuj, me kitail paieki tom patail. 12 Ari, duen aramaj ta men, me dip tapiki don jappa, ap tialan mela, o mela lel penan aramaj akan karoj, pwe karoj me

wiadar dip. **13** Pwe dip mi nan jappa mon kupun, a jota kapun pan dip, ma jota kapun, **14** Ari jo, mela wiauiada jan Adam lel Mojey, pil ren me jo wiadar dip laud dueta japon en Adam, iei me mom en me pan pwarado. **15** A pai en mak kaidin dueta dip, pwe ma dip en meta men me toto mekila, nan melel kaualap mak en Kot o pai en mak jan ren aramaj ta men lejuj Krijtuj itar on me toto. **16** A pai o kaidin dueta met, me wiauier ren amen, me wiadar dip, pwe kadeik o tapi janer me ta men, pwen kalokolok, a pai en mak o kin lapwada dip toto, pwen punala. **17** Pwe ma dip en me ta men mela poekidier, nan melel kaualap, irail me pan ale mak o pai en pun, pan poedi o mamaureki me ta men: lejuj Krijtuj. **18** A duen dip en me ta men aramaj akan karoj me kadeik ki on mela, i dueta pun ta ieu itar on kapun kila aramaj akan karoj, en kamaurela. **19** Pwe duen jopeik en aramaj ta men me toto wia kilar dipan, iduen peik en meta men me toto pun kilar. **20** A kapun pil wiauier, pwe dip en kadiarok kidar, a waja me dip paraparada ia, iei waja mak o laude janer. **21** Pwe duen dip dianal mela, iduen mak o pun pan dianal maur joutuk ki lejuj Krijtuj atail Kaun. (**aiōnios g166**)

6 ARI, da me kitail en inda? Kitail en dadaurata dip, pwe mak en lalaudala? **7** O jo! Pala kitail pan dadaurata dip, me kitail mela janer? **8** De komail jota aja, me karoj, me paptaije on Krijtuj lejuj, paptaije on a matala? **9** Kitail ari ian i jaredier ni paptaij on mela, pwe duen Krijtuj kaiaja kidar linan en Jam jan ren me melar akan, iduen kitail en pil weweideki ni maur kap. **10** Pwe ma kitail kaparoki on i ni a matala, nan kitail pil pan paroki on i ni a iajadar. **11** Pwe kitail ajaer, me atail aramaj marin ian kalopuelar, pwe war en dip en mokonaidier, pwe kitail jolar papa dip. **12** Pwe me melar, maiodar jan dip. **13** A ma kitail ian Krijtuj matalar, nan kitail kamelele, me kitail pil pan ian i ieiajata. **14** Kitail aja, me Krijtuj kotin iajadar jan ren me melar akan, ap jolar pan pur on matala; mela jolar pan poedi i. **15** Pwe ni a kotin matalar, a kotin matalar pan metapak pweki dip, a ni a kotin ieiajata, a kotin ieiajadan Kot. **16** Iduen komail, komail en wia kin komail me melar jan dip, ap memaur on Kot ren Krijtuj lejuj. **17** Ari, komail ender mueid on dip, en kaunda war omair luet; pwen papa a inon jueud akan. **18** Komail pil der mueid on dip o kokon omair akan, pwen men wia japon a komail mueid on Kot pein komail, duen me kamauradar jan ren me melar akan, o kokon omair akan en papa me pun on Kot. **19** Pwe dip jota pan kak poe komail edi, pwe komail jolar mi pan kapun, pwe pan mak. **20** Ari da, kitail en wia dip, pwe kitail jolar mi pan kapun, a pan mak? O jo! **21** Komail jota aja, ma komail pan wiala pein komail ladu en peik, ari komail pan ladu en me komail kin pepeiki on? Ma dip komail pan mekila, a ma peik, komail pan pun kida. **22** A danke on Kot pwe komail jolar ladu en dip; pwe met komail kin peiki on tiak en padak me komail ianer jan monion omair. **23** Komail ari maioda jan dip, komail id wiala ladun pun. **24** Nai me inda met nin tiak en aramaj, pweki luet en uduk omair. Pwe duen omair panalan kokon omair akan, en ladun jamin o japon kan, pwen palian kapun, iduen komail en pan on kokon omair, en lidui me pun, pwen jarauila. **25** Pwe ni anjau me komail ladun dip, komail maio jan me pun. **26** A iaduen wan mepukat ni anjau o, me komail kin namenokki anjau

wet? Pwe imwi pan mepukat mela. **27** A met komail maiodar jan ni dip, ap id wialar ladun Kot, o omair wan jarauia mia o imwi pan maur joutuk. (**aiōnios g166**) **28** Pwe pwain en dip mela, a pai en mak en Kot maur joutuk ren Krijtuj lejuj atail Kaun. (**aiōnios g166**)

7 DE ri ai kan, komail jota aja i kin peidok ren me aja kapun o me kapun o kin poedi aramaj arain a memaur? **8** Pwe li amen, me a warok mia, kin kaupinki kapun en a warok arain a memaur. A ma a warok melar, a muez janer kapun en a warok. **9** A ma a pan paudeki amen ol ni a warok memaur, a pan adaneki kamal amen; a ma a warok melar, a muez janer kapun, ap jota pan kamal amen, ma a pan pur on amen ol. **10** Ari ri ai kan, iduen pil komail mekilar kapun o pweki war en Krijtuj, pwen wiala nain amen, iet, me iajadar jan ren me melar akan, pwen kaparapar on Kot. **11** Pwe ni at kekeideki tiak en pali uduk, inon en dip me kelail nan kokon atail pweki kapun o, pwen kaparapar on mela. **12** A met kitail muez janer kapun o, pwe jal pat on mela olar, pwe kitail en papa on tiak kap en nen, a kaidin on tiak marin en intin. **13** Ari, da me kitail en inda? Me dip kapun o? O jo! A i pan jaja dip, ma jo kapun. Pwe I pan jaja duen inon jueud, ma kapun jo kalok kidar: Koe der norok! **14** A dip kadiarok kidar kujoned, ap kainon on ia jen on inon jueud karoj, pwe ma jota kapun dip mela. **15** Pwe maj o i jota mi pan kapun, ap mamaureta, a kujoned lao mia, dip ai ap diarokadar. **16** A nai melar; kujoned, me loki don ia, pwe i en maure kida, kare on ia mela. **17** Pwe dip kadiarok kidar kujoned liapai ia dar, ap kame ia lar. **18** Ari, kapun o me jarauia o kujoned me jarauia, a pun o mau. **19** A iaduen me mau kot kare on ia mela? O jo! A dip en janjale kida me kamau o ni a kare on ia mela, pwe dip en janjale kida kujoned. **20** Pwe kitail aja, me kapun o me nenin, a nai me uduken o netilan dip. **21** Pwe i jota aja, da me i en wia. Pwe kaidin me i mauki, me i kin wiada, a me i kin juedeki, iei me i kin wia. **22** Ari, ma i kin wiada, me i kin wia, nan i kin kajanaleda, me kapun me mau. **23** A ma i wiadar, me i jota men wia, kaidin nai me wiadar, a dip me mimi lol i. **24** Pwe i aja, me jota mau kot mi lol i nan uduk ai, pwe i kin men wiada me mau, a en anada me pun i jota kak on. **25** Pwe me mau o, me i men wiada, i jota kin kapwaida, a me jueud, me i kan, i me i kin wiada. **26** A ma i wiada, me i jo men wiada, kaidin nai me wiada, a dip me mi lol i. **27** Let me kapun kadiarok on ia: Ni ai men wiada me mau, me jueud mimi re i. **28** Pwe i kin mauki kapun en Kot pali lol en aramaj. **29** I ap diaradar eu kapun ni ai kokon akan, me kin palian kapun en lol, ap kalua ia di pan kapun en dip, me mi nan ai kokon akan. **30** O nai aramaj luet amen! Ij me pan kamaio wei ia jan ni war mela wet! **31** Danke Kot pweki lejuj Krijtuj atail Kaun. Nan lol i i kin papan kapun en Kot, a ni pali uduk kapun en dip.

8 ARI, jolar me mau on pakadeikada, me mi ren Krijtuj lejuj. **2** Pwe kapun en Nen en maur ren Krijtuj lejuj kamaio ia da jan ni kapun en dip o mela. **3** Pwe me kapun jota kak on, aki a luete kila pali uduk, iei me Kot kin wiada ni a kin poroneda japwilim a Ol ni mom en uduk en dip, pweki dip, pwen kadeikada dip ni pali uduk. **4** Pwen kapwaida pun en kapun re atail, me jota weideki pali uduk a pali Nen. **5** Pwe me kijan pali uduk, kin lamelame duen inon en uduk, a me kijan pali Nen, kin lamelame duen inon en Nen. **6** Pwe tiak en uduk iei mela, a tiak en Nen

maur o popol. 7 Pweki tiak en uduk kin palian Kot, pwe a jota kin duki on kapun en Kot, pwe a pil jota kak on. 8 A me kijan pali uduk, jota kak konekon ren Kot. 9 A komail kaidin kijan pali uduk, pwe kijan pali Nen, ma Nen en Kot kotikot lol omaill. A me jota aneki Nen en Krijtuj, i kaidin japwilim a. 10 A ma Krijtuj kotikot lol omaill, war mekilar dip, a wen memaureki pun. 11 A ma Nen o, me kaiajadar lejuj jan ren me melar akan, kotikot lol omaill, nan i me kaiajadar Krijtuj jan ren me melar akan, pil pan kamaureda war omaill mela ki Nen e, me kotikot lol omaill. 12 Ari ri ai kan, kitail jolar pwaipwand on pali uduk, pwen kapwaiada inon en uduk, 13 Pwe ma komail memaureki uduk, komail pan mela, a ma komail pan kamela wiawia en pali war ki Nen, komail pan memaureta. 14 Pwe karoj me weweideki Nen en Kot, nan irail jeri en Kot akan. 15 Pwe kaidin nen en ladu, me komail aleer, pwen pur on majak, a Nen en jeri, me komail aleer, me kitail kin eker kida: 16 Pein nen o kotin ian nen atail kadedek, me kitail jeri en Kot akan. 17 A ma kitail jeri kan, nan kitail pil jeri en jojo, jeri en jojo en Kot o kijan toun jojo en Krijtuj, ma kitail ian kamekam, kitail pil pan ian linanla. 18 Pwe i ajaer, me kamekam en anjau et jota mau on en kaparoki on linan kokodo, me pan kajanjaledan kitail, 19 Pwe audepan jappa poden anane kaualap papajan en jeri en Kot ar pan maioda. 20 Pwe audepan jappa o panalan mela, kaidin pweki pein injen arail, a pweki i, me pan ir alan kaporopor. 21 Pwe audepan o pil pan maioda jan ni a lidulidui on tiak en joredi, on maio en linan on jeri en Kot akan. 22 Pwe kitail ajaer, me audepan jappa karoj kin janejanlol o mimi pan wairok en naitik lao lel met. 23 A kaidin irail eta, pwe kitail pil ian, me mejenin Nen, pil pein kitail kin janejan, auiaui lao anjau en pali war atail ar kawili kapada. 24 Pwe kitail kamaurelaner kaporopor. A kaporopor me janjal, i kaidin kaporopor; pwe me amen kin ududial, menda en kaporoporeki? 25 A ma kitail kaporoporeki, me kitail jota udial, kitail kin kanonama auiauieta. 26 Pil Nen o kotin jauaja kitail ni atail luet akan, pwe kitail jaia, da me kitail en poeki, o da me kon on, pwe pein Nen o janejanelol o laolao kin kitail. 27 A me kin kotin kajauizada monion akan, mani duen kupur en Nen, pwe a kin kotin laolaoki jarau kan duen tiak en kupur en Kot. 28 A kitail aja, me karoj kin kamauiala me pok on Kot akan, irail me paeker duen ar kileledier. 29 Pwe me a kotin piladar maj o, iei me a pil kotin kileledier, en tialan mom en japwilim a Ol, pwe a en mejeni nan pun en ri a kan. 30 A me a kotin kileledier maj o, a pil kotin warone irail edo, a me a kotin waromedor, a pil kapun irail alar, a me a kapunalar, a pil kotin kalinan irail adar. 31 Ari, da me kitail en jabenki mepukat? Ma Kot ian kitail, ij me pan kak palian kitail? 32 I me jota kotin kajampwaleki japwilim a Ol, pwe a kotiki wei en wiliandi kitail, dadue, a jo pan kotin japan ianaki don kitail meakaroj? 33 Ij me pan kapun on en Kot a piladar akan? Pwe Kot eta, me kotin kapunada; 34 Ij me pan kadeikada? Pwe Krijtuj me matalar, me pil koiajada o me pil kaipokedi ni pali maun en Kot, o me pil kin laolao kin kitail. 35 Ij me pan irawei jan kitail ni limpok en Krijtuj? Anjau apwal, de majak, de kamekam, do ijek, de kilijo, de kamajak, do kodlaj? 36 Duen a intinidier: Pweki komui kit kamekame kilar kaukaule, kit me waddok on jip akan, me kileledier on kamela. 37 A ni mepukat karoj kitail me poedier kaualap pweki i, me pok on kitail er. 38 Pwe i aja, me kaidin

mela, de maur, pil kaidin tounlan kan, de jaupeidi, pil kaidin men met, de men mur, de me manaman akan, 39 Pil kaidin men poe, de men pa, de okotme pan kak irawei jan kitail ni limpok en Kot, me mi ren Krijtuj lejuj atail Kaun.

9 NAI kin lokaia melel ren Krijtuj, o i jota kin likam, pwe injen ai o Nen jarau kadede ia da, 2 Me i kin patautau o injenjued nan monion i kaukaule. 3 Pwe pein nai inon ion en riala, pwen dooki wei jan Krijtuj pweki ri ai kan ni pali uduk. 4 lei men Irael me udan jeri en Ko t, me ar linan, o inau kan, o kapun, o upa Kot, o kokop akan mia, 5 Me jamanek jam atail akan me Krijtuj pil tapi jan ia ni pali uduk a, me poedi meakaroj, iei Kot me iajanai kokolata, amen. (aiōn g165) 6 Pwe kaidin dene majan en Kot jo pwaida, pwe kaidin karoj men Irael, me tikidar Irael; 7 Pil kaidin karoj jeri kan, me kijan kadaudok en Apraam; pwe jan ren Ijaak kadaudok om pan tapi jan ia. 8 Ari, kaidin irail jeri en Kot akan, me jeri kan ni tiak en uduk, a jeri en inau kan pan wad on kadaudok o. 9 Pwe i majan, majan en inau eu: Ni anjau o I pan kodo, a Jara pan naitikada jeri ol amen. 10 A kaidin i eta, pwe pil Repeka lao lijean on jam atail Ijaak. 11 Pwe ni anjau jeri ko kaikenta ipwidier, o pil kaikenta wiadar meakot mau de me jued, o pwe kupur en Kot en pwaida, kaidin ni wiawia a ni lipilipil ren me piladar o. 12 A kotin majani on i: Me laud o pan papa me titikit! 13 Duen a intinidier: lakop me I pok on er, a Ejau me I likidmalielar. 14 Ari, da me kitail en inda? Kot me japon? O jo! 15 Pwe a kotin majani on Mojej: I pan maki on, me I men maki on, o I pan pokepoke, me I men pokepoke. 16 Ari, jota katepa, ma amen pan pein inon ion de tane wei, a ma Kot pan kotin maki on amen. 17 Pwe kijin likau me katitiki on Parao: Nan iet me I kilele uk adar, pwe I en kajale kida uk ai manaman, o pwe mar ai en indandeki jili ni jap akan karoj. 18 Ari, a kin kotin maki on, me a kotin kupura, ap kapitakaila, duen me a kin mauli. 19 Koe ap pan indan ia: Ari da me a kailon kin ia? Pwe ij me kak palian kupur a? 20 Ei melel aramaj koe, ij koe, me men palian Kot? Da, dipijou pan indai on me wiadar i: Menda koe wiai on ia momuei? 21 Pala jaun wiada dal jota manaman on, en wia kida lopon en pwel ota dal eu me kajevel, de eu me jakanekan? 22 A Kot kotin kanonama on dal jued akan, me wiauier on lokidokila, ni a men kajaleda a onion o manaman, 23 O a pil men kotin kajaleda a dir en linan ki dal en a mak kan, me a kotin kaonopadar maj o en linanla. 24 lei kitail, me a kotin waron do, kaidin jan ren Juj akan eta, a pil jan ren men liki kan. 25 Duen a pil kotin majanier nan puk en Ojea: I pan kaadaneki irail, me kaidin nai, nai aramaj akan, o me jo kompoke pai, kompoke pai. 26 A pan wiaui waja o me a loki on irail: Komail kaidin nai aramaj, i waja re pan adaneki jeri en Kot ieiaj. 27 A lejaia likelikwir duen men Irael: Ma jeri en Irael akan pan raj on pik en oror, lua ta pan maurela. iej. 28 Pwe a pan kotin kairela japwilim a dodok o kamode kila ni a pun, pwe Kaun o pan kotin wiada dok motomot nin jappa. 29 O duen lejaia majanier maj o: Ma Kaun Jepaot jo nikideki on kitail kaparapar, kitail pan dueta Jodom o Komora. 30 Ari, da me kitail en inda duen men liki kan me jota rapaki pun, re diaradar pun, a pun eu, me tapi jan pojon. 31 A men Irael me iron ion kapwaiada kujoned en pun, ap jota konodi kujoned wet. 32

Pwekida? Pwekia jota tapi jan ni pojondi a ni wiawia kan, pwe irail dipikelekeleki takai en dipikelekel. 33 Duen a intinidier: Kilan, I pajonedi takai eu nan Jion, takai en dipikelekel eu o paip en kamakar. A me pan pojondi i, a jota pan jarodi.

10 RI ai kan, inon en monion i, o ai nidinid kin irail on Kot pan dore ir ala. 2 Pwe nai kadede parail me re kin nantion Kot ap jaja tiak. 3 Pwe re jaja pun en Kot, ap pojondi kapwaiada pein arail pun ap jota duki on pun en Kot. 4 Pwe Krijtuj kaimwijok pan kapun o; karoj me pojondi en pun kila. 5 Pwe Mojef majanier duen pun en me pwili jan kapun o: Aramaj o, me kapwaiada jona pukat, a pan maur kila. 6 A iet me pun, me pwili jan pojondi, kin inda: Der inda nan monion om: Ij me pan daudala nanlan? let wewe: En wadido Krijtuj. 7 De ij me pan daudi waja lol? let wewe: En wadado Krijtuj jan ren me melar akan. (*Abyssos g12*) 8 A da me a kin inda? Majan me koren ion uk, a kin mi nan au om o nan monion om; iei majan en pojondi, me je kin padaki wei. 9 Pwe ma koe pan kadedeki au om lejuij, me i me Kaun, ap pojondi nan monion om, me Kot Kotin kaijadar i jan ren me melar akan, koe ap pan doro kila. 10 Pwe pojondi kin tapi jan nan monion o, pwen pun kila, o kadede kin tapi jan nan au o, pwen maurkila. 11 Pwe kijin likau me majan i: Amen amen me pan pojondi i, jota pan joredi. 12 Pwe jota irair eu nan pun en men Juj o men Krik, pwe Kaun en irail karoj me ta men, me dir en kalanan on karoj, me kin likwir on i; 13 Pwe amen amen me likvir on mar en Kaun o pan dore kila. 14 A iaduen, irail pan likwirlan i, me irail jota pojondi? A iaduen, irail pan kak pojondi i, me re jaikenta ron? A iaduen irail pan kak ron, ma jota jaunpadak? 15 A iaduen, irail pan kak padaki wei, ma re jota pan pakadarala? Duen a intinidier: Meid pai na en me padaki ronamau en popol, me padaki ronamau en me mau kan! 16 A kaidin karoj me peiki on ronamau. Pwe lejaia majani: Main, ij me kamelele at padak? 17 Ari, pojondi kin pwili jan padak, a padak kin pwili jan majan en Kot. 18 A nai me inda: Irail jota ronadar? O ei! Pwe nil arail leler jep karoj, o ar padak lel on irair en jappa. 19 A nai me inda: Ijrael jota wewekier? Pwe iet kaieu, me Mojef majani: I pan kajarowei kin komail, me kaidin nai aramaj, o I pan kamakara kin komail aramaj pweipwei kan. 20 A lejaia kelail majan: Nai me kadiarokada jan ren me jota rapakin ia, o Nai me pwardon, me jota idok ia. 21 A kotin majan duen Ijrael: Kaukaule i kapawai pa i kat on aramaj katiwo o kanudi kan.

11 ARI, iet me i men inda: Kot kalikalar japwilim a kan? O jo! Pwe nai pil kijan men Ijrael, o kadaudok en Apraam, o kainok en Peniamin. 2 Kot jota kalikalar japwilim a kan, me a kotin piladar maj o. De komail jota aja, da me kijin likau majanier duen Eliaj ni a kadipa men Ijrael mon Kot majani: 3 Main, irail kamelar japwilim ar jaukopakan, o karonk pajan japwilim ar pei jaraui kan, a nai ta me lua, a irail pil rapakin ia, pwen kame ia la. 4 A da me Kot Kotin jabenki? Nai me kanikidi on ia ol ijikid me jo kelepuki on Paal. 5 Nan iaduen anjau wet: Luan me piladar akan mia pweki mak en Kot. 6 A ma pweki mak, nan kaidin pweki wiawia kan; pwe ma iaduen, mak jolar pan mak. 7 Ari, iaduen meupkat? Me men Ijrael raprapaki, re jota diaradar, a me piladar akan diaradar, a me tei kan kapitakailar. 8 Duen a intinidier: Kot kotiki on irail nen en men mair, o por

en maj akan, pwe ren der kilan waja, o jalon akan, pwe ren der ron waja lao lel ran wet. 9 O Dawid majani: Arail tepel en wiala injar parail, o litip arail, o kapup parail, o karia parail. 10 Maj arail en rotorotala, pwe ren der kilan waja, o irail en kakoj pena kokolata. 11 Ari, iet me i men inda: Irail dipikelekel pwen pupedi? O jo! A pweki arail pupedi, en id kamaurela men liki kan, pwen kapopot kin irail do. 12 Ari, ma arail pupedi id pai on jappa, a arail momalar id pai on men liki kan, ia wan pai, ma irail karoj pan japaledo! 13 Pwe men liki komail, me i men padaki on, pwe nai wanporon en men liki kan, i men kaindinda ai dodok. 14 Pwe ma i ik on, i pan kainon irail, me kit eu ni pali uduk pwe akai re'rail en dorela. 15 Pwe ma arail kalikilar id kalamalam maula jappa, arail kajapaledo jo pan kamaurela jan ren me melar akan? 16 A ma kalap me jaraui, plaua amaj pil pan jaraui; o ma kalaua me jaraui, ra kan pil pan dueta; 17 A ma ra kai tapenok jan, a koe ni om woj mal id peuj ion, ap ian nim pil en tuka o ian maurki kalaua, 18 Koe ap der juaiki on ra kan! A ma koe juaiki on irail, kaidin koe me kin wa kalaua, a kalaua kin wa uk. 19 Koe ap pan indada: Ra kan tapenok wei jan, pwe i en id peuj on. 20 Me pun; jopojon, me re tapenok kilar, a pojondi, me koe maur kila, koe der aklapalap a majak! 21 Pwe ma Kot Kotin muei jan udan ra kan, kalaka, pwe ele a pil pan muei jan uk! 22 Ari, kilan kalanan o onion en Kot; onion on irail, me jalonalas, a kalanan on uk, ma koe pan dadaurata a kalanan, a ma jo, koe pil pan tapenok jan. 23 A pil irail, ma irail jota pan mimieta ni arail jopojon, re ap pan peuj jalap, pwe Kot Kotin kak on kapure irail do. 24 Pwe ma koe lepuk jan ni tuka olip mal, ap peuj jalap on tuka olip mau, a iaduen udan ra mau kan, re jota pan kak pur on udan ar tuka? 25 Ri ai kan, i men, komail en lelapok ki kaponepon wet, pwe komail de akbolekon, duen apali en Ijrael me kapitakailar, lao lel anjaun irail me pilipildar ren men liki kan pwarador. 26 Men Ijrael karoj ap pan maureda, duen a intinidier: Amen pan kotido jan Jion, me pan kawela karoj me doo jan Kot akan ren ikop. 27 Pwe iet ai inau on irail, i lao lapwa jan irail dip arail akan. 28 Iran ronamau irail me imwintiti pweki komail, a iran lipilipil irail me kompokepa kan pweki jam akan. 29 Pwe Kot jota kin kalukila a pai en mak akan de me a kotin piladar. 30 O duen komail, me pil jota pojondi Kot maj o, a met komail aleer mak, pweki arail jopojon. 31 Iduen irail me jota pojondi mak, me komail diaradar, iei me re pil jota diaradar mak en Kot. 32 Pwe Kot me kotin kapata pena irail karoj ni jopojon, pwen mak pena on karoj. (*eleese g165*) 33 O meid laud erpit en Kot o a kotin mani meakaroj, jota me kak wewekia a kadeik kan, de pameda al en a wiawia kan! 34 Pwe ij me ajaer kupur en Kaun o, de ij me padaki on i meakot? 35 De ij me ki on i meakot, pwen depuk on i? 36 Pwe meakaroj tapi jan re a, o mia pweki i, o wiawia on i, linan en ko on i kokolata! Amen. (*aiōn g165*)

12 RI ai kan, i ap panaui komail pweki kalanan en Kot, komail en kida war omai, pwen wiala mairon maur, me jaraui o kaperenda kupur en Kot, iei omai kaudok me pun. 2 Komail der kaalemonin jappa, a komail en kawilikapada lol omai, pwe komail en kak kajauiaida, da me kupur en Kot, me mau o kaperen, o unjok. (*aiōn g165*) 3 Ki mak, me i aleer, i indan amen amen nan pun omai, ender inon ion pein i, laude jan me kon

on, a en lamelame me a en pun, duen Kot kotin nek on amen amen wan a pojona. 4 Pwe duen ni pali war atail kokon toto mia, a dodok en kokon akan kaidin dupeneta, 5 Iduen kitail me toto, war ta ieu ren Krijtuj, kitail ap kokon pena nan pun atail. 6 Atail pai en mak akan mia ap toror pajan, duen mak o me kitail aleer: Ma deideikop kitail en kokopada duen wan pojona, 7 O ma dodok eu, kitail en kolekol atail dodok; o ma jaunpadak amen, i en wiada padak, 8 Ma amen kin panaui, i en panaui, ma amen kin kijakij wei, a en opampap, ma kaun amen, a en kanekanaion, ma amen, kin kalanan, a en peren kida. 9 Omail limpok ender japun, tateki me jued, teneten ni me mau. 10 Omail limpok pena en tapi jan monion omai; wauneki amen, mon a pan waune kin uk. 11 Der tanana ni omail dodok; nen omail en inon ion dodok on Kaun O. 12 Peren ni kaporopor; kanonama ni anjau apwal; podidi on kapakap. 13 Kijakij on jaraui jamama kan; kajamo ki peren. 14 Kapaiaada me kin paki komail; kapaiaada o der kariala. 15 Perenda ren me popol akan; o janejan ren me janejan kan. 16 Komail minimin pena ni omail lamelam, der inon ion meakot me lapalap, a inon ion me tikitik; komail der akloklikon. 17 Komail der depukki on en amen a me jued me jued, a inon ion me kon on aramaj akan karoj. 18 Ma a pan kak pa omail, polaul on aramaj akan karoj. 19 Kompoke pai ko, komail der pein depuk, o komail der madan makar, pwe a intinidier: Ai depuk, Nai me pan depuk, me Kaun o kotin majani. 20 Ari, ma om imwintiti amen men manadar, kamana i; ma a men nim piladar, kanim pileda, pwe ma koe pan wia mepukat, nan koe ap pan ki penan mon a kol moluj. 21 Koe der lodi on me jued, a poekidi me jued me mau.

13 AMEN amen en upa kaun akan, me kin poe irail edi, pwe
jota kaun akan me jota jan ren Kot, a waja kaun akan mia,
nan irail me ren Kot. 2 Ari, me pan katiwo on kaun akan kin
katiwo on kujoned en Kot, a me katiwo kan, pan lodi on kapun.
3 Pwe jaupeidi kan jota kin kamajakki, me kin wia mau, pwe me
kin wia me jued. A ma koe jota men majak kaun akan, en wiada
me mau, koe ap pan indandeki pa'rail. 4 Pwe a papan Kot o iei
me mau on uk, a ma koe wia me jued, majak, pwe a jota kin wa
mal kodlaj. Pwe a papan Kot o, pwen kame me wia jued. 5
lei me komail en peiki on, a kaidin pweki kamekam a pweki
injen omail. 6 lei me komail pil wiai on nopwei, pwe irail me
papan Kot, me kin kaukaule papa wet. 7 Komail ari kapunala
omail pwaipwand on amen amen! Takij on me takij kin wiaui
on, nopwei on me nopwei kin wiaui on; majak, me majak kin ko
on; ki on wau, me wau kin ko on. 8 Der pwaipwandeki meakot
on amen; iet eta: Omail limpok pena, pwe me kin pok on amen,
kin kapwaiada kapun o. 9 Pwe iet akan: Koe der kamal! Koe
der kamela aramaj! Koe der pirap! Koe der norok! o ma pil
eu kujoned mia, iet orlepa: Koe en pok on men imp om due
pein uk! 10 Limpok jota kin wia jued on men imp a. Ari, limpok
audepan kapun. 11 O pil met: Kitail en dedeki duen anjau o,
pwe auer leler, me kitail en pirida jan mair, pwe anjaun atail
dorela me koren jan ni tapin atail pojona. 12 Ponpon daulier, a
ran me korendor. Kitail en pwilikidi wiawan rotorot akan, ap ale
tatan marain. 13 Kitail en kekeid ni tiak mau, pwe ni ran; der
kaped en mana de kamom joko, der jamin de jaut, de luak, de

peirin. 14 A komail ale Kaun lejuij Krijtuj, o der kanonala pali
uduk, pwen aneda a inon jued.

14 KOMAIL apwali me luet ni pojona o der kapin irail ada.
2 Amen kin lamelame, en kankan jon karoj, a me luet kin
kankan wan tuka. 3 Meamen me kin kankan, ender mamaleki,
me jota kin kan; o me jo kin kankan, ender kadeikada me kin
kan, pwe Kot kin apapwali i. 4 Pwe ij koe, me kin kadeikada
en amen a ladu, pwe ma a pan uda de pupedi a pan nain a
jaumaj eta. Melel, a pan pil uda, pwe Kaun o me kotin kak on
kauada i. 5 Amen kin pilada a ran kajampwal mon me tei kan,
a amen ran karoj dupeneta re a; a amen amen en pun ni a
lamelame. 6 Meamen me moaki ran eu, Kaun o me a moaki on,
me kin mana, Kaun o me a mana on, pwe a kin danke Kot,
o me jota mana, nan Kaun o me a jo mana on, ap kin danke
Kot. 7 Pwe jota meamen re'tail kin memaur ion pein i, o jota
me kin mela on pein i. 8 Pwe ma kitail memaur, Kaun o me
kitail kin memaur ion, o kitail mela, Kaun o me kitail pan mela
on, ari, kitail memaur de mela, japwilim en Kaun o kitail. 9
Pwe i me Krijtuj matalar ap iajadar, pwen kaunda me melar o
memaur akan. 10 Ari, menda koe kin kadeikada ri om? De koe,
menda koe mamaleki ri om? Pwe kitail karoj pan wijikelan mol
en kadeik en Kot; 11 Pwe a intinidier: Kaun o kaukila pein i
majani: Na karoj pan kelepuki on ia, o lo karoj kadede Kot. 12
Nan i kitail karoj pan weokada pein kitail on Kot. 13 Kitail ari
ender kadeikada amen amen; a mak eta, kitail en kadeikada iet
akan, ender ki on ri atail kajajepa de men kamakar. 14 Nai me
lamedar o ajadar pan Kaun lejuij, me jota okotme me udan jamin;
a meamen, me kajamineki meakot, nan i me jamin on. 15 Pwe
ma ri om pan injenjuedeki om kijin mana, koe jota kin weweid
nin tiak en limpok; ender kawe kila om mana i, me Krijtuj mata
kilas. 16 Komail ari kalaka, pwe omail wiawia mau de kalok jued:
17 Pwe wein Kot kaidin mana o nim, a pun, o popol, o peren ren
Nen jaraui. 18 Pwe me kin papa Krijtuj ni mepukat, i me pun ren
Kot o pil konekon ren aramaj akan. 19 Kitail ari en inon ion
meakan, me kin kareda popol o kamakamaui kitail pena amen
amen. 20 Koe ender kawe kila kijin mana wiawia en Kot. Ari,
karoj me min, ap jued on aramaj amen, me luet ap manamana.
21 Me mau, koe ender kan uduk de nim wain, de wia meakot,
me ri om il pan pupe kidi, de makaraki, de kaluete kila. 22 A ma
om pojona mia ni mepukat, ari kamaui pein uk mon Kot Meid pai,
me jota kin kadeikada pein i ki meakan, me a kin kajampwaleki.
23 A meamen, me peikajal ap mana, me pakadeikadar, pwe a
jota tapi jan pojona. A karoj me jota kin tapi jan pojona, iei dip.

15 MAK eta, kitail kelail akan, en jauaja me luet akan, ap
der peren ki pein kitail. 2 Amen amen kitail en pok on men
impa, pwen kamaualia i. 3 Pwe Krijtuj pil jota kin pok on pein i,
a duen intinidier: Pakainak en me kainaki komui, me I dikidier
raui. 4 Pwe karoj me intinidier maj o, me intinidier, pwen padaki
don kitail, pweki kanonama o kamait en kijin likau kan kitail
en kaporopor. 5 Ari, Kot en kanonama o kamait en kaminimin
komail pena duen Krijtuj lejuij. 6 Pwe komail en kalinanada Kot
o Jam en atail Kaun lejuij Krijtuj ni lamalam ta pot o au ta ieu. 7
I me komail en apapwali pena dueta Krijtuj me kotin kajamo
komail on linan en Kot. 8 Pwe nai inda, me lejuij Krijtuj wialar

papan jirkomjaij pweki melel en Kot, pwen kapwaiada inau kan on jam akan. **9** Pwe men liki kan en kalinanada Kot pweki a mak duen a intinidier: I me I pan kadedede komui ren men liki kan o kauleki mar omui. **10** O pil eu me a kotin majan i: En popol komail men liki kan ianaki jpwilim a aramaj! **11** O pil eu: Kapina Kaun o, komail men liki kan karoj o kalinanada i, komail wei karoj! **12** O pil eu me lejaia majani: Ip en leje pan pwarado, a pan pwarado, pwen kaunda men liki kan, i me men liki kan pan kaporoporeki. **13** Ari, Kot en kaporopor en kadire kin komail peren o popol karoj ni pojon, pwe omal kaporopor en laudeki manaman en Nen jaraui. **14** A nai aja mau duen komail ri ai kan, me komail dir en kamau o audaudeki erpit, o koiokki on panapanau pena amen amen. **15** Ari jo, ri ai kan, i intin won komail er duen met, pwen kataman kin komail mak eu, me Kot kotiki on ia er. **16** Pwe i en papan Krijtuj leujuj on men liki kan, padapadaki won ir ranamau en Kot, pwe men liki en wiala mairon eu, me konekon, me kajaraui kila Nen jaraui. **17** I me i kak juuapi kan Krijtuj leujuj pweki meakan me jpwilim en Kot. **18** Pwe i jota pori on inda meakot, me Krijtuj jota kotiki on ia, i en kalua men liki on peik, ki ai padak o wiawia kan. **19** O kilel o manaman akan, en Nen jaraui. Ari, i me i kadire kila ronamau en Krijtuj jap karoj, tapiada lerujalem, ap lel on Ilirien. **20** Nai nantion ni ai padaki ronamau waja me jaikenta aja duen Krijtuj pwe i de kauada pon pajon en amen. **21** A duen a intinidier: Me jaik kalok on irail pan kilan, o me jota ron, re pan wewekei. **22** Nan i me karompwa ia pan pak toto, pwen jota kak pwar won komail. **23** A met jolar wajan dodok ni jap pukat, a par toto me i inon ion en pai won komail. **24** I lao jailokelan Jpanien, i pan pwar won komail, pwe i kaporoporeki, me i pan jup waja o ap kilan komail, a komail pan kalua ia lan waja o murin ai kajerloleit re omal. **25** A met i pan jailokelan lerujalem, pwen papa jaraui kan. **26** Pwe men Majetonien o Akaia kan mauki kijakija wei on jaraui jamama kan, me mi lerujalem. **27** Irail mauki pwe re pil pwaiwand on irail, pwe ma men liki kan pwaijanekier arail pai nenin, nan me kon on, irail en pakijakij don irail ar pai pali war. **28** I lao kapwaiadar mepukat oki on irail er kijakij japan wet, I ap pan jup re omal o daululan Jpanien. **29** A i ajadar, i lao pwaralan komail, i pan dir pai ki en Krijtuj. **30** A ri ai kan, i ap poeki komail pan atail Kaun leujuj Krijtuj o limpok en Nen pwe komail en dauki pena on ia omal kapakap kin ia on Kot. **31** Pwe i en piti jan men ludaaj jopojon akan, o pwe ai dodok on lerujalem en jauaja jaraui kan. **32** Pwe i en perenki lel on komail pan kupur en Kot o ian komail tapwenda. **33** Ari, Kot en popol en kotikot re omal karoj! Amen.

16 I ap kakaliki on komail ri atail li Pepe. me kin papan momodijou en Kenkrea, **2** Pwe komail en kajamo i pan Kaun duen me kon on jaraui kan, o komail jauaja i ni meakaroj, pwe i me jauaj pan me toto o pil nai. **3** Ai ranamau on Prijila o Akwila, me jauaj pai ren Krijtuj leujuj. **4** Me inepai ia da, me kaidin nai eta, me kin danke ira pwe pil momodijou akan karoj nan pun en men liki kan. **5** Pil momodijou nan im ara. Ranamau on kompoke pai Epenetuj me tapiada momodijou en Krijtuj nan Ajien. **6** Ranamau on Maria, me kadek papa kit. **7** Ranamau on Andronikuj o luniaj, kompoke pai kan o me

ian ia jalidi, me majamaj ren wanporon akan, me jau on Krijtuj mo i. **8** Ranamau on Apliaj, me kompoke pai ren Kaun o. **9** Ranamau on Urpan, jauaja pat ren Krijtuj, o Jtakij kompoke pai. **10** Ranamau on Apelej, me dadaurata ren Krijtuj, ranamau on toun im en Arijtopuluj. **11** Ranamau on Erodion kompoke pai. Ranamau on toun im en Narrijuj, me papa Kaun o. **12** Ranamau on Tripana o Tri poja, me papa Kaun o. Ranamau on kompoke pai Perjj, me porijok ni a dodok on Kaun o. **13** Ranamau on Rupuj, me pilipildar ren Kaun o o in a pil in ai. **14** Ranamau on Ajinkrituj, Plekon, Ermaj, Patropaj, Ermej o ri atail akan, me mi re'tail. **15** Ranamau on Pilolokuj, o Iulia, o Nereuj, ri ai li, o Olimpaj, o jaraui kan karoj, mi re'tail. **16** Komail ranamauki pena metik jaraui. Momodijou en Krijtuj akan kin ranamau on komail. **17** Ari, ri ai kan, i panaui komail, komail en kileledi, me kin kamueit pajan o kamakar momodijou palian padak o me komail aleer; komail ari muei jan irail. **18** Pwe jon pukat jota kin papa atail Kaun leujuj Krijtuj, a pein kaped arail o kotaueki ar kadek lokaia o widin monion en me lelapok kan. **19** Pwe omal peik me indand jili lel penan aramaj karoj. I me I peren kida komail. A i men, komail en koiokki on me mau kan, ap jokoioikki on me jueed akan. **20** A Kot popol pan kajuk pajan Jatan pan na omal eden. Mak en atail Kaun leujuj Krijtuj en mimieti re omal! **21** Timoteuj ai warok en dodok, o kompoke pai ko Lujuij, o lajon, o Jojipater kin ranamau on komail. **22** let nai Tertijie me intinidier kijin likau wet, ranamau on komail pan Kaun o. **23** Kaiuj me kin apawali ia o momodijou, a ranamau on komail. Erajtuj, jile pan kanim wet, a ranamau on komail, o ri atail Kwartuj. **24** Mak en atail Kaun leujuj Krijtuj en mimieti re omal karoj! Amen. **25** A me manaman on katinada komail duen ai ronamau, o duen padak iran leujuj Krijtuj, me kin kajaleda, me jota janjal jan nin tapin kaua kokodo lel met, (aiōnios g166) **26** A met a janjaledar, pwe kijin likau en jaukop akan kaloki on men liki kan karoj duen kujoned en Kot ieiaj, pwe ren pojon o peik; (aiōnios g166) **27** I Kot eta me erpit, linan en ko on i ki leujuj Krijtuj kokolata! Amen. (aiōn g165)

Men Korint I

1 PAULUJ me paeker, en wiala wanporon en lejui Krijtuj amen pan kupur en Kot o ri atail Jojtenej. **2** On momodijou en Kot me mi Korint, me jarau i kila Krijtuj lejui, me paeker en jarau o karoj me kin likwir on mar en atail Kaun lejui Krijtuj ni deu arail o deu at. **3** Mak o popol jan ren Kot Jam atail a atail Kaun lejui Krijtuj en mi re omal! **4** I kin danke ai Kot kaukaule pweki mak en Kot on komail, me papana don komail jan ren Krijtuj lejui, **5** Pwe komail me pai kidar i ni meakaroj, ni majan karoj oolekon karoj; **6** Duen kadele iran Krijtuj a teniten re omal; **7** Pwe jota pai en mak eu, me komail jaik pai kidar; ni omal auiaui kajanjal en atail Kaun lejui Krijtuj. **8** Me pil pan kotin kajone komail di lao lel imwi, pwe en jolar dip omal lao lel ni ran en atail Kaun lejui Krijtuj. **9** Kot me melel, me komail paekerdo, pwen jau pena ren japwilim a Ol lejui Krijtuj atail Kaun. **10** Ri ai kan, i panaui komail ni mar en atail Kaun lejui Krijtuj, komail en wiaki eu ni omal kajoi kan, pwe komail de wuki pajan nan pun omal, a komail en mi ni lamalam ta pot o kapun ta ieu. **11** Ri ai kan a kalok don ia jan toun im en Kloe, me dene komail kin akamai pena nan pun omal. **12** A iet me i men inda, amen komail kin inda: Nai nain Pauluj amen; a nai nain Apoloj amen; a nai nain Kepaj amen; a nai nain Krijtuj amen. **13** Laduen, Krijtuj me lop pajan? Laduen, Pauluj me lopu kin komail er? De komail paptaijkeier ni mar en Pauluj? **14** Nai me danke Kot, me jota meamen re omal, me i paptaijela, Krijpuj eta o Kaiuj; **15** Pwe amen de inda, me nai wia paptaije on ni pein ad ai. **16** A toun im en Jtepanaj i pil paptaijela; a jolar me i aja, me i paptaijela. **17** Pwe kaidin en wia paptaij, me Krijtuj poron kin ia la, a pwen padaki ronamau, kaidin ni tiak kadek lokaia, pwe lopun Krijtuj de mal la. **18** Pwe majan duen lopu me mal kot ren me lokidokilar akan, a manaman en Kot on ir, me pan dorela. **19** Pwe a intinidier: I pan tiakedi solekon en me solekonkan, o karotonala marain en me marain akan. **20** La me solekon o? O ia jaunkawewe o? la me solekon o en pali pa? Dadue, Kot jota wia lamponki me erpit en pali pa? (**aiōn g165**) **21** Aramaj akan jota aja Kot pweki udan ar solekon. Kot ap kupureda, en kamaur kida, me pojonaan padak monai. **22** Pwe Juj akan kin poeki kilel akan, a men Krik kin roporop solekon. **23** A kit kin padaki Krijtuj me lopuedar, men kamakar on Juj akan o on men liki kan kajoi mal. **24** A on me paeker akan, men Juj o pil men Krik, je kaweweda Krijtuj manaman en Kot o erpit en Kot. **25** Pwe joerpit en Kot me jikida jan en aramaj akan ar solekon, o luet en Kot me kelail jan en aramaj akan ar kelail. **26** Ri ai kan, komail kilan duen omal paeker. Pwe kaidin me toto ren me solekon en pali uduk kan. Pil kaidin me toto ren me poe kan, pil kaidin toto ren me majamaj akan, me pilipildar. **27** A Kot kin piladar me jo solekon nin jappa, pwen kapouila ala me solekon kan; o Kot me kin piladar me luet nin jappa kan, pwen kapouila me kelail akan. **28** O me mal nin jappa, o me jo konekon, i me Kot kin piladar, o me jota meakot, pwen kawela me lapalap. **29** Pwe uduk der akjuaiki mon Kot. **30** A komail tapi jan i ren Krijtuj lejui, me wialar atail erpit jan ren Kot, o pun, o jarau, o maur patail. **31** Pwe duen a intinidier: Mo men juaiki, i en juaiki Kaun o.

2 RI ai kan, ni ai pwara won komail er, kaidin ni kadek lokaia de solekon en aramaj, me i padaki on komail er kadele en Kot. **2** Pwe i jota wia kin ia, en aja meakot nan pun omal, lejui Krijtuj eta o a kalopuela. **3** O nai mimi re omal ni ai luet, o majak, o rerer toto. **4** O ai kajoi o ai padak kaidin ni kadek lokaia en solekon, a ni kadele en Neno manaman. **5** Pwe omal pojona pajeoneki solekon en aramaj akan, a manaman en Kot. **6** Arijo, me kit kin padapadaki me solekon ren me unjok kan, a kaidin solekon en jappa et, o pil kaidin en jaupeidi kan en jappa et, me pan jarodi, (**aiōn g165**) **7** A kit kin padaki duen erpit en Kot me rir, iei me jo janjal, me Kot kin kileledier ni en jappa jaik mia, pwen kalinanada kitail, (**aiōn g165**) **8** Me jota jaupeidi en jappa men ajadar, pwe ma re ajaer i, re jota pan kalopuela Kaun en linan. (**aiōn g165**) **9** A duen a intinidier: Me jota maj udialer, o me jota jalona eu ronadar, o me jota ko on nan monion en aramaj amen, iei me Kot kin kaonop on, me pok on i. **10** A Kot kin kadiarok on kitail ki Nen e, pwe Nen kin kotin rapaki meakaroj, pil duen kupur en Kot. **11** Pwe ij aramaj, me kin aja duen lol en aramaj akan, pwe nen en aramaj eta me mi re a? Iduen Kot, jota me aja meakan me udan Kot, pwe Nen en Kot eta. **12** A kaidin nen en jappa, me kit aleer, a Nen en Kot, pwe kit en ajada meakan, me Kot kin kiti on kitail er. **13** I me kit pil kin padaki wei, kaidin ni lokaia o manin pan solekon en aramaj, a ni majan akan, me Nen kin kaweweda, kareda dipijou wenin akan. **14** A aramaj ipwel jota kin ale meakot ren Nen en Kot, pwe me mal kot on i, pwe a jota kak on, pwe mepukat kin kajauiaida ren Nen. **15** A me wenin kin kajauiaida meakaroj, ap jota amen me pan kak kajauiaida i. **16** Pwe ij me aja duen kupur en Kaun o, de ij me pan kak padaki on i meakot? A Nen en Krijtuj kiotikot lol atail.

3 ARI ri ai kan i jota kak padaki on komail dueta on aramaj wenin, a on me uduken o kijin jeri en Krijtuj akan. **2** I kamana kin komail pil en didi, a kaidin kijin mana, pwe komail jaikenta kak on, o komail pil jota kak on anjau wet. **3** Pwe komail non uduken pwe iaduen, ma peirin o akamai, mi re omal, komail jo uduken o weweid ni tiak en aramaj akan? **4** Pwe amen kin inda: Nai nain Pauluj amen, a amen: Nai nain Apoloj amen. Komail jo kin mi nin tiak en aramaj? **5** Pwe ij Apoloj? O ij Pauluj, kaidin papa kai, me komail aja janer lamalam duen Kaun o kin pan on amen amen? **6** Nai me padukedier, a Apoloj me kalamu ir adar, a Kot me kin kaparadar. wiaw. **7** Ari kaidin i meakot, me padukedi, pil kaidin i, me kalamu ir adar, a Kot eta, me kotokidar wa kan. **8** Ari, me kin padukedi o me kin kalamu ir adar, ira dupeneta, o amen pan katinkin iran ara dodok. **9** Pwe kit me jauaj pan dodok en Kot, a komail japajap en Kot, o japwilim en Kot a kakau im. **10** Nai me wiadar pajon ki mak en Kot me i aleer duen jauje solekon amen, a amen ujewei kakau poa, a amen amen en kalaka duen a kakau pon pajon wet! **11** Pwe jota me pan kak wia eu pajon, me pan toror jan me wiawier, i eta: lejui Krijtuj. **12** Ari, ma amen pan kauada pon pajon wet kold, jilper, takai, kajampwal, tuka, ra, pain kit akan, **13** Nan wiawia en amen amen pan janjaleda, pwe ran o pan kapareda due, pwe a pan kadiarok kida kijinai. Pwe kijinai pan kaialeda wiawia en amen amen. **14** Ma wiawia en amen, me a kauadar poa, pan mimeta, a pan katin. **15** A ma wiawia en amen pan ronala, a jota pan katin. A pein i pan dorela duen amen, me pitila jan nan

kijiniae. 16 Komail jota aja, me komail tanpaj en Kot, o Nen en Kot kotikot lol omai? 17 A ma amen kawela tanpaj en Kot, nan Kot pan kawela i, pwe tanpaj en Kot me jaraui, ari iei komail. 18 Jota amen en kotaue pein i! Ma amen nan pun omai lamelame anjau wet, me aolekon, mak eta, en wiala ol pweipwei men, pwen wialaolekon amen. (aiōn g165) 19 Pwe lolekon en jappa et me jon en pweipwei ren Kot, pwe a intindier: A kin kaloe kidi me aklolekon pein ar widiwidin. 20 Pil eu! Kaun o kotin mani, lamalam en me aklolekon kan, me mal. 21 Ari, jota amen en akkeleki aramaj akan, pwe omai meakaroj; 22 Ma Pauluj, de Apoloj, de Kepaj, de jappa, de memaur, de mela, de ma men met, de men mur, pwe karoj me omai. 23 A komail japwilim en Krijtuj, a Krijtuj japwilim en Kot.

4 ARAMAJ akan en wia kin kit papa en Krijtuj o jaunkoa pan me rir akan ren Kot. 2 A iaduen jaunkoa kan? Amen amen en lelapok. 3 I jota injenoki, me komail de kapun en aramaj kajau ia da. Pein nai pil jota kajau ia da. 4 Pwe jota me i pein aja, a kaidin met, me i pun kila, a Kaun o me kin kajau ia da. 5 Ari, komail depa kajau okot me mon a anjau, a lao Kaun o pan kotido, me pan kajanjale dan marain okiok en me rotorot akan o kadiarokada lamalam en nan monioin akan, amen amen ap pan indandeki ren Kot. 6 Ri ai kan, meputik i kin inda duen nai o Apoloj, pwe komail en ale jan kit, pwe amen ender lamelame, me a jiki jan me intindier, pwe komail ender aklalapapaki amen, ap palian me teio. 7 Pwe ij me mone kin uk? A jota, me mi re om, me koe jota aleer. A ma koe aleer meakaroj, menda koe kin juaiki, likamata koe jota aleer? 8 Komail medier o kapwapwalar, o komail kin kaunda, ap jota ale jan kit. I men, komail en kaunda, pwe kit ap pil pan ian komail kaunda. 9 Pwe i lamelame, me Kot kin wiai on kit wanporon akan, en tiktit melel, me mau on mela, pwe kit wialar men kapuriamu eu ni jappa mon tounlan o aramaj akan. 10 Kit me jon en pweipwei pweki Krijtuj, a komail me lolekonki Krijtuj; kit me luet, a komail me kelail; komail me indand mau, a kit me indand jued. 11 Kokodo lel auer met kit mm manadar, o pil men nim piladar, o kilijo, o je kin kalokolok, o jota deu at. 12 O dodok ni pein pa at; kit me kalok jued, a je kin kapaiada, kit me kalokolok, a je kin nenen la; Ni at pakaraun mal, kit kin kapakap. 13 Kit wialar tatan kid o kopataun aramaj karoj. 14 I intindier meputik kaidin pwen kanamenok komail, a pwen panaui komail nai jeri kompok kan. 15 Pwe ma omai jaunpadak pan Krijtuj me nen, nan jam omai akan me jota non toto, pwe nai me kaipwi komail ren Krijtuj leluj ki ronamau. 16 I ari poeki re omai komail en iaduen ia do. 17 Pwe i me i kadarki won komail Timoteuj nai jeri kompoke o lelapok pan Kaun o pwen kataman kin komail duen al ai kan pan Krijtuj, duen me i kawewedar ni momodijou karoj. 18 Akai komail me aklalapaplikomata i jota pan pwar won komail. 19 A i pan pwar won komail madan, ma Kaun o pan kotin kupura. I ap pan kilan kaidin padak en me aklalapap akan, a me manaman. 20 Pwe wein Kot jota mi ni kajoi a ni manaman. 21 Da me komail mauki? I en pwar won komail wa jokon, de limpok o nen en opampap?

5 I PIL ronadar, me nene kin wiaui nan pun omai. A eu jon on nene, me jota kin wiaui ren men liki kan; pwe dene amen paudeki on a papa a paud. 2 A komail me aklalapap, ap jota

injen juedeki o kajapokela jan komail, me wiadar met. 3 A ni ai doo jan komail ni pali war, ap koren ion komail ni pali nen i iet me i kapunadar, dueta amen, me mi re omai, 4 Ni mar en atail Kaun leluj, ni atail pokon pena re omai ni pali nen atail, ki manaman en atail Kaun leluj. 5 Me wiadar met i panalan Jatan, pwen kawela uduk o, pwe nen o en kamaurela ni ran en Kaun leluj. 6 Kaidin me mau omai juaiki. Komail jota aja, me kalap kij kin kamutala dolepa karoj? 7 Ari, kokowei jan kalap kitai, pwe komail en wiala plaua amaj kap, pwe komail udan plaua amaj kap, pwe atail paja Krijtuj kamatalar. 8 Kitail ari en wiada atail paja, kaidin ni kalap kitai, pil kaidin ni kalap lemai de me jued, a ni plaua amaj kap ni pun o melel. 9 Na, i intin won komail er nan kijin likau o, pwe komail ender waroki on me nene kan. 10 Ari meputik i jota kin inda duen me nene ren men liki kan, de me norok kapwa, de me lolap akan, de me wun ani, pwe ma idue, komail en katoror wei jan jappa. 11 A met i intin won komail er ender waroki on amen, me adaneki jaulan, ap nene, de me norok kapwa, de kati ani mal, de lalaue amen, de kamom joko, de me lolap; komail ender ian I mana. 12 Pwe menda re i men liki? Kaidin ai dodok en kadeik irail ada. Komail jota kin kadeikada nan pun omai? 13 A me mi liki ko, Kot pan kotin kajapoke wei jan re omai me jued o!

6 A MA amen wia japon on amen, menda komail kapun pena mon men liki kan, a jo mon me jaraui kan? 2 De komail jota aja, me jaraui kan pan kadeikada jappa? A ma jappa pan pakadeikeki komail, iaduen, komail jota itar on kadeikada kijin dodok tiktit kan? 3 Komail jota aja, me kitail pan kadeikada tounlan kan? Nan melel kaualap pil kijin tiak tiktit en maur et. 4 A ma komail kin kadeikeki tiak en maur et iaduen, komail kin kapukapun ianaki me jota indand mau ren momodijou? 5 Meputik i indai on komail, pwen kanamenok komail. Pwe jota amen re omai, me lolekon? Jota amen me itar on en wiada kapun nan pun en ri a kan? 6 A amen kin akamai on amen ri a mon me jopojon akan. 7 Ari, omai akamai nan pun omai pil udan japon. Menda komail jota mueidala meakot? Menda komail jota kin nenenla? 8 A komail kin japon o kotaue on ri omai akan. 9 De komail jota aja, me japon kan jota pan jojoki wein Kot? Kalaka pein komail! pwe me nene de me kati ani likam akan, de me kamal, de me dir en inon jued, de me madon jaut on ol oko. 10 De men pirap, de me norok kapwa, de kamom joko, de kinekine mal, de kuli kapwa kan jota pan jojoki wein Kot. 11 Iduen akai komail maj o, a met komail wideudier, o kajaraualiar, o pun kilar mar en Kaun leluj o Nen en atail Kot. 12 A muei on ia meakaroj, a kaidin karoj me kin kamau ia la; a muei on ia meakaroj, a jota, me pan poe ia di. 13 Melel, kijin mana me mau on kaped o, o nan kapedi wajan kijin mana en ko on ia. A Kot pan kotin kawe ira la karoj. A pali war o wiaui on Kaun o, a kaidin on nene, a Kaun kotin apapwali pali war o. 14 A Kot me kotin kaijadjar Kaun o, a pil pan kotin kaijadjar kida kitail manaman. 15 Komail jota aja, me war omai kokon en Krijtuj? A iaduen, i en ale kokon en Krijtuj, wia kin ir kokon en li nene amen? O jo! 16 De komail jota aja, meamen me waroki on li nene amen, me ira pan wiala war ta ieu? Pwe a kotin majanier: Ira pan wiala uduktaieu. 17 A me waroki on Kaun o nan a pan

nen ta ieu re a. **18** Komail tane wei jan nene, pwe dip karoj, me aramaj kin wia, kin wiaui likin war a, a me kin nene, kin wiada dip on pein war a. **19** De komail jo aja, me war omail tanpaj en Nen jaraui me kotikot lol omail, me komail aleer jan ren Kot, a kaidin uta'mail komail. **20** Pwe komail neti kidar pai eu, komail ari kalinanada Kot ki war omail.

7 A IET duen me komail intine don ia, a mau on aramaj amen, a ender jair li amen. **2** Ari jo, amen amen en ale pein a warok li, o amen amen en ale pein a warok ol, pwen der dender. **3** Ol o en wiai on a warok li me inen, a pil dueta li on a warok ol. **4** Li o jota kak poedi pein war a, a a warok. Pil dueta ol o jota kak poedi pein war a, a a warok. **5** Der jo oke amen amen, ma jo, pweki inau anjau kij, pwen mot ijekol rer ekij o kapakap, ap pur pena, pwe Jatan de kajonejon komail omail jo oke pena. **6** Mepukat kaidin kujoned eu, pwe pein ai lamelam. **7** A i men aramaj akan karoj en dueta nai. A amen amen aleer pein a pai en mak jan ren Kot duen amen amen. **8** A nai indai on me jo papaud o li odi kan, me mau irail en dadaur dueta nai. **9** A ma irail jota kak on, irail en papaud; me mau papaud jan dender. **10** O on me papaud akan nai me ilaki wei, a kaidin nai pwe Kauno: Li papaud ender kamuei wei jan a warok! **11** A ma a muez wei janer, i en dadaurete a kirip de kadeke a warok, o ol ender kajela a warok. **12** Kaidin Kaun o, pwe nai men indan me tei kan: Ma ri atail ol amen mia, me a papaud jopojon amen, ap men mimieti re a, a ender kajela li o. **13** Pil dueta li amen, ma a warok jopojon amen o a men mimieti re a, a ender kajela ol o, **14** Pwe ol jopojon me kajaraui kilar li o, o li jopojon kajaraui kilar ol o, pwe ma a jo due met, noumail jeri kan me jamin, a met irail me jarau. **15** A ma me jopojon o pan muez wei jan, ari i en muez wei jan; ri ol de ri li jota kin kaupindi ni mepukat. A Kot me koton molipe kitail, pwen popol pena. **16** Pwe iaduen, koe li o, koe aja, me koe pan kak kamaurela ol o? De koe ol, koe pan kamaurela li o? **17** A duen Kaun o pan on amen amen, duen Kot molipe on amen amen, iduen dadaurata; nan iduen nai ilakilan momodijou akan karoj. **18** Ma amen me paeker ni jirkomjai, i en dadaurata a jirkomjai, a ma amen me paeker ni jojirkomjai, i ender ian jirkomjai. **19** Pwe kaidin meakot jirkomjai, o pil kaidin meakot jojirkomjai, a wiawia kujoned en Kot akan. **20** Amen amen en dadaurata udan a koa ni a paeker. **21** Ma koe paeker ni om ladu, koe der injenjuedeki, a ma koe pan kak maioda jan, ari pil me mau. **22** Pwe ladu men, me paeker on Kaun o, nan a maio ren Kaun o; o pil dueta me maio men paeker ap pan ladun Krijtuj men. **23** Komail me neti kidar pai eu, der wiala ladun aramaj akan. **24** Ri ai kan, amen amen dadaurata ut arail ren Kot. **25** A duen peinekap akan, jota kujoned eu jan ren Kaun o; a pein ai lamelam mia, pwe i aleer mak en Kaun, pwen kak melel. **26** Let me i lameda, me mau on aramaj jota papaud, pwe ni anjau apwal wet. **27** Ma koe kapapaud on li amen, ender men muez jan, a ma jo om papaud mia, ender rapaki li amen. **28** A kaidin dip eu, ma koe pan papaud; o ma jeripein amen pan papaud, kaidin dip. A a pan apwal on mepukat ni pali uduk arail. A nai jota men, me apwal kot en lel on komail. **29** A ri ai kan, mepukat i indada, pweki anjau o me motomot. A pil eu: Me mau on me ar warok mier, en wia dene jota ar warok; **30** O me kin janejan, dene

jota janejan; o me kin pereperen, dene jota ar peren; o me kin netinet, dene jota ar kapwa. **31** O me dodokki jappa, ren kalaka, pwe eder wiaki me jue. Pwe mom en jappa et pan rojala. **32** A i men, komail ender lodi on me apwal. Me jota papaud, kin apwali me jpwilim en Kaun o, duen a pan kaperenda Kaun o. **33** A me papaud, kin lamelame, me kon on jappa, duen a pan kaperenda a papaud. **34** A nan pun en li papaud o peinekap me wuk pajan: Me jota papaud, kin apwali me jpwilim en Kaun o, pwen jarau ni pali war o pil ni pali nen; a me papaud, kin inon ion me kijan jappa, duen a pan kak kaperenda a warok. **35** Mepukat i inda wei, pwen kamaui komail, a kaidin pwen jaliedi komail, a pwen jauaja komail, pwe karoj en inen o pun re omail, o pwe komail en papa Kaun o. **36** A ma amen lamelame, me japon, ma a jota pan mueid on na jeripein, me mau on papaud, en papaud; ari, a pan wia duen me a mauki, pwe kaidin dip, ma a pan mueid on i en papaud. **37** A ma amen me kelail ni monion i, pil kelail on kaunda, pein injen a, ap inauki on nan monion i en kolekol na jeripein, I me mau. **38** Ari, ma amen pan papaud me mau, a ma amen jota pan papaud, me mau jan. **39** Li papaud amen me kaupina kidi pun en papaud arain a warok memaur; a ol o lao mela, nan a maio on kapapaud, me a mauki, i eta; a en wiau ren Kaun. **40** Meid pai, ma a pan dadaurata a kirip duen me i lameda, A nai aja, me Nen en Kot pil kotikot re i.

8 A kitail ajaer duen mairow on ani mal, pwe kitail karoj me lolekow. A lolekow eta kin kaaklapalapiela, a limpok kin kamauiela. wiaw. in. iu **2** A ma amen aklapalapaki a lolekon, nan a jota non dedeki duen me itar on en aja. **3** A ma amen pok on Kot, nan Kot me mani i. **4** A kitail dedekier duen mana uduk en mairon on ani mal akan, pwe ani mal amen jota katepa nin jappa, o jota amen Kot, pwe I me ta men. **5** Pwe ma akai mia, me adaneki kot, me kin mimi nanlaw de nin jappa, pwe kot toto o monjap toto mia; **6** A atail Kot me ta men, me Jam, me dipijou karoj tapi jan re a, o me kitail wiaui on. O atail Kaun me ta men: lejui Krijtuj, me wiadar meakarjo, o me kitail pil wiaui kidar i. **7** A kaidin karoj me aja mepukat, pwe akai mia, me lamelame, me ani mal meakot, ap kankan uduk en mairon on ani mal, o iei injen luet arail kin jamin kila. **8** A kijin mana jota kin jauaja kitail ren Kot. Ma kitail jota pan mana, kitail jota pan jued kila, a ma kitail pan mana, kitail jota pan mau kila. **9** A kalaka komail, pwe omal jaladokalar ender kadipikelekel on me luet akan! **10** Pwe ma koe, me aja tiak, ap manamana nan im en ani mal o, a me luet amen pan kilan om manamana, ap aimia kida nan injen a, ap ian manamana mairon en ani mal akan, **11** Iduen ri atail luet amen, me Krijtuj mata kilar, pan mekila om jaladok. **12** A ma iduen omal dip ion ri atail akan, me kin Kawela injen luet arail, nan komail kin wia dip ion Krijtuj. **13** Ari ma kijin mana kamakar ri ai, i jolar pan mana uduk kokolata, pwe i de kamakar ri ai. (aiōn g165)

9 KAIDIN nai maiodar? Kaidin wanporon amen nai? I jota udialer lejui atail Kaun? Kaidin ai wiawia pan Kaun o komail? **2** Ma i jota wanporon amen on me tei ko, a on komail; pwe komail kajale pan ai koa en wanporon pan Kaun o. **3** Iduen i kin jabenki, ma meamen kin kalelapok re i. **4** A jota muez on kit er, en mana o nim? **5** A jota muez on kit er, en paudeki li amen, me

pan ian kit jailok jili, duen me wanporon tei kan, o ri en Kaun o, o Kepaj kin wiada? 6 De nai o Parnapaj eta me a jota muei on liki jan dodok en pa at? 7 Ij me kin ian mauin ap pwain pein i? Ij me wiada mat en wain eu, me jota kin kan kijan wa? Ij me kin kamana pwin man akan me jota kin kan pil en didi en man oko? 8 Mepukat i jota kin inda nin tiak en aramaj akan, pwe kaidin kapun o me pil majanier due? 9 Pwe a intinidier nan kapun en Mojej: Koe der pira pena au en kau ol amen, me kin tiaka pajan korn. Iaduen, Kot kin apapwali kau ol akan? 10 De kaidin pweki kit, me a kotin majaniekier mepukat? Pwe me kin japajap, en kaporoporeki a dodok; o me kin dolun en kaporoporeki, me a pan ian ale kijan wa. 11 Pwe ma kit wiai on komail japajap nenin, a kaidin me kajampwal kot, me komail pan apwali kit ni pali uduk. 12 A ma a muei on me tei kan, ale jan omai dipijou kan, nan kit me jo mau on jan irail? Ari jo, kit jota kol on kit tiak wet, a je men mia ni at apwali akan, pwe jen de karompwa ronamau en Krijtuj. 13 Komail jota aja, me irail, me jopijokki jaraui, pil manamana jan nan im en kaudok, o me irail, me kin papan pei jaraui, pil aleki pwaij ar jan pei jaraui? 14 Iduen Kaun o kotin majani, me irail, me padaki ronamau, pil pan manaki ronamau. 15 A nai jota kin kol on ia eu ren mepukat, o i jota intin wei mepukat, pwe komail en kapwai on ia mepukat, pwe a mau on ia en mela, mon amen pan kawela mar ai. 16 Pwe ma i padaki ronamau, jota me i en juaiki, pwe i en udan wiada; pwe juei on ia, ma i jota padaki ronamau. 17 Pwe ma i peren kida dodok wet, i pan ale katin, a ma i kan wiada, nan kujoned mia, i en wiada. 18 Ari, ia katin pai ni ai padaki ronamau ap jota pwaipwai, pwe i ender akapwaipwaiki jan ronamau meakot. 19 Pwe nai me udan maiodar jan amen amen, ari jo, i wia kin ia ladun amen amen, pwe i en kamaurela me toto duen i kak on. 20 I wia kin ia Juj amen on Juj akan, pwen kamaurela Juj akan; o on irail, me mi pan kapun, dueta pan kapun amen, pwen kamaur ir ala, me mi pan kapun; ari jo, nai jolar mi pan kapun. 21 On irail me jota mi pan kapun, i wia kin ia me jota mi pan kapun amen; ari jo, kaidin nai me likin kapun mon Kot, pwe i kin mi pan kapun en Krijtuj, pwen kamaurela me jota mi pan kapun. 22 On me luet akan, i wia kin ia me luet amen, pwen kamaurela me luet akan. Nai wiala jon karoj on amen amen, pwen kamaurela akai waja karoj. 23 I me i kin wiawia pweki ronamau, pwe i en ian i pwaij jaijki. 24 Komail jota aja, duen men weir en tan, irail karoj kin tan, a amen ta, me pan ale pai? Komail ari en tan idipok, pwe komail en ale. 25 A amen amen me aktan idipok, kin ijejol pokon. Irail kin wia me, pwen ale mar kamon a kitail, pwen ale me jo kamon. 26 Arai ari aktan jopuiok; nai kin pepei, a kaidin dueta me woki nan wawa; 27 Pwe i kin jok pon war ai, pwen katenedi, pwe i de padaki on akai, ap pein lokidokila.

10 PWE ri ai kan, i men, komail en aja duen jam atail akan, me mi pan palin dapok eu o kotela madau o. 2 Irail karoj ap papataj on Mojej ni palin dapok o ni madau o, 3 O karoj tunoler jak nenin, 4 O karoj nim jan pil nenin; pwe irail nim jan paip nenin, me kotikot re'rail, iei paip o Krijtuj. 5 A me toto re'rail, me Kot jota kak kupuramauki, pwe irail lokidokilar nan jat tan. 6 A mepukat wiawier, pwe kitail de kaalemoni, pwe kitail ender inon ion me juei akan duen irail inon ion. 7 Komail

pil ender kati ani mal due irail, duen a intinidier: Aramaj pukat mondi penan nam o nim ap uda madomadon. 8 Kitail pil der wia nene, duen me akai irail wiadar, ap rianen jilekid mekilar ni ran ta ieu. 9 Kitail pil der kajonejon Krijtuj, duen akai irail kajonejon i, ap mekilar jerpent kai. 10 Komail pil der lipaned, duen akai ir lipanededar, ap kame kilar men kamekam men. 11 Mepukat karoj wiaui on irail men kaalemoni; ap intinidier, pwe men panaui kin kitail, pwe kitail teler imwin kaua. (aïön g165) 12 Ari ma amen lamelame, me a kajinenda, en kalaka pein i, pwe a de pupedi. 13 Jota jonejon eu lel on komail, i eta, me aramaj itar on pwe Kot me melel, me jota kin mueid on komail Jonejon eu me komail jota itar on, A ni jonejon a pan kotin kaimwijokela duen me pan kak pa omal 14 Ari kompoke pai kan, komail tane jan kati ani mal! 15 Mepukat i inda on komail, pwe komail me lolekon; a pein komail kajauada, me i inda. 16 Dal en pai me kit kin kapaiada, kaidin i dal en atail jaupena ren ntan Krijtuj? O prot me kit kin pilitiği pajan, kaidin i atail jaupena en war en Krijtuj? 17 Pwe kitail me toto me lopon ta ieu, o war ta ieu, pwe kitail karoj tunole jan lopon ta ieu. 18 Komail kilan Ijrael pali uduk. Irail me kin kan jan mairon, kaidin irail pil minimini on pei jaraui? 19 A da me i en inda? I en inda me mairon on ani mal meakot? De dikedik en ani mal meakot? 20 A karoj me men liki kan maironki, re kin maironki on tewil akan a kaidin on Kot. A i jota mauki, komail en minimin on tewil akan. 21 Komail jota kak niima jan dal en Kaun o pil jan dal en tewil akan; komail jota kak ian tepel en Kaun o pil tepel en tewil akan. 22 De kitail en palian Kaun o? Kitail me kelail jan i? 23 A muei on meakaroj, a kaidin karoj me kin kamaula; a muei on meakaroj, a kaidin karoj me kin kapunla. 24 Jota amen me pan apwali pein a dipijou, a en amen. 25 Karoj me kin netila nan wajan netikila uduk, komail kan, ap der kalelapok duen jon ar, pwe komail der katoutouki injen omal. 26 Pwe japwilim en Kaun jappa o audepa kan. 27 A ma amen, me jopojon pan luke komail, en toun kapara kamadip, o ma komail men ian, ari, karoj me pan nek on komail, komail en kan, ap der kalelapok duen jon a, pwe komail der ka toutouki injen omal. 28 A ma amen pan indan komail: Met kijan mairon en ani mal, komail der kan pweki i, me kajaledar, pwe komail der kawela injen ariai. 29 A met i jolar inda duen pein injen om a duen injen en amen. Pwe menda injen en amen pan kajauada ai jaladokelar? 30 Pwe ma i ian kan ki danke, menda i en kalok juei, pwe i tunole ni ai danke? 31 Ari, ma komail kan de nim de wia meakot, komail en wia meakaroj, pwen wauneki Kot. 32 Komail der kadipikelekel men Juj, de men Krik, de momodijou en Kot, 33 Duen i kin pok on amen amen ni ai wiawia kan karoj, o jo moneki me pein ai, pwen jauaja me toto, pwe irail en dorela.

11 KOMAIL idauen ia do duen I kin idauen Krijtuj. 2 I kin kapinaki komail omal tamataman ia ni meakan karoj, o dadaurata pun kan, duen i kakalikidi on komail er. 3 A i men, komail en ajadar, me Krijtuj tapwin ol akan, a ol me tapwin li, a Kot me tapwin Krijtuj. 4 A ma amen amen ren ol akan wia kapakap de kokop ap lijomopedi, a kin kajuedeki pein mon a. 5 A ma li amen wia kapakap de kokop, ap jota lijomopedi, nan I kin kajuedeki pein mon a, pwe a rajon me pit en mon a jejei jan. 6

Pwe ma li amen jota lijoropedi, en koteda, a ma a kanamenok li en kotedar o kotokot, i en pwaindi mon a. 7 A ol o ender lijoropedi, pwe i me kajanjal o linan en Kot, a li o me linan en ol o. 8 Pwe ol jo tapi jan li, a li jan ol o. 9 Pwe ol jota wiaui on li, a li wiaui on ol o. 10 I me li o en kida manaman eu pon mon a pweki tounlan kan, 11 Ari jo, li amen jota kak mia ma jota ol; o ol amen jota kak mia, ma jota li, a meputat ren Kaun o. 12 Pwe duen li o a tapi jan ol, iduen ol o wiaui kida li, a karoj wiawier ren Kot. 13 Komail en pein kajauiaida, ma a janjal mau, ma li amen kapakap on Kot, ap jo lijoropedi. 14 De pein komail aja, me kanamenok pan ol, ma a pwili peipei. 15 A linan en li a pwilipeipei, pwe pid en mon a en ko on i, en pwaindi i. 16 A ma amen re omail men akamai, a en aja, me kit jota kin via due, momodijou en Kot akan pil jo. 17 A ni ai kujonadeda me pukat i jota kin kapina omail pokon pena, me jota kin ka maui a kajuedeki komail, 18 Pwe ni omail pokon pena nan momodijou, i ronadar, me komail kin liak toror pajan, o i mur kamelele. 19 Pwe komail en liak toror pajan, pwe me pun kan en janjal kida re omail. 20 Komail lao pokon pena waja kij, kaidin i jak kamadip en Kaun o. 21 Pwe ni kamadip toun kapar kin amatan maj, a amen men manadar, a amen jokolar. 22 Jota im omail, waja en mana o nim? De komail kin mamaleki momodijou en Kot o kanamenok ir ala, me jota ar tunol? Da me i en inda? I en kapin komail? Ni meputat i jota pan kapina. 23 Pwe i aleer jan ren Kaun o, me i pwiliki on komail er, me Kaun lejuj pon ota en a panala, a limada prot, 24 Murin a laolaoki, kamauieda, pilitiki pajan, majani: Ale tunole war ai met et, me pilitiki on komail, en wia, pwen katakataman kin ia. 25 A murin jak, a pil kotin limada dal majani: Dal wet iei inau kap, me wiaui kidar nt' ai. Pan pak en omail nima jan, komail wiaki men kataman kin ia. 26 Pwe pan pak en omail kan prot wet o nima jan dal wet, Komail kajanaleda en Kaun a matala, lao a kotido. 27 Ari me kan prot wet o nim jan dal en Kaun o ap jo war on iei me dip ion war o ntan Kaun o. 28 Amen amen en kajauiaida pein i, ap kan jan prot o nima jan dal o. 29 Pwe me kan o nim jowar, kin kan o nim kadeik on pein i, pwe a jota Kajampwaleki war o. 30 Nan i me toto nan pun omail me luetalar o jomaudar, o me toto mairedier. 31 Pwe ma kitail kajauiaida pein kitail, kitail jota pan pakadeikada. 32 A ma kitail pan pakadeikada, kitail pan kalokolok ren Kaun o, pwe kitail de ian men liki lokidokila. 33 Ari ri ai ol akan, komail lao pokon pena pwen jak, en papajan pena amen amen. 34 A ma amen men manadar, i en mana maj nan im a; pwe komail de pokon penan kadeik o. A me lua kan i pan kapunala ni ai pwara won.

12 RI ai kan, i jota men, komail en jaja duen pwaij nenin akan. 2 Komail ajaer, me komail tikidar men liki, ap kakalua ren dikedik en ani loten akan, duen komail kakaluaer. 3 I me i men kaaja kin komail, jota amen, me lokaiaki Nen en Kot, kak kariala lejuj. o jota amen me pan kak inda: Main lejuj, ma jo ren A Nen jarau. 4 A pai en mak akan me wuki pajan, a Nen me ta men. 5 A jon en dodok me toto, a kaun me ta men. 6 O akai jon en manaman mia, a Kot me ta men, me kotin wiawia meakaroj ren amen amen. 7 A pwaij en Nen jarau me pan on amen amen, pwen men kamauiada. 8 Pwe amen erek i majan en erpit ren Nen, a amen majan en kaparok ren Nen ota. 9 O on amen, en

pojon, a ren Nen ota, o on amen pai kan, men kakelada me jomau kan, a ren Nen ota. 10 O on amen, en wiada manaman, o on amen, en deideikop, o on amen, en kajau i nen akan, o on amen, en lokaia nil wuki pajan, o on amen, en kawukila nil akan. 11 A meputat karoj wiawian Nen ota, nene on amen amen duen kupur a. 12 Pwe duen war eu ta ap kokon toto mia, a kokon en war karoj wiala war ta ta ieu, iduen Krijtuj. 13 Pwe Nen ta ieu, me kitail papтайеки on war ta ieu, ma kitail men Juj de men Krik, ma ladu de me maioda, kitail karoj me papтайеки Aen ta ieu. 14 Pwe war kaidin kokon ta ieu, pwe kokon toto. 15 A ma pat en na pan inda: Nai kaidin kumut eu, o i me nai jota kijan war; a iaduen, i me a jota pan kak kijan war o? 16 A ma jalon o pan inda: Kaidin nai kijan war o, pwe kaidin por en maj eu nai; a iaduen, i me a jota kijan war o? 17 Ma war pokon por en maj eu, da me pan jalon o? A ma war pokon pan jalton o, da me pan tuma? 18 Ari, Kot me kotin kokon penan war ta ieu kajon akan, duen a kotin kupureda. 19 A ma kokon karoj wiala kokon ta ieu, ia pan war o? 20 Ari, kokon akan me toto, a war o me ta ieu. 21 Por en maj eu jota kak indan kumut: Kaidin meakot re i koe; de pil tapwi jota kak indai on pat en na kan: Kaidin meakot re i koma. 22 Pwe kokon en war kai likamata re me luet, a jo, pwe re me kajampwal. 23 O kokon en war kai, me kitail kin lamelame, me re jota non mau, kitail kin apapwali jan me tei kan, o irail me jota non janjal mau, kitail kin kapwataki. 24 Pwe irail me janjal mau, jota kin mau on en kapwataki. A Kot kotin kapad pena war o kapwataki me luet oko jan me tei kan, 25 Pwe war de japarok pajan, a kokon akan en apapwali pena. 26 O ma kajan ta ieu matakada, kajan karoj ap ian matakada; o ma kajan ta ieu pan kalinanada, kokon karoj pan ian polauleki. 27 A komail war en Krijtuj o kokon akan amen amen duen pwaij a. 28 A iet akan, me Kot kotiki on momodijou: Kaieu wanporon akan, ap jaukop akan, a kajilu jaunpadak kan, ap me wiada manaman akan, ap pai kan men kakelada me jomau kan, ap men jauaja, o jaumaj akan, o jon en lokaia. 29 Laduen irail karoj me wanporon akan? Karoj me jaukop akan? Karoj me jaunpadak kan? Karoj me men wia manaman akan? 30 Karoj ar pai en mak kan, men kakelada me jomau kan mi ren karoj? Karoj kin lokaia nil pajan? Karoj kin kajirriuwuk lokaia? 31 A komail inion ion pai en mak laplap akan, i ap pan kajale on komail al apot, me mau jan meputat karoj.

13 MA i aja lokaia en aramaj akan o tounlan kan, ap jota limpok, nan i rajon nil en mata mal de nil en jimpel. 2 O ma i aja deideikop o erek i me rir akan karoj, o tiak kan karoj, o nai dir en pojon, me itar on en kamokid wei nana kan, ap jota limpok nan jota meakot nai. 3 O ma i pan kijkajika wei ai dipijou karoj, pwen katunoleki me jamama kan, o ma i kida war ai, pwen karonala, ap jota limpok, nan jota katepa on ia. 4 Limpok kin kanonama o kadek, limpok jota kin peirin limpok jota kin akmomo o jo kejej. 5 A jota kin aklemai, a jota kin roporop on pein i, a jo jerkailon, a jota kin depuk on en amen a jued. 6 A jota kin peren me japun, a kin perenki me melel. 7 A kin kak pa meakaroj, o kin pojon karoj, a kaporoporeki karoj, o lolin on meakaroj. 8 Limpok jota pan tukedi, a deideikop akan pan tukedi, o lokaia kan pan jola, o lolekon pan kunla. 9 Pwe kitail me er pali ta, o kokop pali ta. 10 A lao kaunjokala, me pali ta pan

momela. 11 Ni ai jeri i kin lokaia dueta jeri amen o i lamelame dueta jeri amen, o kajauai dueta jeri amen, a i lao wiala ol amen, i muel jan tau en jeri. 12 Pwe anjau wet kitail kin ireron nan klaj edied eu, a mur a pan janjal mau. Anjau wet i ekijolekonlar, a mur i pan aja duen a aja ia. 13 Ari jon jilu pukat: Pojon, kaporopor o limpok pan mimieta, a me lapalap re'rail limpok.

14 KOMAIL anane limpok, pil inon ion pai nenin akan, a iet me kajampwal re'rail, kokopada! 2 Pwe me kin lokaia kida nil en wai, kaidin aramaj akan, me a kin lokaia on, a on Kot, pwe jota amen kin dedeki; ari jo, ni nen o a kin lokaia kida me rir akan. 3 A me kin kokop, kin padaki on aramaj akan, pwen kamaui, o panau o kamait ir ala. 4 A me lokaiaki nil en wai, kin kamaui pein i, a me kin kokop, kin kamaui momodijou. 5 I men, komail karoj en aja lokaia ki nil toror, a mak eta, komail en kokopada, pwe me kin kokopada, me lapa jan me kin kaparok ki nil toror, ma a jo jak kajiriwukila, pwe momodijou en kamaukila. 6 Ari ri ai kan, ma i pwara won komail, ap lokaia ki nil toror, da katepa on komail, ma l jota kaweweda de kajanaleda, de kokopada, de padak? 7 Iduen meakan, me kin lokolokaia ap jota memaur, ma men kwai de arp jota pan nor pajan, ij me pan kak dedeki, da me ira kauleki? 8 O ma koronete pan popeuk pin, ij me pan onopadan maulin? 9 A iduen komail, ma komail pan lokaia ki nil toror, ap jota kaweweda, ij me pan dedeki? Pwe omail lokaia pan me mal kot. 10 Jon en lokaia toto nan jappa, a jota eu me jo puloi. 11 A ma i jaja wewe en lokaia eu, i pan rajon men wai men on me kin kaparok, o me kin kaparok, pan rajon men wai men on ia. 12 A pil dueta komail, pwe komail kin anane pai nenin akan, komail ari pil nonki kakairida ni mepukat, pwen kamaue kila momodijou. 13 A ma amen lokaia kida nil en wai, i en kapakap ap pil kajiriwukila. 14 Pwe ma i wia kapakap ki lokaia nil en wai eu, nen i kin kapakap ap jota katepa on amen. 15 Ari, da me i pan wia? I pan kapakap ni nen i ap pil pan kapakap ni ai lamelam; i pan kapina ni nen i ap pil kapina ni ai lamelam. 16 A koe pan kapaizada ki nen o, iaduen me jota dedeki pan kak inda amen murin om kapina? Pwe a jaja me koe indinda. 17 Ei me mau melel om kapikapina, a jota kadepa on me teio. 18 I kin danke Kot, pweki i kin lokaiaki nil toror jan komail. 19 Ari jo nan momodijou i men kida lep in lokaia limau, me pwili jan ai lamelam jan lep in lokaia nen ni nil toror, pwen padaki on me tei kan. 20 Ri ai kan, komail der wiala jeri ni omair lamelam, a ni me jued komail en rajon kijin jeri, a ni omair lamelam komail enunjokela. 21 A intindier nan kapun: Lokaia o kil en aua toror, me I pan lokaia on kainok wet, a re pil jota pan duki on ia, me Kaun o kotin majani. 22 Nan i me lokaia toror mia, pwen kileledi kaidin me pojpon akan, a me jopojon akan; a deideikop kaidin on me jopojon akan, pwe on me pojpon akan. 23 A ma momodijou pan pokon pena waja kij, o ma karoj pan lokaia ni nil toror, a ma akai ian me jota dedeki, de akai me jopojon, irail jota pan inda, me komail iakalar? 24 A ma karoj kin kokop, o amen pan pwarado, me jopojon, o me jota dedeki, karoj pan kajanale on i dip a, o a pan pakajaui ren karoj. 25 Iduen a me rir akan nan monion i pan janjaleda, o a pan tairokedi ni maj a, kaudoki on Kot, o pan inda, melel Kot kotikot re omair. 26 Ri ai kan, iaduen komail ni omair pokon pena, kaidin

amen amen kin kida pjalm eu? A amen kin kawewe, a amen nil toror, a amen kajanjal eu, a amen kin kajiriwukila; a karoj en wiaui, en kamauiada. 27 A ma amen pan wia nil en wai, me ta riamen, de ma me toto, re pan jilimen, a irail pan irok wei a amen en kajiriwukila. 28 A ma jota men kajiriwuk mia, i en nenenla nan momodijou; a en kajoi on pein i o Kot. 29 A riamen de jilimen ren jaukop akan pan kak kaparok, a me tei kan en kajauiaida. 30 A ma amen, ren me momod waja o, pan diar kajanjal eu, men maj ap pan nenenla. 31 A komail karoj kak kokop, irok weida, pwe karoj en padakki o kamaitala. 32 A nen en jaukop akan kin duki on jaukop akan. 33 Pwe kaidin komoan me pin men Kot, a en popol duen ni momodijou en jaraui akan karoj. 34 Omair li akan en nenenla nan momodijou kan, pwe a jota muei on irail, en kaparok; a irail en papa, duen kapun me pil majani. 35 A ma irail men aja okotme, irail en kalelapok ren arail warok kan ni deu'rail, pwe me kanamenok, li en kaparok nan momodijou. 36 De majan en Kot tapi jan komail? De a ko won komail eta? 37 A ma amen lamelame, me a jaukop amen, de me a nenin, a en aja wewe en me i intinki won komail, pwe mepukat kujoned en Kaun o. 38 A ma amen lolepon, i en lolepon. 39 Ari ri ai kan en inon ion kokop, o ender kainapwi lokaia nil toror. 40 A meakaroj en wiaui nin tiak mau o pun.

15 RI ai kan i men kataman kin komail ronamau, me i padaki on komail er, me komail pil aleer o pil tinain kidar. 2 O me komail pil dore kila, ma komail pan dadaurata majan o, me i padaki on komail er, ma komail jo pojond mal. 3 Pwe i ujaki on komail er, me i pil aleer duen Krijtuj, me kamata kilar dip atail akan duen kijin likau kan. 4 O me a jaredier o kaiajadar ni kajilu en ran duen kijin likau kan, 5 O me a pwara won Kepaj, ap on irail me ekriamen ko, 6 Ap kotin pwara won jaulan limepuki jama ni anjau takij; kij arail me toto mimieta lei met, a akai mairedier. 7 Murin met a kotin pwara won lakopuj, ap on wanporon akan karoj. 8 A ikmuri a kotin pwara don ia mon ai ip jalap, 9 Pwe pokindidi ren wanporon akan nai, me jota war on kaindinda wanporon amen, pweki ai pei on momodijou en Kot. 10 A mak en Kot, me i wanoron kilar. A kaidin mak mal eu on ia, pwe i dodok laud jan irail karoj, ari kaidik nai, pwe mak en Kot, me mi re i. 11 Ari, ma nai de irail, pwe iduen at padaki wei, o iduen komail pojondlar. 12 A ma i aude pan at padak, me Krijtuj iajadar jan ren me melar akan, a da me akai re omair kin inda, dene me melar akan jolar pan mauredar? 13 A ma me melar akan jota pan maureda, nan Krijtuj pil jota iajadar. 14 O ma Krijtuj jota iajadar, at padak me mal, o omair pojond pil me mal. 15 O kitail pil pan diarokada, me je jaunkadade likam ren Kot, aki at kadededar, me Kot kotin kaiajadar Krijtuj, me a jo kaiajadar, ma me melar akan jota pan kamaureda. 16 Pwe ma me melar akan jota pan kamaureda, nan Krijtuj pil jo kaiajadar. 17 A ma Krijtuj jo kaiajadar, omair pojond me mal, o komail mimieta ni dip omair. 18 Iduen pil irail, me melar ren Krijtuj akan, lokidokila. 19 A ma kitail kaporoporeki Krijtuj nam maur et eta, nan kitail me jued jan aramaj akan karoj. 20 A melel, Krijtuj kaiajadar jan ren me melar akan, ap wiala mejeni nan pun en ir me mamair akan. 21 Pwe melia tapi jan aramaj ta men, iduen maureda jan ren me melar akan tapi jan aramaj ta men. 22 Pwe duen karoj me mela ki

Adam, nan iduen karoj pan kamaurela ren Krijtuj. **23** A amen amen ni kakairokdo: Krijtuj maj ap me japwilim en Krijtuj, ni a pan kotin pwarado; **24** A murin mepukat pan imwi, a lao kotiki on Kot o Jam a wei, a lao kaloedier kaun akan karoj, o me poe kan, o manaman akan. **25** Pwe a pan kotin kaunda, lao a imwintiti karoj lodi on pan aluwilu a kan. **26** A ikmurin imwintiti iei mela. **27** Pwe a kotin mueid on meakaroj pan aluwilu a. Ari ni a kotin majanier me karoj lodier a janaledar, me i jota ian me kotin kaloedi on i meakaroj. **28** A meakaroj lao lodi on i, Na ap pil pan upan i, me kotin kaloedi on i meakaroj, pwe Kot en kotin poedi meakan karuja. **29** A ma me melar akan jolar pan kamaureda, da me irail en wia, me kin papтайeki on me melar akan? Menda re papтайeki on irail? **30** O menda kit kin kalokolok anjau karoj? **31** Pwe ran karoj i kin mela, pweki kapin pa i, me i aleer ren Krijtuj lejui atail Kaun. **32** A ma i pei on man laualo nan Epijuj, duen aramaj akan kin wiada, da kadepa on ia, ma me melar akan jota pan kamaureda? Kitail en mana o nim, pwe lakap kitail pan mela. **33** Der duki on, me kajonejon komail! Kajoi jueed kin kawela tiak mau. **34** Komail ari punala, o pirida o der wiada dip! Pwe akai jaja duen Kot. Mepukat i indai on komail, pwen kanamenokki komail. **35** A ele amen pan inda: Iaduen me melar akan ar pan kamaureda? O iaduen war ar, me re pan maur kida? **36** Pweipwei men koe! Pwe me koe kin kamoredi, jota pan maureda, ma a jota pan mela. **37** O me koe kamoredi, kaidin war ota me pan para, pwe wan korn eu ta, ele wan wit de eu wa toror. **38** A Kot pan kotiki on war a, duen a kotin kupura, o eu eu en war akan pan ale udan mom a. **39** Uduk karoj kaidin jon ta ieu, pwe eu jon uduk en aramaj akan, a eu jon uduk en man akan, a eu jon en manpir akan, a eu jon en mam akan. **40** A war lan o war pwel akan mia, a linan en war lan eu jon o linan en war pwel eu jon. **41** A eu jon linan en katipin, o eu linan en maram, o eu linan en uju kan, pwe nan uju kan me wuki pajan ki ar linan eu eu. **42** Nan iduen en me melar akan ar pan maureda. A kin kamoremoredi ap mor pajan, o pan kamaureda jo mor pajan. **43** A kin kamoremoredi ni jo linan, o pan maureda ni linan; a kin kamoremoredi ni luet, o pan maureda ni manaman; **44** A pan kamoremoredi war pwel o pan kamaureda war nenin; pwe ma war pwel mia, nan a pil pan war nenin. **45** Duen a intinidier: Tapin aramaj Adam wiauier, pwen nen maur amen, a Adam tia mur, pwen nen en kamaur. **46** A war nenin kaidin i men maj pwe war pwel, a muri me nenin. **47** Tapin aramaj wiau kida pwel, a aramaj kariamen kotido jan nanlan. **48** A duen tapin aramaj wiauiki pwel, iduen karoj me wiauiki pwel o duen men nanlan o, iduen men nanlan kan. **49** O duen kitail wa mom en pwel, iduen kitail pil pan wa mom en lan. **50** Ri ai kan, iet me i men inda: Uduk o nta jota kak jojoki wein Kot; o me mor pajan kan jota pan jojoki me jo mor pajan. **51** Kilan, nai me kadirok on komail kaponepon eu: Kaidin kitail karoj pan mela, a kitail karoj pan nitwilida. **52** Madan ni marep ta ieu, koronete en muri lao popeuk. Pwe koronete pan popeuk, a me melar akan ap pan kamauredan jomor pajan a kitail pan kawilikapada. **53** Pwe mor pajan wet pan kiawikilan jo mor pajan; o mela wet kiawikilan jomela. **54** A mor pajan wet lao kia wikilan jo mor pajan o mela wet kiawikilan jomela, majan o ap pan pwaida, me intinidier: Maur kadalala mela. **55** Mela koe, ia om tata? Mela ia

om poedi? (*Hadès g86*) **56** Mana en mela dip, a manaman en dip kapun. **57** Danke on Kot, pwe a kotiki on kitail, en poediki atail Kaun lejui Krijtuj. **58** Ari ri ai kompok kan, komail kelail kaukaule o der wukiuk jili, a kakairida ni omal wiawia en Kaun o, pwe komail aja, me omal dodok on Kaun o kaidin dodok mal.

16 **A DUEN** kijakij on jaraui kan, me komail pan ki pena, i men, komail en wiada, duen i kakaliki on momodijou en Kalejia kan. **2** Ni at en ran en wík kan amen amen re omal en nikidala ekij, o ki pena duen wan a kak on pwe onop de wiawi, i lao pwara won. **3** I lao pwara weilar, meakai, me komail pan kileledi, irail me i pan ilakewei, en walan lerujalem omal kijakij ianiaki kijin likau. **4** O ma a kon on, i en pil jailok wei; irail ap pan ian ia jailokala. **5** A i pan pwara won komail ni ai dauli Majetonien, pwe i pan weid nan Majetonien. **6** Ele i pan mimieta re omal, anjaun kapau lao nikier, pwe komail en kalua ia la waja, me i pan jailokala ia. **7** Pwe anjau wet i jota pan jup re omal, pwe i kaporoporeki, me I pan mimieta re omal anjau kij, ma Kaun pan kotin mueid on ia. **8** A i pan mimieta Epijuj lao pentikoj. **9** Pwe wanlim talap ritida mo i, me kareda wa toto; a imwintiti me toto. **10** A Timoteuj lao pwara won komail, apwali i, pwen jondi mau re omal, pwe a kin ian ia wiawia dodok en Kaun o. **11** Jota amen en mameleki i, a kalua i don ia popol, pwe nai o ri atail akan kin auiau i. **12** A duen ri atail Apoloj, nai me poeki re a pan pak toto, en ian ri atail akan pwara won komail, a a kan pwara wei anjau wet; a a pan pwara wei lao anjau mau. **13** Komail majamajan o dadaurata ni pojón, komail via duen ol melel, o komail en kelail. **14** Meakaroj en wiawi ni limpok **15** I ari panaui komail, ri ai kan, pwe komail aja penainai en Jtepanaj, me ir tapida jaulan en Akaia, o me pein irail inon ion dodok on jaraui kan, **16** Pwe komail en peiki on irail, o on irail karoj me ian ni ar wiawia o dodok. **17** I peren kida en Jtepanaj, o Portunatu, o Akaiuj ar pwarador, pwe mekij, me komail jo ki on ia mepukat ki don ia. **18** Irail kaperenda nen i o pil nen omal; komail ari wauneki me due met. **19** En momotijou en Ajien akan ar ranamau won komail. A Akwila o Prijila kin ranamau won komail pan Kaun o momodijou nan im ara. **20** Ri atail ol akan karoj kin ranamau won komail. Komail ranamauki pena metik jaraui. **21** Nai Pauluj me intin kilan komail ai ranamau ki pein pa i. **22** Ma amen jota kin pok on Kaun lejui Krijtuj, a pan anatema! Maranata! let wewe; A pan riala! Atail Kaun kotido. **23** Mak en Kaun lejui Krijtuj en mimieta re omal! **24** Ai limpok on komail pan Krijtuj lejui pan mimieta re omal! Amen.

Men Korint II

1 PAULUJ wanporon en lejui Krijtuj amen pan kupur en Kot o ri atail Timoteuj on momodijou en Kot, me mi Korint o jaraui kan karoj, me mi Akaia. **2** Mak o popol jan ren Kot Jam atail o atail Kaun lejui Krijtuj en mi re omal. **3** Meid iajanaí Kot o Jam en atail Kaun lejui Krijtuj, o Jam en kalanan, o Kot en kamait pokon, **4** Me kin kamakamait kit ni at kamekam kan karoj, pwe kit en pil kak kamait er ala, me mi nan jon en kamekam akan karoj, ki kamait, me kit kamait kila ren Kot. **5** Pwe duen Krijtuj a kamekam me muladok on kit, iduen kamait ren Krijtuj pil itar penan kit. **6** A ma kit pai olar, nan a kin wiaui, pwen kamait o kamaur komail la, mepukat kin wiaui ni omal kanonama ni kalokolok ota, me kit kin kalokolokki. **7** O at kaporopor kin komail me teneten, pwe je aja, ma komail ian kamekam, komail pil pan ian kamaitala. **8** Ri ai ol akan, je jota men, komail en jaja duen at kamekam nan Ajien o at patau kaualap, lao jolar kaporopor en maur at. **9** Ari, kit lamedar, me je pan mela. A mepukat wiauier, pwe jen der keleki pein kit, pwe Kot eta, me kin kaiajada me melar akan. **10** Me kotin dore kit ala jan mela wet, o a pil pan dore kit ala; o je kaporoporeki, me a pil pan kotin dore kit ala kokolata. **11** Komail pil jauaja kit ni omalil nidinid, pwe me toto en danke pweiki at pai me je aleer. **12** Pwe iet kapin pat: Injen at kin kadele on kit, me je weweideki karakarak o melel en Kot nin jappa o nan pun omal, kaidin ni solekon en pali uduk, a ki mak en Kot. **13** At intin won komail kaidin toror jan me komail kin wadok o kamelele. A i kaporoporeki me komail pan kamelele kit kokolata duen akai komail kamelele kit er. **14** Pwe kit me kapin pa omal, dueta komail me kapin pat ni ran en Kaun lejui. **15** A ni kaporopor wet, me i men pwar kilan komail maj o, pwe komail en pur on pereperen. **16** I ap pan daulul lan komail ni ai pan kolan Majetonien, ap pil puredo re omal jan Majetonien, a komail pan kualua ia lan Iudia. **17** A iaduen, nai me japon ni ai kileledier mepukat? De i kin kileledier mepukat ni tiak en pali uduk, pwen ei ei o jo jo tapi jan pein nai? **18** A Kot me melel, pwe me je indan komail me jota ei o jo. **19** Pwe jawwilim en Kot lejui Krijtuj, me kit padaki on komail er, nai, o Jilwanuj, o Timoteuj, I kaidin ei o jo, a ei eta re a, **20** Pwe inau en Kot akan karoj me ei eta re a o me amen re a, pwe kit en kalinwanada Kot. **21** A me kin katinaí kit o komail pan Krijtuj o keie kitail er, iei Kot, **22** Me pil kotin kileledier kitail o kotiki on kitail er komoan Nen nan monion atail. **23** A i kin likwir on Kot me jaunkadeda en nen i, me i jaikenta pwara wow komail nan Korint, pwe i de katoutoui komail. **24** Kit jota men poedi omal pojon, a kit men jauaja ta omal peren, pwe komail keleki pojon.

2 IET me pein wai kileledier, i jolar men pwar won komail ni ai injenjued. **2** Pwe ma i kainjenjuedi komail, ij me pan kak kainjenemau ia la? Ma kaidin i eta, me kainjenjuedelar re i. **3** Mepukat i intin won komail er, pwe i ender injenjuedie kin irail, me i en peren kida, ni ai pan pwara won komail. A i kamelele komail karoj, me ai peren pil pan omal karoj. **4** Pwe ni lokolok o majak en nan monion i me lapalap, me i intin kilan janejan, kaidin pwen kamauki komail, a pwe komail en ajada, duen ai limpok on komail kaualapia. **5** A ma meamen wiada kainjenjued

eu, kaidin nai eta, me a kainjenjuedi, pwe i ender non kapun on, a ele komail karoj. **6** A kalokolok jan ren me toto itar on i. **7** Mak eta komail en maki on I o kamaitala, pwe a de lodi on injenjued laud. **8** I ari panaui komail, komail en kajale on i omal limpok. **9** I karepen ai intin won komail, pwe i en aja, ma komail me pun o peiki on ni meakarjo. **10** A ma komail pan makeki ow meamen meakot, nai pil pan maki on i. A ma i makeki on amen meakot, i makekier pweiki komail wilianti Krijtuj. **11** Pwe Jatan ender kotaue kitail, pwe kitail ajaer duen a lamelam. **12** A ni ai pwaralawer Troaj, pwen padaki ronamau en Krijtuj, o wanim eu me ritida mo i on Kaun O, **13** I jota injenemaula, ni nen i, pweiki ai jota diar ri ai Tituj. I ap kamurimur on irail daulul won Majetonien. **14** A danke on Kot, me kotin kaloe kitail di pan Krijtuj, ap kajanaleki kitail pomau en a erpit waja karoj. **15** Pwe kit me pomau en Krijtuj on Kot ren me pan dorela o ren me pan lokidokila kan. **16** On iet akan po en mela on kamela, a on me tei kan po en maur on kamaurela. A ij me kon on mepukat? **17** Pwe kit jo dueta me toto, me kin lilajaojaki majan en Kot; a at padak me melel, o a pwili jan Kot, o kin wiaui mon Kot pan Krijtuj.

3 A IADUEN kit pil kaindan deki pein kit? De nai me mau on kijin likau en kapin on komail de jan komail? **2** At kijin likau komail, me intidi on nan monion it, me aramaj akan karoj kin aja o wadok. **3** Pwe komail janjaleda, me komail kijin likau en Krijtuj, me wiauier re at ni at papa, me kaidin intindier ki ink, a Nen en Kot ieiaj; pil kaidin pon jlet takai, pwe jlet uduken en monion akan. **4** lel atail kaporoporeki Krijtuj mon Kot. **5** Pwe kaidin udan at koiok, me je kak lamelameki meakot, me tapi jan pein kit, pwe at koiok tapi jan ren Kot, **6** Me pil kotin kaiane kin kit, en papa en inau kap kaidin inau, me intindier, a inau en nen. Pwe intin kin kamela, a nen kin kotin kamaurela. **7** A ma dodok en mela, me intindier nan pali en takai, me linan, pwe jeri en Irael akan jota kak kilan jilan en Mojej, pweiki linan en jilan i, a linan wet eu, me pan joredi, **8** Daduen, dodok en nen a jota pan linan jikida jan? **9** Ari, ma dodok en kadeik o me linan, nan melel kaualap, dodok en pun me Iman melel. **10** Pwe men moa me kalinanadar jota kak paroki on linan wet. **11** A ma linan mia ren me pan jorela, iaduen wan linan en me pan mimieta! **12** Ni at kaporoporeki mepukat, kit kin aimai melel. **13** O kaidin dueta Mojej, me pera kila likau eu jilan i, pwe jeri en Irael akan ender kilan imwi en me pan nikila. **14** A monion arail me kapitakailar. Pwe lao lel ran wet pera o mimieta anjaun ar wadawadok inau marin; ari, pera o me jaroka janer ren Krijtuj. **15** A lao lel ran wet ni arail wadawadok Mojej, pera mimieta mon monion arail. **16** A ma re pan wuki on Kaun o, pera o pan jaroka jan. **17** Kaun o iei Nen, a waja me Nen en Kaun kotikot ia, nan i wajan maio. **18** A kitail karoj, me maj atail jo perapa, kin ududial linan en Kaun o, ap wuki on ni mom ota o kakairida ni linan pweiki Kaun iei Nen.

4 KIT jota kin panada, pweiki at koa dodok me je aleer ki mak o. **2** Pwe kit mueli janer jueed okiok kan o je jota weweideki widin o jota liajaoja ki majan en Kot; pwe ni at kapwareda melel kit kin kamaui pein kit on injen en aramaj karoj mon Kot. **3** A ma at ronamau me malar, nan a malan men lokidokila kan. **4** Me kot en jappa wet karotonal a nan monion en me jopojoan akan,

pwe ren der kilan marain en ronamau duen linan en Krijtuj me mom en Kot. (aiōn g165) 5 Pwe kit jota kin padaki duen pein kit, a duen Krijtuj lejuj, me i Kaun, a kit ladu'mail pweki lejuj. 6 Pwe Kot me majanier, marain en pwarada jan ni rotorot, me kotin kamarainiedar nan monion it, pwe jen marainekei o dedeki linan en Kot ni jilan en lejuj Krijtuj. 7 A kit kin kolekol pai wet ni dal pwel, pwe manaman en kaindinda Kot a jo kit. 8 At apwal akan me andere kit pena, a je jota kin majak; jota waja, me je pan kak pitila ia ap jota lodi. 9 Pan kamekam, ap jota kamela; pan kalokolok, ap jota mela; 10 O kit kin wewa jili ni war at en lejuj a matala, pwe maur en lejuj en pil janjal ni war at. 11 Pwe kit, me memaur, kin kilele on mela anjau karoj pweki lejuj, pwe maur en lejuj en pil janjaleda ni uduk atail. 12 Nan i mela kin kelail on kit, a maur on komail, 13 A kit aleer nen en pojona ota, duen a intindier: Nai me pojona, I me i padaki wei. Kit me pil pojona ap padapadaki. 14 Je ajaer, me i, me kotin kaiajadar Kaun lejuj, pan pil kotin kaiajada kitail ian lejuj, o pan kotin kajanjaleda kitail o komail mo a. 15 Meakaroj wiauier pweki komail, pwe mak o ni a laude kilar me toto, en kalaudela melel danke, pwen kaliwanada Kot. 16 I me je jota kin panada, a ma at pali liki en aramaj pan joredi, pali lol it kin kokoda ni ran karoj. 17 Pwe atail anjau apwal me motomot o titikit; ap kare on kitail linan joutuk eu me lapalap melel, (aiōnios g166) 18 Pwe kitail jota kin kilekilan meakan me janjal, a meakan me jo janjal. Pwe me janjal me katuk, a me jo janjal me joutuk. (aiōnios g166)

5 PWE kitail ajaer, impwal atail jappa a lao ola, kitail pan id imanek ieu jan ren Kot, im eu me kaidin wiau kida pa, pwe a me joutuk nanlan. (aiōnios g166) 2 I me kitail kin janejan o inon ion im jan nanlan en kalikau kitail da. 3 Pwe ma kitail likaudar, kitail jolar pan kilijo. 4 Pwe ni atail deula impwal wet kitail kin janejan o patau, pwe kitail jota men pure jan atail likau, a je men kadupaledi, pwe maur en katalala mela. 5 A me wia kin kitail on mepukat, i Kot me pil kotiki on kitail er komoan Nen. 6 Kitail ari injenemau anjau karoj o ajaer, ni atail kaujon ki war, kitail kin doo wei jan Kaun. 7 Pwe kitail kin weweid ni pojona a kaidin ni kilan. 8 Ari jo, kitail kin injenemau o inon ion muei jan war atail, ap mimi nan deu atail ren Kaun o. 9 Nan i me kitail kin nantion kaperen i, ma ni deu'tail de ni at doo wei jan. 10 Pwe kitail karoj pan janjal mon mol en kadeik en Krijtuj, pwe amen amen en ale pwain en a wiawia arain a maur ni pali war, ma me mau de me jued. 11 Kit ajaer, me jen majak Kaun o, i me je kin kanekanai on at dodox on aramaj akan, ap kin janjal on Kot. A i pil kaporoporeki me je pil janjal on nan injen omail. 12 Pwe kit jota jalap juaikei pein kit on komail, a je pan on komail, en kapin pat, pwe peikite pamail en mia on irail, me kin juaikei maj arail, a jo monion arail. 13 Pwe ni at mi likin war at a kin wiau on Kot a ma jo, je kin dodox on komail. 14 Pwe iduen limpok on Krijtuj kanon kin kit, pwe je kaiauiarad me amen mata kila karoi i me irail karoi meklilar. 15 A i mata kilan karoi, pwe irail me memaur, der memaur on pein irail, a on i, me mata kin irail lar o me kaiajadar. 16 I me je jolar aja amen ni pali uduk. Ei, maj o je ajaer Krijtuj ni pali uduk eta, a met je jolar aja i due. 17 Ari ma amen mi ren Krijtuj, nan a wilikapadar; men maj momelar, kilan, karoj wilikapada. 18 A meakan karoj jan ren Kot, me kotin

kalolamaui on pein i kitail ki lejuj Krijtuj, me kotiki on kit at koa dodok, duen padak en kalolmau. 19 Pwe Kot kotikot ren Krijtuj o kotin kalokololamau on pein i jappa, o jolar kapokon on irail dip arail akan, o kotiki on kitail maj an en kalolamau. 20 Ari, kit men en kadar en Krijtuj, pwe Kot kin panaui ki kit. Kit wiliandi Krijtuj ap poekipoeki kin komail: Komail kalolamaui pein komail on Kot! 21 Pwe Kot kin kapokonki on, me jo dip a, dip atail, pwe kitail en pun kila pa ren Kot.

6 KIT men jauaja kai, men panaui komail, pwe komail de ale mal mak en Kot. 2 Pwe a kotin majani: I ron uk er ni anjau mau, o ni ran en kamaur I katoi uk adar. Kilan anjau wet anjau mau; anjau wet ran en kamaur. 3 Kit jota kadipikelekel on meakot, pwe at koa dodok ede kalok jued. 4 A ni meakaroj kit kin wia janjal en papa en Kot akai: Ni kanonama melel, ni kamekam, ni paaio kan, ni kamajak kan, 5 Ni wokwok, nan imaten, n i moromoron, ni dodox, ni majamajan, ni ijekol. 6 Ni makelekel, ni lolekon, ni lolin, ni kadek, ni Nen jarau, ni limpok melel, 7 Ni majan melel, ni manaman en Koht, ki tatan mauin en pun pali maun o pali main 8 Ni kaka, o jokaka, nikalok jued, o kalok mau, dene kaweid japon, ari jo, me melel, 9 Dene pajaje, ari jo, kit me indand; koren ion mela, a kilan kit memaureta; me kin kamekam, ap jota kamela, 10 Ni injenjued, ap pereperen anjau karoj, me jamama, ap kakepwawpawla me toto, jota at meakot, ap aneki meakaroj. 11 Men Korint, au at ritidan komail, o nan monion it me laudi on komail. 12 Kaidin me titik deu'mail nan monion it, a monion omail me titikit. 13 I kin padaki on komail dueta on jeri kan, pwe komail en pil wiai on ia dueta, o kalaudela nan monion omail. 14 Komail ender paroki on me jo pojona akan, pwe iaduen, pun kak minimin on japon? De marain pan kak waroki on rotorot? 15 De iaduen Krijtuj o Pelial ara kak parok pena? De da pwaj en me pojona ren me jopojo? 16 De tanpaj en Kot pan kak pat on anि mal akan? Pwe tanpaj en Kot ieiaj iei komail, duen Kot kin majanier: I pan kaujon re'rail o daudaulole irail, o Nai pan arail Kot, a irail pan nai aramaj akan. 17 Komail ari muei jan. irail o katoror jan pein komail, me Kaun o kin majan, o ender doke me kajaut kot, Nai ap pan apwali komail, 18 Ol pan Jam omail, o komail pan nai ol o li akan, me Kaun lapalap kin majan.

7 KOMPOKE pai kan, pweki inau pukat kitail en muei jan kajaut en uduk o nen atail karoj, o kitail en dadaurata atail kajaraulia ni wauneki Kot. 2 Komail apwali kit, jota amen me je wia japon on, jota amen me kit kawelar, jota amen me kit kulia jan okotme. 3 Mepukat i inda kaidin pwen kadeikada, pwe i apton indada, me deu omail nan monion it, pwen ian mela o ian memaur. 4 Nai ari aima on komail, o ai kapina komail me lapalap, o I direki kamait; nai me peren kida melel ni at kalokolok karoj. 5 Pwe ni at leler Majetonien, uduk at jota diar kamol, pwe je kalokolok waja karoj: Pali liki pepeji o pali lole majak. 6 A Kot me kin kamaitala me kararak kan, a kin kamait kit ala ki en Tituj a pwarador. 7 A kaidin a pwarador eta, pwe pil kamait o, me pein a kamait kila komail, ni a kajanjaledan kit omail anane, o omail janejan o omail lolete kin ia; i me kalaudela ai peren. 8 Pwe ma i kainjenjuedi kin komail er kijin likau o, i jota kalula, a ma i kalular maj o, pwe i diaradar me kijin likau kainjen

juede kidar komail anjau kij, 9 A met i peren kidar, kaidin pweki omail injenjued, a pweki omail injenjued on kalula, pwe omail injenjued duen kupur en Kot, pwe komail ender ale me jued kot re at. 10 Pwe injenjued duen kupur en Kot kareda kalula on maur, me aramaj jota pan kalu kila, a injenjued en jappa kareda mela. 11 Pwe kilan, omail injenjued duen kupur en Kot, kare on komail jon toto: Porijok, o pukoki, o makar, o majak, o anane, o inon ion, o depuk! A komail kajanaledar ni jon karoj, me komail makelekel ni mepukat. 12 I intin won komail er, kaidin pweki i, me kainjenjued, pil kaidin pweki i, me a kainjenjued on, a pweki at apapwali komail en janjal re omail mon Kot. 13 Kit ari kamaitalar; kit peren kida kaualap en Tituj a peren, pwe nen e dapwenda komail. 14 Pwe ni ai kapinaki komail re a, i jota namenokki, pwe duen ai lokaia karoj on komail me melel, iduen at juaiki mon Tituj pwaidar melel. 15 O a kin pok on komail melel ni a tamamatamanda omail oke, duen omail kajamo i ni majak o rerer. 16 I peren kida, me i kak kamelele komail ni jon karoj.

8 RI ai kan, je men padaki on komail duen mak en Kot en momodijou en Majetonien akan, duen ar kikiwei; 2 Pwe ar kalokolok meid laud, o irail pil meid jamama, ari jo, mepukat imwilan peren o mairon laud, 3 Pwe ai kadede irail, me re kida duen me re kak on o laude juri. 4 Pein irail inon ion ap nidenideki on kit, en ale ar kijakij, o ar ian jauaja kijakij wet on jaraui kan. 5 O re wiadar mepukat, kaidin duen at kaporoporeki, a re ki on Kaun o pein irail maj, ap pil on kit pan kupur en Kot. 6 Kit ari panaui Tituj en kanikiela mak wet re omail duen a tapiadar maj o. 7 A duen omail kapwapwaki jon karoj: Ni pojon o majan, o solekon, o porijok, o omail limpok on kit, iduen komail pil inon ion, en kapwapwa ni mak wet. 8 I indai on komail met, kaidin kujoned eu, a pweki porijok en me tei kan, o i kin kajonejon omail limpok, ma a pun de jo. 9 Pwe komail ajaer mak en atail Kaun leluj Krijtuj, duen a kapwapwa, ap jamamalar pweki komail, pwe komail en kapwapwa kila i. 10 A iet ai lamelam me i men kajaleda, a meid katepa on komail, pwe komail tapiadar inon ion ap pil kapwaiada dodok mau wet ni par jamalar. 11 Komail ari kanikiela dodok wet, pwe duen omail men ian onop, iduen komail en wiada jan ni omail kapwapwa. 12 A ma amen inon ion, ian dodok wet, a pan konekonela duen me a pan kak on, kaidin duen me a jota kak on. 13 Pwe irail ender mararakia, a komail id toutouki; a karoj en parok pena. 14 Pwe anjau wet omail kapwapwa en kaitar arail jamama, a arail kapwapwa en kaitar omail jamama, pwe karoj en parok pena. 15 Duen a intintidier: Me rik penaer mo toto, a jota men nak, o me rik penaer me malaulau, a jota kin dupok. 16 Danke on Kot, me kotin kainon ion monion en Tituj; 17 Pwe a duki on at poeki, a pil pein i inon ion madan pwar won komail. 18 A kit pil kadar wei ri atail ol ian i, me indandeki a padaki wei ronamau ni momodijou kan karoj. 19 A kaidin i eta, pwe momodijou kan pil piladar i, en ian kit papaki mak wet, me kit kin apapwali on kalinanada Kaun o kapina omail inon ion mau. 20 Kanakanai on, pwe amen de kajapune kin kit at paki kijakij laud wet, 21 Kit pil kin majamajan, pwe karoj en inen, kaidin mon Kaun eta, pwe pil mon aramaj akan. 22 A kit kadar ir wei ianaki ri atail o, me diarokadar ni jon toto, me a porijok, a anjau wet a porijok

jan maj ni a liki komail. 23 Ari, ma amen pan idok duen Tituj, i ai warok o jauaja pai re omail; a duen ri atail akan, irail me men en kadar en momodijou kan o linan en Krijtuj. 24 Komail ari kajanjale on irail mon momodijou kan omail limpok ni omail apapwali irail duen i kapina kin komail.

9 A DUEU dodok on me jaraui kan, i jolar pan intin won komail. 2 Pwe i aja, me omail inon ion me mau, me i kin juaiki on men Majetonien, me men Akaia inon ion mepukat jan ni par jamalar, a komail kainon ion me toto. 3 I ap ilakiawei ri atail akan, pwe at kapin pa omail ender mal la ni mepukat, pwe komail en onop duen me i inda. 4 Pwe ma men Majetonien kai pan ian ia, ap konodi komail ni omail jo onop, kit, je jota men inda komail, ap pan natnenok kila ni at liki wet. 5 Ari, i ap lamedar, en poeki ren ri atail akan, ren tion mo at kolan komail, pwen kaonopada pai wet, me komail inaukidar maj o, pwen pai melel eu, a iermen norok jued. 6 A iet me i inda: Me kin kamorok tikitik, pan dolun tikitik, a me kin kamorok toto, pan dolun me toto. 7 Amen amen duen a kileledier nan monion i; der kija kol, de akpatik, pwe Kot kotin pok on me kin pein perenki kijakij. 8 A Kot me kotin manaman on en kalaudelan komail jon en mak kan karoj, pwe komail en kapwapwa ni jon karoj o anjau karoj, ap kak on jon en wiawia mau karoj, 9 Duen a intintidier: A kamoredier, a kijakij a wei on me jamamakan; a pun pan mimieta kokolata. (aiōn g165) 10 A me kin kotiki on jaumat kijin war akan, o prot men mana, a pan katotoela omail war akan, o a pan kotin kawojada omail wan pun kan, 11 Pwe komail en kapwapwala ni jon karoj, pwen wiawia mau karoj, me kin karedan kit, en danke Kot. 12 Pwe wiawia pan dodok wet kaidin jauaj pan jaraui kan ta, pwe me toto kin danke Kot. 13 Arail kapwaiada dodok wet kin kalinanada Kot pweki omail upai on kadede en ronamau en Krijtuj, o omail japan kijakij on irail o on karoj, 14 O ni arail nidinide kin komail, re kin anane komail pweki mak lapalap en Kot on komail. 15 Daken on Kot pweki a pai lapalap!

10 ARI pein nai Pauluj men panaui komail nin tiak en opampap o limpok en Krijtuj; pwe ni ai mi nan pun omail, i kin aktikitik, a ni ai doo wei ian komail, i kin kelail on komail 2 A i kin kapakapeki, pwe i ender kelail ni ai pan korendo; pwe i kileledier o lamelam, me i pan kelail on akai, me kin wia kin kit men kekeideki tiak en pali uduk. 3 Pwe melel, je kin mimita nan uduk, ap jota pepe ni tiak en uduk. 4 Pwe kapwa en at pei kaidin men ni pali uduk, pwe me manaman mon Kot, me mau on kawela waja teneten kan. 5 Ni at kin kawela me akapun o me aklapalap, me kin palian erpit en Kot; o kit kin jaliedi jon en lamelam karoj, pwen oke Krijtuj. 6 O audaude on kaloedi me katiwo karoj, omail peik lao pwanokadar. 7 Komail kin kilekilan meakan me janjal? Ma amen lamelam, me pein i jpwilim en Krijtuj, I en pein lameda, me kit pil jpwilim en Krijtuj dueta i. 8 Pwe ma i pan juaiki laude jan at manaman, me Kaun o kotiki on kit, pwen kamaui a kaidin kawe komail la, i jota pan namenokki. 9 Pwe ender janjal duen amen me men kamajak kin komail nai kijin likau kan, 10 Pwe irail me inda: Kijin likau kan me kajampwal o manaman, a janjal en pali war a me luet, o a padak me mal kot. 11 A me duen met a en aja duen at kin inda nan kijin likau kan ni at doo wei jan komail, iduen pein kit ni at

wiawia kan nan pun omail. **12** Pwe kit jota man mauki waroki on me kin juaiki pein irail; a irail me jololekon, pweki ar jojon pein irail nan pun arail. **13** A kit jota men juaiki me laud jan me kon on, a duen men jon eu, me Kot kotin'pan on kit, jon eu, me itar lel on komail. **14** Pwe kit jota inon ion, me jota kon on, dene je jota pwar won komail er, a je pil walau komail ronamau en Krijtuj. **15** Kit jota kin juaiki me laud jan me kon on, dene je juaiki en amen a dodok. A je kaporoporeki omail pojona lao kakairida, at dodok pil pan laud jan re omail, **16** Pwen pil padaki ronamau nin jap akan palilla jan komail, a kaidin wajan dodok on amen o jota juaiki me wiawier. **17** A ma amen men juaiki, I en juaiki Kaun o. **18** Pwe kaidin i meakot, me kin kapina pein i, pwe i eta, me Kaun o kin kapina.

11 I mauki, komail en mueid on ia kijin pweipwei, iei ta komail pan mueid on ia. **2** Pwe nai me per kin komail dueta Kot, pwe nai me kileledier komail on ol amen, pwe i en kajale komail on Krijtuj duen jeripein makelekel amen. **3** A i majak jerpent widinok, me kotaue Ewa, ma a jota pan pil Kawela omail lamelam jan ni opampap en Krijtuj. **4** Pwe ma amen pan pwarado, me kin padaki duen amen lejui, me je jota padaki, de ma komail pan ale eu nen, me komail jota aleer, de eu ronamau, me komail jota wuki on, kaidin komail pan peren kida? **5** Pwe i lamelame, me nai kaidin tiktitik jan wanporon lapalap akan. **6** A ma i jota koiok on lokaia a kaidin ni ai dedeki, pwe kit janjal on komail ni jon o waja karoj. **7** De nai me wiadar dip eu ni ai akmalkila pein nai? Pwe komail en indandala ki ai padaki on komail ronamau en Kot jo pwaipwai. **8** I atia jan momotijou tei kan ni ai aleer pwain en dodok, pwe I en kak dodok on komail. **9** O ni ai mimi re omai o lao jamamala, kaidin amen, me i uki pa meakot, pwe ni ai jolar ai meakot, ri atail akan me kodo jan Majetonien me kija don ia; nai ari jota katoutoui komail ni meakot, o i pil pan due! **10** A duen melel en Krijtuj mimi lol i, iduen i jota pan mueid on amen, en Kawela kapin wet nan jap en Akaia kan. **11** Pwekida? Pweki ai jo pok on komail? Kot me kotin manier. **12** A me i kin wia, i me i pan wiada, pwen Kawela karep en akai me inon ion karep en ar juaiki dene irail dueta kit, jota lipilipil ij i. **13** Pwe wanporon likam pukat o toun dodok likam akan irail, kin Kawukilan wanporon akan en Krijtuj pein irail. **14** A kaidin Kapuriamui eu, pwe iduen Jatan kin Kawukila pein i, wuki on tounlan en marain amen. **15** I me kaidin Kapuriamui eu, ma na papa kan pil pan wukilan papa en pun kan; a imwilar pan duen ar wiawia kan. **16** I puron indada, jota amen en apkewipwei kin ia, a ma iei, komail ap maki on ia ai pweipwei, pwe i en juai kin ia ekij. **17** A me i inda, kaidin Kaun o me i pwili jan, pwe a tapi jan ni tiak en pweipwei, pwe i juaiki pein nai; **18** Pwe me toto kin juaiki ni pali uduk, i pil pan juaiki pein nai. **19** Pwe komail kin mauki me leolepon kan, pweki komail me leolekon. **20** Pwe komail kin mueid on amen, en wia kin komail ladu kan, de ma amen kaloke komail, de ma amen kuli komail edi, de ma amen aklapalap, de ma amen pikir komail. **21** Mepukat i indan komail, pwen kanamenok ki komail, dene kit luetalar. A ma meamen aimai, nai pil aimai, i kin lokaia nin tiak en pweipwei. **22** Irail men Ipru, pil nai; irail men Irael, pil nai; irail kadaudok en Apraam, pil nai; **23** Irail me papan Krijtuj, i kin lokaia dueta me iak amen, nai me lapa jan; ai dodok laud jan, i kalokolok laud

jan; i jalidier toto jan, i koren ion mela pan pak toto. **24** Pan me limpak Juj oko ki on ia wok paeijok, eu katoror jan, **25** A pan me jilepak re woki kin ia jokon; pan mepak me i pakajuk; pan me jilepak takepa i jop olar; pon o ran, me i pepe jili nan madau. **26** Ai jailok me toto; i diar ai apwal nan pilap akan; i diar ai apwal ren lolap akan; i diar ai apwal ren ai kainok; i diar ai apwal nan jap tan; i diar ai apwal nan madau; i diar ai apwal ren jaulan likam akan; **27** Ni dodok apwal, ni jonjonemaj, ni men manadar o men nim piladar, ni ijejol pan pak toto, ni pou o jo kidi pa; **28** O me pil kin lel on ia ni ran karoj, o ai apapwali momodijou akan karoj. **29** Ij me luet, a nai jota pan luet? Ij me kin kamakar, a nai jo? **30** Ma i en juaiki, i pan juaiki ai luet. **31** Kot o Jam en Kaun lejui, me iajanai kokolata, kin mani, me i jota kin likam. (**a10n g165**) **32** Nan Damajkuj nain nanmarki Aretaj kopina amen jinjila kanim en men Damajkuj ni a inon ion jaik ia di. **33** I ap apikidi kopou eu jan ni wanlim tuk en kel o, ap piti jan ni pa a kan.

12 ARI, ai juaiki jota katepa on ia. Ari jo, i pan kapareda kaudial akai o kadiarok kai ren Kaun o. **2** I aja duen aramaj amen ren Krijtuj, mon jaunpar ejok paieu; i jaja, ma a mi nan war a, de ma a mi likin war a, i pil jaja, Kot me kotin mani, i aramaj o, me peukadala lel nanlan kajilu. **3** O i aja, iei aramaj o, ma a mi nan war a de likin war a, i jaja, Kot me kotin mani. **4** I me peukadalan paradij, waja a ronadar kajoi kai, me jota muei on aramaj amen en inda. **5** I me i pan juaiki; a pein nai jota pan juaiki meakot, ai luet eta. **6** A ma i men juaiki pein nai, I jota pan pweipwei, pwe i pan lokaia melel. Ari jo, i jota pan wia, pwe amen ender wia kin ia me lapa jan duen a kin kilan ia o duen a kin ron ia. **7** A pwe i ende aklapalapaki kaudial kapuriamui kai, tuka tekete pot mi nan uduk ai, iei nain Jatan, me kin dokodoko ia, pwe i ende aklapalap. **8** Pan jile pak i nidnid on Kaun o, en kotiki jan ia me. **9** I ari majani on ia: Ai mak itar on uk, pwe manaman ai kin janjal ren me luet akan. Nan i me i pan juaiki luet akan, pwe manaman en Krijtuj en kotikot re i. **10** I me i perenki ai luet akan, o jo konekon, o anjau apwal, o kamekam, o patau pweki Krijtuj, pwe ma i luet, nai me kelail. **11** Nai wialar pweipwei men, I me komail kare on ia, mak eta, komail en kapina kin ia, pwe i jota tiktitik jan wanporon lapalap akan; ari jo, jota meakot nai. **12** Pwe manidi en wanporon wiawier nan pun omai ni kanonama melel o ni kilel akan, o ni men kapuriamui kan, o ni manaman akan. **13** Pwe nin da, me komail tiktitiki jan momodijou tei kan, ele iet eta: I jota katoutoui kin komail meakot? Komail ari makeki on ia japon wet. **14** Kilan, i onoper pwar won komail kajilepak, o i jota pan kaponede komail, pwe i jota kin rapaki me noumail, a komail. Pwe kaidin jeri kan en naka penan me wia ir ada, a me wia ir da on jeri kan. **15** A i mauki melel kiki wei meakaroj, pil pein nai on nen omai, i jota injenoki, ma omai pok on ia tiktitik jan ai limpok lapalap on komail. **16** Ari i eta, i jota kaponedeer komail; a pweki ai lolekon, i kaloedier komail. **17** De iaduen, i adia jan amen komail ekij ren me i kadar won komail er? **18** I poeki ren Tituj ap kadar won komail pil ri atail ian i. Ari da, Tituj pitia jan komail meakot? Kit jo aluki nen ota de ni lip ota? **19** Anjau warai me komail kiki on me je pan pur on, kapunala pein kit on komail. Kit kin lokaia ki Krijtuj mon Kot. Kompok kan, mepukat karoj kin wiawui, pwen kamauiada komail. **20** Pwe i majak ni ai pan pwar won komail,

me i jota pan diar komail, duen me i mauki, o komail pil jota pan diar ia, duen me komail mauki. Ele kapei lokaia, o peirin, o makar, o akamai, o kawaikoto, o lidou monin, o aklapalap, o moromoron mi re omail. **21** Pwe ni ai pan pure won komail, ele Kot pan kotin kanamenok kin ia komail, o i pan injenjuedeki me toto, me wiadar dip maj o, ap jota kalukila ar jamin, o nenek, o dodok jue, me re wiadar.

13 METET ai pwar won komail kajilepak, karoj ap pan pun kila jaunkadede riamen de jilim. **2** A duen me i inda maj o o pil ni ai pwar won komail er kariapak iduen i pil indan komail anjau wet, mon ai pan mi re omail, irail me wiadar dip maj o, o pil me tei kan karoj, i lao pwar won komail kajilepak, i jota pan dukedi, karoj lao punier. **3** Pwe komail kin rapaki kilel eu, duen me Krijtuj kotin kalokaia ia, me jota luet nan pun omail, a a kin manaman nan pun omail, **4** Pwe a kamatala ni a luet, ap id ieiajki manaman en Kot, a ma kit ian i luet, kit ap pan ian i memaureki manaman en Kot nan pun omail. **5** Komail jojon pein komail, ma komail kin weweideki pojond; komail kajaui pein komail; de komail jo aja duen pein komail, me lejuj Krijtuj kotikot lol omail? A ma jo, komail me japun. **6** A i kaproporeki, me komail pan dedeki, me kaidin kit me japun. **7** A je kin kapakap ren Kot, komail ender wia me jue. Kaidin pweiki kit en indand mau a pwe komail en wia me pun a kit en dueta me jo katepa. **8** Pwe kit jota kak palian melel, a kapwaiada me melel. **9** Pwe kit peren, ma je me luet, a komail me kelail, o i me je men, komail enunjokala. **10** Ari, i me i intinki wei mepukat ni ai doo wei, pwe i de nil patik ni ai koren, duen manaman, me Kaun o kotiki on ia, pwen kamaui, a kaidin pwen kawela. **11** Ari ri ai kan, komail en pereperen o unjokala, o injenemau pena, komail lol ta pot o popol! Kot en limpok o popol ap pan kotikot re omail. **12** Komail ranamauki pena metik jaraui. **13** En jaraui kan karoj ar ranamau won komail. **14** Mak en Kaun lejuj Krijtuj, o limpok en Kot, o atail jaupena ren Nen jaraui en kotikot re omail karoj! Amen.

Men Kalejia

1 PAULUJ wanporon amen kaidin jan ren aramaj akan, pil kaidin pan aramaj akan, a pan lejui Krijtuj o Kot Jam, me kotin kaijadjar i jan ren me melar akan, **2** O ri atail akan karoj, me mi re i, at ranamau on momodijou en Kalejia kan: **3** Mak o popol jan ren Kot Jam o atail Kaun lejui Krijtuj en mi re omai; **4** Me kotin jokonpaude ki pein i ki dip atail, pwen dore kitail jan ni me juep akan mi jappa, duen kupur en Kot o Jam atail. (aïon g165) **5** Linan en ko on i kokolata! Amen. (aïon g165) **6** I puriamuiki omai madan wuki jan i, me molipe komail pan mak en Krijtuj, ap wuki on eu ronamau; **7** A jota eu mia. Ari jo, akai mia, me kin kapinada komail, o irail men kalikame ronamau en Krijtuj. **8** A ma kit de tounlan amen jan narlan pan padaki on komail eu ronamau, me toror jan ronamau, me je padaki on komail er, i en riala. **9** Duen me je indada maj o, iduen je pil puron inda: Ma amen pan padaki on komail eu ronamau, me toror jan me komail aleer, i en riala. **10** laduen, i kin men kaperenda aramaj akan de Kot? De i kin rapaki konekon ren aramaj akan? Ma i men konekon ren aramaj akan, i ap jota ladun Krijtuj. **11** I katiki on komail ri ai kan, ronamau me i padakier, a jota tapi jan ren aramaj. **12** Pwe i jota ale jan ren aramaj amen, o jota me padaki on ia, a a koki don ia kajale pan lejui Krijtuj. **13** Pwe komail roner duen ai wiawia en maj nan pun en men Juj akan, duen i kin morouo on momodijou en Kot lapalapia o kawe ir ala. **14** O i kakairida nin lamalam en Juj akan madan jan me toto, me kit ti ta ieu o toun jap ta ieu, o i nantion kapwaiada padok en jam at akan. **15** A Kot lao kupureda, me kotin kilele ia di jan ni kaped en in ai, o me kotin molipe ia ki a mak, **16** En kajale on ia jpwilim a Ol, pwe i en padaki on men liki kan duen i, i ap pitipit wiada o jota kalelapok ren uduk o nta. **17** O i pil jo pwar lan lerujalem ren irail, mi wanporon akan mo i, a i kolan Arapien ap pil pure don Damajkuj. **18** Ari, murin par jilu i ap kodalan lerujalem, pwen kilan Kepaj. I ap mimieta re a ran eijoklimau. **19** A jota amen ren wanporon akan, me i kilan, lakopuj ta, ri en Kaun o. **20** A me i intin won komail, Kot me kotin mani, me i jota likam. **21** Muri i ap kola nan wein Jirien o Jililia. **22** A momodijou en ludaa kan me mi pan kupta en Krijtui jaja ia. **23** A i eta, irail roner, me i me kin morouo on kit maj o, i me kin padaki pojona anjau wet, me a kin kaokaoe maj o. **24** Irail ap kalinanda Kot pweki nai.

2 KADEKADEO murin par ejok paieu nai pil kodalan lerujalem ian Parnapaj o Tituj pil ian ia. **2** A i kokidala kajalepa eu; padaki on irail duen ronamau, me i kin padaki on men liki kan, ap katoror on ir, me kalok mau, pwe i ender tan mal, ma met de mur. **3** A pil Tituj, me ian ia, men Krik amen, re jota kakalki on i, en jirkomjajela, **4** A pweki akai jaulan likam, me wailon, pwen majamajan at jaledokalar, me je aleer ren Krijtui lejui, pwen kalidui kit ala. **5** A je jota man peiki on irail, pwe melel en ronamau en mimieta re omai. **6** A irail me kalok mau, i jota aja duen ar tiak en maj o, a pil menda re i, pwe Kot jota kin lipilipil aramaj amen, irail me indand mau, jota ki on ia eu padak toror. **7** A irail lao kilaner, me i aleer ai koa, en padaki on me jojirkomjajai ronamau, dueta Petruj on me jirkomjajai. **8** A me kamanada

Petruj, pwen kapwaiada a koa en wanporon ren jirkomjajai i me i pil keleki ni ai dodok ren men liki kan. **9** A lakopuj, o Kepaj, o loanej, me re wiaki ur oko, re lao kilaner mak o me i aleer, rap itipa ki on nai o Parnapaj pali maun en pa, o kit karoj wiaki eu, me kit en kola ren men liki kan, a irail ren jirkomjajai. **10** A re kakaliki on kit, me jen apapwali me jamama kan. Nai ari nantion kapwaiada. **11** A Kepaj lao pwaralan Antioikien, i ap palian i pwe kalok jued mi re a. **12** Pwe mon akai pwarado jan ren lakopuj, a jakajak ren men liki kai, a ni ar pwarador, a puei jan katororela pein i, pwe a majak men jirkomjajai. **13** O pil Juj tei ko ian i malamalaundar, o Parnapaj lodi on pil wia malaun. **14** A ni ai kilaner, me re jota inen weita, duen melel en ronamau, i ap indai on Kepaj mon irail karoj; ma koe men Juj amen kin wia tiak en men liki kan, a jo tiak en men Juj, menda koe kin kakaliki on men liki kan, ren wiada tiak en men Juj? **15** Kita udan men Juj a jota dipan dueta men liki kan, **16** Ap aja, me aramaj amen jota kak pun kila wiawia en kapun kan, pwe a pojon lejui Krijtuj eta i me kitail pil pojoneki Krijtui lejui, pwe kitail en pun kila pojon Krijtuj, a kaidin wiawia en kapun kan; pwe uduk jota kak pun kila wiawia en kapun kan. **17** A ma kitail men pun kila Krijtuj, ap diarovada, me kitail me dipan, daduilen, Krijtuj me papan dip? O jo! **18** Pwe ma i pan pur on kauada, me i kawelar, nan i pan wia kin ia me dipan amen. **19** Pwe i mekilar kapun, ap jolar memauri on kapun, pwen mauri on Kot; nai lopular ian Krijtuj. **20** Kaidin nai me memauri, pwe Krijtuj kotin ieilajata lolei. Pwe arain ai maur en pali uduk, I kin memaureki pojona Japwilim en Kot, me kotin pok on ia o jokonpaudeki on ia pein i. **21** I jota kajamal la mak en Kot; pwe ma aramaj kak pun kila wiawia en kapun kan, Krijtuj ap matala mal.

3 O komail men Kalejia pweipwei, ij me kotaue komail? Pwe mom en lejui Krijtuj a lopular wiawier mon maj omai. **2** let eta me i men kalelapok re omai: Komail aleer Nen ni wiawia en kapun kan, de ni padak en pojona? **3** Iduen omai lolepon? Komail tapia kidar Nen, a komail men kaimwijok kilar uduk? **4** Komail kalokolok laud, ap jota pan katepa? Ma idue met a jota kak wiawi. **5** Me kotiki on komail er Nen, o wia manaman akan nan pun omai daduilen, wiawian kapun kan me kareda, de padak en pojona? **6** Dueta Apraam me pojona Kot, ap wadok on I kapuna pa. **7** Komail ap aja duen irail me kin pojona, irail jeri en Apraam. o wia manaman akan nan pun omai daduilen, wiawian kapun kan me kareda, de padak en pojona? **8** A kijin likau o ajaer maj o, me Kot, pan kotin kapunala men liki kan ki pojona, i me a padaki on Apraam ronamau maj o: Wein jappa karoj pan paie kin **9** Pwe karoj me pojona, pan ian Apraam pojona kapaida. **10** Pwe me kin kaporoporeki wiawia en kapun kan, pan kariala. Pwe a intinidier: Karoj me riala, me jota pan dadaurata meekaroj, me intinidier nan puk en kapun, pwen kapwaiada. **11** A janjal, me jota amen kak pun kila kapun ren Kot; pwe me pun amen pan memaureki pojona. **12** A kapun jota tapi jan ni pojona, pwe meamen kapwaiada mepukat, pan memauri kida. **13** Krijtuj me kotin do re kitail jan ni karia pan kapun, ni a ria kin kitail lar; pwe a intinidier: Amen amen me lanalon nin tuka o me riala. **14** Pwe pai en Apraam, me tapi jan ren Krijtui lejui, en lel penan men liki kan; pwe kitail en ale inau en Nen ki pojona. **15** Ri ai kan, i pan lokaia ni tiak en aramaj akan. laduen inau en aramaj

eu me kileledier, jota amen me pan Kawela de ekij, me a pan pouje on. **16** Ari, inau o wiauier on Apraam o kadaudok a. A jota majanier: Kadaudok a to to, pwe duen me ta men: Kadaudok om me ta men, iei Krijtuj. **17** let me i inda: Inau me Kot kotin kileledier, a jota kak okila kapun o, me wiauier jaunpar papuki jilejok murin inau o, pwe inau ede pwaida. **18** Pwe ma jojo tapi jan kapun, a jota kak tapi jan inau; a Kot kotiki on Apraam ki inau. **19** A menda kapun? A wiauier pweki japon kan, kadaudok o lao pwarado, me inau wiaui on, me wiauier ren tounlan kan ki pa en jaunkapun. **20** Ari, jaunkapun jota kin kelep eta, a Kot me kelep eta. **21** A iaduen, kapun o kin palian inau en Kot akan? O jo! A ma kapun eu pan wiaui, me pan kak kamaurela, nan melel, pun ap pan tapi jan nan kapun. **22** A kijin likau o me kol penan dip meakaroj pwe inau en tapi jan ni pojon lejuj Krijtuj, en pai on irail, me pojon. **23** Ni anjau pojon jaikenta pwarado, kitail niknik o jalidier pan kapun, lao pojon pan kajanaleda. **24** Ari, kapun atail jaunpadak, lao Krijtuj pwarado, pwe kitail en pun kila pojon. **25** A pojon lao pwarador, kitail jolar mi pan jaunpadak o. **26** Pwe komail karoj jeri en Kot, ki pojon Krijtuj lejuj. **27** Pwe komail me paptaijer on Krijtuj, komail likau kidar Krijtuj. **28** Jolar men Juj de Krik, jolar ladu de me maioda, jolar ol de li komail karoj dupeneta ren Krijtuj lejuj. **29** A ma komail japwilim en Krijtuj, nan komail pil kadaudok en Apraam, o jeri jojo duen inau o.

4 A iet me i men inda: Jojo men arain a jeri, a jo toror jan ladu men, ari jo, a kaun en meakaroj. **2** A kin upa on jaunpadak o jaunkoa kan lao lel anjau me jam a kileledier. **3** Iduen kitail ni atail kijin jeri, kitail kin upai on padak en jappa kan. **4** A anjau lao leler, Kot ap kotin poroneda japwilim a Ol, me ipwidji jan ren li amen, ap mi pan kapun o. **5** Pwen kajaledoka ir ala, me mi pan kapun, pwe kitail en wiala japwilim a jeri. **6** Komail ari jeri kan, i me Kot ap kotin poroneda Nen en japwilim a Ol nan monion atail, me kin likelikwir: Apa Jam! **7** Ari, jolar ladu men, pwe jeri ta; a ma jeri nan pil jeri jojo en Kot. **8** A ni anjau o me komail jaja Kot, komail papaeer me kaidin udan kot akan. **9** A metet komail ajalar Kot, o Kot me kotin mani komail melel, menda komail pil jalap lan lamalam jueud o jakanekan, me komail men pur on papa? **10** Komail kin kajarauiela ran akai, o jaunipon kai, o anjau kai, o jaunpar kai. **11** I non kin komail, pwe ele ai dodok on komail jota pan kadepa. **12** Ri ai kan, i nidinidi kin komail, en dueta nai, pwe nai kin dueta komail, pwe jota me jueud kot, me komail wiai on ia er. **13** A komail aja due i maj o, me i padaki on komail er ronamau ni ai luet en pali uduk. **14** O komail jota mamaleki ai jonejon ni uduk ai o tata kin ia; a komail awpali ia la dueta nai tounlan en Kot amen, de dueta lejuj Krijtuj. **15** Laduen wan omail pai ni anjau o! Pwe i kadeed duen komail, ma a kak pa omail. komail pan pwadika jan por en maj omair ap ki on ia. **16** Laduen, i wiala omair imwintiti, pweki ai lokaia melel on komail. **17** Arail nanantion rapaki komail me jota mau; irail men kamueit kitail pajan, pwe komail en id iaduen irail. **18** Me mau anjau karoj en nantion me mau kan, a kaidin ta ni ai mi re omair. **19** Nai jeri kan! I naikit jalap komail ki madak, lao Krijtuj kawuk komail la on pein mom a. **20** I men mi re omair anjau wet o men kawulkila nil ai, pwe I jajalar ir omair. **21** Komail, me kin men mi pan kapun o, indan ia, ma komail jota kin ron kapun o? **22** Pwe

a intindier, me nain Apraam putak riamen mia, amen jan ren na lidu, a amen jan ren me maioda. **23** A me jon ren lidu ipwiki uduk, a me jan ren me maioda, ipwiki inau en Kot. **24** Mepukat karajepa eu, pwe met inau riau, eu jan ni nana Jinai, me kin naikitiki on na kan papa, i me Akar. **25** Pwe Akar nana Jinai nan Arapien, me raj on lerujalem en met, o kin lidilidui ian na jeri kan. **26** A lerujalem, me mi poa, me maioda lei in atail. **27** Pwe a intindier: Pereperen koe me li dapwan, me jota kin naikitik, kadailon o werida koe, me jo kaipwi on, pwe nain li dapwan jeri kan me toto jan me a warok mia. **28** A komail ri ai ol akan, me rajon Ijaak, me jeri en inau kan. **29** A duen maj o, me ipwiki uduk, me kailonki me ipwiki Nen o, iduen anjau wet. **30** A da me kijin likau o majani? Kajela li lidu o na putak! Pwe putak en lidu jota pan ian nain li me maioda jojoki. **31** Ari ri ai kan, kitail jota jeri en lidu, pwe nain me maioda.

5 **KOMAIL** ari dadaurata en Krijtuj a kin kamaioda kitail, komail ari kalaka pein komail, pwe komail der pur on ni omair kanaudok. **2** Kilan, nai Pauluj indai on komail, ma komail pan ian jirkomajai, nan Krijtuj jota pan katepai on komail. **3** I pil kadeed on aramaj karoj, me pan jirkomajajela, i en kapwaiada kapun pokon. **4** Komail, me men pun kila kapun o, muei janer Krijtuj o pup wei janer mak. **5** A kit kin auiaui ren Nen ki pojpon kaporopor en pun. **6** Pwe ren Krijtuj lejuj jirkomajai de jojirkomajai jota meakot, pwe pojon ta, me kin janjaleki dodok en limpok. **7** Komail taner mau, ij me karompwa komail, pwe ender peiki on melel? **8** I jon en kaweid jota kin tapi jan me molipe komail er. **9** Kalap kij kin kamutala dolepa karoj; **10** I kaporoporeki ren Kaun o me komail jota pan wia eu lamalam toror. A me kin kapin komail da, pan lodi on kapun o, jota lipilipil ij i. **11** A nai, ri ai kan, ma i poden padaki duen jirkomajai, menda I kankanneranirla? Pwe ma iduen, a jolar men kamakar pan lopu. **12** I men irail me kin kawe komail la, ren pil Kawela pein irail. **13** A ri ai kan, komail paeker on maio, komail der men maio, pwe tiak en pali uduk en pwaida, a komail papaeer amen amen ni limpok. **14** Pwe kapun pon kapwai pan majan ta ieu: Koe en pok on men imp om due pein uk. **15** A ma komail pakolok kaokaoe amen o amen, kalaka, pwe komail de momela. **16** A nai inda: Aluki Nen komail ap jota pan kapwaiada inon jueud en uduk. **17** Pwe uduk kin inon ion me toror jan Nen, a Nen kin kotin inon ion toror jan uduk, a ira paronaron pena, iei me komail jota wia kida, me komail kin men wia. **18** A ma Nen pan kotin kalua komail, komail jota mimi pan kapun. **19** Wiawia kan en uduk me janjal. Ietakan: Nene, jamin, monepil, **20** Poni on ani mal, wun ani, kailuk, akatat, luak, makar, akamai, kamaouuo, padak likam. **21** Peirin, kamom joko, kaped en mana ape. Iran mepukat i padaki on komail er maj o, me irail, me kin kapwaiada mepukat, jota pan jojoki wein Kot. **22** A iet akan wa en Nen: Limpok, peren, popol, kanonama. kadek, kamaau, pojon, opampap liki jan me jueud. **23** Jota kapun pan mepukat. **24** A me japwilim en Krijtuj, kalopuelar uduk ianaki tiak jueud o inon jueud akan. **25** Ma kitail memaureki Nen, kitail en pil alualuki Nen o. **26** Kitail der inon ion wau ren aramaj, o der kamoronada on amen amen, o der peipeirin amen amen.

6 **Ri** ai kan ma aramaj amen pan lodi on me jueud kot, komail, me nenin kajapaledo i ni nen en opampap, ap majamajan

pein uk, pwe koe ender pil lodi on jonejon. **2** Pelikitki pena nan pun omail katoutou pamail, pwe iduen komail pan kapwaiada kapun en Krijtuj. **3** Pwe ma amen lamelame, me i meakot, nan a kin kotaue pein i, pwe jota i meakot. **4** A amen amen en kajajon on pein a wiawia, ap pan juaike pein i, a kaidin amen aramaj. **5** Pwe amen amen en pein wa audepa. **6** A me kin padakki majan o, en kida jon en mau karoj on i, me kin padaki i. **7** Komail der kiki on, me komail pan kak piti Kot, pwe meakot aramaj kin kamoredi on, i me a pan dolun jan. **8** Pwe me kin kamoredi on ni uduk a, a pan dolun jan ni uduk a men joredi; a me kin kamoredi on Nen, a pan tunole jan ren Nen maur joutuk. (**aiōnios g166**) **9** Kitail der panaki atail wiawia mau kan, pwe ni anjau me kon on, kitail pan dolun, ma kitail jota pan panadar. **10** Ma a kak pa atail, kitail en wia mau on karoj, a maj on kijan me pojon akan. **11** Kilan duen kijin likau laud, me i intin won komail er ki pein pa i. **12** Ir me kin men lolok mau ni uduk, kin inon ion komail en jirkomjaijelar; pwe irail ender kamekame ki lopu en Krijtuj. **13** Pwe pein irail me jirkomjaijela, jota kin kapwaiada kapun, a irail kin men, komail en jirkomjaijela, pwen juaike uduk omail. **14** A duen nai, i jota man mauki juaike, a iet eta iran lopu en atail Kaun lejui Krijtuj, pweki i jappa katia jan ia o nai katia jan jappa. **15** Pwe jirkomjaij de jojirkomjaij jota meakot, ame kawilikapadar. **16** Irial karoj me inen ki wei ta padak pot et, en popol o kalanan, o on Ijrael en Kot. **17** Jan met kokolata jota amen en morouo on ia, pwe iwa jili ta nan war ai lip en lejui akan. **18** Mak en atail Kaun lejui Krijtuj en kotikot ren nen omail ri ai kan! Amen.

Men Epijuj

1 PAULUJ wanporon en lejui Krijtuj amen pan kupur en Kot on me jaraui o lelapok kan ren Krijtuj lejui me mi Epijuj. **2** Mak o popol jan ren Kot Jam atail o atail Kaun lejui Krijtuj en mi re omai! **3** Meid iajanai Kot o Jam en atail Kaun lejui Krijtuj, me kapaia kin kitail lar jon en pai nenin karoj jan nanlan ren Krijtuj. **4** A kotin pil kitail dar re a, mon jappa jaikenta pajondier, pwe kitail en jaraui o minla mo a ni limpok. **5** Me pil kileledier, me kitail, en wiala jpwilim a jeri ki lejui Krijtuj, duen a kotin kupura mauki. **6** Pwen kalinanada a mak lapalap, me a kotin make kin kitail ren Kompoke pa a, **7** Me kotin dore kin kitail la nta o lapwadan dip akan ki a mak lapalap. **8** Me a kotiki on kitail ni jon en lolekon o koik karoj, **9** Ni a kotin diarov on kitail er me rir en kupur a duen a kotin kupuramauki o duen a kileledier ren pein i. **10** Pwen pwaida anjau lao leler en wijk penan tapwi ta ieu meakaroj, ren Krijtuj, men nanlan kan o men jappa kan on pein i. **11** Me pil kare on kitail jojo eu, kitail me kileledier duen kupur en i, me kin wiada meakan karoj, duen a kotin kupura, **12** Pwe kitail en wiala men kalinanada i, kitail, me kaporoporeki Krijtuj, **13** Me komail pil kaporoporeki murin omai roner maj an en melel o ronamau en kamaur; me pil kilele komail kidier Nen jaraui en inau, ni omai pojontar. **14** lei men kamelele en atail jojo, lao lel anjau en atail konodi maur joutuk, pwen wiala jpwilim en Kot o men kapina a linan. **15** Ari, i lao ronadar duen omai pojon Kaun lejui o duen omai limpok on jaraui kan karoj, **16** I jota kin dukedi jan ai danke pweiki komail, o i kin tamamatamanda komail ni ai kapakap akan; **17** Pwe Kot en atail Kaun lejui Krijtuj, Jam en linan, en kotiki on komail nen en erpit o kaudial, pwen ajada i, **18** O kotin kamaraini maj en monion omai, pwe komail en kak dedeki kaporopor en omai paeker, o linan laud en jojo, me onoper on jaraui kan, **19** O a manaman kualap on kitail, me pojontar, duen a dodok manaman, **20** Me a kotin kajanaledar ren Krijtuj ni a kotin kaijada i jan ren me mlar akan, ap kajapwiladan pali maun nanlan, **21** Illea jan meakan karoj, o manaman karoj, o kelail o men poa kan o mar karoj, kaidin ni muei wet eta, pwe pil ni muei kokodo. (aiōn g165) **22** O a kotiki on meakaroj pan aluwila a kan, o kotin kajapwiladan tapwin meakaroj ren momodijou, **23** lei war a,iei kadir pan me kadirela meakaroj.

2 PIL dueta komail ni omai melaki japon o dip akan, **2** Me komail dadaureki maj duen tiak en jappa et, o duen wiawia en jaupeidi o, me manaman pan lan, iei nen o, me kin dodok ren jeri jopeik kan anjau wet. (aiōn g165) **3** A kitail karoj pil weewid nan pun arail maj o ni inon en uduk atail, o kapwaiada inon en uduk o lamelam, o kitail me udan jeri en onion akan dueta me tei kan. **4** A Kot, me dir en kalanan, pweiki a limpok me a kotin pok on kitail lar, **5** Nin dokan atail melaki japon kan, nan a kamauri kitail dar ki Krijtuj, pwe mak o, me komail dore kila, **6** O pil kotin kamaur kitail dar o kotin kajapwil kitail dan nanlan ren Krijtuj lejui, **7** Pwe a en kotin kajanaleda a mak o kalanan lapalap ni muei kokodo on kitail ren Krijtuj lejui. (aiōn g165) **8** Pwe ni pojontar komail kamaur kilar mak; a kaidin pweiki pein komail, a pai eu ren Kot, **9** Kaidin ki wiawia kan, pwe jota

amen en akjuai. **10** Pwe jpwilim a dodok kitail, me wiawier ren Krijtuj lejui on wiawia mau kan, me Kot kin kaonopadan kitail er, pwe kitail en dadaurata. **11** Komail ari tamamatamanda, me komail men liki maj o, me aluki uduk pwel, men kaindinda jojirkomaij ren me jirkomaij, me kin wiawia ni uduk manin pa. **12** Pwe ni anjau o komail likin Krijtuj, o likin pai en lrael, o likin inau en jojo kan; i me jota omai kaporopor o jota omai Kot ni jappa wet. **13** A komail me doo wei jan mepukat maj o, a anjau wet komail me korendor o mi ren Krijtuj lejui pweiki ntan Krijtuj. **14** Pwe i atail popol, me wia kin ira eu, o me kin kawela kel o, me mi nan pun ara, **15** Ni a kotiki jan imwintiti re'ra ki pali uduk a. Iel kapun o me audekier kujoned akan, pwe en kotin wia kin ir ala aramaj kap ta men on pein i. **16** Pwen kalolamaui on Kot ira ni war ta ieu pan lopu murin a kotin tiakedi imwintiti ki lopu. **17** O a kotoider padaki popol on komail, me doo wei jan, o popol on me koren akan. **18** Nan pweiki i kita karoj kak tu on Jam ki Nen ta ieu. **19** Komail ari jolar men liki o men wai, a me pweledan akan ianaki jaraui kan o kijan penainai en Kot. **20** Me kakauda pon pajon en wanporon o jaukop akan, a pein lejui Krijtuj me takain pukakaim. **21** I waja kajukajuk kin koda jan ia, wiala tanpaj jaraui en Kaun o, **22** Me komail pil ian kokon penan mol en Kot ren Nen.

3 I me nai Pauluj en lejui Krijtuj a jalidi men pweiki komail men liki kan, **2** Due me komail ronadar iran ai koa dodok en mak en Kot, me i aleer pweiki komail. **3** A kaudial eu, me kajanale on ia, me rir akan, duen ai intin motomot on komail er nin tapi o **4** Ari, ma komail pan wadok, komail ap pan diar, duen ai lolekon ni me rir akan ren Krijtuj. **5** Me jota kadiarok on aramaj akan ni muein maj O, ap kadiarok on jpwilim a wanporon o jaukop jaraui kan ren Nen. **6** Pwe men liki kan en ian jojo o ian kijan war a, o ian a inau ren Krijtuj lejui ki ronamau, **7** Me nai wiala papa men duen ai pai en mak en Kot, me i aleer ki a manaman lapalap. **8** Nai, me tikistik jan jaraui kan karoj, aleer mak wet, en padaki on men liki kan duen kapwapwa lapalapia en Krijtuj. **9** O pwen kamaraini amen amen duen koa dodok en rir akan, me nekinek jan nin tapin kaua ren Kot, me kin kapikadar meakan karoj. (aiōn g165) **10** Pwe anjau wet men poa kan o me manaman akan, me kotikot narlan, en ereki momodijou jan en erpit en Kot karoj. **11** Duen kupur a, me a kotin kileledier ni tapin kaua ren Krijtuj lejui atail Kaun. (aiōn g165) **12** Pweiki i me kitail pil kak aimati tu on Kot ni atail kaporopor o pojontar i. **13** Nan i me i men poeki, komail ender motot ki ai kamekam kin komail, pwe men kalinanada komail. **14** I me i kin kelepuki on Jam en atail Kaun lejui Krijtuj, **15** Me mar en penainai pokon nanlan o jappa tapi jan ia. **16** Pwen kotiki on komail manaman, duen a kapwapwa en a linan, en kelaileki Nen i nan pali lol en aramaj, **17** Pwe Krijtuj en kotikot nan monion omai pweiki omai pojontar, pwe komail en tenedi o jondi ni limpok, **18** Ap kak on jan jaraui kan karoj dedekida talap, o aned, o lol, o ile; **19** O en pil ajada limpok en Krijtuj, me jikida jan erpit karoj, pwe komail en direki kupur en Kot karoj. **20** A i, me manaman on wiada, me lapa jan atail poeki o lamelame duen o manaman o, me kin dodok lol atail. **21** Linan en ko on i ni momodijou pan Krijtuj lejui kokolata joutuk. Amen. (aiōn g165)

4 NAI en Kaun a jalidi men, kin panaui komail, pwe komail en kekeid inenweita ni koa eu, me komail paeker on, **2** Ni karakarak melel, o opampap, o kanonama, o limpok pena nan pun omail. **3** Ankellail on wia minimin eu ni Nen jaupena ki jal en popol. **4** War ta ieu, o Nen ta ieu, duen me komail paeker on ni kaporopor ta ieu, en omail paeker on. **5** Kaun ta men, pojontai ieu, paptaij ta ieu, **6** Kot o Jam en karoj me ta men me kotin poedi meakaroj o daudaulole, o me kotikot lol atail karoj. **7** A kitail karoj aleer atail pai en mak duen jon en kupur en Krijtuj. **8** I me a kotin majani: Ni a kotidalan poa, a kotin jaliedi me jalidi kan, o a kotiki on aramaj pai kan. **9** A iaduen, ma a kotidalan poa, kaidin a pil jo kotidilar pa jed, waja lolia maj o? **10** Me kotidila, i ota, me kotida wei ileila jan nanlan kan karoj, pwen kadirela waja karoj. **11** O a kotin kajapwilada akai, en wanporon akan o akai en jaukop akan, o akai en waronamau kan, o akai en jilepa o jaunpadak kan. **12** Pwen kapunala jaraujan on wiawia dodok eu, me pan kauada war en Krijtuj. **13** Kitail karoj lao lel on pojontai ieu, o lolekon ki Japwilim en Kot, o wiala ol melel, me paroki on Krijtuj ni a unjokela, **14** Pwe kitail en jolar tau en jeri pwelel, me mokimokideki jili padak likam, me kin pwai kida kotaue en aramaj akan o ar likam, o widiwidin me re kin wiada, pwen kaweid japon. **15** A kitail en melel ni limpok, ap kakairida ni jon karoj on Krijtuj, me tapwi o. **16** Me war pon kakauda jan o kokon akan karoj kateneten pena ia; a kokon pukat papa pena, duen dodok en kokon akan eu eu, duen ar itar on, iduen war o kin kakairida o maular ni limpok. **17** I me i indai on komail o kadede kila Kaun o, me komail ender weweid dueta men liki kan kin wia ni aklapalap en nen ir. **18** Me nen arail rotorotalar, o re jan maur en Kot, pweki ar jololekon me mi lol arail o pweki monion arail kapitakailar. **19** Me jolar pam waja, ap mueid on pein irail, en dender o inon ion kapwaiada jon en jaut akan karoj. **20** A kaidin iduen, me komail ajadar ren Krijtuj. **21** Ma komail roner duen i o padakki i, me tiak melel mi ren lejui. **22** Komail ari muez jan tiak em maj o aramaj marin, me kin kawe kila pein i inon jued. **23** A komail en kawilikapada nen omail! **24** O danwar anekila aramaj kap, me wiauier duen kupur en Kot, ni melel o pun o jaraui. **25** I me komail en kajela likam amen amen ap lokaia melel on men impa, pwe kitail jau ta ieu. **26** Ni makar komail der wia dip, o katipin der kirila mon omail injenemaula. **27** Ender duki on tewil o! **28** Me pirap, ender pur on pirap, a mak eta, en dodok, kadokeki pa kan dipijou mau, pwen kaonop da kijakij on me jamama kan. **29** Kajoi jaut ender ko wei jan nan au omail, a men kamau, pwen papaki on me karon akan me mau. **30** Komail der kamauke Nen jaraujan en Kot, me komail kilelekier on ran en kajapaledo! **31** A limelimek jued, o linaranar, o makar, o men pei, o lataue en doo wei jan komail, o pil jon en jued karoj. **32** A komail en kadek pena, o poka pena, o mak pena amen amen, dueta Kot koton maki on komail ren Krijtuj.

5 KOMAIL kaalemoni Kot dueta jeri kompok kan. **2** O kekeid ni limpok dueta Krijtuj, me kotin, pok on kitail, ap kotin jokonpaude kin kitail, pwen wiala kijakij o mairon eu, me kin pomau on Kot. **3** A nene, o jon en jaut karoj, o norok kapwa ender man pwaida re omail, duen me kon on jaraujan kan. **4** Pil der lokaia jued, o kaman, o lokaia mal, me jota kon on, a iet:

Komail en danke. **5** Mepukat komail en aja o dedeki, me jota me nene, de jamin, de me norok kapwa, me poni ani tikitik, pan kak jojoki wein Krijtuj o Kot. **6** Jota amen en kotau ki komail lokaia mal, pwe mepukat kin kareda onion en Kot on jeri jopeik kan. **7** Komail ender kij arail. **8** Pwe maj o komail me rotorot, a met komail marainlar ren Kaun o; weweid wei duen jeri en marain akan. **9** Pwe wan marain mepukat: Kamau, o pun o melel. **10** O kajauada, me kin kaperenda kupur en Kaun o. **11** O der waroki on wiawia jued en me rotorot akan, a mak eta, en kapun on irail. **12** Pwe me re kin wiada waja rir, me jued o jota mau on, en inda. **13** A karoj me pan kajanaleda, pan kadirok kida marain, pwe marain kin kajanaleda meakaroj. **14** I me a kotin majani: Pirida koe me mamair, o paurida jan ren me melar akan, a Krijtuj pan kamarain uk ada. **15** Kalaka, pwe komail en keid ineneweita, kaidin duen me lolepon a duen me lolekon kan. **16** Audaud anjau mau, pweki ran akan me jued. **17** Komail ari ender lamponla, a en lolekon, pwe i duen kupur en Kaun. **18** Ender kamom wain, pwe a kin kareda tiak jued, a komail en direki Nen. **19** O jauaj pena ki pajalm, o kaul en kapin, o kaul nenin; komail kaul o kajan on Kaun o nan monion omail. **20** Danke kaukaule Kot o Jam ni mar en atail Kaun lejui Krijtuj. **21** O papa komail pena amen amen ni majak dol en Krijtuj. **22** Komail li akan, udi on pein omail warok kan dueta on Kaun. **23** Pwe ol o me tapwin a paud, dueta Krijtuj me tapwin momodijou, o i me Jaunkamaur pan war a. **24** A duen momodijou kin udi on Krijtuj, iduen li akan en udi on ar warok kan ni meakaroj. **25** Komail ol akan pok on pein omail warok kan, dueta Krijtuj kin pok on momodijou o kotiki don i pein i. **26** Pwen kajarauiala i, o kamakelekeleda i ki pil o, iei a majan. **27** Pwen kajanale don pein i momodijou linan, me jota topala o omrok ape, a me jarauj o jo kaopa kot. **28** Nan iduen ol akan en pok on ar warok kan dueta pein war arail akan. Me kin pok on a warok, kin pok on pein i. **29** Jota amen kin juedeki pein uduk a; pwe a kin kamana o kanainai eta, dueta Krijtuj kin koton apwali momodijou. **30** Pwe kitail me kajan en war a, o uduk a, o a kokon akan. **31** I me aramaj o pan muez jan jam a o in a, ap muez on a paud, ira ari pan uduk ta ieu la. **32** Meid kaponepon lapalap eu; a nai kaparokki duen Krijtuj a warokeki on momodijou. **33** Pil dueta komail, amen amen komail en pok on a warok dueta pein i, a li o en kakaki a warok.

6 KOMAIL jeri kan peiki on me wia komail ada pan Kaun o, pwe i me pun. **2** Kakaki jam om o in om, iei tapin kujoned, me inaupa mia, **3** Pwe koe en injenemau o pil maur warai nin jappa. **4** Komail jam akan der kamakar mal noumail jeri kan, kakair irail ada ni kaian mau o panau on Kaun o. **5** Komail ladu kan en oke omail jaumaj akan ni pali uduk ni majak o rerer o pil ni tiak en karakarak en monion omail dueta on Krijtuj. **6** Kaidin janjal mon aramaj eta, pwen konekon re'rail, a en dueta ladu en Krijtuj, me kin pereperen wiawia kupur en Kot jan monion omail. **7** O komail en papa mau, pwe on Kaun o, a kaidin on aramaj akan. **8** Pwe komail aja, me mau kot, me amen pan wiada, Kaun pan katini on i jota lipilipil ij i, ma ladu de me maioda amen. **9** O komail jaumaj akan en wia dueta on irail, o der jakone irail, pwe komail aja, me arail o pil omail Jaumaj kotikot nanlan, o a jota koton lipilipil aramaj amen. **10** Ikmuri ri ai kan komail kelaileki

Kaun o ni a manaman. **11** Purion tatan mauin karoj en Kot, pwe komail en kak kelail palian tewil a widiwidin kan. **12** Pwe kaidin uduk o nta, me kitail en pei on, a on jaupeidi o manaman akan, o on jaumaj en jappa kan, me kin kakaunda nan rotorot wet, o on kaun nenin en lan akan. (**aiōn g165**) **13** Ari, pweki mepukat komail en ale tatan mauin karoj en Kot, pwe komail en kak kelail ni ran jueed, o kajinenda murin omail kapwaiadar meakaroj. **14** Komail ari kajinenda, luke pamail en katenetenki melel o pereki pere pan maramara me pun. **15** O na omail en kitekit pena, pwen onop on wa jili ronamau en popol. **16** A pil eu pan ko on mepukat: Komail ale perepa en pojond, pwen kakun kila katieu kijinai en me jueed o. **17** Komail pil ale lijom en kamaur o kodlaj en Nen, me majan en Kot. **18** O podidi on kapakap o wia poekipoeki. Nidinidiki Nen ni meakaroj. O majamajan, o poden kapakapaki jaraui kan karoj. **19** O kapakapa kin ia, pwe i en nil meledok o au ai en jar a pajan ai ainar en kaweweda me rir en ronamau. **20** Me nai jaunpadakepa, me jalidier, pwe i en kelail on padapadaki, duen me kon on. **21** A pwe komail en aja ir ai kan, o me i kin wiada, ri atail kompok Tikikuj o papa lelapok en Kaun o, pan padaki on komail meakaroj. **22** I me i kadarala, pwe komail en ajadar ir at akan, o pwe i en kamait monion omail. **23** Popol on ri atail, o limpok ianaki pojond jan ren Kot Jam o Kaun lejuj Krijtuj! **24** Mak en mimi ren karoj, me kin pok on atail Kaun lejuj Krijtuj kokolata!

Men Pilipi

1 PAULUJ o Timoteuj ladun lejui Krijtuj on me jaraui kan karoj en Krijtuj lejui o pijop o jaunkoan kan nan Pilipi. **2** Mak o popol jan ren Kot Jam atail o Kaun lejui Krijtuj en mi re omail! **3** I kin danke ai Kot ni ai tamatamanda komail. **4** I me i kin wiada ni ai kapakap kin komail anjau karoj, o i kin kapakap ni pereperen. **5** Pweki omail dadaurata ronamau jan ni tapi o kokodo lel met. **6** O i kamelele me l, me tapidar wiawia mau on eu re omail pil pan kanikiela lan lel ran en lejui Krutul. **7** Me pun i en kamelele mepukat duen komail karoj, pwe i kin kolekol komail nan monion i ni ai jalidi wet, waja i kin kawewedea o kadededa ronamau; a komail karoj kin ian ia kapwaiada mak wet. **8** Pwe Kot ai jaunkadede, duen i kin soleiteki komail pan kupur en Krijtuj lejui. **9** O me i pil kapakapaki pwe omail limpok en lapalapala kakairida niolekon o lamalamakan. **10** Pwe komail en kajauiaida, da me mau jan karoj, pwe komail en melel o pun lao lel ran en Krijtuj. **11** O direki wan pun kan, me kin wiawia ren lejui Krijtuj men kalinanada o kapina Kot. **12** Ri ai kan, i men, komail en aja ir ai, me dianal kaindindar ronamau, **13** Nan i ai jalidi kan pweki Krijtuj, me pwarapwaradar nan im en monjap o waja karoj. **14** O ri atail toto pan kupur en Kaun, me ainar kidar ai jalidi kan, ap aiman jan maj o, en padaki maj an en Kot ap jo majak. **15** Akai kin padaki duen Krijtuj akpeirin, o akamai, o akai jan nan ar inon mau. **16** A met akan ni limpok, pwe re aja, me nai jalidier, pwen kadeke pan ronamau. **17** Irlai kin padaki duen Krijtuj kapei lokaia o jo melel, re kiki on, me re pan kalaudela ai jalidi kan; **18** A pil menda? Pwe Krijtuj kin lolok jili ni jon karoj, ma ni akamai de ni melel, i me i peren kida, ei i pan pereperen. **19** Pwe i aja, mepukat pan kare on ia maur joutuk ki omail kapakap o jauaj pan Nen en lejui Krijtuj. **20** Duen ai inon ion, o auiauia, o kaporoporeki, me i jota pan namenokala ni eu jon. A duen maj o, iduen anjau wet Krijtuj en kapinan laud ni war ai, ma ni ai pan memaurata de mela. **21** Pwe Krijtuj, i maur i, o mela ai pai. **22** A ma i pan memaurata ni pali uduk, ai wiawia kan pan kadepa; ari i ap jaja, da me i en pilada. **23** Pwe i mauki ira karoj: I inon ion mela, pwen mila ren Krijtuj, pwe i eta me mau. **24** A ai mimieta ni pali uduk me mau jon pweki komail. **25** Ari, i ap aja, me i pan mimieta re omail karoj, pwen jauaja omail peren o pojona. **26** Pwe omail kapin en lapalapala ren Krijtuj lejui ki ai pwaralan komail. **27** Ari, komail weweid duen me waron ronamau en Krijtuj, pwe ma i pwaralan komail, de ni ai doo, i en ron, me komail keleki nen ta ieu, o komail lamalam ta pot, i ian kelail dodok on ronamau ki pojona. **28** O komail ender waponki, me kin palian komail akan, pwe i kajanale pan arail pan lokidikila, a omail pan maurela; a mepukat jan ren Kot. **29** Pwe a muei on komail er pan kupur en Krijtuj, kaidin pojona eta, pwen pil kalokolokeki i, **30** Pwe komail kin wia pei ota, me komail kilaner re i, o me komail kin ron duen nai.

2 MA panapanau eu ren Krijtuj mia, ma kamait en limpok, ma jau pena en Nen, ma limpok melel, o kadek jan nan nen omail, **2** Komail ap kaunjokela ai peren ni omail lamalam ta pot, o limpok ta ieu, o min ta ieu, o inon ion jon ta ieu, **3** O der aklemai o der wia meakot ni aklapalap a ni karakarak, amen en

kakaki amen mo a. **4** Amen amen ender awpali pein a dipijou kan, a amen amen en awpali en akai ar dipijou. **5** Pwe tiak en mi re omail, me pil mi ren lejui Krijtuj. **6** Me mom en Kot, ap jota men ale on pein i en dueta Kot. **7** Ap akamaleki pein i o wiala ladu men o jon en aramaj akan. **8** O kotin janjaleda ni mom en aramaj, o kajapwilida pein i, o ni a kotin peiki on lel mela, ei lel mela ni lopu. **9** Nan i me Kot kotin kajapwilida i waja ileile, o kotiki on i mar eu, jikida jan mar karoj. **10** Pwe karoj en kelepukidi ni mar en lejui, me mi nanlan o nin jappa o pan jappa. **11** O lo karoj en kadedek, me lejui Krijtuj me Kaun pwen kalimmada Kot Jam. **12** Ari kompoke pai kan, duen omail okoke kokodo, kaidin ni omail wokaren ia do, a me jikidar anjau wet ni ai doo, en pereki, o lomwiniki kadokedoke kamaur pamail. **13** Pwe Kot me kotin wiada karoj nan lol omail: Inon o kapwaiada duen kupur a. **14** Komail wiada meakarojo jo lipanede o jo peikajal. **15** Pwe komail en pun o melel o jeri en Kot akan, me jo lol riapot nan pun en di jued o japon, me komail jer janjal nan pun arail, dueta jer en jappa kan. **16** Kajanjaleda majan en maur, pwen kapin pa i ni ran en Krijtuj, pwe i ender tan mal de dodok mal. **17** A ma i dueta mairon urak eu wudoki on mairon o dodok en omail pojona, i kin peren kida, o i pan ian komail karoj pereperen. **18** I me komail en pil perenki o komail en ian ia pereperen. **19** A i kaporoporeki Kaun lejui, me i pan madan kadar won komail Timoteuj, pwe i en pil injenemau, i lao aja ir omail. **20** Pwe jota amen mi re i, me dueta i, me kin awpali komail melel. **21** Pwe karoj kin rapaki me pein ar, a kaidin me jipwiliem en Krijtuj. **22** A komail aja, me a tiak me pun, pwe a jauaja ia ni ronamau dueta jeri men on a papa. **23** I me i kaporoporeki, me i pan kadarala eden, i lao aja ir ai. **24** A i liki Kaun o, me pein nai pil pan pwara wei madan. **25** A i lamedar, me mau en kadarlan i komail ri ai Epaprotruj me ai warok ni ai dodok o ai peipei, ieji omail men en kadar, o me papa ia ni ai jamama. **26** Pwe komail aja, a non kin komail melel, o a patauki melel omail ronadar, me a jomau. **27** Melel, a jomau meid laud, koren ion mela. A Kot me kotin kupuredar i; a kaidin i eta, pwe pil nai, pwe i de paiola pokon. **28** A i madan kadarala i, pwe komail en kilan i, ap peren kida, o ai injenjued en pil titikitika. **29** Komail ari kajamo i ni Kaun o popol, o wauneki me dueta i kan. **30** Pweki wiawia en Krijtuj a koren ion mela, ni a jota kajampwaleki pein maur i, pwen jauaja ia wiliandi komail.

3 A PIL eu ri ai kan, komail en perenki Kaun o! I kin intin won komail jon ta ieu anjau karoj, ari jo, i me i jota injenjuedeki, pwe a kin kakelaile kin komail. **2** Kalaka kidi kan! Kalaka toun dodok jued akan! Kalaka jon en jirkomjai jued! **3** Pwe kitail, me kaudok on Kot ki nen o juaiki Krijtuj lejui, o jo kaporoporeki uduk, me jirkomjai. **4** Ari jo, men juaiki uduk pil, mi re i. O ma amen kin lamelame, me a kak juaiki uduk, a nai kak laud jan. **5** Pwe nai jirkomjaijelar ni auel en ran, nai kijan men Ijrael o kainok en Peniamin, o men Ipru amen me tapi jan men Ipru, a nin tiak en kapun Parijar amen. **6** A nai nantion mepukat lao lel on kaloke momodijou kan, o ni ai kapwaiada tiak en kapun, nai me pun melel. **7** A me pai on ia, i mamaleki pweki Krijtuj. **8** I melel, i mamaleki meakarojo pwe meid kajampwal on dedoki Krijtuj lejui ai Kaun, i me i muei jan karoj o wia pwel kilar, pwe i en anekila Krijtuj. **9** O i en kadiarokada re a, me jota pein ai

pun, me pwili jan kapun, a me pwili jan pojont Krijtuj, iei pun, me Kot koton wadok on pojont. **10** Pwe i en dedeki i o manaman en a iajadar, o ai warok ki on kalokolok pwe i en duela a matala. **11** Pwe i en konodi maureda jan ren me melar akan. **12** Kaidin likamata i konodier de naiunjokelar; a i kin dadaurata, pwe i en konodi murin Krijtuj lejuij kotin kono ia dier. **13** Ri ai kan i jota lamelame, me i konodier, **14** A iet eu, me i kin wiada: I likidmalila men likin jakeri ap inon ion meakan, me mi moa, o i kilekilan ap tan won kilel o, me mi moa, iei katin, me Kot koton kileledi on ia ren Krijtuj lejuij. **15** Ari karoj me unjokelar, en lamelame due met. A ma komail wuki jan meakot ni lamalam, Kot pan koton kadiarok on komail. **16** A me kitail konotier, kitail en inenki wei eta ni lip ota. **17** Ri ai kan idauen ia do, o ale jan me kin kekeid wei duen me komail kilaner re at. **18** Pwe pan pak toto i indan komail er duen me toto, me kin kekeid wei, a met i indan komail ki janejan, me irail imwintiti pan lopu en Krijtuj, **19** Me pan lokidokila ni imwi'rail, me wia aniki kaped arail, me ar wau pan joredi, me kin paieki dipijou en jappa. **20** A deu atail mi nanlan, waja me je kin auiaui Kaun lejuij Krijtuj atail Jaunkamaur pan pwarado jan ia. **21** Me pan koton kalinanada war atail pwel, pwen raj on war a linan ki manaman, me a pan koton kaloe kidi meakan karoj.

4 ARI ri ai kompok kan, ai peren o ai linan komail, katenetendi ren Kaun o kompoke pa i kan! **2** I panaui Ewodia o i panaui Jintike, pwe ira en minimin pena ren Kaun o. **3** O i pil poeki re omui ai warok melel, jauaja ira, me ian ia er dodok ni ronamau, ianaki Klemenj o ai warok tei kan, me arail mar akan mi nan puk en maur. **4** Komail peren ki Kaun o anjau karoj! I pil pan indada: Komail pereperen! **5** Komail kadek on aramaj akan karoj, Kaun o me koton korendor. **6** Komail der patauki meakot, a komail kajale on Kot meakaroj me komail inon ion ni omair kapakap o nidinid ki danke. **7** O popol en Kot, me lapa jan lolekon, pan apapwali monion omair o omair lamelam ren Krijtuj lejuij. **8** Pil eu ri ai kan, karoj me melel, karoj me kon on, karoj me pun, karoj me min, karoj me kajelel, karoj me kalok mau, o ma pil eu tiak mau de men kapin, komail ap madamadaua due! **9** Meakan, me komail padakier o aleer, o ronadar, o kilaner re i, i me komail wia, a Kot en popol ap pan kotikot re omair. **10** A nai me perenki Kaun o kaualap, pweki ni anjau wet omair apwali ia me tapwendar; ari jo, komail apwali ia anjau karoj, a anjau kij komail jota kak on **11** I jota inda mepukat pweki ai jamamalar, pwe i kin injenemau in ai jamama o ni ai kapwapwa. **12** I ajada duen tiak en jamama o duen tiak en kapwapwa. Nai koiokki meakaroj o jon karoj, i kak metier o men manadar, o muez met o tutupok. **13** I kak on meakaroj, pweki ime katin ia da. **14** Ari jo, me mau omair apwali ia la ni ai paioiar akan. **15** A komail men Pilipi pil ajaer, me jota momodijou apapwali ia ni meakaroj dueta komail jan ni tapin ronamau, ni ai ko wei jan Majetonien. **16** Pwe komail kijakij don ia pan riapak ni ai jamamalar nan Tejalonik. **17** Kaidin kijakij, me i kin rapaki, a i kin rapaki wa, pwen kalaudela noumail kij in likau. **18** Pwe me mi re i itar on ia, op il laud jan. Muez met mi re i, ni ai aleer omair kijakij ren Epaprostituj. Meakan raj on pomau eu o mairom mau eu, me kon on Kot. **19** A ai Kot pan koton kaitar omair jamama duen a kapwapwa ni linan ren

Krijtuj lejuij. **20** A linan en ko on Kot o Jam atail kokolata! Amen. (aiōn g165) **21** Ai ranamau on jaraui kan karoj ren Krijtuj lejuij. Ri atail akan, me mi re i, kin ranamau won komail. **22** Jaraui kan karoj kin ranamau won komail, pil toun im en Jija mon karoj. **23** Mak en atail Kaun lejuij Krijtuj en mi ren nen omair! Amen.

Men Koloje

1 PAULUJ wanporon en Krijtuj lejuj amen pan kupur en Kot o ri atail Timoteuj, **2** Oni ri at jaraui o lelapok ren Krijtuj akan, me mi Koloje; mak o popol jan ren Kot Jam atail o Kaun lejuj Krijtuj. **3** Kit kin danke Kot o Jam en atail Kaun lejuj Krijtuj o kapakapa kin komail kaukaule. **4** Kit lao ronadar duen omail pojon Krijtuj lejuj, o omail limpok on jaraui kan karoj, **5** Pweki kaporopor eu, me nekineki on komail nanlan, duen me komail ronadar maj o ni padak melel en ronamau, **6** Me lei won komail o pil jap akan karoj, o a kin wada o kakairida dueta re omail jan ni ran o, me komail ronadar o dedekier melel mak en Kot; **7** Duen omail padakki jan ren Epapraj at warok kompok amen, me papa lelapok en Krijtuj on komail amen, **8** Me pil kaireki don kit duen omail limpok pena ni Nen. **9** I me jota kin dukedi jan at kapakapa kin komail o poekipoeki jan ni ran en at ronadar, pwe komail en direki erpit en kupur a, o komail enolekon o koiok nenin, **10** O kekeid wei duen me kon on Kaun o, o kapareda wan wiawia mau karoj, o kakairida ki aja Kot, **11** O keleki kel karoj duen manaman en a linan pwen dadaurata o kanonamalu peren, **12** Danke Jam o, me kotin kamaur kitail lar, en ian pwaijaneki jojo en me jaraui kan nan marain. **13** Me kotin kapiti jan kitail manaman en rotorot, ap kotin kajau kitail don nan wein Na kompokepa, **14** Me kotin dore kitail la iei lapwan dip atail, **15** I me kajale pan Kot, me jo janjal, me mejeni en audepa karoj. **16** Pwe karoj wiawiki i, karoj me mi nanlan o jappa, me janjal o me jo janjal, ma me poe kan, de jaumaj akan, de wei kan, de manaman akan, meakaroj wiawiki i o on i. **17** O i me kotikot mon meakaroj o meakaroj memaureki i. **18** O i tapwin war a, iei momodijou, o i me tapi o mejeni en me ijadar jan ren me melar akan, pwe i en mon meakaorj. **19** Pwe Kot kotin kileledier me mau kan karoj en mi re a. **20** I ari kalolamau penan pein I meakan karoj, ma ni jappa de nanlan, ni a kotin wiada muez mau ki ntan a lopo. **21** O komail, me doo wei jan o imwintiti maj o ni omail lamelame o wiawia jued akan, **22** A kotin kalolamau komail lar ki war a uduk ni a mata, pwen kapware kin komail da jaraui o pun o jo kadeik pa omail mo a. **23** Ma komail dadaurata pojon o teneten o jo mokid wei jan ni kaporopor ki ronamau, me komail ronadar, o me lolok on audepa karoj me mi pan lan, me nai Pauluj wialar papa men. **24** I ap perenki ai kalokolok ki komail o men kaimwijs kila uduk ai me luedi ni kamekam en Krijtuj, pweki war a, iei momodijou, **25** Me i wialar papa men duen koa dodok en Kot, me i aleer pweki komail pwen ujela maj an en Kot. **26** lei me rir kot, me rir jan nin tapin kaua o men kaua, a met a kadirok on jpwilim a jaraui kan, (aiōn g165) **27** Me Kot men kajanaleda kapwapwa en linan en rir wet on men liki kan, iei Krijtuj me kotikot lol omail, i kaporopor en linan. **28** I me kit kin padaki o pane panaui aramaj karoj, o padapadaki aramaj karoj niolekon karoj, pwe kit en kapwareda aramaj karoj niunjoki on Krijtuj. **29** I me i pil dodok kelail, duen wiawia en i me kin dodok kelail lol i.

2 A I men, komail en aja iran ai pei laud pweki komail, o men Laodijaa, o irail karoj, me jota kilan maj ai ni uduk o. **2** Pwe monion arail en kamaitala o irail en warok pena ni limpok o irail

en kakairida ni ar dedeki melel duen me rir en Kot. **3** Pwe pai en erpit o dedeki, me okiok re a. **4** I me i inda meputak, pwe aramaj amen ede kotau ki komail lokaia widin kan. **5** A ni pali uduk o nai me doo, a ni pali nen i nai mi re omail, i poronki o kilan omail jondi mau, o omail pojont kelail Krijtuj. **6** A duen omail wuki on Krijtuj lejuj Kaun o, iduen komail en weweideki i, **7** O podidi on i, o kakau kida i, o komail kelail ni pojont, duen nir komail padak kidar, o nantion **8** Kalaka pwe amen ede jali kin komail padak mal o padok en kauada duen tiak en aramaj akan en jappa, a kaidin tiak en aramaj akan en jappa, a kaidin tiak en Krijtuj. **9** Pwe aude pan me udah Kot karoj kotikot re a, nan pein war a. **10** O komail me unjok kilar I, me tapwin wei karoj o manaman karoj. **11** Me komail pil jirkomjaijeki on jirkomjaij eu, me jo manin pa, a duen pwilikidi war en uduk ni jirkomjaij eu, me ren Krijtuj. **12** Ni atail ian I jerkidi paptaij, o me komail pil maur kida pojont manaman en Kot, me kaiajada I jan ren me melar akan. **13** O ni anjaun omail mela ni dip o jojirkomjaij en uduk omail, a kotin kamaur komail da ianaki I, ni a kotin maki on kitail japan kan karoj. **14** O a kotin iroj wei jan intin o, me kapokon on kitail, me audekier kujoned akan, ap palian kitail, I me a kotin kawelar ni a pajurede on I nin lopo. **15** A lau kaloedier wei kan o manaman akan, ap kajanjanle irail ada o wia kin ir kilel en kaperen eu. **16** Jota amen en kadeik komail da pweki kijin mana, de pil nim, de ran a akai, de maram pul, de japat akan. **17** Pwe meputak mot en me pan pwarado, a war o iei Krijtuj. **18** Jota me pan kataue jan komail katin pamail; pwe iei i me kin wiawia pein injen a ni a karakarak o poni on tounlen kan, me a jota kilaner o me aklapalap o perenki pein i ni tiak en uduk a. **19** O a jota kin keleki tapwi, me war pon ale jan kijin mana ki kokon akan, iduen a pan kakairida ni kupur en Kot. **20** A ma komail ian Krijtuj melar jan tiak en jappa, menda komail pil lodi on tiak kan likamata komail memaureta nin jappa. **21** Re kin inda: Koe der doke, koe der jon, koe der jair! **22** A meputak karoj pan okila kadokepa; ari kijin kujoned mal akan, me aramaj akan ta wiadar. **23** Me janjal enolekon ni ar wiada pein ar kaudok o karakarak o ar kaloke pali war arail; a meputak kin kapwaiada pali uduk eta.

3 ARI, ma komail ian Krijtuj iajadar, en rapaki me pali poa kan, waja Krijtuj kotikot ia ni pali maun en Kot. **2** Inon ion me mi pali poa a kaidin me mi nin jappa. **3** Pwe komail melar, o maur omail rirlon Krijtuj ren Kot. **4** Krijtuj, iei maur atail, lao pwarado, kitail pan pil ian i pwarado ni linan o. **5** Komail ari kamela kokon omail, me mi jappa: Nene, jamin, tiak jued, inon jued, norok kapwa, pwe iei kaudok jued. **6** Pweki meputak onion en Kot kin lel on jeri jopeik kan. **7** Me komail pil kekeideki maj o, anjaun omail akmemaurki. **8** A metet komail pwilikidier meakaroj: Makar, linaranar, katantat, lalaue, kajoi kajaut nan au omail; **9** Ender likam nan pun omail, pwe komail pwilikidier aramaj marin ianaki a wiawia kan, **10** Ap aleer me kap, me wilikapananolekon duen mom en me kaujedar i. **11** Wajan jota men Krik, jota Juj, jota jirkomjaij, pil jota jojirkomjaij, jota men liki, jota Jite, jota ladu o jota me maioda men, a Krijtuj eta me kotikot ni karoj. **12** Pwili po omail duen en Kot a pilidat akan, me jaraui o kompok, limpok en nan monion, o kadeik, o karakarak, o opampap, o kanonama, **13** Apwali amen amen, o

mak pena, ma amen kainjenjuedi amen, duen Krijtuj kotin mak on komail er, iduen komail. **14** O moneki limpok, me ora pena kamau pokon. **15** O popol en Krijtuj en kaunda nan monion omal, me komail pil paeker pena ni war ta ieu, o komail danke. **16** Komail nantion dodokiki majan en Krijtuj nan pun omal ni leolekon karoj; padapadaki o panapanau komail pena, ki pjalm, o kaul en kapin, o kaul nenin, o kakaul on Kot nan monion omal ki mak. **17** O karoj, me komail kin wia ni lokaia, o wiawia kan, en wiada ni mar en Kaun lejuj, o danke Kot o Jam pweki i. **18** Komail li akan udi on omal warok kan ni Kaun o, duen me kon on. **19** Komail ol akan, pok on omal warok kan o der makar pa'rail. **20** Komail jeri kan, peiki on me wia komail da ni meakaroj, pwe i me kon on Kaun o. **21** Komail jam akan, der kamakar mal noumail jeri kan, pwe ren der jan komail la. **22** Komail ladu kan, peiki on omal jaumaj ni uduk ni meakaroj kaidin ni dodok mon aramaj, pwen konekon ren aramaj, a ni impimpai en monion o, o lan Kaun o. **23** O karoj, me komail wiada en lolin on wiada, dueta on Kaun o a kaidin on aramaj akan. **24** Ap aja, me komail pan ale katin en jojo ren Kaun o, pwe komail kin papa Kaun Krijtuj. **25** A me wia japun, pan pein pukoki japun me a wiadar pwe Kot jota kin lipilipil aramaj amen.

4 KOMAIL jaumaj akan, pwain on omal ladu kan me pun o me mau, pwe komail aja, me pil omal Jaumaj kotikot nanlan. **2** Podidi on kapakap o majamajan o danke. **3** O pil kapakapa kin kit, pwe Kot en kotin ritinidan kit wanim on majan eu, en kaweweda en Krijtuj a me rir kot, me nai jali kidier, **4** Pwe i en kaparoki duen me pun. **5** Kekeid lelapok wei mon men liki kan, kadokedoke anjau mau. **6** Omail kajoi en viaui ni mak o doleki jol anjau karoj, pwe komail en ajada, duen me komail pun japenki amen amen. **7** Ri atail kompok Tikikuj o pupa lelapok o ladu en Kaun amen pan kaire kin komail ir ai karoj. **8** Pwe i me i kadar won komail er, pwen aja ir omal, o kamait monion omal, **9** Onejimuj pil ian i, i ri atail lelapok kompok amen, me kij omal. Ira pan kaire kin komail karoj, me wiauier met. **10** Arijtarkuj, me ian ia jalidi, kin ranamau won komail, o Markuj nain ri en Parnapaj pwe komail ale er kujoned akan duen i; a lao pwara won komail, komail kajamo i; **11** O lejuj, me ad a lujt, me kijan jirkomjaij. Iraileta ai warok en dodok ni wein Kot; ira me kamait pa i. **12** Epaprak, me kij omal, o me ladun Krijtuj lejuj amen, kin ranamau won komail, a nidinide jauaja komail ni a kapakap akan kaukaule, pwe komail en dadau rata ounjokila o direki kupur en Kot. **13** Nai me kadede i, me a porijok melel ni a apapwali komail o irail nan Laodijea o Irapolij. **14** En jaunwini Lukaj kompok oDemaj ara ranamau won komail. **15** Ranamau won ri atail akan en Laodijea o Nimpaj o momodijou nan im a. **16** A kij in likau kij et lao wadawader re omal, komail kanaion, pwen pil wadawad ren momodijou en Laodijea, o komail pil pan wadok, me i kadaralan Laodijea. **17** Komail indai on Arkipuj: Kanekanai on dodok, me koe aleer jan ren Kaun o, pwe koe en kapwaiada. **18** let nai Pauluj intinki pa i ai ranamau. Tamatamanda ai jalidi. Mak en mimieta re omal!

Men Tejalonik I

1 PAULUJ, o Jilwanuj, o Timoteuj on momodijou en Tejalonik, me ren Kot Jam o Kaun lejuj Krijtuj. Mak o popol en mi re omai! **2** Je kin poden danke Kot ki komail karoj o tamataman kin komail ni at kapakap akan. **3** O je kin tamatamanda omai wiawia kan ni pojon, o omai dodok ni limpok, o omai kanonama ni kaporoporeki atail Kaun lejuj Krijtuj janjal on Kot o Jam atail. **4** Pwe ri ai kan o kompoke pan Kot akan, je aja duen omai lipilipil re a, **5** Pwe at ronamau lel on komail er, kaidin nin lokaita, a pil ni manaman o Nen jaraui, o ni kamelelepa kaulap, pwe komail aja jon en aramaj da kit re omai pweki komail. **6** A komail ale janer kit o jan Kaun o, ni omai aleer majan o ni kamekam kaulap o ni peren en Nen jaraui. **7** Komail wialar kilel en jaulan karoj ni Majetonien o Akaia. **8** Pwe jan re omai majan en Kaun o kaparaparalar, kaidin nan Majetonien o Akaia eta, pwe pil waja karoj omai pojon Kot lokila ia; ari, jolar me je pan inda. **9** Pwe pein irail kaire kin kit, duen at pwaralan komail me pwaida, o duen omai wuki on Kot jan dikedik en ani kan, pwen papan Kot, me udan maur o melel. **10** O auiaui japwilim a Ol jan nanlan, me a kotin kaiajada jan ren me melar akan, lejuj, me kotin dore kitail jan ni onion en Kot, me pan janjaldo.

2 PWE pein komail aja, ri ai kan, duen at pwaralan komail kaidin me jo kadepa. **2** A murin at kamekam nan Pilipi o at kalokolok waja o, duen me komail aja, kit aimaki atail Kot padaki on komail ronamau en Kot ni apwal laud. **3** Pwe at panapanau komail jota wiaui ni kotaue, de jamin, de widin. **4** Pwe duen kit ale jan ren Kot en padaki ronamau, iduen at padak kin wiaui, kaidin pwen konekonlar ren aramaj akan, a Kot me kotin kaijauada monion it. **5** Jota eu anjau me je linkapina komail, duen me komail aja, de norok kapwa, Kot me jaun kadede en mepukat. **6** Je pil jota rapaki konekon ren aramaj akan, ma re omai de ren akai. A je pan kak katoutou komail, pwe kit wanporon en Krijtij akan. **7** Ari jo, kit kin materok nan pun omai dueta li en kamait amen, me kin apwali na jeri kan. **8** Iduen at non kin komail melel, je mauki katunole kin komail ronamau en Kot, a kaidin i eta, a pein maur at, pwe komail wialar kompoke pat. **9** Ri ai kan, komail kin tamanda duen at dodok o at apwal akan. Pwe je dodok ni ran o ni pon, pwen der katoutou amen komail, o je padaki on komail ronamau en Kot. **10** Komail o Kot at jaunkadede duen at makelekel, o pun, o inen re omai me pojona akan. **11** O duen komail aja, me kit panaui o kamekamait amen amen re omai dueta papa men wia on na jeri kan. **12** O je padaki on komail er, me komail en alu inen wei ta, duen me kon on Kot, me kotin molipe komail on pein a wei o pein a linan **13** I me je kin poden danke Kot, pwe ni omai aleer majan en Kot, komail aleer kaidin dueta padak en aramaj akan, pwe duweta majan en Kot melel, me pil kin dodok nan lol omai me pojona akan. **14** Pwe ri ai kan, komail ale janer momodijo en Kot akan nan luda reh Krijtuj lejuj; pwe komail kamekame reh toun omai wei, dueta irail me kamekame ren Juj akan. **15** me pil kamatalar Kaun lejuj, o jaukop akan, me re kaloke, o re jota konekon ren Kot, o re kin palian aramaj akan karoj. **16** O re kainapwi jan kit, ender padak on men liki kan, pwe ren der

maurela, pwe re kin kadirela dip arail anjau karoj, a onion mi po'rail. **17** A kit ri ai kan ni at doo wei jan komail anjau kij ni pali war at, a kaidin ni monion it, je ap nantion o inon ion melel kilan maj omai. **18** I me je men pwar won komail, nai Pauluj pan mepak o pan riapak, a Jatan karompa kit. **19** Pwe ij me kapore pat, de kaperen pat, de kapina pat? Kaidin komail mon Kaun patail lejuj ni a kotoido **20** Pwe komail kalina pat o kaperen pat.

3 I ME je jolar kak nenenla, pwe je maukida kelepala nan Aten, **2** Ap kadar won komail Timoteuj ri atail o papan Kot ni ronamau en Krijtuj, pwen katene komail o kamait komail la iran omai pojon. **3** Pwe jota amen en luet kila kamekam wet, pwe pein komail aja, mepukat kiloledier on kitail. **4** Pwe ni at mimi re omai, je kokopki don komail kamekam; duen me komail aja. **5** I me I jolar kak nenenla, a i ilakila, pwe i en aja, duen omai pojon, ma men kajonejon jo kajonejon komail, a ma at dodok jota pan dodok mal. **6** A metet no en Timoteuj pwara don kin jan re omai, o padaki on kit ron mau duen omai pojon o limpok, o duen omai tamataman kit anjau karoj, o duen komail men kilan kit, I dueta kit kin inon ion kilan komail. **7** Ri ai kan, kit ap kamait kilar komail ni at kamekam o apwal akan ki omai pojon. **8** Pwe anjau wet kit maureda, ma komail poden tenedi on Kaun o. **9** Pwe ia danke me jen dankeki Kot pweki komail, me pan raj on peren, me je peren kida mon Kot ki komail? **10** Je kin poden kapakapa kin komail ni pon ni ran o nidinidiki, jen kilan maj omai o kaunjokala omai pojon. **11** Ari, pein Kot, o Jam atail, o atail Kaun lejuj en kotin kalua kit won komail. **12** A Kaun o en kotin kanedere komail la o kalaudela omai limpok nan pun omai o on amen amen dueta kit on komail. **13** O kotin kateneten monion omai pwen mau melel, ni jaraui mon Kot o Jam atail on ni ran en atail Kaun lejuj, me pan kotido o japwilim a jaraui kan karoj ian i.

4 ARI, ri ai kan, je pil poeki re omai o panaui kin komail Kaun lejuj, duen me komail aleer jan kit, o duen me komail en kekeideki wei, o kaperenda Kot, iduen omai kakairida. **2** Pwe komail aja duen kujoned akan, me je pan on komail ren Kaun lejuj. **3** Pwe iet kupur en Kot, omai jarauila, pwe komail en liki jan nenek. **4** Amen amen en kanai on pein war a, pwen jaraui o wau o liki jan inon jueed, **5** Kaidin ni dender on inon jueed duen men liki kan, me jo aja Kot: **6** O jota me pan piti de kajapuni on ri a ni meakot, pwe Kaun o pan kotin iki on i, duen me kit inda o kadede on komail er maj o. **7** Pwe Kot jota molipei kitail on jamin, a pwen jaraui. **8** A ma amen komail pan mamaleki mepukat, kaidin aramaj me a pan mamaleki pwe Kot, me pil kotiki on komail er japwilim a Nen jaraui. **9** A duen limpok en jaulan, menda i en intinki won komail, pwe pein komail padakki jan ren Kot, me komail en pokepena. **10** Nan met komail kin wiai on jaulan karoj, me mimi Majetonien pon. A je panaui kin komail ri at akan, komail en kakairida. **11** O komail nenenla o inon ion apwali pein omai dodok, kadokeki pein pa omai, duen me je padaki on komail er, **12** Pwe komail en janjal mau mon me mi liki kan, o komail der mau on amen en apwali komail. **13** Ri ai kan, je jota men oki jan komail duen me mairelar akan, pwe komail der injenjued dueta irail, me jota ar kaporopor. **14** Pwe ma kitail kamelele, me lejuj matala ap iajadar, nan iduen me

mairelar ren lejuj, Kot pil pan kalua ir ala re a. **15** Pwe ieteten me je indan komail ni majan en Kaun o, kit me memaureta lao Kaun o pan kotin pwarado, jota pan ko wei mon me mair akan. **16** Pwe pein Kaun o pan kotido jan nanlan ki majan laud, o kapiti en toulan lapalap amen, o koronete en Kot; me melar akan ren Krijtuj ap pan maureda maj. **17** Kit me memaureta luadi ap pan ian ir peukadala nan dapok kan, ko on ren Kaun o nan wawa, kitail ap pan mimieta ren Kaun o kokolata. **18** Komail ari kamaiteki komail la padak pot et.

5 A DUEN anjau o auer, ri ai kan, menda i en intin won komail.

2 Pwe pein komail aja mau, me ran en Kaun o pan pwarado dueta lipirap amen ni pon. **3** Pwe irail lao pan inda: A muei mau, o jota apwal kot mia, I anjau kaupa pan lel on irail dueta li lijean amen; a irail jota pan pitila. **4** A komail ri ai kan, jolar mi ni rotorot, pwe ran o de konodi komail duen lipirap amen. **5** Komail karoj jeri en marain, o jeri en ran. Kitail jo kijan pon o rotorot. **6** Kitail ari ender mamair dueta me tei kan, a kitail en majamajan o daulikin. **7** Pwe me mair, kin mamair ni pon, o me jokolar, kin jokolar ni pon. **8** A kitail, me kijan ran, en liki jan, til won nan pere pan marmar en pojon o limpok, o lijoropeki kaporopor pan maur. **9** Pwe kaidin onion, me Kot kotin kileledi on kitail, a jen konodi maur joutuk ki atail Kaun lejuj Krijtuj. **10** Me mata kin kitail er, pwe ma kitail papat de mamair, en maur pena re a. **11** Komail ari panau o jauaj pena nan pun omair duen me komail kin wia. **12** A je poeki re omair, ri ai kan, komail, en apwali me kin dodok nan pun omair, o me kaun komail da pan Kaun o, o me kin panau komail. **13** Komail kaka kin ir kaualap ni limpok, pweki ar wiawia; o komail popol pena. **14** Je panau kin komail, ri ai kan, komail en kapun on me katiwo kan, o kamait, me ar pojon tikistik, o apapwali me luet akan, o kanonama on karoj. **15** Komail majamajan, pwe amen ender depukki on amen me jueed me jueed, a en inon ion me mau eta nan pun omair o on amen amen. **16** Komail pereperen anjau karoj. **17** Kapakapta joutuk. **18** Komail danke ni meakaroj, pwe iduen kupur en Kot ren Krijtuj lejuj on komail. **19** Der kakundi Nen. **20** Der mamaleki deideikop akan. **21** Kajojon on meakan karoj, ap koledi me mau. **22** Liki jan jon en jueed karoj. **23** A Kot en popol en kajaraui komail la kaualap, nen omair, o monion omair, o war omair en nekinek mau on en atail Kaun lejuj Krijtuj a pwarado. **24** Melel i, me kotin molipe komail er, me pan pil wiada. **25** Ri ai kan kapakapa kin kit. **26** Ranamauki ri at akan karoj metik jaraui. **27** I kauki on Kaun, me komail pan wadok kijin likau kij et on jaulan jaraui kan karoj. **28** Mak en atail Kaun lejuj Krijtuj en mi re omair!

Men Tejalonik II

1 PAULUJ o Jilwanuj, o Timoteuj on momodijou en Tejalonik me ren Kot Jam atail, o atail Kaun lejuj Krijtuj. **2** Mak o popol jan ren Kot Jam atail o atail Kaun lejuj Krijtuj en mi re omail! **3** Mak eta jen poden danke Kot pweki komail, ri ai kan, pwe omail pojon kin laudela kaualap, o omail limpok pena pwaida kaualap. **4** I me kit juai kin komail on momodijou en Kot akan pweki omail kanonama o pojon ni omail kalokolok o kamekam, me lel on komail. **5** lei me kajanal pan kadeik pun en Kot, komail ap pan kon on wein Kot, me komail kamekamki. **6** Pwe me pun ta on Kot en depukki on irail me moromorou on komail. **7** A komail, me kalokolok, pan ian kit meleileila, ni kajale pan Kaun lejuj jan nanlan ian jpwilim a tounlan manaman akan, **8** Janjaldo ni kijinaiumpumpul, kapukapun on irail me poponjaja Kot, o on irail, me jo peiki on ronamau en atail Kaun lejuj Krijtuj. **9** O me pan lokidokilan kamekam joutuk jan mon jilan en Kaun o jan mon a manaman linan. (aiōnios g166) **10** Ni a pan kotido o linan kila jpwilim a jaraui kan, ni ran o, o ujun kin ir karoj, me pojonalr i, pwe komail kamelele atail kadede. **11** I me je kin pil poden kapakapa kin komail, pwe Kot en kotin kakonekon komail on paeker o a kotin kaerela omail kapunlol o kapwaiada wiawia en pojonal ki manaman. **12** Pwe mar en atail Kaun lejuj Krijtuj en kalinanada re omail, o komail en konekonla re a duen mak en atail Kot o atail Kaun lejuj Krijtuj.

2 JE men poeki re omail ri at akan iran atail Kaun lejuj Krijtuj a pan kotin pwarado, o atail pan peukedalan i, **2** Komail der wukiwuk jili o der wapon kida nen eu, de kajoi pot, de kijin likau, me dene kit kadar won komail, me dene ran en Kaun o mier. **3** Jota amen en kotau komail la ni meakot. Pwe ran o jota pan pwarado, lao wiawia en maj more wei jan, o aramaj en dip janjal la, nain me jued. **4** Me pan palian meakaroj o kajapwilada pein i, en ileila jan karoj, me udan Kot de men kaudok kan, A pan mondi nan tampaj en Kot o mome on pein i Kot. **5** Komail jota tamanda ni ai mimi re omail, i katit on komail mepukat? **6** Ari met komail ajaer, me meakot mia, me kin kapwandela a pan pwarado. **7** A rir en japon kan ap mur pwaida met. Ari jo, a mimeta me kin kapwandela, lao a pan poioki wei jan; **8** I anjau me likin kapun o pan janjaleda, me Kaun lejuj pan kotin kame kila an en jilan i, o kawe kila linan en a pan pwarado. **9** I me pan pwara kido mana en Jatan, ianaki manaman o kilel akai o kapuriam ni likam kai. **10** O ianaki widin en japon karoj on irail, me pan lokidokila, pwe re kan limpok on melel, pwe ren dorela. **11** I me Kot koton mueid on irail ni manaman jued eu men kapin ir ada, pwe ren kamelele likam. **12** Pwe karoj pan pakadeikada me jo kamelele majan melel, a me mauki me japon. **13** A mak eta, jen danke Kot anjau karoj pweki komail, ri ai kompok kan, o pwe jan nin tapi o Kot me kotin pila kidar komail on maur potopot ni jaraui la pan Nen o ni pojonal melel o. **14** Pwe on mepukat a kotin molipei komail er pan at ronamau, pwe komail en pwaj aneki linan en atail Kaun lejuj Krijtuj. **15** Ari ri at akan, tenedi on o awpali padak, me komail padakkier, ma jan ni kajoi de at kijin likau. **16** A pein atail Kaun lejuj Krijtuj o Kot o Jam atail, me pok on kitail o kupura don kitail kamait

joutuk o kapor mau pan mak, (aiōnios g166) 17 I en kamaitala monion omail, o katini komail on ni wiawia mau karjo padak.

3 ARI ri at akan, komail kapakapa kin kit, pwe majan en Kaun o en pwaida o linanla duen a wiawier re omail. **2** O pwe kit en japedokala jan aramaj jolelapok kan; pwe pojon kaidin pwaij en aramaj karoj. **3** A Kaun o me melel, me pan katene komail o nikid jan ni me jued. **4** Je kaporoporeki Kaun o re omail, me komail kin dadaurata o pan wiada, me je kakaliki on komail er. **5** A Kaun o en kotin wiawia monion omail, pwe komail en direki limpok en Kot o kanonama en Krijtuj. **6** Ri ai kan, je kakaliki on komail ni mar en atail Kaun lejuj Krijtuj, me komail en muez jan jaulan karoj, me kin dadaurata padak, me komail roner jan kit. **7** Pwe komail aja duen idedaduen kit, pwe kit jota wiadar japon nan pun omail. **8** O je jota ale jan amen kan at mana, ap jota pwaipwai, pwe je dodok awpal ni pon o ni ran, pwe jen der katoutouki amen komail. **9** A kaidin pwe a jota muez on kit, a pwe jen wia kin kit kilel en me komail en alale jan. **10** Pwe ni at mimi re omail, iet me je kakaliki on komail, meamen me kan wia dodok, a pil jota pan mana. **11** Pwe je roner, me akai mi re omail, me kin weweid ni mejued ni ar jolar kin dodok, a re awpali kijin tiak mal. **12** Ari, irail me due met, je indai on o panaui irail, pan Kaun lejuj Krijtuj, me irail en dodok, o nennenla o tunole pein kan ar mana. **13** A komail, ri ai kan, der panki omail wiavia mau. **14** A ma amen kan oke at padak nan kijin likau et, I me komail en kileledi, o komail der awpali i, pwe I en namenokela. **15** A komail der wiaki I imwintiti amen, a jaueja I duata ri omail amen. **16** A Kaun en popol en pein kotiti on komail popol anjau karoj o ni jon karoj! Kaun o en kotikot re omail karoj! **17** Nai Pauluj ranamau ni manin pa i, me kijin likau karoj kilelekidi, iduen ai intin. **18** Mak en atail Kaun lejuj Krijtuj en mi re omail karoj!

Timoteuj I

1 PAULUJ wanporon en lejui Krijtuj amen pan kujoned en Kot Jaunkamaur patail o Krijtuj lejui, me kitail kaporoporeki, **2** On Timoteuj nai jeri melel ni pojond mak o limpok, o popol jan ren Kot Jam o Krijtuj lejui atail Kaun. **3** Duen ai poeki re om, en mimieta Epijui ni ai pan kola Majetonien, pwe koe en kapun on akai, ren der wia padak toror. **4** Pil der kamelele kajoi mal o padok en di to, me kareda Akamai ap jota jauja koa dodok en Kot, me tapi jan pojond. **5** Pwe aude pan kujoned limpok jan nan monion makelekel, o injen mau, o pojond melel. **6** Jan mepukat akai muei janer, rap wuki on poupopulap. **7** Re men wiala jaunpadak en kapun, ap jo weweki, me re inda, o me re kin men padaki kaulalap. **8** A kitail aja, kapun me mau, ma amen jo kajapune. **9** O je aja, me jota kapun en wiaui on me pun amen, a on me japon kan, o katiwo kan, o me doo jan Kot akan, o me dipan akan, o me jo jarauj kan, o me jan Kot akan, o me kin kaloke jam ar in ar, o me kamela aramaj akan. **10** O me neneh kan, o me madon jaut on ol oko, o me kin pirap aramaj akan, o me likam kan, o me kaula likam akan, o ma pil meakot mia, me jo kon on padak en kamour. **11** Duen ronamau en linan en Kot iajanai me pan don ia. **12** I ap danke Krijtuj lejui atail Kaun, me kotin kamane ia da o kamelel ia ni a kotin kajawil ia dan dodok. **13** pwe maj o nai lalaue amen, o kaloke jaulan kan, ao lolap amen, ari jo l diaradar mak o, pwe l wiadur mepukat ap jaja o ni ai jopojon. **14** A mak en atail Kaun me lapalap alar kaulalap ni pojond mak o limpok, me mi reh Krijtuj. **15** Melel lepen kajoi lep, o me mau on kamelele: Krijtuj lejui pwara don jappa, pwen dorela me dipan akan; a nai me juep jan karoj. **16** Ari jo, l diaradar mak o, pwe lejui Krijtuj en kotin kajaleda a kanonama lapalap re i, pwe men kaalemoni on me pan pojond, pwen maur joutuk. (aiōnios g166) **17** A nanmarki potpot, me jo kak mor pajan, o jo janjal, l Kot eta. Wau o linan en ko on l potopoteta! Amen. (aiōn g165) **18** Kujoned wet l men pan on uk, nai jeri Timoteuj, duen deideikop akan, me wiaui on uk er, pwe ren jauuju uk, en wia pei mau eu. **19** Ni om dadauata pojond on kanakanai on injen om mau, me akai pein kaje jan irail, ap peila jan nin pojond. **20** Amen irail Imenauj o amen Alekjander, me panalan Jatan, pwe ren lelapok ki kalokolok, ap jolar lalaue.

2 let me l men panaui maj: Komail nidinideki o kapakapki, o poekipoeki aramaj akan karoj, o wia danke. **2** Kapakapki nanmarki o jaumaj akan karoj, pwe jen melelelei o injamamau, wiawia me kon on Kot o mehlel. **3** Pwe l me mau o kon on atail Jaunkamaur Kot. **4** Me kotin men, aramaj akan karoj en dorela oolekon kila melel. **5** Pwe Kot me ta men o willia patail me ta men pun en Kot o aramaj akan, iet Aramaj Krijtuj lejui. **6** Me kotin wiala en aramaj karoj men pwaipwai, kadede en met, en lolok jili ni anjau me kon on. **7** I me i wia kila jaunkair o wanporon amen, i kin lokaia melel o jo likam, o jaunpadak on men liki kan ni pojond o melel. **8** I me i men, ol akan en kapakap ni waja karoj, ni ar pokada pa ar jarauj, jo makar o jo peikajal. **9** Pil dueta li akan, ren kapwadeki likau makelekel o lelapok, o tiak mau, a kaidin ni inid pit en mona, de kold, de manaman akan, de likau linan, **10** A me kon on li akan, me men kajaleda ar

majak Kot ni ar wiawia mau kan. **11** Li akan en nenenla, ap padapadakki ni tiak en impimpai. **12** I jota mueid on li amen, en wiada padak, de kaunda ol, a en nemenla. **13** Pwe Adam me wiawier maj, a muri Ewa. **14** A kaidin Adam, me katiamaula, a li o me katiamaula, ap pupedi ni me japon. **15** A pan dorela ni a naitik ma a pan podidi on pojond, o limpok, o jarauj, o tiak mau.

3 MELEL kajoi pot et: Ma amen rapaki koa en pijop, a kin inon ion wiawia mau eu. **2** A pijop o en pun, o warok en li ta men, o jo kowei kodo, a lelapok, o tiak mau, o awpali men kairu, o koik on padak; **3** A der kamom joko, o jo pamara, a en materok, o der inon ion akamai, o der pok on moni. **4** Me kin kaunda mau pein toun im a, o me na jeri kan kin peiki on ni tiak pun. **5** A ma amen, me jokoik on kaunda pein toun im a, iaduen a pan kak kaunda momodijou en Kot? **6** Pil kaidin jaulan kap amen, pwe a ende aklapalap, ap lodi on kadeik en tewil. **7** O en pil kalok mau ren me mi liki, pwe a de lodi on kanamenok o katikatiamau pan tewil. **8** Pil dueta jaunkoa kan en lelapok, jo lo riapot, jo kamom joko, jo noroke moni. **9** Me kin kolekol nan injen arail makelekel rir en pojond. **10** Mepukat en kajojonla maj, irail ap pan papa, ma irail me pun. **11** Pil dueta en jaunkoa ar warok kan, ren wia me kon on, o jo likinekine, o jo kowei kodo, o melel ni meakaroj. **12** Jaunkoa kan en warok en li ta men o ren kaunda mau nair jeri kan o toun im arail. **13** A me papa mau, kin kalok mau pein irail, o re pan pereperenki melel pojond me mi ren Krijtuj lejui. **14** Mepukat i intin won uk, o i kaporoporeki, me i pan pwarala re om madan. **15** A ma i pwawpawd, koe en aja duen me koe pan wia nan tanpaj en Kot, iei momodijou en Kot ieiaj, o ur o pojond en melel. **16** Meid lapalap rir en pai ren Kot: Kot janaleda ni uduk, ap diarokada me pun amen ren Nen, ap pwaralan tounlaw kan, ap lolok on men liki kan, ap kamelel lar ren toun jappa, ap peukadalanan waja linan.

4 A NEN me kotin kokop melel, ni imwin kaua akai pan pupe wei jan pojond, ap id wuki on nen widin o padak en tewil akan, **2** Me kin janjale mau ki liki, ap liklikam o injen arail kakaluakalar ki kijin mata karakar. **3** Re kin inapwiedi kapapaud, o dene ren liki jan jon en mana, me Kot kin wiajan irail, me danke, o pojond, o dedekila melel **4** Pwe audepa karoj, en Kot me mau, o jota meakot me mal, ma aramaj pan tunole ap danke. **5** Pwe a pan kajaraui kila majan Kot o kapakap. **6** Ma koe pan padaki on ri atail akan, koe ap pan papa en Krijtuj lejui mau amen, me kin keleki majan en pojond o padak mau, me koe dadaureta mau lel met. **7** Ma koe pan kan kajoi likam en li laud akai o kaianeki pein uk me kon on Kot. **8** Pwe kaiane kin uk pali war, a jota non katopa, a meid mau paeiki Kot ni meakaroj, pwe iei kaporopor en maur et o pil maur kokodo **9** Nan melel kojoi pot et o a war on kitail en awpaliea. **10** Pwe iet me je kin dodok on o kalokolokki, at kaporoporeki Kot ieiaj, me Jaunkamour en aramaj akan karoj, a maj on irail me pojond. **11** Mepukat koe en katitiki o kaukaweweki. **12** Jota amen me pan mamaleki om manakap, a wiala men kaalemoni on jaulan kan, ni om lokaia o wiawia kan, o limpok, o pojond, o makelekel. **13** O nantion wadok, o panaui, o padak lao i pan pwar wei. **14** Der kajamal la pai en mak o, me koe aleer ki deideikop o ni en jaunkoa kan ar pwil pa ar po om. **15** Koe en podidi o jopijokki mepukat, pwe om

olekon en janjal on karoj. **16** Kalaka pein uk o padak o, tenedi on jon pukat, pwe ma koe pan wiada due, koe ap pan dorela pein uk o pil, me kin ron uk.

5 KOE der lokaia kelail on ol laud amen, a panaui i due jam amen, a me pulepul due ri om akan, **2** Li laud due in akan, a me pulepul due ri om li akan ni makelekel melel. **3** Kakaki li odi kan, me li odi melel. **4** A ma li odi na jeri kan mia, de wa en na jeri ko, re pan padakkai maj apwali pein ar penainai, o depuk on ar papa o nono, pwe i me mau o kon on Kot. **5** A iet li odi melel amen, me kelep, me kin kaproporeki Kot, o podidi on nidind o kapakap akan ni pon o ni ran. **6** A me kin kapwaiada a inon juev nan i melar ni a memaur. **7** Mepukat padapadaki, pwe ren jota karaunepa. **8** A ma amen jota kin apwali na kan, a maj toun im a kan, i me kajela pojon, o a juev jan me jopojon amen. **9** Li odi men pan kileledi, ma a jota pulepul jan jaunpar woneijok o ma a warok en ol ta men. **10** O me kalok mau ki a wiawia mau, o me wiada jeri, o me apwali men kairu, o me widen na en jaraui kan, o me kadek on me kamekame kan, o me kapwaiada jan en wiawia mau karoj. **11** A der tuki on li odi pulepul akan, pwe irail lao inon wei jan Krijtuj, re men pur on papaud. **12** A irail pan pakadeikada, pwe re muei janer tapin pojon. **13** A re pil ponkake o papan jili im akan, a kaidin ponkaka ta, pwe re pil poupou jili, o pil uja jili en amen a wiawia, o ar lokelokaia me jota mau. **14** A i men, li odi pulepul en papaud, o naitik, o apwali im ar, o der kare on me juev o, en lalaue. **15** Pwe akai me wuki wei, wuki on Jatan. **16** A ma li odi men mi ren ol me pojon amen de ren li me pojon amen, a en pein apapwali i o der katoutoui momodijou, pwen itar on me li odi melel. **17** Jaunkoa kan me kin dodok mau, pan waunla melel, ir me kin jauaja ni padak o kawewe. **18** Pwe kijin likau o majani: Koe der penadi au en kau ol, me tiakedi wan wit. O toun dodok me war on pwain en dodok. **19** Karaun pan jaunkoa men der kamelele, ma jo jaunkadeda riamen de jilimen mia. **20** Ir me wia dip, kapun on mon karoj, pwe me tei kan en majakala. **21** I kakaliki on uk mon Kot Krijtuj lejuj o tounlan lipilipil akan, koe en wiada mepukat, o jo lipilipil, o jo pwen konekon ren aramaj. **22** Der madan pokadan pon amen pa om, o pil der dipane kila dip en amen kai, a pein koe en makelekel. **23** Koe der nim pil, a wain kij me kon on kaped om o pweki om jomau pan pak toto. **24** Dip en akai aramaj me janjal ap mau on kadeikada anjau wet, a dip en me tei kan pan janjal eu ran. **25** Pil dueta en akai ar wiawia mau me janjal metet, a me tei kan jota kak rirala.

6 LADU kan karoj en wauneki melel ar jaumaj akan, pwe mar en Kot o lamalam der lalauela. **2** A irail me ar jaumaj akan kin pojon ren der mamale kin ir aki ar jaulan, a mak eta ren peiki on irail, pweki ar lelapok o kompokelar. Mepukat padapadaki o panauiki. **3** A ma amen kin wia eu padak toror, o a jota pan dadaurata majan mau en atail Kaun lejuj Krijtuj o lamalam, me kon on Kot, **4** Nan a aklapalap o jota weweki meakot, a jomauki akamaio lokaia juev, me kin kareda peirin, kapei lokaia, lalaue, o karaune mal. **5** O jon en akamaio en aramaj akan, me kin juevela ni lol arail, re liki jan melel, re kiki on, me pai ren Kot pan kareda kapwa. **6** A pai ren Kot o lolapot, iei me pai kajampwalia. **7** Pwe jota, me kitail wa don jappa a janjal, me kitail pil jota pan

wawai jan meakot. **8** A ma kan atail kijin mana o at likau mia, kitail en injenemauki. **9** A irail, me inon ion kapwapwala, pan lodi on jonejon, o kotauepa kan, o inon juev, o kamatok, me kakirdilan aramaj akan, wajan kamekam o juev. **10** Pwe limpok on moni me tapin jan juev karoj, me akai inon ion, rap jalonalan jan pojon o kare on pein irail kamadak toto. **11** A koe aramaj en Kot amen, tan wei jan mepukat, a inon ion me pun o pai ren Kot, pojon, limpok, kanonama, opampap en Nen. **12** Wiada pai mau en pojon, aneki maur joutuk, me koe pil peaker on o kadededa kadededa mau o mon jaunkadeda toto. (aiōnios g166) **13** I kakaliki on uk mon Kot, me kotin kamaureda meakarjo o mon Krijtuj lejuj, me kotin kadededa mon Pontiuj Pilatuj kadede mau o. **14** Koe en kanikid kujoned, o jo jamin, o jo japan, lao en atail Kaun lejuj Krijtuj a kotin pwarado. **15** Me Kaun iajanaian pan kajanaleda ni a anjau, iei Nanmarki en nanmarki kan o Kaun en kaun akan, **16** Pwe i eta ieiaj joutuk, me kotikot nan marain, me jota meamen kak on, me jota aramaj kilaner, o jo kak kilan, i en waunla manaman joutuk! Amen. (aiōnios g166) **17** Koe en kapun on me kapwapwaki dipijou en jappa et, me re der aklapalap o pil der kaproporeki kapwa jomelel, a Kot, me kupurai on kitail japan meakan karoj, pwe kitail en paie kida. (aiōn g165) **18** Irail en dadaureta ni arail wiawia mau kan, o ren rokekila dok mau kan, o nek pajan, o japan men jauaja. **19** Wiawia on pein irail pojond mau eu o ki pena on anjau kokodo pwe irail en konodi maur melel. (aiōnios g166) **20** O Timoteuj, pereki pai, me panalan re om, ni om liki jan poupou mal kai o padak likam en me aklolek. **21** Me akai lodi on ap jalonalan jan pojon. Mak o en me re om!

Timoteuj II

1 PAULUJ, wanporon en lejuj Krijtuj pan kupur en Kot, duen inau en maur ren Krijtuj lejuj. **2** On Timoteuj nai jeri kompokei pai: Mak o kapunlol, o popol jan ren Kot Jam, o Krijtuj lejuj atail Kaun en mi re om. **3** I danke Kot, me i kin papaki injen ai min jan ren jam ai ko maj due i kin poden lamelame uk ni ai kapakap akan ni pon o nin ran. **4** O inon ion kilan uk ni ai tamatamanta duen om janejan, pwe i en direki peren. **5** O ni ai tamanda pojon melel, me mi re om, me mi maj ren in om liakalap Loij o in om Oinike o i aja, me a pil mi lol om. **6** Ari, i me i men kataman kin uk, koe en kamakamaur pai en Kot, me mi lol om ki pwil pa. **7** Pwe Kot jota kotiki on kitail nen en majak, a en manaman, o limpok o lelapok. **8** Koe ari der namenokki om kadedeki atail Kaun, de nai japwilim a jalidi men, a koe en jan ia kamekameki ronamau duen manaman en Kot. **9** Me kotin kamanr kitail da o worone kin kitail woron jaraui, kaidin iran atail wiawia kan, a pweki pein a kupur o mak me a kotin kupura on kitail ren Krijtuj lejuj mon tapin kaua. (aiōnios g166) **10** A majan wet a janjaleda ni en atail Jaunkamaur lejuj Krijtuj, me kotin kapuiala mana en mela, ap kapwareda maur o jo mor pajan ki ronamau. **11** I me i kajapwiladan, pwen jaunkair o wanporon, o jaunpadak en men liki kan. **12** I me i pil kin kalokolok ki. A i jota kin namenok kila, pwe I aja me i kin kamelele; o i aja, me a kak nekinekid ai pai, me i aleer, lao lei ran o. **13** Dadaurata jon en padak en kamaur, me koe ron jan ia er, o pojona o limpok ren Krijtuj lejuj. **14** Pai mau o me pwilidier re om, pera ki Nen jaraui, me kotikot lol atail. **15** Koe aja, me irail karoj, me mi Ajien, wuki jan ia; kijan ir Pikeluj o Ermokenej. **16** Kaun o en kotin maki on toun im en Onejiporuj, pwe pan pak toto a kadek on ia, o a jota namenok ki ai jal mata. **17** Pwe ni a mi Rom, a nantion rapa kin ia, ap diar ia da. **18** Kaun o en kotin kupura on I kalanan en Kaun o ni ran kokodo. A koe aja mau, duen a papa nan Epijuj.

2 ARI nai jeri keleki mak o, me mi ren Krijtuj lejuj. **2** O me koe roner jan ia impan jaunkadeda toto, koe en ujai on aramaj lelapok kan, me koiok on padaki me tei kan. **3** Koe ian ia kamekam duen jaunpei en Krijtuj lejuj mau amen. **4** Jaunpei amen jota kin kadoki pein kan a mana, pwen kon on me ale i. **5** O ma amen pan weir, a jota pan ale katin, ma a jota weir mau. **6** A jaumat amen, me kin japajap en tunole maj wa kan. **7** Madamadaue duen me i inda, pwe Kaun o pan kotin kalolekon kin uk ni meakaroj. **8** Tamataman lejuj Krijtuj, me aijada jan ren me melar akan, kadaudok en Dawid duen ai ronamau, **9** Me i kamekameki o jalikidi dueta me jued amen, a majan en Kot me jo jaldier. **10** Mepukat karoj i kin kamekameki me piladar akan, pwe ren pil konodi maur joutuk ren Krijtuj lejuj ianaki a linan joutuk. (aiōnios g166) **11** Meid melel, ma kitail ian matala, kitail pil pan ian ieijajata; **12** Ma kitail dadaurata, kitail pan ian kaunda; ma kitail ponjaja, a pil pan ponjaja kitail; **13** Ma kitail jota pan dadaurata, a pn kotin melel weita, pwe a jo kak kalikame pein i. **14** Kataman kin irail mepukat, kadede on irail mon Kaun o, ren der akamai ki jip en lokaia kan, me jota pan katepai on meakot, pwe a pan kajapune ir ala, me karon akan. **15** Nantion konekonela ren Kot dueta toun dodok amen, me jo karepen

namenokala mia, me kin padak weita pun majan melel. **16** A koe en kan poupop mal akan, pwe ar japon pan lapalapala. **17** Arail padak me pan paraparada due kinj. Kijan irail Imenauj o Piletuj, **18** Me pirok jan melel ni a inda me dene mauredan aramaj wiawier, rap kawela pojon en akai. **19** A pajon en Kot pan duedueta, a iet kilel: Kaun o kotin mani jpwilim a kan, o: Karoj, me aja mar en Kaun o, en muei jan me japon. **20** Nan im lapalap kaidin dal kold o jilper eta me mia, pwe pil dal tuka o dal pwel, akai men kalinan, o akai kaidin men kalinan. **21** A ma amen pan muei jan jon en aramaj due met, a pan rajon dal men kalinan me kajarauiala, o katepa on Kaun o mau on jon en wiawia mau karoj. **22** Tan wei jan inon jued en manakap, ap tan won pun, o pojona o limpok, o popol ianaki karoj, me kin kapakapaki on Kaun o jan nan monion ar makelekel; **23** A padak mal o likam kan kan, pwe koe aja, me re pan naitikada akamai. **24** Ladu en Kaun men endor akamai, a en kadek on karoj, o koiok on padak o kanonama on me jued akan. **25** O opampap ni a kapun on me katiwo kan, pwe ele Kot pan kotin jauaja ir, pwe ren wukilan solekon en melel. **26** O ren pil piti jan ni injar en tewil, me a injara kin ir di on injen a.

3 A IET me koe en aja, ni imwi en ran akan anjau apwal pan pwaida. **2** Pwe aramaj akan pan kajampwaleki pein irail, o norok moni, o pommaju, o aklapalap, o lalaue, o jota peiki on me wia ir adar, o jo danke, o me jued. **3** O jempok, o jaja mak, o likinekine, o weit, o jo kadek, jo pok on me mau kan, **4** O me kin panala me jaraui, o me katil la, o kala, o inon ion **5** Me janjalki lelapok ap jaja a manaman; muei wei jan mepukat. **6** Pwe akai irail kin wailon on nan im akan o kaloedi li akai, me toutouki dip, o me inon jued kin kaua ir jili. **7** Me kin jukujukul anjau karoj, ap jota solekon kila melel. **8** A duen lanej o lamprej palian Mojek, iduen mepukat kin palian melel, ijon en aramaj akan me juedelar ni lol arail, o me jota mau on pojona. **9** A re jota pan pwaida, pwe ar solepon pan janjal on karoj dueta a wiawier ren irail. **10** A koe ala jan ai padak o ai tiak, o ai lamalam o pojona, o dadaurata, o limpok, o kanonama, **11** O kamakam akan, o kalokolok kan, me lel on ia nan Antiokien, o Ikonien, o Lijtra; Jon en kalokolok toto, me lel on ia. A Kaun o kotin dore ia lar jan ir karoj. **12** A karoj me men dadaurata duen me kon on Kot ren Krijtuj lejuj, pan kamekameki. **13** A aramaj jued o malaun akan pan kakairida ni ar jued, irail pan kotaue aramaj akan o re pan kotaue irail. **14** A koe dadaurata, me koe padakkier pwe koe ajaer, me koe padakki jan er. **15** O koe aja kijin likau jaraui kan jan ni om jeri, me kak kalolekon uk on maur potopot ki pojona me mi ren Krijtuj lejuj. **16** Pwe majan en kijin likau kan karoj tapi jan ren Nen en Kot, me mau on padak, o kapun, o kamaur, o kainene on me pun. **17** Pwe aramaj en Kot en unjokela o koiok on wiawia mau karoj.

4 I KAKALIKI on uk melel mon Kot o Krijtuj lejuj, me pan kadeikada me maur o me melar akan ni a pan kotido ni a wei, **2** Padaki majan nantion eta ni anjau mau o ni anjau me jued kajaleda dip, o kapunada, o panaui ni kanonama, o kaukawewe. **3** Pwe eu anjau kokodo re jota pan mauki padak en kamaur, a duen pein arail inon kajapwilada jaunpadak kai, me pan wiada padak duen me re mauki. **4** O re pan kawuki

jan melel jalon arail, ap kawuki on kajoi mal akan. **5** A koe en majamajan ni meakaroj. Peren ki kamekam, kapwaiada wiawia en wanporon amen. Kapwaiada mau om koa. **6** Metet nai kamekamela o anjau en ai mela leler. **7** I wiadar pei mau eu, i kanikielar ai weir en tan, i dadaurata pojon. **8** Ari, nin en me pun nekinek on ia, me Kaun o pan kotiki on ia ni ran o, iei jaunkapun pun, a kaidin on nai ta, pwe on Karoj, me anane a pwarado. **9** Kaporijokki uk, pwen madan kodo re i. **10** Pwe Demaj me kaje ia lar pwe a pok on jappa et, ap jamalaner Tejalonik, Krejenj Kalejia, Tituj Dalmatien, (aiōn g165) **11** Lukaj eta mi re i, ukada Markuj, pwen ian kodo met, pwe a katepa on ia ni ai dodok. **12** A Tikikui i kadaralan Epij uj. **13** Likau pup, me i pwilikitier Trouj ren Karpuj, wado ni om pan pwarado, o puk kan o kijin likau kan. **14** Alekjander jaunmata wia on ia me jued toto, Kaun o en kotin depuk on i duen a wiawia kan! **15** Koe pil kalaka i, pwe a kin nantion palian at padak. **16** Ni tapin ai pan pakadeikada, jota amen me jauaja, pwe karoj tan jan ia, mepukat ender pwaipwai on irail. **17** A Kaun o kotin ieian ia o kamana ia da, pwe i en kak kanikiela ai padapadak o men liki kan karoj en ron. I dorelar jan au en laien. **18** A Kaun o pan kotin kapit ia la jan ni wiawia jued karoj, o kotin kalua won ia wein nanlan, I en linan kokolata! Amen. (aiōn g165) **19** Ranamau, won Prijka o Akwila o toun im en Onejiporuj. **20** Erajtuj mondi Korint, a Tropimuj jomaudar, i ap pwilikitidi Miletuj. **21** Kaporijokki uk, pwen kodo mon anjaun kapau. En Eupuluj a ranamau won uk, o pil en Pudenj, o Linuj, o Klaudia, o ri atail karoj. **22** Kaun o en kotikot ni nen om! Mak en mi re omail!

Tituj

1 PAULUJ ladun Kot o wanporon en lejuj Krijtuj amen, duen pojon en me pilipilder en Kot akan o duen erpit en melel on pai ren Kot; **2** O kaproporeki maur joutuk, me Kot jo likam inaukida mon tapin kaua. (*aiōnios g166*) **3** A ni a anjau a kotin kajanaledar a majan ki padak, me ko on ia, duen kujoned en Kot atail Jaunkamaur. **4** On Tituj nai jeri melel ni ata pojon ta ieu: Mak o popol jan ren Kot Jam o Krijtuj lejuj atail Jaunkamaur en mi re om! **5** let karepen ai kamodan uk edl Kreta, pwe koe en kapwaiada, me kaikenta wiawier o kajapwilada jaunkoa kan ni kanim karoj, due i kakaliki on uk. **6** Jaunkoa amen en indand mau, o warok en li ta men, o me na jeri kan pojona, o jo kaindandeki, me re kamom de jopeik. **7** Pwe pijop en punla, duen jaunkoa en Kot amen, der katiwo, der purianikom, der kamom wain, der pamara, der norok moni. **8** A ren apwali men kairu o pok on me mau, o kanonama, o pun, o jaraui, o makelekel. **9** Kolekoleta majan, me udan pun o koiok on padak, pwen kak on panauki padak en kamaur o kapun on me katiwo kan. **10** Pwe ir me toto me malaun o kapei lokaia o me kaweid japun, iet eten, kijan men jirkomajai. **11** Me mau on au ar en pinapinla, pwe re kin kawukila toun im toto, o me kin padapadaki, me jota mau, pweki moni. **12** Amen irail, pein arail jaukop amen inda: Men Kreta me kalap likam, man juev o laualo, nain mana. **13** Kadede pot et me melel. Ari, i me koe en kapun kelail on irail, pwe ren kelailada ni pojon. **14** O ren der injenoki en Juj oko ar kajoi mal akan o kujoned en aramaj akan, me mieu jan melel. **15** Karoj me kon on makelekel akan, a jota me kon on me jamin o jo pojon akan, pwe arail lamelame o pil injen arail me jamin. **16** Re kin inda, me re aja Kot, a ni ar wiawia kan re kin ponjaja i. Irail meid juev, o jopeik, o jo koiok on jon en wiawia mau karoj.

2 A KOE en padapadakeki duen me kon on lamalam en kamaur. **2** Padaki on ol ma kan, ren der wukiwuk jili, a ren indand mau o nenin, o kelail ni pojon, o ni limpok, o ni kanonama. **3** Pil dueta li ma kan, ren wiawia duen me kon on jaraui kan, ren der likinekine der lidun wain, a ren jaunpadak en me mau, **4** Pwe ren panaui li pulepul akan, en apapwali ar paud o pok on nair jeri kan. **5** Ren lelapok, min, apwali nan im ar akan, kadek, peiki on ar warok kan, pwe majan en Kot ender lalauela. **6** Pil dueta manakap akan, panaui ir, ren lelapok. **7** Ni wiawia mau kan karoj koe kajaleda pein uk kaalemoni mau amen, ni om padak melel o lelapok. **8** Kida padak en kamaur o namenokala, pwe me palian kitail en namenokala, o jota diar me juev kot men karaune kitail. **9** Padaki on ladu kan, me ren peiki on ar jaumaj ni meakaroj ren kaperen ir ada, o ren der ketiwo. **10** Ren der pirap, a irail en mau o melel on irail, pwe ren kalinanada lamalam en Kot atail Jaunkamaur ni meakaroj. **11** Pwe mak en Kot pwarado kamaureda aramaj akan karoj. **12** O padapadaki on kitail, me kitail en mieu jan meakan me doo jan Kot o inon juev en jappa, ap lelapok, o pun, o dadaureta me kon on ni jappa et. (*aiōn g165*) **13** O auiauiki kapor mau, o janjal linan en atail Kot lapalap o atail Jaunkamaur Krijtuj lejuj. **14** Me jokonpaudeki pein i ki kitail, pwen dore jan kitail japon karoj, o

kamakelekel on pein i aramaj, me a pan japwilim aneki, me kin nantion wiawia mau karoj. **15** Mepukat padake kida, o panauki, o kapun kelail on; jota amen me pan mamale kin uk.

3 KATAMAN kin irail ren peiki on monjap o me manaman akan, o ren apwali wiawia mau karoj. **2** Der lalaue amen, der akamai, a en kamantik, o opampap on aramaj akan karoj. **3** Pwe kitail pil pweipwei maj o, o jopeik, o jalonal, o papa Jon en inon o madon juev akan, kokoa me juev, o peirin, pakailok, o kailonki amen amen. **4** A kalanan o limpok en Kot atail Jaundor lao pwarado, **5** A kotin dore kitail la kaidin pweki pein atail wiawia pun, a pein a kupur ki papataj en kaipwi kap o kawilia kap ren Nen jaraui. **6** Me a kotin kupura don kitail kaualap ren lejuj Krijtuj atail Jaundor. **7** Pwe kitail en pun kila a mak, pwen jojoki maur joutuk duen at kapropor. (*aiōnios g166*) **8** Melel padak pot et o i men, koe en nantion kaweweda, pwe irail, me pojona Kot, en kadoke kin ir wiawia mau, mepukat me mau o kon on aramaj akan. **9** A liki jan peidok mal akan, o padok en tiak kan, o akamai, o akamai ki kapun, pwe mepukat jota kadepa o me mal. **10** Aramaj likin panau amen, panaui pan mepak de ria pak ap mieu jan i. **11** Pwe koe aja, me i me japon o kin wia dip, a kadeikada pein i. **12** I lao kadar won uk Artemaj de Tikukuj, koe madan don ia, Nikopolij, pwe i kileledier me i pan kajon waja o ni anjaun kapau. **13** Jaunkawewe Jenaj o Apoloj kadara don ia madan. Jauaja ira, pwe ira de anane meakot. **14** O naitail akan en porijok o koiokki on wiawia mau, pwe ren der jo wa'rail. **15** Karoj, me mi re i, kin ranamau won uk. Ranamau won karoj, me kin pok on kit ni pojon. Mak o en mi re omail karoj!

Pilemon

1 PAULUJ jalidi en Krijtuj lejuj amen, o ri atail Timoteuj on Pilemon kompoke pat o at warok ni dodok kan. **2** O ri atail li Apia, o jauaj pat Arkipuj, o momodijou, me mi nan tanpaj omui; **3** Mak o popol jan ren Kot jam atail o atail Kaun lejuj Krijtuj en mi re omui! **4** I kin danke ai Kot ni ai kapakap kin komui anjau karoj. **5** Pwe i roner duen omui limpok o pojona on Kaun lejuj o on jaraui kan karoj. **6** Pwe pojona me mi retail en kakairida re omui, ni omui dedeki duen me mau kan karoj, me mi reatail jan ren Krijtuj. **7** Kit peren kidar o kamait kilar omui limpok, pwe monion en jaraui kan en kelail kilar komui, ri ai. **8** I me i aimaki ren Krijtuj kujoned eki on komui duen me pan wiaui. **9** Ari jo, pweki ai limpok on komui i men poeki ta re omui, pwe nai Pauluj likailapalar o jalidi en Krijtuj amen. **10** I poeki re omui nai jeri Onejimuj, me i wiadar ni ai jalidi. **11** Me jo katepa on komui maj o, a met a katepa on komui o nai. **12** I me i kapure on komui, komui ari apwali i, dueta pein monion i. **13** Pwe i mauki a en mimietra re i, pwen papa ia ni ai jaliekidi ronamau, wiliandi komui, **14** A i iota men wia meakot, me jota pwili jan kupur omui, pwe omui wia mau ender man jairen a jomanjairen. **15** Ele a tanjan re omui anjau kij, pwe komui en pur on naineki i kokolata. **(aiōnios g166)** **16** Kaidin due ladu amen, a mau jan ladu amen, pwe due ri omui kompok amen; iduen re i, a re omui pan laud jan ni pali uduk a o ni pali en Kaun. **17** Ma komui akawarok kin ia, apwali i dueta pein nai. **18** A ma a wia japon on komui er, de pwaipwand on komui, i pan kapunala. **19** Met nai Pauluj intinkier pein pa i, i pan pwain, ari jo, i jo pan inda, me komui pwaipwand ki on ia pein komui. **20** Ei ri ai, i men paiekin komui ren Kaun o, kainjenemauda monion i ren Krijtuj. **21** I kaporoporeki om peik, ap intin won komui. A i aja, me komui pan wia laud jan, me inda. **22** I men, komui en kaonopada deu i, pwe i kaporoporeki, me i pan lapwadan komail ki omaill kapakap. **23** En Epapraj, ai warok ni ai jalidi pan Krijtuj lejuj, a ranamau won komui. **24** O Markuj, o Arijtarkuj, o Demaj, o Lukaj ai warok en dodok kan. **25** Mak en atail Kaun lejuj Krijtuj kin ian nen omaill! Amen.

Men Ipru

1 MURIN majan toto, me Kot kotin kadedeki jaukopakan ni tapin kuua on jam atail akan, **2** A ni imwin kaua o ran pukat, a kotin majan kidon kitail Na, me a kotin kajapwilada, pwen jojoki meakan karoj, o me a kotin wia kida wei pokon. (*aion g165*) **3** Me kijan a linan o wewe mau on mom a, o kotin kaun kida meakoraj a majan manaman, a lao kotin kamakelekele ki jan dip atail ki pein I, ap kaipokidi ni pali maun en Kaun Lapalap poe. **4** I me a lapalapalar kaulap jan tounlan kan, pwe a aleer mar eu, me lap jan mar arail. **5** Pwe ij ren tounlan kan, me a kotin majani on: Koe nai Ol, ran wet i kaipwi ukadar? O pil eu: I pan wiala Jam a, o a pan wiala nai Ol? **6** O pil eu: A lao pan pil kare don jappa Mejeni o, a kotin majani: Tounlan en Kot karoj pan poni i. **7** A duen tounlan kan a kotin majani: A wiaki japwilim a tounlan kan man en kadar o a papa kan umpul en kijinai. **8** A duen Japwilim a a kotin majani: Mol omui, Main Kot, pan potopot eta. O jokon en pun, iei jokon en wei omui. (*aion g165*) **9** Komui pok oner me pun, ap kailonki tiak japon; iei me omui Kot keie kin komui Main Kot, potik kaperen, pwen lapa jan nanmarki kan karoj. **10** O pil eu: Komui Main pajonedier jappa nin tapi o, o lan akan wiawia en lim omui kan. **11** Iraill pan momela, a komui pan kotikot eta, o irail karoj pan marinalar dueta likau eu, **12** Komui pan kotin wilitik ir pena dueta likau eu, o irail pan wukila, dueta likau eu; a komui pan duedueta o omui par akan jota pan rojela. **13** A ij ren tounlan kan, me a kotin majani on: Mondi on ni pali maun i, I lao kaloedi om imwintiti kan pan na om? **14** Kaidin irail karoj nen en men papa me kin pakadarala pwen papa irail, me pan jojoki maur joutuk?

2 I ME kitail en nantion madamadaua, duen me kitail ronadar, pwe kitail ender jo konoti. **2** Pwe ma majan o, me pouja jan ren tounlan kan, me inen o kaopa karoj o katiwo karoj kalokoloker duen kapun o, **3** laduen atail pan kak pitila, ma kitail mamaleki kamaurpa lapalap wet, me tapida ni a kalok jan ren Kaun o ap pil jan ren me ronoron i kan! **4** A pil Kot, me kotin kadedeki ni kilel akan, o manaman akan, o jon en wiawia kelail akan, o kijakij en Nen jaraui, duen pein kuper a. **5** Pwe a jota kotiki on tounlan kan, en koaki jappa kokodo, duen me je indinda. **6** A amen me kadede o inda ekij waja: Dakot aramaj o, pwe komui kin kotin kupura i, de nain aramaj amen, pwe komui kotin awpali i? **7** Komui kotin kajapwilidi i anjau kij pan tounlan kan, ap kotin nine kin i linan o wau. **8** Kom kotin kaloedier karoj pan aluwila a kan. A ni a kotin kaloedi on i meakoraj, jolar, me jota lodi on i. A met kitail jaikenta kilan, me karoj lodi on i. **9** A kitail kilan leujuj, me kajapwilidi anjau kij pan tounlan kan, pweki a kalokolok on kamatala, ap nine kida linan o wau, pwen mata kila amen amen duen mak en Kot. **10** Pwe me mau on i, me dipijou kan karoj wiawia oner o wiawia kidar, ni a kotin kalua won linan jeri toto, en kaunjokala Tapin maur arail ki kamekam, **11** Pwe i, me kin kajaraui, o irail, me pan kajaraui, karoj tapi jan me ta men, i me a jota kotin namenokki riane kin irail, **12** Duen a kotin majani: I pan padaki on ri ai kan mar omui, o nan pun en momodijou I pan kaul kapin on komui. **13** O pil eu: Ipanliki i. O pil eu: Majani, iet nai o jeri kan, me Kot kotiki on ia er. **14** A

duen jeri kan, me kijan pali nta o uduk, i me a pil kotin ale on pein i mepukat, pwe ni a matala i en kaloedi i, me kaun en mela, iei tewil o, **15** O kotin lapwada irail karoj, me lodi on majak mela, ap lidulidu arain arail maur. **16** Pwe kaidin tounlan kan, me a kotin apapwali, pwe a kotin apapwali kadaudok en Apraam. **17** I me a kotin udan duela ri a kan ni meakoraj, pwen kalanan o wiala jamero lapalap melel amen, mon Kot, pwen tomki dip en aramaj akan, **18** Pwe duen pein i kanaudokalar o jonejon, a kotin mani duen jauaja irail, me jonejon.

3 ME, ri ai jaraui kan, komail me pwajanequier en lan a eker, komail madamadaua duen wanporon o jamero lapalap en atail lamalam: leujuj. **2** Me melel on i me kajapwilida i dueta Mojek me melel waja karoj mi nan tanpaj en Kot. **3** Pwe linan en Ol menet me lapa jan linan en Mojek, dueta dueta amen, me wiadar im eu, me kaka jan im o. **4** Pwe im karoj wiauieda ren aramaj amen, a me wiadar meakan karoj, mi karoj, iei Kot. **5** A Mojek me melel ni a koaki tanpaj en Kot, dueta papa amen, pwen jaunkadeda en meakan me pan lokido. **6** A Krijtuj me udan Na, ap melel nan pein tanpaj a. A tanpaj a iei kitail, ma kitail kolekoleta pojona o peren en kaporopor lau lel imwi. **7** I me Nen jaraui kotin majani: Ran wet, ma komail pan ron kapitie, **8** Komail der kapitakaila monion omal, due ni anjau en kaonion ni ran en jonejon nan jap tan. **9** Waja me jam omal akan kakaudud o kajojon ia o irail kilaner ai wiawia kan jaunpar paeijok. **10** lei me I makaraki pan ti o, ap inda: Monion arail kin poden janpuna. A irail joletlapokki ai al akan. **11** lei me I kaukila ni ai makar: Irail jota pan konodi ai moleilei. **12** Kalaka ri ai kan, pwe monion en amen de juejela, ap jo pojona o muez wei jan Kot ieiaj. **13** A komail panau pena ran karoj arain omal kak inda: Ran wet; pwe amen de kapitakai kila widin en dip. **14** Pwe kitail wialar kijan Krijtuj, ma kitail kolekoleta tapin atail liki lao imwijokela. **15** Duen a lokido: Ran wet, ma komail pan ron kapitie, komail de kapitakaila monion omal, due ni anjau en kaonion. **16** A ij irail, me kaudud on i ni ar ronadar? Kaidin irail karoj, me ko wei jan Akipten ren Mojek? **17** A ij irail, me a kotin onion kidar par paeijok? Kaidin irail, me wiadar dip, me war arail pupedi nan jap tan? **18** A ij irail, me a kotin kaukila, me re jota pan konodi a moleilei? Kaidin irail eta, me jota peiki on i. **19** Ari, kitail diarada, me re jota kak, konodi, aki ar jo pojona.

4 KITAIL ari kanakanai on pein kitail, pwe inau pan pedelon on nan a moleilei mimieta, pwe amen re omal ender diarokada duen amen, me jota konodier. **2** Pwe ronamau pil lolok don kitail er dueta on irail; a arail ron majan o jota kadepa on irail, aki a jota doleki pojona ren me ronadar akan. **3** A kitail me pojonal, pan pedelon on nan moleilei o, duen a kotin majanier: I kaular ni ai makar: Re jota pan pedelon on nan ai moleilei. Ari jo, wiawia kanunjokalar ni a kotin kapikadar jappa, **4** Pwe ekij waja a kotin majanier duen ran kaiju: Kot kotin moleilei jan a wiawia kan karoj ni ran kaiju. **5** O waja et a pil kotin majani: Irail jota pan pedelon on nan ai moleilei. **6** Ari, a kak ren akan ai pedelon on nan moleilei o; a irail, me aleer ronamau maj o, jota pedelon on, pweki ar jopeik. **7** Kot ap pil kotin kileledier ran eu: Ran wet! Ni a kotin majanier ren Dawid murin anjau warai, duen a majan moa: Ran wet, ma komail pan ron kapitie,

komail der kapitakaila monion omail. 8 Pwe ma lojua kamoleilei ir ala, a jota pan kotin katitiki duen eu ran. 9 Ari kamol en japat pan jpwilim en Kot akan mia. 10 Pwe i, me pedelon on nan a moleilei, a pein pil moleileila jan a wiawia kan, dueta Kot jan jpwilim a kan. 11 Kitail ari kaporijoki pein kitail, en pedelon on nan moleilei o, pwe amen ender lodi on jon en jopeik ota. 12 Pwe majan en Kot me maur, o manaman, o kon jan kodlaj au riau, o kin til won, lao a kajare pajan maur o nen, pil kokon akan o kanan en ti o; o kadeikada lamelam o inon en monion o, 13 O jota man me maur kot me rir jan i, pwe meakaroj me janjal o kadirokada mon jilan i. Kitail en kapunala pein kitail re a. 14 Ari, pweki atail jamero lapalap kajampwal leuju, Japwilim en Kot, me kotidala nanlan, kitail en dadaurata lamalam. 15 Pwe atail jamero lapalap kaidin i amen, me jota kin kotin pam atail luet akan. A i amen me jonejon ni jon karoj dueta kitail ap jota dip a. 16 lei me kitail en aima kodon mol en mak, pwe kitail en tunole kalanan o mak, pwen jauaj patail ni anjau me mau on.

5 PWE jamero lapalap karoj, me pilipildar jan ren aramaj akan, pan kajapwilada, pwen jauaj a aramaj akan ren Kot, pwen wiada kijakij o mairon pweki dip; 2 Me kak pamada duen me japon o jalonalan kan, pwe i pil me lued. 3 I me a udan kida mairon pein dip a, dueta a kin tomeiki dip en aramaj akan. 4 O jota amen, me kin kajapwilada pein i, pwe a pan kajapwilada jan ren Kot dueta Aron. 5 Pil dueta Krijtuj, me jota kalinanada pein i, pwen wiala jamero lapalap, a i me wiadar me majani on i: Koe nai Ol, ran wet I kaipwi uk adar. 6 Duen a pil kotin majani ekij waja: Koe jamero duen al en Melkijedek kokolata. (aiōn g165) 7 O ni ran akan, me a kotikot ni pali uduk, a kotin maironki laolao, o nidinid, o kaukauwet, o tontonir on i, me pan kak dorela i jan a pan matala, o pweki a wauneki Kot, a laolao pil pwaidar. 8 I me Japwilim a, ari jo, a kotin padakki peik ni a kalokolok. 9 O ni a unjokalar a kotin wnilar kamaur pan maur joutuk on irail karoj, me kin oke i. (aiōnios g166) 10 O Kot pil kotin kamare kin i jamoro lapalap duen al en Melkijedek. 11 Iran meputuk kajoi toto mi re at, a me awpal en kaweweda, aki omail jota dedeki. 12 Nan a daulier anjau, me komail en wiala jaunpadak, ari jo, me pil mau on, amen en kawewe on komail tapin lamalam en majan en Kot, wialar jan dueta irail, me kin tunole pil en didi, e kaidin kijin mana. 13 Pwe amen amen me kin tunole didi, me man jalon ni majan en pun, pwe a rajon jeri pwelel. 14 A me unjokalar akan me mau on kijin mana, pwe irail me anlar lamalam pweki ar laudelar, ap aja duen me mau o me jueed.

6 Ime kitail pan muei jan tapin padak en Krijtuj, ap kakairi da o unjokela, a kaidin pur on wia pajon ni at kalukila wiawia en mela kan, de pojon Kot, 2 De padak duen paptaij, o pokada pa kan poa, o duen en me melar akan ar pan maureda, o duen kadeik joutuk. (aiōnios g166) 3 A i me kitail pan wiada, ma Kot pan kotin mueid on. 4 Pwe a jo kak pa'rail, me marainlar, o me wewekier kijakij jan lan, o audaudkier Nen jarau, 5 O lolekon kilar majan en Kot mau, o manaman en muei mau kokodo, (aiōn g165) 6 Ma irail pan pup wei jan, re jolar pan kak pur on kalula, pwe irail pein kalopuela Japwilim en Kot o kanamenokalar i. 7 Pwe jap me lamelamur ki katau, me kin purepure moredi on, o me kawojadan irail, me kin wia japa japa kapwa mau, iei jap o me

kin ale pai ren Kot. 8 A ma a kin kawojada tuka teketeck o dip, iei me jueed o mau on kariala o ni imwi a pan karon ala. 9 A kompoke pat akan, jo aja, me komail jota kin duota ni meakan me kareda maur, ari jo, iduen at kin padapadak. 10 Pwe Kot jota japon, o a jota kak malielia omail wiawia kan o omail dodok limpok, me komail kajanale on mar a ni omail papaer me jarau kan, o ni omail kin papa. 11 A kit kin inon ion, amen amen komail en nantion duedueta kajanaleda kaporopor melel lao lel imwi. 12 Pwe komail der tananala, a komail alale jan irail, me pojon o kanonama ap jojoki inau kan. 13 Pwe ni en Kot a kin inauki on Apraam, a kin kaukila pein i, pwe jota me lap jan en kau kila, 14 Majani: Melel I pan kapai uk ala o kaneder uk ala. 15 I ari auiauieta ni kanonama ap pwaider inau o. 16 Pwe aramaj akan kin kaukila me lapa jan ir, o kaula kin kaimwijkala akamai karoj. 17 I me Kot pil kotin kaukila, pwen kajale on irail, me pan jojoki pai en a inau o, me a inau jota kak wukila. 18 Pwe jon riau me jo kak wuk, pwe Kot jota kak likam, en kamait kit ala melel, pwe kitail en tan won kaporopor, me mi mo atail. 19 Kaporopor wet me raj on paipon en nen atail, me melel o ten, me kak lel won nan pera jarau. 20 lel waja atail jaunkair kotila ia pweki kitail, leuju, me wiala jamero lapalap ni al en Melkijedek kokolata. (aiōn g165)

7 IEI Melkijedek nanmarki en Jalem o jamero en Kot lapalap amen, me kotilan tu on Apraam, ni a pure do jan a kaloedi nanmarki kai, ap kapaida I. 2 Me Apraam pil kotiki on ejok kij eu jan ni a dipijou karoj. let wewe kaieu en mar a Nanmarki en pun; ap pil: Nanmarki en Jalem, iet wewe: Nanmarki en popol; 3 Me jota jam a, jota in a, jota a kainok, jota tapin a ran akan, pil jota imwin maur. A a raj on Japwilim en Kot, o a pan jamero kokolata. 4 Komail kilan ol lapalap men et, me jam atail Apraam kotiki on ejok kij eu en a dipijou, me lodier. 5 Melel eta kadaudok en Lewi, me kajapwiladan dodok en jamero, arail kujoned mia, me ren ale jan ren aramaj akan, iei ri arail akan, ejok kij eu, duen kapun, a ir pil kijan kadaudok en Apraam. 6 A i, me jota kijan irail, ale ejok kij eu jan ren Apraam o kapaiada i, me aleer inau o. 7 Nan melel kauhalap me tiktitik o kin paida jan ren me lapalap. 8 Ari met, aramaj akan me udan mela, kin ale ejok kij eu, a mo amen, me kadedepa mia, duen a ieiajata. 9 Ari melel, pil kadaudok en Lewi me kin ale ejok kij eu, kida ejok kij eu on (Melkijedek) ki Apraam. 10 Pwe a mimieta nan lonelon en jam a, ni anjau Melkijedek kotilan tu on i. 11 Ari, ma dodok en jamero Lewi unjokela pwe i anjau irail aleer kapun o da katepan amen jamero en pwarado ni al en Melkijedek, a kaidin ni al en Aron? 12 Pwe ma dodok en jamero wukila, nan kapun pan pil wukila. 13 A i, me je indinda, i kijan eu kainok, a jota amen jan nan kadaudok wet awpalier pei jarau. 14 Pwe meid janjal, me Kaun patail tapi jan luda. Ari, iran jau wet Mojej jota katitiki meakot duen jamero. 15 Mepukat janjal melel, ma amen jamero pan kotido ni al en Melkijedek, 16 Me jota kajapwiladar pan tiak en kujoned uduken, pwe pan manaman en maur joutuk. 17 Pwe iet kadedepa: Komui jamero joutuk amen duen al en Melkijedek. (aiōn g165) 18 Pwe i me kujoned en maj nikier, pwe me luet o jota katepa, 19 Pwe kapun jota kak kaun jokkala meakot, a kaporopor me mau jan men maj, pan id pwarado, me kitail kak

tuki on Kot. 20 O iet pil eu kajampwal: Pwe a kajapwil kida kaula a irail wiala jamero ni jota kaula. 21 A men et jpwilikida kaula ren i, me kotin majani on i: Kaun o kaular, a ap jota pan kalukila: Komui jamero joutuk amen duen al en Melkijedek. (aiōn g165) 22 lei me lejui pil wiala kapun pan inau, me mau jan men maj. 23 A irail me toto, me wialar jamero, pweki ar matalar, kareda, me irail jota kak mimieta. 24 A i me potopoteta, pwe a kotin aleer dodok en jamero joutuk. (aiōn g165) 25 Ari, i me a kotin kak kamaureda melel ir karoj, me kai ki on Kot i, pwe a kotin ieiajata, pwen laolao kin ir. 26 Pwe iduen jamero lapalap me mau on kitail, me jaraui, o jo japon, o jo jamin, o me liki jan me dipan akan, o ileila jan nanlen. 27 Me jota rajon jamero lapalap akan, me kin kida maj mairon pweki pein dip arail ap pweki en aramaj akan ni ran karoj. Pwe i me a kotin wiadar pan pak ta ieu, ni a kotin mueid on Kot pein i. 28 Pwe kapun kin kajapwiladnan jamero aramaj luet akan, a majan en kaula, me wiauier murin kapun, kajapwiladnan Japwilim a, me unjokalar joutuk. (aiōn g165)

8 A iet orlepan me je indinda: Atail jamero lapalap, me kotikot ni pali maun en mol en Kaun lapalap nanlan. 2 lei papa en pera jaraui o im likau melel, me Kaun kotin kauada, kaidin aramaj amen; 3 Pwe jamero lapalap karoj pan kajapwiladnan, en kida kijakij o mairon kan. I me udan pun men et en pil kida meakot, me a pan kotin maironki. 4 Ma a kotikot jappa, a jota pan kak jamero, pwe jamero kan mia, me kin kidan kijakij duen kapun o, 5 Me kin alale jan meakai mi lan, duen Mojej, me Kot kotin kalolekonla, ni a pan kauada im likau. Pwe a kotin majani on i: Kanai on, o wiada meakaroj, duen me kajanjalae on uk er nin nana! 6 A i me aleer papa eu, me mau jan arail, pwe i kapwai pan inau, me mau jan men maj, pwe a tapi jan majan en inau, me mau jan men maj o. 7 Pwe ma inau em maj o unjokalar, jota me pan rapaki waja en eu inau. 8 Pwe a kotin kupur jueg kin irail majani: Kilan, ni ran oko, me pan kodo, I pan ki on men lrael o kainok en luda inau kap eu; iei me Kaun o kotin majani. 9 Kaidin dueta inau o, me I ki on jam ar akan, ni ran o, me I koledi pa arail, pwen kalua irail do jan nan jap en Akipten, pwe re jota podidi on ai inau; ari, I ap jota injeno kin irail, me Kaun o kotin majani. 10 A iet inau o, me I pan wiai on men lrael murin ran oko, me Kaun o kotin majani: I pan audeki nen arail ai kapun, o intiniedi nan monion arail, I pan wiala arail Kot, o re pan wiala nai aramaj. 11 Jota amen me pan padaki on men imp a, o ri a indinda: Lelapokki Kaun! Pwe amen amen pan lelapokkin ia jan ren me tikitik o lel on me lapalap re'rail. 12 Pwe I pan makeki on ir ar japon kan, o dip arail I jolar pan tamanda. 13 Ni a kotin majani: Inau kap, a kotin kamariwala men maj o. A me marinalar o malar, me mau on lokidokila.

9 A inau kaieu pil a kujoned en wia jaraui mia, o pera jaraui me janjal. 2 Pwe im likau eu wiauier, a ni pali liki lamp mia, o tepel, o prot en kajanjal; iei waja, me adaneki waja jaraui; 3 A palila jan pera, ilolon, i waja me adaneki waja jaraui melel. 4 lei wajan pei jaraui kold en kijinai o kopa en inau, me kitimeki pena kold waja karoj, a dal kold ianaki mana, o en Aron a jokon, me majel pajan, o jlet en inau. 5 A ponanin kopa o Kerupin en linan mia, me kompwaledi wajan tom. A anjau wet i jota pan padaki on komail due. 6 A mepukat karoj lao onoper, jamero kan kin

pedelon on nan im likau moa kapwaizada dodok on Kot anjau karoj. 7 A nan im likau kariau jamero lapalap eta kotilon on kelep pan me pak nan par eu ianaki nta, me a tom kida pein dip a o dip en aramaj akan. 8 I me Nen jaraui kotin kajanjalae kida, me al en nan pera jaraui melel jaikenta wiauier, arain im likau moa mia. 9 Mepukat karajepa eu en anjau wet, pwe kijakij o mairon en wiau lole, a re jota kak kapunala nan injen en i, me kin kapwaizada dodok on Kot wet. 10 Pwe met akan wiauita, pwen pil ian mana o nim, o jon en kamakelekel akan, o tiak en kamaui pali uduk, me pan wiau, lao lel anjau me mau Jon. 11 A Krijtuj me kotido, pwen jamero lapalap en dipijou en mur, ap kotin weid nan im likau eu, me lapa jan o mau jan men maj o, me kaidin wiau kidar pa, o me jota udan pali pa et, 12 Pil jota kotikilon ntan kut ol de kau pul a pein nta pan mepak, me a kotikilon nan pera jaraui melel, pwen lapwapan dip joutuk. (aiōnios g166) 13 Pwe ma ntan kut o kau ol o paj en kau li ujupeki me jamin kan ap kaminela o kajarauiuala pali uduk o, 14 Daduen ntan Krijtuj jo mau jan kaualap, me tonmeteki pein on Kot ren Nen joutuk, me jota me (aiōnios g166) 15 I me a kotin wiala jaumont en inau kap; a matala wiauier, pwen lapwada japon kan, me wiauier pan inau kaie, pwe irail me paeker akan en ale inau en jojo joutuk. (aiōnios g166) 16 Pwe ma inau en jojo en pwaida, i me wiadar inau o, pan mela maj. 17 Pwe inau en jojo kak pwaida murin aramaj a mela, ma jo, a join pan kareda meakot, arain mour en i, me wiadar inau o. 18 I me inau kaie, jota pan pwaida, ma nta jo ian. 19 Pwe kujoned en kapun karoj lau loki on aramaj karoj renMojej, a ap ale ntan kau o kut ianaki pil o wunen man waitata ijop, ap ujupeki puk o aramaj akan karoj, majani: 20 let ntan inau, me Kot kotiki on komail er. 21 A pil ujupeki nta im likau o kapwa en papa kan. 22 O koren ion karoj panmakele kida nta duen kapun o, a ma jo inta, nan jota dip me pan lapwada. 23 I me a mau on mom en dipijou en nanlan kan en kamakelekele kida mepukat. A dipijou en nanlan en kamakel kida mairon eu, me mau jan mepukat. 24 Pwe Krijtuj jota kotolon on nan pera jaraui, me pa wiau kida pwe i mom en me melel, a a kotikilon on nan nanlan, pwen pwaralan mon jilan en Kot pweki kitail. 25 A jota kotikilon on, pwen tomki pein i pan pak toto dueta jamero lapalap, me kin pedelon on nan pera jaraui ni par karoj ianaki ntan man oko. 26 Ma iduen, nan a pan matala pan pak toto jan nin tapin aramaj akan, a met ni imwin anjau kan, a kotin pwarado pan mepak, pwen lapwada dip akan ki pein a mairon. (aiōn g165) 27 A duen a kileieder on aramaj akan, en mela pan mepak, a muri kadeik o, 28 Iduen Krijtuj me matalar pan mepak, pwen lapwada dip en me toto. A ni a pan kotin puredo, a pan pwara don ir, me kin auiaui i, a kaidin pweki dip, a pwen kamaur ir ala.

10 PWE kapun o iei motan dipijou en mur, a kaidin pein mom en dipijou, a jota kak kaunjok kilar mairon ota irail, me kin wia ir ada ni par karoj. 2 A ma iei, arail mairon pan dukedi, pwe jolar kataman pan dip en irail, me apwali mairon; 3 Pwe mepukat kin wiau, pwen katamanda dip ni par karoj. 4 Pwe ntan kau ol o kut jota kak wa jan dip akan. 5 Ari, ni a kotin pwara don jappa, majani: Mairon o kijakij komui jota kotin mauki, a komui kotiki on ia er pali war ai. 6 Kom jota peren kida mairon

ijij o mairon men tom. 7 I ap inda: Kilan, I kokodo, nan puk o me intinidier duen nai, pwen kapwaiada kupur omui, Main Kot. 8 Maj a majanier: Mairon, o kijakij, o mairon ijij, o mairon men tom, kom jota kotin mauki, o kom jota kupur peren ki mepukat, me wiauier duen kapun o. 9 Ap pil majanier: Kilan, I pwara don kapwaiada kupur omui. A kotiki jan men maj, pwen kapwaiada men mur. 10 Ni kupur wet kitail kajaraular ki mairon en war en lejui Krijtuj pan me pak. 11 Jamero karoj me kajapwiladar, pwen apwali dodok ni ran karoj o purepure mairon ota, me jo kak lapwada dip akan. 12 A men et, me kotin maironki pan mepukat dip akan, ap kaipokedi ni pali maun en Kot kokolata. 13 O a kotin auaiai, lao a imwintiti pan wiala utipan aluwila a kan. 14 Pwe a kotin kaunjokila tom ta ieu karoj, me pan kajaraula. 15 Nen jarauil pil kotin kadede on kitail duen mepukat, pwen murin a kotin majanier: 16 let inau, me I pan wiai on irail murin ran pukat, me Kaun o kotin majanier: I pan ki on monion arail ai kapun, o I pan intiniedi on nan nen arail. 17 Dip arail, o arail japun kan I jolar pan tamanda. 18 A ma re lapwadar, ap jolar mairon en dip pan wiaui. 19 Ari ri ai kan, ma a muei on kitail er, en pedelon on nan pera jarauai ki ntan lejui, 20 Pwe a kotin wiai on kitail er al en maur kap pot et lel pali lan likau ki uduk a. 21 A ma atail jamero kajampwal en tanpaj en Kot mia. 22 Kitail ap pan pwaralan i ni melel en monion atail, o pojona melel, o ujupeki monion atail, o maio jan injen jued, o widenki pil makelekl war atail, 23 O kitail en tenedi on atail kadede en kaporopor o kder wukiwiuk jili, pwe i me melel, me kotikida inau o. 24 O kitail en apwali nan pun atail ni atail kainon ion limpok o wiawia mau kan. 25 O kitail ender dukedi jan atail mod on kandok pena, duen me kin wiaui ren aka. A kitail en nantion panau pena, pwe komail kilan, me ran o me korendor. 26 Pwe ma kitail inon ion wia dip, murin atail marainiki melel, jolar mairon men tom ki dip atail, 27 A kitail pan mimieti ni atail majak kadeik apwalia o onion en kijiniae, me pan karojela imwintiti kan. 28 Ma amen pan tiakedi kapun en Mojej, a jota pan diar mak, pwe a pan kamela, ma jaunkadeda riamen de jilimen mia. 29 Ari, da me komail lamelame, duen me pan tiakedi Japwilim en Kot, o kajaminela ntan inau kap, me a kajaraular o lalaue Nen en mak, a jo pan kalokolok laud jan irail? 30 Pwe kitail ajai, me majanier: Ikepa ai dok, I pan depuki on. O pil eu: Kaun o pan kotin kapun on japwilim a aramaj akan. 31 Nam meid kalom, en lodi on ni lim en Kot ieiaj. 32 A komail tamanda ran en maj oko murin omai marainiar, ap dadaurata ni omai kalokolok laud. 33 Ni omai kenkaurur janjal o pan kidau o kamekam, o ni omai riane kin ir, me pil lel mojued. 34 Pwe komail ianaki me jalidi kan ni ar kalokolok, o komail pil pereperen ni omai kapwa kan kulia wei jan, pwe komail aja, me komail aja, me komail aneki dipijou en lan, me mau jan o me jota pan joralia. 35 Komail ari der kajela omai liki, me pan kareda katinpa lapalap. 36 Pwe kanonama me mau on komai, pwen kapwaiada kupur en Kot o konodi inau o. 37 Anjau tar kij, me onoper pan pwarado, a jota pan pwand. 38 A me pun o pan maureki pojona, a nen i jota pan peren kida, ma a pan pure wei jan. 39 A kitail jota kijan ir, me pure wei jan, ap lokidikola, a kijan irail, me kin pojona ap kamaurr nen arail.

11 POJON me pajon en me kadede kin kapoporeki o kadede pan me jo janjal. 2 Pwe me men kaua aleer

kadede parail. 3 Ni pojona kitail aja, me lan o jappa majan en Kot, iei me dipijou kan, me kitail kin kilan, jo wiauiki meakai me janjal. (aiōn g165) 4 Ni pojona Apel maironki on Kot me mau jan Kain, ap dede kilar, me i me pun, pwe Kot kotin kupukupura a kijakij. O i me a kin padapadaki murin a meler lao lel met. 5 Ni pojona Enok peukadala, pwen der kilan mela, ari, a joer diarokada, pwe Kot kotin ukadala i, a mon a peukadala kadedepa mia, duen a kon on Kot. 6 A ma jo pojona, jota me pan kak kon on Kot. Pwe me men tu on Kot, en pojona, me a kotin mia, o me a pan kotin katini on ir, me rapaki i. 7 Ni pojona Noa majakadar, ni a kauada war im, pwen kamaureda toun im a, ni a aleer majan en Kot, duen me jaikenta janjal, o i me a kadeikada jappa, o jojoki pun, me pwili jan pojona. 8 Ni pojona Praam peki on Kot, ni a paeker, en lipalan eu japa, me a pan jojoki; i ari lipalan o jota aja, waja me a pan kotila ia. 9 Ni pojona wiala men wai amen nan japa en inau, o kotikot nan im likau kai, a Ijaak o lakop, me pan pil ale jojo en inau ota, ian i, 10 Pwe a auaiai kanim eu, me a pajon mia, me wiauieda ren Kot. 11 Pil Jara keleki pojona ni a pan ljeanda, ap naitikada jeri amen, ni a li dapwan, pwe a aja, me i melel amen, me kotiki on i inau o. 12 I me jan me ta men, me rajon mela amen, me toto tapida jan, due uju en lan me totoia, o me rajon pik en ni oror, me jota kak wadawad. 13 Mepukat karoj matalar nin pojona o kaikenta paieki inau o, a re kilaner jan ni waja doo, ap peren kidar o kadededar, me re men kairu o men wai in jappa. 14 A ni ar wia due met, re kin kajaleda, me re rapaki udan japa arail. 15 A ma irail nonki japa o, me re ko janer, irail pan kak purelan. 16 A jo, pwe re inon ion eu japa, me mau jan jappa, me mi nanlan, I me Kot jota kotin nanlan, i me Kot jota kotin namenokki wiala arail Kot, pwe a kotin kaonop on irail er kanim eu. 17 Ni pojona Praam maironki Ijaak, ni a kajonejon o mueidalna ieroj, murin a aleer inau o. 18 Iran I a lokido: Jan Ijaak kadaudok om me pan irerok wei. 19 Pwe a aja, me Kot pil kotin kak kamaurada i jan ren me melar akan, I me a pil pur on naine kin i, pwen wia karajepa eu. 20 Ni pojona Ijaak kapaiadan lakop o Ejau meakan me pan wiaui. 21 Ni pojona Ijaak kapaiadan nain lojep putak riamen, ni a pan matala, o a pairukila pon a jokon. 22 Ni pojona lojep, ni a pan matala, a kokopada duen kadaudok en Ijrael ar pan lipala, o a kakalik on ir duen ti a kan. 23 Ni pojona Mojej, ni a ipwidier, okiokilar ren jam a in a jaunipon jili, pwe ira kilaner, me a jeri kajelet amen, o ira jota majak en nanmwarki a kujoned. 24 Ni pojona Mojej lao laudala, kan inaneki naín Parao jeripein. 25 O a piladar en ian japwilim en Kot aramaj akan kamekam, jan peren mal en dip me motomot. 26 O a kajampwaleki kanamenok en Krijtuj jan kapwa en Akipten, pwe a kupukupura katinpa. 27 Ni pojona a lipa jan Akipten, jota lomwika onion en nanmarki, pwe a kotin kaproporeki, me a jota kilaner, dueta a kilan i. 28 Ni pojona a wia paja o ujup en nta, pwe me pan kamela mejeni kan, ender kai on ir. 29 Ni pojona irail kotela jed waitata, likamata nan japa madekon, me men Akipten oko pil jon, rap moperlar. 30 Ni pojona kel en kanim leriko ronki pajan murin ar pidaki ran iju. 31 Ni pojona Raap, li jued amen, jota ian ir, me jopojon, kamela, pweki a popol apwali liparok kan. 32 O da me i en pil kajoia? Pwe anjau me tiktitik en wia kajoi duen Kideon, o Parak, o Jimjon, o Lepta, o Dawid. o Jamuel, o jaukop akan. 33 Duen ar kaloekidi

wei kan pojona, kapwaiada lamalam pun, paieki inau kan, kaku pena au en laien. **34** Kakunla kel en kijinai, piti jan au en kodlaj, luetalar rap kelail lar, komad ni mauin, kaloedier jaunpei en wai kan. **35** Li akai pil aleer nair me melar akan, pwen mauredar. A akai kalokoloker o kan maiolar, pwe re men konodi maureda jan ren me melar akan me mau melel. **36** Pil akai wewelokelar, o wokiwok, o pil jalidi, o lodi on nan imaten. **37** Iral pakajuk, de rajaraj pajan, de kame kila kodlaj; re janjarawaru jili, likauiki kil en jip o kut, jamamalar, kaanka mekam, o awpal akan. **38** A men liki jota war on mepukat. Iral koko jili nan jap tan, nin nana kan, pan paip o pnr kai. **39** Mepukat karoj lok mau kilar ni pojona, a jota paieki inau o. **40** Pwe Kot kotin kaonopadan kitail me mau jan arail pai, pwe irail enderunjokalar mo atail.

12 ARI, pweki jaunkadeda pukat raj on dapok kalaimun me raj on dapok kalaimun eu, me kapil pena kitail, kitail en meu jan katoutou patail o dip, me kin kolekole kitail, ap dadauta tan ni weir, me mi motal. **2** Uduudal lejui, me tapi pan o kaimwijoke pan atail pojona, me jota kotin kupukupure peren me moa, ap kotin kanonama ni lopo, mamleki kanamenokpa, ap kotidi ni pali maun en mol en Kot. **3** Komail tamanda I, me wonewe ni kaupa ren me dipan akan, pwe komail eder panada o nen omail ender luetala. **4** Pwe komail jaikenta kelail on en palian dip, me kareda kamela. **5** O komail monokelar kamait pa'mail, me padaki on komail ni tiak en jeri: Nai ol, koe der ronaronan joreki kapun en Kaun o, o der luetalar ni a pan kotin kapun uk ala. **6** Pwe Kaun o kin kotin kame, me a kin pok on o kin kaloke jeri karoj, me a pan jpwilimaneki. **7** A ma komail pan kanonama on kalokolok, nan Kot kin kotin wiia on komail duen on jpwilim a kan. Pwe ia jeri men, me jam a jota kin kaloke? **8** A ma komail jota pan kalokolok dueta irail karoj, nan kaidin komail jeri, pwe jota jam omail. **9** A ma jam atail en pali uduk kaloke kitail er, o kitail majak irail, iaduen, kitail jota pan peik kualap on Jam en nen akan, pwen memaur kila? **10** Pwe irail kaloke kitail ran me malaulau, duen injen arail, a i pwen kamaui kitail la, pwe kitail en tunole kijan a jaraui. **11** A kalokolok karoj kaidin likamata peren, ni a pan lel on kitail, pwe injenjued, a mur a pan kareda wan pun o popol on ir me anlar. **12** Komail ari kakelada pa o pukie omail luet akan. **13** O kakeki wei na omail, pwe me jikilikil ender pirokala jan al o, a ren kelailada. **14** Nantion popol on amen amen o jaraui; a ma jo, jota me pan kak kilan Kaun o. **15** O kalaka, pwe amen depa jota konodi mak en Kot, pwe karepen me jue ende pwaidea, kawe komail, o me toto pan jamin kila. **16** Pwe jota me pan nene, de me jue amen due Ejau, me netikila a jo jo ni kijin mana ta ieu. **17** Pwe komail aja, duen muri, ni a men ale pai, a lokidokilar, pwe a jota kak diar anjaun kalula, me a roporopeki pil en maj a. **18** Pwe komail jota lel nana, me aramaj kak doke, o me inkinkon, o pil jota lel waja rotorot, o waja pon, o melimel. **19** Pil jota lel nil laud en koronete, de maod en lokaia, me irail, me ronadar, poeki, ender pur on. **20** Pwe re jota kak on ron: o pil man amen, ma a pan jair nana o, a pan pakajuk. **21** Iduen kajanjal a kamajak melel, pwe Mojek majanier: I ap lomwineki or rerer. **22** A komail leler nana Jion, o kanim en Kot ieiaj, lerujalem en lan, o pokon en tounlan nederenia, **23** O momodijou mejeni, me mar arail kileledier nanlan, o ren Kot jaunkapun en karoj, o ren nen en me

pun kan me unjokelar. **24** O ren lejui jauntom en inau kap o ntan ujup, me mau jan en Apel. **25** Komail kalaka, pwe komail depa jikinwei, me kin mamajani. Pwe ma irail jota kak pitila, me jikin wei i, me kin padapadak on irail nin jappa, nan melel, kitail jota pan kak pitila, ma kitail pan jikin wei i, me majan don kitail jan nanlan. **26** I anjau o kapitie kamokidada jappa. A met a kin inauki majani: I pan pil kamo kidada kaidin jappa eta, pwe pil nanlan. **27** A iet wewe en: I pan pil: Me mokidadar pan kawukila, pwe iei dipijou me wiauier, pwen ir, me jota kamokidada, en mimieta. **28** Kitail pan ale wei eu, me jota pan kak mokidada, i me kitail en dodok on Kot duen me kon on i, ni makelekel o majak. **29** Pwe atail Kot kijinai nkon.

13 KOMAIL tewedii on limpok en jaulan! **2** Komail der monokela, en apwali men kairu kan. Pwe i me akai kajamoki tounlan kai, ap jaja. **3** Komail tamanda me jalidi kan, due pein komail jalidier, o irail me kaankamekam, due pein komail, me memaureki pali war. **4** Karoj en wauneki inau en papaud o loj en jojamin, a me nene o kamal akan Kot me pan kotin kadeik on irada. **5** Komail der norok moni, a komail injenemauki me mi re omail. Pwe a kin majanier: I jota pan muei jan uk de kaje uk ala. **6** Ari, kitail ap aimaa on indinda: Kaun o jauaj pa i, i jota pan majak, pwe da me aramaj amen pan kak wiai on ia? **7** Tamamatanda omail jaunpadak kan, me kawewe on komail er majan en Kot, alale jan arail pojona, o madamadaua imwin arail wiawia. **8** lejui Krijtuj me duedueta, aio, ran wet, o kokolata. (aiōn g165) **9** Komail ender wukiwukki jili padak likam akai; pwe pai kajampwal eu, monion atail en tenetenela, me kin wiauiki mak, it kaidin ni kijin mana, me jo kadopa on, me kin apapwali. **10** Atail pei jaraui mia, me jota mau on, irail en tunole jan, me kin papa nan im likau. **11** Pwe war en man akan, me ntar wijkilon on nan pera jaraui ren jamero lapalap aki dip, Ilijer likin kanim. **12** Iduen lejui, pwen kajaraula aramaj akan ki nta, kamela likin kanim. **13** Kitail ari en koie lan re a likin kanim o ian i kankaururla. **14** Pwe jota atail kanim potopot met, a kitail raprapaki eu, me mi mo'tail. **15** Kitail ari poden maironki kapin on Kot ren (lejui); iei wan kilin aua, me kadededa mar a. **16** Wiawia mau o kijakij, komail der monokela, pwe i mairon me Kot kin kupura. **17** Peiki on omail kaun akan o duki on irail! Pwe re kin tauli kin nen omail, duen me pan pakajau ren Kot, pwe ren wiawia mepukat ni peren, a jo ni injenjued, pwe i me japi on komail. **18** Kapakaka kin kit. Je kin peren kida atail injen mau, o je kin nantion wiawia mau ren aramaj karoj. **19** I panaui komail en porijok wiia met, pwe i en kak pitipit pwaralan komail. **20** A Kot en popol, me kin kaijadjar Jilepan jip lapalap, iei atail Kaun lejui jan ren me melar akan, ki ntan inau joutuk, (aiōnios g166) **21** I en kin kamaui komail en kapwaiada kupur a o jon en wiawia mau ren lejui Krijtuj. I me udan linan kokolata! Amen. (aiōn g165) **22** Ri ai kan, i panaui komail, peiki on ai panaau wet. Pwe I intin won komail er motomot. **23** Komail aja, ri atail Timoteuj jaladokelar; ma a pan madan don ia, i pan ian i kilan komail. **24** Ranamau on omail kaun akan karoj o me jaraui kan karoj. Men Italien kan ar ranamau won komail. **25** Mak en mi re omail karoj!

lakopuj

1 IET nai lakopuj ladu en Kot o Kaun leuju Krijtnj on kainok ejok riau, me pakajar pajaner; komail perenda! **2** Ri ai ko, komail perenki ma komail lel on kajonejon. **3** O aja, ma omail pojon me pun, a pan kareda kanonama. **4** A kanonama pan duedueta lao lel imwi, pwe komail en anla o unjok, o jolar anane meakot. **5** A ma amen re omail jota a lolekon, i en poeki ren Kot, me kin kotiki on amen amen ni jo kidaue, ari, a pan ale. **6** A i en poeki ni pojon, der peikajal, pwe me kin peikajal, me raj on iluk en madau, me an kin ipir wei pukepuk. **7** Pwe i aramaj ender lamelame, me a pan tunole meakot jan ren Kaun o. **8** A ol amen me peikajal, kin koweikodo ni a dodok karoj. **9** A ri atail amen, me jamama, en juaiki a kapwapwa. **10** A me kapwapwa en juaiki a jamama, pwe duen majal en ra a pan monedi. **11** Pwe katipin dakada, ap karakar, ap kamonedi ra kan o majal en ra pupedier, o mom a kajelet olar, iduen me kapwapwa o pan jora jan ni a wiawia kan. **12** Meid pai ol o, me wonweita ni jonapa, pwe murin a poedi, a pan ale nin in maur, me Kot koton inauki on me pok on i. **13** Ma amen pan jonejon, a depa inda, me a jonejon ren Kot. Pwe Kot jota kak mi pan jonejon en mejued, o a pil jota kin kajonejon amen. **14** A amen amen kin jonejon ni a inon jued. **15** A inon jued lao wiauier, ap naitikadar dip; a dip, ni a unjokelar, kin naitikada mela. **16** Ri ai kompok kan, komail der ponepon kida. **17** Kijakij mau karoj o a japan kodido jan poa, jan ren Jam en marain akan, me akan, me jota man jon toror o jota man wukila. **18** A koton kanaistik kida kitail majan melel, pwe kitail en wiala mejeni en japwilim a kan. **19** Ri ai kompok kan, komail aja, aramaj karoj en madan ron, a pwand en lokaia, o pwand en makar. **20** Pwe makar en ol o jota kin kapwareda pun en Kot. **21** I me komail en kajela pwel karoj o me jued karoj, ap ale on komail majan o, me padedier lol omail nin tiak en karakarak, i me kak on kamaureda nen omail. **22** A komail en kapwaiada majan o kaidin ron eta, a ma iduen, komail kin kotaue pein komail. **23** Pwe ma meamen kin ron majan o, ap jota kapwaiada, nan a raj on ol amen, me kin kilekilan maj en pali war a nan klaj, **24** Pwe murin a kilekilaner duen pein i, a koie la o pitipit monokela duen a janjal. **25** A me kin kilekilan melel nan kapun unjok o kajaledok, o kapwaiada, o ma a jota pan monokela, me a roner, a kapwaiada, nan i pan pai kida a wiawia kan. **26** Ma amen lamelame, me a kin papa Kot, ap jota kaineneda lol a, o ma a piti pein monion i, nan a dodok on Kot me mal kot. **27** A dodok min o pun mon Kot o Jam we wet: En apapwali jopoupou o li odi kan ni ar apwal akan, o pera ki pein i jan jappa.

2 Ri ko, komail pojon atail Kaun leuju Kruitj en linan er lipililiki aramaj amen. **2** Pwe ma ol amen pan ian omail jarau, me kapwateki rin kold likau linan, o pil jamama amen, me a tuken likau o jakanekan pedelon, **3** A ma komail pan kilekilan me mi nan likau linan, o komail pan indan i: Re kotido kaipokedi met, waja mau, ap indan me jamama: Koe en uda mo, de met impan utipa! **4** Iduen komail lipilipi nan pun omail, o komail wiala jaunkapun kan ni omail lamalam jued? **5** Ri ai kompok kan, komail ron! Kot jota koton pilada me jamama nan jappa et, me

kapwapwaki pojona, o me pan jojoki wei, me a koton inauki on irail, me pok on i? **6** A komail mamaleki me jamama o. Kaidin me kapwapwa kan kin wia jued on komail o panalan komail mol en kadeik kan? **7** Irail jota kin lalaue mar ijou, me komail maranekier? **8** Ma komail kapwaiada kapun ijou duen majan o: Koe en pok on men imp om dueta pein uk, nan komail wia me mau. **9** A ma komail pan lipilipi aramaj, komail kin wia dip, o kapun pan kadiarok on komail, me komail me dipan. **10** Pwe meamen kapwaiada kapun pon, ap kawela kujoned eu, nan i me tiakedi karoj. **11** Pwe me koton majanier: Koe der kamal, i me pil majanier: Koe der kamela aramaj! Ari, ma koe jota kamal, a ma koe kamela aramaj, nan koe me tiakedier kapun o. **12** Komail ari lokaia o wiawia duen irail, me pan pakadeikada ren kapun en kamaio. **13** A me jota kin kadek, pan lodi on kadeik apwal, a me kadek, kin juaiki kadeik o. **14** Ri ai ko, da katepan aramaj amen, me pan inda, me a pojon mia, ap jota a wiawia mau kan? Iduen pojona pan kak dorela i? **15** Ma ri atail ol de li amen mia, me jolar a likau, o jolar kan ar kijin mana kaukaule, **16** A ma amen komail pan indan i: Kola popol raneran o manamana! Ap jota, me komail pan ki on i, me mau on pali war a, da katepa? **17** Iduen pojona, ma a kelep o jota wiawia ian, nan a melar. **18** A ele amen pan inda: Om pojona mia, a ai wiawia kan mia; kajale on ia om pojona, me jota wiawia kan mia, a nai pan kajale on uk ai pojona ni ai wiawia kan. **19** Koe kamelele me Kot me ta men mia, me mau, nan tewil akan pil kin kamelele ap majakada. **20** A koe aramaj aklaplap, ma koe men dedeki, me pojona me mal kot, ma jota wiawia kan ian? **21** Iduen jam atail Apraam? A jota pun kila a wiawia kan, ni a pan maironki japwilim a kijin putak ljaak pon pei jaraui? **22** I me koe kilan, me pojona jauava a wiawia kan, o pojona unjok kilar a wiawia kan. **23** Ari majan o pwaider: Apraam pojona Kot, o i me a pun kilar o a maranek: Kompoke pan Kot. **24** Komail ari kilaner, me aramaj amen pan pun kila a wiawia kan a kaidin pojona ta. **25** Pil dueta Raap, li jued amen, kaidin a wiawia kan, me a pun kilar, ni a kajamo men en kadar, o kadar ir ala ni apot al toror? **26** Pwe duen pali war mela, ma jota nen, iduen pojona a mela, ma jota wiawia kan ian.

3 Ri ai ko, me jota mau, ma komail me toto inon ion jaunpadakala, pwe komail aja, me kitail pan lel on kadeik laud. **2** Pwe pan pak toto kitail kin japon, a ma amen jota kin japunki lokaia kij, nan i ol melel amen, o a kak koaki pali war a pokon. **3** Kilan, kitail kin ki on nan au en oj kijin mata, pwe ren peiki on kitail, o kitail kin kawuk jili war arail pokon. **4** Kilan, pil jop akan! Irail me kalaimun o an kin ipir wei, ari jo, men ilil tiktitik kak kawuki on waja, me kaptin kin inon ion ia. **5** Iduen lo me kokon tiktitik eu, a a juaijuai lapalap. Kilan, duen kijinai tiktitik kin ijkida nana kalaimun! **6** Iduen lo en aramaj, a raj on kijinai o aude pan japon karoj. Lo o kijan kokon atail, ap kajaminela war pon, a kin ijkida wiawia en nan maur atail karoj, a pein i ijji jan nan pweleko. (*Geenna g1067*) **7** Pwe Jon en man laualo karoj, o manpir, o me karop, o man akan, me kin memaur nan jed, kin kamandala o kaloedi ren aramaj akan. **8** A lo o jota aramaj amen me kak kaloedi, nan me jued kot, me dir en men kamela. **9** I me kitail katinaki Kaun o Jam, o kitail kariaki i aramaj akan, me wiauier ni mom en Kot. **10** Jon ni au ota kapai o kariu kin

tapi jan ia. Ri ai ko, me jota pun, mepukat en wiaui due. **11**
Daduen utun pil pot, a kin ki wei pil iau o jadik jan ni por ta ieu?
12 Ri ai ko, pilk pot pil kak wu wan le, de wain pan kak wan pil?
Pil dueta parer jol eu jota kak kida pil. **13** Ij me leolekon re omair,
o erekila padak? I en kajaleda ni lamalam mau a wiawia kan ni
impai o leolekon. **14** A ma peirin o akamai mier nan monion omair,
komail der juaike palian melel o der kalikame me melel. **15** Pwe
leolekon wet, me jota tapi jan poa a udan pa et, pali uduk, pali
tewil. **16** Pwe waja peirin o akamai mia, nan i wajan jaminimin o
dodok jueud karoj kin wiauaui ia. **17** A leolekon, me tapi jan ni
pali poa, maj a kin makelekel, ap pil kaminimin, o kampai, o
matarok, o dir en kadek, o wa mau, o jo peikajal, o jo malaun.
18 A wan pun pan kamoredi ni popul ren ir, me kin tom pena.

4 IA waja akamai o pei nan pun omair kin tapi jan ia? Kaidin
jan nan omair inon jueud akan, me kin pepepi nan omair kokon
akan. **2** Komail kin inon ion, ap jota aneki, komail kin kamela o
kailonki, ap jota me komail pan ale; komail kin akamai o mauin.
A jota omair meakot, pwe komail jota omair meakot, pwe komail
jota kin poeki. **3** Komail kin poeki, ap jota pwaida, pwe komail
kin poeki japon, pwe komail kin poeki japon, pwe komail kin
kapwaida kida omair inon jueud akan. **4** Komail kamal akan,
komail jota aja me waroki on jappa et, kin imwintiti on Kot? Ari
meamen, me men kompoke pan jappa, nan i imwintiti en Kot
amen. **5** De komail kiki on, me puk jaraui majani mal: Nen o me
kotikot lol omair, kin inon ion o nantion dodok on Kot. **6** A meid
laud a mak on kitail. I me a kotin majanieki: Kot kin kotin palian
me aklaplap, ap mak on me opampap. **7** Komail ari duki on
Kot a palian tewil, a ap pan tan wei jan komail. **8** Kakondak
monion on Kot, a ap pan kupukupera komail, kamaakelekel pa
omair, komail me dipan; o kaminela monion omair, komail me lol
riapot. **9** Kainjinom, o maiei, o janejan; omair kaukaurur en wuki
on me mauk, o omair peren on injenjued. **10** Akitikitik ki pein
komail mon Kaun o, a ap pan kajpwil komail da. **11** Ri ai ko
komail de lokaia jueud nan pun omair. Pwe me kin lokaia jueud
duen ri a, de kadeikada ri a, a kin lokaia jueud on kapun o kin
kadeikada kapun o, A ma koe kadeikada kapun, pwe jaunkapun
amen koe. **12** Amen ta jaunkapun o jaunkadeik, me kak on
kamaurela o kariala. A ij koe, me kin kadeikada men im pa? **13**
Iet pil eu, komail me kin inda: Ran wet de lakap je pan kolan
kanim wet o kaujon waja o par eu, o netinet ap kapwapwala. **14**
A komail kin jaja, da me pan wiaui lakap, pwe da omair maur?
Pwe komail kin raj on tokoi, me kin mi anjau kij, ap mokonaidi.
15 Mak eta komail en inda: Ma Kaun o kotin kupura, o ma kitail
memaireta, kitail pan wiada met de mo. **16** A jo, komail kin
perenki omair jujuai, nan jujuai due met me jueud. **17** Ari, melel
ta, meamen me lelapok ki me mau, ap jota wia, nan i me dip on
i.

5 A KOMAIL kapwapwa kan, janejanki o weriwereki, kampamail
pan lel on komail! **2** Omair kapwa kan olar, o man en mot
kanalar omair likau kan. **3** Omair kold o jilper mirelar, ari, ar mir
me pan kadede on komail, o pan war pajan uduk omair due
kijninai. Nan komail nakier kapwa ni imwin ran akan. **4** Komail
war, pwain en toun dodok, me kop penaer dipijou en jap omair,
me komail kulia janer, kin weriwer; o likwir en jaundolun akan lel

on karona en Kaun Jepao. **5** Komail ipuepuarok kier me jueud
nin jappa, dender on, komail kamue matier monion omair rajon
man wi, me pan kamela. **6** Komail kadeikada o kamela me pun
o, a a jota palian komail er. **7** Ari ri ai ko, komail kononama
lao lel en atail Kaun a pan kotin pwarado. Kilan, jaumat amen
kin auiaui wa mau en jap o, o a kin kanonama lao katau en
maj o mur moredier. **8** Komail ari pil kanonama eta, katene
monion omair, pwe en atail Kaun a pwarado me korendor. **9** Ri
ai ko, komail der pilipil en pan moli ki amen amen, pwe komail
ender pakadeikada. Kilan, jaunkadeik o mi pan wanim. **10** Ri
ai ko, ni omair kalokoloko kanonama komail alale jan jaukop
akan, me kokopeki ni mar en Kaun o. **11** Kilan, kitail kin kapina
me dadauratar. Komail roner duen kanonama en lop, o kilaner
imwin Kaun O, pwe Kaun o kin kupukupura o kapunlol kaualap.
12 Ri ai ko, komail kalaka, pwe komail der kaula; der kaukila lan
de jappa, o der wia eu jon en kaula; a omair jaben en ei ta, o
omair jo en jo, pwe komail de lodi on kadeik o. **13** Ma amen re
omair kamekam, a en kapakap, a ma amen injenemau, a en
kauleki psalm. **14** Ma amen mi re omair me jomau, en ukado
jaunkoa en momodijou kan, pwe irail en kapakapa kin i, murin
ar keie kin i le ni mar en Kaun o. **15** Ari, kapakap pojon pan
kamaureda me jomau o, o Kaun o pan kakelada i, o ma a wiaer
dip kai, re pan japedokalar jan. **16** I me komail en weok pena
dip omair o kapakapaki amen amen, pwe komail en kelail la.
Kapakap melel en me pun amen kin kareda me toto. **17** Eliaj
aramaj amen dueta kitail, a kapakapaki katau ender moredi,
ari jolar katau moredi on jappa ni par jilu o jaunipon wonu. **18**
O a kotin pur on kapakap, nanlan ap kamoredier katau, o jap
kapareda wa kan. **19** Ri ai ko, meamen mi re omair, me jalonal
ni melel, o amen kajapaledo i, **20** I en aja, me kajapaledo me
dipan amen jan ni a jalonalala, a kamaureda jan mela nen eu, me
a pan pwain kidi dip toto.

Petruj I

1 IET nai Petruj wanporon en lejuj Krijtuj amen on me pilipildar ren me kaikairu pakajar lan Pontuj, Kalejia, Kapadojen, Aijen o Pitinien. **2** Me pilipildar pan kupur en Kot Jam, ap kajaraui kila Nen, pwen peik o makelekeleda pan ntan lejuj Krijtuj. Mak o popol ni rok re omal! **3** I Kapin on Kot, o Jam en Kaun patail lejuj Krijtuj, me kotin kaipwi kap kitail on kapopor maur, pweki a kalanan lapalap pan lejuj Krijtuj ajadar jan ren me melar akan, **4** On jojo eu, me jota pan dukedi o jo jamin, o jo monedi, me nekinekid on komail nanlan. **5** Komail me pakolekoleki mana en Kot ni pojon on maur potopot, me pan janjaldo ni imwin ran akan. **6** Iran met komail kin peren kida, murin omal injenjuedeki jonejon kai anjau motomot, ma l duen kupur a. **7** Pwe omal pojon en diarovada ni pun o, pan kajampwal jan kold jor, a me kin diarov kida kijiniae, men kapin, o linan, o wau, ni en lejuj Krijtuj a pan janjaleda. **8** Me komail jota kilaner, ari jo, komail kin pok on i, o komail kin pojon i, me komail jota kin kilan anjau wet, a i me komail kin peren kida peren laud kaualapia. **9** I me pan kare on komail imwin omal pojon, iei dorelan nen omal. **10** lel maur o, me jaukop oko raparapaki o kalekalelapok, me kokop kida mak, me pan pwara don komail. **11** O re raparapaki, iad anjau o duen anjau me Nen en Krijtuj me kotikot re'tail, kotin kajaledar, o me kotin kokopkido kamekam en Krijtuj o a linan, me mi muri. **12** A paikir pwara don irail, kaidin pwen pein irail, a komail, rap kalok on komail er jan ren me padaki on komail ronamau ki Nen jaraui, me pakadarado jan nanlan, me pil tounlan kan inon ion kilan. **13** I me komail en katenedi lonelone en nen omal. Komail majamajan o kaproporeki melel mak en Kot, me pan wijke don komail ni en lejuj Krijtuj a pan janjaleda. **14** Komail dueta jeri en peik kan, komail der paroki on inon jueed en maj o, me mi re omal ni anjau omal rotorot. **15** A duen i, me kotin molipe komail er, me jaraui, iduen komail en pil jaraui ni jon en wiawia karoj. **16** Pwe a intinidier: Komail en jaraui, pwe nai me jaraui. **17** O ma komail pan kapakap on Jam, me jota kotin lipilipil aramaj amen, pwe a pan kotin kadeikada duen dodok en amen amen, komail ari kekeide ki ni majak arain omal kaikairu nin jap pa et. **18** Pwe komail aja, kaidin kapwa jor: Jilper de kold, me komail kamaio kila jan omal dadaurata kaudok o, me men kaua padokedi on komail, **19** A ki ntan Krijtuj kajampwal dueta jippul amen, me jo jamin o jo muaimuai. **20** Me kileledier mon jappa pajonedier, ap janjaleda ni imwin ran akan pweki komail. **21** Komail me pojona Kot ki i, me Kot kotin kaijadjar jan ren me melar akan, ap kotin kaliwanada i, pwe komail en pojona o kaproporeki Kot. **22** O komail kamakelekeleki nen omal ni peik o melel, pwen pokepoke melel ri omal akan. Komail ari teneten limpok pena jan monion omal makelekel. **23** Dueta ir, me ip jalap, kaidin jan ni wa mor, a jan ni me jomor, iet: Jan nan majan maur en Kot, me pan duedueta. (aiōn g165) **24** Pwe uduk karoj me rajon ra, o ar linan karoj me rajon majal en wan ra. Ra o monidin o majal en wan ra moredier. **25** A majan en atail Kaun pan potopoteta kokolata, i majan, me kalok on komail ni ronamau. (aiōn g165)

2 KOMAIL ari muei jan jon on jueed karoj o widin karoj, o malaun, o peirin o karaun mal karoj. **2** A komail en dueta jeri pwelel, me apton ipwidier, ap inon ion pil en didi mau o melel, pwe komail en kakairi kida i, **3** Ma komail diaradar, me Kaun o me kalanan. **4** Komail waroki on i me rajon takai maur, me aramaj akan kajelar, ap lipilipiler o kajampwal ren Kot. **5** O pein komail en kakautla duen takai memaur, wiala im nenin o pwin en jamero jaraui, pwen kida mairon, me pwili jan Nen o, me Kot kotin kupura ki lejuj Krijtuj. **6** I me intinidier nan puk jaraui: Kilan, I kidi on nan Jion takai en pukakaim, me lipilipil o kajampwal, o me pojon i, jota pan namenokala. **7** Komail ari, me liki i, pan ale pai kajampwal o; a ren me jopojon akan, a rajon takai eu, me men kau im akan kajelar; ari jo, a wialar takai en pukakaim, **8** O takai en kapupedi, o paip en kamakar, irail kin dipikelekel, aki re jota peik ion majan o, i me pil kileledi ow irail. **9** A komail jau lipilipil eu, jamero ijou kan, pokon jaraui, aramaj me netier, pwen kaparajili manaman akan en me kotin molipedo komail jan nan rotorot on a marain kapuriamui. **10** Maj komail jota wei eu, a met komail wein Kot; o maj komail jota konekonela, a met, komail konekonelar. **11** Kompok kan, i panaui komail pwe komail men kairu o men wai, komail muei jan inon jueed en uduk, me kin palian nen. **12** Omal wiawia kan nan pun en men liki kan en pun, pwe ni ar kine likam on komail, dene komail me jueed kai, i lao kilan omal wiawia me mau, ren kapina Kot ni ran en kajanjal. **13** Komail ari duki on kaun pan aramaj akan karoj pweki Kaun; Ma nanmarki, pwe i ta Kaun lapalap. **14** A ma jaumaj akan, me pakadarado jan re a, pwen depuk on me japon kan, ap kapina me kin wiawia mau. **15** Pwe iet eten duen kupur en Kot: Komail en kadukie kidi omal wiawia mau dodok en aramaj pweipwei kan. **16** Duen me jaladokalar, ap jota wia kin arail jaladok, men pwaindki dip arail, a duen ladun Kot. **17** Kakaki amen amen, pok on jaulan kan, lan Kot, wauneki nanmarki! **18** Komail papa kan, upai on omal kaun akan ni majak, kaidin on me mau o kalanan eta, a pil on me kin kowei kodo. **19** Pwe mak eta, amen en kamekameki a pun ren Kot, o kanonama pan me jueed. **20** Pwe da kadepa, ma komail pan pukoki pein dip omal? A ni omal wiawia me mau, ap kamekam ki o kanonama, nan I me mak ren Kot. **21** pwe I me komail paeker kido, pwe pil Krijtuj kamekam kin komail, wiala kilel pa'mail, pwe komail komail en idauen wei lip a. **22** me jota wia dip, pil jota widin diarov nin jilan i. **23** Kajuedi, a jo juedeki kaankamekam, ap jota akdepuk, a a meuid on i, me kin kadiekada pun. **24** Pein I tomki dip atail nan war a nin tuka o, pwe kitail en mela jan dip atail akan, ap pan maur ion me pun, me moun lip a komail kelail kidar. **25** Pwe komail rajon jip, me jalonalas, a met komail japale don jilepa'mail o Kaun pan nen omal.

3 PIL dueta komail li akan, udi on pein omal warok kan, pwe irail me jo pojona majan o, en pil dore kila wiawia mau en li akan o arail nenenla. **2** Ni arail kilekilan omal wiawia min ianaki lan. **3** Arail kapwat ender ni pali liki ni arail inid pena pit en mona de kapwat ki kold, de dilion nan likau linan. **4** A kapwat me jo janjal mi nan monion en aramaj, me jo jor, impai, opampap, iei me kajampwal ren Kot. **5** Pwe iduen kapwat en li jaraui en kaua kan, me kaproporeki Kot o duki on pein arail

warok kan. 6 Duen Jara, me peiki on Apraam o kamare kin i: Ai kaun; a komail wiala na jeri kan, ma komail pan wiawia mau o jota majak. 7 Pil dueta komail ol akan, lelapoki on omaill warok kan, kaka kin irail, pwe koma jojoki pena mak en maur, pwe omaill kapakap ender poula. 8 A iet imwin mepukat: Komail karoj en lamalam ta pot, o pokepok pena, o pok on ri omaill akan, o kadek, o aktikitik. 9 Komail der depukki me jued me jued, de lokaia jued lokaia jued, a kapaiada, ap aja, me a kilele on komail, en jojoki pai kan. 10 Pwe me men pok on maur o inon ion ran mau akan, i en pera jan jued lo a, o kil en au a, pwe re depa kotaue. 11 A en muei jan me jued, ap wia me mau, en rapaki popol, ap dadaurata. 12 Pwe jilan in Kaun o kin pera me pun kan, o karon a me mani ar kapakap. A jilan in Kaun o kin palian irail me wia jued. 13 Ij i me pan kaokaao komail, ma komail dadaurata me mau? 14 A ma komail kamekameki me pun, komail meid pai; komail der majak irail o der waponda. 15 A komail en kajarauki nam monion omaill Kaun Krijtuj. Anjau karoj komail en kak jaben on amen amen me kalelapok re omaill duen kaporopor o, me mi lol omaill. 16 A mepukat en wiaui nin tiak en opampap, o majak, o irjen makelekel, pwe irail, me kinekine likam on komail ni omaill wiawia mau ren Krijtuj, ren namanokala ni ar karaun kin komail likam. 17 Me mau, ma i kupur en Kot, komail kamekameki me mau, jan omaill kamekameki me jued. 18 Pwe pil Krijtuj kamekame ki dip pan mepak, me Pun wiliandi me japon kan; pwen kalua kitail don Kot. Pali uduk kamekamelar ap kaiaja kida Nen. 19 I me a kotidilan waja teneten, pwen padaki on nen akan, 20 Me jota peik maj o, ni anjau me Kot kotin auaiau o kanonama on ir ni muein Noa, ni anjau, me war im wiawier, me malaulau, ir me walemen, maure kila pil o. 21 I me pil kin kamaur komail la anjau wet ni paptaij a kaidin kaminela pali uduk, pwe inau en injen mau on Kot eu, ki en lejui Krijtuj a iajadar. 22 A kotidilan nanlan, kotikot ni pali maun en Kot. Tounlan kan, o lapalap akan, o manaman akan upai on i.

4 ARI, pweiki Krijtuj kamekame ki kitail ni pali uduk a, i me komail en pil ale on komail lamelam ota, pwe me kin kamekame ni pali uduk, muei janer dip. 2 Pwe a der poden dadaurata inon jued en aramaj akan, a dadaurata kupur en Kot arain a memaur ni uduk. 3 Pwe a itarer, omaill wiawia en maj duen lamalam en men liki kan, ni omaill kekeid ni tiak jued, o inon jued, o jokolar, o kaped en mana, o kamom joko, o kaudoki on ani jakanekan. 4 I me re puriamuki, me komail jolar kin ian irail ni ar wia jued o kaped en mana, o lalaue. 5 A re pan weokadan i, me pan kadeikada me maur o me melar akan. 6 Pwe i me ronamau pil loloki on me melar akan, pwe irail en maurela. Ari jo, ni pali war arail re lodi oner kadeik o duen a kin wiawui ren aramaj akan, a ni pali nen arail re memaur duen kupwur en Kot. 7 A imwin meakaroj me korendor, komail ari majamajan o nantion kapakap. 8 A met eta, komail dadaurata omaill poke pena, pwe limpok kin pwaindi dip toto. 9 Komail apapwali men kairu o der lipalipaned. 10 Duen omaill aleer omaill pai en mak kan, iduen omaill papa pene duen jaunkoa mau en mak en Kot, 11 Ma amen pan wiada padak, a en wiada duen majan en Kot, e ma amen kin papa, a en papa duen Kot kotin kuperai on i a mana, pwe kapin en ko on Kot ni meakan karoj, ren lejui Krijtuj,

me wau o manaman en ko on kokolata joutuk! Amen. (aiōn g165)
12 Komopk kan, komail der puriamuki jonapa'mail karakar, me pan lel on komail, pwen kajonjon komail, der lamelame, me komail ta lel on mepuka. 13 A komail peren kida, pwe komail pwaijaneki en Krijtuj a kamekam, pwe ni a linan janjaldo, komail pil pan perenda kaualapia. 14 Komail meid pai, ma aramaj pan kaurur kin komail pweiki mar en Krijtuj! Pwe Nen en linan o en Kot kotikot re omaill. 15 A jota amen re omaill en kamekameki kamela aramaj, de lipirap, de me wia jued, de kaumentenkoma en aramaj a wiawia kan. 16 A ma a kamekameki a jaulan, a ender namenokki; a en kapina Kot ni mepukat. 17 Pwe a leler anjaun kamekam, me pan tapida jan ni tanpaj en Kot; a ma a tapida re'tail, ia pan imwi en me jota pojon ronamau en Kot? 18 A ma me apwal, en kamaureda me pun o, a ia waja, me jan Kot o me dipan akan pan pwaralan ia? 19 Ari, irail me kamekam pan kupur en Kot, ren liki on Kot melel nen arail, ni arail wiawia mau.

5 I panaui jaunkoa kan, me mi nan pun omaill, pwe nai pil kijan jaunkoa kan o jaunkadede en kamekam en Krijtuj, o pil ian pwaijaneki linan, me pan kajanaleda. 2 Komail kamana pwin ijou en Kot, me mi re omaill, a kaidin manjairen, pwe ni injenemau ni omaill ariri Kot, kaidin pweiki moni, a ni peren o limpok. 3 O kaidin akajaupeidi on momodijou, a men kaalemoni, pwe pwin ijou en ale jan. 4 Ari, ni en jilepa lapalap a pan pwarado, komail pan ale mar en linan, me jota pan monela. 5 Pil dueta komail me pulepul akan, peiki on me laud akan. Komail karoj upa pena o tenedi on opampap. Pwe Kot kin kotin palian me aklapalap akan, ap kotin maki on me karakarak kan. 6 Komail ari karakarak pan lim en Kot manaman, pwe a en kotin kajapwil komail ada, ni eu anjau me kon on 7 Kadakadar on i omaill inon karoj, pwe a kin kotin kupuro kin komail. 8 Komail lelapok o majamajan, pwe omaill imwintiti tewil koko jili dueta laien weriwer amen o raparapaki, me a pan katalala. 9 Komail ari kelail palian i o teneten ni pojon, o aja, me kamekam ota kin lel on ri omaill akan nin jappa, 10 A Kot en mak karoj, me kotin molipe komail won a linan joutuk, ren Krijtuj, pan kotin kaunjokala, o kakelada, o kamanada, o pajonedi, me pan kalokolok anjau motomot. (aiōnios g166) 11 I me udan manaman potopoteta! Amen. (aiōn g165) 12 I intin won komail kijin likau kij et ren Jilwanuj ri omaill melel, duen me i kin lamelame, pwe i men panaui komail o katiti on komail, me i eta mak melel en Kot, me komail en keleki. 13 Irail, me ian komail pilipildar nan Papilon o nai ol Markuj ara ranamau won komail. 14 Komail ranamauki pena metik en limpok. Popol en mi re omaill karoj, me warok ki on er Krijtuj! Amen.

Petruj II

1 IET nai Jimon Petruj ladu o wanporon en lejuj Krijtuj on irail, me paikier pojond kajampwal ota dueta kit, me kitail aleer ki pun en atail Kot o Jaunkamaur lejuj Krijtuj. **2** Mak o popol en roklan komail ki erpit en Kot o lejuj atail Kaun. **3** Jon en manaman en Kot karoj, me itar on maur o lelapok, kijakij don kitail er, ki kupurkon en i, me kotin molipe kitail ki pein a linan o manaman. **4** Ni mepukat a kotin kijakij ki don kitail inau lapalapia o kajampwalia kan, pwen kare on komail maur en Kot, o tan wei janer me jued akan, me mi jappa ki inon jued. **5** Komail ari nantion eta, kida jar mau ni omail pojond, o ni jar mau lolekon. **6** O ni lolekon koton, o ni koton kanonama, o ni kanonama lelapok. **7** O ni lelapok limpok on jaulan kan, o ni limpok on jaulan kan limpok on amen amen. **8** Pwe ma mepukat mi re omail, o pwaida re omail, komail ap jota pan tanana de jo wa ni lolekonki atail Kaun lejuj Krijtuj. **9** A me jota pwaijaneki mepukat, nan i majkun, o a kin dedam jili waja, aki a monokela a wideud jan ni dip a dip en maj. **10** Ri ai ko, i me komail nantion katenedi omail paeker o pilipil, pwe ma komail pan wiada mepukat, komail jota pan pupedi. **11** Pwe i me komail pan pedelonki peren nan wei joutuk en atail Kaun o Jaunkamaur lejuj Krijtuj. (aōnios g166) **12** I me i pan kataman kin komail anjau karoj, menda ma komail aja mepukat, o komail keleki melel. **13** I lamelame, a pun, i en kataman kin komail o kamana komail da, arain ai pan mimieti nan im pwal **14** Pwe i aja, eten I pan pwilikidi war ai duen atail Kaun lejuj Krijtuj kin majani on ia er. **15** A I pan nantion, pwe komail en poden tamamatanda mepukat murin ai jamala. **16** Pwe je jo idauenda kajoi widin ni at padaki on komail duen manaman en atail Kaun lejuj Krijtuj o a kotin pan japaledo, a pein kit kilaner a linan. **17** Pwe ni a kotin aleer wau o linan jan ren Kot Jam ni anjau nil eu peidido jan nan linan lapalap katitiki: let nai Ol kompok, me I kin peren kida. **18** Nil wet, me peidido jan nanlan, je roner ni at ian i mimieda pon dol jaraui. **19** Ari maj an en kokop me pun melel re atail, o meid mau, komail en kajampwaleki dueta marain eu, me kin dakareda waja rotorot lao ran pajan o uju ran pan pwara dan monion omail. **20** let me komail en aja maj: Jota kokop nan puk jaraui me tapida jan ren aramaj. **21** Pwe jota man kokop pwili jan ni injen en aramaj amen, pwe aramaj jaraui en Kot akan kokopada mokimokidedi Nen jaraui.

2 Aren men lrael jaukop likam kai pil mia, duen jaunpadak likam me pan mi re omail, me pan kawailon. do pwin jued kai, o re kin kamamki Kaun o, me dore ir ala, a i me re pan kare on pein irail kaopar madan. **2** O me toto pan idauen ar padak japon, i me lamalam melel me pan kaankaururla. **3** O pweki ar nonorok ni lokaia widin re pan paie kin komail; ari, kadeik par duen men maj jota pan pwand, o ar pakamekam jota kin moleilei. **4** Pwe, ma Kot jota kinupura tounlan ko, me wiadar dip, a a kin kaje ir di lan nan pweleko, ap jalie kidi jal mata en rotorot, nekineki on ran en kadeik. (Tartaroō g5020) **5** O ma a jota kinupura men kaua kan, a kamaureda Noa, jaunpadak en lamalam pun, ianaki pil ijimen, ni a kotikl on toun jappa jued nolik lapalap. **6** O a kinupura kila paj kanim Jodom o Komora, o wukidedi, o

kadeik ira da en ola, o wia kin ira kilel eu on me jan Kot akan, me pan pwarado mur. **7** O a kinupura kapitala Lot pun amen, me aramaj jued wiai on jon en me jued karoj ni ar tiak jued. **8** Pwe i ol pun o kaukaujoun nan pun arail, kilekilan o roneron ar wiawia, kuper a pun ap lokelokki ar wiawia japon kaukaule. **9** A Kaun o kinupura kak on kamaiola jan ni jonapan lelapok kan o nekinekid on ran en kadeik me japon kan, pwe ren kalokolok. **10** A irail eta, me weweid ni inon jamin en pali uduk, o mamaleki monjap akan, o laumaum, o katiwo, o jomajak, o lalaue me linan akan. **11** A tounlan kan, me lapalap o kelail jan irail, jota kin lalaue o kadeik irail da mon Kaun o. **12** A mepukat rajon man akan, me jota ar lamelam, me udan kileledier on jalidi o kamela, pwe re lalaue, me re jaja, o re pan mekila ar wiawia jued. **13** Re pan ale katin en ar japon. Re kin kajampwaleki kaped en mana ni ran o. Irail men kajamin, o kanamenok, o kin ponmajuki omail mairon, o jokraui omail kapwa. **14** O por en majarail me dir en kamal, o re jota kak dukedi jan wia dip, kotakotaue ir, me monion ar jo ten, o monion arail nonorok, iei jeri en rialar akan. **15** Me kajela al inen, ap jalonal, idedauen al en Pileam, nain Peor, me pok on pwain en me japon. **16** A a pokoki dip a, man aj loton lokelokaia ki nil en aramaj, kapueoki jan jaukop o ni a wiawia japon. **17** Irail me rajon utun pil matada, o dapok me melimel kin iririp jili; nan rotorot lapalap me nekinekid on irail. (questioned) **18** Pwe re kin kida padak aklapalap, me jota kadepa, o ni ar wiawia jamin, re kin kainon ion inon jued en uduk, irail me apton muei jan me japunki padak likam. **19** Re inauki on irail, re jaledokala, a pein irail ladu en kajuedpar. Pwe melel, me amen lodi oner, i me a kin liduue kila. **20** Pwe ma re pitila jan nan pwel en jappa, ki ar ajaer Kaun o Jaunkamaur lejuj Krijtuj, rap pur on lilelepin kila o lodi on I nan ar wiawia en mur me jued jan men maj. **21** Mak eta, ma re jota aja duen al en pun, jan ar aja, ap wuki wei jan kujoned jaraui, me re aleer. **22** Pwe, karajeraj o pwaida re'rail, me inda: Kiti men kin pur on kan a muj, o pwik, me duduer, pur on uledok nan pwel.

3 IET kijin likau kariau, me i intin won komail, kompok kan, pwen kataman kin komail O kapirada nen omail makelekel. **2** Pwe komail en tamanda majan en jaukop jaraui kan, kujoned en Kaun o Jaunkamaur, me wanporon oko, me pakadar won komail, wa don komail. **3** O iet eta komail en aja, ni imwin ran akan aramaj lalaue pan pwarado, me pan weweid ni pein ar inon jued. **4** Indada: la kilel en a pan kotido? Pwe jan ni ran o, jam akan meler kokodo lel met, meakaroj kin dueta nin tapi o. **5** Pwe irail kin men ponjaja, me majia lan akan o jappa eu mia nan pil o, ap pwarada jan nan pil ki majan en Kot. **6** I me jappa en maj o okilar nolik lapalap. **7** Pil dueta lan akan o jappa en met nekineki majan ota on kijinai ni ran en kadeik o kampan aramaj me jan Kot akan. **8** Kompok kan, iet eta komail ni aja, me ran ta ieu o par kid raj pena ta ren Kaun o, o par kid o ran eu dupeneta. **9** Kaun o jota kinupura kaukaule inau o, duen akai kin kiki on, pwe a kinupura kanonama on komail, pwe a jota kinupura maiki, akai en lokidokila, pwe karoj en wilikapala. **10** A ran en Kaun o pan pwarado dueta lipirap amen. I dokan lan akan pan mor pajan ni moron lapalap o tapiroka pan pei pajan ki kijinai kel, o jappa o a dipijou kan pan ronala. **11** Ari, ma mepukat karoj pan ola, iaduen a pan re omail ni omail wiawia mau o

lelapok, **12** Pwe komail kin auiaui o inon ion ran en Kot, me lan akan pan ron kila kijinai, o tapipa kan pei pajan, pwe karakar muletok. **13** A kitail kin auiaui lan kap akan o jappa kap, waja me lamalam pun pan wiaui, duen a kotin inaukidar. **14** Kompok kan, pweki omail auiaui mepukat, komail en nantion, pwe komail en diarokada re a jo jamin, o jo japon ni popol. **15** Pwe komail aja duen kanonama en atail Kaun, pwe i kamaur pa'mail, duen ri atail Pauluj kompok intin won komail er ni lolekon, me ko on i. **16** Duen a kajokajoi nan a kijin likau karoj, a akai waja me apwal en dedeki, me jololekon o jo lolin akan kin kawukila, dueta ar pil kawukila majan tei kan, me pan kare on irail pein ar lokidokila. **17** Kompok kan, pweki omail aja mepukat, komail kalaka, pwe komail der japon kila padak en me jueed akan, ap pupedi jan kateneten komail. **18** A komail kairida ni mak o lolekonki padak en atail Kaun o Jaunkamaur lejuj Krijtuj. I me kon on en ale wau metet o kokolata lel on ni ran joutuk. (aiōn g165)

loanej I

1 ME kin mia jan ni tapi o, me je ronadar, me je kilan kier pein maj at, me je uduodialer, o me pa at dokeer, iei majan en maur; **2** O maur janaledar, o je kilaner, o kadede, o padaki on komail maur joutuk, me kotikot ren Jam, a ap janjal don kitail.

(aiōnios g166) **3** Me je kilaner, o roner, iei me je pil katitiki on komail, pwe komail en pil waroki on kit. A kitail waroki on Jam o Japwilim a lejui Krijtuj. **4** Mepukat je intiniedi, pwe at peren en unjokala. **5** A ietet padak, me je ron jan i, ap katitiki on komail: Kot marain eu, o jota man rotorot mi re a. **6** Ma kitail inda, me kitail waroki on i ap weweidi ni rotorot, kitail kin likam, ap jota wia melel. **7** A ma kitail weweidi ni marain, dueta i me kotikot ni marain, kitail warok penaer, o ntan lejui Krijtuj jpwilim a Ol kamakele kitail jan ni dip karoj. **8** Ma kitail inda: Jota dip atail, kitail piti pein kitail, o melel jota mi re atail. **9** A ma kitail weokada dip atail, i me melel o pun, en makeki on kitail dip atail o kamine jan me japon karoj. **10** Ma kitail inda: Kitail jota wiadar dip, kitail kalikame i, o a majan jota mi re atail.

2 JAMA ko, mepukat i intin won komail, pwe komail de wia dip, a ma amen wia dip, jauaja patail mia ren Jam, lejui Krijtuj, me pun. **2** lei me tom en dip atail, a kaidin atail ta, pwe pil en toun jappa karoj. **3** I me kitail dedeki, me kitail ajaer i, ma kitail kapwaiada kujoned akan. **4** Me inda: I aja i, ap jota kapwaiada a kujoned akan, i me likam amen, melel jota mi re a. **5** A me kapwaiada a majan, i me limpok en Kot unjokeler re a, i me kitail ajaki, me kitail udan jpwilim a. **6** Me kin inda: I potopot re a, mak eta, i en weweidi wei dueta a kotin weweider. **7** Kompok kan, kaidin kujoned kap eu, me i intin won komail, a kujoned en maj o, me mi re omail jan ni tapi o. Kujoned en maj, iei majan o, me komail roner. **8** Pil eu kujoned kap, me i intin won komail, me melel re a o re omail, pwe rotorot mur tikistikla, a marain melel ap dakadar. **9** Me inda, me a mi ni marain, ap kailon kin ri a, nan a mimieta ni rotorot lel met. **10** Me kin pok on ri a, pan mimieta ni marain, ap jolar men kamakar mi re a. **11** A me kin tataki ri a, ni rotorot, o weweidi ni rotorot, ap kin jaja, waja a kin ko on ia, pwe rotorot karotonala maj a kan. **12** I intin won komail, jama ko, pwe dip omail lapwadar ki mar a. **13** I intin won komail, jam atail, pwe komail aja i, me kotikot eta jan ni tapi o. I intin won komail manakap akan, pwe komail kaloedier me jueud o. I intin won komail er, jama ko, pwe komail ajaer Jam. **14** I intin won komail er, jam akan, pwe komail aja i, me kotikot jan ni tapi o. I intin won komail er, manakap akan, pwe komail me kelail, o majan en Kot en mimieta re omail, o komail kaloedier me jueud o. **15** Der pok on jappa, de dipijou mimi jappa. Ma amen pok on jappa, limpok en Jam me jota mi re a. **16** Pwe meakaroj mi jappa, inon en ni uduk, o inon en ni maj oko, o linan mal en maur, a jota lapida jan ren Jam, a jan ni jappa. **17** A jappa pan jorola o a me jueud akan, a me wia kupur en Kot, pan mimieta kokolata. (aiōnios g165) **18** Jama ko, metet imwin auer o, o duen omail roner, me kriktuj likam pan pwarado, nan anjau wet kriktuj likam me toto, me pwaradar, i me kitail ajaki, met imwin auer leler. **19** Irail me kola jan kitail, a kaidin kij atail, pwe ma irail kij atail, re pan mimieta re atail. A irail kola jan kitail,

pwen janjal, me kaidin irail karoj kij atail. **20** A komail keidier ren me jaraui, o komail ajaer meakaroj. **21** I jota intin won komail er, dene jota aja duen melel, a pwe komail aja, o likam jo tapida jan ni melel. **22** Ij me likam amen? Kaidin i, me kamamada me lejui udan Krijtuj. I me kriktuj likam, me kamama kida Jam o Na. **23** Amen amen, me kamam kida Na, nan Jam pil jota mi re a, a me ponaja Na, i me pil jpwilim en Jam. **24** Me komail roner jan ni tapi o, en potopoteta re omail. Ma a pan mimi re omail, me komail roner jan ni tapi o, komail ap pil pan potopot ren Na o Jam. **25** A iet inau o, me a kotin inauki on kitail er: Maur joutuk. (aiōnios g166) **26** Mepukat me i intin won komail er duen irail, me kajapune komail. **27** A omail kei, me komail aleer re a, pan mimieta re omail. Komail ap jolar mau on, amen en padaki on komail. A duen kei wet kin padaki on komail meakaroj, iduen me melel, a kaidin likam pot, o duen a padaki on komail er, iduen komail en dadaurata. **28** Ari jama ko, podidi on i, pwe ni a pan kotin pwarado, kitail en aima, a jo namenok mo a, ni a pan pwarado. **29** Ma komail aja, me i me pun, komail en pil aja, meamen, me wia me pun, me ipwi jan i er.

3 KILAN jon en limpok lapalap, me Jam kotiki don kitail er, pwe kitail en adane kila jeri en Kot, ari, iei kitail. I me jappa jaja kin kitail, pwe re kin jaja i. **2** Kompok kan, kitail ari jeri en Kot, ap jaikenta janjal, da me kitail pan wiala. Ari jo, kitail aja, ni a pwarado, kitail pan duala i, pwe kitail pan kilan i ni udan mom a. **3** O amen amen, me kaporopor due met, a en kamakelekele pein i duen i me makelekel. **4** Amen amen me kin wia dip, pil kin palian kapun, pwe iei dip palian kapin. **5** O komail aja, i me a pwarado, pwen lapwada dip akan. A dip jota kin mi re a. **6** Meamen, me pot re a, jota kin wia dip; meamen wia dip, jota kilan i o jota dedeki. **7** Jama ko, kalaka, pwe amen de kajapuna komail. Me kin wia pun, nan i me pun amen, due i me pun. **8** Me kin wia dip, i nain tewil, pwe tewil me wia dip jan ni tapi o. I me Japwilim en Kot kotin pwarado, pwen kawela wiawia en tewil. **9** Meamen me ipwi jan Kot, jota kin wia dip, pwe war a mi re a, o a jo kak wia dip, pwe a ipwi jan ren Kot. **10** I me jeri en Kot o jeri en tewil janjale kida, me jo wia me pun, i me jo jan ren Kot, o me jo pok on ri a. **11** Pwe iet padak, me komail roner jan ni tapi o, kitail en pokekope pena. **12** Kaidin due Kain, me udan me jueud amen, ap kamela ri a. Ari, menda a kamela i? Aki a wiawia me jueud, a en ri a me pun. **13** Ri ai ko, der puriamuiki, ma men jappa kin tata kin komail. **14** Kitail aja, me kitail daulier mela, ap ko on maur, pwe kitail kin pok on ri atail akan. Ari, me jo limpok, pan mimieta nan mela. **15** Meamen, me kin tata ki ri a, nan i me kamela men. A komail aja, maur joutuk jota kin mi ren me kamela men. (aiōnios g166) **16** I me kitail diar kida limpok. A kotiki wei maur pweki kitail; kitail ari pwaiwandeki maur atail on ri atail akan. **17** Meamen me muei met ap kilan ri a dupokala, ap jota jauaja i, iaduen limpok en Kot pan kak mi re a? **18** Jama ko, kitail der pok pena ni lokaia ta o lo, a ni wiawia o melel pot. **19** I me kitail pan ajaki, me kitail kijan melel, o kainjenemauuela monion atail re a, **20** Pwe ma monion atail kadeikada kitail, nan Kot me lapa jan monion atail o lelapokki meakan karoj. **21** Kompok kan, ma monion atail jo kadeikada kitail, nan kitail aima on Kot. **22** O meakot kitail poeki re a, kitail pan tunole jan i, pwe

kitail nekinekid a kujoned akan, o wiada meakan, me a kin pole kila. **23** letet a kujoned: Kitail en pojon mar en japwilim a Ol lejui Krijtuj, o poke pena, duen a kotiki on kitail kujoned o. **24** A me kin nekinekid a kujoned akan, pan pot re a, o i l pan kotikot re a; o iet me kitail ujaki, a kotikot re atail: Nen o, me a kupurai don kitail er.

4 KOMPOK kan, komail der pojon nen karoj, a kajaui jon en nen akan, ma re tapida jan ren Kot. Pwe jaukop likam me toto kaparapar jili jappa. **2** let me komail ajaki Nen en Kot: Nen karoj, me kadede, me lejui Krijtuj koti don uduk, nan i me tapida jan ren Kot. **3** O nen karoj, me jo kadede, lejui a jota tapida jan ren Kot, Nan i krijtuj likam, duen me komail roner, me a pan pwarado, nan a mier jappa metet. **4** Jama ko, komail tapi jan ren Kot o kaloe irail edi, pwe i, me kotikot re omal, me lapa jan i, me mi ni jappa. **5** Irail me udan jappa, iei me irail lokaiai jappa, o jappa kin ron irail. **6** Kitail tapi janer ren Kot, me aja Kot, kin ron kitail. A me jo jan ren Kot, jota kin ron kitail. Iei me kitail ajaki Nen en melel, o me udan likam. **7** Kompok kan, kitail kin poke, pwe limpok tapi jan ren Kot, A amen amen, me kin limpok, ipwi jan ren Kot, o a aja Kot. **8** Me jo kin limpok, jaja Kot, pwe Kot udan limpok. **9** Ni met limpok en Kot janjal don kitail: Kot kin porone don jappa japwilim a leroj eu, pwe kitail en maur ki i. **10** letet pajon en limpok, kaidin kitail me tapin limpok on Kot, pwe a tapin pok on kitail, o poronedo japwilim a Ol, wiala jaumont pan dip atail. **11** Kompok kan, ma Kot kin limpoki on kitail due met, kitail en pil limpok pena. **12** Jota me kilaner Kot ni anjau eu. Ma kitail limpok pena, nan Kot pan kotikot re atail, o a limpok me unjokelar re atail. **13** I me kitail ajaki, me kitail mimieta re a, o a kotikot re atail, pwe a kin kupurai don kitail er Nen i. **14** O je kilaner o kadededa, me Jam poronedo japwilim a Ol, en wiala Jaunkamaur pan jappa. **15** Meamen me ponaja lejui, me Japwilim en Kot, nan Kot me kotikot re a, o i ren Kot. **16** O kitail dedekier o kamelele limpok, me Kot kin wiai on kitail. Kot me limpok, o me kin potopot ni limpok, kin potopot ren Kot, o Kot kotikot re a. **17** let unjok en atail limpok: Kitail pan aimai ni ran en kadeik, pwe duen i, iduen kitail nin jappa et. **18** Jota majak ni limpok, pwe limpok melel kin kauja jan majak, pwe majak kin kareda kamekam. Ari, me kin majak, nan a limpok jaikenta unjokala. **19** Kitail kin limpok, pwe i me kin tapiadar pok on kitail. **20** Ma amen kin inda: I kin pok on Kot, ap kin jempok on ri a, nan i me likam amen, pwe me kin jempok on ri a, me a kilaner, da a pan kak pok on Kot, me a jota kilaner? **21** A kujoned pot et kitail aleer jan re a, me i, me pok on Kot, en pil pok on ri a.

5 MEAMEN me kamelele, me lejui me Krijtuj, nan i me ipwi jan ren Kot, o me kin pok on me kaipwidi i, kin pil pok on, me ipwi janer. **2** I me kitail ajaki, me kitail pok on jeri en Kot akan, ni atail pok on Kot o oke a kujoned akan. **3** let limpok on Kot, atail kapwaiada a kujoned akan, a a kujoned akan me jota apwal. **4** Pwe meamen, me ipwi jan ren Kot, kin kaloedi jappa. let pai en pei, me kaloedier jappa, atail pojon. **5** Ij me kaloedi jappa, kaidin I eta, me kamelele, me lejui Japwilim en Kot? **6** I met, me kokido pil o nta, lejui Krijtuj; kaidin pil eta, pwe pil o nta. Nen me kadedeki, pwe Nen melel. **7** Irail me jilimen me kadede: **8** Nen,

o pil, o nta; irail kin minimin pena. **9** Ma kitail kamelele kadede en aramaj akan, nan kadede en Kot me lap jan, pwe i en Kot a kadede me a kin kadedeki japwilim a Ol. **10** Me kamelele Japwilim en Kot, a men kadede mi lole, me jo kin kamelele Kot, kin kalikame i, pwe a jota kamelele kadede en Kot duen japwilim a Ol. **11** A iet kadede o: Kot me kotiki on kitail er maur joutuk; a i jon en maur mi ren japwilim a Ol. (**aiōnios g166**) **12** Me aneki Na, i me aneki maur, a me jota aneki Japwilim en Kot, a pil jota aneki maur. **13** Mepukat i intin won komail er, pwe komail en aja, me maur joutuk mi re omal, a komail, me pojon mar en Japwilim en Kot. (**aiōnios g166**) **14** O iet at kaporopor kaperen: Meakot kitail poeki re a duen kupur a, a kin mani kitail. **15** A ma kitail aja, me a kin mani kitail, iran meakot kitail poeki re a, kitail ap aja, me kitail pwajai anekier, me kitail kapakapaki. **16** Meamen me kilanada ri a wia dip, me jo imwilan mela, i en kapakapaki, Kot ap pan kotiki on i maur, on ir, me jo wia dip, me udan mela. A eu jon en dip mia, me imwilan mela, duen jon en i jota inda, meamen en kapakapaki. **17** Japun karoj me dip, a jon en dip mia, me jota imwilan mela. **18** Kitail aja, meamen me ipwi jan ren Kot, jota kin wia dip; a me ipwi jan ren Kot, apapwali pein i, a men jued o jota pan doke i. **19** Kitail aja, me kitail tapi jan ren Kot, a jappa karoj mi ni me jued. **20** A kitail aja, me Japwilim en Kot pwarador, kalolekon kitail er, pwe kitail en aja i me melel, o kitail kijan i me melel, iei japwilim a lejui Krijtuj. I me Kot melel o maur joutuk. (**aiōnios g166**) **21** Jama ko, kalaka pein komail jan dikedik en ani kan!

loanej II

1 IET nai me laud o ranamau won li lipilipil o na jeri kan, me i kin pokepoke melel; a kaidin nai ta, pwe pil irail karoj, **2** Pweki melel o, me mi re atail, o a pan mi re atail kokolata. (aiōn g165) **3** Mak o kalanan, o popol pan mi re atail jan ren Kot Jam, o jan ren lejuj Krijtuj, me Japwilim en Jam ni melel o limpok. **4** I ap peren kida kaualap, pwe i diaradar, me akai noum jeri kan alialu wei ta ni melel, duen atail aleer kujoned jan ren Jam. **5** Ari, i poeki re omui, Main, kaidin kujoned kap pot, me i intin won komui, a me kitail iileer jan ni tapi o kitail en pololol **6** A iet limpok, pwe jen alu weitu duen a kujoned akan. A met kujoned o, duen komail roner jan ni tapi, jen alialuta ia. **7** Men kotaue me toto pwara don jappa, me jota kin kadede, me lejuj Krijtuj wia uduk ala, i men kotaue o krijtuj likam o. **8** Komail kalaka pein komail, pwe omai paï, me komail dodok on er, de jalonal a komail en ale pwaipwai pokon. **9** Meamen me dauli mepukat, o me jota tenedi on padak en Krijtuj, a jota paieki Kot; a me tenedi on padak o, i me paiekier karoj, Jam o japwilim a Ol. **10** Ma amen ko don komail, me jota wado padak et, der kajamo lon on nan im omai, o der ranamau i i. **11** Pwe me kin ranamaui i, a pan pwaijaneki a wiawia jueed. **12** Kajoi me toto mi re i, me i men intin won komail, a i jota pan wiaki ki kijin likau o ink, pwe i kaporoporeki, me i pan pwara won komail, kitail ap pan kajoi pena, pwe atail peren en unjokela. **13** Ari, nain ri om li lipilipil jeriko me ranamau won komui. Amen.

loanej III

1 IET nai me laud o ranamau won Kaiuj kompok, me i kin pokopoke melel. **2** Kompoke pa i, i kin men, koe en pwaida o rojon ni wiawia karoj duen nen om me pwaida. **3** Pwe i peren kida kualap, ri atail oko lao pwarado, katitiki on ia duen om melel o duen om kin alialu wei ta ni melel. **4** Jota ai peren me lapa jan met, ni ai ron duen nai jeri kan, me kin alu wei ta ni melel. **5** Kompoke pa i, me mau, me koe kin wiai on ri atail o pil men kairu kan, **6** Me katitiki on momodijou duen om limpok; me mau, ma koe pan jauaja irail, duen me kon on Kot. **7** Pweki mar a re kin koko wei ta, jota tunole meakot ren men liki kan. **8** I me kitail en jauaja jon due met, pwe kitail en wia jauaj pan melel. **9** Meakot i intinki woner momodijou, a Diotrepej me akajaumaj on irail, jota duki on kit. **10** Ari, i lao pwhara wei, i pan katamanki i a wiawia kan, me a kin wiada, pwe a kin lokaia jued duen kit. A kaidin i eta, pwe pein i jota kin kajamo ri atail ko, ap pil inapwiedi, me kin men apwali ir, o kajapok ir ala jan nan momodijou. **11** Kompoke pa i, der idauen me jued a me mau. Me kin wia me mau, me jan ren Kot, a me kin wia me jued, jota kilaner Kot. **12** Demetruj indand ren amen amen o pil ni melel. O kit pil kadededa, a koe aja, me at kadede me melel. **13** Kajoi toto me mi re i, me i kak intin won uk, a i jota men intinki ink o men intin. **14** A i kaporoporeki, me koren, me i pan kilan uk, kita ap pan kajokajoi pena. Popol en mi re om. Kompok kan kin ranamau won uk. Ranamauieki kompok kan mar arail.

Iudaj

1 IUDAJ, iadu en lejuj Krijtuj amen, o ri en lakopuj, ranamau won irail, me pilipildar o me kompoke pan Kot Jam, o me nekinek ren lejuj Krijtuj. **2** Kalanan, o popol, o limpok en rokalan komail! **3** Kompok kan, ni ai nonki kaualap, intin won komail ekij, duen atail dorela ni lamalam ta pot, i men intin won komail o panau komail, en upaliki pojon, me udan panalan jaraui kan. **4** Pwe aramaj akai wailon on, me ar pakadeik mia jan maj o: Irail me doo jan Kot, o re kawukila mak en Kot, on kapwaiada inon jueud en uduk, o re kamameki Kot o atail Kaun lejuj Krijtuj, me iei eta Kaun. **5** Komail ajaer meakaroj, ari jo, i men kataman kin komail, me Kaun o kotin jauaja japwilim a aramaj akan ren men Akipten, a mur a kotin kame ir ala, me jota pojon. **6** O tounlan kai, me jota kajampwaleki arail koa, ap muei jan udan deu arail, a kotin nekid kin arail jal mata joutik ni waja rotorot on ran en kadeik lapalap. (*aiōnios g126*) **7** Dueta Jodom, O Komora, o kanim akan, me mi imp ara, me pil nenenek ni tiak ota, dueta ira, o inon ion uduk toror, ap wiala kilel eu, ni ar kamekameki kijinieai joutik. (*aiōnios g166*) **8** I dueta mepukat, me kalap auramen, kin kajaminela uduk, o jota duki on kaun o, lalue me linan akan. **9** A Mikael, tounlan lapalap amen, ni a Akamai on tewil, akakamaiki kaled en Mojej, a jota kotin ainar on lalaue o kadeikada i, pwe a kotin majanier: Kaun en kotin kapun on uk! **10** A mepukat kin lalaue, me re jaja; a meakan me re udan aja, dueta man akan, me jota ar lamalam, kawela pein irail. **11** Juedi on irail! Irail weweid kier al en Kain, o re lodi on pakotaue en Pileam pweki moni, o ni ar kanudi dueta Kora, re mekilar. **12** Ir pukat me kaopan omal kamadip limpok kan, ni ar jokrau jomajak o kamana pein irail. Re rajon dapok madekon kan, me an kin wewa jili, o rajon tuka, me jo ta o jo wa kan mia, me melar pan riapak, o jolar due'rail. **13** Re rajon iluk en matau, me punpun pototeta, kapwereda pein ar kanamanok kan, rajon moal en uju, ap nekinek on rotorot joutuk. (*aiōn g165*) **14** Enok kaijimen murin Adam pil kokop duen irail majanier: Kilan, Kaun o kotido ian japwilim a jaraui kan, me kid neder. **15** Pwen kadeikada karoj, o kapunada me jan Kot akan karoj, pweki ar dodok o wiawia jueud akan, me re wiadar ni ar doo jan Kot, o pil ar lokaia jueud, me irail dipan akan wiiai on i. **16** Mepukat kin lipaned o pilipil en pan moli anjau karoj, aki ar kapwaiada ar inon jueud, o irail aklapalap ni ar lokaia, o lipilipil jan jal en aramaj pweki moni. **17** A komail, kompok kan, tamanda majan akan, me wanporon en atail Kaun lejuj Krijtuj akan majanier maj o. **18** Ni ar majani on komail, me aramaj lalaue pan pwarado ni imwin anjau, me jan Kot, ap kekeideki pein ar inon jueud. **19** Ir pukat kin kamueit pajan jaulan kan, irail me pali uduk eta, a jota nen arail. **20** A komail kompok kan, kaua kida pein komail omal pojon melel, o jaraui, o kapakapaki Nen jaraui. **21** Nekinek pein komail ni limpok en Kot, o kaporoporeki kalanan en atail Kaun lejuj Krijtuj on maur joutuk. (*aiōnios g166*) **22** O akai irail me peikajal, komail kadek on, **23** Jaro kin ir wei jan nan kijiniae o dore ir ala. O kadek on me tei kan ni majak. O komail pil juedeki likau jamin en pali uduk. **24** A i me kak pera komail, jan omal pan depikelekel, o kamotan di on komail mon a linan, makelekel,

o pereperen, **25** I Kot eta Jaunkamaur patail, ren lejuj Krijtuj atail Kaun linan, lomin, o wiawia, o manaman en ko on, met o potopot eta kokolata! Amen. (*aiōn g165*)

Kaudial

1 IET kajale pan lejui Krijtuj, me Kot kotiki on i, en kajale on jpwilim a ladu kan meakai, me pan wiaui met koren. A koton poronela jpwilim a tounlan, me a koton kajaleki on jpwilim a ladu Ioanej. **2** Me kadedeki majan en Kot, o kadede pan lejui Krijtuj karoj, me a kilaner. **3** Meid pai, me wadokedi o ir, me ron majan en kokop akan, o nekinkeid me intinidier lole, pwe anjau me koren. **4** let nai Ioanej, on momodijou iju nan Ajien: Mak o popol on komail jan ren i, me kotikot met, o me kotikot maj o, o me pan kotido, o jan ren Nen iju, me kotikot mon mol a, **5** O jan ren lejui Krijtuj, me jaunkadede melel, me mejeni ren me iajadar jan ren me melar akan, o Kaun en nanmarken en jappa kan, me koton kupura kitail o widen jan kitail dip atail ki nta, **6** O koton wia kin kitail er jamero on Kot o Jam a. Linan o manaman en mi re a kokolata! Amen. (aiōn g165) **7** Kilan, a kotido nan dapok kan, o maj karoj pan kilan i, o irail me doke i, o kainok en jappa karoj pan janejanki i. Melel, Amen. **8** Nai Alpa o Omeka, me Kaun Kot koton majani, me kotikot eta, o me kotikot maj o, o me pan kotido, iei Dinkel amen. **9** Nai Ioanej, ri omail, o mail warok ni kamekam, o ni wei, o ni atail auiaua lejui, i lel don nin dake o, me ad a Patmoj, ki majan en Kot o kadede pan lejui. **10** Nen jarauu kotikot po i ni ran en Kaun, i ap ronadar mur i nil laud eu, me rajon nil en koronete majani: **11** Me koe kilan, intiniedi nan puk eu, ap kadar won momodijou iju en Epiju, o Jmirna, o Perkamuj, o Tiatira, o Jardej, o Piladelpia, o Laodijea. **12** I ap joupei on, en kilan nil o, me kajoi on ia. A i lao joupeilar, i kilan lamp kold iju. **13** O nan pun en lamp akan amen mia, me rajon Nain aramaj, likauie kida likau eu, me leldi on aluwilu a, o lukom kida ni maramar waiwai kold eu. **14** A kadokenmai o pit en peipei puetepueteta wun en jip puetepuet, o rajon jno, o jilan i rajon umpul en kijiniae, **15** O aluwilu a rajon praj linan likamata a linalin nan kijiniae, o kapitie rajon wirjok en pil toto. **16** O ni lim a pali maun uju iju mia, o jan nan jilan i kodlaj kon o au a riau u wei jan, o jilan i rajon katipin, jiran kelailia. **17** A ni ai kilan i, i ap pupedi ni aluwilu a dueta mela amen. O a kotikidan po i lim a pali maun mamajani: Ender majak, nai men maj o men mur. **18** O me maur men, o ai melar amen, ari kilan, i memaureta kokolata, o men kapir en mela o wajan mela mi re i. (aiōn g165, Hadēs g86) **19** Koe ari intiniedi meakan, me koe kilaner, o me mier, o me pan wiaui mur. **20** Wewe en uju iju, me koe kilaner nan pa i pali maun, o lamp kold iju. Uju iju, iei tounlan en momodijou iju, o lamp iju, iei momodijou iju.

2 INTIN won tounlan en momodijou en Epiju: let majan en i, me kolekoleta ni lim a pali maun uju iju, o me kin weweid nan pun en lamp kold iju. **2** I aja om wiawia kan, o om dodok, o om dadaurata, o duen om jota kin mauki me jued akan, o koe kajau ir adar, me aka wanporon, a me jo, ap diar ir ada me likam. **3** O koe kin kanonama on o kadokeki mar ai, ap jota panadar. **4** A iet me I juedeki re om: Koe muei janer tapin om limpok. **5** Koe ari tamanda, me koe pupe wei janer, o kalula, o kapwaiada wiawia en maj o; a ma jo, I pan ko don uk, kajau wei jan om lamp jan ni deu a, ma koe jota kalula. **6** A iet me koe kin wia, koe kin juedeki wiawia en nain Nikolauj akan, me I pil

kin juedeki. **7** Me jalona mia, i en ron, me Nen o majani on momodijou kan! Me dadaurata, I pan ki on i, en tunole jan tuka en kamaur, me mi nan paradij en Kot. **8** Intin won tounlan en momodijou en Jmirna: let majan en men maj o men mur, me melar ap mauredar. **9** I aja om kamekam, o om jamama ari. jo, koe me kapwapwa, o lalaue en ir, me kin inda, dene irail men Juj, a kaidin irail men Juj, pwe pwin en Jatan eu. **10** Koe der majak, me koe pan kalokolokki. Kilan, tewil o pan kajelon on nan imaten akai komail, pwe komail en kajonejon, o komail pan kalokolok ran ejok. Dadaurata lel mela, I ap pan ki on uk mar en maur joutuk. **11** Me jalona mia, i en ron, me Nen o majani on momodijou kan! Me dadaurata, jota pan kamekam kila mela kariau. **12** Intin won tounlan en momodijou en Perkamuj: let majan en me na kodlaj kon o au riau mia: **13** I aja, waja koe kaujon ia, ni wajan mol en Jatan, o koe kin podidi on mar ai, o koe jota kamama kida om pojona pil jo ni ran oko, me Antipaj, ai jaunkadeda melel men, kamekamelar nan pun omail, waja Jatan kin kaujon ia. **14** A ekij tikistik ta, me I juedeki re om: Akai mi re om, me kin apwali lamalam en Pileam, me padaki on Palak, en kajedi on mon kadaudok en Ijrael kajapun par, ren tunole kijin man, me olu oner dikedik en ani kan, o ren nenek. **15** O pil akai mi re om, me pil apwali lamalam en nain Nikolauj akan. **16** Ari, kalula! A ma jo, I pan madan won uk o pepei on irail ki kodlaj en au ai. **17** Me jalona mia, i en ron, me Nen o majani on momodijou kan! Me dadaurata, I pan ki on i mana jojanjal, o I pan ki on I takai puetepuet eu o nan takai mar kap intinidier, jota amen me dedeki, i eta, me pan ale. **18** Intin won tounlan en momodijou en Tiatira: let majan en me Jpwilim en Kot, me jilan I rajon umpul en kijiniae o aluwilu a rajon praj linan. **19** I aja om wiawia kan, o om limpok, o om pojona, o om papa, o om kanonama, o duen om wiawia men mur, me to jan men maj. **20** A iet me I juedeki re om: Koe kin mueid on li ljepel, me kin inda duen pein i, dene i jaukop amen, me kin padaki o kotaue nai ladu kan, ren nenek, o ren tunole, me olu on dikedik en ani. **21** O I ki on i er anjau en kalula, a a kan kalukila a nenek. **22** Kilan, I pan kajedi i nan loj, o irail me kin kamal re a, nan kamekam lapalap, ma re jota pan kalukila wiawia en ljepel akan. **23** O I pan kamekila na jeri kan kamekam eu. Ari, momodijou karoj pan ajaki, me nai i, me kin ireron nan mudilik o monion kan, o I pan ki on amen amen komail iran omail wiawia kan. **24** A I indai on komail tei kan, me mi Tiatira, karoj me jota apwali lamalam wet, me jo dedeki widin en Jatan, duen ar lokaia. I jota pan ki on komail eu katoutou pa'mail. **25** A me mi re omail, kolekoleta, I lao pwarado. **26** O me dadaurata o me kanekid ai wiawia kan lel imwi, i me I pan kajapwilada pon wei kan. **27** A pan kaun kida ir jokon mata, due dal en jaupal kin ola kaualap, o due I pil aleer mana jan ren Jam ai, **28** I ap pan ki on i uju ran. **29** Me jalona mia, i en ron me Nen o majani on momodijou kan!

3 INTIN won tounlan en momodijou en Jardej: let majan en me Nen en Kot iju o uju iju mi re a: I aja om wiawia kan, o me mar en maur mi re om, a jo, koe melar. **2** Pirida, katene me lua, me nok mela, pwe I jota diaradar, me om wiawia kanunjokela ren ai Kot. **3** I me koe en tamanda, duen koe tunoler, o roner, o kanekid, o kalula. Ma koe jota pan pirida, I pan pwarado due

lipirap amen, o koe pan jaja auer, me I pan pwara don uk. 4 A mar malaulau mi re om nan Jardej, me jota kapwelepwel lar ar likau kan, re pan alialu re i nan likau puetepuet, pwe re kon on. 5 Me dadaurata, pan kapwad kida likau puetepuet, o I jota pan irije jan nan puk en maur mar a. O I pan kadede mar a mon Jam ni o mon na tounlan kan. 6 Me jalon a mia en ron, me Nen o majani on momodijou kan! 7 Intin won tounlan en momodijou en Piladelpia: let majan en me jaraui, me melel, me men kapir en Dawid mi re a, me kin ritinida, o jota amen, me kak ritinidi, o me kin ritinidi, o jota amen, me kak ritinida. 8 I aja om wiawia kan. Kilan, I ki on uk er wanim ritidar eu o jota amen, me kak ritinidi, pwe om kel me tikitik, o koe kin Kanekid ai majan, o koe jota kamam kidar mar ai. 9 Kilan, I kanain kin uk akai, me udan pwin en Jatan, kijan irail, me akajuj, a jo, re likam. Kilan, I pan kainon ir do, en poni ni na om, o ren aja, me I kin pok on uk. 10 Aki om kanekid ai majan en kanonama, I pil pan kanekid uk ni auer en kajonejon, me pan udon toun jappa karoj, en kajonejon irail, me kaujon jappa. 11 I pan pwarado madan. Kolekol, me koe anekier, pwe jota amen en kulia jan mar om. 12 Me dadaurata, I pan wiaki i ur eu nan tanpaj en ai Kot, o a jolar pan pedoi jan kokolata. I pan intin po a mar en ai Kot, o ad en kanim en ai Kot, lerujalem kap, me peidido jan ai Kot nanlan o mar ai kap. 13 Me jalon a mia, en ron, me Nen o majani on momodijou kan! 14 Intin won tounlan en momodijou en Laodjea: let majan en me maraneki Amen, me jaunkadete lelapok melel, me tapin dodok en Kot. 15 I aja om wiawia kan, koe jota karakar o pil jota lamelamur. i men, koe en lamelamur de karakar! 16 Ari, koe me lou, a kaidin karakar de lamelamur, I ap pan muj kin uk wei jan nan au ai. 17 Pwe koe inda: Nai kapwapwa, i anekier kapwa kan, o i jota kin anane meakot, ap jaja, me koe jakanekan, o jo konekon, o jamama, o majkun, o kilijo. 18 I panaui uk, koe en neti jan ia kold linan, aki kijinai, pwe koe en kapwapwala, o likau puetepuet, pwe koe en likauie uk, o kanamenok pan om kilijo der janjal, o wini en maj o, men elieliki maj om, en kilan waja. 19 I kin kapun on o kaloke karoj, me I pokepoke. Koe nantion kaula! 20 Kilan, I kin u pan wanim o, I pan pedelon re a, ap ian i mot on raj jaraui, o a ian ia. 21 Me dadaurata, I pan ki on i, en ian, ia mondi pon mol ai, dueta nai pil dadaurata, ap ian Jam ai mondi pon mol a. 22 Me jalon a mia, i en ron, me Nen o majani on momodijou kan!

4 MURIN mepukat i kilaner kajanjal eu: Kilan, wanim eu ritidar nanlan, o nil, me I roner maj, dueta koronete eu kajokajoi on ia: Koda don met! I pan kajale on uk, me pan wiaui mur en mepukat. 2 Nai pitipit katia Nen. A kilan, mol eu mi nanlan, o amen kotidi pon mol o. 3 A janjal en me kotidi poa rajon takai lajpij o Jardij o aia me liteui mol o, me janjal dueta takai jmarakd. 4 O mol o kapilki pena mol riejok paieu, o lapalap riek pamem kotikot poa, likau kida likau puetepuet o nin kida nin kold. 5 O jan ni mol o liol, o nil akai, o nanjapwe kai uje wei jan, o lamp iju umpumpul mon mol o, iei Nen iju en Kot. 6 O mon mol o dueta jed eu, me rajon klaj o krijtal, o nan waron en mol o, o impan mol o man maur pamen, me rok ki por en maj mo ar o mur ir. 7 Man en maj me rajon laien amen, o man kariamen

rajon kau ol amen, o man kajilimen kar i rajon aramaj, o man kapamen rajon manpir ikel. 8 O man maur pamen ko pa en pir wonu mi ren amen amen, me rokki por en maj ni kaila o lole, o re jota nenenla ni ran o ni pon, indinda: Me jaraui, me jaraui, me jaraui, Kaun Kot, Kaun en meakaroj, me kotikot maj, o me kotikot met, o me pan kotin pwarado. 9 Ari man maur oko, lao pan kalinanada, o kakaki, o danke i me kotidi pon mol o, me ieiaj joutuk, (aiōn g165) 10 Me lapalap riek pamen ap pan poridi on i, me kotidi pon mol o, o re pan poni i, me ieiaj ata kokolata, o re pan pwilikidi mar ar mon mol o, indada: (aiōn g165) 11 Komui Main, at Kaun, o at Kot, me kon on, en linanla, o kakala, o manaman, pwe ir me kotin kapikadar meakan karoj o pweki kupur omui re mia kier o wiaui kidar.

5 O i kilaner nan lim pali maun, en me kotidi pon mol o, puk eu, intinidier lole o liki o kateneki pena men katen iju. 2 O i katin tounlan kelail amen, pepeidokki nil laud: Ij me kon on pak pajan puk o, o lapwada a men katen kan? 3 A jota amen, me mi nanlan de nin jappa, de pan jappa, me kak on pak pajan puk, o udial i. 4 Ari, i ap janejan kaualap, aki jota amen, me diarokadar, me kon on, en pak pajan puk o, de udial i. 5 O amen ren me lapalap akan majani on ia: Koe der janejan! Kilan, Laien, me udan kainok en luda, tapin Dawid, me pwaider ni a peipei, pwen kon on, pak pajan puk o, o lapwa jan men katen iju. 6 O i kilan nan waron en mol o nan pun en man pamen o nan pun en lapalap akan Jippul amen u due kamekamelar, me oje iju o por en maj a iju mia, iei Nen en Kot iju me pakadaralan dol en jappa karoj. 7 A kotido, ap kotiki jan puk o ni lim a maun en me kaipokedi pon mol o. 8 A ni a kotin aleer puk o, man maur pamen, o lapalap riek pamen poridi on mon Jippul o. Amen amen re irail kolekol a arp o dal kold, me dir en potik en ijj, iei kapakap en jaraui kan. 9 Irail kauleki kaul kap pot indinda: Ir me kotin kon on, kotikida puk o, o lapwada a men katen ko, pwe komui kamatalar o neti ki on Kot nt' omui jan ni kainok karoj, o lokaia karoj, o men liki karoj, o wei karoj. 10 O kotin wia kin irail la wei eu on atail Kot, pwen jamero kan, o re pan nanmarki nin jappa. 11 O i kilaner o i roner nil en tounlan toto impan mol o, o man maur ko, o lapalap oko; irail me nederenie nen nen o kid kid, 12 Irail indinda ni nil laud: Jippul o me kamekamelar, me kon on aineki manaman, o kapwa, o orpit, o kel, o kaka, o linan, o pai kan. 13 Ir karujuja nanlan, o jappa, o pan jappa, o pon madau, o aude pan arail karoj, i roner me re indinda: Me kotidi pon mol o, o lippul en kapinanla, o kakala, o kalinanada o manaman kokolata. (aiōn g165) 14 Man maur pamen majani: Amen, O lapalap akan poridi on poni i.

6 I kilan ni en Jippul a lauad pajan eu ren katen iju, o i roner amen ren man pamen majanieki nil me raj on nanjapwe: Kodo! 2 I ap kilaner oj puetepuet amen, o me mondi poa kajik katieu mi re a, o mar eu ko on i, i ari koti wei, pwen kalokaloedi. 3 Ni a lauad pajan katen kariau, i ap roner man kariamen majanier: Kodo! 4 Amen oj me waitata ap pwarado, a me mondi poa a muei on i, en kawela muei mau nin jappa, o tou a kan pakamekam pena, a kodlaj kalaimun me panalan i. 5 Ni a lauad pajan katen kajilu, i roner man kajilimen majani: Kodo! I ap kilaner oj tontol amen, o me mondi poa, men tenok mi ni lim a.

6 O i roner nil eu nan pun en man pamen indinda: Jon en wit eu denar eu, o jon en korn jilu denar eu, a le o wain der kawela! 7 A ni a lauad pajan katen kapaleu, i roner nil en man kapamen majani: Kodo! 8 I ap kilaner oj pajaj, o me mondi poa, mar a Mela, o wajan mela me idauen i. A kapi on i en kaunda pakij eu en jappa, en kamekila kodlaj, o ijekol, o mela, o ren man laualo en jappa kan. (*Hadès g86*) 9 A ni a lauad pajan katen kalimau, i kilaner pan pei jaraui nen en me kamekila majan en Kot, o ar kadede, me re wia. 10 Irail likelikwirki nil laud indinda: Arai da, Main, Kaun jaraui o melel, komui jo kadeikada o iki kin nt' at on irail, me kaujon jappa? 11 Likau puetepuet me panalan irail karoj, o a kotin majani on irail, ren moleilo maj ekij, a lao ian ar o ri ar akanunjokelar, me pan kamekamela dueta pein irail. 12 O i kilaner ni a lauad pajan katen kawonu, rerer en jappa lapalap ap wiaui, katipin rotala dueta likau tontol, wunen eu o maram waitatala dueta nta. 13 O uju en lan akan pupedi on jappa, due tuka pik pot kajedi wa kan me pul, ni a tualok ki an ma, 14 O lan kajaula dueta kijin likau ni a limlim pena, o nana karoj o dake karoj torak jan deu ar, 15 O nanmarki en jappa kan, o monjap, o jaumaj akan, o kapwapwa kan, o me kelail, o ladu kan karoj, o maio kan rukila nan por o pan paip en nana kan. 16 Ap indan nana o paip akan: Pupedi po at o pwain kidi jan mon jilan en i me kotidi pon mol o, o jan ni onion en Jippul. 17 Pwe a leler ran lapalap en a onion; o ij me pan kak pwaida?

7 MURIN met i kilaner tounlan pamen uda ni kaim en jappa paieu kolekol an paieu en jappa, pwe an ender ipuip don jappa, de pon jed, de nin tuka pot. 2 O i kilaner amen tounlan pwarada jan ni maj en lan, kilelekidi kilel en Kot ieiaj. A likwirki nil laud on tounlan pamen, me udan kawela jap o jed, 3 Indinda: Der kawela jappa de madau, de tuka kan, a lao kileledier ladu en at Kot akan ni tam ar! 4 Nai ari ronadar arail wadok me kileledier me lop panen pakid jan nin kainok en Ijrael akan karoj. 5 Jan ni kainok en luda nen riakid kileledier, jan ni kainok en Rupen nen riakid, jan ni kainok en Kat nen riakid, 6 Jan ni kainok en Ajen nen riakid, jan ni kainok en Naptali nen riakid, jan ni kainok en Manaje nen riakid, 7 Jan ni kainok en Jimeon nen riakid, jan ni kainok en Lewi nen riakid, jan ni kainok en Ijajar nen riakid, 8 Jan ni kainok en Jepulon nen riakid, jan ni kainok en lojep nen riakid, jan ni kainok en Peniamin nen riakid. 9 Murin mepukat i kilaner pokon kalaimunia, jota amen me kak wadokedi jan ni wei karoj, o kainok karoj, o men liki karoj, o lokaia karoj, o mon mol o, o mon Jippul likau kida likau puetepuet o paini ni lim ar, 10 O re nil laudedi indinda: Kot kamaur pat, me kaipokedi pon mol o o Jippul. 11 Tounlan karoj u kapil pena mol o, o lapalap akan, o man pamen, irail pori kidi maj ar mon mol o, poni Kot, 12 Indinda: Amen! Pai, o linan, o erpit, o danke, o wau, o rojon, o manaman on atail Kot kokolata! Amen. (*aiōn g165*) 13 O amen ren me lapalap akan jaben majani on ia: Ij irail me likau kida likau puetepuet, o irail kodo jan ia? 14 I ap fotoan on i: Main, komui manier. A jaben ia: Ir me pwaida jan ni kaan kamekam, o re lope ar likau, o kapwad kida ntan Jippul. 15 I me re mikier mon mol en Kot, o papa i ni ran o ni pon nan japwilim a im en kaudok, o me kaipokedi pon mol o, pan apapwali irail. 16 Irail jolar pan men mana potopoteta, o jolar men nim pilada, o katipin jolar pan daker ir, de eu jon en karakar pan lel. 17 Pwe

Jippul ni waron en mol o pan kotin wia jile parail, o a pan kalua ir won ni pil en maur, o Kot pan lim wei jan pil en maj arail.

8 NI a lauad pajan katen kaiju, kaporamen wiaui nanlan alep en auer. 2 O i kilaner tounlan ijimen, me uda mon Kot, o koronete iju panalan irail. 3 Amen tounlan me kotido u pon pei jaraui, dal kold, men ijk potik, mi re a; potik ijj toto panalan re a, pwen kamanada kapakap en jaulan kan, me mi mon mol o. 4 Ad in ijk ianaki kapakap en me jaraui kan adidalan Kot jan ni lim en tounlan o. 5 Tounlan ari aleda dal en potik o, ap aude kida kijinai en pei jaraui, ap kajedi on jappa; ari, nanjapwe, o nil akan, o liol, o rerer en jappa wiauier. 6 A tounlan ijimen, me ar koronete iju mia, kaonopatian pepeuk. 7 Men maj pepeuk koronete, akel o kijinai ianaki nta ap wiauier o pijikindi lan jappa; a jilekij eu en jappa ronala, o jilekij eu en tuka ronala, o ra karoj ronala. 8 O tounlan kariamen pepeuk koronete ap likamata nana lapalap eu ijjiki kijinai ap pijikindi lan madau; a jilekij eu en madau ap wialar nta. 9 O jilekij eu en tou a maur mlar nan jed, o jilekij eu en jop akan olar. 10 A tounlan kajilimen pepeuk koronete, uju lapalap ap pupedi jan nanlan likamata jer umpumpul eu pupedi pon jilekij eu en pilap akan o utun pil akan. 11 Ad en uju o Jadik; jilekij eu en pil akan ap jadikalar, o aramaj toto mekilar pil aki ar jadik. 12 A tounlan kapamen pepeuk koronete, jilekij eu en katipin, o jilekij eu en maram, o jilekij eu en uju kan ap olar. Jilekij eu ari rotonala o ran jolar marain ni a jilekij eu o pil dueta pon. 13 O i kilaner o roner ikel amen pipir nan waron en lan, indindaki nil laud: Apwal, apwal, apwal on irail, me kaukaujonta jappa, pweki nil en koronete en tounlan jilimen, me pan pepeuk mur.

9 TOUNLAN kalimen pepeuk koronete, i ap kilan uju en lan eu, me pupedi on jappa, o ki en waja lol me panalan i. (*Abyssos g12*) 2 A ritinida au en waja lol, adiniae ap adida jan nan waja lol o, dueta adiniae en um kalaimun, o katipin o pan lan rotorotala, pweki adiniae en waja lol. (*Abyssos g12*) 3 O manjiek kan me pwarado jan nan adiniae, rap paraparalan jappa, o manaman panalan irail dueta jkorpion en jappa. 4 A majani on irail, ren der kawela ra nan jap, de tuka ta tontol, o pil jo tuka laud, a aramaj akan ta, me jo kileleki kilel en Kot ni tam arail. 5 A jo muei on irail, en kame ir ala, a ren kaloke irail jaunipon limau; o ar wairok me laud dueta lip en jkorpion, ma a pan ke aramaj amen. 6 Ni ran puko aramaj pan rapaki mela, ap jota pan diarada; o re pan inon ion mela, a mela pan tan wei jan irail. 7 Mom en manjiek kan dueta oj, me onoper mauin, o pon mon arail meakot, me rajon mar kold, o maj ar dueta maj en aramaj. 8 Pit en mon arail rajon pit en mon en li, o ni arail dueta ni en laien. 9 Pere me mi re' rail dueta pere mata, o nirjok en pa arail dueta nirjok en war, me oj to to me tanaki won nan mauin. 10 O iki' rail dueta jkorpion, o oje ar mia, o re keleki iki' rail, o re kin kame aramaj jaunipon limau. 11 O arail nanmarki ani en kadar en waja lol, ad a ni lokaia en Ipru Apadon, a ad a ni lokaia en Krik Apolion. (*Abyssos g12*) 12 Ari, tapin apwal akan daulier, a kilan, pil riau pan pwarado mur. 13 Tounlan kawonemen pepeuk koronete, i ap ron nil eu, me tapida jan nan oje paieu en pei jaraui, me mi mon Kot. 14 Amen indan tounlan kawonemen, me a koronete mia: Lapwada tounlan pamen, me jalidier ni kailan pilap Oiprat.

15 Ari, tounlan pamens oko jadokalar, me onoper on auer, o ran, o jaunipon, o par, pwe ren kamela jilekij eu en aramaj akan. **16** Wadawad en tounpei, me dake oj riajap; o i roner duen toto ar. **17** Iduen ai kilaner oj akan ni kajanjal o, o irail, me mod po arail, pere praj arail dueta kijnai, me meimei o dueta jwepel, o mon en oj oko dueta mon en laien; o jan ni au arail kijnai, o ad, o jwepel kin adewei. **18** Kariapa jilu pukat jilekij eu en aramaj akan, me kamekilar, kijnai, o ad, o jwepel, me adewei jan ni au arail. **19** Kelail en oj akan mi nan au ar, o ni padaik arail, pwe padaik arail dueta jerpent kan, o mon ar mia, o re kamekamki ir padaik ar. **20** A luan aramaj akan, me jo kamekilar kamekam pukat, kan kaluki wiawia en pa arail, pwe ender poni on tewil akan o dikek en ani, me wiaki kold, o jilper, o praj, o takai, o tuka, me jo kak nar waja, o jo ron waja, O jo alialu. **21** Irail jota kaluki ar kamela, o ar wun ani, o ar nene, o ar lipirap.

10 O i kilaner amen tounlan kelail, me kotidido jan nanlan, me likauida dapok eu, o aia mi pon kadokenmai, o jilan i dueta katipin, o aluwilu a dueta ur kijnai. **2** Ni lim a kijin puk mia, me papak pajan, o aluwilu a pali maun jokedi pon inadau, a pali main pon jappa, **3** O a kotin molipe kida nil laud, due laien amen ni a weriwer, o ni a molipeer, nanjapwe iju ap nirinir. **4** A nanjapwe iju niriniridar, i men intin, i ap ron nil eu jan nanlan majani: Katene meakan, me nanjapwe iju majanier, der intin ir edi! **5** Tounlan o, me i kilaner u pon madau o jappa, puekada lim a pali maun, **6** Ap kauki i, me ieiajata joutuk, me kotin kapikadar lan o meakan mi lole, o jappa o meakan mi lole, o madau o meakan mi lole, me jolar pan anjau. (**aiōn g165**) **7** A ni dokan nil en tounlan kajimen ni a pan pepeuk, iei anjau karir pan Kot kaunjokalar, duen a kotin kokop on jpwilim a ladu jaukop akan ronamau o. **8** Nil o, me i roner jan nanlan, a pil majani on ia er majani: U ko wei, aleda kijin puk, me papak pajaner, ni lim en tounlan, me uda pon madau o pon jappa! **9** Ari, i ap ko won tounlan o, potoan on i, en ki don ia kijin puk o. A majani on ia: Ale, ap kanala, a pan kajadikala kaped om, a ni au om a pan iau dueta onik. **10** I ap aleer kijin puk o jan ni lim en tounlan ap kanalar. Ari, nan au i me iau due onik, a murin i kaner, kaped i ap jadikalar. **11** A majani on ia: Koe nok pil kokopada iran men liki kan, o aramaj akan, o lokaia kan, o nanmarki toto.

11 O MEN jon dueta jokon pot pan don ia. Amen inda: Uda, jon im en kaudok en Kot, o pei jaraui, o irail me kaukaudok lol! **2** A kapil penan im en kaudok kajela liki o der jon, pwe a panalaner men liki kan o kanim jaraui re pan kakauje jaunipon paeijok riau. **3** O i pan kamanada nai jaunkadede riamen, o ira pan kokop wei ran kid riepuki wonejok, likau kida likau tol. **4** Ira tuka olip riapot o lamp riau, me mimi mon Kaun en jappa. **5** Ma amen men kame ira, kijnai pan luij wei jan nan au ara, ap karonala naira imwintiti kan. Oma amen men kame ira, a pan kamela. **6** Ira manaman on en pinala lan, pwe ede katau arain ara kokopada, o ira kaun en pil, ira kak kawuk on nta pil akan o kame ki jappa jon en kamekam karoj, due ira inon ion. **7** Ira lao kanikiela ara kadede, man o, me pan pwarada jan waja lol, pan pel on ira, kaloe ira di, kame ira la. (**Abyssos g12**) **8** O kalep ara pan wonon nani al en kanim lapalap, me ad a ni karajera Jodom o Akipten, waja ar Kaun pil kalopular. **9** Ari, me toto jan

ren men liki kan, o kainok, o lokaia, o aramaj akan pan kilan kalep ara ran jilu alep, o irail jota pan mueid on, me ara kalep pan jaredi nan joujou. **10** O irail, me kaukaujon jappa, kanekekin ira o pereperen, re pan pakijakij pena, pwe jaukop riamen et kin kaloke irail, me kaukaujon jappa. **11** A murin ran jilu alep maur jan ren Kot pil til won lol ara, rap u ni na ara, a irail, me kilan ira, majakada kaualap. **12** O i roner nil laud eu jan lan mamajani on ira: Koma koda don met! Ira ap kokidalan dapok, o imwintiti ara kilan ira. **13** Ni auer ota jappa rerer kaualap, ejokkij eu en kanim olar ni rerer, o mar ijekid en aramajmekilar, me tei kan majakalar, rap landar Kot en lan. **14** Kamekam kariau wiauier. Kilan kamekam kajilu me pan pitpit wiau. **15** Tounlan kajimen pepeuk koronete. Nil laud ap wiauier nanlan indinda: Wein jappa id wialar wein atail Kaun o jpwilim a Krijtuj. A pan kotin kaunda kokolata. (**aiōn g165**) **16** A lapalap riek pamens, me ariri Kot pon mol arail, rap pupedi ni jilan ir poni Kot majani: **17** Je danke komui, Main Kot, Kaun en meakaroj, me kotikot metet, o me kotikot maj o, pwe re kotin aleer ar manaman lapalap, o kotin Nanmarki lar. **18** O wei kan makaradar, a ar onion leler, o a leler anjaun melar akan pakadeik, o a leler anjau en katini jpwilim omui ladu jaukop akan o jarau kan; irail, me lomwineki mar ar, tikitik kan o lapalap akan, o en kawe irail, me kin kawela jappa. **19** Im en kaudok en Kot, mi nanlan, ritidat, o kopa en inau pinnar nan im en kaudok o; a liol, o nil akan, o nanjapwe kan, o rerer en jappa, o akel lapalap wiauiedar.

12 **KILEL** lapalap eu pinnar nanlan: Li amen linanekei katipin, o maram pan na a, o a mareda uju ejokriau. **2** A lijenerlar, a weriwer en naitik, waiwairok en japedokla jan. **3** Pil eu kilel pinnar nanlan: Kilan, drake lapalap waitata, mona me iju, o jalon a ejok, o mar iju pon mon a. **4** O a padaik urakiwei jilekij eu en uju en lan, ap jipedi ir on jappa. O drake uda mon li o, me pan naitik, pwe lao a naitiker, a en katalala na jeri. **5** Ari, a naitikadar na jeri ol, me pan kaun kida kainok karoj jokon mata; ari, na jeri peukadalan Kot on mol a, **6** Li o tan won jat tan, me deu a onoper ren Kot, iei waja o re kin kamana i ran kid riepuki wonejok. **7** Mauin pwaider nanlan. Mikael o jpwilim a tounlan kan mauini on drake o, o drake o na kan mauini on. **8** A re jo pwaider o jolar deu ar nanlan. **9** O drake lapalap pijikindila, iei jerpent, me ad a Tewil o Jatan, katiama pan jappa karoj, i me pijikindila lan jappa, o na kan ian i pijikindila. **10** O i roner nil lapalap eu nanlan indinda: Metet me pwaider kamaupapan, o wiauipan, o wei en atail Kot, o manaman en jpwilim a Krijtuj, pwe karauna pan ri atail pijikindila, me kin karauna kin irail mon Kot ni ran o ni pon. **11** A re kaloedi i aki ntan Jippul o, o pweki majan en ar kadededa lamalam; o re jo pok on maur arail lao lel on mela. **12** I me lan en perenda, o komail me kaukaujon lol! A mejued on jappa o madau, pwe tewil me kodilan komail, makarada kaualap, pwe a aja, me a anjau me motomot. **13** Drake o ni a kilaner, me a pijikindier jappa, a karjore li, me naitiker jeri ol. **14** Pa riau en manpir ikel lapalap, me panalan li o, pwen pirlan deu a nan jat tan, waja o a pan nekinet ia anjau eu, o anjau kan, o alep en anjau, doo jan maj en jerpent o, waja a pan kamana ia. **15** A jerpent o kujepoke wei jan nan au a on li o pil, dueta pilap pot, pwen kapwilki wei li o. **16** A jappa puporki

li o, o jappa jara pajan au a nimala pilap o, me drake o kujepoke wei jan nan au a. 17 O drake makar pan li o, ap kola, en mauini on luan kadaudok a, me kin nekidala kujoned en Kot akan o koledi kadede pan leuju. A nai uda pon pik en oror.

13 I AP kajinenda pon pik en oror o kilaner man amen pwaradar jan nan madau, me a oje ek o mona iju mia, o mar eijok mier pon oje kan, o ni mona ad en lalaue kan. 2 Man o, me i kilaner, dueta pader amen, o na a dueta na en par amen, o au a raj on au en laien. O drake ki on i a kelail, o mol a, o a manaman lapalap. 3 O i kilaner mona eu dueta kamekamelar, ari jo, a kamekam motier, a toun jappa karoj puriamuki man o. 4 Irail ari poni on drake, pwe a kapieki man o a kelail, o re poni on man o indinda: Ij me rajon man o? O ij me pan kak mauini on? 5 O a pan on i au en juai lapalap, o en lalaue eu, o a pan on i, en mimieta jaunipon paeijok riau. 6 Ari, a jara pajan au a, en lalaue Kot, en laue mar a o tanpaj a jaraui, o irail me kotikot nanlan. 7 O a kapieki i, en mauini on jaraui kan o kaloe irail edi; o a kapieki i, en kaunda wei karoj, o men liki kan, o lokaia, o kainok kan. 8 O irail karoj, me kaukaujon jappa, pan poni on i karoj, me mar arail jota intinidier nan puk en maur en Jippul, me kamekamelar jan nin tapin jappa. 9 Meamen jalon a mia, en ron. 10 Ma amen pan kaledi, nan pein i pan lodila; o ma amen pan kamekila, kodlaj, nan a pan kamekila kodlaj. Nan iet en jaraui kan ar kononama o ar pojon. 11 O i kilaner, amen man pwarado jan nan pwel, oje riau mia, rajon jippul amen, o a kajoi dueta drake amen. 12 O man o kin wia manaman akan karoj dueta men maj mon por en maj a. O a wiada, me toun jappa en poni on man o, me kelailadar jan a kamekam. 13 A wiadar kilel lapalap, kamoredi jan lan kijiniae pon jappa mon aramaj akan. 14 O a kotaue kin ir, me kaukaujon jappa a kilel akan, me kapi on i, en wiada mon man o, indai on irail, me kaujonta jappa, ren wiai on man o, me a lop en kodlaj mier, ap mauredar, dikedik eu. 15 O a kapi on i, en kamaureda dikedik en man o, pwe dikedik en man o en pil lokaia, o en wiai on irail, me kan poni dikedik en man, en kamekamela. 16 O wiai on karoj, me tik o me lap akan, o kapwapwa kan, o jamama kan, o me maio, o ladu kan, ren wia kilel eu ni pa ar pali maun de ni tam ar. 17 Pwe jota amen en kak net de netikila, pwe ir eta, me kileledier, kilelekidi mar en man de wad en mar a. 18 letolekon. Me lolekon kan en wadokdi mar en man o, pwe a raj on wad en aramaj amen; iet a wad: Wonepuki wonejok

14 O i kilaner Jippul o kotikot pon dol en Jion o me ian i lop panen pakid, o mar a o mar en Jam a intinidier ni tam ar. 2 O i roner nil eu jan nanlan dueta punupun en pil toto o dueta nimir lapalap en nanjapwe; nil o, me i ronadar, dueta nil en jaunkaul pipikirkir ar arp akan. 3 Irail kauleki kaul kap pot mon mol o, o mon man pamen o lapalap akan; o jota amen me kak koledi kaul o, irail lop panen pakid eta, irail me net jupal jan nin jappa. 4 lei irail, me jo jamin kila li, pwe irail me makelekel. lei irail me idedauen Jippul o, waja a kin kotila ia. Mepukat net jupal jan ren aramaj akan, me mejeni on Kot o Jippul. 5 O nan au ar jota likam me diarokadar, nan jota ar jamin. 6 O i kilaner amen tounlan, pipir ni waron en lan, ronamau joutuk mi re a, pwen padaki on irail, me kaujon jappa, o on wei karoj, o kainok

karoj, o lokaia o aramaj akan. (aiōnios g166) 7 A majani ki nil laud: Landa Kot, o wau i, pwe auer en a pan kotin kadeikada me pwarer; o poni i, me kotin wiadar lan, o jappa, o madau, o utun pil akan. 8 O amen tounlan, kariamen, idauen i majani: A ronkilar, a ronkilar, Papilon lapalap, me kare on kainok karoj kamekam, aki ar nenek re al. 9 O amen tounlan, kajilimen, me idauen ir kitatiki nil laud: Ma amen poni man o kilel en man, o ale kilel ni tam a o ni pa a, 10 A pan tunole en Kot a onion, me wiauier jokadolepa dal en onion en Kot, o a pan kalokeki kijiniae o jwepel mon tounlan jaraui kan o mon Jippul o. 11 O adiniae en ar lokolok peipeidala potopoteta, re jo moleilei ni ran de ni pon, irail me poni man o o a kilel, o irail me kilelekidar mar a. (aiōn g165) 12 let en jaraui kan ar kanonama, me kin nekinekid kujoned en Kot akan o pojon on leuju. 13 O i ron nil eu jan lan majani: Intiniedi: Meid pai irail me mela ren Kaun o, met o kokotata! lei, Nen o me kotin majani, irail en moleilei jan ar wiawia kan, pwe ar wiawia kan ian irail. 14 O i kilaner dapok puetepuet eu, o Amen kotikot pon dapok o, me rajon Nain aramaj, marakier mar kold, o ni lim a naip kon apot. 15 O amen tounlan pedoi wei jan nan im en kaudok, ekekerki nil laud on i, me kotidi pon dapok o: Komui kadar om naip paledi, pwe a leler auer en paledi, pwe rak en jappa mater kaualap! 16 Me kotidi pon dapok kajadi jappa a naip, rak kiri jan jappa. 17 O amen tounlan pedoi wei jan nan im en kaudok, me mi nanlan, pil naip kon apot mi re a. 18 O amen tounlan me pwarado jan impan pei jaraui, me kin kakaun kijiniae, likwir on i, me a naip kon mia, majani: Paledi! Toluna jan wan wain en jappa, pwe wa me matier. 19 Ari, tounlan o paleki jappa naip, o tolun jan wan wain en jappa, o kajedi on nan kopa laud en onion en Kot eu. 20 Irail tiakedi nan kopa en wain likin kanim, a nta kujewei ian nan kopa o lel on jal en oj, lel lan jtadien kid wonepuki.

15 O i kilaner pil kilel eu nanlan, me lap o kalom: Tounlan ijimen, a kalokolok iju mi re'rail, pwe onion en Kot kaimwijjokki ir la. 2 O i kilaner jed klaj eu, me doleki kijiniae o irail me kaledi man o dikedik en man, o wadawad eh mar a, uda ni kailan jed o, o arp en Kot mi re arail, 3 O irail kauleki kaul en Mojeb ladu en Kot amen, o kaul en Jippul indinda: Omui wiawia kan me lapalap o kalom. Main Kot, me pun o melel omui wiawia kan, komui Nanmarki en wei kan, Kaun en meakaroj. 4 Ij me jo pan landa komui, Main, o wauneki mar omui? Pwe komui ta me jaraui, pwe wei karoj pan pwararo poni komui, pwe omui wiawia pun me janjaleda. 5 Murin mepukat i kilaner nan im en kaudok kadedepa mi nanlan me ritida. 6 O tounlan ijimen pedoi wei jan nan im en kaudok kalokolok iju re'rail, kapwateki likau min o puetepuet, o ir piraki ni pan ati wawai kold. 7 O amen ren man pamen panalan tounlan ijimen dal kold iju, direki onion en Kot, me ieitajata joutuk. (aiōn g165) 8 O im en kaudok me topkila adiniae tapida jan linan en Kot o a manaman; o jota amen me kak pedelon on nan im en kaudok o lao kalokolok iju en tounlan ijimen wiuiuer.

16 O i roner nil laud eu jan nan im en kaudok o, mamajani on tounlan ijimen: Komail kowei, wudokedi on jappa dal iju, me audekier onion en Kot. 2 Men maj ap kotelei wudokila on jappa a dal, ap wiala kinj jueid on aramaj akan, me kilelekidi

kilel en man o, o me poni a kilel. 3 O kariamen wudokila a dal on nan madau ap wiala nta due nt'en mlar amen, ari me maur karoj nan madau ap melar. 4 O kajilimen wudokila a dal pon pilap o utun pil akan, rap ntalar. 5 I roner tounlan en pil akan majani: Komui me pun, me kotikot, o me kotikot maj, me jaraui, pwe komui kadekikada due met. 6 Pwe irail kieledier ntan me jaraui o jaukop akan, ari, kom kotin katunole kin ir nta; ari, me mau on irail. 7 I roner me pei jaraui o majani: Ei, Main Kot, Kaun en meakaroj, melel o me pun omui kadekik kan. 8 A kapamen wudokila a dal pon katipin, a kapi on i, en ijkijinai aramaj akan. 9 Ari, aramaj ronkila karakar kaulap, o re lalaue mar en Kot, me Kaun pan kamekam pukat; a re jota kalukila, pwen wauneki i. 10 O tounlan kalimen wudokila a dal pon mol en man o; ari a wei rotorotala; o re ke pajan lo arail pweki motakan madak. 11 O irail lalaue Kot en lan, aki ar madak o ar kinj akan, o re jota kalukila arwiawia kan. 12 O tounlan kawonemen wudokila a dal pon pilap Oiprat, a pil ap nalenaledi, pwen kaonopada al mon nanmarki, me kotido jan ni pali maj en lan. 13 O i kilaner, me jan nan au en drake, o jan nan au en man o, o jan nan au en jaukop likam nen jamin jilu dueta proj kai koda jan. 14 Ir nen en tewil kai, wiawia kilel kai, me kin pwaralan nanmarki en jappa kan, en kapokon ir penan mauin en ran lapalap en Kot manaman. 15 Kilan, i pwarado dueta lipirap amen; meid pai, me kin majamajan, nekinekid a likau kan, pwe a de kilijola, rap kilan a kanamenok. 16 O re kapokon ir penan waja, me ad a ni lokaia en Ipru Armakedon. 17 O tounlan kajimen wudokila a dal nin wawa, nil laud ap pwaradar jan im en kaudok nanlan, jan ni mol o mamajani: A wiauier. 18 Ari, liol o nil kai o nanjapwe wiauier, o jappa rerer kaulap, jota due jan tapin aramaj mi jappa, pwe me lapalap o mulatok. 19 Ari, kanim lapalap pal pajan wiala jilekij jilu, o kanim en jat akan ronk pajan, o Kot kotin tamanda kanim Papilon, pwen kotiki on i dal en wain en a onion lapalap. 20 O dake karoj mokid wei jan o nana kan iolar janjal. 21 O akel lapalap, toutouki paun epuki, me moredi jan lan lel aramaj akan, o aramaj lalaue Kot pweki kamekam akel, pwe iei kamekam me lapalapia.

17 TOUNLAN amen, kijan ijimen me ar dal iju mia, pwara do, majani on ia: Kodo, i pan kajale on uk en li jued, me kaunda pil toto, a pan kalokolok. 2 Me nanmarki en jappa kan nenekei, o me kaukaujon jappa pweipweikier wain en a nene. 3 Ari, a uke ia lan nan jap tan ren nen. I ap kilaner li amen, mondi pon man waitata amen, ad a laue toto mia, mona iju o a oje ejok mia. 4 Li o likau kida likau tontol o waitata, o kapwat kida kold o takai kajampwal, o manaman kai, o ni pa a dal kold eu mia, me dir kila me jamin o me jaut en a nene. 5 O ni tam a mar eu intinidier, iet: Okiok pot, Papilon lapalap in en me nene kan o jaut akan en jappa. 6 O i kilan li o a pweipweiki nt' en jaraui kan o nt' en jaunkadade en lejuj akan. Ari, ni ai kilaner i, i ap puriamui kaulap. 7 A tounlan o majani on ia: Mend a koe waponki? I pan kajale on uk karajepom om waponki li o, o man o, o me a kin dake, me a mona iju o a oje ejok mia. 8 Man o, me koe kilaner, a mia maj, ap joer mia, a nok pwaradado jan waja lol, ap pan kolan wajan kamekam; o irail, me kaukaujon jappa, pan wapon ki irail, me mar arail jo intinidier nan puk en

maur jan nin tapin jappa, ni ar kilan man o, due a mier maj, ap joer mia, ap nok pwarado. (Abyssos g12) 9 Ari, iet lolekon: Mona iju rajon nana iju, me li o mondi poa. 10 O irail nanmarki ijimen. Limen nikilar, me ta men mia, a amen kaikenta pwarado, a a lao pwararado, a pan japwilada anjau kij. 11 A man o men maj, ap joer mia, i kawalemen, kijan ijimen, ap pan kalokolok. 12 A oje ejok, me koe kilaner, rajon nanmarki ek, me kaikenta ar wei, a re aleer manaman dueta nanmarki kan, pwen japwileda auer ta ieu ren man o. 13 Ir pukat kin wia injen ta ieu, o re pan ki on man o ar manaman pak i ar anianin o. 14 Ir pan mauini on Jippul, a Jippul pan kaloe ir edi; pwe i ta Kaun en kaun akan o Nanmarki en nanmarki kan. O me ian i, me paeker, o pilier, o melel. 15 A majani on ia: Pil oko, me koe kilaner, waja me li jued o mondi ia, iei irail men liki, o kainok kan, o aramaj akan, o lokaia kan. 16 O oje ejok, me koe kilaner, o man o, irail me pan tataki li jued o, o kajamaliala i, o kakili jauia ta, o re pan kanala uduk a, karonki i kijinai. 17 Pwe Kot kotin kainonada monion ar, en wia kupur a, o en wia lamalam ta pot o en upai man o, a lao majan en Kot pwaida. 18 Li o, me koe kilaner, iei kanim lapalap, me kakaun nanmarki kan nan jappa.

18 MURIN mepukat i kilaner amen tounlan kodido jan lan, me manaman kaulap, o jappa marain kila a linan. 2 A kotin molipeki kapitie laud majani: A ronk pajan, o ronk pajan, Papilon lapalap, ap id wiala deun tewil akan, o deun nen jaut karoj, o deun manpir jamin, o katantat. 3 Pwe wei karoj nim jan wain makar en a nene, o nanmarki en jappa nenekei re a, o jaunet en jappa kapwapwakier a kapwa kajampwal akan. 4 O i roner eu nil jan lan majani: Ko wei jan i nai aramaj akan, pwe komail der ainekida dip ar kan, pwe komail der pukoki kompar akan. 5 Pwe dip a kan lel oner lan, o Kot kotin tamanda a jued akan. 6 Depuk on i, duen pein i wiadar! O depuk on i pan ria pak, duen a mau on a wiawia kan; dal o, me a audedar, i dal ota komail aude on i pan riapak! 7 Duen a kin kalinanda pein i, o kamuei matier, iei due ki on I kaleopa o kajonlarpa, pwe a moneloleki: Nai nanmarki li amen, o i jo pan li odi, o i iota pan kilan mejued kot. 8 I me kompa kan pan lel on i ni ran ota: Mela, o maiei, o lek, o a pan ron kila kijinai, pwe Kaun Kot me manaman, me kadekikada i; 9 O nanmarki en jappa kan, me nene re a, o muei mat jan i, re pan maieiki, o weriwereki i ni ar kilan adinai en a ronala. 10 O re pan u waja doo waponki a kamekam indada: Apwal, apwal Papilon, kanim lapalap, Papilon kanim kelail! Ni aur ta ieu kadeik paom pwaida. 11 O jaunet en jappa kan maiei o janejanki i, pwe jota amen me neti ar kapwa kan. 12 Kapwa kold, o jilper, o takai kajampwal akan, o manaman akan, o likau linen kajelet, o likau tol, o likau jilk, o likau waitata, o jon en tuka pomau karoj, o jon en dal karoj, me wia kidar ni en elefant, o dal akan, wia kidar tuka kajampwal, o mata praj, o mata, o marmor, 13 O jimet, o potik, o men ijj, o me pomau, o pomau en ijj, o wain, o le, o plaua kajampwal, o wan wit, o man akan, o man jip, o oj akan, o dake pan oj, o ladu kan, o nen en aramaj akan, 14 O wan tuka kan, me kaped om kin iauki, roje jan uk er, o dipijou linan o kajelet roje jan uk er, a jolar pan diarovkada kokolata. 15 Jaunet en mepukat, me kapwapwadar re a, me pan u waja doo, wapon kida a kamekam

janejan o mamaiei. 16 Indinda: Apwal, apwal kanim lapalap, me kapwadeki likau ankotitik, o tol, o waitata, o kapwadeki kold, o takai kajampwal, o manaman! 17 Pwe ni auer ta ieu kapwa totu pukat olar. O jaupal en jop, o ir, me toun jop, o jeler akan, o jaunet en nan madau, ir uda waja doo. 18 O weriwereda, ni ar kilaner adiniai en a ijij, indinda: la kanim, me rajon kanim lapalap wet! 19 Irali tukatuk en mon wereda, janejan, mamaiei, indinda: Apwal apwal kanim lapalap! Tou a, me ar jop akan mi nan madau, kapwapwalar, pwe a neti re a mulatokia. Ni auer ta ieu a mokonaidier. 20 Kaneketeki i lan, o jaraui kan, o wanporon kan, o jaukop akan, pwe Kot me kotin iki on I komail. 21 Tounlan rojon amen pokoda takai due takai lap men irij plaua, ap kajedi on madau, majani: Iduen Papilon kanim lap pan karonk pajan, ap pan jolar mia. 22 Nil en me wia arp akan o kakaul akan, o me peuk kajan plote, o me peuk koronete, pan jolar me pan ron re a, o jolar jaupal, me pan diarov lol om, o nirjok en takai irij plaua jolar me pan ron lol om. 23 O marain en lamp pan jolarjenjer lol om, o nil en ol kamod o li kamod jolar me pan ron lol om, pwe noum jaunet akan, jaumaj en jappa, kainok karoj pakotaue kilar om widin kan. 24 O ntan jaukop o jaraui kan me diarovadar lol om, o ntan karoj, me kamekamelar jappa.

19 MURIN meputak i roner likamada moron en pokon kalaimun nanlan, majani: Aleluia, kamaur, o linan, o manaman udan atail Kot! 2 Pwe melel o me pun ar kadeik kan; pwe a kotin kadeikadar li jued lapalap, me kajuedie kilar toun jappa a neneh kan o a ikier ntan na ladu kan. 3 Pil kariapak renda: Aleluia! A adiniai adidala kokolata. (aiōn g165) 4 O lapalap riekpamen o man pamen rap poridi poni on Kot, me kaipokedi pon mol a, majani: Amen Aleluia! 5 O nil, me peido jan mol o majani: Kapina atail Kot, komail jiwilim a ladu kan, komail, me lan i, me tiktitik o me lapalap akan! 6 O i roner moron en pokon kalaimun, o due nil en pil toto, o due nirinir en nanjapwe kan indinda: Aleluia, pwe Kaun atail Kot, me Kaun en meakaroj a wialar Nanmarki. 7 Kitail en injenemau, o pereperen, o wauneki i, pwe a leler en Jippul a kapapaud, o li kamod onopadar. 8 O a muez on i, en likauwia kida likau linen, me min o makelekel; pwe likau linen makelekel iei kadeik pun en me wiaui pweki jaraui kan. 9 A majani on ia: Intiniedi: Re meid pai, me luke don kamadip en kapapaud en Jippul o. O a majani on ia: Mepukat majan melel akan en Kot. 10 I ap pupedi ni aluwilu a, en poni i. A majani on ia: Koe der, nai jau om, o ri om, me aneki kadeke pan leju; poni Kot. A nen en kokop iei kadeke pan leju. 11 O i kilaner lan a ritidat o oj puetepuet amen, o me kaipokedi poa, me oroneki Pun o Melel; a kadeikada o mauinda ni me pun. 12 Por en jilani me rajon umkul en kijinai, o mar a toto mia ni tapwi, a mar eu intinidier, me jota amen me aja, pein i ta. 13 A likau kida likau eu, me kadueki nta, o mar a oroneki: Majan en Kot. 14 O karij en jaunpei en nanlan idauen i pon oj puetepuet akan, likau kida linen puetepuet o min. 15 O jan nan jilan i kodlaj kon luj da jan, men kamekameki wein jappa. A pan kotin kaun kida jokon mata pot; o a tiakedi kopa en wain, me onion en Kot, Kaun en meakaroj. 16 Ni a likau o ni lanelane a mar a intinidier: Nanmarki en namarki o Kaun en kaun akan. 17 O i kilaner tounlan amen uda nan katipin; a molipeiki nil laud majani on manpir akan, me pipir nan waron en lan: Kodo, pokon

don kamadip lapalap en Kot. 18 Pwe komail en kan uduk en nanmarki kan, o uduk en kaun akan, o uduk en manaman akan, o uduk en oj akan, o me mondi po arail, o uduk en me maio ko o ladu kan, me tiktitik o me lapalap akan. 19 O i kilaner man o, o nanmarki en jappa kan, o nair karij akan pokon penan mauini on i, me kaipokedi pon oj o na karij akan. 20 Man o lodi on ianaki jaukop likam, me wia kilel kai mo a, me a kotaue kida irail, me kilele kidi kilel en man o, o ir me poni a kilel. Ira karoj lokidokilan nan le en kijinai, me roneronki jwepel ni ara memaur. (Limnē Pyr g3041 g4442) 21 Me lu akan kamekame kila kodlaj en i, me kaipokedi pon oj o, iei kodlaj, me luj a jan nan jilan i; ari manpir akan muei mat kilar uduk arail.

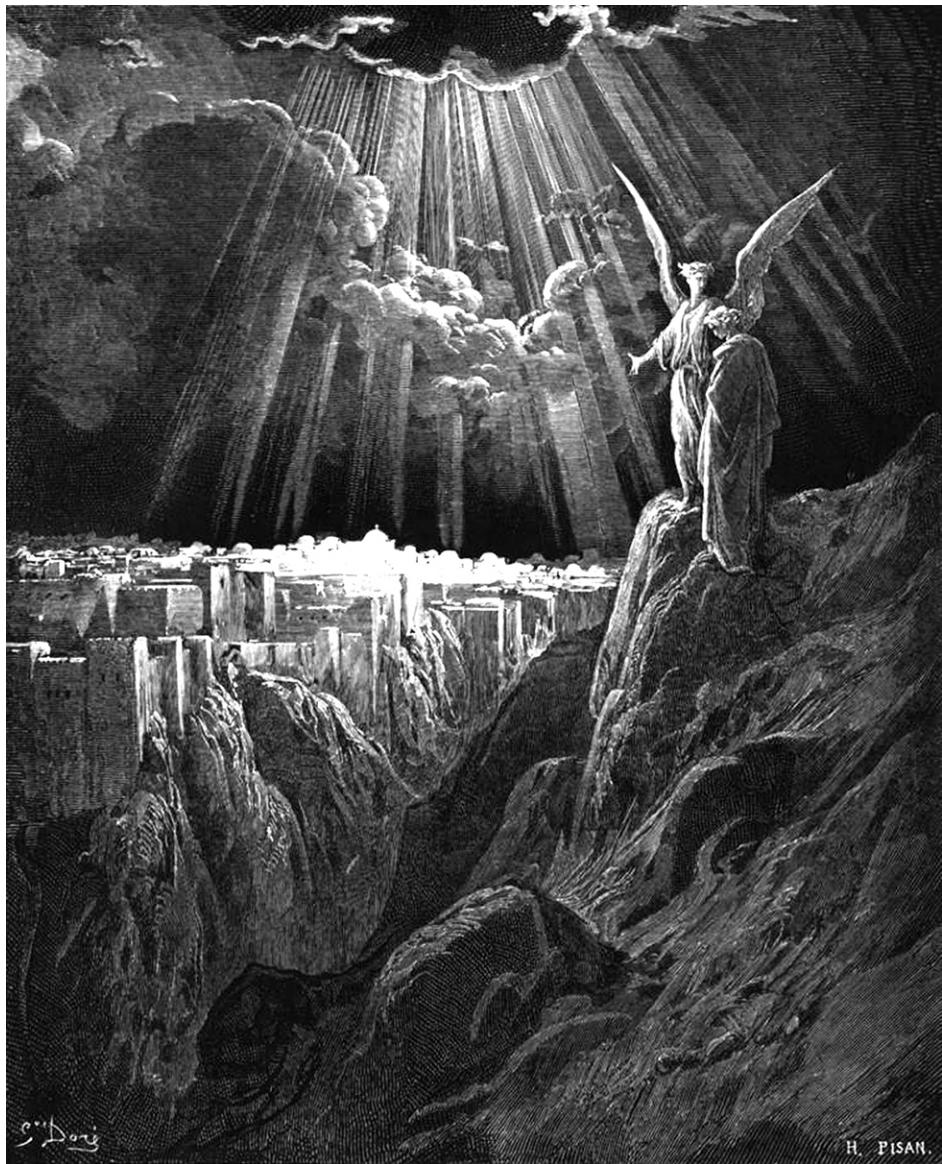
20 I kilaner tounlan amen kotido jan lan, ki en waja lol mi re a nan lim a o jal mata lapalap. (Abyssos g12) 2 A jaikidi drake o jerpent en kaua, iei Tewil o Jatan, ap jaliedi i par kid. 3 O kajedi on nan waja lol jo kapi, ritiniedi o kileledi poa, pwe ender katikatiama toun jappa, a lao par kid imwijkala. Muri a nok jadapokala anjau kij. (Abyssos g12) 4 O i kilaner mol akan, o ir me kaipokedi poa, kadeikada; o i kilaner nen en ir, me mon ar lepuki janer pweki kadedepan lejuj o majan en Kot, o ir, me jo poni man o, o a kilel, o jo kilelekida a kilel ni tam ar o ni pa ar. Irail mauredar ap ian Krijtij kakaun par kid. 5 A me melar tei kan jota maureda lao par kid imwijkala, iei iajada kaeu. 6 A meid pai o jaraui, me pan konodi iaj kaeu; mela kariau jo kokoa irail, pwe irail wiala jamero en Kot o en Krijtij akan, o re pan ian i kakaun par kid. 7 Par kid lao imwijkela, Jatan ap pan japedokla jan a im en katen. 8 A ap pan parwei katikatia mau toun jap akan, me mi ni kaim paieu en jappa, Kok o Makok, kapokon ir penan mauin; ir me nederenia rajon pik en oror. 9 Irail paraparalan nan jappa, rap kapil pena pokon en jaraui kan, o kanim kapai; kijinai ap moredi jan lan, karon ir ala. 10 O tewil, me kotaue ir, lokidokila nan le en kijinai o jwepel, waja me man o jaukop likam mia ia, o re pan kairokolok ni ran o ni pon kokolata joutuk. (aiōn g165, Limnē Pyr g3041 g4442) 11 O i kilaner mol puetepuet lapalap eu, o i me kaipokedi poa jappa o lan tan wei jan mon jilan i, ap jolar deu ara me diarovadar. 12 O i kilaner melar akan tiktitik o lapalap akan u mon mol o, o puk kan pak pajaner, o pil eu puk me pak pajaner, me puk en kamaur. Melar akan ap pakadeik kidor meakan, me intinidier nan puk kan duen ar wiawia kan. 13 O madau kapeida melar akan, me mimi lole, o mela o wajan mela kidaer, me mi lol ir. Ir karoj pakadeikadar iran ar wiawia kan. (Hadēs g86) 14 Mela o wajan mela me pijkeindi lan le en kijinai; iei mela kariau. (Hadēs g86, Limnē Pyr g3041 g4442) 15 O meamen, me jo intinidier nan puk en kamaur, a pijkeindi lan le en kijinai. (Limnē Pyr g3041 g4442)

21 O i kilaner lan kap o jappa kap, pwe lan maj o jappa maj jolar mia, o jolar madau. 2 O i kilaner kanim ijou, lerujalem kap, peidido jan lan ren Kot, kapwater due li kamod kapwater on a paud ol. 3 O i roner nil laud jan mol o majani: Kilan, tanpaj en Kot mi ren aramaj akan, o a pan kotikot re'rail, o irail pan wia jiwilim a aramaj ala, o pein Kot pan kotikot re'rail. 4 O a pan kotin limwi jan pil en maj ar karoj; o mela pan jolar, pil jolar maiei, o jolar janejan, madak kokolata, pwe men maj jolar mia. 5 O me kaipokedi pon mol o majani: Kilan, I pan

kawilikapada meakan karoj. O a kotin majani: Intiniedi; pwe majan pukat me pun o melel! **6** A kotin majani on ia: A pwaidar. Nai Alpa o Omeka, Tapi o Imwi. I pan ki on, me men nim pil adar, en nim jan utun pil en maur japan. **7** Me pan dadaurata, a pan jojoki mepukat, o I pan wia na Kot la, o a pan wiala nai jeri. **8** A me majak, o jokamelele, o jaut akan o men kamela kan, o nenek kan, o wun ani kan, o me poni dikedik en ani kan, o likam kan karoj deu ar nan le, me roneronki kijiniasi o jwepel, iei mela kariau. (*Limnē Pyr g3041 g4442*) **9** O tounlan amen, kijan ijimen, me dal en kalokolok iju en kaimwijkela mi re a, pwarado majani on ia: Ko don met, i pan kajale on uk li kamod, warok en Jippul o. **10** Ari a kotin kalua kin ia la ren nen pon nana lapalap eu o ileile, ap kajale on ia kanim ijou lerujalem, peipeidido jan lan ren Kot; **11** Linaneki linan en Kot; a marain me raj on takai kajampwal, rajon iajpij linan eu, **12** A kel lapalap ileile mia, o wanim ejokriau, o tounlan ekriamen mi ni wanim ko, o mar akan intinidier, me mar en nain Ijrael ekriamen. **13** Ni maj en lan wanim jilu, o ni apon wanim jilu, o ni air wanim jilu, o ni kapi wanim jilu. **14** Pajon en kel en kanim o me ejokriau, o mar en wanporon en Jippul o ekriamen intindier po ar. **15** Me majani on ia mepukat, men jon jokon kold mi re a, pwen jon kanim o, o a wanim akan o a kel o. **16** Pali en kanim pali paieu, o anet a dueta talap a; a jonki kanim men jon o, me anet a jtadien nenriakid. Anet a tiilap o ileile duepeneta. **17** A jojon kel o, ari me tipon en pa epuki paeijok paieu, duen men jon en aramaj o, me mi ren tounlan o. **18** A kel o wia kidar iajpij, a kanim o wia kidar kold eta, me rajon klaj makelekel. **19** Pajon en kel en kanim o ujunakier jon en takai kajampwalia karoj. Tapin pajon takai iajpij, a kariau japiro, a kajilu kaljedonia, a kapaeu jmarakd, **20** A kalmau jardonik, a kawonu jardij, a kaju krijolit, a kawalu peril, a katuau topaj, a kaeijok krijopraj, a kaeijokeu iajint, a kaeijokriau ametijt. **21** O wanim ejokriau manaman ejokriau; ari, wanim eu iei manaman eu; o al en kanim o me kold makelekel, linan due klaj. **22** O i jota kilaner im en kaudok lole, pwe Kaun Kot, Kaun en meakaroj o Jippul iei ar im en kaudok. **23** O kanim jota mau on katipin de maram, pwen dakedaker, pwe linan en Kot kamaraini i, o Jippul iei arail lamp. **24** O wei kan pan weid wei ni a linan; o nanmarki en jappa kan pan walau i ar linan. **25** O a wanim akan jota pan ritidi ni ran, pwe jolar pon waja o. **26** O irail pan wa don i linan o wau en wei kan, **27** Jota me pan pedelon on me jamin, de me kin wia jaut, de likam, a irail eta, me mar arail intindier nan puk en maur en Jippul.

22 O A kotin kajale on ia pilap en kamaur pot, makelekel due krijtal, me u wei jan ni mol en Kot o Jippul. **2** Ni kailan pilap pali karoj tukan kamaur mia, me kin wa jon en wa ejokriau, me wa jaunipon kaukaule; o tan tuka kan men kamaur toun jappa. **3** O jolar men kariala kokolata; a mol en Kot o Jippul me mi lole; o japwilim a ladu kan pan upa i, **4** O re pan kilan jilan i, o mar a pan mi ni tam ar. **5** O jolar pon ni waja o kokolata; re jolar anane marain en lamp, pil jolar marain en katipin, pwe Kaun Kot pan kotin kamaraini ir, o re pan nanmarki kokolata. (*aiōn g165*) **6** A majani on ia: Majan me pun o melel, o Kaun Kot en nen en jaukop akan poronedo japwilim a tounlan, en kajale on japwilim a ladu kan, me pan wiaui ni anjau koren. **7** Kilan, I pan madan pwarado, meid pai, me kanekid majan akan en

kokop en puk wet! **8** Nai loanej, me roner o kilaner mepukat, o ni ai roner o kilaner, I ap poridier poni mon aluwilu en tounlan, me kajale on ia mepukat. **9** O a majani on ia: Koe der, nai pil lan uk papa amen o ian ri om jaukop akan, o ian ir, me kanekid majan en puk wet, poni Kot! **10** O a majani on ia: Koe der katene majan en kokop en puk wet, pwe anjau o korendor. **11** Me jo pun, en japejapuneta, o me jamin, en jamijamineta, o me pun, en punepuneta, o me jaraui en jaraui ta. **12** Kilan, i madan pwarado o ai pwain mi re i, en pwain on amen amen duen ar wiawia kan. **13** Nai Alpa o Omeka, men Maj o Men mur, Tapi o Imwi. **14** Re meid pai, me lope ar likau, pwe ren kon on tuka en kamaur, o pedelon on nan wanim en kanim akan! **15** Liki kitikani mia, o widinok kan, o nenek kan, o kamela kan, o me poni dikedik en ani, o amen amen me mauki o me wiada likam. **16** Nai lejuij kadar doer nai tounlan, en kadeke on komail mepukat, mon momodijou kan. Nai tapin kadaudok en Dawid, uju ran umpumpul. **17** Nen o li kamod majani: Kodo! O me pan ron, en inda: Kodo! O me men nim, en kodo, meamen me inon ion, en tunole pil en kamaur japan. **18** I kadeke on amen amen me ron majan en kokop en puk wet, ma amen pan ujai on, Kot pan kotiki on i kampa kan, me intindier nan puk wet. **19** O ma amen pan kaje jon ekij majan en kokop wet, Kot pan kotiki jan pwajj a nin tukan kamaur o kanim ijou, me intindier nan puk wet. **20** Me kin kadeke mepukat, majanier: lei I pan madan pwarado. Amen, kotido Main lejuij! **21** Mak en Kaun lejuij Krijtuj en mi ren jaraui kan karoj! Amen.

O i kilaner kanim ijou, lerujalem kap, peidido jan lan ren Kot, kapwater due li kamod kapwater
on a paud ol. O i roner nil laud jan mol o majani: Kilan, tanpaj en Kot mi ren aramaj akan, o a
pan kotikot re'rail, o irail pan wia japwilim a aramaj ala, o pein Kot pan kotikot re'rail.

Kaudial 21:2-3

Reader's Guide

Pohnpeian at AionianBible.org/Readers-Guide

The Aionian Bible republishes public domain and Creative Common Bible texts that are 100% free to copy and print. The original translation is unaltered and notes are added to help your study. The notes show the location of ten special Greek and Hebrew Aionian Glossary words to help us better understand God's love for individuals and for all mankind, and the nature of afterlife destinies.

Who has the authority to interpret the Bible and examine the underlying Hebrew and Greek words? That is a good question! We read in 1 John 2:27, "*As for you, the anointing which you received from him remains in you, and you do not need for anyone to teach you. But as his anointing teaches you concerning all things, and is true, and is no lie, and even as it taught you, you remain in him.*" Every Christian is qualified to interpret the Bible! Now that does not mean we will all agree. Each of us is still growing in our understanding of the truth. However, it does mean that there is no infallible human or tradition to answer all our questions. Instead the Holy Spirit helps each of us to know the truth and grow closer to God and each other.

The Bible is a library with 66 books in the Protestant Canon. The best way to learn God's word is to read entire books. Read the book of Genesis. Read the book of John. Read the entire Bible library. Topical studies and cross-referencing can be good. However, the safest way to understand context and meaning is to read whole Bible books. Chapter and verse numbers were added for convenience in the 16th century, but unfortunately they can cause the Bible to seem like an encyclopedia. The Aionian Bible is formatted with simple verse numbering, minimal notes, and no cross-referencing in order to encourage the reading of Bible books.

Bible reading must also begin with prayer. Any Christian is qualified to interpret the Bible with God's help. However, this freedom is also a responsibility because without the Holy Spirit we cannot interpret accurately. We read in 1 Corinthians 2:13-14, "*And we speak of these things, not with words taught by human wisdom, but with those taught by the Spirit, comparing spiritual things with spiritual things. Now the natural person does not receive the things of the Spirit of God, for they are foolishness to him, and he cannot understand them, because they are spiritually discerned.*" So we cannot understand in our natural self, but we can with God's help through prayer.

The Holy Spirit is the best writer and he uses literary devices such as introductions, conclusions, paragraphs, and metaphors. He also writes various genres including historical narrative, prose, and poetry. So Bible study must spiritually discern and understand literature. Pray, read, observe, interpret, and apply. Finally, "*Do your best to present yourself approved by God, a worker who does not need to be ashamed, properly handling the word of truth.*" 2 Timothy 2:15. "*God has granted to us his precious and exceedingly great promises; that through these you may become partakers of the divine nature, having escaped from the corruption that is in the world by lust. Yes, and for this very cause adding on your part all diligence, in your faith supply moral excellence; and in moral excellence, knowledge; and in knowledge, self-control; and in self-control patience; and in patience godliness; and in godliness brotherly affection; and in brotherly affection, love. For if these things are yours and abound, they make you to be not idle nor unfruitful to the knowledge of our Lord Jesus Christ,*" 2 Peter 1:4-8.

Glossary

Pohnpeian at AionianBible.org/Glossary

The Aionian Bible un-translates and instead transliterates ten special words to help us better understand the extent of God's love for individuals and all mankind, and the nature of afterlife destinies. The original translation is unaltered and a note is added to 64 Old Testament and 201 New Testament verses. Compare the meanings below to the Strong's Concordance and Glossary definitions.

Abyssos g12

Greek: proper noun, place

Usage: 9 times in 3 books, 6 chapters, and 9 verses

Meaning:

Temporary prison for special fallen angels such as Apollyon, the Beast, and Satan.

aïdios g126

Greek: adjective

Usage: 2 times in Romans 1:20 and Jude 6

Meaning:

Lasting, enduring forever, eternal.

aiōn g165

Greek: noun

Usage: 127 times in 22 books, 75 chapters, and 102 verses

Meaning:

A lifetime or time period with a beginning and end, an era, an age, the completion of which is beyond human perception, but known only to God the creator of the aiōns, Hebrews 1:2. Never meaning simple endless or infinite chronological time in Greek usage. Read Dr. Heleen Keizer and Ramelli and Konstan for proofs.

aiōnios g166

Greek: adjective

Usage: 71 times in 19 books, 44 chapters, and 69 verses

Meaning:

From start to finish, pertaining to the age, lifetime, entirety, complete, or even consummate. Never meaning simple endless or infinite chronological time in Koine Greek usage. Read Dr. Heleen Keizer and Ramelli and Konstan for proofs.

eleēsē g1653

Greek: verb, aorist tense, active voice, subjunctive mood, 3rd person singular

Usage: 1 time in this conjugation, Romans 11:32

Meaning:

To have pity on, to show mercy. Typically, the subjunctive mood indicates possibility, not certainty. However, a subjunctive in a purpose clause is a resulting action as certain as the causal action. The subjunctive in a purpose clause functions as an indicative, not an optative. Thus, the grand conclusion of grace theology in Romans 11:32 must be clarified. God's mercy on all is not a possibility, but a certainty. See ntgreek.org.

Geenna g1067

Greek: proper noun, place

Usage: 12 times in 4 books, 7 chapters, and 12 verses

Meaning:

Valley of Hinnom, Jerusalem's trash dump, a place of ruin, destruction, and judgment in this life, or the next, though not eternal to Jesus' audience.

Hadēs g86

Greek: proper noun, place

Usage: 11 times in 5 books, 9 chapters, and 11 verses

Meaning:

Synonomous with Sheol, though in New Testament usage Hades is the temporal place of punishment for deceased unbelieving mankind, distinct from Paradise for deceased believers.

Limnē Pyr g3041 g4442

Greek: proper noun, place

Usage: Phrase 5 times in the New Testament

Meaning:

Lake of Fire, final punishment for those not named in the Book of Life, prepared for the Devil and his angels, Matthew 25:41.

Sheol h7585

Hebrew: proper noun, place

Usage: 66 times in 17 books, 50 chapters, and 64 verses

Meaning:

The grave or temporal afterlife world of both the righteous and unrighteous, believing and unbelieving, until the general resurrection.

Tartaroō g5020

Greek: proper noun, place

Usage: 1 time in 2 Peter 2:4

Meaning:

Temporary prison for particular fallen angels awaiting final judgment.

Glossary +

AionianBible.org/Bibles/Pohnpeian---Pohnpeian-NT-Psalms-Old-Alphabet/Noted

Glossary references are below. Strong's Hebrew and Greek number notes are added to 64 Old Testament and 201 New Testament verses. Questioned verse translations do not contain Aionian Glossary words and may wrongly imply *eternal* or *Hell*. * The note placement is skipped or adjusted for verses with non-standard numbering.

Abyssos

Lukaj 8:31
Men Rom 10:7
Kaudial 9:1
Kaudial 9:2
Kaudial 9:11
Kaudial 11:7
Kaudial 17:8
Kaudial 20:1
Kaudial 20:3

Wiawia 3:21
Wiawia 15:18
Men Rom 1:25
Men Rom 9:5
Men Rom 11:36
Men Rom 12:2
Men Rom 16:27
Men Korint I 1:20
Men Korint I 2:6
Men Korint I 2:7
Men Korint I 2:8
Men Korint I 3:18
Men Korint I 8:13
Men Korint I 10:11
Men Korint II 4:4
Men Korint II 9:9
Men Korint II 11:31
Men Kalejia 1:4
Men Kalejia 1:5
Men Epiju 1:21
Men Epiju 2:2
Men Epiju 2:7
Men Epiju 3:9
Men Epiju 3:11
Men Epiju 3:21
Men Epiju 6:12
Men Pilipi 4:20
Men Koloje 1:26
Timoteuj I 1:17
Timoteuj I 6:17
Timoteuj II 4:10
Timoteuj II 4:18
Tituj 2:12
Men Ipru 1:2
Men Ipru 1:8
Men Ipru 5:6
Men Ipru 6:5
Men Ipru 6:20
Men Ipru 7:17
Men Ipru 7:21
Men Ipru 7:24
Men Ipru 7:28
Men Ipru 9:26
Men Ipru 11:3
Men Ipru 13:8
Men Ipru 13:21
Petruj I 1:23

Petruj I 1:25
Petruj I 4:11
Petruj I 5:11
Petruj II 3:18
Ioanej I 2:17
Ioanej II 1:2
Iudaj 1:13
Iudaj 1:25
Kaudial 1:6
Kaudial 1:18
Kaudial 4:9
Kaudial 4:10
Kaudial 5:13
Kaudial 7:12
Kaudial 10:6
Kaudial 11:15
Kaudial 14:11
Kaudial 15:7
Kaudial 19:3
Kaudial 20:10
Kaudial 22:5

aïdios

Men Rom 1:20
Iudaj 1:6

aiōn

Matāuj 12:32
Matāuj 13:22
Matāuj 13:39
Matāuj 13:40
Matāuj 13:49
Matāuj 21:19
Matāuj 24:3
Matāuj 28:20
Markuj 3:29
Markuj 4:19
Markuj 10:30
Markuj 11:14

Men Korint II 9:9
Men Korint II 11:31
Men Kalejia 1:4
Men Kalejia 1:5
Men Epiju 1:21
Men Epiju 2:2
Men Epiju 2:7
Men Epiju 3:9
Men Epiju 3:11
Men Epiju 3:21
Men Epiju 6:12
Men Pilipi 4:20
Men Koloje 1:26
Timoteuj I 1:17
Timoteuj I 6:17
Timoteuj II 4:10
Timoteuj II 4:18
Tituj 2:12
Men Ipru 1:2
Men Ipru 1:8
Men Ipru 5:6
Men Ipru 6:5
Men Ipru 6:20
Men Ipru 7:17
Men Ipru 7:21
Men Ipru 7:24
Men Ipru 7:28
Men Ipru 9:26
Men Ipru 11:3
Men Ipru 13:8
Men Ipru 13:21
Petruj I 1:23

Kaudial 14:11
Kaudial 15:7
Kaudial 19:3
Kaudial 20:10
Kaudial 22:5

aiōnios

Lukaj 1:33
Lukaj 1:55
Lukaj 1:70
Lukaj 16:8
Lukaj 18:30
Lukaj 20:34
Lukaj 20:35
Ioanej 4:14
Ioanej 6:51
Ioanej 6:58
Ioanej 8:35
Ioanej 8:51
Ioanej 8:52
Ioanej 9:32
Ioanej 10:28
Ioanej 11:26
Ioanej 12:34
Ioanej 13:8
Ioanej 14:16

Matāuj 18:8
Matāuj 19:16
Matāuj 19:29
Matāuj 25:41
Matāuj 25:46
Markuj 3:29
Markuj 10:17
Markuj 10:30
Lukaj 10:25
Lukaj 16:9
Lukaj 18:18
Lukaj 18:30
Ioanej 3:15
Ioanej 3:16
Ioanej 3:36
Ioanej 4:14
Ioanej 4:36
Ioanej 5:24
Ioanej 5:39
Ioanej 6:27
Ioanej 6:40
Ioanej 6:47
Ioanej 6:54
Ioanej 6:68

Ioanej 10:28
Ioanej 12:25
Ioanej 12:50
Ioanej 17:2
Ioanej 17:3
Wiawia 13:46
Wiawia 13:48
Men Rom 2:7
Men Rom 5:21
Men Rom 6:22
Men Rom 6:23
Men Rom 16:25
Men Rom 16:26
Men Korint II 4:17
Men Korint II 4:18
Men Korint II 5:1
Men Kalejia 6:8
Men Tejalonik II 1:9
Men Tejalonik II 2:16
Timoteuj I 1:16
Timoteuj I 6:12
Timoteuj I 6:16
Timoteuj I 6:19
Timoteuj II 1:9
Timoteuj II 2:10
Tituj 1:2
Tituj 3:7
Pilemon 1:15
Men Ipru 5:9
Men Ipru 6:2
Men Ipru 9:12
Men Ipru 9:14
Men Ipru 9:15
Men Ipru 13:20
Petruj I 5:10
Petruj II 1:11
Ioanej I 1:2
Ioanej I 2:25
Ioanej I 3:15
Ioanej I 5:11
Ioanej I 5:13
Ioanej I 5:20
Iudaj 1:7
Iudaj 1:21
Kaudial 14:6

eleēsē

Men Rom 11:32

Geenna

Matäuj 5:22
Matäuj 5:29
Matäuj 5:30
Matäuj 10:28
Matäuj 18:9
Matäuj 23:15
Matäuj 23:33

Markuj 9:43
Markuj 9:45
Markuj 9:47
Lukaj 12:5
Iakopuj 3:6

Hadēs

Matäuj 11:23
Matäuj 16:18
Lukaj 10:15
Lukaj 16:23
Wiawia 2:27
Wiawia 2:31
Men Korint I 15:55
Kaudial 1:18
Kaudial 6:8
Kaudial 20:13
Kaudial 20:14

Limnē Pyr

Kaudial 19:20
Kaudial 20:10
Kaudial 20:14
Kaudial 20:15
Kaudial 21:8

Sheol

Senesis 37:35
Senesis 42:38
Senesis 44:29
Senesis 44:31
Nempe Kan 16:30
Nempe Kan 16:33
Deuderonomi 32:22
1 Samuel 2:6
2 Samuel 22:6
1 Nanmwarki Kan 2:6
1 Nanmwarki Kan 2:9
Sohp 7:9
Sohp 11:8
Sohp 14:13
Sohp 17:13
Sohp 17:16
Sohp 21:13
Sohp 24:19
Sohp 26:6

Psalms 6:5
Psalms 9:17
Psalms 16:10
Psalms 18:5
Psalms 30:3
Psalms 31:17
Psalms 49:14
Psalms 49:15
Psalms 55:15
Psalms 86:13
Psalms 88:3

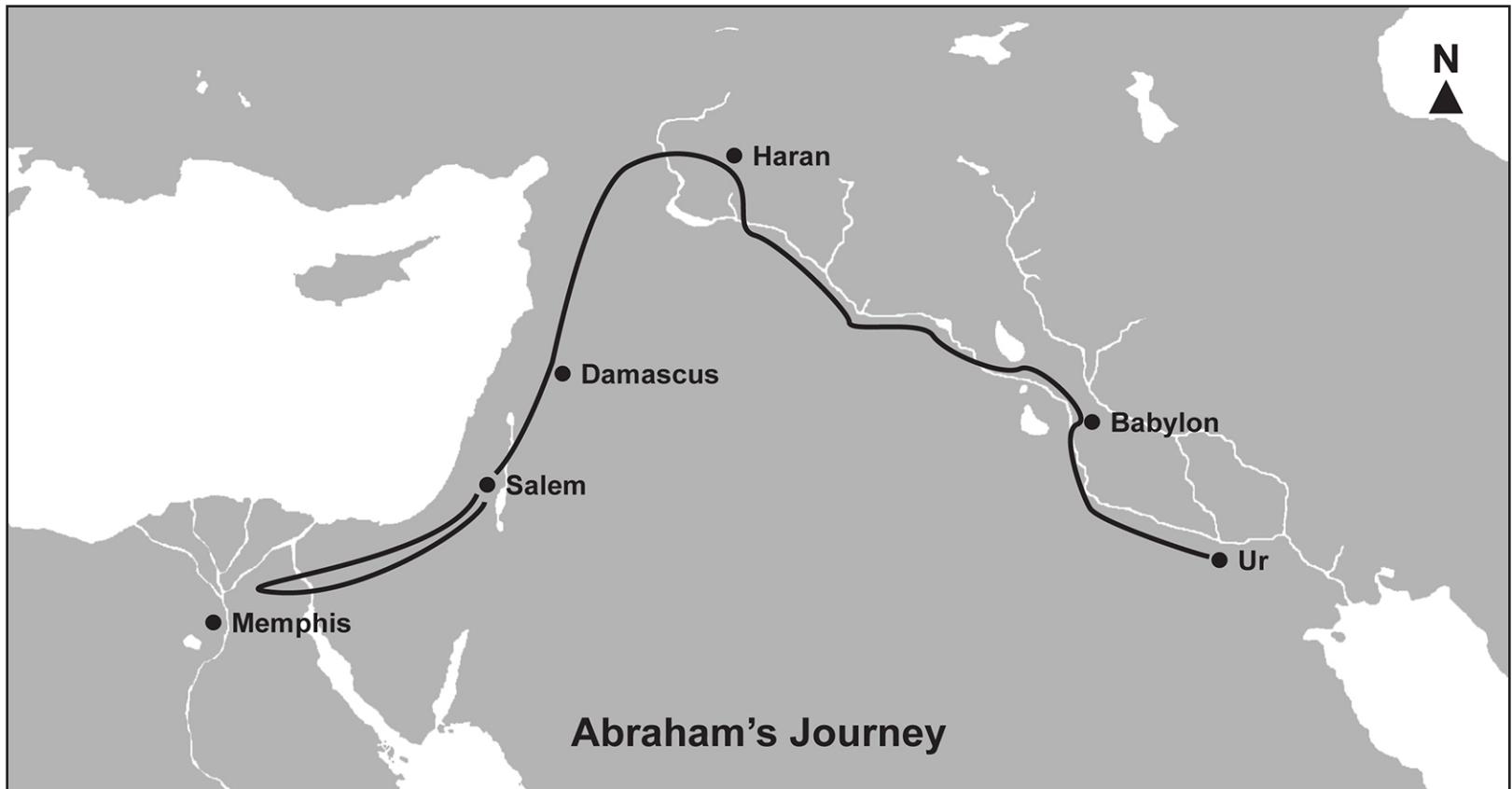
Psalms 89:48
Psalms 116:3
Psalms 139:8
Psalms 141:7
Lepin Padahk Audapan Kan 1:12
Lepin Padahk Audapan Kan 5:5
Lepin Padahk Audapan Kan 7:27
Lepin Padahk Audapan Kan 9:18
Lepin Padahk Audapan Kan 15:11
Lepin Padahk Audapan Kan 15:24
Lepin Padahk Audapan Kan 23:14
Lepin Padahk Audapan Kan 27:20
Lepin Padahk Audapan Kan 30:16
Eklesiades 9:10
Melkahkahn Melkahka Kan 8:6
Aiseia 5:14
Aiseia 7:11
Aiseia 14:9
Aiseia 14:11
Aiseia 14:15
Aiseia 28:15
Aiseia 28:18
Aiseia 38:10
Aiseia 38:18
Aiseia 57:9
Esekiel 31:15
Esekiel 31:16
Esekiel 31:17
Esekiel 32:21
Esekiel 32:27
Oseia 13:14
Eimwos 9:2
Sona 2:2
Apakuk 2:5

Tartaroō

Petruj II 2:4

Questioned

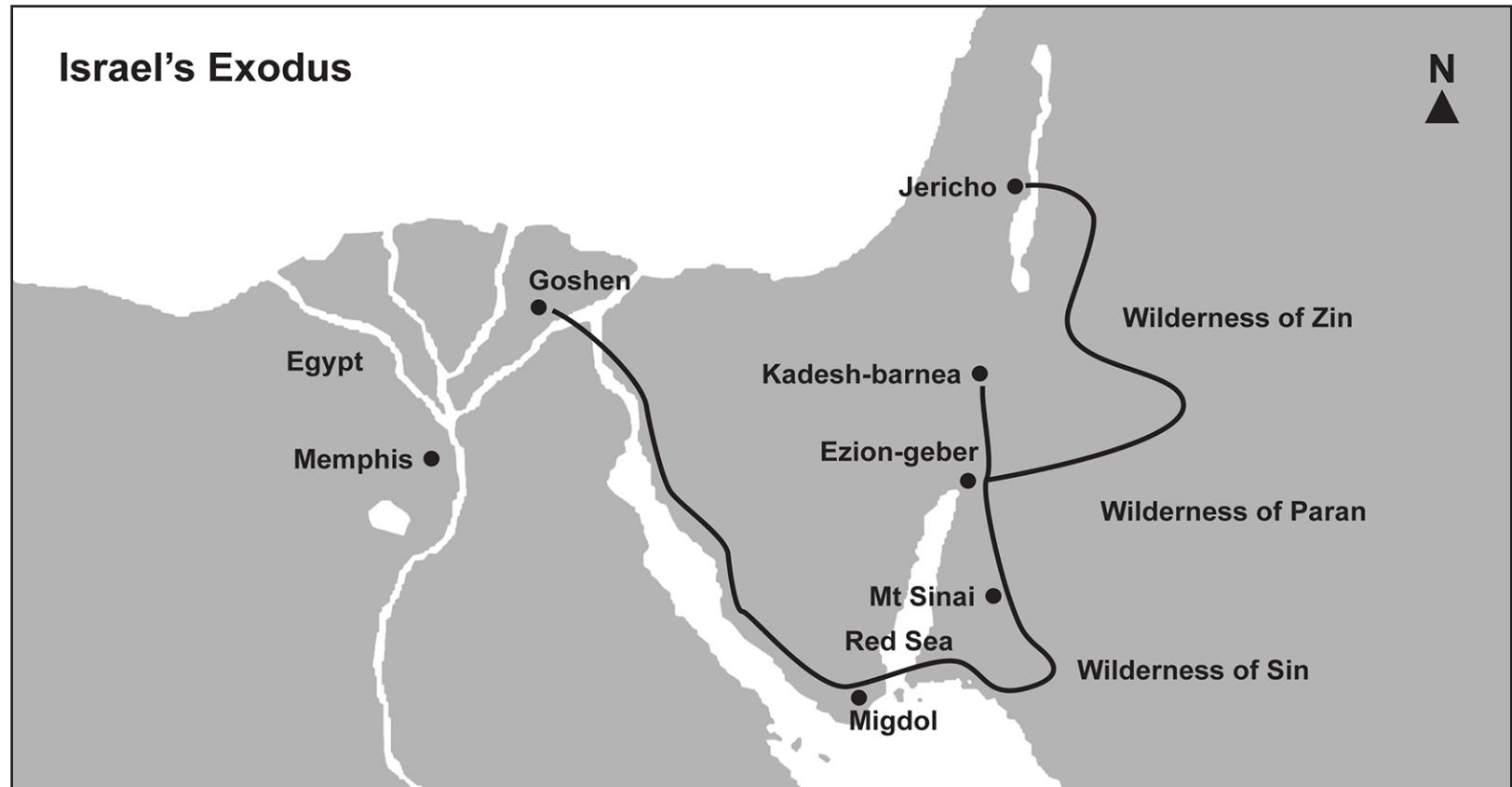
Petruj II 2:17

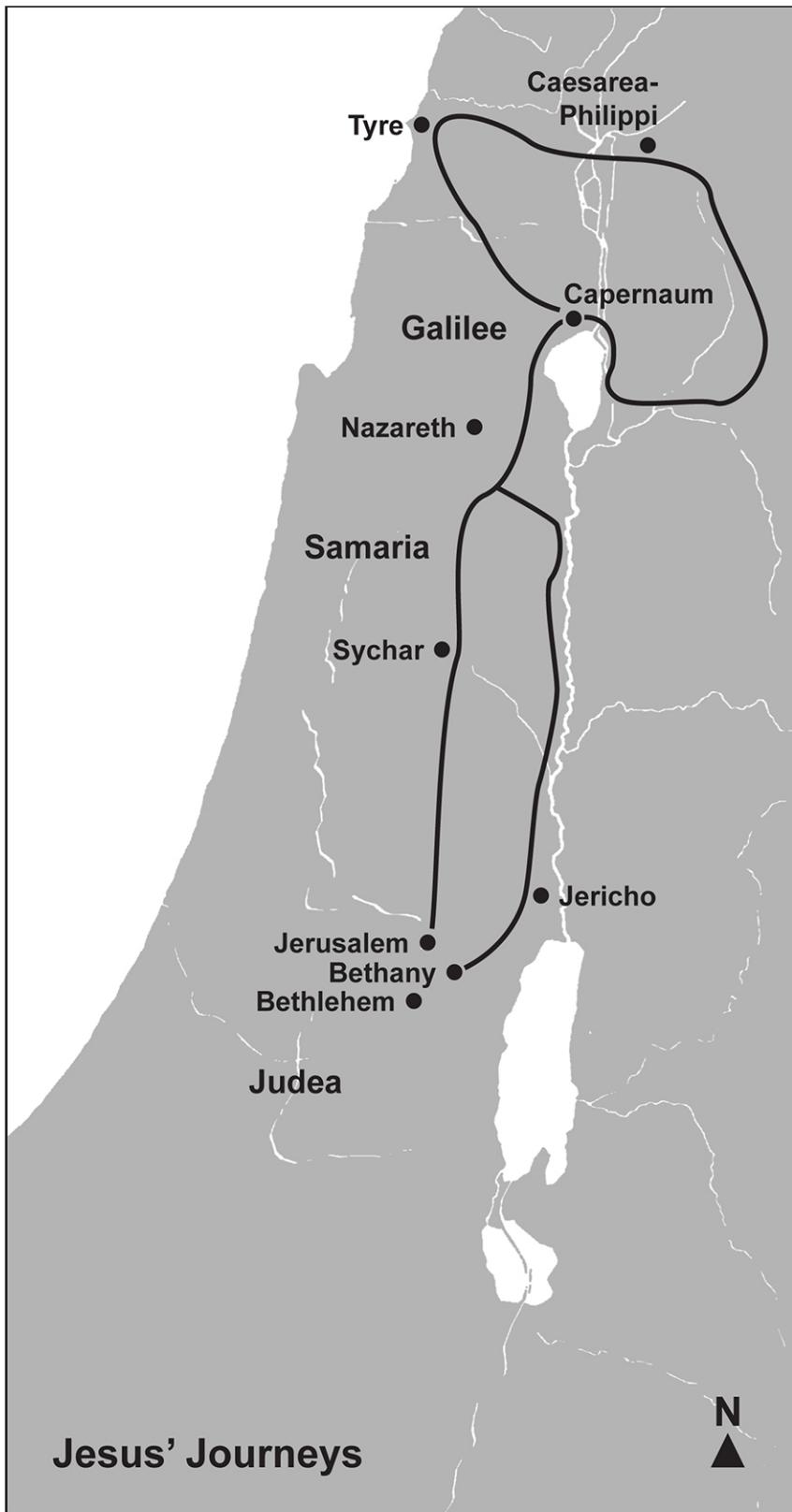
Ni pojon Apraam peiki on Kot, ni a paeker, en lipalan eu jap, me a pan jojoki; i ari lipalan o jota aja, waja me a pan kotila ia. - Men Ipru 11:8

Israel's Exodus

N

Ni Parao eh mweidalahr aramas akan en kohkohla sang nan sapwellime wehi, Koht sohte ketin kahluwa irail ni ahl me mi pohn oaroahr kohlalhung Pilisdia, mehnda eh ahl keren pwoat. Pwe e kupwukupwure, "Re de wekidala ar lamalam oh men pwuralahng Isip ni ar pahn diarada me re pahn mahweniong imwintihi kan." - Eksodus 13:17

Jesus' Journeys

N

Pwe pil Nain aramajota kotoido, pwe en papa i, a piwen papa on irail, kida maur i willandi me toto. - Markuij 10:45

PAULUJ ladun lejju Krijtuj men, me paeker, en wiala wanporon amen, me katoror on papa ronamau en Kot, - Men Rom 1:1

Creation 4004 B.C.

Adam and Eve created	4004
Tubal-cain forges metal	3300
Enoch walks with God	3017
Methuselah dies at age 969	2349
God floods the Earth	2349
Tower of Babel thwarted	2247
Abraham sojourns to Canaan	1922
Jacob moves to Egypt	1706
Moses leads Exodus from Egypt	1491
Gideon judges Israel	1245
Ruth embraces the God of Israel	1168
David installed as King	1055
King Solomon builds the Temple	1018
Elijah defeats Baal's prophets	896
Jonah preaches to Nineveh	800
Assyrians conquer Israelites	721
King Josiah reforms Judah	630
Babylonians capture Judah	605
Persians conquer Babylonians	539
Cyrus frees Jews, rebuilds Temple	537
Nehemiah rebuilds the wall	454
Malachi prophesies the Messiah	416
Greeks conquer Persians	331
Seleucids conquer Greeks	312
Hebrew Bible translated to Greek	250
Maccabees defeat Seleucids	165
Romans subject Judea	63
Herod the Great rules Judea	37

(The Annals of the World, James Usher)

Jesus Christ born 4 B.C.

New Heavens and Earth

1956	Christ returns for his people
1830	Jim Elliot martyred in Ecuador
1731	John Williams reaches Polynesia
1614	Zinzendorf leads Moravian mission
1572	Japanese kill 40,000 Christians
1517	Jesuits reach Mexico
1455	Martin Luther leads Reformation
1323	Gutenberg prints first Bible
1276	Franciscans reach Sumatra
1100	Ramon Llull trains missionaries
1054	Crusades tarnish the church
997	The Great Schism
864	Adalbert martyred in Prussia
716	Bulgarian Prince Boris converts
635	Boniface reaches Germany
569	Alopen reaches China
432	Longinus reaches Alodia / Sudan
397	Saint Patrick reaches Ireland
341	Carthage ratifies Bible Canon
325	Ulfilas reaches Goth / Romania
250	Niceae proclaims God is Trinity
197	Denis reaches Paris, France
70	Tertullian writes Christian literature
61	Titus destroys the Jewish Temple
52	Paul imprisoned in Rome, Italy
39	Thomas reaches Malabar, India
33	Peter reaches Gentile Cornelius
	Holy Spirit empowers the Church

(Wikipedia, Timeline of Christian missions)

Resurrected 33 A.D.

What are we? ►			Genesis 1:26 - 2:3 Mankind is created in God's image, male and female He created us					
How are we sinful? ►			Romans 5:12-19 Sin entered the world through Adam and then death through sin					
When are we? ▼								
Where are we?			Innocence		Fallen			Glory
			Eternity Past	Creation 4004 B.C.	Fall to sin No Law	Moses' Law 1500 B.C.	Christ 33 A.D.	Church Age Kingdom Age
								New Heavens and Earth
► Who are we?	God	Father	John 10:30 God's perfect fellowship	Genesis 1:31 God's perfect fellowship with Adam in The Garden of Eden	1 Timothy 6:16 Living in unapproachable light			Acts 3:21 Philippians 2:11 Revelation 20:3 God's perfectly restored fellowship with all Mankind praising Christ as Lord in the Holy City
		Son			John 8:58 Pre-incarnate	John 1:14 Incarnate	Luke 23:43 Paradise	
		Holy Spirit			Psalm 139:7 Everywhere	John 14:17 Living in believers		
	Mankind	Living	Ephesians 2:1-5 Serving the Savior or Satan on Earth Luke 16:22 Blessed in Paradise Luke 16:23, Revelation 20:5,13 Punished in Hades until the final judgment Hebrews 1:14 Serving mankind at God's command	Genesis 1:1 No Creation No people	Ephesians 2:1-5 Serving the Savior or Satan on Earth			Matthew 25:41 Revelation 20:10 Lake of Fire prepared for the Devil and his Angels
		Deceased believing			Luke 16:22 Blessed in Paradise			
		Deceased unbelieving			Luke 16:23, Revelation 20:5,13 Punished in Hades until the final judgment			
	Angels	Holy			Hebrews 1:14 Serving mankind at God's command			
		Imprisoned	2 Peter 2:4, Jude 6 Imprisoned in Tartarus Genesis 1:31 No Fall No unholy Angels	Genesis 1:31 No Fall No unholy Angels	2 Peter 2:4, Jude 6 Imprisoned in Tartarus	Revelation 20:13 Thalaasa Revelation 19:20 Lake of Fire Revelation 20:2 Abyss		
		Fugitive			1 Peter 5:8, Revelation 12:10 Rebelling against Christ Accusing mankind			
		First Beast						
		False Prophet						
		Satan						
Why are we? ►			Romans 11:25-36, Ephesian 2:7 For God has bound all over to disobedience in order to show mercy to all					

Destiny

Pohnpeian at AionianBible.org/Destiny

The Aionian Bible shows the location of ten special Greek and Hebrew Aionian Glossary words to help us better understand God's love for individuals and for all mankind, and the nature of after-life destinies. The underlying Hebrew and Greek words typically translated as *Hell* show us that there are not just two after-life destinies, Heaven or Hell. Instead, there are a number of different locations, each with different purposes, different durations, and different inhabitants. Locations include 1) Old Testament *Sheol* and New Testament *Hadēs*, 2) *Geenna*, 3) *Tartaroō*, 4) *Abyssos*, 5) *Limnē Pyr*, 6) *Paradise*, 7) *The New Heaven*, and 8) *The New Earth*. So there is reason to review our conclusions about the destinies of redeemed mankind and fallen angels.

The key observation is that fallen angels will be present at the final judgment, 2 Peter 2:4 and Jude 6. Traditionally, we understand the separation of the Sheep and the Goats at the final judgment to divide believing from unbelieving mankind, Matthew 25:31-46 and Revelation 20:11-15. However, the presence of fallen angels alternatively suggests that Jesus is separating redeemed mankind from the fallen angels. We do know that Jesus is the helper of mankind and not the helper of the Devil, Hebrews 2. We also know that Jesus has atoned for the sins of all mankind, both believer and unbeliever alike, 1 John 2:1-2. Deceased believers are rewarded in Paradise, Luke 23:43, while unbelievers are punished in Hades as the story of Lazarus makes plain, Luke 16:19-31. Yet less commonly known, the punishment of this selfish man and all unbelievers is before the final judgment, is temporal, and is punctuated when Hades is evacuated, Revelation 20:13. So is there hope beyond Hades for unbelieving mankind? Jesus promised, "*the gates of Hades will not prevail,*" Matthew 16:18. Paul asks, "*Hades where is your victory?*" 1 Corinthians 15:55. John wrote, "*Hades gives up,*" Revelation 20:13.

Jesus comforts us saying, "*Do not be afraid,*" because he holds the keys to *unlock* death and Hades, Revelation 1:18. Yet too often our *Good News* sounds like a warning to "*be afraid*" because Jesus holds the keys to *lock* Hades! Wow, we have it backwards! Hades will be evacuated! And to guarantee hope, once emptied, Hades is thrown into the Lake of Fire, never needed again, Revelation 20:14.

Finally, we read that anyone whose name is not written in the Book of Life is thrown into the Lake of Fire, the second death, with no exit ever mentioned or promised, Revelation 21:1-8. So are those evacuated from Hades then, "*out of the frying pan, into the fire?*" Certainly, the Lake of Fire is the destiny of the Goats. But, do not be afraid. Instead, read the Bible's explicit mention of the purpose of the Lake of Fire and the identity of the Goats, "*Then he will say also to those on the left hand, 'Depart from me, you cursed, into the consummate fire which is prepared for... the devil and his angels,'*" Matthew 25:41. Bad news for the Devil. Good news for all mankind!

Faith is not a pen to write your own name in the Book of Life. Instead, faith is the glasses to see that the love of Christ for all mankind has already written our names in Heaven. Jesus said, "*You did not choose me, but I chose you,*" John 15:16. Though unbelievers will suffer regrettable punishment in Hades, redeemed mankind will never enter the Lake of Fire, prepared for the devil and his angels. And as God promised, all mankind will worship Christ together forever, Philippians 2:9-11.

World Nations

Komail ari kola o padaki on toun jappa karoj o paptaij ir ala ni mar en Jam o Na o Nen jaraui. - Matäuj 28:19